

ATHARVA VEDA

VEDĀNGA

Śaṅkara's Commentary

Śaṅkara's Commentary on

Śaṅkara's Commentary on the Atharva Veda

THE MUSEUM OF COMPARATIVE RELIGION

UNIVERSITY OF CHICAGO

1115 EAST 58TH STREET, CHICAGO, ILL. 60637

1115 EAST 58TH STREET

CHICAGO, ILL. 60637

ATHARVA VEDA

(Volume V)

(English translation of Mantras with
Sanskrit text and transliteration)

अथर्ववेद

पंचम भागः

ATHARVA VEDA

Volume V

[Kāṇḍa XVI-XIX]

अथर्ववेद

पंचमः भागः

[काण्ड 16-19]

For Complete Set of 8 Volumes of *Archie* Vols. 1-8, \$19.95 (Suggested Retail Price)
Premium Hard Bound Edition
Price \$6.95 (Six Hundred Only)

English Translation

by

Swami Satya Prakash Saraswati

and

Udaya Vir Viraj

DAV Publication Division

Delhi-110034

About this Edition

The great reformer, Swami Dayanand who ushered in a renaissance of Indian society towards the end of 19th century had ordained that :

The vedas are the source of true knowledge. To read and understand the vedas is the supreme duty of one and all.

This is one of the ten Principles of the Arya Samaj as laid down by Swami ji. Importance and relevance of the Vedas has been succinctly said in the Upanishadas also :

वेदेन वै देवा असुराणां वित्तं वेद्यमविन्दन्त

तद् वेदस्य वेदत्वम् ।

(Taittiriya samhita : 1.7.4.6 तैत्तिरीय संहिता)

The Vedas are so called because each statement therein informs a man of the ideals of human life, called the Law of Righteousness, to understand which there is no better source.

To meet the need of a modern, easy to understand English translation of the Vedas, the Veda Pratishthan of DAV College Managing Committee, New Delhi had been publishing complete translation of the four Vedas in twenty-two volumes since 1977. The first edition was well produced and well received. Later as this important task slipped into inexperienced hands, quality of printing and paper became inferior while the price was unduly raised.

In the year 2008, the responsibility of publishing and propagating the Vedas has been taken over by the Publication Division of the DAV College Managing Committee. This new 2008 edition has far superior production values and is priced at less than one-third of the price it was being sold so far.

Our object is to make the Vedas easily affordable for every one who is interested in having a set of the four Vedas in his home for him and the family members to read and benefit by their divine message.

We propose to publish the Hindi translation of the four Vedas also in the near future and offer at a very moderate price. We seek your cooperation in this noble task.

Vishwa Nath
Vice President
DAV College Managing Committee

Contents

About this Edition

1. Kāṇḍa - XVI	1680
2. Kāṇḍa - XVII	1718
3. Kāṇḍa - XVIII	1736
4. Kāṇḍa - XIX	1834
5. Kāṇḍa - XX	1995

Kāṇḍa - XVI

षोडशं काण्डम्

अथ षोडशं काण्डम् ॥

[५] प्रथमः सर्गः

(१-१३) धनोदसर्पसंस्थाप्य पर्याप्तसाधनानि कृत्वा । भवावस्थितता । (१, ३) धनप्राप्त्यधिकोपयोगिता साधनी
हृत्वा, (२, १०) विद्विषादसंस्थोपार्जनं विदुः, (४) साधनानि आधुनी साधनी, (५) साधनानि विदुः साधनी
पश्चि, (६) वधया साधनानुपार्जनं, (७) साधनानि विद्विषादसंस्थोपार्जनं, (८) धनप्राप्ति साधनी पश्चि, (९) वधया
आधुनी पश्चि, (११) पञ्चदशया साधनानुपार्जनं, (१२-१३) धनप्राप्तिधिकोपयोगिता साधनी ।

अतिष्ठो अ॒पां वृ॒षमोति॑ष्ठो अ॒मयो॑ दि॒व्याः ॥१॥

रुजन्परिरुजन्मृणन्मृणन् ॥२॥

ओ॒को म॑नो॒हा स्व॑नो नि॒र्दाह॑ आ॒त्म॒दूषि॑स्त॒नूदूषिः॑ ॥३॥

इदं तमतिं सृजामि तं मान्यवनिधि ॥४॥

तेन तमभ्यतिष्ठजामो योऽस्मान्देष्टुं यं वयं द्विष्मः ॥५॥

अप्राप्तमसि समुद्रं वोम्यवसृजामि ॥६॥

अतिऽसृष्टः । अपाम् । वृषभः । अतिऽसृष्टाः । अग्नयः । दिव्याः ॥ १ ॥

रुजन् । परिऽरुजन् । मृणन् । प्रऽमृणन् ॥ २ ॥

श्लोकः । म॒नः॒ऽह्य । ख॒नः । निः॒ऽद्राहः । आ॒त्म॒ऽदृषिः । त॒नू॒ऽदृषिः ॥ ३ ॥

इदम् । तम् । अति । सृजामि । तम् । मा । अमिऽअर्वा निक्षि ॥ ४ ॥

तेन । तम् । अ॒भि॒ऽअ॒र्तिसृ॒जामः । यः । अ॒स्मान् । द्वेष्टि । यम् । व॒यम् । द्वि॒ष्यः ॥ ५ ॥

अपाम् । अप्रम् । असि । समुद्रम् । वः । अभिऽअवसृजामि ॥ ६ ॥

PARYĀYA - I

Prajāpati

XVI.1.1 Sent away is the showerer of waters; sent away are the fires celestial.

XVI.1.2 Breaking, shattering, crushing, slaughtering,

XVI.1.3 Utterly destructive, mind-killer, digger in, burner, ruiner of soul, ruiner of body,

XVI.1.4 Now I let him loose. May I not receive him back.

XVI.1.5 Thereby we slay him, who hates us, (and) whom we hate.

XVI.1.6 You are the foremost part of the waters. I let you loose towards the ocean.

योऽप्युप्स्वः। मिरति तं सृजामि ओकं खनि तनुदूर्षिम् ॥७॥

यो व आपो मिरा विवेश स एष यतो घोरं तदेतत् ॥८॥

इन्द्रस्य व इन्द्रियेणाभि सिञ्चेत् ॥९॥

अरिप्रा आपो अप रिप्रमस्मत् ॥१०॥

प्राप्सदेनो वहन्तु प्र दुष्यन्त्य वहन्तु ॥११॥

शिवेन मा चक्षुषा पश्यतापः शिवया तन्वोप स्पृशत त्वर्च मे ॥१२॥

शिवाग्नीन्पुषदो हवामहे मयि क्षत्रं वर्च आ धंस देवीः ॥१३॥

यः । अप्सु । अग्निः । अति । तम् । सृजामि । ओकम् । खनिम् । तनुदूर्षिम् ॥ ७ ॥

यः । वः । आपः । अग्निः । आऽविवेशः । सः । एषः । यत् । वः । घोरम् । तत् । एतत् ॥ ८ ॥

इन्द्रस्य । वः । इन्द्रियेण । अभि । सिञ्चेत् ॥ ९ ॥

अरिप्राः । आपः । अप । रिप्रम् । अस्मत् ॥ १० ॥

प्र । अस्मत् । एनः । वहन्तु । प्र । दुःस्वर्ण्यम् । वहन्तु ॥ ११ ॥

शिवेन । मा । चक्षुषा । पश्यत । आपः । शिवया । तन्वा । उप । स्पृशत । त्वर्चम् । मे ॥

शिवान् । अग्नीन् । अप्सुऽसदः । हवामहे । मयि । क्षत्रम् । वर्चः । आ । धंस । देवीः ॥ १३ ॥

XVI.1.7 What fire is there in the waters, that, utterly destructive, digging in, ruiner of body, I hereby let loose.

XVI.1.8 O waters, the fire, which had entered you, that is this; what is terrible of you, that is this.

XVI.1.9 Let him anoint you with the strength of the resplendent Lord.

XVI.1.10 O waters unpolluted, may you remove pollution away from us.(Same as X.5.24)

XVI.1.11 May they carry away sin from us; may they carry away the evil dream.

XVI.1.12 O waters, may you look at me with an auspicious eye; may you touch my skin with your auspicious body.

XVI.1.13 We invoke the auspicious fires seated within the waters. May they, the divine ones, bestow ruling power and lustre on me.

[१] द्वितीयाः पर्वाः

(१-१) मधुपत्यस्य पर्वपत्यस्योक्तिः । वाग्देवता । (१) प्रथमं आहवर्ग्यं, (२) द्वितीयायाः आहवर्ग्यं, (३) तृतीयायाः आहवर्ग्यं, (४) चतुर्थ्याः आहवर्ग्यं, (५) पञ्चम्याः आहवर्ग्यं, (६) षष्ठ्याः आहवर्ग्यं, (७) सप्तम्याः आहवर्ग्यं, (८) अष्टम्याः आहवर्ग्यं, (९) नवम्याः आहवर्ग्यं, (१०) दशम्याः आहवर्ग्यं ।

निर्वृत्तमप्युज्ज्वलं मधुमती वाक् ॥१॥

मधुमती स्य मधुमती वाचमुदेयम् ॥२॥

उपहृतो मे गोपा उपहृतो गोपीयः ॥३॥

सुश्रुतौ कर्णौ मधुश्रुतौ कर्णौ मद्रं श्लोकं श्रूयासम् ॥४॥

सुश्रुतिश्च मोषश्रुतिश्च मा हासिष्टां सौपर्णं चक्षुरजस्रं ज्योतिः ॥५॥

श्रीणीषां प्रस्तारोऽसि नमोऽस्तु देवाय प्रस्तारय ॥६॥

निः । दुःश्रुतमप्युज्ज्वलं । उज्ज्वलं । मधुमती । वाक् ॥ १ ॥

मधुमतीः । स्य । मधुमतीम् । वाचम् । उदेयम् ॥ २ ॥

उपहृतः । मे । गोपाः । उपहृतो । गोपीयः ॥ ३ ॥

सुश्रुतौ । कर्णौ । मधुश्रुतौ । कर्णौ । मद्रम् । श्लोकम् । श्रूयासम् ॥ ४ ॥

सुश्रुतिः । च । मा । उपश्रुतिः । च । मा । हासिष्टाम् । सौपर्णम् । चक्षुः । अजस्रम् । ज्योतिः ॥

श्रीणीषाम् । प्रस्तारः । असि । नमः । अस्तु । देवाय । प्रस्तारय ॥ ६ ॥

[२] तृतीयाः पर्वाः

(१-१) मधुपत्यस्य पर्वपत्यस्योक्तिः । वाग्देवता । (१) प्रथमं आहवर्ग्यं, (२) द्वितीयायाः आहवर्ग्यं, (३) तृतीयायाः आहवर्ग्यं, (४) चतुर्थ्याः आहवर्ग्यं, (५) पञ्चम्याः आहवर्ग्यं, (६) षष्ठ्याः आहवर्ग्यं, (७) सप्तम्याः आहवर्ग्यं, (८) अष्टम्याः आहवर्ग्यं, (९) नवम्याः आहवर्ग्यं, (१०) दशम्याः आहवर्ग्यं ।

(१-२) द्वितीयायाः पर्वपत्यस्योक्तिः । वाग्देवता । (१) प्रथमं आहवर्ग्यं, (२) द्वितीयायाः आहवर्ग्यं, (३) तृतीयायाः आहवर्ग्यं, (४) चतुर्थ्याः आहवर्ग्यं, (५) पञ्चम्याः आहवर्ग्यं, (६) षष्ठ्याः आहवर्ग्यं, (७) सप्तम्याः आहवर्ग्यं, (८) अष्टम्याः आहवर्ग्यं, (९) नवम्याः आहवर्ग्यं, (१०) दशम्याः आहवर्ग्यं ।

साहवर्ग्यं, (१) सप्तम्याः आहवर्ग्यं, (२) अष्टम्याः आहवर्ग्यं, (३) नवम्याः आहवर्ग्यं, (४) दशम्याः आहवर्ग्यं ।

मूर्धाहं रथीणां मूर्धा समानानां श्रूयासम्

॥१॥

मूर्धा । अहम् । रथीणाम् । मूर्धा । समानानाम् । श्रूयासम् ॥ १ ॥

PARVĀYA - II

Vāk (speech)

XVI.2.1 Away from dirty rubbish, comes out the vigorous and honey-sweet speech.

XVI.2.2 Full of honey you are; may I speak honey-sweet speech.

XVI.2.3 Invoked is my protector of sense-organs; invoked is the protection.

XVI.2.4 May my two ears be hearing good, ears hearing propitious.
May I hear excellent praise.

XVI.2.5 May not the good hearing and attentive listening desert me.
May the eagles's eye, the unfailing light (be for me).

XVI.2.6 You are the seat of the seers; homage to the seat divine.

PARVĀYA - III

Āditya

XVI.3.1 May I top riches; may I top my equals.

रुजश्च मा वेनश्च मा हासिष्टां मुर्धा च मा विधर्मनां च मा हासिष्टाम् ॥२॥
 उर्वश्च मा चमसश्च मा हासिष्टां धूर्ता च मा धूर्णश्च मा हासिष्टाम् ॥३॥
 विमोक्षश्च मार्द्रपविश्च मा हासिष्टामार्द्रवानुश्च मा मातरिश्वां च मा हासिष्टाम् ॥४॥
 बृहस्पतिर्न आत्मा नूमणा नाम ह्येषः ॥५॥
 अस्तत्तापं मे हृदयमुर्वी गव्यूतिः समुद्रो अस्मि विधर्मणा ॥६॥

रुजः । च । मा । वेनः । च । मा । हासिष्टाम् । मुर्धा । च । मा । विधर्मनां । च । मा । हासिष्टाम् ॥
 उर्वः । च । मा । चमसः । च । मा । हासिष्टाम् । धूर्ता । च । मा । धूर्णः । च ० ॥३॥
 विमोक्षः । च । मा । मार्द्रपविः । च । मा । हासिष्टाम् । मार्द्रवानुः । च । मा ।
 मातरिश्वा । च । मा । हासिष्टाम् ॥४॥
 बृहस्पतिः । मे । आत्मा । नूमनाः । नाम । ह्येषः ॥ ५ ॥
 अमनऽनापम् । मे । हृदयम् । उर्वी । गव्यूतिः । समुद्रः । अस्मि । विधर्मणा ॥ ६ ॥

[४] बहुरके पञ्चाक

(१-७) सप्तर्षेस्वात्य वषावत्य ब्रह्मा कपि । आदित्यो वेपथा । (१, १) वषथास्तीवरोर्कयोः सप्तम्युत्तुर,
 (२) शिलीषायाः सप्त्युत्तिह, (३) चतुर्षां विषदासुत्तुर, (४) पञ्चम्या मातुपी गायत्री, (५) षड्या
 मातुर्ष्युत्तिह, (७) सप्तम्याश्च विषदा विषदासुत्तुर उच्यन्ति ॥

नाभिः रंयीणां नाभिः समानानां भूयासम् ॥१॥

नाभिः । अहम् । रंयीणाम् । नाभिः । समानानाम् । भूयासम् ॥ १ ॥

XVI.3.2 May lustre and desire not desert me; may the summit and circumference (vidharma) not desert me.

XVI.3.3 May the cauldron and the ladle not desert me; may the support and the base not desert me.

XVI.3.4 May not the (hurling) shooting and the moist arrow desert me; may not the granter of moisture and the atmospheric wind desert me.

XVI.3.5 The Lord supreme is my self, friend of men by name, pleasing to heart.

XVI.3.6 Free from distress is my heart; wide is my place of residence; I am ocean by circumference.

PARYĀYA . IV

Āditya

XVI.4.1 May I be the centre of riches; may I be the centre of my equals.

स्वासर्वसि सूषा अमृतो मर्त्येष्वाम् ॥२॥
 मा मां प्राणो हासीन्मो अपानो विहाय परां गतम् ॥३॥
 सूर्यो माह्नः पात्वग्निः पृथिव्या वायुरन्तरिक्षाद्यमो मनुष्येभ्यः सरस्वती पार्थिवेभ्यः ॥४॥
 प्राणापानौ मा मां हासिष्टुं मा जने प्र मेधि ॥५॥
 स्वस्त्युद्योषसो द्योषसश्च सर्वे आपः सर्वगणो अशीय ॥६॥
 शर्वरी स्व पशवो मोषं स्पृष्टुमित्रावरुणौ मे प्राणापानावग्निं दक्षं दधातु ॥७॥

सुऽआसत् । अ॒ग्निः । सुऽउ॒षाः । अ॒मृतः । म॒र्त्येषु । आ ॥ २ ॥

मा । माम् । प्रा॒णः । हा॒सि॒त् । मो इति । अ॒पानः । अ॒व॒ऽहाय॑ । परां । ग॒तम् ॥ ३ ॥

सूर्यः । मा । अ॒ह्नः । पा॒तु । अ॒ग्निः । पृथि॒व्याः । वा॒युः । अ॒न्त॒रि॒क्षात् । य॒मः । म॒नु॒ष्ये॒भ्यः ।
 सर॑स्वती । पार्थि॒वे॒भ्यः ॥ ४ ॥

प्रा॒णा॒पा॒नौ । मा । मा । हा॒सि॒ष्टुम् । मा । ज॒ने । प्र । मे॒धि ॥ ५ ॥

स्व॒स्ति । अ॒द्य । उ॒ष॒सः । द्यो॒ष॒सः । च । स॒र्वे । आ॒पः । स॒र्व॒ऽग॒णः । अ॒शी॒य ॥६॥

श॒र्व॒रीः । स्व । प॒श॒वः । मा । उ॒प॑ । स्पृ॒ष्टुः । मि॒त्रा॒वरु॑णौ । मे । प्रा॒णा॒पा॒नौ । अ॒ग्निः ।
 मे । द॒क्षम् । द॒धा॒तु ॥ ७ ॥

[५] वक्ष्यते कर्षाया

(१-१०) इत्यर्थस्यास्य पर्वणस्य यत्र कृषिः । इत्यत्रानागतं वृषता । [१, ४-६ (१)] प्रथमपर्वधनुष्यादितृचस्य प्रथमावसानपर्वो विप्राज्ञापनी, [१, ४-७ (१), २] द्वितीयायाधनुष्यादितृचद्वितीयावसानपर्वो महम्याध आकापस्या गापनी, [१, ४-७ (१), १०] तृतीयायाधनुष्यादितृचतृतीयावसानपर्वो इत्यम्याध द्विपदा साप्ती वृहती, [७(१)] तत्रम्याः प्रथमावसानपर्वो भुरिगिराज्ञापनी, (८) महम्याध स्वपाद्विप्रापनी कृषासि ।

वि॒प्र तै स्वप्न ज॒नित्रं॑ ग्राह्याः पु॒त्रो॒स्ति य॒मस्य॑ क॒रणः॑ ॥१॥

वि॒प्र । ते । स्व॒प्न । ज॒नि॒त्रम् । ग्रा॒ह्याः । पु॒त्रः । अ॒ग्निः । य॒मस्य॑ । क॒रणः॑ ॥ १ ॥

XVI.4.2 You are self-seated, enjoyer of good dawn, an immortal among mortals.

XVI.4.3 May in-breath not desert me; may out-breath also not go away deserting me.

XVI.4.4 May the sun protect me from sky (ahnah), the fire from earth, the wind from midspace, the controller Lord from men and the speech from kings.

XVI.4.5 May both, the in-breath and the out-breath, not desert me. May I not be killed by man.

XVI.4.6 May the dawns and dusks be auspicious today. May I enjoy waters with all my people hail and hearty.

XVI.4.7 Cows you are. May the cattle come to me. May the Lord friendly and venerable preserve my in-breath and out breath. May the adorable Lord grant me dexterity.

PARYAYA - V

Against evil dreams

XVI.5.1 O dream, we know your place of origin: you are son of gripping disease; an instrument of the Controller Lord

अन्तर्कोसि मृत्युरसि

॥२॥

तं त्वा स्वप्न तथा सं विद्म स नः स्वप्न दुष्वभ्यात्पाहि ॥३॥

विद्म ते स्वप्न जनित्रं निर्भूत्याः पुत्रोऽसि यमस्य करणः ।

अन्तर्कोसि मृत्युरसि । तं त्वा स्वप्न तथा सं विद्म स नः स्वप्न दुष्वभ्यात्पाहि ॥४॥

विद्म ते स्वप्न जनित्रमभूत्याः पुत्रोऽसि यमस्य करणः ।

अन्तर्कोसि मृत्युरसि । तं त्वा स्वप्न तथा सं विद्म स नः स्वप्न दुष्वभ्यात्पाहि ॥५॥

विद्म ते स्वप्न जनित्रं निर्भूत्याः पुत्रोऽसि यमस्य करणः ।

अन्तर्कोसि मृत्युरसि । तं त्वा स्वप्न तथा सं विद्म स नः स्वप्न दुष्वभ्यात्पाहि ॥६॥

विद्म ते स्वप्न जनित्रं पराभूत्याः पुत्रोऽसि यमस्य करणः ।

अन्तर्कोसि मृत्युरसि । तं त्वा स्वप्न तथा सं विद्म स नः स्वप्न दुष्वभ्यात्पाहि ॥७॥

विद्म ते स्वप्न जनित्रं देवजामीनां पुत्रोऽसि यमस्य करणः ॥८॥

अन्तर्कः । अ॒सि । मृ॒त्युः । अ॒सि ॥ २ ॥

तम् । त्वा । स्वप्न । तथा । तम् । वि॒द्म । सः । नः । स्वप्न । दुःऽस्वभ्यात् । पाहि ॥

वि॒द्म । ते । स्वप्न । ज॒नित्र॑म् । निःऽभू॒त्याः । पु॒त्रः । १० । ० ॥ ४ ॥

वि॒द्म । ते । स्वप्न । ज॒नित्र॑म् । अ॒भू॒त्याः । पु॒त्रः । १० । ० ॥ ५ ॥

वि॒द्म । ते । स्वप्न । ज॒नित्र॑म् । निःऽभू॒त्याः । पु॒त्रः । १० । ० ॥ ६ ॥

वि॒द्म । ते । स्वप्न । ज॒नित्र॑म् । परा॑ऽभू॒त्याः । पु॒त्रः । १० । ० ॥ ७ ॥

वि॒द्म । ते । स्वप्न । ज॒नित्र॑म् । दे॒वऽज॒ामी॒नाम् । पु॒त्रः । अ॒सि । य॒मस्य॑ । कर॑णः ॥ ८ ॥

- XVI.5.2** You are the ender; you are death.
- XVI.5.3** As such, O dream, we come to an agreement with you. May you, as such, O dream, shield us from the evil dream.
- XVI.5.4** O dream, we know your place of origin; you are son of misery; an instrument of the Controller Lord. You are the ender; you are death. As such, O dream, we come to an agreement with you. May you, as such, O dream, shield us from the evil dream.
- XVI.5.5** O dream, we know your place of origin; you are son of poverty; an instrument of the Controller Lord. You are the ender; you are death. As such, O dream, we come, to an agreement with you. May you, as such, O dream, shield us from the evil dream.
- XVI.5.6** O dream, we know your place of origin; you are son of the loss of wealth; an instrument of the Controller Lord. You are the ender; you are death. As such, O dream, we come, to an agreement with you. May you, as such, O dream, shield us from the evil dream.
- XVI.5.7** O dream, we know your place of origin; you are son of defeat; an instrument of the Controller Lord. You are the ender; you are death. As such, O dream, we come to an agreement with you. May you, as such, O dream, shield us from the evil dream.
- XVI.5.8** O dream, we know your place of origin; you are son of perverted senses (*devajāmī*); an instrument of the Controller Lord.

अन्तर्कोसि मृत्युरसि

॥९॥

तं त्वा स्वप्न तथा सं विद्म स नः स्वप्न दुष्वभ्यात्पाहि ॥१०॥

अन्तर्कः । अ॒सि । मृ॒त्युः । अ॒सि ॥ ९ ॥

तम् । त्वा । स्वप्न । तथा । सम् । वि॒द्म । सः । नः । स्तु॒प्न । दुः॒ऽस्त्व॒भ्यात् । पा॒हि ॥

[१] पठः पर्वाया

(१-११) एकादशार्चत्वात् पर्वण्यस्य यम कविः । उषा देवता । (१-४) ययमादिपतस्तृत्याक्षर्यं शाखापत्यामुहुर्, (५) ययम्याः साग्री पङ्क्तिः, (६) ययया निहृदायीं ब्रह्मती, (७) सतन्वा द्विपदा साग्री ब्रह्मती, (८) ययम्या सागुरी जगती, (९) ययम्या सागुरी ब्रह्मती, (१०) ययम्या आप्तुंयिङ्, (११) एकादशार्च भिपदा ययम्या गावयी आर्च्यनुहृया कन्दासि ॥

अजै॒प्मा॒यास॑नामा॒द्याभू॑माना॒गसो वृ॒यम् ॥१॥

उषो॒ यसा॑दु॒ष्वभ्या॒दभै॑प्माप॒ तदु॑च्छ॒तु ॥२॥

द्वि॒षते॒ तत्प॑रा॒ बह॒ शर्प॑ते॒ तत्प॑रा॒ बह॒ ॥३॥

यं द्वि॒प्मो यश्च॑ नो॒ द्वेष्टि॑ त॒स्मा ए॒न॒द्र॒म॒यामः॑ ॥४॥

उ॒षा दे॒वी वा॒चा सं॑वि॒दना॒ वाग्दे॒व्यु॒षसा॑ संवि॒दना॒ ॥५॥

अजै॒प्म । अ॒द्य । अ॒स॒नाम॑ । अ॒द्य । अ॒भू॒म । अ॒ना॒ग॒सः । वृ॒यम् ॥ १ ॥

उषः । यस्मान् । दुः॒ऽस्त्व॒भ्यात् । अभै॒प्म । अप॑ । तत् । उ॒च्छ॒तु ॥ २ ॥

द्वि॒ष॒ते । तत् । प॑रा । ब॒ह । शर्प॑ते । तत् । प॑रा । ब॒ह ॥ ३ ॥

यम् । द्वि॒प्मः । यः । च । नः । द्वेष्टि॑ । तस्मै॑ । ए॒न॒त् । ग॒म॒यामः॑ ॥ ४ ॥

उ॒षाः । दे॒वी । वा॒चा । स॒म्॒ऽवि॒द॒ना । वाक् । दे॒वी । उ॒ष॒सा । स॒म्॒ऽवि॒द॒ना ॥ ५ ॥

XVI.5.9 You are the ender; you are death. (Same as XVI.5.2)

XVI.5.10 As such, O dream, we come to an agreement with you. May you as such, O dream, shield us from the evil dream. (Same as XVI.5.3)

PARYĀYA - VI

Charm to avert evil dreams

XVI.6.1 We have won today; we have been successful today; we have become free from guile.

XVI.6.2 From which evil dream we have been afraid, may the dawn dispel that away.

XVI.6.3 May you carry it away to him, who hates; may you carry it away to him, who curses.

XVI.6.4 Whom we hate, and who also hates us, to him we make it go.

XVI.6.5 May the divine dawn in concord with the speech, and the divine speech in concord with the dawn;

उपस्पतिर्वाचस्पतिना संविदानो वाचस्पतिरुपस्पतिना संविदानः ॥६॥

तेऽमुष्मै परा वहन्तुरायान्दुर्णाम्नः सुदान्वाः ॥७॥

कुम्भीकां दुषीकाः पीयकान् ॥८॥

जाम्बुश्वयं स्वमेदुश्वयम् ॥९॥

अनागमिष्यतो वरानवित्तेः संकल्पानमुच्या ब्रुहः पाशान् ॥१०॥

तदमुष्मा अमे देवाः परा वहन्तु वधिर्ययासद्विपुरो न साधुः ॥११॥

उपः । पतिः । वाचः । पतिना । सम्ऽविदानः । वाचः । पतिः । उपः । पतिना । सम्ऽविदानः ॥

ते । अमुष्मै । परा । वहन्तु । अरयान् । दुःऽनाम्नः । सुदान्वाः ॥ ७ ॥

कुम्भीकाः । दुषीकाः । पीयकान् ॥ ८ ॥

जाम्बुश्वयम् । स्वमेदुश्वयम् ॥ ९ ॥

अनागमिष्यतः । वरान् । अवित्तेः । सम्ऽकल्पान् । अमुच्याः । ब्रुहः । पाशान् ॥ १० ॥

नत् । अमुष्मै । अमे । देवाः । परा । वहन्तु । वधिर्यः । यया । असत् । विपुः । न । साधुः ॥

[७] सप्तमः पर्वायः

(१-१३) ऋषोदसावस्थास्य पर्वायस्य यम कृषिः । बुधवज्रनारारं देवता । (१) ऋषयः बह्विः, (२) द्वितीयायाः

साम्बन्धुर्, (३) द्वितीयाया आसुर्गन्धिः, (४) वतुष्याः प्राजापत्या गायत्री, (५) पञ्चम्या वाच्युर्गन्धिः,

(६, ७, ८) षष्ठीयव्येकवर्णीयां सप्तमी ब्रह्मती, (९) सप्तम्या धातुवी गायत्री, (८) अष्टम्याः

प्राजापत्या ब्रह्मती, (१०) एवम्याः साक्षी गायत्री, (११) द्वारपथा भुवि

प्राजापत्यानुहुर्, (१२) ऋषोदसाध्यातुरी त्रिहुर् इत्यस्ति ।

तेनैनं विध्याम्यभूत्येनं विध्यामि निर्भूत्येनं विध्यामि

पराभूत्येनं विध्यामि प्राह्येनं विध्यामि तमस्येनं विध्यामि ॥१॥

तेन । एतम् । विध्यामि । अभूत्या । एतम् । विध्यामि । निऽभूत्या । एतम् । विध्यामि ।

पराभूत्या । एतम् । विध्यामि । प्राह्या । एतम् । विध्यामि । तमसा । एतम् । विध्यामि ॥ १ ॥

XVI.6.6 may the Lord of dawn in concord with the Lord of speech,
and the Lord of speech in concord with the Lord of dawn;

XVI.6.7 may they carry away to so and so the miseries, evil-named
diseases (piles) and ever-crying pains (sadanvās);

XVI.6.8 eye-troubles (kumbhikā), malignant and septic diseases;

XVI.6.9 evil dreaming while awake, evil dreaming while asleep;

XVI.6.10 blessing that will never come true, wishes that will be
fulfilled, and the nooses of hatred that will never be
released;

XVI.6.11 all this, O adorable Lord, may the bounties of Nature carry
away to so and so, so that he may become impotent,
suffering from pain and not in good shape.

PARYĀYA - VII

An imprecation on an enemy

XVI.7.1 With that I pierce this man; I pierce him with poverty; I
pierce him with loss of wealth; I pierce him with defeat; I
pierce him with gripping disease; I pierce him with darkness.

देवानमिनं घोरेः क्रूरेः प्रेषेरभिप्रेष्यामि ॥२॥
 वैश्वानुरस्यैतं दंष्ट्रयोरपि दधामि ॥३॥
 एवानेवाव सा गर्त ॥४॥
 योऽस्मान्देष्टि तमात्मा हेष्टु यं वयं द्विष्मः स आत्मानं हेष्टु ॥५॥
 निर्विपन्तं विवो निः पृथिव्या निरन्तरिक्षाद्भजाम ॥६॥
 सुयामंश्चाक्षुष ॥७॥
 इदमुहमासुष्यायणेऽसुष्याः पुत्रे दुःस्वप्न्यं मृजे ॥८॥
 यददोऽदो अभ्यगच्छन्त्यहोषा यत्पूर्वां रात्रिम् ॥९॥
 यस्माग्रयत्सुप्तो यद्विवा यन्नक्तम् ॥१०॥

देवानाम् । एनम् । घोरेः । क्रूरेः । प्रऽष्टैः । अभिऽप्रेष्यामि ॥ २ ॥

वैश्वानुरस्यं । एनम् । दंष्ट्रयोः । अपि । दधामि ॥ ३ ॥

एव । अनेव । अत्र । सा । गर्त ॥ ४ ॥

यः । अस्मान् । देष्टि । तम् । आत्मा । हेष्टु । यम् । वयम् । द्विष्मः । सः । आत्मानम् । हेष्टु ॥

निः । निर्विपन्तम् । विवोः । निः । पृथिव्याः । निः । अन्तरिक्षात् । भजाम ॥ ६ ॥

सुयामन् । चाक्षुष ॥ ७ ॥

इदम् । अहम् । आसुष्यायणे । असुष्याः । पुत्रे । दुःस्वप्न्यम् । मृजे ॥ ८ ॥

यत् । अदः । अभिऽअगच्छम् । यत् । दोषा । यत् । पूर्वाम् । रात्रिम् ॥ ९ ॥

यत् । जामेत् । यत् । सुप्तः । यत् । दिवा । यत् । नक्तम् ॥ १० ॥

XVI.7.2 I summon him through the terrible and cruel messengers of the bounties of Nature.

XVI.7.3 I put him between the two jaws of the benefactor of all men.

XVI.7.4 This way or that way, may she (the calamity) swallow him down.

XVI.7.5 Whoever hates us, may his own self hate him: may he, whom we hate, hate his own self.

XVI.7.6 Out of heave, out of earth and out of midspace we drive away the hater.

XVI.7.7 O excellent controller, son of vision,

XVI.7.8 I, hereby, send an evil dream unto him, descendant of so and so, the son of so and so mother.

XVI.7.9 What (faults), this and that, I have found, what at dusk, what in the early night;

XVI.7.10 what while awake, what while asleep, what by day, what by night;

यदहंरहरभिगच्छामि तस्मादिनमव दये ॥११॥
 ते जहि तेन मन्दस्व तस्य पृथीरपि शृणीहि ॥१२॥
 स मा जीवीत्तं प्राणो जहातु ॥१३॥

यत् । अहःऽअहः । अभिगच्छामि । तस्मात् । एनम् । अव । दये ॥ ११ ॥

तम् । जहि । तेन । मन्दस्व । तस्य । पृथीः^१ । अपि । शृणीहि ॥ १२ ॥

सः । मा । जीवीत् । तम् । प्राणः । जहातु ॥ १३ ॥

[८] अहः पर्यायः

(१-११) ययस्त्रिंशत्पद्यास्य पर्यायस्य सम कविः । १-२५ (१), ३०] ययमर्कः ययम्यादि-
 ययविगतेः ययमायसायर्कं ययमायैकपदा ययुर्वास्तपयुप्, [२, ५-२५ (१), ३१] द्वितीयायाः ययम्यादिपययि-
 तेद्वितीयायसायनयिकयिरयाथ ययव निष्ठायायी, (१) कृतीयायाः ययमायसाय माययी, [५, ५-२५ (५), १३]
 ययुर्वाः ययम्यादिपययिगतेऽधुर्वायसायनयं ययस्त्रिंशदाथ ययवा ययमायसाय यिदुप्, [५-७ (१), १३ (१),
 २० (१), २२ (१), २७ (१)] ययम्यादिपययस्य द्वावृत्तीर्विंशद्विंशतिस्तविंशतीनाञ्च कृतीयायसायनयमायुरी
 यययी, [८ (१), १०-११ (१), १३-१४ (१), १६ (१), २१ (१)] अहमीदृशान्येकादशीमयोदशीयतु-
 र्वेदीपोदस्येकविंशतिं कृतीयायसायनयमायुरी यिदुप्, [९ (१), १५ (१), १७-१९ (१), २३-२६
 (१), ३२] ययमीपञ्चदशोः सप्तदशयिदुषस्य ययोर्विंशतिपयतुनाञ्च कृतीयायसायनयं
 द्वाविंशत्यायुरी यहि, [३८-२५ (१)] अहविंशत्येकोनविंशोऽथ
 कृतीयायसायनयोऽयुरी दृष्टी क्त्वांसि ।

जितमुसाकमुद्रिभमुसाकमुतमुसाकं तेजोसाकं ब्रह्मासाकं स्वर्साकं
 युजोऽुसाकं पशवोऽसाकं प्रजा असाकं वीरा असाकम् ॥१॥

नसादुसुं निर्भजामोमुमासुष्यायुणममुष्याः पुत्रमसौ यः ॥२॥

स ग्राह्याः पाशान्ना मोचि ॥३॥

नस्येदं वर्चस्तेजः प्राणमायुर्नि वेष्टयामीदमेनमधराञ्च पादयामि ॥४॥

जेतम् । अस्माकम् । उतऽभिन्नम् । अस्माकम् । श्रुतम् । अस्माकम् । तेजः । अस्माकम् ।
 बलं । अस्माकम् । स्वर्गः । अस्माकम् । यज्ञः । अस्माकम् । पशवः । अस्माकम् । प्रऽजाः ।
 अस्माकम् । वीराः । अस्माकम् ॥ १ ॥

नस्मात् । अमुम् । निः । भुजामः । अमुम् । आमुष्यायुणम् । अमुष्याः । पुत्रम् । असौ । यः ॥

तः । ग्राह्याः । पाशात् । मा । मोचि ॥ ३ ॥

नस्यं । इदम् । वर्चः । तेजः । प्राणम् । आयुः । नि । वेष्टयामि । इदम् । एनम् । अध-
 राञ्चम् । पादयामि ॥ ४ ॥

XVI.7.11 what I find day in and day out, therefrom I cut him off

XVI.7.12 Strike him down. Rejoice in it Crush his ribs also.

XVI.7.13 May he not live; may the vital breath quit him. (part of Av. X.5.25)

PARYĀYA - VIII

XVI.8.1 Ours be the conquest; ours the rise up; ours the righteousness; ours the brilliance; ours the knowledge. ours the bliss; ours the sacrifice; ours the cattle; ours the progeny; ours be the heroic sons.

XVI.8.2 From sharing that we exclude so and so, the descendant of so and so, the son of so and so mother, that yonder one

XVI.8.3 May he not be freed from the noose of the gripping disease (paralysis).

XVI.8.4 Now I wrap up his lustre, brilliance, vital breath and life-span. Here I make him fall down below.

जितमस्माकमुद्विन्नमस्माकमृतमस्माकं तेजोस्माकं ब्रह्मास्माकं स्वर्िस्माकं
 यज्ञोऽस्माकं पशवोस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम् ।
 तस्माद्वसुं निर्भजामोमुमासुष्यायणमसुष्याः पुत्रमसौ यः ।
 स निर्भृत्याः पाशान्मा मोचि ।

तस्येदं वर्चस्तेजः प्राणमायुर्नि वैष्टयामीदमेनमधराश्वं पादयामि ॥५॥

जितमस्माकमुद्विन्नमस्माकमृतमस्माकं तेजोस्माकं ब्रह्मास्माकं स्वर्िस्माकं
 यज्ञोऽस्माकं पशवोस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम् ।
 तस्माद्वसुं निर्भजामोमुमासुष्यायणमसुष्याः पुत्रमसौ यः ।
 सोभृत्याः पाशान्मा मोचि ।

नस्येदं वर्चस्तेजः प्राणमायुर्नि वैष्टयामीदमेनमधराश्वं पादयामि ॥६॥

जितमस्माकमुद्विन्नमस्माकमृतमस्माकं तेजोस्माकं ब्रह्मास्माकं स्वर्िस्माकं
 यज्ञोऽस्माकं पशवोस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम् ।
 तस्माद्वसुं निर्भजामोमुमासुष्यायणमसुष्याः पुत्रमसौ यः ।
 न निर्भृत्याः पाशान्मा मोचि ।

तस्येदं वर्चस्तेजः प्राणमायुर्नि वैष्टयामीदमेनमधराश्वं पादयामि ॥७॥

जितमस्माकमुद्विन्नमस्माकमृतमस्माकं तेजोस्माकं ब्रह्मास्माकं स्वर्िस्माकं
 यज्ञोऽस्माकं पशवोस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम् ।
 तस्माद्वसुं निर्भजामोमुमासुष्यायणमसुष्याः पुत्रमसौ यः ।
 पराभृत्याः पाशान्मा मोचि ।

तस्येदं वर्चस्तेजः प्राणमायुर्नि वैष्टयामीदमेनमधराश्वं पादयामि ॥८॥

० । सः । निःऽभृत्याः । पाशात् । ० ॥ ५ ॥

० । सः । अभृत्याः । पाशात् । ० ॥ ६ ॥

० । सः । निःऽभृत्याः । पाशात् । ० ॥ ७ ॥

XVI.8.5 Ours be the conquest; ours the rise up; ours the righteousness; ours the brilliance; ours the knowledge; ours the bliss; ours the sacrifice; ours the cattle; ours the progeny; ours be the heroic sons. From sharing that we exclude so and so, the descendant of so and so, the son of so and so mother, that yonder one. May he not be freed from the noose of misery. Now I wrap up his lustre, brilliance, vital breath and life-span. Here I make him fall down below.

XVI.8.6 Ours be the conquest; ours the rise up; ours the righteousness; ours the brilliance; ours the knowledge; ours the bliss; ours the sacrifice; ours the cattle; ours the progeny; ours be the heroic sons. From sharing that we exclude so and so, the descendant of so and so, the son of so and so mother, that yonder one. May he not be freed from the noose of poverty. Now I wrap up his lustre, brilliance, vital breath and life-span. Here I make him fall down below.

XVI.8.7 Ours be the conquest; ours the rise up; ours the righteousness; ours the brilliance; ours the knowledge; ours the bliss; ours the sacrifice; ours the cattle; ours the progeny; ours be the heroic sons. From sharing that we exclude so and so, the descendant of so and so, the son of so and so mother, that yonder one. May he not be freed from the noose of loss of wealth. Now I wrap up his lustre, brilliance, vital breath and life-span. Here I make him fall down below.

XVI.8.8 Ours be the conquest; ours the rise up; ours the righteousness; ours the brilliance; ours the knowledge; ours the bliss; ours the sacrifice; ours the cattle; ours the progeny; ours be the heroic sons. From sharing that we exclude so and so, the descendant of so and so, the son of so and so mother, that yonder one. May he not be freed from the noose of defeat. Now I wrap up his lustre, brilliance, vital breath and life-span. Here I make him fall down below.

जितमस्माकमुद्भिन्नमस्माकमृतमस्माकं तेजोस्माकं ब्रह्मास्माकं स्वरिस्माकं
यज्ञोऽस्माकं पशवोस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम् ।
तस्मादमुं निर्भजामोमुमासुष्यायणमसुष्याः पुत्रमसौ यः ।

स देवजामीनां पाशान्मा मौचि ।

तस्येदं वर्चस्तेजः प्राणमायुर्नि वैष्टयामीदमेनमधराश्च पादयामि ॥९॥

जितमस्माकमुद्भिन्नमस्माकमृतमस्माकं तेजोस्माकं ब्रह्मास्माकं स्वरिस्माकं
यज्ञोऽस्माकं पशवोस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम् ।
तस्मादमुं निर्भजामोमुमासुष्यायणमसुष्याः पुत्रमसौ यः ।

स बृहस्पतेः पाशान्मा मौचि ।

तस्येदं वर्चस्तेजः प्राणमायुर्नि वैष्टयामीदमेनमधराश्च पादयामि ॥१०॥

जितमस्माकमुद्भिन्नमस्माकमृतमस्माकं तेजोस्माकं ब्रह्मास्माकं स्वरिस्माकं
यज्ञोऽस्माकं पशवोस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम् ।
तस्मादमुं निर्भजामोमुमासुष्यायणमसुष्याः पुत्रमसौ यः ।

स प्रजापतेः पाशान्मा मौचि ।

तस्येदं वर्चस्तेजः प्राणमायुर्नि वैष्टयामीदमेनमधराश्च पादयामि ॥११॥

जितमस्माकमुद्भिन्नमस्माकमृतमस्माकं तेजोस्माकं ब्रह्मास्माकं स्वरिस्माकं
यज्ञोऽस्माकं पशवोस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम् ।
तस्मादमुं निर्भजामोमुमासुष्यायणमसुष्याः पुत्रमसौ यः ।

स ऋषीणां पाशान्मा मौचि ।

तस्येदं वर्चस्तेजः प्राणमायुर्नि वैष्टयामीदमेनमधराश्च पादयामि ॥१२॥

०।० । सः । देवजामीनाम् । पाशात् । ० ॥ ९ ॥

०।० । सः । बृहस्पतेः । पाशात् । ० ॥ १० ॥

०।० । सः । प्रजापतेः । पाशात् । ० ॥ ११ ॥

०।० । सः । ऋषीणाम् । पाशात् । ० ॥ १२ ॥

XVI.8.9 Ours be the conquest; ours the rise up; ours the righteousness; ours the brilliance; ours the knowledge; ours the bliss; ours the sacrifice; ours the cattle; ours the progeny; ours be the heroic sons. From sharing that we exclude so and so, the descendant of so and so, the son of so and so mother, that yonder one. May he not be released from the noose of the perverted sense-organs (*devajāmi*). Now I wrap up his lustre, brilliance, vital breath and life-span. Here I make him fall down below.

XVI.8.10 Ours be the conquest; ours the rise up; ours the righteousness; ours the brilliance; ours the knowledge; ours the bliss; ours the sacrifice; ours the cattle; ours the progeny; ours be the heroic sons. From sharing that we exclude so and so, the descendant of so and so, the son of so and so mother, that yonder one. May he not be released from the noose of the Lord of knowledge. Now I wrap up his lustre, brilliance, vital breath and life-span. Here I make him fall down below.

XVI.8.11 Ours be the conquest; ours the rise up; ours the righteousness; ours the brilliance; ours the knowledge; ours the bliss; ours the sacrifice; ours the cattle; ours the progeny; ours be the heroic sons. From sharing that we exclude so and so, the descendant of so and so, the son of so and so mother, that yonder one. May he not be released from the noose of the Lord of creatures. Now I wrap up his lustre, brilliance, vital breath and life-span. Here I make him fall down below.

XVI.8.12 Ours be the conquest; ours the rise up; ours the righteousness; ours the brilliance; ours the knowledge; ours the bliss; ours the sacrifice; ours the cattle; ours the progeny; ours be the heroic sons. From sharing that we exclude so and so, the descendant of so and so, the son of so and so mother, that yonder one. May he not be released from the noose of the seers. Now I wrap up his lustre, brilliance, vital breath and life-span. Here I make him fall down below.

जितमस्माकमुद्भिन्नमस्माकमृतमस्माकं तेजोस्माकं ब्रह्मास्माकं स्वरिस्माकं
यज्ञोऽस्माकं पशवोस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम् ।
तस्माद्वसुं निर्भजामोमुमासुष्यायणमसुष्याः पुत्रमसौ यः ।
स आर्षेयाणां पाशान्मा मोचि ।

तस्येदं वर्चस्तेजः प्राणमायुर्नि वैष्टयामीदमेनमधराश्च पादयामि ॥१३॥

जितमस्माकमुद्भिन्नमस्माकमृतमस्माकं तेजोस्माकं ब्रह्मास्माकं स्वरिस्माकं
यज्ञोऽस्माकं पशवोस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम् ।
तस्माद्वसुं निर्भजामोमुमासुष्यायणमसुष्याः पुत्रमसौ यः ।
सोऽङ्गिरसां पाशान्मा मोचि ।

तस्येदं वर्चस्तेजः प्राणमायुर्नि वैष्टयामीदमेनमधराश्च पादयामि ॥१४॥

जितमस्माकमुद्भिन्नमस्माकमृतमस्माकं तेजोस्माकं ब्रह्मास्माकं स्वरिस्माकं
यज्ञोऽस्माकं पशवोस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम् ।
तस्माद्वसुं निर्भजामोमुमासुष्यायणमसुष्याः पुत्रमसौ यः ।
स आङ्गिरसानां पाशान्मा मोचि ।

तस्येदं वर्चस्तेजः प्राणमायुर्नि वैष्टयामीदमेनमधराश्च पादयामि ॥१५॥

जितमस्माकमुद्भिन्नमस्माकमृतमस्माकं तेजोस्माकं ब्रह्मास्माकं स्वरिस्माकं
यज्ञोऽस्माकं पशवोस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम् ।
तस्माद्वसुं निर्भजामोमुमासुष्यायणमसुष्याः पुत्रमसौ यः ।
सोऽथर्वणां पाशान्मा मोचि ।

तस्येदं वर्चस्तेजः प्राणमायुर्नि वैष्टयामीदमेनमधराश्च पादयामि ॥१६॥

०।० । सः । आर्षेयाणाम् । पाशात् । ० ॥ १३ ॥

०।० । सः । अङ्गिरसाम् । पाशात् । ० ॥ १४ ॥

०।० । सः । आङ्गिरसानाम् । पाशात् । ० ॥ १५ ॥

०।० । सः । अथर्वणाम् । पाशात् । ० ॥ १६ ॥

XVI.8.13 Ours be the conquest, ours the rise up; ours the righteousness; ours the brilliance; ours the knowledge; ours the bliss; ours the sacrifice; ours the cattle; ours the progeny; ours be the heroic sons. From sharing that we exclude so and so, the descendant of so and so, the son of so and so mother, that yonder one. May he not be released from the noose of the descendants of seers. Now I wrap up his lustre, brilliance, vital breath and life-span. Here I make him fall down below.

XVI.8.14 Ours be the conquest; ours the rise up; ours the righteousness; ours the brilliance; ours the knowledge; ours the bliss; ours the sacrifice; ours the cattle; ours the progeny; ours be the heroic sons. From sharing that we exclude so and so, the descendant of so and so, the son of so and so mother, that yonder one. May he not be released from the noose of the brilliant austere sages. Now I wrap up his lustre, brilliance, vital breath and life-span. Here I make him fall down below.

XVI.8.15 Ours be the conquest; ours the rise up; ours the righteousness; ours the brilliance; ours the knowledge; ours the bliss; ours the sacrifice; ours the cattle; ours the progeny; ours be the heroic sons. From sharing that we exclude so and so, the descendant of so and so, the son of so and so mother, that yonder one. May he not be released from the noose of the descendants of the brilliant austere sages. Now I wrap up his lustre, brilliance, vital breath and life-span. Here I make him fall down below.

XVI.8.16 Ours be the conquest; ours the rise up, ours the righteousness; ours the brilliance; ours the knowledge; ours the bliss; ours the sacrifice; ours the cattle, ours the progeny; ours be the heroic sons. From sharing that we exclude so and so, the descendant of so and so, the son of so and so mother, that yonder one. May he not be released from the noose of the seekers of the supreme. Now I wrap up his lustre, brilliance, vital breath and life-span. Here I make him fall down below.

जितमस्माकमुद्भिन्नमस्माकमृतमस्माकं तेजोस्माकं ब्रह्मास्माकं स्वरिस्माकं
यज्ञोद्भूताकं पशवोस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम् ।
तस्मादसुं निर्भजामोमुमासुष्यायणमसुष्याः पुत्रमसौ यः ।

स आथर्वणानां पाशान्मा मोचि ।

तस्येदं वर्चस्तेजः प्राणमायुर्नि वैष्टयामीदमेनमधराञ्च पादयामि ॥१७॥

जितमस्माकमुद्भिन्नमस्माकमृतमस्माकं तेजोस्माकं ब्रह्मास्माकं स्वरिस्माकं
यज्ञोद्भूताकं पशवोस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम् ।
तस्मादसुं निर्भजामोमुमासुष्यायणमसुष्याः पुत्रमसौ यः ।

स वनस्पतीनां पाशान्मा मोचि ।

तस्येदं वर्चस्तेजः प्राणमायुर्नि वैष्टयामीदमेनमधराञ्च पादयामि ॥१८॥

जितमस्माकमुद्भिन्नमस्माकमृतमस्माकं तेजोस्माकं ब्रह्मास्माकं स्वरिस्माकं
यज्ञोद्भूताकं पशवोस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम् ।
तस्मादसुं निर्भजामोमुमासुष्यायणमसुष्याः पुत्रमसौ यः ।

स वानस्पत्यानां पाशान्मा मोचि ।

तस्येदं वर्चस्तेजः प्राणमायुर्नि वैष्टयामीदमेनमधराञ्च पादयामि ॥१९॥

जितमस्माकमुद्भिन्नमस्माकमृतमस्माकं तेजोस्माकं ब्रह्मास्माकं स्वरिस्माकं
यज्ञोद्भूताकं पशवोस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम् ।
तस्मादसुं निर्भजामोमुमासुष्यायणमसुष्याः पुत्रमसौ यः ।

स ऋतूनां पाशान्मा मोचि ।

तस्येदं वर्चस्तेजः प्राणमायुर्नि वैष्टयामीदमेनमधराञ्च पादयामि ॥२०॥

०।० । सः । आथर्वणानाम् । पाशात् । ० ॥ १७ ॥

०।० । सः । वनस्पतीनाम् । पाशात् । ० ॥ १८ ॥

०।० । सः । वानस्पत्यानाम् । पाशात् । ० ॥ १९ ॥

०।० । सः । ऋतूनाम् । पाशात् । ० ॥ २० ॥

XVI.8.17 Ours be the conquest; ours the rise up; ours the righteousness; ours the brilliance; ours the knowledge; ours the bliss; ours the sacrifice; ours the cattle; ours the progeny; ours be the heroic sons. From sharing that we exclude so and so, the descendant of so and so, the son of so and so mother, that yonder one. May he not be released from the noose of the descendants of the seekers of the supreme. Now I wrap up his lustre, brilliance, vital breath and life-span. Here I make him fall down below.

XVI.8.18 Ours be the conquest; ours the rise up; ours the righteousness; ours the brilliance; ours the knowledge; ours the bliss; ours the sacrifice; ours the cattle; ours the progeny; ours be the heroic sons. From sharing that we exclude so and so, the descendant of so and so, the son of so and so mother, that yonder one. May he not be released from the noose of the lords of the forests. Now I wrap up his lustre, brilliance, vital breath and life-span. Here I make him fall down below.

XVI.8.19 Ours be the conquest; ours the rise up; ours the righteousness; ours the brilliance; ours the knowledge; ours the bliss; ours the sacrifice; ours the cattle; ours the progeny; ours be the heroic sons. From sharing that we exclude so and so, the descendant of so and so, the son of so and so mother, that yonder one. May he not be released from the noose of the descendants of the lords of the forests. Now I wrap up his lustre, brilliance, vital breath and life-span. Here I make him fall down below.

XVI.8.20 Ours be the conquest; ours the rise up; ours the righteousness; ours the brilliance; ours the knowledge; ours the bliss; ours the sacrifice; ours the cattle; ours the progeny; ours be the heroic sons. From sharing that we exclude so and so, the descendant of so and so, the son of so and so mother, that yonder one. May he not be released from the noose of the seasons. Now I wrap up his lustre, brilliance, vital breath and life-span. Here I make him fall down below.

जितमस्माकमुद्भिन्नमस्माकमृतमस्माकं तेजोस्माकं ब्रह्मास्माकं स्वर्गस्माकं
 यज्ञोद्गस्माकं पशवोस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम् ।
 तस्माद्वसुं निर्भजामोमुमासुष्यायणमसुष्याः पुत्रमसौ यः ।
 स आर्तवानां पाशान्मा मोचि ।

तस्येदं वर्चस्तेजः प्राणमायुर्नि वैष्टयामीदमेनमधराश्वं पादयामि ॥२१॥

जितमस्माकमुद्भिन्नमस्माकमृतमस्माकं तेजोस्माकं ब्रह्मास्माकं स्वर्गस्माकं
 यज्ञोद्गस्माकं पशवोस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम् ।
 तस्माद्वसुं निर्भजामोमुमासुष्यायणमसुष्याः पुत्रमसौ यः ।

स मासानां पाशान्मा मोचि ।

तस्येदं वर्चस्तेजः प्राणमायुर्नि वैष्टयामीदमेनमधराश्वं पादयामि ॥२२॥

जितमस्माकमुद्भिन्नमस्माकमृतमस्माकं तेजोस्माकं ब्रह्मास्माकं स्वर्गस्माकं
 यज्ञोद्गस्माकं पशवोस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम् ।
 तस्माद्वसुं निर्भजामोमुमासुष्यायणमसुष्याः पुत्रमसौ यः ।

सोर्धमासानां पाशान्मा मोचि ।

तस्येदं वर्चस्तेजः प्राणमायुर्नि वैष्टयामीदमेनमधराश्वं पादयामि ॥२३॥

जितमस्माकमुद्भिन्नमस्माकमृतमस्माकं तेजोस्माकं ब्रह्मास्माकं स्वर्गस्माकं
 यज्ञोद्गस्माकं पशवोस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम् ।
 तस्माद्वसुं निर्भजामोमुमासुष्यायणमसुष्याः पुत्रमसौ यः ।

सोहोरात्रयोः पाशान्मा मोचि ।

तस्येदं वर्चस्तेजः प्राणमायुर्नि वैष्टयामीदमेनमधराश्वं पादयामि ॥२४॥ (११)

०।०। सः । आर्तवानाम् । पाशात् । ० ॥ २१ ॥

०।०। सः । मासानाम् । पाशात् । ० ॥ २२ ॥

०।०। सः । अर्धमासानाम् । पाशात् । ० ॥ २३ ॥

०।०। सः । अहोरात्रयोः । पाशात् । ० ॥ २४ ॥

XVI.8.21 Ours be the conquest; ours the rise up; ours the
 - righteousness; ours the brilliance; ours the knowledge; ours
 the bliss; ours the sacrifice; ours the cattle; ours the progeny;
 ours be the heroic sons. From sharing that we exclude so and
 so, the descendant of so and so, the son of so and so mother,
 that yonder one. May he not be released from the noose of
 the groups of the seasons. Now I wrap up his lustre,
 brilliance, vital breath and life-span. Here I make him fall
 down below.

XVI.8.22 Ours be the conquest; ours the rise up; ours the
 righteousness; ours the brilliance; ours the knowledge; ours
 the bliss; ours the sacrifice; ours the cattle; ours the progeny;
 ours be the heroic sons. From sharing that we exclude so and
 so, the descendant of so and so, the son of so and so mother,
 that yonder one. May he not be released from the noose of
 the months. Now I wrap up his lustre, brilliance, vital breath
 and life-span. Here I make him fall down below.

XVI.8.23 Ours be the conquest; ours the rise up; ours the
 righteousness; ours the brilliance; ours the knowledge; ours
 the bliss; ours the sacrifice; ours the cattle; ours the progeny;
 ours be the heroic sons. From sharing that we exclude so and
 so, the descendant of so and so, the son of so and so mother,
 that yonder one. May he not be released from the noose of
 the half-months. Now I wrap up his lustre, brilliance, vital
 breath and life-span. Here I make him fall down below.

XVI.8.24 Ours be the conquest; ours the rise up; ours the
 righteousness; ours the brilliance; ours the knowledge; ours
 the bliss; ours the sacrifice; ours the cattle; ours the progeny;
 ours be the heroic sons. From sharing that we exclude so and
 so, the descendant of so and so, the son of so and so mother,
 that yonder one. May he not be released from the noose of
 the day and night. Now I wrap up his lustre, brilliance, vital
 breath and life-span. Here I make him fall down below.

जितमस्माकमुद्भिन्नमस्माकमृतमस्माकं तेजोस्माकं ब्रह्मास्माकं स्वर्िस्माकं
 यज्ञोऽस्माकं पशवोस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम् ।
 तस्माद्वसुं निर्भजामोमुमासुष्यायणमसुष्याः पुत्रमसौ यः ।
 सोढोः संयतोः पाशान्मा मोचि ।

तस्येदं वर्चस्तेजः प्राणमायुर्नि वैष्टयामीदमेनमधराश्च पादयामि ॥२५॥

जितमस्माकमुद्भिन्नमस्माकमृतमस्माकं तेजोस्माकं ब्रह्मास्माकं स्वर्िस्माकं
 यज्ञोऽस्माकं पशवोस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम् ।
 तस्माद्वसुं निर्भजामोमुमासुष्यायणमसुष्याः पुत्रमसौ यः ।
 स द्यावापृथिव्योः पाशान्मा मोचि ।

तस्येदं वर्चस्तेजः प्राणमायुर्नि वैष्टयामीदमेनमधराश्च पादयामि ॥२६॥

जितमस्माकमुद्भिन्नमस्माकमृतमस्माकं तेजोस्माकं ब्रह्मास्माकं स्वर्िस्माकं
 यज्ञोऽस्माकं पशवोस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम् ।
 तस्माद्वसुं निर्भजामोमुमासुष्यायणमसुष्याः पुत्रमसौ यः ।
 स इन्द्राग्न्योः पाशान्मा मोचि ।

तस्येदं वर्चस्तेजः प्राणमायुर्नि वैष्टयामीदमेनमधराश्च पादयामि ॥२७॥

जितमस्माकमुद्भिन्नमस्माकमृतमस्माकं तेजोस्माकं ब्रह्मास्माकं स्वर्िस्माकं
 यज्ञोऽस्माकं पशवोस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम् ।
 तस्माद्वसुं निर्भजामोमुमासुष्यायणमसुष्याः पुत्रमसौ यः ।
 स मित्रावरुणयोः पाशान्मा मोचि ।

तस्येदं वर्चस्तेजः प्राणमायुर्नि वैष्टयामीदमेनमधराश्च पादयामि ॥२८॥

०।०। सः । अहोः । सुम्प्यतोः । पाशात् । ० ॥ २५ ॥

०।०। सः । द्यावापृथिव्योः । पाशात् । ० ॥ २६ ॥

०।०। सः । इन्द्राग्न्योः । पाशात् । ० ॥ २७ ॥

०।०। सः । मित्रावरुणयोः । पाशात् । ० ॥ २८ ॥

XVI.8.25 Ours be the conquest; ours the rise up; ours the righteousness; ours the brilliance; ours the knowledge, ours the bliss; ours the sacrifice; ours the cattle; ours the progeny; ours be the heroic sons. From sharing that we exclude so and so, the descendant of so and so, the son of so and so mother, that yonder one. May he not be released from the noose of the two days tied together. Now I wrap up his lustre, brilliance, vital breath and life-span. Here I make him fall down below.

XVI.8.26 Ours be the conquest; ours the rise up; ours the righteousness; ours the brilliance; ours the knowledge, ours the bliss; ours the sacrifice; ours the cattle; ours the progeny; ours be the heroic sons. From sharing that we exclude so and so, the descendant of so and so, the son of so and so mother, that yonder one. May he not be released from the noose of the heaven and earth. Now I wrap up his lustre, brilliance, vital breath and life-span. Here I make him fall down below.

XVI.8.27 Ours be the conquest; ours the rise up; ours the righteousness; ours the brilliance, ours the knowledge; ours the bliss; ours the sacrifice; ours the cattle; ours the progeny; ours be the heroic sons. From sharing that we exclude so and so, the descendant of so and so, the son of so and so mother, that yonder one. May he not be released from the noose of the Lord resplendent and adorable. Now I wrap up his lustre, brilliance, vital breath and life-span. Here I make him fall down below.

XVI.8.28 Ours be the conquest; ours the rise up; ours the righteousness; ours the brilliance; ours the knowledge; ours the bliss; ours the sacrifice; ours the cattle; ours the progeny; ours be the heroic sons. From sharing that we exclude so and so, the descendant of so and so, the son of so and so mother, that yonder one. May he not be released from the noose of the Lord friendly and venerable. Now I wrap up his lustre, brilliance, vital breath and life-span. Here I make him fall down below.

जितमस्माकमुद्भिन्नमस्माकमृतमस्माकं तेजोस्माकं ब्रह्मास्माकं स्वरिस्माकं
यज्ञोऽस्माकं पशवोस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम् ।
तस्मादमुं निर्भजामोमुमासुष्यायणमसुष्याः पुत्रमसौ यः ।

स राज्ञो वरुणस्य पाशान्मा मोचि ।

तस्येदं वर्चस्तेजः प्राणमायुर्नि वैष्टयामीदमेनमधराखं पादयामि ॥२९॥

जितमस्माकमुद्भिन्नमस्माकमृतमस्माकं तेजोस्माकं ब्रह्मास्माकं स्वरिस्माकं

यज्ञोऽस्माकं पशवोस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम् ॥३०॥

तस्मादमुं निर्भजामोमुमासुष्यायणमसुष्याः पुत्रमसौ यः ॥३१॥

स मृत्योः पङ्क्तिंशात्पाशान्मा मोचि ॥३२॥

तस्येदं वर्चस्तेजः प्राणमायुर्नि वैष्टयामीदमेनमधराखं पादयामि ॥३३॥

०।०। सः । राज्ञः । वरुणस्य । पाशात् । ० ॥ २९ ॥

जितम् । अस्माकम् । मृतम् । ॥ १ ॥ माकम् । तेजः । अस्माकम् । ब्रह्म । अस्माकम् । स्वरिः ।

अस्माकम् । यज्ञः । अस्माकम् । पशवः । अस्माकम् । प्रजाः । अस्माकम् । वीराः ।

अस्माकम् ॥ ३० ॥

तस्मात् । अमुम् । निः । भजामः । अमुम् । आमुष्यायणम् । अमुष्याः । पुत्रम् । असौ । यः ॥

यः । मृत्योः । पङ्क्तिंशात् । पाशात् । मा । मोचि ॥ ३२ ॥

तस्य । इदम् । वर्चः । तेजः । प्राणम् । आयुः । नि । वैष्टयामि । इदम् । एनम् ।

अधराखम् । पादयामि ॥ ३३ ॥

[९] अथर्ववेदः

(१-४) अतुर्कषत्यास्य पञ्चमस्य यमं क्रमिः । (१) वचमर्थः वचापत्तिः, (२) द्वितीयाया मन्त्रोक्तम्, (३-४) कृतीया-
अतुर्कषत्यास्य मृत्यो देवताः । (१) वचमाया आर्च्यमुद्रम्, (२) द्वितीयाया आर्च्यमुद्रम्,

(३) कृतीयायाः साध्वी पङ्क्तिः, (४) अतुर्कषत्यास्य पञ्चमस्य यमं क्रमिः ।

जितमस्माकमुद्भिन्नमस्माकमभ्यष्टि विश्वाः पृतना अरातीः ॥१॥

जितम् । अस्माकम् । उत्तभिन्नम् । अस्माकम् । अभि । अस्याम् । विश्वाः । पृतनाः । अरातीः ॥

XVI.8.29 Ours be the conquest; ours the rise up; ours the righteousness; ours the brilliance, ours the knowledge, ours the bliss; ours the sacrifice; ours the cattle; ours the progeny, ours be the heroic sons. From sharing that we exclude so and so, the descendant of so and so, the son of so and so mother, that yonder one. May he not be released from the noose of the venerable king. Now I wrap up his lustre, brilliance, vital breath and life-span. Here I make him fall down below.

XVI.8.30 Ours be the conquest; ours the rise up; ours the righteousness; ours the brilliance, ours the knowledge; ours the bliss; ours the sacrifice; ours the cattle; ours the progeny; ours be the heroic sons. (Same as XVI.8 1)

XVI.8.31 From sharing that we exclude so and so, the descendant of so and so, the son of so and so mother, that yonder one.

XVI.8.32 May he not be freed from the fetter, from the noose of death.

XVI.8.33 Now I wrap up his lustre, brilliance, vital breath and life-span. Here I make him fall down below.

PARYĀYA - IX

To Secure Wealth

XVI.9.1 Ours be the conquest; ours be the rise-up. May I withstand all the enemy hordes.

तद्वभिराह तद् सोम आह पुषा मा धात्सुकृतस्य लोके ॥२॥
 अगन्म त्वः त्वरिगन्म सं सूर्यस्य ज्योतिषागन्म ॥३॥
 वस्योभूयाय वसुमान्यहो वसु वंसिषीय वसुमान्भूयासं वसु मयि धेहि ॥४॥

तत् । अग्निः । आह । तत् । ऊं इति । सोमः । आह । पुषा । मा । धात् । सुकृतस्य । लोके ॥२॥
 अगन्म । त्वः । त्वः । अगन्म । सम् । सूर्यस्य । ज्योतिषा । अगन्म ॥ ३ ॥
 वस्यः । भूयाय । वसुमान् । यज्ञः । वसु । वंसिषीय । वसुमान् । भूयासम् । वसु । मयि । धेहि ॥

॥ इति षोडशं ब्राह्मणम् ॥

[पर्वण ५, वाक्य १०१]

XVI.9.2 The adorable Lord says so; the blissful Lord also says so
May the nourisher Lord set me in the world of virtuous.

XVI.9.3 We have attained light; we have attained bliss. We are united
with the light of the sun.

XVI.9.4 For increase in wealth is the wealth-bestowing sacrifice. May
I obtain wealth. May I become wealthy. Bestow wealth on
me.

.....
Here ends Kāṇḍa XVI
Hymns 9, Verses 103
.....

Kāṇḍa - XVII

सप्तदशं काण्डम्

अथ सप्तदशं काण्डम् ॥

(१) प्रथमं सूक्तम्

- (१-३०) विषाहस्यास्य सूक्तस्य षड्धा क्रयिः । आदित्यो देवता । (१) प्रथमर्चस्त्ववसाना षट्पदा जगती, (२-५) द्वितीयादिचतसृणां त्र्यवसाना षट्पदातिजगती, (६-७) पञ्चोत्तम्योस्त्ववसाना सप्तपदात्यष्टिः, (८) अष्टम्यास्त्ववसाना सप्तपदातिधृतिः, (९, १४-१५) नवमीचतुर्दशीपञ्चदशीनां पञ्चपदा षड्करी, (१०) दशम्यास्त्ववसानाष्टपदा धृतिः, (११, १६) एकादशीचतुर्दशयोस्त्ववसाना सप्तपदातिधृतिः, (१२) द्वादशपान्दपवसाना सप्तपदा धृतिः, (१३) त्रयोदश्यास्त्ववसाना सप्तपदा प्रकृतिः, (१४) सप्तदश्याः पञ्चपदा विषाहति-
षड्करी, (१८) अष्टादश्यास्त्ववसाना सप्तपदा भुरिगष्टिः, (१९) एकोनविंशत्यास्त्ववसाना सप्तपदात्यष्टिः, (२०) विंश्याः षड्पद, (२१) एकविंश्याश्चतुर्दशोपरिष्टाद्वहती, (२२) दशविंश्या द्विपदानुपु, (२३) त्रयोविंश्या द्विपदा निष्टद्वहती, (२४) चतुर्विंश्यास्त्ववसाना सप्तपदा विषाहत्यष्टिः, (२५-२६) पञ्चविंशीर्षाष्टिपदोत्पु, (२७, ३०) सप्तविंशीर्षाष्टिपदोर्जगती, (२८-२९) अष्टाविंश्येकोनविंशयोश्च निपुण् उन्दंति न

विषासहि सहमानं सासहानं सहीयांसम् ।
सहमानं सहोजितै स्वर्जितै गोजितै संधनजितम् ।
ईड्यं नाम ह्र इन्द्रमायुष्मान्भूयांसम् ॥१॥
विषासहि सहमानं सासहानं सहीयांसम् ।
सहमानं सहोजितै स्वर्जितै गोजितै संधनजितम् ।
ईड्यं नाम ह्र इन्द्रं प्रियो देवानां भूयांसम् ॥२॥

विऽमसहिम् । सहमानम् । ससहानम् । सहीयांसम् ।
सहमानम् । सऽजितम् । स्वऽजितम् । गोऽजितम् । संधनऽजितम् ।
ईड्यम् । नाम । ह्र । इन्द्रम् । आयुष्मान् । भूयांसम् ॥ १ ॥
विऽमसहिम् । सहमानम् । ससहानम् । सहीयांसम् ।
सहमानम् । सऽजितम् । स्वऽजितम् । गोऽजितम् । संधनऽजितम् ।
ईड्यम् । नाम । ह्र । इन्द्रम् । प्रियोः । देवानां । भूयांसम् ॥ २ ॥

Prayer and praise to Indra and the Sun

XVII.1.1 I invoke the resplendent Lord of praiseworthy name, full of extra-ordinary might, the withstander, the subduer, always more powerful, the withstander, winner of might, winner of bliss, winner of kine and winner of accumulated wealth. May I have a long life-span.

XVII.1.2 I invoke the resplendent Lord of praise-worthy name, full of extra-ordinary might, the withstander, the subduer, always more powerful, the withstander, winner of might, winner of bliss, winner of kine and winner of accumulated wealth. May I become dear to the enlightened ones.

विषासहि सहमानं सासहानं सहीयांसम् ।
 सहमानं सद्योजितं स्वजितं गोजितं संधनजितम् ।
 ईर्ष्यं नाम ह इन्द्रं प्रियः प्रजानां भूयासम् ॥३॥
 विषासहि सहमानं सासहानं सहीयांसम् ।
 सहमानं सद्योजितं स्वजितं गोजितं संधनजितम् ।
 ईर्ष्यं नाम ह इन्द्रं प्रियः पशूनां भूयासम् ॥४॥
 विषासहि सहमानं सासहानं सहीयांसम् ।
 सहमानं सद्योजितं स्वजितं गोजितं संधनजितम् ।
 ईर्ष्यं नाम ह इन्द्रं प्रियः समानानां भूयासम् ॥५॥

उदिष्युदेहि सूर्यं वर्चसा माभ्युदिहि ।

द्विषंश्च मष्टं रघ्यंतु मा चाहं द्विषते रघुं तवेद्विष्णो बहुधा वीर्याणि ।
 त्वं नः पृणीहि पशुभिर्विश्वरूपैः सुधायां मा धेहि परमे ज्योमिन् ॥६॥

विऽससहिम् । सहमानम् । ससहानम् । सहीयांसम् ।

सहमानम् । सहऽजितम् । स्वऽजितम् । गोऽजितम् । संधनऽजितम् ।

ईर्ष्यम् । नाम । ह । इन्द्रम् । प्रियः । प्रजानां । भूयासम् ॥ ३ ॥

विऽससहिम् । सहमानम् । ससहानम् । सहीयांसम् ।

सहमानम् । सहऽजितम् । स्वऽजितम् । गोऽजितम् । संधनऽजितम् ।

ईर्ष्यम् । नाम । ह । इन्द्रम् । प्रियः । पशूनां । भूयासम् ॥ ४ ॥

विऽससहिम् । सहमानम् । ससहानम् । सहीयांसम् । सहमानम् । सहऽजितम् । स्वऽजितम् ।

गोऽजितम् । संधनऽजितम् । ईर्ष्यम् । नाम । ह । इन्द्रम् । प्रियः । समानानां । भूयासम् ॥

उत् । इहि । उत् । इहि । सूर्यं । वर्चसा । मा । अभिऽउदिहि । द्विषन् । च । मह्यम् ।

रघ्यन् । मा । च । अहम् । द्विषते । रघुम् । त्वं । इत् । विष्णो इति । बहुधा । वी-

र्याणि । त्वम् । नः । पृणीहि । पशुभिः । विश्वरूपैः । सुधायां । मा । धेहि ।

परमे । विऽओमन् ॥ ६ ॥

- XVII.1.3** I invoke the resplendent Lord of praise-worthy name, full of extra-ordinary might, the withstander, the subduer, always more powerful, the withstander, winner of might, winner of bliss, winner of kine and winner of accumulated wealth. May I become dear to people.
- XVII.1.4** I invoke the resplendent Lord of praise-worthy name, full of extra-ordinary might, the withstander, the subduer, always more powerful, the withstander, winner of might, winner of bliss, winner of kine and winner of accumulated wealth. May I become dear to animals.
- XVII.1.5** I invoke the resplendent Lord of praise-worthy name, full of extra-ordinary might, the withstander, the subduer, always more powerful, the withstander, winner of might, winner of bliss, winner of kine and winner of accumulated wealth. May I become dear to my equals.
- XVII.1.6** Rise O sun, rise up for me with lustre. May my hater be subjugate to me, and may I not be subjugated to my hater. O pervading Lord, manifold, indeed, are your valours. May you enrich us with cattle of all sorts. May you put me in comfort and happiness in the highest heaven.

उद्विषुर्दिदिह सूर्यं वर्चसा माम्मुर्दिदिह ।

यांश्च पश्यामि यांश्च न तेषु मा सुमतिं कृषि तवेद्विष्णो बहुधा वीर्याणि ।

त्वं नः पूणीहि पशुभिर्विश्वरूपैः सुधायी मा धेहि परमे व्योमिन् ॥७॥

मा त्वा दमन्तस्त्रिंशे अप्सवन्त्ये पाशिनं उपतिष्ठन्त्यत्र ।

द्वित्वाशस्ति दिवमारुक्ष एतां स नो मृद सुमतौ ते त्वाम् तवेद्विष्णो बहुधा वीर्याणि ।

त्वं नः पूणीहि पशुभिर्विश्वरूपैः सुधायी मा धेहि परमे व्योमिन् ॥८॥

त्वं न इन्द्र महते सौमगायादग्धेभिः परि पाद्यक्तुमिस्तवेद्विष्णो बहुधा वीर्याणि ।

त्वं नः पूणीहि पशुभिर्विश्वरूपैः सुधायी मा धेहि परमे व्योमिन् ॥९॥

त्वं न इन्द्रोतिभिः शिवाभिः शतमो भव ।

आरोहस्विदिवं दिवो गृणानः सोमपीतये प्रियधामा स्वस्तये तवेद्विष्णो बहुधा वीर्याणि ।

त्वं नः पूणीहि पशुभिर्विश्वरूपैः सुधायी मा धेहि परमे व्योमिन् ॥१०॥

उत् । इहि । उत् । इहि । सूर्यं । वर्चसा । मा । अभिऽउर्दिदिह । यान् । च । पश्यामि ।
यान् । च । न । तेषु । मा । सुऽमतिम् । कृषि । त्वं । इत् । विष्णो इति । बहुऽधा । वीर्याणि ।
त्वम् । नः । पूणीहि । पशुऽभिः । विश्वऽरूपैः । सुऽधायाम् । मा । धेहि । परमे । विऽओमन् ॥७॥

मा । त्वा । दमन् । सऽत्रिंशे । अप्सव । अन्तः । ये । पाशिनः । उपऽतिष्ठन्ति । अत्र ।
द्वित्वा । अशस्तिम् । दिवम् । आ । अरुक्षः । एताम् । सः । नः । मृद । सुऽमतौ । ते ।
स्याम् । त्वं । इत् । विष्णो इति । बहुऽधा । वीर्याणि । त्वम् । नः । पूणीहि ।
पशुऽभिः । विश्वऽरूपैः । सुऽधायाम् । मा । धेहि । परमे । विऽओमन् ॥ ८ ॥

त्वम् । नः । इन्द्र । महते । सौमगाय । अदग्धेभिः । परि । पाहि । अक्तुऽभिः । त्वं ।
इत् । विष्णो इति । बहुऽधा । वीर्याणि ।

त्वम् । नः । पूणीहि । पशुऽभिः । विश्वऽरूपैः । सुऽधायाम् । मा । धेहि । परमे । विऽओमन् ॥

त्वम् । नः । इन्द्र । उतिभिः । शिवाभिः । शतमः । भव । आरोहन् ।
त्रिऽदिवन् । दिवः । गृणानः । सोमऽपीतये । प्रियधामा । स्वस्तये । त्वं । इत् ।
विष्णो इति । बहुऽधा । वीर्याणि । त्वम् । नः । पूणीहि । पशुऽभिः । विश्वऽरूपैः ।
सुऽधायाम् । मा । धेहि । परमे । विऽओमन् ॥ १० ॥

- XVII.1.7** Rise O sun, rise. Rise up for me with lustre. Among those, whom I see and those, whom I do not see, may you cultivate friendship for me. O pervading Lord, manifold, indeed, are your valours. May you enrich us with cattle of all sorts. May you put me in comfort and happiness in the highest heaven.
- XVII.1.8** May they, who with nets await here within the waters, injure you in the flood. Freed from all ill-fame, may you ascend to this heaven. As such, be gracious to us. May we be in your favoured friendship. O pervading Lord, manifold, indeed, are your valours. May you enrich us with cattle of all sorts. May you put me in comfort and happiness in the highest heaven.
- XVII.1.9** O resplendent Lord, may you protect us from all sides with your unsuppressible rays of our great happiness. O pervading Lord, manifold, indeed, are your valours. May you enrich us with cattle of all sorts. May you put me in comfort and happiness in the highest heaven.
- XVII.1.10** O resplendent Lord, may you be most gracious to us with your propitious aids, ascending from sky to the third heaven, being praised for enjoying the devotional bliss, possessing a pleasing home for (our) well-being. O pervading Lord, manifold, indeed, are your valours. May you enrich us with cattle of all sorts. May you put me in comfort and happiness in the highest heaven.

त्वमिन्द्रासि विश्वजित्सर्वविश्वपुरुतस्त्वमिन्द्र ।

त्वमिन्द्रेम सुहृवं स्तोममेरयस्व स नो मृड सुमती ते स्याम तवेद्विष्णो बहुधा वीर्याणि ।
त्वं नः पृणीहि पशुभिर्विश्वरूपैः सुधायी मा धेहि परमे व्योमिन् ॥११॥

अदब्धो दिवि पृथिव्यामुतासि न त आपुर्महिमानमुन्तरिक्षे ।

अदब्धेन ब्रह्मणा ववृधानः स त्वं न इन्द्र दिवि पञ्चमं यच्छ तवेद्विष्णो बहुधा वीर्याणि ।
त्वं नः पृणीहि पशुभिर्विश्वरूपैः सुधायी मा धेहि परमे व्योमिन् ॥१२॥

या त इन्द्र तनूरप्सु या पृथिव्यां धान्तरभौ या त इन्द्र पर्वमाने स्वविदि ।

ययेन्द्र तन्वाऽन्तरिक्षं व्यापिष तया न इन्द्र तन्वाऽऽशमं यच्छ तवेद्विष्णो बहुधा वीर्याणि ।
त्वं नः पृणीहि पशुभिर्विश्वरूपैः सुधायी मा धेहि परमे व्योमिन् ॥१३॥

त्वामिन्द्र ब्रह्मणा वर्धयन्तः सन्त्रं नि पेदुःश्वये नाधमानास्तवेद्विष्णो बहुधा वीर्याणि ।

त्वं नः पृणीहि पशुभिर्विश्वरूपैः सुधायी मा धेहि परमे व्योमिन् ॥१४॥

त्वम् । इन्द्र । असि । विश्वजित् । सर्वविश्व । पुरुऽहुतः । त्वम् । इन्द्र । त्वम् ।

इन्द्र । इमम् । सुहृवम् । स्तोमम् । आ । ईरयस्व । सः । नः । मृड । सुमती । ते ।

स्याम । त्वं । इत् । विष्णो इति । बहुऽधा । वीर्याणि । त्वम् । नः । पृणीहि ।

पशुऽभिः । विश्वऽरूपैः । सुधायाम् । मा । धेहि । परमे । विऽओमन् ॥ ११ ॥

अदब्धः । दिवि । पृथिव्याम् । उत । असि । न । ते । आपुः । महिमानम् । अन्तरिक्षे ।

अदब्धेन । ब्रह्मणा । ववृधानः । स । त्वम् । नः । इन्द्र । दिवि । सन् । शमं । यच्छ ।

त्वम् । इत् । विष्णो इति । बहुऽधा । वीर्याणि । त्वम् । नः । पृणीहि । पशुऽभिः । विश्व-

ऽरूपैः । सुधायाम् । मा । धेहि । परमे । विऽओमन् ॥ १२ ॥

या । ते । इन्द्र । तनूः । अप्सु । या । पृथिव्याम् । या । अन्तः । अग्नौ । या । ते ।

इन्द्र । पर्वमाने । स्वऽविदि । यया । इन्द्र । तन्वा । अन्तरिक्षम् । विऽआपिष । तया ।

नः । इन्द्र । तन्वा । शमं । यच्छ । त्वं । इत् । विष्णो इति । बहुऽधा । वीर्याणि ।

त्वम् । नः । पृणीहि । पशुऽभिः । विश्वऽरूपैः । सुधायाम् । मा । धेहि । परमे । विऽओमन् ॥

त्वम् । इन्द्र । ब्रह्मणा । वर्धयन्तः । सन्त्रम् । नि । पेदुः । श्वयः । नाधमानाः । त्वं ।

इत् । विष्णो इति । बहुऽधा । वीर्याणि । त्वम् । नः । पृणीहि । पशुऽभिः । विश्वऽरूपैः ।

सुधायाम् । मा । धेहि । परमे । विऽओमन् ॥ १४ ॥

- XVII.1.11** O resplendent Lord, you are conqueror of all, cognizant of all; praised by multitude are you, O resplendent Lord. O resplendent Lord, may you urge onward this well-invoking praise-song. As such, may you be gracious to us. May we be in your favoured friendship. O pervading Lord, manifold, indeed, are your valours. May you enrich us with cattle of all sorts. May you put me in comfort and happiness in the highest heaven.
- XVII.1.12** You are unimpaired in the sky and on the earth as well. They could not attain your greatness in the midspace. Flourishing with unimpaired knowledge, O resplendent Lord, as such, may you grant us peace and comfort in heaven. O pervading Lord, manifold, indeed, are your valours. May you enrich us with cattle of all sorts. May you put me in comfort and happiness in the highest heaven.
- XVII.1.13** O resplendent Lord, what form of yours is there in the waters, what on the earth, what within the fire; O resplendent Lord, what (form) of yours is there in the purifying wind (or soma), granter of bliss; with what from you pervade the midspace, thereby may you bestow happiness on us. O pervading Lord, manifold, indeed are your valours. May you enrich us with cattle of all sorts. May you put me in comfort and happiness in the highest heaven.
- XVII.1.14** O resplendent Lord, exalting thee with prayer, imploring, seers have sat down (for) the holy session. O pervading Lord, manifold, indeed are your valours. May you enrich us with cattle of all sorts. May you put me in comfort and happiness in the highest heaven.

त्वं नूतं त्वं पर्येष्यत्सं सहस्रधारं विदथं स्वविदं तवेद्विष्णो बहुधा वीर्याणि ।
 त्वं नः पूणीहि पशुभिर्विश्वरूपैः सुधार्या मा धेहि परमे ज्योमिन् ॥१५॥
 त्वं रक्षसे प्रदिशश्चतस्रस्त्वं शोचिषा नभसी वि मासि ।

त्वमिमा विश्वा भुवनानु तिष्ठस्य ऋतस्य पन्थामन्त्रेषि विद्वांस्त्वेद्विष्णो बहुधा वीर्याणि ।
 त्वं नः पूणीहि पशुभिर्विश्वरूपैः सुधार्या मा धेहि परमे ज्योमिन् ॥१६॥
 पञ्चभिः पराङ्मुखैर्कयावाडशस्तिमेषि सुदिने वार्षमानस्तवेद्विष्णो बहुधा वीर्याणि ।
 त्वं नः पूणीहि पशुभिर्विश्वरूपैः सुधार्या मा धेहि परमे ज्योमिन् ॥१७॥
 त्वमिन्द्रस्त्वं महेन्द्रस्त्वं लोकस्त्वं प्रजापतिः ।
 तुभ्यं यज्ञो वि तायते तुभ्यं जुहति जुहंतस्त्वेद्विष्णो बहुधा वीर्याणि ।
 त्वं नः पूणीहि पशुभिर्विश्वरूपैः सुधार्या मा धेहि परमे ज्योमिन् ॥१८॥

त्वम् । नूतम् । त्वम् । परि । एषि । उत्सम् । सहस्रधारम् । विदथम् । स्वविदम् ।
 त्वं । इत् । विष्णो इति । बहुधा । वीर्याणि । त्वम् । नः । पूणीहि । पशुभिः ।
 विश्वरूपैः । सुधार्याम् । मा । धेहि । परमे । विज्योमन् ॥ १५ ॥

त्वम् । रक्षसे । प्रदिशः । चतस्रः । त्वम् । शोचिषा । नभसी इति । वि । मासि ।
 त्वम् । इमा । विश्वा । भुवनानु । अन्तु । तिष्ठसे । ऋतस्य । पन्थाम् । अन्तु । एषि ।
 विद्वां । त्वं । इत् । विष्णो इति । बहुधा । वीर्याणि । त्वम् । नः । पूणीहि । पशुभिः ।
 विश्वरूपैः । सुधार्याम् । मा । धेहि । परमे । विज्योमन् ॥ १६ ॥

पञ्चभिः । पराङ् । तपसि । एकया । अवाड् । अशरितम् । एषि । सुदिने । वार्ष-
 मानः । त्वं । इत् । विष्णो इति । बहुधा । वीर्याणि । त्वम् । नः । पूणीहि । पशु-
 भिः । विश्वरूपैः । सुधार्याम् । मा । धेहि । परमे । विज्योमन् ॥ १७ ॥

त्वम् । इन्द्रः । त्वम् । महाइन्द्रः । त्वम् । लोकः । त्वम् । प्रजापतिः । तुभ्यम् । यज्ञः ।
 वि । तायते । तुभ्यम् । जुहति । जुहंतः । त्वं । इत् । विष्णो इति । बहुधा ।
 वीर्याणि । त्वम् । नः । पूणीहि । पशुभिः । विश्वरूपैः । सुधार्याम् । मा । धेहि ।
 परमे । विज्योमन् ॥ १८ ॥

XVII.1.15 You go to the threefold (trita), you (go) to the thousand-streamed spring, full of knowledge and attainer of bliss. O pervading Lord, manifold, indeed, are your valours. May you enrich us with cattle of all sorts. May you put me in comfort and happiness in the highest heaven.

XVII.1.16 It is you, who protect the four mid-quarters; it is you who shine up in the firmament with radiance. It is you, who rule over all these worlds. You follow the path of righteousness knowing it well. O pervading Lord, manifold, indeed, are your valours. May you enrich us with cattle of all sorts. May you put me in comfort and happiness in the highest heaven.

XVII.1.17 With five (of your powers) you heat up yonder; with one higher ward. Overpowering (all) blemish, you come on a fine day. O pervading Lord, manifold, indeed, are your valours. May you enrich us with cattle of all sorts. May you put me in comfort and happiness in the highest heaven.

XVII.1.18 You are the resplendent one; you are the great resplendent Lord; you are the beholder (lokaḥ); you are the Lord of creatures. For you the sacrifice is arranged widely. To you the sacrificers offer oblations. O pervading Lord, manifold, indeed, are your valours. May you enrich us with cattle of all sorts. May you put me in comfort and happiness in the highest heaven.

असति सत्प्रतिष्ठितं सुति भूतं प्रतिष्ठितम् ।
 भूतं ह भव्य आहितं भव्यं भूते प्रतिष्ठितं तवेद्विष्णो बहुधा वीर्याणि ।
 त्वं नः पृणीहि पशुभिर्विश्वरूपैः सुधायी मा धेहि परमे व्योमिन् ॥१९॥
 शुक्रोऽसि भ्राजोऽसि । स यथा त्वं भ्राजता भ्राजोस्वेवाहं भ्राजता भ्राज्यासम् ॥२०॥
 रुचिरसि रोचोऽसि । स यथा त्वं रुच्या रोचोस्वेवाहं
 पशुभिश्च ब्राह्मणवर्चसेन च रुचिषीय ॥२१॥
 उद्यते नम उदायते नम उदिताय नमः । विराजे नमः स्वराजे नमः सम्राजे नमः ॥२२॥
 अस्तंयते नमोस्तमेष्यते नमोस्तमिताय नमः ।
 विराजे नमः स्वराजे नमः सम्राजे नमः ॥२३॥

असति । सत् । प्रतिऽस्थितम् । सुति । भूतम् । प्रतिऽस्थितम् । भूतम् । ह । भव्ये । आ-
 ऽहितम् । भव्यम् । भूते । प्रतिऽस्थितम् । त्वं । इत् । विष्णो इति । बहुधा । वीर्याणि ।
 त्वम् । नः । पृणीहि । पशुभिः । विश्वरूपैः । सुधायान् । मा । धेहि । परमे ।
 विऽओमन् ॥ १९ ॥

शुक्रः । असि । भ्राजः । असि ।
 सः । यथा । त्वम् । भ्राजता । भ्राजः । असि । एव । अहम् । भ्राजता । भ्राज्यासम् ॥
 रुचिः । असि । रोचः । असि । सः । यथा । त्वम् । रुच्या । रोचः । असि । एव ।
 अहम् । पशुभिः । च । ब्राह्मणऽवर्चसेन । च । रुचिषीय ॥ २१ ॥
 उद्यते । नमः । उद्यते । नमः । उद्यते । नमः ।
 विराजे । नमः । स्वराजे । नमः । सम्राजे । नमः ॥ २२ ॥
 अस्तंयते । नमः । अस्तंयते । नमः । अस्तंयते । नमः ।
 विराजे । नमः । स्वराजे । नमः । सम्राजे । नमः ॥ २३ ॥

XVII.1.19 In the non-existent the existent is established; in the existent the past and the present is established; the past and the present is established in the future; the future is established in the past and the present; O pervading Lord, manifold, indeed, are your valours. May you enrich us with cattle of all sorts. May you put me in comfort and happiness in the highest heaven.

XVII.1.20 You are bright; you are the blaze. Just as your blazing with the blaze, so may I also blaze with the blazing.

XVII.1.21 You are brightness; you are brightener. Just as you are brightener with brightness, so may I become brightened with cattle and intellectual lustre.

XVII.1.22 Homage be to him, about to rise; homage be to the ascending one; homage be to one, that has risen up; homage be to the extremely refulgent; homage be to the self-refulgent; homage be to the absolute refulgent.

XVII.1.23 Homage be to him, about to set; homage be to the setting one; homage be to one, that has set; homage be to the extremely refulgent; homage be to the self-refulgent, homage be to the absolute refulgent.

उदगादयमावित्यो विश्वेन तपसा सह ।
 सपञ्चान्मर्हं रुन्धयन्मा चाहं द्विषते रंघं तवेद्विष्णो बहुधा वीर्याणि ।
 त्वं नः पृणीहि पशुभिर्विश्वरूपैः सुधायी मा धेहि परमे व्योमिन् ॥२४॥
 आदित्य नावमारुक्षः शतारित्रां स्वस्तये । अहर्मात्यपीपरो रात्रिं सुप्रातिं पारय ॥२५॥
 सूर्य नावमारुक्षः शतारित्रां स्वस्तये । रात्रि मात्यपीपरोहः सुप्रातिं पारय ॥२६॥
 प्रजापतिरावृतो ब्रह्मणा वर्मेणाहं कश्यपस्य ज्योतिषा वर्चसा च ।
 जरदष्टिः कृतवीर्यो विहायाः सहस्रायुः सुकृतश्चरेयम् ॥२७॥
 परिवृतो ब्रह्मणा वर्मेणाहं कश्यपस्य ज्योतिषा वर्चसा च ।
 मा मा आपन्निरपवो दैव्या या मा मानुषीरवसृष्टा वृधाय ॥२८॥

उत् । अगात् । अयम् । आदित्यः । विश्वेन । तपसा । सह । सुऽपत्नान् । मह्यम् ।
 रुन्धयन् । मा । च । अहम् । द्विषते । रंघम् । तव । इत् । विष्णो इति । बहुऽधा ।
 वीर्याणि । त्वम् । नः । पृणीहि । पशुभिः । विश्वरूपैः । सुऽधायीम् । मा । धेहि ।
 परमे । विऽओमन् ॥ २४ ॥

आदित्य । नावम् । आ । अरुक्षः । शतऽअरित्राम् । स्वस्तये ।
 अहः । मा । अति । अपीपरः । रात्रिम् । सुप्रा । अति । पारय ॥ २५ ॥

सूर्य । नावम् । आ । अरुक्षः । शतऽअरित्राम् । स्वस्तये ।
 रात्रिम् । मा । अति । अपीपरः । अहः । सुप्रा । अति । पारय ॥ २६ ॥
 प्रजाऽपतेः । आऽवृतः । ब्रह्मणा । वर्मेणा । अहम् । कश्यपस्य । ज्योतिषा । वर्चसा । च ।
 जरदऽष्टिः । कृतऽवीर्यैः । विऽहायाः । सहस्रऽआयुः । सुऽकृतः । चरेयम् ॥ २७ ॥
 परिऽवृतः । ब्रह्मणा । वर्मेणा । अहम् । कश्यपस्य । ज्योतिषा । वर्चसा । च । मा । मा ।
 प्र । आपन् । इपवः । दैव्याः । याः । मा । मानुषीः । अवऽसृष्टाः । वृधाय ॥ २८ ॥

XVII.1.24 This Āditya (sun) has risen up with all the fiery ardour, subjugating my rivals to me; and may I not be subjugated to my hater. O pervading Lord, manifold, indeed, are your valours, May you enrich us with cattle of all sorts. May you put me in comfort and happiness in the highest heaven.

XVII.1.25 O Āditya (sun), you have embarked upon the hundred-oared boat for (our) weal. You have brought me across to the day; in the same way, may you take me across to the night.

XVII.1.26 O Surya (sun), you have embarked upon the hundred-oared boat for (our) weal. You have brought me across to the night; in the same way, may you take me across to the day.

XVII.1.27 Covered with the armour of sacred knowledge of the Lord of creatures and with light and lustre of the all-seeing Lord may I move about upto the ripe old age, vigorous, energetic enjoying a thousand lives and engaged in pious deeds.

XVII.1.28 Covered I am on all sides with the armour of sacred knowledge and with light and lustre of the all-seeing Lord. May not the arrows, that are divine, nor those, shot by human beings to kill, reach me.

ऋतेन गुप्त ऋतुभिश्च सर्वैर्भुतेन गुप्तो भव्येन चाहम् ।
 मा मा प्रापत्पाप्मा मोत मृत्युस्तर्दधेहं सलिलेन वाचः ॥२९॥
 अग्निमी गोप्ता परि पातु विश्वत उद्यन्त्सूर्यो नुदतां मृत्युपाशान् ।
 व्युच्छन्तीरुषसः पर्वता ध्रुवाः सहस्रं प्राणा मय्या यतन्ताम् ॥३०॥

ऋतेन । गुप्तः । ऋतुभिः । च । सर्वैः । भुतेन । गुप्तः । भव्येन । च । अहम् । मा । मा । प्रा ।
 आपत् । पाप्मा । मा । उत । मृत्युः । अन्तः । दधे । अहम् । सलिलेन । वाचः ॥२९॥
 अग्निः । मा । गोप्ता । परि । पातु । विश्वतः । उद्यन् । सूर्यः । नुदताम् । मृत्युपाशान् ।
 विऽउच्छन्तीः । उरुषः । पर्वताः । ध्रुवाः । सहस्रम् । प्राणाः । मयि । आ । यतन्ताम् ॥ ३० ॥

■ इति तावत्तं काण्डम् ■

- ४ अथर्व १. काण्ड १० -]

- XVII.1.29 Protected (I am) by righteousness and by all the seasons protected by the past and present and by the future I am. May not the evil approach me, nor the death. I conceal myself with the flood of speech.

- XVII.1.30 May the protector fire divine protect me from all sides. May the rising sun push away the fetters of death. May the dawn's shining brightly and mountains firmly set, infuse a thousand vital breaths into me.

 Here ends Kāṇḍa XVII
 Hymn 1, Verses 30

Kāṇḍa - XVIII

अष्टादशं काण्डम्

Yama

XVIII.1.1 Unto a friend would I turn with friendship; having gone through much ocean, may the pious one take a grandson of his father, considering further onward upon the earth.

XVIII.1.2 Thy friend wants not that friendship of thine, that she of like sign should become of diverse form; the sons of the great Asura, heroes, sustainers of the sky; look widely about.

XVIII.1.3 Truly those immortals want that — posterity of the one mortal; may thy mind be set in our mind; mayest thou enter (as) husband a wife's body.

XVIII.1.4 What we did not do formerly, why (do that) now ? Speaking righteousness, should we prate unrighteousness ? The Gandharva in the waters and the watery woman — that is our union, that our highest relation.

गर्भे नु नौ जनिता दंपती कर्ष्वस्त्वष्टा सविता विश्वरूपः ।
 नकिरस्य प्र मिनन्ति मृतानि वेदं नावस्य पृथिवी उत यौ ॥५॥
 को अथ युक्ते धुरि गा ऋतस्य शिमीवतो भूमिनो दुर्हणायून् ।
 आसन्निधुन्हुत्स्वसो मयोमून्य एषां भूत्यामृणधत्स जीवात् ॥६॥
 को अस्य वेदं प्रथमस्याहः क ई ददर्श क इह प्र वोचत् ।
 बृहन्मित्रस्य वर्णस्य धाम कर्तुं भव आहनो वीच्या नृन् ॥७॥
 यमस्य मा यम्यं काम आगन्तुमाने योनौ सहशेय्याय ।
 जायेव पत्ये तन्व रिचिंयां वि चिद्वहेव रथ्येव चक्र ॥८॥
 न तिष्ठन्ति न नि मिषन्त्येते देवानां स्पश इह ये चरन्ति ।
 अन्येन मदाहनो याहि तूयं तेन वि बृह रथ्येव चक्र ॥९॥
 रात्रीभिरस्मा अहर्भिर्दशस्येत्सूर्यस्य चक्षुर्बृहन्मिमीयात् ।
 दिवा पृथिव्या मिथुना सर्वन्धू यमीर्यमस्य विबृहादजामि ॥१०॥

गर्भे । नु । नौ । जनिता । दंपती इति दम्पती । कुः । देवः । त्वष्टा । सविता । विश्वरूपः ।
 नकिः । अस्य । प्र । मिनन्ति । मृतानि । वेदं । नौ । अस्य । पृथिवी । उत । यौ ॥ ५ ॥
 कः । अथ । युक्ते । धुरि । गाः । ऋतस्य । शिमीवतः । भूमिनः । दुःसहणायून् ।
 आसन्निधून् । हुत्सुऽअसः । मयोऽभून् । यः । एषाम् । भूत्याम् । ऋणधत् । सः । जीवात् ॥ ६ ॥
 कः । अस्य । वेदं । प्रथमस्य । अहः । कः । ईम् । ददर्श । कः । इह । प्र । वोचत् ।
 बृहत् । मित्रस्य । वर्णस्य । धाम । कर्त्तुं इति । भवः । आहनः । वीच्या । नृन् ॥ ७ ॥
 यमस्य । मा । यम्यम् । कामः । आ । अगन् । सुमाने । योनौ । सहशेय्याय ।
 जायाऽऽव । पत्ये । तन्वम् । रिचिंयाम् । वि । चित् । बृहद् । रथ्याऽऽव । चक्रा ॥ ८ ॥
 न । तिष्ठन्ति । न । नि । मिषन्ति । एते । देवानाम् । स्पशः । इह । ये । चरन्ति ।
 अन्येन । मत् । आहनः । याहि । तूयम् । तेन । वि । बृह । रथ्याऽऽव । चक्रा ॥ ९ ॥
 रात्रीभिः । अस्मै । अहऽभिः । दशस्येत् । सूर्यस्य । चक्षुः । सुहः । उत । मिमीयात् ।
 दिवा । पृथिव्या । मिथुना । सर्वन्धु इति सर्वन्धू । यमीः । यमस्य । विबृहात् । अजामि ॥

- XVIII.1.5** Verily, the generator made us in the womb man and spouse -
- god Tvaṣṭar, Savitar of all forms; none overthrow his ordinances; earth knows us (two) as such, also heaven.
- XVIII.1.6** Who yokes to the pole today the kine of righteousness, the diligent, the bright, the slow to wrath, that have arrows in the mouth, that shoot at the heart, amiable ones ? Whoso shall prosper their burden, he shall live.
- XVIII.1.7** Who knows of that first day ? Who saw it ? Who shall proclaim it here ? Great is the ordinance of Mitra, of Varuṇa; why, O lustful one, wilt thou speak to men with deceit.
- XVIII.1.8** Desire of Yama had come unto me Yamī, in order to lying together in the same lair I would fain yield my body, as wife to husband; may we whirl off, like two chariot wheels.
- XVIII.1.9** They stand not, they wink not, those spies of the gods who go about here; with another than me, O lustful one, go quickly; with him whirl off like two chariot wheels.
- XVIII.1.10** By nights, by days one may pay reverence to him: the sun's eye may open for a moment; with heaven, with earth paired of near connection;—Yamī must bear the unbrotherly (conduct) of Yama.

आ घा ता गच्छानुत्तरा युगानि यत्र जामयः कृण्वन् ।
 उप बर्हहि वृषभार्य बाहुमन्यमिच्छा सुभगे पात मत् ॥११॥
 किं भ्रातासुचर्दनाथ भवति किमु स्वसा यन्निर्गतिर्निगच्छात् ।
 काममूता बह्वेदतद्रूपामि तन्वाभि तन्वा सं पिपृग्धि ॥१२॥
 न ते नाथं यम्यग्राहमस्मि न ते तनू तन्वा सु सं पपृच्याम् ।
 अन्येन मत्प्रमुदः कल्पयस्व न ते भ्राता सुभगे वष्ट्येतत् ॥१३॥
 न वा उ ते तनू तन्वा सु सं पपृच्यां पापमाहुर्यः स्वसारं निगच्छात् ।
 असंयदेतन्मनसो हृदो मे भ्राता स्वसुः शयने यच्छयीय ॥१४॥
 वृतो वृतासि यम नैव ते मनो हृदयं चाविदाम ।
 अन्या किल त्वां कक्ष्ये वि युक्तं परिं स्वजाते लिबुजेव वृक्षम् ॥१५॥
 अन्य ऊ पु यम्यन्य उ त्वां परिं स्वजाते लिबुजेव वृक्षम् ।
 तस्य वा त्वं मन इच्छा स वा तवाधा कृणुष्व सविदं सुभद्राम् ॥१६॥

आ । घ । ता । गच्छान् । उत्तरा । युगानि । यत्र । जामयः । कृण्वन् । अजामि ।
 उप । बर्हहि । वृषभार्य । बाहुम् । अन्यम् । इच्छस्व । सुभगे । पातिम् । मत् ॥ ११ ॥
 किम् । भ्राता । असत् । यत् । अनुषम् । भवति । किम् । ऊं इति । स्वसा । यत् । निःश्रुतिः ।
 निगच्छात् । काममूता । बहु । एतत् । रूपामि । तन्वा । मे । तन्वम् । सम् । पिपृग्धि ॥
 न । ति । नाथम् । यमि । अत्र । अहम् । अस्मि । न । ते । तनूम् । तन्वा । सम् ।
 पपृच्याम् । अन्येन । मत् । प्रमुदः । कल्पयस्व । न । ते । भ्राता । सुभगे । वष्टि । एतत् ॥
 न । वै । ऊं इति । ते । तनूम् । तन्वा । सम् । पपृच्याम् । पापम् । आहुः । यः ।
 स्वसारम् । निगच्छात् । असंयद्यत् । एतत् । मनसः । हृदः । मे । भ्राता । स्वसुः ।
 शयने । यत् । शयीय ॥ १४ ॥

वृतः । वृत । असि । यम । न । एव । ते । मनः । हृदयम् । च । अविदाम् । अन्या ।
 किल । त्वाम् । कक्ष्ये । वि । युक्तम् । परि । स्वजाते । लिबुजाश्व । वृक्षम् ॥ १५ ॥
 अन्यम् । ऊं इति । सु । यमि । अन्यः । ऊं इति । त्वाम् । परि । स्वजाते । लिबुजाश्व ।
 वृक्षम् । तस्य । वा । त्वम् । मनः । इच्छा । सः । वा । तव । अधः । कृणुष्व । समविदम् । सुभद्राम् ॥

- XVIII.1.11** Verily there shall come those later ages in which next of kin shall do what is unkinly. Put thine arm underneath a hero; seek, O fortunate one, another husband.
- XVIII.1.12** What should brother be when there is no protector ? or what sister, when destruction impends ? Impelled by desire, I prate thus much; mingle thou thy body with my body.
- XVIII.1.13** I am not thy protector here, O Yamī; I may not mingle my body with thy body; with another than me do thou prepare enjoyments: thy brother wants not that, O fortunate one.
- XVIII.1.14** Verily, I may not mingle my body with thy body; they call him wicked who should approach his sister. That is not consonant with my mind (and) heart, that I, a brother, should lie in a sister's bed (śayana).
- XVIII.1.15** A weakling, alas, art thou, O Yama; we have not found mind and heart thine; verily, another woman shall embrace thee, as a girth a harnessed (horse), as twining plant a tree.
- XVIII.1.16** Another man, truly, O Yamī, another man shall embrace thee, as twining plant a tree; either do thou seek his mind or he thine; then make for thyself very excellent concord.

त्रीणि च्छन्दांसि कवयो वि येतिरे पुरुषं दर्शतं विश्वचक्षणम् ।
 आपो वाता ओषधयस्तान्येकस्मिन्भुवनं आपितानि ॥१७॥
 वृषा वृष्णे दुदुहे दोहसा दिवः पर्यासि युहो अदितेरदाभ्यः ।
 विश्वं स वेद वरुणो यथा धिया स युज्ञियो यजति युज्ञियां ऋतुम् ॥१८॥
 रपद्गन्धर्वरिप्या च योषणा नृदस्य नादे परि पातु नो मनः ।
 इष्टस्य मध्ये अदितिर्नि धातु नो भ्राता नो ज्येष्ठः प्रथमो विवोचति ॥१९॥
 सो चिच्छु भद्रा क्षुमती यशस्वत्युषा उवाप्त मनवे स्वर्विती ।
 यदीमुशन्तमुशतामनु क्रतुमग्निं होतारं विदधाप्य जीजनन् ॥२०॥
 अध त्वं द्रुप्तं विश्वे विचक्षणं विराभरदिपिरः श्येनो अध्वरे ।
 यज्ञी विशो वृणते द्रुप्तमायी अग्निं होतारमध धीरजायत ॥२१॥
 सदांसि रूणो यवसेत्र पुष्यते होत्राभिरग्ने मनुषः स्वध्वरः ।
 विप्रस्य वा यच्छशमान उक्थ्ये वाजं सप्तवाँ उपयासि भूरिभिः ॥२२॥

त्रीणि । च्छन्दांसि । कवयः । वि । येतिरे । पुरुषम् । दर्शतम् । विश्वचक्षणम् ।
 आपः । वाताः । ओषधयः । तानि । एकस्मिन् । भुवने । आपितानि ॥ १७ ॥
 वृषा । वृष्णे । दुदुहे । दोहसा । दिवः । पर्यासि । युहः । अदितेः । अदाभ्यः ।
 विश्वम् । सः । वेदः । वरुणः । यथा । धिया । सः । युज्ञियः । यजति । युज्ञियां । ऋतुम् ॥ १८ ॥
 रपत् । गन्धर्वाः । रिप्या । च । योषणा । नृदस्य । नादे । परि । पातु । नः । मनः । इष्टस्य ।
 मध्ये । अदितिः । नि । धातु । नः । भ्राता । नः । ज्येष्ठः । प्रथमः । वि । वोचति ॥ १९ ॥
 सो इति । चित् । नु । भद्रा । क्षुमती । यशस्वती । उषाः । उवाप्त । मनवे । स्वर्विती ।
 यत् । इम् । उशन्तम् । उशताम् । अनु । क्रतुम् । अग्निम् । होतारम् । विदधाप्य । जीजनन् ॥
 अध । त्वम् । द्रुप्तम् । विश्वम् । विचक्षणम् । वि । आ । धमरत् । इपिरः । श्येनः ।
 अध्वरे । यदि । विशः । वृणते । द्रुप्तम् । आयीः । अग्निम् । होतारम् । अध । धीः । अजायत ॥
 सदा । अग्नि । रूणः । यवसा इव । पुष्यते । होत्राभिः । अग्ने । मनुषः । सुअध्वरः ।
 विप्रस्य । वा । यत् । शशमानः । उक्थ्यः । वाजम् । सप्तवान् । उपयासि । भूरिभिः ॥ २२ ॥

Agni

- XVIII.1.17** Three meters the poets extended — the many-formed one, the admirable, the all-beholding; water, winds, herbs — these are set in one being (bhuvana).
- XVIII.1.18** The bull yieldeth milks for the bull, with the milking of the sky, he the unharmable son of Aditi; everything knoweth he, like Varuna, by thought; he, sharing the sacrifice sacrificeth to the seasons that share the sacrifice.
- XVIII.1.19** Prateth the Gandharvī and watery woman; in the noise of the noisy one let (her) protect our mind; let Aditi set us in the midst of what is desired; our oldest brother shall first speak out.
- XVIII.1.20** She now, the excellent, rich in food, full of glory — the dawn hath shone for man full of light; since they have generated for the council (as) hotr Agni, the eager one, after the will of the eager ones.
- XVIII.1.21** Then that mighty conspicuous drop did the bird, the lively falcon, bring at the sacrifice; if the Aryan tribes choose the wondrous one; Agni, then prayer was born.
- XVIII.1.22** Ever art thou pleasant, as pastures to him that enjoys them, being, O Agni, well sacrificed to with the offerings of man; or when, active, praiseworthy, having won the strength of the inspired one, thou approaches with very many.

उदीरय पितरां जार आ भगमिर्यक्षति हर्वृतो हृत इष्यति ।
 विवक्तिं वह्निः स्वपस्यते मत्सस्तविष्यते असुरो वेपते मृती ॥२३॥
 यस्तं अभे सुमतिं मर्तो अल्पत्सहसः सूनो अति स प्र शृण्वे ।
 हर्षं दधानो वहमानो अश्वैरा स युमौ अमवान्भूषति यून् ॥२४॥
 श्रुधी नो अग्ने सदर्ने सधस्ये युक्त्वा रयममृतस्य द्रविणुम् ।
 आ नो वह रोदसी देवपुत्रे माकिर्देवानामपे भूरिह स्याः ॥२५॥
 यदम एषा समितिर्मवाति देवी देवेषु यजता यजत्र ।
 रत्नां च यहिभजासि स्वधावो भागं नो अत्र वसुमन्तं वीतात् ॥२६॥
 अन्वमिरुषसाग्रमख्यदन्वहानि प्रथमो जातवेदाः ।
 अनु सूर्ये उपसो अनु रुग्मीन्नु यावापृथिवी आ विवेश ॥२७॥
 प्रत्यमिरुषसाग्रमख्यदन्वहानि प्रथमो जातवेदाः ।
 प्रति सूर्यस्य पुरुषा च रुग्मीन् प्रति यावापृथिवी आ ततान ॥२८॥

उद् । ईरय । पितरां । जारः । आ । भगम् । इर्यक्षति । हर्वृतः । हृतः । इष्यति ।
 विवक्ति । वह्निः । सुऽअपस्यते । मत्सः । तविष्यते । असुरः । वेपते । मृती ॥ २३ ॥
 यः । ते । अग्ने । सुऽसुमतिम् । मर्तः । अल्पत्सहसः । सूनो इति । अति । सः । प्र ।
 शृण्वे । इष्यम् । दधानः । वहमानः । अश्वैः । आ । सः । युऽमान् । अमऽवान् । भूषति । यून् ॥
 श्रुधि । नः । अग्ने । सदर्ने । सधस्ये । युक्त्वा । रयम् । अमृतस्य । द्रविणुम् । आ ।
 नः । वह । रोदसी इति । देवपुत्रे इति देवऽपुत्रे । माकिः । देवानाम् । अपे । भूः । इह । स्याः ॥
 यत् । अग्ने । एषा । समऽइतिः । भवाति । देवी । देवेषु । यजता । यजत्र । रत्नां । च ।
 यत् । विऽभजासि । स्वधाऽअत्रः । भागम् । नः । अत्र । वसुमन्तम् । वीतात् ॥ २६ ॥
 अनु । अग्निः । उपसोम् । अग्रम् । अख्यत् । अनु । अहानि । प्रथमः । जातऽवेदाः । अनु ।
 सूर्यः । उपसः । अनु । रुग्मीन् । अनु । यावापृथिवी इति । आ । विवेश ॥ २७ ॥
 प्रति । अग्निः । उपसोम् । अग्रम् । अख्यत् । प्रति । अहानि । प्रथमः । जातऽवेदाः । प्रति ।
 सूर्यस्य । पुरुषा । च । रुग्मीन् । प्रति । यावापृथिवी इति । आ । ततान् ॥ २८ ॥

- XVIII.1.23** Send thou up the (two) fathers, (as) a lover, unto enjoyment. The welcome one desires to sacrifice; he sends from the heart; the bearer speaks out; the merry one does a good work; the Asura shows might; he trembles with purpose.
- XVIII.1.24** Whatever mortal hath seen thy favor, O Agni son of power, he is renowned exceedingly; acquiring food, borne by horses, he lightful vigorous, passes the days.
- XVIII.1.25** Hear us, O Agni, in thy seat, thy station; harness the speedy chariot of the immortal; bring to us the two firmaments, parents of the gods be thou of gods never away; mayest thou be here.
- XVIII.1.26** That, O Agni, this meeting may take place, divine, among the gods, worshipful, thou reverend one, and that thou mayest share out treasures, O self-ruling one, do thou enjoy here our portion filled with good things. [Also Rg X.II.8]

Agni

- XVIII.1.27** Agni hath looked after the apex of the dawns, after the days, (he) first, Jātavedas; a sun, after the dawns, after the rays; after heaven-and earth he entered.
- XVIII.1.28** Agni hath looked forth to meet the apex of the dawns, to meet the days, (he) first, Jātavedas, and to meet the rays of the sun in many places; to meet heaven and earth he stretched out.

धावां ह क्षामां प्रथमे ऋतेनाभिश्चावे भवतः सत्यवाचा ।
 देवो यन्मतीन्यजयाय कृष्वन्त्सीदुद्धोता प्रत्यङ् स्वमसुं यन् ॥२९॥
 देवो देवान्परिभूर्ऋतेन वहा नो हव्यं प्रथमश्चिकित्वान् ।
 धूमकेतुः समिधा भास्त्रजीको मन्द्रो होता नित्यो वाचा यजीयान् ॥३०॥ (१)
 अर्चामि वां वर्धायापो घृतञ्च धावाभूमी शृणुतं रोदसी मे ।
 अहा यदेवा असुनीतिमायुन्मधा नो अत्र पितरा शिशीताम् ॥३१॥
 स्वावृन्देवस्यामृतं यदी गोरतो जातासो धारयन्त उर्वी ।
 विश्वे देवा अनु तत्ते यजुर्गुर्दुहे यदेर्नी दिव्यं घृतं वाः ॥३२॥
 किं स्विन्नो राजा जगृहे कदुस्पाति मृतं चकृमा को वि वेद ।
 मित्रश्चिद्दि प्सा जुहुराणो देवाञ्छोको न यातामपि वाजो अस्ति ॥३३॥
 दुर्मन्त्वत्रामृतस्य नाम सलक्ष्मा यद्विषुरुपा भवति ।
 यमस्य यो मनवति सुमन्त्वमे तमृष्य पाह्यप्रयुच्छन् ॥३४॥

धावा । ह । क्षामा । प्रथमे इति । ऋतेन । अभिऽश्चावे । भवतः । सत्यऽवाचा । देवः । यत् ।
 मतीन् । यजयाय । कृष्वन् । सीदत् । होता । प्रत्यङ् । स्वम । असुम् । यन् ॥ २९ ॥
 देवः । देवान् । परिऽभूः । ऋतेन । वह । नः । हव्यन् । प्रथमः । चिकित्वान् । धुमऽकेतुः ।
 समुऽश्वा । भाऽस्त्रऽजीकः । मन्द्रः । होता । नित्यः । वाचा । यजीयान् ॥ ३० ॥
 अर्चामि । वाम् । वर्धाया । अर्पः । घृतस्नु इति घृतऽरन् । धावाभूमी इति । शृणुतम् ।
 रोदसी इति । मे । अहा । यत् । देवाः । असुऽनीतिम् । आर्यन् । मधा । नः । अत्र ।
 पितरा । शिशिानाम् ॥ ३१ ॥

स्वावृक् । देवस्य । अमृतम् । यद्दि । गोः । अतः । जातासः । धारयन्ते । उर्वी इति ।
 विश्वे । देवाः । अनु । तत् । ते । यजुः । गुः । दुहे । यत् । पर्नी । दिव्यम् । घृतम् । वाः ॥
 किम् । स्विन् । नः । राजा । जगृहे । कत् । अस्य । अति । व्रतम् । चकृम् । कः । वि ।
 वेद । मित्रः । चित् । हि । स्म । जुहुराणः । देवान् । श्लोर्कः । न । याताम् । अपि ।
 वाजः । अस्ति ॥ ३३ ॥

दुऽमन्तु । अत्र । अमृतस्य । नाम । सलक्ष्मा । यत् । विषुरुपा । भवति ।
 यमस्य । यः । मनवति । सुऽमन्तु । अमे । तम् । श्रव्य । पाहि । अप्रऽयुच्छन् ॥ ३४ ॥

- XVIII.1.29** Heaven and earth, first by right, truth-speaking are within hearing, when the god, making mortals to sacrifice, sits as host, going to meet his own being. [Also Rg X.12.1]
- XVIII.1.30** A God, encompassing the gods with right, carry thou first our offering, understanding (it); smoke-bannered by the fuel, light-beaming, a pleasant, constant host, skilled sacrificer with speech. [Also Rg X.12.2]
- XVIII.1.31** I praise your work unto increase, ye ghee-surfaced ones; O heaven and earth, hear me, ye two firmaments; when days, O gods, went to the other life; let the two parents sharpen us here with honey. [Also Rg X.12.4]
- XVIII.1.32** If the god's immortality is easy to appropriate for the cow, thence those who are born maintain themselves on the broad (earth); all the gods go after that sacrificial formula of thine, when the hind yields the ghee, heavenly liquor. [Also Rg X.12.3].
- XVIII.1.33** Why forsooth hath the king seized us ? What have we done in transgression of his ordinance? who discerns (it)? for even Mitra, swerving the gods, like a song of praise, is the might also of them that go. [Also Rg X.12.5]
- XVIII.1.34** Hard to reverence here is the name of the immortal, that she of like sign should become of diverse form; whoso shall reverence, him O Agni, exalted one, do thou protect, unremitting. [Also Rg X.12.6]

यस्मिन् देवा विदधे मादयन्ते विषस्वतः सदेने धारयन्ते ।
 सूर्ये ज्योतिरदधुर्मास्यः कूर्परि द्योतनि चरतो अजस्ता ॥३५॥
 यस्मिन् देवा मन्मनि संचरन्त्यपीच्ये न वयमस्य विद्म ।
 मित्रो नो अत्रादितिरनागान्त्सविता देवो वरुणाय वोचत् ॥३६॥
 सखाय आ शिषामहे ब्रह्मेन्द्राय वृजिणे ।
 स्तुष ऊ पु नृत्तमाय धृष्णवे ॥३७॥
 शर्वसा ह्यसि श्रुतो वृत्रहर्त्येन वृत्रहा ।
 मधैर्मघो नो अति शूर दाशसि ॥३८॥
 स्तेगो न क्षामत्येपि पृथिवी मही नो वाता इह वान्तु भूमौ ।
 मित्रो नो अत्र वरुणो पुज्यमानो अग्निर्वे न व्यसृष्ट शोकम् ॥३९॥
 स्तुहि श्रुतं गर्तसदं जनानां राजानं भीमसुपहृनुमुग्रम् ।
 मृडा जरित्रे रुद्र स्तवानो अन्यमस्मत्ते नि वपन्तु सेन्यम् ॥४०॥ (१)

यस्मिन् । देवाः । विदधे । मादयन्ते । विषस्वतः । सदेने । धारयन्ते । सूर्ये ।
 ज्योतिः । अदधुः । मासि । अक्त्तन् । परि । द्योतनिम् । चरतः । अजस्ता ॥ ३५ ॥
 यस्मिन् । देवाः । मन्मनि । समऽचरन्ति । अपाच्ये । न । वयम् । अस्य । विद्म ।
 मित्रः । नः । अत्र । अदितिः । अनागान् । सविता । देवः । वरुणाय । वोचत् ॥ ३६ ॥
 सखायः । आ । शिषामहे । ब्रह्म । इन्द्राय । वृजिणे ।
 स्तुषे । ऊ । इति । पु । नृत्तमाय । धृष्णवे ॥ ३७ ॥
 शर्वसा । हि । असि । श्रुतः । वृत्रहर्त्येन । वृत्रहः । मधैः । मघानः । अति । शूर । दाशसि ॥ ३८ ॥
 स्तेगः । न । क्षाम् । अति । एपि । पृथिवीम् । मही इति । नः । वाताः । इह । वान्तु ।
 भूमौ । मित्रः । नः । अत्र । वरुणः । पुज्यमानः । अग्निः । चने । न । वि । असृष्ट । शोकम् ॥
 स्तुहि । श्रुतम् । गर्तसदम् । जनानाम् । राजानम् । भीमम् । उपऽहन्तुम् । उग्रम् ।
 मृडा । जरित्रे । रुद्र । स्तवानः । अन्यम् । अस्मत् । ते । नि । वपन्तु । सेन्यम् ॥ ४० ॥

XVIII.1.35 In whom the gods revel at the council, maintain themselves in Vivasvant's seat – they placed light in the sun, rays in the moon: the unfailing, wait upon the brightness. [Also Rg X.12.7]

XVIII.1.36 In what secret devotion the gods go about – we know it not; may Mitra; may Aditi, may god Savitar declare us here guiltless to Varuna. [Also Rg.X.12.8]

Indra

XVIII.1.37 O companions, we would supplicate worship for Indra, possessor of the thunderbolt, to praise indeed, the most manly, the daring. [Also Rg. VIII.24.1]

XVIII.1.38 For thou art famed for might, for Vṛtra-slaying, a Vṛtra slayer; thou out-bestowest the bounteous with thy bounties, O hero. [Also Rg.VIII.24.2]

XVIII.1.39 Thou goest over the earth as a stag over the ground; let winds blow here on the great earth for us; Mitra for us there (atra), Varuna, being joined, hath let loose heat, as fire does in the forest.

Rudra

XVIII.1.40 Praise thou the famed sitter on the hollow of men, the terrible king, formidable assailant; being praised, O Rudra, be gracious to the singer; let thine army lay low another than us. [Also Rg II.33.11]

सरस्वतीं देवयन्तो हवन्ते सरस्वतीमध्वरे तायमनि ।
 सरस्वतीं सुकृतो हवन्ते सरस्वती दाशुषे वार्यं दात् ॥४१॥
 सरस्वतीं पितरो हवन्ते दक्षिणा यज्ञमभिनक्षमाणाः ।
 आसद्यासिन्वर्हिषि मादयध्वमनमीवा हव आ धेह्यस्मे ॥४२॥
 सरस्वति या सरथ ययाथोक्थैः स्वधार्मिर्देवि पितृभिर्मदन्ती ।
 सहस्रार्घमिडो अत्र भागं रायस्पोषं यजमानाय धेहि ॥४३॥
 उदीरतामवर उत्परास उन्मध्यमाः पितरः सोम्यासः ।
 असुं य ईषुरवृका ऋतुज्ञास्ते नोवन्तु पितरो हवेषु ॥४४॥
 आहं पितृन्सुविदत्रौ अवित्ति नपातं च विक्रमणं च विष्णोः ।
 बर्हिषदो ये स्वधया सुतस्य भजन्त पित्वस्त इहार्गमिष्ठाः ॥४५॥
 इदं पितृभ्यो नमो अस्त्य ये पूर्वोसो ये अपरास ईयुः ।
 ये पार्थिवे रजस्या निर्वत्ता ये वा नूनं सुवृजनासु दिक्षु ॥४६॥

सरस्वतीम् । देवयन्तः । हवन्ते । सरस्वतीम् । अध्वरे । तायमनि ।
 सरस्वतीम् । सुकृतः । हवन्ते । सरस्वती । दाशुषे । वार्यम् । दात् ॥ ४१ ॥
 सरस्वतीम् । पितरः । हवन्ते । दक्षिणा । यज्ञम् । अभिनक्षमाणाः । आसद्ये । अस्मिन् ।
 वर्हिषि । मादयध्वम् । अनुमीवाः । इषः । आ । धेहि । अस्मे इति ॥ ४२ ॥
 सरस्वति । या । स्रष्टर्यम् । ययार्थं । उक्थैः । स्वधार्मिः । देवि । पितृभिः । मदन्ती ।
 सहस्रार्घम् । इडः । अत्र । भागम् । रायः । पोषम् । यजमानाय । धेहि ॥ ४३ ॥
 उत् । ईरताम् । अवे । उत् । परासः । उत् । मध्यमाः । पितरः । सोम्यासः ।
 असुम् । ये । ईयुः । अवृकाः । ऋतुज्ञाः । ते । नुः । अवन्तु । पितरः । हवेषु ॥ ४४ ॥
 आ । अहम् । पितृन् । सुविदत्रान् । अवित्ति । नपातम् । च । विक्रमणम् । च ।
 विष्णोः । बर्हिषदः । ये । स्वधया । सुतस्य । भजन्त । पित्वः । ते । इह । आर्गमिष्ठाः ॥
 इदम् । पितृभ्यः । नमः । अस्त्य । अध । ये । पूर्वोसः । ये अपरासः । ईयुः । ये ।
 पार्थिवे । रजसि । आ । निर्वत्ताः । ये । वा । नूनम् । सुवृजनासु । दिक्षु ॥ ४६ ॥

Sarasvatī

- XVIII.1.41** On Sarasvatī do the pious call; on Sarasvatī, while the sacrifice is being extended; on Sarasvatī do the well-doers call: may Sarasvatī give what is desirable to the worshiper.
- XVIII.1.42** On Sarasvatī do the Fathers call, arriving at the sacrifice on the south; sitting on this barhis do ye revel; assign thou to us food free from disease.
- XVIII.1.43** O Sarasvatī, that wentest in company with the songs, with the svadhas, O goddess, reveling with the Fathers, assign thou to the sacrificer here a portion of refreshment of thousandfold value, abundance of wealth.

Pitarah : Fathers

- XVIII.1.44** Let the lower, let the higher, let the midmost Fathers, the soma drinking, go up, they who went to life, unharmed, right-knowing — let those Fathers aid us at our calls. [Rg X.15.1]
- XVIII.1.45** I have won hither the beneficent Fathers, both the grandson and the wide-striding of Visnu; they who, sitting on the barhis, partake of the pressed drink with svadha - they come especially hither. [Also Rg.X.15.3]
- XVIII.1.46** Be this homage today to the Fathers, who went first, who went after, who are seated in the space of earth, or who are now in region, having good abodes. [Also Rg.X.15.2]

मात॑ली कु॒र्व्ये॒र्प॒मो अ॒ङ्गि॒रो॒भिर्बृ॒हस्प॑तिर्ऋ॒कमि॑र्वावृ॒धानः ।
 यांश्च॑ दे॒वा वा॑वृ॒धु॒ये च॑ दे॒वांस्ते नो॑वन्तु पि॒त्रो ह॒वेषु ॥४७॥
 स्वा॒दुष्क॑लाय॒ मधु॑मो॒ उता॑य॒ ती॒मः कि॒ल्य॒य रस॑वी॒ उता॑यम् ।
 उ॒तो न्व॑स्य॒ प॒पि॒वांस॑मिन्द्रं॒ न क॑भ्युन॒ स॒हत॑ आ॒ह्वेषु॑ ॥४८॥
 प॒रो॒यि॒वांसं॑ प्र॒वतो॑ म॒हीरि॑ति ब॒हुभ्यः॑ प॒न्याम॑नुप॒स्प॒ज्ञान॑म् ।
 वैव॑स्व॒तं स॒ग॒र्गनं॑ ज॒नानां॑ य॒मं रा॒जानं॑ ह॒विषा॑ स॒पर्य॑त ॥४९॥
 य॒मो नो॑ गा॒तुं प्र॑थ॒मो वि॒विद् नै॒षा ग॒व्य॒तिर॑प॒मर्त्त॑वा उ॒ ।
 यत्रा॑ नः॒ पूर्वे॑ पि॒त्रः प॑र॒ता ए॒ना ज॑ज्ञा॒नाः प॒थ्या॒नु स्वाः ॥५०॥
 ब॒र्हिष॑दः पि॒त्र ऊ॒त्य॒र्वा॒गि॒मा वो॑ ह॒व्या च॑क॒मा जु॒षध्व॑म् ।
 त आ॑ ग॒ताव॑सा॒ श॒न्त॑मे॒नाधो॑ नः॒ शं यो॑र॒र॒पो द॑धात ॥५१॥
 आ॒च्या जा॒नु दक्षि॑ण॒तो नि॒ष॒ष्टे॒द नो॑ ह॒विर॑भि गृ॒णन्तु॑ वि॒श्वे ।
 मा हि॑सिष्ट पि॒त्रः के॒न चि॒न्मो॒ यद् आ॒गः पु॒रुष॑ता॒ करा॑म ॥५२॥

मात॑ली । कु॒र्व्यैः । य॒मः । अ॒ङ्गि॒रऽभिः । बृ॒हस्प॑तिः । ऋ॒कऽभिः । वा॒वृ॒धानः । या॒न् ।
 च॒ । दे॒वाः । वा॑वृ॒धुः । ये । च॒ । दे॒वान् । ते । नः । अ॒वन्तु॑ । पि॒त्रः । ह॒वेषु॑ ॥ ४७ ॥
 स्वा॒दुः । कि॒ल्ये । अ॒यम् । मधु॑मा॒न् । उ॒त । अ॒यम् । ती॒मः । कि॒ल्ये । अ॒यम् । रस॑वा॒न् ।
 उ॒त । अ॒यम् । उ॒तो इति॑ । नु॒ । अ॒स्य । प॒पि॒वांस॑म् । इन्द्र॑म् । न । कः । च॒न । स॒हते॑ । आ॒ह्वेषु॑ ॥
 प॒रो॒यि॒वांस॑म् । प्र॒व॒तः । म॒हीः । इति॑ । ब॒हुभ्यः॑ । प॒न्या॑म् । अ॒नु॒प॒स्प॒ज्ञान॑म् ।
 वैव॑स्व॒तम् । स॒ग॒र्ग॒नम् । ज॒नाना॑म् । य॒मम् । रा॒जान॑म् । ह॒विषा॑ । स॒पर्य॑त ॥ ४९ ॥
 य॒मः । नः॒ । गा॒तुम् । प्र॑थ॒मः । वि॒वेद॑ । न । ए॒षा । ग॒व्य॒तिः । अप॑ऽभ॒र्त्त॑वै । उ॒ इति॑ ।
 यत्र॑ । नः॒ । पूर्वे॑ । पि॒त्रः । प॑रा॒ज॒ताः । ए॒ना । ज॑ज्ञा॒नाः । प॒थ्या॒निः । अ॒नु॒ । स्वाः ॥५०॥
 ब॒र्हि॒ष॒दः । पि॒त्रः । ऊ॒ती । अ॒र्वा॒क् । इ॒मा । वः । ह॒व्या । च॒क॒म । जु॒षध्व॑म् ।
 ते । आ॑ । ग॒त॒ । अ॒व॒सा॒ । श॒न्त॑मे॒न । अ॒ध॒ । नः॒ । श॒म् । योः । अ॒र॒पः । द॑धा॒तु ॥५१॥
 आ॒ऽअ॒च्य॑ । जा॒नु॒ । दक्षि॑ण॒तः । नि॒ऽस॒र्य॑ । इ॒न्द्रम् । नः॒ । ह॒विः । अ॒भि । गृ॒णन्तु॑ । वि॒श्वे ।
 मा । हि॑सिष्ट॒ । पि॒त्रः । के॒न । चि॒त् । नः॒ । यत् । वः । आ॒गः । पु॒रुष॑ता॒ । करा॑म ॥५२॥

Yama

- XVIII.1.47** Mātali with the kavās, Yama with the Aṅgīrases, Brhaspati increasing with the rkvans (praisers); both they whom the gods increased and who (increased) the gods — let those Fathers aid us at our calls. [Rg X.14.3.Var.]

Soma

- XVIII.1.48** Sweet verily is this (Soma), and full of honey is this; strong verily is this, and full of sap is this; and no one soever overpowers in conflicts Indra, having now drunk of it. [Rg.VI.47.1]

Yama

- XVIII.1.49** Him that went away to the advances called great, spying out the road for many, Vivasvat's son, gatherer of people, king Yama, honor ye with oblation.
- XVIII.1.50** Yama first found for us a track; that is not a pasture to be borne away; where our former Fathers went forth, there (go) those born (of them), along their own roads.

Pitarah

- XVIII.1.51** Ye barhis-seated Fathers, hitherward with aid; these offerings have we made for you; enjoy (them) do ye come with most wealful aid; then assign to us weal (and) profit, free from evil.
- XVIII.1.52** Bending the knee, sitting down on the right, let all assent to this libation of ours; injure us not, O Fathers, by reason of any offense which we may do to you through humanity.

त्वष्टां द्रुहित्रे बह्वतुं कृणोति तेनेदं विश्वं सुर्वन् समेति ।
 यमस्य माता पर्युह्यमाना महो जाया विवस्वतो ननाश ॥५३॥
 प्रेहि प्रेहि पृथिभिः पूर्याण्येना ते पूर्वं पितरः परेताः ।
 उभा राजानौ स्वधया मदन्तौ यमं पश्यासि वरुणं च देवम् ॥५४॥
 अपेत वीति वि च सर्पतातोस्मा एतं पितरौ लोकमकृन् ।
 अहोभिरद्भिरकुमिर्युक्तिं यमो ददात्यवसानमस्मै ॥५५॥

उशन्तस्त्वेधीमष्टुशन्तः समिधीमहि ।

उशन्तुशत आ बह पितृन् हविषे अत्तवे ॥५६॥

युमन्तस्त्वेधीमहि युमन्तः समिधीमहि ।

युमान्युमत आ बह पितृन् हविषे अत्तवे ॥५७॥

अङ्गिरसो नः पितरो नवम्वा अयर्वाणो भृगवः सोम्यासः ।

तेषां वयं सुमतौ यज्ञिषानामपि भद्रे सौमन्तसे स्याम ॥५८॥

त्वष्टा । द्रुहित्रे । बह्वतुम् । कृणोति । तेने । इदम् । विश्वम् । सुर्वन्म् । सम । एति ।
 यमस्य । माता । परिऽउह्यमाना । महः । जाया । विवस्वतः । ननाश ॥ ५३ ॥
 प्र । इहि । प्र । इहि । पृथिभिः । पूऽयानैः । येन । ते । पूर्वं । पितरः । पराऽइताः ।
 उभा । राजानौ । स्वधया । मदन्तौ । यमम् । पश्यासि । वरुणम् । च । देवम् ॥ ५४ ॥
 अप । इत । वि । इत । वि । च । सर्पत । अतः । अस्मै । एतम् । पितरः । लोकम् ।
 अकृन् । अहऽभिः । अतऽभिः । अकुऽभिः । विऽअक्तम् । यमः । ददाति । अवऽसानम् । अस्मै ॥
 उशन्तः । त्वा । इधीमहि । उशन्तः । सम । इत्रीमहि ।
 उशन् । उशतः । आ । बह । पितृन् । हविषे । अत्तवे ॥ ५६ ॥
 युऽमन्तः । त्वा । इधीमहि । युऽमन्तः । सम । इधीमहि ।
 युऽमान् । युऽमतः । आ । बह । पितृन् । हविषे । अत्तवे ॥ ५७ ॥
 अङ्गिरसः । नः । पितरः । नवम्वाः । अयर्वाणिः । भृगवः । सोम्यासः ।
 तेषाम् । वयम् । सुऽमतौ । यज्ञिषानाम् । अपि । भद्रे । सौमन्तसे । स्याम ॥ ५८ ॥

Tvaṣṭar

XVIII.1.53 Tvaṣṭar makes a wedding-car for his daughter; by reason of this, all this creation comes together; the mother of Yama, wife of great Vivasvant, being drawn about, disappeared.

XVIII.1.54 Go thou forth, go forth by roads that go to the stronghold, as thy Fathers of old went forth; both kings, reveling with svadha, shall thou see, Yama and god Varuna.

XVIII.1.55 Go ye away, go asunder, and creep apart from here; for this man the Fathers have made this world; adorned with days, with waters, with rays, a rest Yama gives to him. [Also Rg.X.14.9]

XVIII.1.56 Eager would we light thee, eager would we kindle; do thou, eager, bring the eager Gathers to eat the oblation.

XVIII.1.57 Lightful would we light thee, lightfull would we kindle; do thou, lightful, bring the lightful Fathers to eat the oblation.

To Yama and Fathers

XVIII.1.58 The Aṅgirasas, our navagva Fathers, the Atharvans, the Bhrgus, soma-drinkers — may we be in the favor of those worshipful ones, likewise in their excellent well-willing. [Rg.X.14.6]

XVIII.1.59 Come thou hither with the worshipful Aṅgirasas; revel here, O Yama, with the Vāirūpas — I call Vivasvant, who is thy father sitting down upon this barhis. [Rg X.14.5]

XVIII.1.60 Ascend thou, O Yama, this cushion, in concord with the Aṅgiras Fathers; let the sacred utterances made in praise by the poets bring thee; then, O king, revel thou in the oblation. [Rg.X.14.4]

XVIII.1.61 These ascended up from here; they ascended the backs of the sky; the Aṅgirasas have gone forth to heaven, like bhūrjīs, by the road.

Yama

XVIII.2.1 For Yama the soma purifies itself; for Yama is made the oblation; to Yama goes the sacrifice, messengered by Agni, made satisfactory.

युमाय मधुमत्तमं जुहोता प्र च तिष्ठत ।
 इदं नम ऋषिभ्यः पूर्वजेभ्यः पूर्वैभ्यः पथिकृद्भ्यः ॥२॥
 युमाय घृतवत्पयो राज्ञे हविर्जुहोतन ।
 स नो जीवेष्वा यमेदीर्घमायुः प्र जीवसे ॥३॥

मेनमग्ने वि दंहो माभि शूशुचो मास्यस्त्वचं चिक्षिपो मा शरीरम् ।
 भूतं यदा करसि जातवेदोथेमिनं प्र हिणुतात्पितृभ्यः ॥४॥
 यदा भूतं कृण्वो जातवेदोथेममेनं परि दत्तात्पितृभ्यः ।
 यदो गच्छात्यर्जुनीतिमेतामयं देवानां वशनीर्भवाति ॥५॥
 त्रिकंठुकेभिः पयते षड्वीरेरुमिदूहत् ।
 त्रिष्टुभ्यायत्री छन्दांसि सर्वा ता यम आपिता ॥६॥
 सूर्यं चक्षुषा गच्छ वातमात्मना दिवं च गच्छ पृथिवीं च धर्मभिः ।
 अपो वा गच्छ यदि तत्र ते हितमोषधीषु प्रति तिष्ठा शरीरैः ॥७॥

युमाय । मधुमत्तमम् । जुहोत । प्र । च । तिष्ठत ।
 इदम् । नमः । ऋषिभ्यः । पूर्वजैभ्यः । पूर्वैभ्यः । पथिकृद्भ्यः ॥ २ ॥
 युमाय । घृतवत् । पयः । राज्ञे । हविः । जुहोतन ।
 सः । नः । जीवेष्टु । आ । यमेत् । दीर्घम् । आयुः । प्र । जीवसे ॥ ३ ॥

मा । एनम् । अग्ने । वि । दहः । मा । अभि । शूशुचः । मा । अरय । त्वचम् ।
 चिक्षिपः । मा । शरीरम् । शूतम् । यदा । करसि । जातवेदः । अर्थ । ईम् । एनम् ।
 प्र । हिणुतात् । पितृन् । उर्ष ॥ ४ ॥

यदा । शूतम् । कृण्वः । जातवेदः । अर्थ । इमम् । एनम् । परि । दत्तात् । पितृभ्यः ।
 यदो इति । गच्छाति । अर्जुनीतिम् । एताम् । अर्थ । देवानाम् । वशनीः । भवाति ॥

त्रिकंठुकेभिः । पयते । षट् । लवीः । एकम् । इत् । नूहत् ।
 त्रिष्टुप् । गायत्री । छन्दांसि । सर्वा । ता । यमे । आपिता ॥ ६ ॥

सूर्यम् । चक्षुषा । गच्छ । वातम् । आत्मना । दिवम् । च । गच्छ । पृथिवीम् । च ।
 धर्मभिः । अपः । वा । गच्छ । यदि । तत्र । ते । हितम् । ओषधीषु । प्रति । तिष्ठ । शरीरैः ॥७॥

XVIII.2.2 Offer ye to Yama what is most honeyed, and stand forth; this homage to the former-born the former, the path-making

XVIII.2.3 Unto Yama the king offer ye an oblation, milk rich in ghee, he furnished to us among the living a long life-time, for living on.

Agniḥ

XVIII.2.4 Do not, O Agni, burn him up; do not be hot upon him; do not warp his skin, nor his body; when thou shalt make him done, O Jātavedas, then send him forward unto the Fathers.

Jātaveda

XVIII.2.5 When thou shalt make him done, O Jātavedas, then commit him to the Fathers; when he shall go to that other life, then shall he become a controller of the gods.

Yama

XVIII.2.6 With the trikadrukas it purifies itself; six wide ones, verily one great one; tristubh, gāyatrī, the meters: all those (are) set in Yama.

XVIII.2.7 Go thou to the sun with thine eye, to the wind with thy soul; go both to heaven and to earth with (their) due shares; or go to the waters, if there it is acceptable to thee; in the herbs stand firm with thy bodies.

अजो भागस्तपस्तं तपस्व तं ते शोचिस्तपतु तं ते अर्चिः ।
 यास्तं शिवास्तन्वो जातवेदस्तामिर्वहेनं सुकृतामु लोकम् ॥८॥
 यास्तं शोचयो रंहयो जातवेदो याभिरापूणासि दिवमन्तरिक्षम् ।
 अजं यन्तमनु ताः समृण्वतामथेतराभिः शिवतमाभिः श्रुतं कृधि ॥९॥
 अव सृज पुनरमे पितृभ्यो यस्त आर्हुतश्चरति स्वधावान् ।
 आयुर्वसान उप यातु शेषः सं गच्छतां तन्वा सुवर्चाः ॥१०॥ ७
 अति द्रव श्वानो सारमेयो चतुरक्षौ श्वलो साधुना पया ।
 अर्धं पितृन्सुविदत्रो अपीहि यमेन ये सधमादं मदन्ति ॥११॥
 यो ते श्वानो यम रक्षितारो चतुरक्षो पथिषदी नृचक्षसा ।
 ताम्या राजन्परि धेष्टेन स्वस्त्यस्मा अनमीवं च धेहि ॥१२॥
 उरुणसावसुतृपावुदुम्बलौ यमस्य दूतो चरते जनो अनु ।
 तावस्मभ्य दृशये सूर्याय पुनर्दातामसुमयेह भद्रम् ॥१३॥

अजः । भागः । तपस्तः । तपः । तपस्व । तम् । ते । शोचिः । तपतु । तम् । ते । अर्चिः ।
 याः । ते । शिवाः । तन्वाः । जातवेदः । तामिः । वह । एनम् । सुकृताम् । ऊं इति । लोकम् ॥
 याः । ते । शोचयोः । रंहयोः । जातवेदः । याभिः । आपूणासि । दिवम् । अन्तरिक्षम् ।
 अजम् । यन्तम् । अनु । ताः । सम् । ऋण्वताम् । अर्थ । इतराभिः । शिवतमाभिः । श्रुतम् । कृधि ॥
 अव । सृज । पुनः । अने । पितृभ्यः । यः । ते । आर्हुतः । चरति । स्वधावान् ।
 आयुः । वसानः । उप । यातु । शेषः । सम् । गच्छताम् । तन्वा । सुवर्चाः ॥ १० ॥
 अति । द्रव । श्वानो । सारमेयो । चतुःक्षौ । श्वलो । साधुना । पया ।
 अर्धं । पितृन् । सुविदत्रान् । अपि । इहि । यमेन । ये । सधमादम् । मदन्ति ॥ ११ ॥
 यो । ते । श्वानो । यम । रक्षितारो । चतुःक्षौ । पथिषदी इति पथिषदी । नृचक्षसा ।
 ताम्याम् । राजन् । परि । धेष्टि । एनम् । स्वस्ति । अस्मै । अनमीवम् । च । धेहि ॥ १२ ॥
 उरुणसौ । असुतृपावौ । उदुम्बलौ । यमस्य । दूतो । चरतः । जनान् । अनु ।
 नो । अस्मभ्यम् । दृशये । सूर्याय । पुनः । दाताम् । असुम् । अथ । इह । भद्रम् ॥ १३ ॥

XVIII.2.8 The goat is the share of the heat; heat thou that; that let thine ardor heat, that thy flame what propitious bodies are thine. O Jātavedas, with them carry him to the world of the well-doing.

XVIII.2.9 What ardors, swiftnesses are thine, O Jātavedas, with which thou fillest the sky, the atmosphere, let them collect after the goat as he goes, then with other most propitious ones make him propitious.

XVIII.2.10 Release again, O Agni, to the Fathers him who goes offered to thee, with svadhā; clothing himself in life, let him go unto (his) posterity; let him be united with a body, very splendid.

XVIII.2.11 Run thou past the two four-eyed, brindled dogs of Saramā, by a happy road; then go unto the beneficent Fathers, who revel in common revelry with Yama. [Also Rg X.14.10]

XVIII.2.12 What two defending dogs thou hast, O Yama, four-eyed, sitting by the road, men watching with them, O king, do thou surround him; assign to him well-being and freedom from disease. [Also Rg.X.14.11]

XVIII.2.13 Broad-nosed, feeding on lives, copper-colored, Yama's two messengers go about after men; let them give us back here today excellent life, to see the sun. [Also Rg.X.14.12]

सोम एकेभ्यः पवते धृतमेक उपासते ।
 येभ्यो मधु प्रधावति तांश्चिदेवापि गच्छतात् ॥१४॥
 ये चित्पूर्वे ऋतसाता ऋतजाता ऋतावृधः ।
 ऋषीन्तर्पस्वतो यम तपोजौ अपि गच्छतात् ॥१५॥
 तर्पसा ये अनाधृष्यास्तर्पसा ये स्वर्गियुः ।
 तपो ये चक्रिरे महस्तांश्चिदेवापि गच्छतात् ॥१६॥
 ये युष्यन्ते प्रधनेषु शूरासो ये तनुत्यजः ।
 ये वा सहस्रदक्षिणास्तांश्चिदेवापि गच्छतात् ॥१७॥
 सहस्रणीयाः कवयो ये गोपायन्ति सूर्यम् ।
 ऋषीन्तर्पस्वतो यम तपोजौ अपि गच्छतात् ॥१८॥
 स्योनास्मै भव पृथिव्यनृक्षरा निवेशनी ।
 यच्छास्मै शर्म सप्रयाः ॥१९॥

सोमः । एकेभ्यः । पवते । धृतम् । एकै । उप । आसते ।
 येभ्यः । मधु । प्रधावति । तान् । चित् । एव । अपि । गच्छतात् ॥ १४ ॥
 ये । चित् । पूर्वे । ऋतऽसाताः । ऋतऽजाताः । ऋतऽवृधः ।
 ऋषीन् । तर्पस्वतः । यम । तपःऽजान् । अपि । गच्छतात् ॥ १५ ॥
 तर्पसा । ये । अनाधृष्याः । तर्पसा । ये । स्वर्गिः । युयुः ।
 तर्पः । ये । चक्रिरे । महः । तान् । चित् । एव । अपि । गच्छतात् ॥ १६ ॥
 ये । युष्यन्ते । प्रधनेषु । शूरासः । ये । तनुऽत्यजः ।
 ये । वा । सहस्रदक्षिणाः । तान् । चित् । एव । अपि । गच्छतात् ॥ १७ ॥
 सहस्रऽनीयाः । कवयः । ये । गोपायन्ति । सूर्यम् ।
 ऋषीन् । तर्पस्वतः । यम । तपःऽजान् । अपि । गच्छतात् ॥ १८ ॥
 स्योना । अस्मै । भव । पृथिवि । अनृक्षरा । निवेशनी ।
 यच्छ । अस्मै । शर्म । सप्रयाः ॥ १९ ॥

- XVIII.2.14** Soma purifies itself for some; some wait upon ghee; for whom honey runs forward, unto them do thou go.
- XVIII.2.15** They who of old were won by right, born of right, increasers of right -- to the seers rich in fervor, born of fervor, O Yama, do thou go. [Also Rg.X.154.4]
- XVIII.2.16** They who by fervor are unassailable, who by fervor have gone to heaven who made fervor their greatness, unto them do thou go. [Also Rg.X.154.3]
- XVIII.2.17** They who fight in the contests, who are self-sacrificing heroes, or who give thousand-fold sacrificial gifts, unto them do thou go. [Also Rg.X.154.3]
- XVIII.2.18** Poets of a thousand lays, who guard the sun -- to the seers rich in fervor, born of fervor, O Yama, do thou go. [Rg.x.154.5]
- XVIII.2.19** Be pleasant to him, O earth, a thornless resting-place; furnish him broad refuge.

असंवाधे पृथिव्या उरौ लोके नि धीयस् ।

स्वधा यार्धकृषे जीवन्तास्ते सन्तु मधुश्चुतः ॥२०॥ ७

ह्वयामि ते मनसा मन इहेमान्गृह्णो उप जुजुषाण एहि ।

सं गच्छस्व पितृभिः सं युमेन स्योनास्त्वा वाता उपवान्तु शम्माः ॥२१॥

उत्वा वहन्तु मरुत उदवाहा उद्वस्रुतः ।

अजेन कृण्वन्तः शीतं वृषेणोक्षन्तु बालिति ॥२२॥

उदह्ममायुरायुषे कृत्वे दक्षाय जीवसे । स्वान्गच्छतु ते मनो अधा पितॄरुप द्रव ॥२३॥

मा ते मनो मासोर्माह्वाना मा रसस्य ते । मा ते हास्त तन्वः किं चनेह ॥२४॥

मा त्वा वृक्षः सं बाधिष्ट मा देवी पृथिवी मही । लोकं पितॄषु वित्त्विधंस्व यमराजसु ॥२५॥

असम्वाधे । पृथिव्याः । उरौ । लोके । नि । धीयस् ।

स्वधा । याः । चकृषे । जीवन् । ताः । ते । सन्तु । मधुश्चुतः ॥ २० ॥

ह्वयामि । ते । मनसा । मनः । इह । इमान् । गृह्णान् । उप । जुजुषाणः । आ । इहि ।

मम । गच्छस्व । पितृभिः । सम् । युमेन । स्योनाः । त्वा । वाताः । उप । वान्तु । शम्माः ॥

उत् । त्वा । वहन्तु । मरुतः । उदवाहाः । उद्वस्रुतः ।

अजेन । कृण्वन्तः । शीतम् । वृषेण । उक्षन्तु । बाल् । इति ॥ २२ ॥

उत् । अहम् । आयुः । आयुषे । कृत्वे । दक्षाय । जीवसे ।

स्वान् । गच्छन्तु । ते । मनः । अध । पितॄन् । उप । द्रव ॥ २३ ॥

मा । ते । मनः । मा । असौ । मा । अह्वानाम् । मा । रसस्य । ते ।

मा । ते । हास्त । तन्वः । किम् । चन । इह ॥ २४ ॥

मा । त्वा । वृक्षः । सम् । बाधिष्ट । मा । देवी । पृथिवी । मही ।

लोकम् । पितॄषु । वित्त्वा । एधंस्व । यमराजसु ॥ २५ ॥

- XVIII.2.20** In the unoppressive wide space of earth be thou deposited;
what svadhās thou didst make when living, be they dripping
with honey for thee.
- XVIII.2.21** I call thy mind hither with mind; come unto these houses,
enjoying (them); unite thyself with the Fathers, with Yama;
let pleasant, helpful winds blow thee unto (them)
- XVIII.2.22** Let the water-carrying, water-floating Maruts carry thee up,
making (thee) with rain, splash.
- XVIII.2.23** I have called up life-time unto life-time, unto ability, unto
dexterity, unto life; let thy mind go to its own, then run unto
the Fathers.
- XVIII.2.24** Let nothing whatever of thy mind, nor of thy life, nor of thy
members, nor of thy sap, nor of thy body, be left here.
- XVIII.2.25** Let not the tree oppress thee, nor the great divine earth;
having found a place among the Fathers, thrive thou among
those whose king is Yama.

यत्ते अङ्गमर्तिहितं पराचैरपानः प्राणो य उ वा ते परेतः ।
 तत्ते संगत्य पितरः सनीडा घासाद्यासं पुनरा वैशयन्तु ॥२६॥
 अपेमं जीवा अरुधन्गृहेभ्यस्ते निर्वहन् परि ग्रामादितः ।
 मृत्युर्यमस्यासीद्भुतः प्रचेत्ता अस्मिन्पितृभ्यो गमयां चकार ॥२७॥
 ये दस्यवः पितृषु प्रविष्टा ज्ञातिमुखा अहुतादुश्वरन्ति ।
 परापुरो निपुरो ये भरन्त्याग्निष्ठानस्मात्प्र धमाति यज्ञात् ॥२८॥
 सं विशन्तिवृह पितरः स्वा नः स्योनं कृष्वन्तः प्रतिरन्तु आयुः ।
 तेभ्यः शकेम हविषा नक्षमाणा ज्योग्जीवन्तः शरदः पुरुचीः ॥२९॥
 यां ते धेनुं निपृणामि यम् ते क्षीर ओदनम् ।
 तेना जनस्यासो भर्ता योत्रासदजीवनः ॥३०॥ (१)
 अश्वार्वाती प्र त्र या सुशेवाक्षार्कं वा प्रतरं नवीयः ।
 यस्त्वा जघान वध्यः सो अस्तु मा सो अन्यर्द्धित भागधेयम् ॥३१॥

यत् । ते । अङ्गम् । अर्तिऽहितम् । पराचैः । अपानः । प्राणः । यः । ऊं इति । वा । ते ।
 पराऽइतः । तत् । ते । समऽगत्य । पितरः । सऽनीडाः । घासात् । घासम् । पुनः । आ । वैशयन्तु ॥
 अपे । इमम् । जीवाः । अरुधन् । गृहेभ्यः । तम् । निः । बृहत् । परि । ग्रामात् । रतः ।
 मृत्युः । यमस्य । आसीत् । भुतः । प्रऽचेताः । अस्मिन् । पितृभ्यः । गमयाम् । चकार ॥ २७ ॥
 ये । दस्यवः । पितृषु । प्रऽविष्टाः । ज्ञातिऽमुखाः । अहुतऽअदः । चरन्ति ।
 पराऽपुरः । निऽपुरः । ये । भरन्ति । अग्निः । तान् । अस्मात् । प्र । धमाति । यज्ञात् ॥ २८ ॥
 तम् । विशन्तु । वृह । पितरः । स्वा । नः । स्योनम् । कृष्वन्तः । प्रऽतिरन्तः । आयुः ।
 तेभ्यः । शकेम । हविषा । नक्षमाणाः । ज्योक् । जीवन्तः । शरदः । पुरुचीः ॥ २९ ॥
 याम् । ते । धेनुम् । निऽपृणामि । यम् । ऊं इति । ते । क्षीरे । ओदनम् ।
 तेन । जनस्य । असुः । भर्ता । यः । अत्र । असेत् । अजीवनः ॥ ३० ॥
 अश्वार्वातीम् । प्र । त्र । या । सुशेवा । ऋक्षाकम् । वा । प्रऽतरम् । नवीयः ।
 यः । त्वा । जघान । वध्यः । सः । अस्तु । मा । सः । अन्यत् । बिद्ध । भागधेयम् ॥ ३१ ॥

XVIII.2.26 What limb of thine is put over at a distance, and what expiration (or) breath has gone forth upon the wind; let the associated Fathers, assembling, make that enter thee again, bit from bit.

XVIII.2.27 The living have excluded this man from their houses; carry ye him out, forth from this village; death was the kindly messenger of Yama; he made his life-breaths go to the Fathers.

XVIII.2.28 What barbarians, having entered among the Fathers, having faces of acquaintances, go about, eating what is not sacrificed, who bear parāpur (and) nipur — Agni shall blast them forth from this sacrifice.

Pitrah

XVIII.2.29 Let there enter together here our own Fathers, doing what is pleasant, lengthening (our) life-time; may we be able to reach them with oblation, living long for numerous autumns.

Yama

XVIII.2.30 What milch-cow I set down for thee, and what rice-dish¹ for thee in milk — with that mayest thou be the supporter of the person who is there without a living.

XVIII.2.31 Pass forward (over a stream) rich in horses, which is very propitious, or, further on, and rksāka, more new. he who slew thee, be he one to be killed; let him not find any other portion.

युमः परोर्वरो विवस्वान्ततः परं नार्ति पश्यामि किं चन ।
 युमे अघ्वरो अधि मे निविष्टो भुवो विवस्वान्वाततान ॥३२॥
 अपागूहन्नमृतां मर्त्यैभ्यः कृत्वा सर्वर्णामदधुर्विवस्वते ।
 उताश्विनावमरयत्तदासीदजहाद्वा मिथुना सरण्युः ॥३३॥
 ये निस्वाता ये परोस्ता ये दुग्धा ये चोद्धिताः ।
 सर्वास्तान्मा आ वह पितृन् हविषे अर्त्तवे ॥३४॥
 ये अग्निदुग्धा ये अग्निदग्धा मध्ये दिवः स्वधया मादयन्ते ।
 त्वं तान्वेत्य यदि ते जातवेदः स्वधया यज्ञं स्वधितिं जुषन्ताम् ॥३५॥
 शं तप मातिं तपो अग्ने मा तन्वः तपः ।
 वनेषु शुष्मो अस्तु ते पृथिव्यामस्तु यद्हरः ॥३६॥
 ददाम्यस्मा अवसानमेतद्य एष आगन्मम चेदभूदिह ।
 यमश्चिकित्वाप्रत्येतदाह ममैष राय उप तिष्ठतामिह ॥३७॥

युमः । परः । अवरः । विवस्वान् । ततः । परम् । न । अति । पश्यामि । किम् । चन ।
 युमे । अघ्वरः । अधि । मे । निविष्टः । भुवः । विवस्वान् । अनुऽआततान ॥ ३२ ॥
 अप । अगूहन् । अमृताम् । मर्त्यैभ्यः । कृत्वा । सर्वर्णाम् । अदधुः । विवस्वते ।
 उत । अश्विनौ । अमरत् । यत् । तत् । आसीत् । अजहात् । ऊं इति । द्वा । मिथुना । सरण्युः ॥
 ये । निस्वाताः । ये । परोऽस्ताः । ये । दुग्धाः । ये । च । उद्धिताः ।
 सर्वाः । तान् । अग्ने । आ । वह । पितृन् । हविषे । अर्त्तवे ॥ ३४ ॥
 ये । अग्निदुग्धाः । ये । अग्निदग्धाः । मध्ये । दिवः । स्वधया । मादयन्ते ।
 त्वम् । तान् । वेत्य । यदि । ते । जातवेदः । स्वधया । यज्ञम् । स्वधितिम् । जुषन्ताम् ॥३५॥
 शम् । तप । मा । अति । तपः । अग्ने । मा । तन्वम् । तपः ।
 वनेषु । शुष्मः । अस्तु । ते । पृथिव्याम् । अस्तु । यत् । हरः ॥ ३६ ॥
 ददामि । अस्मै । अवसानम् । एतत् । यः । एषः । आऽआगन् । मम । च । इत् ।
 अभूत् । इह । युमः । चिकित्वान् । प्रति । एतत् । आह । मम । एषः । राये ।
 उप । तिष्ठताम् । इह ॥ ३७ ॥

XVIII.2.32 Yama beyond, below Vivasvant — beyond that do I see nothing whatever; into Yama has entered my sacrifice; Vivasvant stretched after the worlds.

XVIII.2.33 They hid away the immortal one from mortals; having made one of like color, they gave her to Vivasvant; what that was carried also the two Aśvins; and Saranyū deserted two twins.

Agnih

XVIII.2.34 They that are buried, and they that are scattered away, they that are burned and they that are set up — all those Fathers, O Agni, bring thou to eat the oblation.

Yama

XVIII.2.35 They who, burned with fire, (and) who, not burned with fire, revel on svadhā in the midst of heaven — them thou knowest, if thine, O Jātavedas; let them enjoy with svadhā the sacrifice, the svadh iti..

XVIII.2.36 Burn thou propitiously; do not burn evermuch; O Agni, do not burn the body; be thy vehemence in the woods; on the earth be what is thy violence.

XVIII.2.37 I give this release to him who hath thus come and hath become mine here — thus replies the knowing Yama — let this one approach my wealth here.

इमां मात्रां मिमीमहे यथापरं न मासति । शते शरत्सु नो पुरा ॥३८॥
 प्रेमां मात्रां मिमीमहे यथापरं न मासति । शते शरत्सु नो पुरा ॥३९॥
 अपेमां मात्रां मिमीमहे यथापरं न मासति । शते शरत्सु नो पुरा ॥४०॥ (१)
 वी३मां मात्रां मिमीमहे यथापरं न मासति । शते शरत्सु नो पुरा ॥४१॥
 निरिमां मात्रां मिमीमहे यथापरं न मासति । शते शरत्सु नो पुरा ॥४२॥
 उदिमां मात्रां मिमीमहे यथापरं न मासति । शते शरत्सु नो पुरा ॥४३॥
 समिमां मात्रां मिमीमहे यथापरं न मासति । शते शरत्सु नो पुरा ॥४४॥

इमाम् । मात्राम् । मिमीमहे । यथा । अपरम् । न । मासति । शते । शरत्सु ।
 नो इति । पुरा ॥ ३८ ॥

प्र । इमाम् । मात्राम् । मिमीमहे । यथा । अपरम् । न । मासति । शते । शरत्सु ।
 नो इति । पुरा ॥ ३९ ॥

अपे । इमाम् । मात्राम् । मिमीमहे । यथा । अपरम् । न । मासति । शते । शरत्सु ।
 नो इति । पुरा ॥ ४० ॥

वि । इमाम् । मात्राम् । मिमीमहे । यथा । अपरम् । न । मासति । शते ।
 शरत्सु । नो इति । पुरा ॥ ४१ ॥

निः । इमाम् । मात्राम् । मिमीमहे । यथा । अपरम् । न । मासति । शते ।
 शरत्सु । नो इति । पुरा ॥ ४२ ॥

उत् । इमाम् । मात्राम् । मिमीमहे । यथा । अपरम् । न । मासति । शते ।
 शरत्सु । नो इति । पुरा ॥ ४३ ॥

सम् । इमाम् । मात्राम् । मिमीमहे । यथा । अपरम् । न । मासति । शते ।
 शरत्सु । नो इति । पुरा ॥ ४४ ॥

XVIII.2.38 This measure do we measure, so that one may not measure further; in a hundred autumns, not before.

XVIII.2.39 This measures do we measure forth, so that etc.etc.

XVIII.2.40 This measures do we measure off, so that etc.etc.

XVIII.2.41 This measures do we measure apart, so that etc.etc.

XVIII.2.42 This measures do we measure out, so that etc.etc.

XVIII.2.43 This measures do we measure up, so that etc.etc.

XVIII.2.44 This measures do we measure together, so that etc.etc.

अमांसि मात्रां स्वर्गिणामायुष्मान्भूयासम् । यथापरं न मासन्ति शस्ते ॥ ४५ ॥
 प्राणो अपानो व्यान आयुश्चक्षुर्दृशये सूर्याय । अपरिपरेः पुत्रः पुत्रः पितृन्नाच्छ ॥ ४६ ॥
 ये अग्रवः शशमानाः पितृत्वा द्वेषांस्त्यजन्तः ।
 ते द्यामुदित्याविदन्त लोकं नाकस्य पृष्ठे अधि । दीर्घानाः ॥ ४७ ॥
 उदन्वती द्यौरव्यम् । पीलुमतीति मध्यमा ।
 तृतीया ह प्रद्यौरिति यस्यां पितर आसते ॥ ४८ ॥
 ये नः पितुः पितरो ये पितामहा य आविविशुरुर्वन्तरिक्षम् ।
 य आक्षियन्ति पृथिवीमुत द्यां तेभ्यः पितृभ्यो नमसा विधेम ॥ ४९ ॥
 इदमिहा उ नापरं दिवि पश्यसि सूर्यम् । माता पुत्रं यथा सिचाम्येनिं भूम ऊर्णुहि ॥ ५० ॥
 इदमिहा उ नापरं जरस्यन्यदितोपरम् । जाया पतिमिव वाससांभ्येनिं भूम ऊर्णुहि ॥ ५१ ॥

अमांसि । मात्रां । स्वर्गि । अगाम् । आयुष्मान् । भूयासम् ।
 यथा । अपरम् । न । मासन्ति । शस्ते । शरत्सु । नो इति । पुरा ॥ ४५ ॥
 प्राणः । अपानः । त्रिऽपानः । आयुः । चक्षुः । दृशये । सूर्याय ।
 अपरिऽपरेण । पुत्रा । पुत्रऽप्राज्ञः । पितृन् । गच्छ ॥ ४६ ॥
 ये । अग्रवः । शशमानाः । पुराऽर्षयुः । द्वित्वा । द्वेषांसि । अनपत्यऽवन्तः ।
 ते । द्याम् । उदऽदित्यं । अविदन्त । लोकम् । नाकस्य । पृष्ठे । अधि । दीर्घानाः ॥ ४७ ॥
 उदन्ऽवती । द्यौः । अव्यम् । पीलुऽमती । इति । मध्यमा ।
 तृतीया । ह । प्रऽद्यौः । इति । यस्याम् । पितरः । आसते ॥ ४८ ॥
 ये । नः । पितुः । पितरः । ये । पितामहाः । ये । आऽविऽविशुः । उरु । अन्तरिक्षम् ।
 ये । आऽक्षियन्ति । पृथिवीम् । उत । द्याम् । तेभ्यः । पितृभ्यः । नमसा । विधेम ॥ ४९ ॥
 इदम् । इत् । वै । उं इति । न । अपरम् । दिवि । पश्यसि । सूर्यम् ।
 माता । पुत्रम् । यथा । सिचा । अभि । एनम् । भूमे । ऊर्णुहि ॥ ५० ॥
 इदम् । इत् । वै । उं इति । न । अपरम् । जरासि । अन्यत् । इतः । अपरम् ।
 जाया । पतिम् । वाससा । अभि । एनम् । भूमे । ऊर्णुहि ॥ ५१ ॥

- XVIII.2.45** I have measured the measure, I have gone to heaven: may I be long-lived; so that etc.etc.
- XVIII.2.46** Breath, expiration, through-breathing, life-time, an eye to see the sun: by a road not beset with enemies go thou to the Fathers whose king is Yama.
- XVIII.2.47** They that departed unmarried (but) assiduous, abandoning hatreds, having no progeny — they, going up to heaven, have found a place, (they) shining upon the back of the firmament.
- XVIII.2.48** Watery is the lowest heaven, full of stars is called the midmost; the third is called the fore-heaven, in which the Fathers sit.
- XVIII.2.49** They that are our Father's fathers, that are (his) grandfathers, that entered the wide atmosphere, they that dwell upon earth and heaven — to those Fathers would we pay worship with homage.
- XVIII.2.50** This time, verily, not further, seest thou the sun in the heaven; as a mother her son with her hem, do thou cover him, O earth.
- XVIII.2.51** This time, verily; not further; in old age another further than this; as a wife her husband with her garment, do thou cover him, O earth.

अभि त्वोर्णोमि पृथिव्या मातुर्वत्सेण भद्रया ।

जीवेषु भद्रं तन्मयि स्वधा पितृषु सा त्वयि ॥५२॥

अग्नीषोमा पथिकृता स्योनं देवेभ्यो रत्नं दधयुर्वि लोकम् ।

उप प्रेष्यन्तं पुषणं यो बहात्यञ्जोयानैः पथिभिस्तत्र गच्छतम् ॥५३॥

पृषा त्वेतभ्यावयतु प्र विद्वाननर्दपशुभुर्वनस्य गोपाः ।

स त्वेतेभ्यः परिं ददत्पितृभ्योमिदेवेभ्यः सुविद्वत्रियेभ्यः ॥५४॥

आयुर्विभ्यायुः परिं पातु त्वा पृषा त्वा पातु प्रपथे पुरस्तात् ।

यत्रासते सुकृतो यत्र त ईयुस्तत्र त्वा देवः संविता दधातु ॥५५॥

इमौ युनज्मि ते बह्वी असुनीताय वोदवे ।

ताभ्यां युमस्य सार्दनं समितीभ्यां गच्छतात् ॥५६॥

एतत्त्वा वासः प्रथमं न्वागन्नपैतर्दह यदिहाविभः पुरा ।

इष्टापूर्तमनुसंक्राम विद्वान्यत्र ते दत्तं बहुधा विबन्धुषु ॥५७॥

अभि । त्वा । ऊर्णोमि । पृथिव्याः । मातुः । वत्सेण । भद्रया ।

जीवेषु । भद्रम् । तत् । मयि । स्वधा । पितृषु । सा । त्वयि ॥ ५२ ॥

अग्नीषोमा । पथिकृता । स्योनम् । देवेभ्यः । रत्नम् । दधयुः । वि । लोकम् ।

उप । प्र । ईष्यन्तम् । पुषणम् । यः । बहाति । अञ्जः । यानैः । पथिभिः । तत्र । गच्छतम् ॥

पृषा । त्वा । इतः । प्यययतु । प्र । विद्वान् । अनर्दपशुः । भुर्वनस्य । गोपाः ।

सः । त्वा । एतेभ्यः । परिं । ददत् । पितृभ्यः । अग्निः । देवेभ्यः । सुविद्वत्रियेभ्यः ॥ ५४ ॥

आयुः । विभ्यायुः । परिं । पातु । त्वा । पृषा । त्वा । पातु । प्रपथे । पुरस्तात् ।

यत्र । आसते । सुकृतः । यत्र । ते । ईयुः । तत्र । त्वा । देवः । संविता । दधातु ॥ ५५ ॥

इमौ । युनज्मि । ते । बह्वी इति । असुनीताय । वोदवे ।

ताभ्याम् । युमस्य । सार्दनम् । समितीः । च । अत्र । गच्छतात् ॥ ५६ ॥

एतत् । त्वा । वासः । प्रथमम् । जु । आ । अगन् । अप । एतत् । ऊह । यत् । इह ।

अविभः । पुरा । इष्टापूर्तम् । अनुसंक्राम । विद्वान् । यत्र । ते । दत्तम् । बहुधा । विबन्धुषु ॥

- XVIII.2.52** I cover thee excellently with the garment of mother earth; what is excellent among the living, that with me; svādha among the Fathers, that with thee.
- XVIII.2.53** O Agni and Soma, makers of roads, ye have distributed to the gods a pleasant treasure (and) world; send ye unto (us) Pūsan, who shall carry by goat-traveled roads him that goes thither.
- XVIII.2.54** Let Pūsan, knowing, urge thee forth from here—he, the shepherd of creation who loses no cattle; may he commit thee to those Fathers, (and) Agni to the beneficent gods.
- XVIII.2.55** May life-time, having all life-time, protect thee about; let Pūshan protect thee in front on the forward road; where sit the well-doers, whither they have gone, there let god Savitar set thee.
- XVIII.2.56** I yoke for thee these two conveyers (vāhni), to convey thee to the other life, with them to Yama's seat and to the assemblies go thou down.
- XVIII.2.57** This garment hath now come first to thee; remove that one which thou didst wear here before; knowing, do thou follow along with what is offered and bestowed, where it is given thee variously among them of various connection.

XVIII.2.58 Wrap about thee of kine a protection from the fire; cover thyself up with grease and fatness, lest the bold one, exulting with violence, shake thee strongly about, intending to consume thee.

XVIII.2.59 Taking the staff from the hand of the deceased man, together with hearing, splendor, strength—thou just there, here may we, rich in heroes, conquer all scorers (and) evil plotters.

XVIII.2.60 Taking the bow from the hand of the dead man, together with authority, splendor, strength—take thou hold upon much prosperous good; come thou hitherward unto the world of the living.

Yama

XVIII.3.1 This woman choosing her husband's world, lies down by thee that art departed, O mortal, continuing to keep (her) ancient duty; to her assign thou here progeny and property.

उदीर्ष्व नार्यमि जीवलोकं गतासुमेतमुप शेष एहि ।
 हस्तप्राभस्य दधिषोस्तवेदं पत्युर्जनित्वमभि सं वभूथ ॥२॥
 अपश्यं युवति नीयमानां जीवां मृतेभ्यः परिणीयमानाम् ।
 अन्धेन यत्तमसा प्रावृतासीत्प्राक्तो अपाचीमनयं तदेनाम् ॥३॥
 प्रजानत्यह्ये जीवलोकं देवानां पन्थामनुसंचरन्ती ।
 अयं ते गोपतिस्तं जुषस्व स्वर्गं लोकमधि रोहयेनम् ॥४॥
 उप घासुप वेतसमवतरो नदीनाम् । अग्ने पितृमुपार्मसि ॥५॥

यं त्वमग्ने सुमदहस्तमु निर्वापया पुनः ।

क्याम्बुरश्च रोहतु शाण्डदुर्वा व्यल्किशा ॥६॥

इदं तु एकं पर ऊं तु एकं तृतीयेन ज्योतिषा सं विशस्व ।
 संवेदने तन्वाद् चारुं धि त्रियो देवानां परमे सुधस्त्वे ॥७॥

उत् । ईर्ष्व । नारि । अभि । जीवऽलोकम् । गतऽअसुम् । एतम् । उप । शेषे । आ । इहि ।
 हस्तऽप्राभस्य । दधिषोः । तव । इदम् । पत्युः । जनिऽत्वम् । अभि । सम् । बभूथ ॥ २ ॥
 अपश्यम् । युवतिम् । नीयमानाम् । जीवाम् । मृतेभ्यः । परिऽनीयमानाम् । अन्धेन ।
 यत् । तमसा । प्रावृता । आसीत् । प्राक्तः । अपाचीम् । अनयम् । तत् । एनाम् ॥ ३ ॥
 प्रऽजानती । अन्धे । जीवऽलोकम् । देवानाम् । पन्थाम् । अनुऽसंचरन्ती ।
 अयम् । ते । गोऽपतिः । तम् । जुषस्व । स्वऽगम् । लोकम् । अधि । रोहय । एनम् ॥४॥
 उप । घाम् । उप । वेतसम् । अवतऽतरः । नदीनाम् । अग्ने । पितृम् । अपाम् । असि ॥
 यम् । त्वम् । अग्ने । सुमऽअदहः । तम् । ऊं इति । निः । त्रापय । पुनः ।
 क्याम्बुः । अत्र । रोहतु । शाण्डऽदुर्वा । विऽअल्किशा ॥ ६ ॥
 इदम् । ते । एकम् । परः । ऊं इति । ते । एकम् । तृतीयेन । ज्योतिषा । सम् । विशस्व ।
 सुमऽअवेदने । तन्वा । चारुः । एधि । त्रियः । देवानाम् । परमे । सुधऽस्त्वे ॥ ७ ॥

XVIII.3.2 Go up, O woman, to the world of the living; thou liest by this one who is deceased: come to him who grasps thy hand, thy second spouse thou hast now entered into the relation of wife to husband.

XVIII.3.3 I saw the maiden being led, being led about, alive, for the dead; as she was enclosed with blind darkness, then I let her off-ward from in front.

XVIII.3.4 Foreknowing, O inviolable one, the world of the living, moving together (with him) upon the road of the gods – this is thy herdsman; enjoy him; make him ascend to the heavenly world.

Agni

XVIII.3.5 Unto sky, unto reed, more helpful of streams; O Agni, gall of the waters art thou.

XVIII.3.6 Whom thou, O Agni, didst consume, him do thou extinguish again; let there grow here the kyāmbū, the śandadūrva, the vyalkaśā.

Yama

XVIII.3.7 Here is one for thee, beyond is one for thee; enter thou into union with the third light; at entrance be thou fair with (thy) body, loved of the gods in the highest station.

उत्तिष्ठ प्रेहि प्र द्वौकः कृणुष्व सलिले सुधस्थे ।
 तत्र त्वं पितृभिः संविद्वानः सं सोमैः मदस्व सं स्वधामिः ॥८॥
 प्र च्यवस्व तन्वं सं भरस्व मा ते गात्रा वि हायि मो शरीरम् ।
 मनो निर्विष्टमनुसंविशस्व यत्र भूमेर्जुपसे तत्र गच्छ ॥९॥
 वर्चसा मां पितरः सोम्यासो अञ्जन्तु देवा मधुना घृतेन ।
 चक्षुषि मा प्रतरं तारयन्तो जुरसें मा जुरदष्टि वर्धन्तु ॥१०॥
 वर्चसा मां समनक्तमिमेधां मे विष्णुर्न्यनिक्तासन् ।
 रयि मे विश्वे नि यच्छन्तु देवाः स्योना मापः पवनैः पुनन्तु ॥११॥
 मित्रावरुणा परि मामधातामादित्या मा स्वरवो वर्धयन्तु ।
 वर्चो म इन्द्रो न्यनित्तु हस्तयोर्जुरदष्टि मा सविता कृणोतु ॥१२॥
 यो ममारं प्रथमो मर्त्यानां यः प्रेयायं प्रथमो लोकमेतम् ।
 वैवस्वतं संगमनं जनानां यमं राजानं हविषा सपर्यत ॥१३॥

उत् । तिष्ठ । प्र । इहि । प्र । द्वौ । ओकः । कृणुष्व । सलिले । सुधस्थे ।
 तत्र । त्वम् । पितृभिः । सम् । विद्वानः । सम् । सोमैः । मदस्व । सम् । स्वधामिः ॥ ८ ॥
 प्रः च्यवस्व । तन्वं । सम् । भरस्व । मा । ते । गात्रा । वि । हायि । मो इति । शरीरम् ।
 मनः । निर्विष्टम् । अनुसंविशस्व । यत्र । भूमेः । जुपसे । तत्र । गच्छ ॥ ९ ॥
 वर्चसा । माम् । पितरः । सोम्यासः । अञ्जन्तु । देवाः । मधुना । घृतेन ।
 चक्षुषि । मा । प्रतरम् । तारयन्तः । जुरसें । मा । जुरतऽअष्टिम् । वर्धन्तु ॥ १० ॥
 वर्चसा । माम् । सम् । अनुक्तु । अग्निः । मेधाम् । मे । विष्णुः । नि । अनुक्तु । आसन् ।
 रयिम् । मे । विश्वे । नि । यच्छन्तु । देवाः । स्योनाः । मा । आपः । पवनैः । पुनन्तु ॥ ११ ॥
 मित्रावरुणा । परि । माम् । अनाताम् । आदित्याः । मा । स्वरवः । वर्धयन्तु ।
 वर्चः । मे । इन्द्रः । नि । अनुक्तु । हस्तयोः । जुरतऽअष्टिम् । मा । सविता । कृणोतु ॥ १२ ॥
 यः । ममारं । प्रथमः । मर्त्यानाम् । यः । प्रऽयार्थ । प्रथमः । लोकम् । एतम् ।
 वैवस्वतम् । संगमनम् । जनानाम् । यमम् । राजानम् । हविषा । सपर्यत ॥ १३ ॥

XVIII.3.8 Rise thou, go forth, run forth; make thee a home in the sea (as) station: there do thou, in concord with the Fathers, revel with soma with the svadhās.

XVIII.3.9 Start forward, collect thy body; let not thy limbs nor thy frame be left out; enter together after thy mind that has entered; wherever in the world thou enjoyest, thither go.

XVIII.3.10 Let the soma-drinking Fathers anoint me with splendor, the gods with honey, with ghee; making me pass further on unto sight, let them increase me, attaining old age, unto old age.

XVIII.3.11 Let Agni anoint completely with splendor; let Vishnu anoint wisdom into my mouth; let all the gods fix wealth upon me; let pleasant waters purify me with purifiers.

XVIII.3.12 Mitra and Varuna have enclosed me; let the sacrificial posts of Aditi increase me; let Indra anoint splendor into my hands; let Savitar make me one attaining old age.

XVIII.3.13 Him who died first of mortals, who went forth first to that world, Vivasvat's son, assembler of people, king Yama honor ye with oblation.

परा यात पितर आ च यातायं वो यज्ञो मधुना समक्तः ।
 दत्तो अस्मभ्यं द्रविणेह भद्रं रुयि च नः सर्ववीरं दधात ॥१४॥
 कण्वः कृत्सीर्वान्पुरुमीढो अगस्त्यः श्यावाश्वः सोमर्यर्चनानाः ।
 विश्वामित्रोयं जमदग्निरत्रिरवन्तु नः कश्यपो वामदेवः ॥१५॥
 विश्वामित्र जमदग्ने वसिष्ठ भरद्वाज गोतम वामदेव ।
 शर्दिनो अत्रिरग्रभीक्ष्णमोभिः सुसंशासः पितरो मृदता नः ॥१६॥
 कृत्ये मृजाना अति यन्ति रिप्रमायुर्दधानाः प्रतरं नवीयः ।
 आप्यायमानाः प्रजया धनेनार्धं स्याम सुरभयो गृहेषु ॥१७॥
 अञ्जते व्यञ्जते समञ्जते ऋतुं रिहन्ति मधुनाभ्यञ्जते ।
 सिन्धोरुच्छासे पतयन्तमुक्षणं हिरण्यपावाः पशुमासु गृह्णते ॥१८॥
 यद्वो मुद्रं पितरः सोम्यं च तेनो सचध्वं स्वयंशसो हि भूत ।
 ते अर्वाणः कवय आ शृणोत सुविद्वत्रा विदये हूयमानाः ॥१९॥

परा । यात । पितरः । आ । च । यात । अयम् । वः । यज्ञः । मधुना । समऽर्क्तः । दत्तो
 इति । अस्मभ्यम् । द्रविणा । इह । भद्रम् । रुयिम् । च । नः । सर्ववीरम् । दधात ॥१४॥
 कण्वः । कृत्सीर्वान् । पुरुऽमीढः । अगस्त्यः । श्यावऽश्वः । सोमरी । अर्चनानाः ।
 विश्वामित्रः । अयम् । जमत्ऽअग्निः । अत्रिः । अवन्तु । नः । कश्यपः । वामऽदेवः ॥ १५ ॥
 विश्वामित्र । जमत्ऽअग्ने । वसिष्ठ । भरत्ऽवाज । गोतम । वामऽदेव ।
 शर्दिः । नः । अत्रिः । अग्रभीत् । नमऽभिः । सुसंशासः । पितरः । मृदत । नः ॥ १६ ॥
 कृत्ये । मृजानाः । अति । यन्ति । रिप्रम् । आयुः । दधानाः । प्रऽतरम् । नवीयः ।
 आऽप्यायमानाः । प्रऽजया । धनेन । अर्धं । स्याम । सुरभयः । गृहेषु ॥ १७ ॥
 अञ्जते । वि । अञ्जते । सम । अञ्जते । ऋतुम् । रिहन्ति । मधुना । अभि । अञ्जते ।
 सिन्धोः । इत्ऽइत्रासे । पतयन्तम् । उक्षणम् । हिरण्यऽपावाः । पशुम् । आसु । गृह्णते ॥१८॥
 यत् । वः । मुद्रम् । पितरः । सोम्यम् । च । तेनो इति । सचध्वम् । स्वयंशसः । हि ।
 भूत । ने । अर्वाणः । कवयः । आ । शृणोत । सुऽविद्वत्राः । विदये । हूयमानाः ॥१९॥

XVIII.3.14 Go away, ye Fathers, and come; this sacrifice is all anointed with honey for you; both give to us here excellent property, and assign to us wealth having all heroes.

XVIII.3.15 Let Kanva, Kakshīvant, Purumdha, Agastya, Śyāvācva, Sobharī, Archanānas, Viśvāmitra, Jamadagni here Atri, Kaśyapa, Vāmadeva, aid us.

XVIII.3.16 O Viśvāmitra, Jamadagni, Vasistha, Bhāradvāja, Gotama, Vāmadva — Atri hath taken our śardis with obeisances, ye Fathers of good report, be gracious to us.

XVIII.3.17 They overpass defilement, wiping (it) off in the metal bowl, assuming further on newer life-time, filling themselves up with progeny and riches; then may we be of good odor in the houses.

XVIII.3.18 They anoint, they anoint out, they anoint together: they lick the rite, they smear with honey, the bull flying in the uphearing of the river, the vicum do the gold-purifiers seize in them. [Rg. IX 86.43. Var.]

XVIII.3.19 What of you is joyous, O Fathers, and delectable, there will be at hand, for ye are of own splendor; do ye, rapid poets, listen, beneficent, invoked at the council.

ये अत्रयो अङ्गिरसो नवम्वा इष्टावन्तो रात्रिषाचो दधानाः ।
 दक्षिणावन्तः सुकृतो य उ स्यासद्यासिन्वर्हिषि मादयध्वम् ॥२०॥ (१०)
 अघा यथा नः पितरः परासः प्रजासो अग्न ऋतमाशङ्गानाः ।
 शुचीदयन्दीर्घ्यत उक्थशासः क्षामा भिन्दन्तो अरुणीरप मन् ॥२१॥
 सुकर्माणः सुरुचो देवयन्तो अयो न देवा जनिमा धमन्तः ।
 शुचन्तो अग्निं वावृधन्त इन्द्रमुर्वी गव्यां परिषदं नो अक्रन् ॥२२॥
 आ युधेव क्षुमति पश्वो अस्यदेवानां जनिमान्युग्रः ।
 मतीसम्भिदुर्वशीरकृग्रन्वृधे चिदर्थ उपरस्यायोः ॥२३॥
 अकर्म ते स्वपसो अभूम ऋतमवसन्नपसो विभातीः ।
 विश्वं तन्नद्रं यदवन्ति देवा बृहद्देम विदथे सुवीराः ॥२४॥
 इन्द्रो मा मरुत्वान्प्राच्यां दिशः पातु बाहुच्युता पृथिवी यामिवोपरि ।
 लोककृतः पथिकृतो यजामहे ये देवानां हृतमागा इह स्य ॥२५॥

ये । अत्रयोः । अङ्गिरसः । नवम्वाः । इष्टावन्तः । रात्रिऽसाचः । दधानाः । दक्षिणाऽवन्तः ।
 सुऽकृतः । ये । ऊं इति । स्य । आऽसद्यः । अस्मिन् । वर्हिषि । मादयध्वम् ॥ २० ॥
 अघा । यथा । नः । पितरः । परासः । प्रजासः । अग्ने । ऋतम् । आऽशङ्गानाः ।
 शुचि । इत् । अयन् । दीर्घ्यतः । उक्थऽशासः । क्षामे । भिन्दन्तः । अरुणीः । अप । मन् ॥
 सुऽकर्माणः । सुऽरुचः । देवऽयन्तः । अयोः । न । देवाः । जनिम । धमन्तः ।
 शुचन्तः । अग्निम् । वावृधन्तः । इन्द्रम् । उर्वीम् । गव्याम् । परिऽसदम् । नः । अक्रन् ॥
 आ । युधाऽईव । क्षुऽमति । पश्वः । अह्यत् । देवानाम् । जनिम । अग्नि । उग्रः ।
 मतीसः । चित् । उर्वशीः । अकृग्रन् । वृधे । चित् । अर्थः । उपरस्य । आयोः ॥२३॥
 अकर्म । ते । सुऽअपसः । अभूम । ऋतम् । अवसन् । उपसः । विऽभातीः ।
 विश्वम् । तत् । भद्रम् । यत् । अवन्ति । देवाः । बृहत् । वदेम । विदथे । सुऽवीराः ॥२४॥
 इन्द्रः । मा । मरुत्वान् । प्राच्याः । दिशः । पातु । बाहुच्युता । पृथिवी । याम्ऽइव ।
 उपरि । लोकऽकृतः । पथिऽकृतः । यजामहे । ये । देवानाम् । हृतमागाः । इह । स्य ॥

- XVIII.3.20** Ye who are Atris, Aṅgirasas, Navagvas, having sacrificed, attached to giving, bestowers, and who are rich in sacrificial fees, well-doing--do ye revel, sitting on this barhis.
- XVIII.3.21** So then as our distant Fathers, the ancient ones, O Agni, sharpening the rite: they went to the bright, they shone, praising with song; splitting the ground, they uncovered the ruddy ones.
- XVIII.3.22** Of good actions, well-shining, pious, heavenly ones, forging the generations as (smiths forge) metal, brightening Agni, increasing Indra, they have made for us a wide conclave, rich in kine.
- XVIII.3.23** As herds at food, the formidable one hath looked over the cattle, the births of the gods, near by; mortals have lamented the urvaśis, unto the increase of the pious, of the next man. [Rg IV.2.18]
- XVIII.3.24** We have made (sacrifices) for thee; we have been very active; the illuminating dawns have shone upon (our) rite; all that is excellent which the gods favor; may we talk big at the council, having good heroes. [Rg.IV.2.19 and II.23.19]
- XVIII.3.25** Let Indra with the Maruts protect me from the eastern quarter; arm-moved (is) the earth, as it were to the sky above; to the world-makers, the road-makers, do we sacrifice, whoever of you are here, sharing in the oblation of the gods.

धाता मा निर्ऋत्या दक्षिणाया दिशः पातु बाहुच्युता पृथिवी धामिवोपरि ।
 लोककृतः पथिकृतो यजामहे ये देवानां हुतभागा इह स्य ॥२६॥
 अदितिर्मादित्यैः प्रतीच्या दिशः पातु बाहुच्युता पृथिवी धामिवोपरि ।
 लोककृतः पथिकृतो यजामहे ये देवानां हुतभागा इह स्य ॥२७॥
 सोमो मा विश्वेदेवैरुदीच्या दिशः पातु बाहुच्युता पृथिवी धामिवोपरि ।
 लोककृतः पथिकृतो यजामहे ये देवानां हुतभागा इह स्य ॥२८॥

धृता ह त्वा धरुणो धारयाता ऊर्ध्वं भानुं सविता धामिवोपरि ।

लोककृतः पथिकृतो यजामहे ये देवानां हुतभागा इह स्य ॥२९॥

प्राच्यां त्वा दिशि पुरा संवृतः स्वधायामा दधामि बाहुच्युता पृथिवी धामिवोपरि ।

लोककृतः पथिकृतो यजामहे ये देवानां हुतभागा इह स्य ॥३०॥(१५)

दक्षिणायां त्वा दिशि पुरा संवृतः स्वधायामा दधामि बाहुच्युता पृथिवी धामिवोपरि ।

लोककृतः पथिकृतो यजामहे ये देवानां हुतभागा इह स्य ॥३१॥

धाता । मा । निःऋत्याः । दक्षिणायाः । दिशः । पातु । बाहुच्युता । पृथिवी । धामिवोपरि ।

लोककृतः । पथिकृतः । यजामहे । ये । देवानाम् । हुतभागाः । इह । स्य ॥ २६ ॥

अदितिः । मा । आदित्यैः । प्रतीच्याः । दिशः । पातु । बाहुच्युता । पृथिवी । धामिवोपरि ।

लोककृतः । पथिकृतः । यजामहे । ये । देवानाम् । हुतभागाः । इह । स्य ॥ २७ ॥

सोमः । मा । विश्वैः । देवैः । उदीच्याः । दिशः । पातु । बाहुच्युता । पृथिवी । धामिवोपरि ।

लोककृतः । पथिकृतः । यजामहे । ये । देवानाम् । हुतभागाः । इह । स्य ॥ २८ ॥

धृता । ह । त्वा । धरुणः । धारयाता । ऊर्ध्वम् । भानुम् । सविता । धामिवोपरि ।

लोककृतः । पथिकृतः । यजामहे । ये । देवानाम् । हुतभागाः । इह । स्य ॥ २९ ॥

प्राच्याम् । त्वा । दिशि । पुरा । संवृतः । स्वधायाम् । आ । दधामि । बाहुच्युता । पृथिवी ।

धामिवोपरि । लोककृतः । पथिकृतः । यजामहे । ये । देवानाम् । हुतभागाः । इह । स्य ॥

दक्षिणायाम् । त्वा । दिशि । पुरा । संवृतः । स्वधायाम् । आ । दधामि । बाहुच्युता । पृथिवी ।

धामिवोपरि । लोककृतः । पथिकृतः । यजामहे । ये । देवानाम् । हुतभागाः । इह । स्य ॥

XVIII.3.26 Let Dhātār protect me from perdition from the southern quarter; arm-moved etc. etc.

XVIII.3.27 Let Aditi with the Ādityas protect me from the western quarter; arm-moved etc. etc.

XVIII.3.28 Let Soma with all the gods protect me from the northern quarter; arm-moved etc. etc.

XVIII.3.29 Dhātār the maintainer shall maintain thee aloft, as Savitar the light to the sky above; to the world-makers etc. etc.

†

XVIII.3.30 In the eastern quarter, away from approach, do I set thee in svadhā; arm-moved etc. etc.

XVIII.3.31 In the southern quarter, away etc. etc.

प्रतीच्यां त्वा दिशि पुरा संवृतः स्वधायामा दधामि बाहुच्युता पृथिवी धामिवोपरि ।
 लोककृतः पथिकृतो यजामहे ये देवानां हुतमागा इह स्य ॥३२॥
 उर्दीच्यां त्वा दिशि पुरा संवृतः स्वधायामा दधामि बाहुच्युता पृथिवी धामिवोपरि ।
 लोककृतः पथिकृतो यजामहे ये देवानां हुतमागा इह स्य ॥३३॥
 ध्रुवायां त्वा दिशि पुरा संवृतः स्वधायामा दधामि बाहुच्युता पृथिवी धामिवोपरि ।
 लोककृतः पथिकृतो यजामहे ये देवानां हुतमागा इह स्य ॥३४॥
 ऊर्ध्वायां त्वा दिशि पुरा संवृतः स्वधायामा दधामि बाहुच्युता पृथिवी धामिवोपरि ।
 लोककृतः पथिकृतो यजामहे ये देवानां हुतमागा इह स्य ॥३५॥
 धूर्तासि ध्रुणोसि वंसंगोसि ॥३६॥
 उदुपूरसि मधुपूरसि वातपूरसि ॥३७॥

प्रतीच्यां । त्वा । दिशि । पुरा । समऽवृतः । स्वधायाम् । आ । दधामि । बाहुऽच्युता । पृथिवी ।
 धामिऽव । उपरि । लोकऽकृतः । पथिऽकृतः । यजामहे । ये । देवानाम् । हुतऽमागाः । इह । स्य ॥
 उर्दीच्यां । त्वा । दिशि । पुरा । समऽवृतः । स्वधायाम् । आ । दधामि । बाहुऽच्युता ।
 पृथिवी । धामिऽव । उपरि । लोकऽकृतः । पथिऽकृतः । यजामहे । ये । देवानाम् ।
 हुतऽमागाः । इह । स्य ॥ ३३ ॥

ध्रुवायाम् । त्वा । दिशि । पुरा । समऽवृतः । स्वधायाम् । आ । दधामि । बाहुऽच्युता ।
 पृथिवी । धामिऽव । उपरि । लोकऽकृतः । पथिऽकृतः । यजामहे । ये । देवानाम् । हुतऽ-
 मागाः । इह । स्य ॥ ३४ ॥

ऊर्ध्वायाम् । त्वा । दिशि । पुरा । समऽवृतः । स्वधायाम् । आ । दधामि । बाहुऽच्युता ।
 पृथिवी । धामिऽव । उपरि । लोकऽकृतः । पथिऽकृतः । यजामहे । ये । देवानाम् ।
 हुतऽमागाः । इह । स्य ॥ ३५ ॥

धूर्ता । असि । ध्रुणः । असि । वंसंगः । असि ॥ ३६ ॥

उदुऽपूः । असि । मधुऽपूः । असि । वातऽपूः । असि ॥ ३७ ॥

XVIII.3.32 In the western quarter, away etc. etc.

XVIII.3.33 In the northern quarter, away etc. etc.

XVIII.3.34 In the fixed quarter, away etc. etc.

XVIII.3.35 In the upward quarter, away etc. etc.

XVIII.3.36 Dhatar art thou; maintaining art thou; bull art thou.

XVIII.3.37 Water-purifying art thou; honey-purifying art thou; wind-purifying art thou.

इतर्धं मा॒मु॒त॒श्चाव॒तां यु॒मे इ॒व य॒त॒मा॒ने य॒दै॒तम् ।
 प्र वां भ॒र॒न्मा॒नु॒षा दे॒व॒य॒न्तो आ सी॒द॒तां स्व॒ष्टु लो॒कं वि॒द॒नि ॥३८॥
 स्वा॒स॒स्थे भ॒व॒त॒मि॒न्द॒वे नो यु॒जे वां ब्र॒ह्म पु॒र्व्यं न॒मो॒भिः ।
 वि श्लो॒कं ए॒ति प॒थ्ये॒वि स॒ुरिः शृ॒ण्वन्तु वि॒श्वे अ॒मृ॒ता॒स ए॒तत् ॥३९॥
 त्री॒णि प॒दा॒नि रू॒पो अ॒न्व॒रो॒ह॒न्तु॒ष्पदी॒मन्वै॒त॒द्भू॒तेन ।
 अ॒क्ष॒रेण॒ प्रति॒ मि॒मी॒ते अ॒र्क॒मृ॒तस्य॒ नाभा॒व॒भि सं पु॒ना॒ति ॥४०॥ (१०)
 दे॒वेभ्यः॒ क॒र्म॒वृ॒णी॒त मृ॒त्युं प्र॒जायै॒ कि॒मु॒मृ॒तं ना॒वृ॒णी॒त ।
 बृ॒ह॒स्प॒ति॒र्गृ॒ह्म॒त॒नु॒त ऋ॒षिः प्रि॒यां य॒म॒स्त॒न्वा॒मा रि॒रेच ॥४१॥
 त्व॒म॒स ई॒डि॒तो जा॒त॒वे॒दोवा॒ह॒व्यानि॒ सुर॒भी॒णि कृ॒त्वा ।
 प्रा॒दाः पि॒तृ॒भ्यः स्व॒धया॒ ते अ॒क्ष॒न्न॒द्धि त्वं दे॒व प्र॒य॒ता ह॒वी॒षि ॥४२॥
 आसी॒ना॒सो अ॒रु॒णी॒ना॒मु॒प॒स्थे र॒यि ध॒त्त दा॒शु॒पे म॒र्या॒य ।
 पु॒त्रेभ्यः॒ पि॒तर॒स्तस्य॒ व॒स्वः प्र य॒च्छ॒त त इ॒हो॒जं द॒धात ॥४३॥

इतः । च । मा । अ॒मु॒तः । च । अ॒व॒ता॒म् । यु॒मे इ॒वेति॑ यु॒मेऽइ॒व । य॒त॒मा॒ने इति॑ । यत् । ऐ॒तम् ।
 प्र । वा॒न् । भ॒र॒न् । मा॒नु॒षाः । दे॒व॒य॒न्तः । आ । सी॒द॒ता॒म् । स्व॒म् । कुं इति॑ ।
 लो॒कम् । वि॒द॒ने इति॑ ॥ ३८ ॥

स्वा॒स॒स्थे इति॑ सु॒ऽआ॒स॒स्थे । भ॒व॒त॒म् । इ॒न्द॒वे । नः । यु॒जे । वा॒म् । ब्र॒ह्म । पु॒र्व्यम् । न॒मः॒ऽभिः ।
 वि । श्लो॒कः । ए॒ति । प॒थ्या॒ऽइ॒व । स॒ुरिः । शृ॒ण्वन्तु॑ । वि॒श्वे । अ॒मृ॒ता॒सः । ए॒तत् ॥ ३९ ॥

त्री॒णि । प॒दा॒नि । रू॒पः । अ॒नु । अ॒रो॒ह॒त । च॒तुः॒ऽप॒दी॒म् । अ॒नु । ए॒तत् । ब्र॒तेन॑ ।
 अ॒क्ष॒रेण॑ । प्र॒ति । मि॒मी॒ते । अ॒र्क॒म् । ऋ॒त॒स्य॑ । ना॒भौ । अ॒भि । स॒म् । पु॒ना॒ति ॥ ४० ॥

दे॒वेभ्यः॑ । क॒न् । अ॒वृ॒णी॒त । मृ॒त्युम् । प्र॒ऽजा॒यै । कि॒म् । अ॒मृ॒त॒म् । न । अ॒वृ॒णी॒त ।
 बृ॒ह॒स्प॒तिः । य॒ज्ञ॒म् । अ॒त॒नु॒त । ऋ॒षिः । प्रि॒याम् । य॒मः । त॒न्य॒म् । आ । रि॒रेच ॥ ४१ ॥

त्वम् । अ॒ने । ई॒डि॒तः । जा॒त॒वे॒दः । अ॒वा॒द् । ह॒व्यानि॑ । सुर॒भी॒णि । कृ॒त्वा ।
 प्र । अ॒दाः । पि॒तृ॒भ्यः । स्व॒धया॑ । ते । अ॒क्ष॒न् । अ॒द्धि । त्वम् । दे॒व । प्र॒य॒ता । ह॒वी॒षि ॥४२॥

आसी॒ना॒मः । अ॒रु॒णी॒ना॒म् । उ॒प॒स्थे । र॒यिम् । ध॒त्त । दा॒शु॒पे । म॒र्या॒य ।
 पु॒त्रेभ्यः॑ । पि॒तरः॑ । त॒स्य॑ । व॒स्वः । प्र । य॒च्छ॒त । ते । इ॒ह । ऊ॒र्ज॒म् । द॒धा॒त ॥ ४३ ॥

XVIII.3.38 Both from here and from yonder let them aid me. As ye (du.) (neut.) went pressing on (root yat) like two twins, god-loving men bring you forward; set ye. (each) on thine own place, knowing (it).

XVIII.3.39 Be ye comfortable for our soma. I yoke for you ancient worship with obeisance; the song goes forth like a patron on his road; let all the immortals hear that.

XVIII.3.40 Three steps the form ascended, it went after the four-footed one with its course; it matches the song with the syllable; in the navel of right it purifies.

XVIII.3.41 For the gods he chose death; for his progeny did he not choose immortality ? Bṛhaspati (as) seer extended the sacrifice; Yama left his dear self.

XVIII.3.42 Thou, O agni, Jātavedas, being praised, hast carried the offering, having made them fragrant; thou hast given to the Fathers; they have eaten after their wont; eat thou, O god, the presented oblations,

XVIII.3.43 Sitting in the lap of the ruddy ones, assign ye wealth to your mortal worshiper, of that good, O Fathers, present ye to your sons; do ye bestow refreshment here.

अग्निष्वात्ताः पितर एह गच्छत सदःसदः सदत सुप्रणीतयः ।
 अत्तो हवींषि प्रयतानि बर्हिषि रयि च नः सर्ववीरं दधात ॥४४॥
 उपहृता नः पितरः सोम्यासो बर्हिष्येऽपि निधिषु प्रियेषु ।
 त आ गमन्तु त इह श्रुवन्त्वधि भुवन्तु तेऽवन्तुस्मान् ॥४५॥
 ये नः पितुः पितरो ये पितामहा अनूजहिरे सोमपीथं वसिष्ठाः ।
 तेभिर्यमः सरराणो हवींष्युशानुशद्भिः प्रतिकाममचु ॥४६॥
 ये तानृषुर्देवत्रा जेहमाना होत्राविदः स्तोमस्तथासो अकैः ।
 आग्ने याहि सहस्रं देववन्दैः सत्यैः कृविभिर्ऋषिभिर्धर्मसद्भिः ॥४७॥
 ये सत्यासो हविरदो हविष्पा इन्द्रेण देवैः सरथं तुरेण ।
 आग्ने याहि सुविदत्रेभिरर्वाङ्मरैः पूर्वैर्ऋषिभिर्धर्मसद्भिः ॥४८॥
 उप सर्प मातरं भूमिमेतामृक्यचंसं पृथिवीं सुशेवाम् ।
 ऊर्णम्रदाः पृथिवी दक्षिणावत एषा त्वा पातु प्रपथे पुरस्तात् ॥४९॥

अग्निऽस्वात्ताः । पितरः । आ । इह । गच्छत । सदःसदः । सदत । सुऽप्रणीतयः ।
 अत्तो इति । हवींषि । प्रयतानि । बर्हिषि । रयिम् । च । नः । सर्वऽवीरम् । दधात ॥४४॥
 उपऽहृताः । नः । पितरः । सोम्यासः । बर्हिष्येऽपि । निधिषु । प्रियेषु । ते । आ ।
 गमन्तु । ते । इह । श्रुवन्तु । अधि । भुवन्तु । ते । अवन्तु । अस्मान् ॥ ४५ ॥
 ये । नः । पितुः । पितरः । ये । पितामहाः । अनुऽजहिरे । सोमऽपीथम् । वसिष्ठाः ।
 तेभिः । यमः । समऽरराणः । हवींषि । उशन् । उशत्ऽभिः । प्रतिकामम् । अचु ॥४६॥
 ये । तानृषुः । देवत्रा । जेहमानाः । होत्राऽविदः । स्तोमस्तथासः । अकैः । आ । अग्ने ।
 याहि । सहस्रम् । देववन्दैः । सत्यैः । कृविभिः । ऋषिभिः । धर्मसत्ऽभिः ॥४७॥
 ये । सत्यासः । हविऽऽदः । हविऽऽपाः । इन्द्रेण । देवैः । सरथम् । तुरेण । आ ।
 अग्ने । याहि । सुविदत्रेभिः । अर्वाङ् । मरैः । पूर्वैः । ऋषिभिः । धर्मसत्ऽभिः ॥४८॥
 उप । सर्प । मातरम् । भूमिम् । एताम् । अमृक्यचंसम् । पृथिवीम् । सुशेवाम् ।
 ऊर्णम्रदाः । पृथिवी । दक्षिणाऽवते । एषा । त्वा । पातु । प्रपथे । पुरस्तात् ॥४९॥

- XVIII.3.44** Ye fire-sweetened Fathers, come hither; sit on each seat, well-conducting ones; eat on the barhis the presented oblations, and assign to us wealth having all heroes. (Rg.X.15.11)
- XVIII.3.45** Called unto (are) our delectable Fathers, to dear deposits on the barhis; let them come; let them listen here; let them bless, let them aid us. (Rg.X.15.5)
- XVIII.3.46** They who, our father's fathers, who (his) grandfathers, followed after the soma-drinking, best ones — with them let Yama, sharing his gift of oblations, be eager with them eager, eat at pleasure. (Rg.X.15.8)
- XVIII.3.47** They who thirsted panting among the gods, knowers of offering, praise-fashioned, with songs — come, O Agni, with the thousand god-revering true poets, seers sitting at the gharma.
- XVIII.3.48** The true, oblation-eating, oblation-drinking (ones) that (go) in alliance with the gods, with strong Indra — come hither ward, O Agni, with the beneficent, exalted, ancient seers, sitting at the gharma. (cf. Rg.X.15.9)
- XVIII.3.49** Approach thou this mother earth, the wide-expanded earth, the very propitious; the earth (is) soft as wool to him who has sacrificial gifts; let her protect thee on the forward road in front. (cf. Rg.X.15.10)

उच्छृङ्खस्व पृथिवि मा नि बाधथाः सृपायनासै भव सृपसर्पणा ।
 माता पुत्रं यथा सिचाभ्येनि भूम ऊर्णुहि ॥५०॥ (१०)
 उच्छृङ्खमाना पृथिवी सु तिष्ठतु सहस्रं मित उप हि श्रयन्ताम् ।
 ते गृहासो घृतश्रुतः स्योना विश्वाहासै शरणाः सन्त्वत्र ॥५१॥
 उत्तै स्तभामि पृथिवीं त्वत्परीमं लोगं निदधन्मो अहं रिषम् ।
 एतां स्थूणां पितरौ धारयन्ति ते तत्र यमः सार्दना ते कृणोतु ॥५२॥
 इममभे चमसं मा वि जिह्वरः प्रियो देवानामुत सोम्यानाम् ।
 अयं यश्चमसो देवपानस्तस्मिन्देवा अमृता मादयन्ताम् ॥५३॥
 अथर्वा पूर्णं चमसं यमिन्द्रायाविभर्वाजिनीवते ।
 तस्मिन्कृणाति सुकृतस्य भक्षं तस्मिन्निन्दुः पवते विश्वदानीम् ॥५४॥
 यत्तै कृष्णः शकुन आनुतोद पिपीलः सर्प उत वा श्वापदः ।
 अग्निष्टहिश्वादगदं कृणोतु सोमश्च यो ब्राह्मणो आविवेश ॥५५॥

उत् । उच्छृङ्खस्व । पृथिवि । मा । नि । बाधथाः । सृऽउपायना । अस्मै । भव । सृऽउपसर्पणा ।
 माता । पुत्रम् । यथा । सिचा । अभि । एतम् । भूमे । ऊर्णुहि ॥ ५० ॥
 उच्छृङ्खमाना । पृथिवी । सु । तिष्ठतु । सहस्रम् । मितः । उप । हि । श्रयन्ताम् ।
 ते । गृहासः । घृतऽश्रुतः । स्योनाः । विश्वाहा । अस्मै । शरणाः । सन्तु । अत्र ॥५१॥
 उत् । ते । स्तभामि । पृथिवीम् । त्वत् । परि । इमम् । लोगम् । निऽदधत् । मो इति । अहम् ।
 रिषम् । एताम् । स्थूणाम् । पितरः । धारयन्ति । ते । तत्र । यमः । सार्दना । ते । कृणोतु ॥
 इमम् । अग्ने । चमसम् । मा । वि । जिह्वरः । प्रियः । देवानाम् । उत । सोम्यानाम् ।
 अयम् । यः । चमसः । देवऽपानः । तस्मिन् । देवाः । अमृताः । मादयन्ताम् ॥ ५३ ॥
 अथर्वा । पूर्णम् । चमसम् । यम् । इन्द्राय । अविभः । वाजिनीऽवते ।
 तस्मिन् । कृणाति । सृऽकृतस्य । भक्षम् । तस्मिन् । इन्दुः । पवते । विश्वऽदानीम् ॥५४॥
 यत् । ते । कृष्णः । शकुनः । आऽनुतोद । पिपीलः । सर्पः । उत । वा । श्वापदः । अग्निः ।
 तत् । विश्वऽअत् । अगदम् । कृणोतु । सोमः । च । यः । ब्राह्मणान् । आऽविवेश ॥५५॥

Bhūmi : Earth

- XVIII.3.50** Swell thou up, O earth; do not press down; be to him easy of access, easy of approach; as a mother her son with her skirt, do thou, O earth, cover him. (cf.Rg.X.18.11)
- XVIII.3.51** Let the earth kindly remain swelling up, for let a thousand props support it; let these houses, dripping with ghee, pleasant, be forever a refuge for him there. (Rg. X.18.12.Var.)
- XVIII.3.52** I brace up the earth from about thee: setting down this clod, let me take no harm; this pillar do the Fathers maintain for thee; let Yama there make seats for thee. (Rg.X.16.8)
- XVIII.3.53** This bowl, O Agni, do not warp; (it is) dear to the gods and the delectable (Fathers); this bowl here for the gods to drink from — in it let the immortal gods revel. (cf.Rg.X.16.8)

Indra

- XVIII.3.54** The bowl that Atharvan bore full to Indra the vigorous, in that he makes a draught of what is well done; in that, soma ever purifies itself.
- XVIII.3.55** What of thee the black bird thrust at, the ant, the serpent, or also the beast of prey, let the all-eating (viśva-ad) Agni make that free from disease, and the soma that hath entered the Brahmins.

पर्यस्वतीरोषधयः पर्यस्वन्मामकं पर्यः ।

अपां पर्यसो यत्पयस्तेन मा सह शुम्भतु ॥५६॥

इमा नारीरविधवाः सुपत्नीराजनेन सर्पिषा सं स्पृशन्ताम् ।

अनश्रवो अनमीवाः सुरक्षा आ रोहन्तु जनयो योनिमग्ने ॥५७॥

सं गच्छस्व पितृभिः सं यमेनेष्टापुतेन परमे व्योमिन् ।

हित्वावयं पुनरस्तमेहि सं गच्छतां तन्वा सुवर्चाः ॥५८॥

ये नः पितुः पितरो ये पितामहा य आविविशुर्वन्तरिक्षम् ।

तेभ्यः स्वराडसुनीतिर्नो अद्य यथावशं तन्वाः कल्पयाति ॥५९॥

शं ते नीहरो भवतु शं ते शुष्वाव शीयताम् ।

शीर्तिके शीर्तिकावति ह्लादिके ह्लादिकावति ।

मण्डूक्यप्सु शं भुव इमं स्वर्गिणि शमय ॥६०॥ (१८)

धिवस्वान्नो अमयं कृणोतु यः सुत्रामो जीरदानुः सुदानुः ।

इहमे वीरा बहवो भवन्तु गोमदश्ववन्मयस्तु पुष्टम् ॥६१॥

पर्यस्वतीः । ओषधयः । पर्यस्वत् । मामकम् । पर्यः ।

अपाम् । पर्यम । यत् । पर्यः । तेन । मा । सह । शुम्भतु ॥ ५६ ॥

इमा । नारीः । अविधवाः । सुपत्नीः । आऽअजनेन । सर्पिषा । सम् । स्पृशन्ताम् ।

अनश्रव । अनमीवाः । सुरक्षाः । आ । रोहन्तु । जनयः । योनिम् । अग्ने ॥ ५७ ॥

सम् । गच्छस्व । पितृभिः । सम् । यमेन । इष्टापुतेन । परमे । विऽओमिन् ।

हित्वा । अवयम् । पुनः । अस्तम् । आ । इहि । सम् । गच्छताम् । तन्वाः । सुवर्चाः ॥

ये । नः । पितुः । पितरः । ये । पितामहाः । ये । आऽविविशुः । ऊरु । अन्तरिक्षम् ।

तेभ्यः । स्वराट् । असुनीतिः । नः । अद्य । यथाऽवशम् । तन्वाः । कल्पयाति ॥ ५९ ॥

शम् । ते । नीहारः । भवतु । शम् । ते । शुष्वा । अयं । शीयताम् । शीर्तिके । शीर्तिकाऽवति ।

ह्लादिके । ह्लादिकाऽवति । मण्डूक्या । अप्सु । शम् । भुवः । इमम् । सु । अग्निम् । शमय ॥ ६० ॥

धिवस्वान् । नः । अमयम् । कृणोतु । यः । सुत्रामो । जीरऽनुः । सुदानुः ।

इह । इमे । वीराः । बहवः । भवन्तु । गोमद । अश्ववत् । मयि । अस्तु । पुष्टम् ॥ ६१ ॥

Apah

XVIII.3.56 Rich in milk are the herbs; rich in milk is my milk; what is the milk of the milk of the waters, therewith let one beautify me.

Yama

XVIII.3.57 Let these women, not widows, well-spoused, thouch themselves with ointment, with butter; tearless, without disease, with good treasures, let the wives ascend first to the place of union.

XVIII.3.58 Unite thyself with the Fathers, with Yama, with thy sacred and charitable works in the highest firmament; abandoning what is reproachful, come again home; — let them unite himself with a body, very splendid. (Rg.X.14.8.Var.)

XVIII.3.59 They that are our father's fathers, that are (his) grandfathers, that entered the wide atmosphere — for them may the autocratic second life today shape our bodies as he will.

XVIII.3.60 Let the mist be weal for thee; let the frost fall down (as) weal for thee; O cool one, possessing cool ones; mayest thou be with weal a she-frog in the waters; kindly pacify thou this fire.

XVIII.3.61 Let Vivasvant make for us freedom from fear, he who is well-preserving, quick-giving, well-giving; let these heroes be many here; let there be in me prosperity rich in kine, rich in horses.

विवस्वाभो अमृतत्वे दधातु परैतु मृत्युरमृतं न ऐतु ।
 इमानक्षतु पुरुषाना जरिम्णो मो ज्वेष्टामसवो यमं गुः ॥६२॥
 यो दधे अन्तरिक्षे न मृद्धा पितृणां कृविः प्रमत्तिर्मतीनाम् ।
 तमर्चत विश्वमित्रा हविर्भिः स नो यमः प्रतुरं जीवसे धात् ॥६३॥
 आ रोहत दिवमुत्तमामृषयो मा बिभीतन ।
 सोमपाः सोमपायिन इदं वः क्रियते हविरगन्म ज्योतिरुत्तमम् ॥६४॥
 प्र केतुना बृहता भात्यभिरा रोदसी वृषभो रोरवीति ।
 दिवश्चिदन्तादुपमासुदानडपामुपस्थे महिपो ववर्ध ॥६५॥
 नार्के सुपर्णमुप यत्पतन्तं हृदा वेनन्तो अभ्यर्चक्षत त्वा ।
 हिरण्यपशुं वरुणस्य दूतं यमस्य योनौ शकुनं भुरण्युम् ॥६६॥
 इन्द्र क्रतुं न आ भर पिता पुत्रेभ्यो यथा ।
 शिक्षा णो अस्मिन्पुरुहूत यामनि जीवा ज्योतिरशीमहि ॥६७॥

विवस्वान् । नः । अमृतऽप्ये । दधातु । परा । रतु । मृत्युः । अमृतम् । नः । आ । ऐतु ।
 इमान् । रक्षतु । पुरुषान् । आ । जरिम्णः । मो इति । सु । एवाम् । असवः । यमम् । गुः ॥ ६२ ॥
 यः । दधे । अन्तरिक्षे । न । मृद्धा । पितृणाम् । कृविः । प्रमत्तिः । मृतीनाम् ।
 तम् । अर्चत । विश्वमित्राः । हविःऽभिः । सः । नः । यमः । प्रतुरम् । जीवसे । धात् ॥ ६३ ॥
 आ । रोहत । दिवम् । उत्तमाम् । ऋषयः । मा । बिभीतु । सोमऽपाः । सोम-
 ऽपायिनः । इदम् । वः । क्रियते । हविः । अगन्म । ज्योतिः । उत्तमम् ॥ ६४ ॥
 प्र । केतुना । बृहता । भाति । अभि । आ । रोदसी इति । वृषभः । रोरवीति ।
 दिवः । चित् । अन्तात् । उपऽमाम् । उत् । आनृत् । अपाम् । उपऽस्थे । महिपः । ववर्ध ॥
 नार्के । सुऽपर्णम् । उप । यत् । पतन्तम् । हृदा । वेनन्त । अभिऽअर्चक्षत । त्वा ।
 हिरण्यपशुम् । वरुणस्य । दूतम् । यमस्य । योनौ । शकुनम् । भुरण्युम् ॥ ६६ ॥
 इन्द्र । क्रतुम् । नः । आ । भर । पिता । पुत्रेभ्यः । यथा ।
 शिक्षा । नः । अस्मिन् । पुरुहूत । यामनि । जीवाः । ज्योतिः । अशीमहि ॥ ६७ ॥

- XVIII.3.62** Let Vivasvant set us in immortality; let what is immortal come to us; let (him) defend these men until old age; let not their life-breaths go to Yama.
- XVIII.3.63** He who maintains himself by his might, like (birds ?) in the atmosphere, poet of the Fathers, favorer of prayers — him praise ye, all befriended, with oblations; may that Yama give us to live further on.
- XVIII.3.64** Ascend ye to the highest heaven; O seers, be not afraid; ye soma-drinkers, soma-drenchers, this oblation is made to you; we have gone to the highest light.
- XVIII.3.65** Agni shines forth with great show; the bull roars loudly unto the two firmaments; (even) from the end of heaven he hath attained unto me in the lap of the waters the buffalo increased.
- XVIII.3.66** As, longing with the heart, they looked upon thee, flying up (as) an eagle in the firmament, golden-winged messenger of Varuna, busy bird in the lair of Yama. (Rg.X.123.6; also Sv I.320, II.1196)
- XVIII.3.67** O Indra, bring us ability, as a father to his sons; help us in this course, O much-invoked one; may we, living, attain to light. (Rg.VII.32.26; also Sv.I.259;II.806)

अपूपार्पिहितान्कुम्भान्यास्ते देवा अधारयन् ।
 ते ते सन्तु स्वधावन्तो मधुमन्तो घृतश्रुतः ॥६८॥
 यास्ते धाना अनुकिरामि तिलमिश्राः स्वधावन्तीः ।
 तास्ते सन्तु बिम्बीः प्रम्बीस्तास्ते यमो राजानु मन्यताम् ॥६९॥
 पुनर्देहि वनस्पते य एष निहितस्त्वयि ।
 यथा यमस्य सार्दन् आसाते विदया वर्दन् ॥७०॥
 आ रभस्व जातवेदस्तेजस्वहरो अस्तु ते ।
 शरीरमस्य सं दूहार्थेन धेहि सुकृताम् लोके ॥७१॥
 ये ते पूर्वे परागता अपरे पितरश्च ये ।
 तेभ्यो घृतस्य कुल्येति शतधारा व्युन्दती ॥७२॥
 एतदा रोह वयं उन्मृजानः स्वा इह बृहद् दीदयन्ते ।
 अभि प्रेहि मध्यतो माप हास्याः पितृणां लोकं प्रथमो यो अत्र ॥७३॥ (१)

अपूपऽर्पिहितान् । कुम्भान् । यान् । ते । देवाः । अधारयन् ।
 ते । ते । सन्तु । स्वधाऽवन्तः । मधुमन्तः । घृतऽश्रुतः ॥ ६८ ॥
 याः । ते । धानाः । अनुऽकिरामि । तिलऽमिश्राः । स्वधाऽवन्तीः ।
 ताः । ते । सन्तु । बिम्बीः । प्रम्बीः । ताः । ते । यमः । राजा । अनु । मन्यताम् ॥६९॥
 पुनः । देहि । वनस्पते । यः । एषः । निऽहितः । त्वयि ।
 यथा । यमस्य । सार्दने । आसाते । विदया । वर्दन् ॥ ७० ॥
 आ । रभस्व । जातवेदः । तेजस्वत । हरः । अस्तु । ते ।
 शरीरम् । अस्य । सम् । दूह । अयं । एनम् । धेहि । सुकृताम् । ऊं इति । लोके ॥७१॥
 ये । ते । पूर्वे । परागताः । अपरे । पितरः । च । ये ।
 तेभ्यः । घृतस्य । कुल्येति । एतु । शतधारा । बिऽउन्दती ॥ ७२ ॥
 एतत् । आ । रोह । वयं । उन्मृजानः । स्वाः । इह । बृहत् । ऊं इति । दीदयन्ते ।
 अभि । प्र । इहि । मध्यतः । मा । अप । हास्याः । पितृणाम् । लोकम् । प्रथमः । यः । अत्र ॥

- XVIII.3.68** What vessels covered with cakes the gods maintained for thee, be they for thee rich in svadhā, rich in honey, dripping with ghee.
- XVIII.3.69** What grains I scatter along for thee, mixed with sesame, rich in svadhā, be they for thee abundant, prevailing; them let king Yama approve for thee.
- XVIII.3.70** Give back, O forest tree, him who is deposited here with thee, that in Yama's seat he may sit speaking counsels.
- XVIII.3.71** Take hold, O Jātavedas; let thy seizure be with sharpness; his body do thou consume; then set him in the world of the well-doing.
- XVIII.3.72** What Fathers of thine went away earlier and what later, for them let there go a brook of ghee, hundred-streamed, overflowing.
- XVIII.3.73** Ascend thou this, gaining vigor; thine own (people) shine here greatly; go forth, unto (them) – be not left behind midway – unto the world of the Fathers that is first there.

Yama

XVIII.4.1 Ascend to (your) generatrix, ye Jātavedases; by (roads) that the Fathers travel I make you ascend together; the offering-carrier, sent out, hath carried the offering; united set ye him who hath sacrificed in the world of the well-doing.

XVIII.4.2 The gods, the seasons, arrange the sacrifice, the oblation, the sacrificial cake, the ladles, the implements of sacrifice; with them go thou by roads that the gods travel, by which they that have sacrificed go to the heavenly world.

ऋतस्य पन्थामनु पश्य साध्वर्जिनसः सुकृतो येन यन्ति ।
 तेभिर्याहि पृथिभिः स्वर्गं यत्रादित्या मधु भक्षयन्ति तृतीये नाके अधि वि श्रयस्य ॥३॥
 त्रयः सुपर्णा उपरस्य मायू नाकस्य पृष्ठे अधि विष्टपि श्रिताः ।
 स्वर्गा लोका अमृतेन विष्टा इषमूर्जं यजमानाय दुहाम् ॥४॥
 जुह्वदाधारं यासुपभृदन्तरिक्षं ध्रुवा दाधार पृथिवीं प्रतिष्ठाम् ।
 प्रतीमां लोका घृतपृष्ठाः स्वर्गाः कामैकामं यजमानाय दुहाम् ॥५॥
 ध्रुव आ रोह पृथिवीं विश्वभोजसमन्तरिक्षमुपभृदा क्रमस्य ।
 जुहु यां गच्छ यजमानेन साकं स्रुवेण वत्सेन दिशः प्रपीनाः सर्वा ध्रुक्वाहणीयमानः ॥६॥
 तीर्येस्तरन्ति प्रवतो महीरिति यद्वाकृतः सुकृतो येन यन्ति ।
 अत्रादधुर्यजमानाय लोकं दिशो भूतानि यदकल्पयन्त ॥७॥
 अङ्गिरसामयनं पूर्वी अग्निरादित्यानामयनं गार्हपत्यो दक्षिणानामयनं दक्षिणाग्निः ।
 महिमानमभेर्विहितस्य नक्षणा समङ्कः सर्व उप याहि शम्भः ॥८॥

ऋतस्य । पन्थाम् । अनु । पश्य । साधु । अङ्गिरसः । सुकृतः । येन । यन्ति । तेभिः ।
 याहि । पृथिभिः । स्वःऽगम् । यत्र । आदित्याः । मधु । भक्षयन्ति । तृतीये । नाके ।
 अधि । वि । श्रयस्य ॥ ३ ॥

त्रयः । सुपर्णाः । उपरस्य । मायू इति । नाकस्य । पृष्ठे । अधि । विष्टपि । श्रिताः ।
 स्वःऽगाः । लोकाः । अमृतेन । विष्टयाः । इषम् । ऊर्जम् । यजमानाय । दुहाम् ॥ ४ ॥
 जुह्वः । दाधार । याम् । उपभृत् । अन्तरिक्षम् । ध्रुवा । दाधार । पृथिवीम् । प्रतिष्ठाम् ।
 प्रति । इमाम् । लोकाः । घृतपृष्ठाः । स्वःगाः । कामैकामम् । यजमानाय । दुहाम् ॥ ५ ॥
 ध्रुवे । आ । रोह । पृथिवीम् । विश्वभोजसम् । अन्तरिक्षम् । उपभृत् । आ । क्रमस्य ।
 जुहु । याम् । गच्छ । यजमानेन । साकम् । स्रुवेण । वत्सेन । दिशः । प्रपीनाः । सर्वाः ।
 ध्रुक् । अहणीयमानः ॥ ६ ॥

तीर्येः । तरान्त । प्रकृतः । महीः । इति । यद्वाकृतः । सुकृतः । येन । यन्ति ।
 अत्र । अदधुः । यजमानाय । लोकम् । दिशः । भूतानि । यत् । अकल्पयन्त ॥ ७ ॥
 अङ्गिरसाम् । अयनम् । पूर्वीः । अग्निः । आदित्यानाम् । अयनम् । गार्हपत्यः । दक्षिणा-
 नाम् । अयनम् । दक्षिणाग्निः । महिमानम् । अभेः । विहितस्य । नक्षणा । समङ्कः ।
 सर्वैः । उप । याहि । शम्भः ॥ ८ ॥

- XVIII.4.3** Look thou happily along the road of righteousness, by which go the Aṅgirasas, well-doers; by those roads go thou to heaven, where the Ādityas feed on honey; spread thou out upon the third firmament.
- XVIII.4.4** Three eagles, upon the back of the firmament, at the summit are set; let the heavenly worlds, filled with amṛta yield food, refreshment to the sacrificer.
- XVIII.4.5** The sacrificial spoon sustains the sky, the offering spoon the atmosphere; the ladle sustains the earth, the support; unto me let the worlds ghee-backed, heavenly, yield every desire for the sacrificer.
- XVIII.4.6** O ladle, ascend the all-nourishing earth; stride, O offering spoon, unto the atmosphere; O sacrificial spoon, go to the sky in company with the sacrificer; with the little spoon (as) calf, milk thou all the teeming, unirritated quarters.
- XVIII.4.7** By fords they cross the advances called the great ones, by what (road) the sacrifice-makers, the well-doers, go; there did they set a world for the sacrificer; when they arranged the quarters, the creatures.
- XVIII.4.8** The track of the Aṅgirasas is the eastern fire; the Ādityas track is the householder's fire; the track of the sacrificial gifts, is the southern fire; do thou, with thy limbs, whole powerful, go unto the greatness of Agni (as) disposed by brahman.

पूर्वो अग्निर्वा तपतु शं पुरस्ताच्छं पश्चात्तपतु गार्हपत्यः ।
दक्षिणामिष्टं तपतु शर्म वमोत्तरतो मध्यतो अन्तरिक्षादिशोदिशो अग्ने परि पाहि घोरात् ॥९॥

युयमग्ने शतमाभिस्तनूभिरीजानमभि लोकं स्वर्गम् ।
अग्ना भुत्वा पृष्टिवाहो बहाय यत्र देवैः सधमादं मरदन्ति ॥१०॥ (१०)
शमग्ने पश्चात्तप शं पुरस्ताच्छमुत्तराच्छमधरात्तपेनम् ।
एकलेधा विहितो जातवेदः सम्यगेनं धेहि सुकृतांस्तु लोके ॥११॥
शममयः समिद्धा आ रभन्तां प्राजापत्यं मेघ्यं जातवेदसः ।
शृतं कृष्वन्त इह माव चिक्षिपन् ॥१२॥
यज्ञ एति विर्ततः कल्पमान ईजानमभि लोकं स्वर्गम् ।
तममयः सर्वेहुतं जुषन्तां प्राजापत्यं मेघ्यं जातवेदसः ।
शृतं कृष्वन्त इह माव चिक्षिपन् ॥१३॥
ईजानश्चितमारुक्षदग्निं नार्कस्य पृष्ठादिवस्यत्पतिष्यन् ।
तस्मै प्र भाति नभसो ज्योतिषीमान्स्वर्गः पन्थाः सुकृते देवयानः ॥१४॥

पूर्वः । अग्निः । त्वा । तपतु । शम् । पुरस्तात् । शम् । पश्चात् । तपतु । गार्हपत्यः ।
दक्षिणऽअग्निः । ते । तपतु । शर्म । वमं । उत्तरतः । मध्यतः । अन्तरिक्षात् । दिशः । दिशः ।
अग्ने । परि । पाहि । घोरात् ॥ ९ ॥
युयम् । अग्ने । शमऽतमाभिः । तनूभिः । ईजानम् । अभि । लोकम् । स्वऽगम् ।
अग्नाः । भुत्वा । पृष्टिवाहः । बहाय । यत्र । देवैः । सधऽमादम् । मरदन्ति ॥ १० ॥
शम् । अग्ने । पश्चात् । तप । शम् । पुरस्तात् । शम् । उत्तरात् । शम् । अधरात् । तप । एनम् ।
एकः । लेधा । विहितः । जातवेदः । सम्यक् । एनम् । धेहि । सुकृतांम् । ऊं इति । लोके ॥ ११ ॥
शम् । अमयः । समिद्धाः । आ । रभन्ताम् । प्राजाऽपत्यम् । मेघ्यम् । जातवेदसः ।
शृतम् । कृष्वन्तः । इह । मा । अव । चिक्षिपन् ॥ १२ ॥
यज्ञः । एति । विर्ततः । कल्पमानः । ईजानम् । अभि । लोकम् । स्वऽगम् ।
तम् । अमयः । सर्वेहुतम् । जुषन्ताम् । प्राजाऽपत्यम् । मेघ्यम् । जातवेदसः । शृतम् ।
कृष्वन्तः । इह । मा । अव । चिक्षिपन् ॥ १३ ॥
ईजानः । चितम् । आ । अरुक्षत् । अग्निम् । नार्कस्य । पृष्ठात् । दिवं । उतऽपतिष्यन् । तस्मै ।
प्र । भाति । नभसः । ज्योतिषीऽमान् । स्वऽगः । पन्थाः । सुकृते । देवयानः ॥ १४ ॥

- XVIII.4.9** Let the eastern fire burn thee happily in front; let the householder's fire burn happily behind; let the southern fire burn refuge, defense for thee; from the north, from the midst, from the atmosphere, from each quarter, O Agni, protect him round about from what is terrible.
- XVIII.4.10** Ye, O Agni, having become back-carrying horses, shall with most healthful forms carry him that has sacrificed unto the heavenly world, where they revel in common revelry with the gods.
- XVIII.4.11** Burn, O Agni, happily behind, happily in front; burn him happily above, happily below; being one, O Jātavedas, triply disposed, set him collectedly in the world of the well-doers.
- XVIII.4.12** Let the fires, kindled, take hold happily; let the Jātavedases, making done here him that is Prajāpati's (and) sacrificial, not throw him down.
- XVIII.4.13** The sacrifice goes, extended, adapting itself him who hath sacrificed, unto the heavenly world; let the fires enjoy it, made a whole oblation; let the Jātavedases, making done here him that is Prajāpati's (and) sacrificial, not throw him down.
- XVIII.4.14** He that hath sacrificed hath ascended the piled fire, about to fly up to heaven from the back of the firmament; for him, the well-doer, shines forth from the welkin, full of light, the heavenly road, travelled by the gods.

अमिर्होताध्वर्युष्टे बृहस्पतिरिन्द्रो ब्रह्मा दक्षिणतस्ते अस्तु ।
 हुतोयं संस्थितो यज्ञ एति यत्र पूर्वमयनं हुतानाम् ॥१५॥
 अपूपवानक्षीरवांश्चरेह सीदतु ।
 लोककृतः पथिकृतो यजामहे ये देवानां हुतभागा इह स्य ॥१६॥
 अपूपवान्दधिवांश्चरेह सीदतु ।
 लोककृतः पथिकृतो यजामहे ये देवानां हुतभागा इह स्य ॥१७॥
 अपूपवान्द्रप्सवांश्चरेह सीदतु ।
 लोककृतः पथिकृतो यजामहे ये देवानां हुतभागा इह स्य ॥१८॥
 अपूपवान्घृतवांश्चरेह सीदतु ।
 लोककृतः पथिकृतो यजामहे ये देवानां हुतभागा इह स्य ॥१९॥
 अपूपवान्मांसवांश्चरेह सीदतु ।
 लोककृतः पथिकृतो यजामहे ये देवानां हुतभागा इह स्य ॥२०॥ (१५)

अग्निः । होता । अध्वर्युः । ते । बृहस्पतिः । इन्द्रः । ब्रह्मा । दक्षिणतः । ते । अस्तु ।
 हुतः । अयम् । समऽस्थितः । यज्ञः । एति । यत्र । पूर्वम् । अयनम् । हुतानाम् ॥१५॥
 अपूपऽवान् । क्षीरऽवान् । चरुः । आ । इह । सीदतु ।
 लोकऽकृतः । पथिऽकृतः । यजामहे । ये । देवानाम् । हुतऽभागाः । इह । स्य ॥ १६ ॥
 अपूपऽ 'न् । रधिऽवान् । चरुः । आ । इह । सीदतु ।
 लोकऽकृतः । पथिऽकृतः । यजामहे । ये । देवानाम् । हुतऽभागाः । इह । स्य ॥ १७ ॥
 अपूपऽवान् । द्रप्सऽवान् । चरुः । आ । इह । सीदतु ।
 लोकऽकृतः । पथिऽकृतः । यजामहे । ये । देवानाम् । हुतऽभागाः । इह । स्य ॥ १८ ॥
 अपूपऽवान् । घृतऽवान् । चरुः । आ । इह । सीदतु ।
 लोकऽकृतः । पथिऽकृतः । यजामहे । ये । देवानाम् । हुतऽभागाः । इह । स्य ॥ १९ ॥
 अपूपऽवान् । मांसऽवान् । चरुः । आ । इह । सीदतु ।
 लोकऽकृतः । पथिऽकृतः । यजामहे । ये । देवानाम् । हुतऽभागाः । इह । स्य ॥ २० ॥

XVIII.4.15 Agni thine invoker, Brhaspat, thine officiating priest, be Indra on the right thy supervising priest; this offered sacrifice, being completed, goeth where is the ancient track of those offered.

XVIII.4.16 Rich in cakes, rich in milk let the dish take seat here; to the world-makers, the road-makers, do we sacrifice, whenever of you are here, sharing in the oblation of the gods.

XVIII.4.17 Rich in cakes, rich in curds, let the dish etc. etc.

XVIII.4.18 Rich in cakes, rich in drops, let the dish etc. etc.

XVIII.4.19 Rich in cakes, rich in ghee, let the dish etc. etc.

XVIII.4.20 Rich in cakes, rich in flesh, let the dish etc. etc.

अपूपवानस्रवांश्चुरेह सीदतु ।
 लोककृतः पथिकृतो यजामहे ये देवानां हुतभागा इह स्व ॥२१॥
 अपूपवान्मधुमांश्चुरेह सीदतु ।
 लोककृतः पथिकृतो यजामहे ये देवानां हुतभागा इह स्व ॥२२॥
 अपूपवानस्रवांश्चुरेह सीदतु ।
 लोककृतः पथिकृतो यजामहे ये देवानां हुतभागा इह स्व ॥२३॥
 अपूपवानपवांश्चुरेह सीदतु ।
 लोककृतः पथिकृतो यजामहे ये देवानां हुतभागा इह स्व ॥२४॥
 अपूपपापिहितान्कुम्भान्यास्ते देवा अधारयन् ।
 ते ते सन्तु स्वधावन्तो मधुमन्तो धृतभृतः ॥२५॥
 यास्ते धाना अनुकिरामि तिलमिश्राः स्वधावन्तीः ।
 तास्ते सन्तुद्विः प्रन्वीस्तास्ते यमो राजानु मन्यताम् ॥२६॥

अपूपवान् । अन्नवान् । चरुः । आ । इह । सीदतु ।
 लोककृतः । पथिकृतः । यजामहे । ये । देवानाम् । हुतभागाः । इह । स्व ॥ २१ ॥
 अपूपवान् । मधुमान् । चरुः । आ । इह । सीदतु ।
 लोककृतः । पथिकृतः । यजामहे । ये । देवानाम् । हुतभागाः । इह । स्व ॥ २२ ॥
 अपूपवान् । रसवान् । चरुः । आ । इह । सीदतु ।
 लोककृतः । पथिकृतः । यजामहे । ये । देवानाम् । हुतभागाः । इह । स्व ॥ २३ ॥
 अपूपवान् । अप्रवान् । चरुः । आ । इह । सीदतु ।
 लोककृतः । पथिकृतः । यजामहे । ये । देवानाम् । हुतभागाः । इह । स्व ॥ २४ ॥
 अपूपपापिहितान् । कुम्भान् । यान् । ते । देवाः । अधारयन् ।
 ते । ते । सन्तु । स्वधावन्तः । मधुमन्तः । धृतभृतः ॥ २५ ॥
 याः । ते । धानाः । अनुकिरामि । तिलमिश्राः । स्वधावन्तीः ।
 ताः । ते । सन्तु । उद्विः । प्रन्वीः । ताः । ते । यमः । राजा । अनु । मन्यताम् ॥ २६ ॥

XVIII.4.21 Rich in cakes, rich in food, let the dish etc. etc.

XVIII.4.22 Rich in cakes, rich in honey, let the dish etc. etc.

XVIII.4.23 Rich in cakes, rich in sap, let the dish etc. etc.

XVIII.4.24 Rich in cakes, rich in water, let the dish etc. etc.

XVIII.4.25 What vessels covered with cakes the gods maintained for thee, be they for thee rich in svadhā, rich in honey, dripping with ghee.

XVIII.4.26 What grains I scatter along for thee, mixed with same, rich in svadhā, be they for thee uprising, prevailing; them let king Yama approve for thee.

अक्षितिं भूर्यसीम्

॥२७॥

द्वप्सश्चस्कन्द पृथिवीमनु यामिमं च योनिमनु यश्च पूर्वैः ।

समानं योनिमनु संचरन्तं द्वप्सं जुहोम्यनु सप्त होत्राः ॥२८॥

शतधारं वायुमर्कं स्वर्विदं नृचक्षंसस्ते अभि चक्षते रयिम् ।

ये पूणन्ति प्र च यच्छन्ति सर्वदा ते दृहते दक्षिणां सप्तमातरम् ॥२९॥

कोशं दुहन्ति कलशं चतुर्विलमिडं धेनुं मधुमतीं स्वस्तये ।

ऊर्जं मदन्तीमदिति जनेष्वग्ने मा हिंसीः परमे व्योमिन् ॥३०॥ (२२)

एतत्ते देवः संविता वासो ददाति भर्तवि ।

तत्त्वं यमस्य राज्ये वसानस्तार्प्यं चर ॥३१॥

धाना धेनुरभवद्वत्सो अस्यास्तिलो भिवत् ।

तां वै यमस्य राज्ये अक्षितामुप जीवति ॥३२॥

अक्षितिम् । भूर्यसीम् ॥ २७ ॥

द्वप्सः । चस्कन्द । पृथिवीम् । अनु । याम् । इमम् । च । योनिम् । अनु । यः । च । पूर्वैः ।

समानम् । योनिम् । अनु । समऽचरन्तम् । द्वप्सम् । जुहोमि । अनु । सप्त । होत्राः ॥ २८ ॥

शतऽधारम् । वायुम् । अर्कम् । स्वऽविदम् । नृऽचक्षतः । ते । अभि । चक्षते । रयिम् ।

ये । पूणन्ति । प्र । च । यच्छन्ति । सर्वदा । ते । दृहते । दक्षिणाम् । सप्तऽमातरम् ॥ २९ ॥

कोशम् । दुहन्ति । कलशम् । चतुऽविलम् । इडम् । धेनुम् । मधुमतीम् । स्वस्तये ।

ऊर्जम् । मदन्तीम् । अदितिम् । जनेषु । अग्ने । मा । हिंसीः । परमे । विऽओमन् ॥ ३० ॥

एतत् । ते । देवः । संविता । वासः । ददाति । भर्तवे ।

तत् । त्वम् । यमस्य । राज्ये । वसानः । तार्प्यम् । चर ॥ ३१ ॥

धानाः । धेनुः । अभवत् । वत्सः । अस्याः । तिलः । अभवत् ।

ताम् । वै । यमस्य । राज्ये । अक्षिताम् । उप । जीवति ॥ ३२ ॥

XVIII.4.27 A more abundant inexhaustibleness

XVIII.4.28 The drop leaped toward the earth, the sky, toward both this lair and the one that was of old; of the drop that goes about toward the same lair do I make oblation, after seven invocations.

XVIII.4.29 A hundred-streamed Vāyu, a heaven finding sun wealth, do those men-beholders look upon; who so bestow and present always, they milk a sacrificial gift having seven mothers

XVIII.4.30 They milk a receptacle, a jar with four orifices, idā (as) milch-cow rich in honey, in order to well-being; reveling refreshment Aditi among the people, injure thou not, O Agni, in the highest firmament.

XVIII.4.31 The grains became a milch-cow; the sesame became her calf; upon her, unexhausted, one lives in Yama's realm.

XVIII.4.32 This garment god Savitar gives thee to wear; putting on that which is tārpya, do thou go about in Yama's realm.

एतास्ते असौ धेनवः कामदुघा भवन्तु ।
 एनीः श्येनीः सरूपा विरूपास्तिलवत्सा उप तिष्ठन्तु त्वात्र ॥३३॥
 एनीर्धाना हरिणीः श्येनीरस्य कृष्णा धाना रोहिणीर्धेनवस्ते ।
 तिलवत्सा ऊर्जमस्मै दुहाना विश्वाहा सन्त्वनपस्फुरन्तीः ॥३४॥
 वैश्वानरे हविरिदं जुहोमि साहस्रं शतधारमुत्सम ।
 स विभर्ति पितरं पितामहान्प्रपितामहान्बिभर्ति पिन्वमानः ॥३५॥
 सहस्रधारं शतधारमुत्समक्षितं व्यच्यमानं सलिलस्य पुष्टे ।
 ऊर्जं दुहानमनपरस्फुरन्तमुपासते पितरः स्वधाभिः ॥३६॥
 इदं कसाम्बु चर्यनेन चितं तत्सजाता अव पश्यतेत ।
 मर्त्योयममृतत्वमेति तस्मै गृहान्कृणुत यावत्सर्वन्धु ॥३७॥
 इहेवैधि धनसनिरिहषित इहकंतुः । इहेधि वीर्यवित्तरो वयोधा अपराहतः ॥३८॥

एताः । ते । असौ । धेनवः । कामदुघाः । भवन्तु ।
 एनीः । श्येनीः । सरूपाः । विरूपाः । तिलवत्साः । उप । तिष्ठन्तु । त्वा । अत्र ॥
 एनीः । धानाः । हरिणीः । श्येनीः । अस्य । कृष्णाः । धानाः । रोहिणीः । धेनवः । ते ।
 तिलवत्साः । ऊर्जम् । अस्मै । दुहानाः । विश्वाहा । सन्तु । अनपस्फुरन्तीः ॥३४॥
 वैश्वानरे । हविः । इदम् । जुहोमि । साहस्रम् । शतधारम् । उत्सम् ।
 सः । विभर्ति । पितरम् । पितामहान् । प्रपितामहान् । बिभर्ति । पिन्वमानः ॥ ३५ ॥
 सहस्रधारम् । शतधारम् । उत्सम् । अक्षितम् । विद्व्यच्यमानम् । सलिलस्य । पुष्टे ।
 ऊर्जम् । दुहानम् । अनपस्फुरन्तम् । उप । आसते । पितरः । स्वधाभिः ॥ ३६ ॥
 इदम् । कसाम्बु । चर्यनेन । चितम् । तत् । सज्जाताः । अव । पश्यते । आ । इत् ।
 मर्त्यः । अयम् । अमृतस्यम् । एति । तस्मै । गृहान् । कृणुत । यावत्सर्वन्धु ॥ ३७ ॥
 इह । एव । एधि । धनसनिः । इहक्षितः । इहकंतुः ।
 इह । एधि । वीर्यवित्तनरः । वयोधाः । अपराहतः ॥ ३८ ॥

- XVIII.4.33** Be these, O so-and-so, thy milch-kine that yield what is desired; variegated, white, of like form, of different form, with sesame as calf, let them wait upon thee there.
- XVIII.4.34** Grains variegated, yellow, white, grains black, red, (be) thy much kine here; with sesame as calf, yielding him / refreshment, be they ever unresisting.
- XVIII.4.35** In Vaiśvānara I offer this oblation, a thousand fold, hundred streamed fountain; it supports (our) father, grandfathers; (our) great-grandfathers it supports, swelling.
- XVIII.4.36** A thousand-streamed, hundred-streamed fountain, unexhausted expanded upon the back of the sea, yielding refreshment, unresisting, do the Fathers wait on at their will.
- XVIII.4.37** This funeral pile (is) piled with piling; come, ye (his) fellows, look down at it; this mortal goeth to immortality; make ye houses for him according to his kindred.
- XVIII.4.38** Be thou just here, winning riches, with thought here, with ability here; be thou here, very heroic, vigor-bestowing, not smitten away.

पुत्रं पौत्रमभितर्पयन्तीरापो मधुमतीरिमाः ।
 स्वधां पितृभ्यो अमृतं दुहाना आपो देवीरुभयास्तर्पयन्तु ॥३९॥
 आपो अग्निं प्र हिणुत पितॄण्येवं यज्ञं पितरो मे जुषन्ताम् ।
 आसीनामूर्जमुप ये सचन्ते ते नो रयिं सर्ववीरं नि यच्छान् ॥४०॥ (२०)
 समिन्धते अमर्त्यं हव्यवाहं घृतप्रियम् ।
 स वेदं निहिताग्निधीन्पितॄन्परावतो गतान् ॥४१॥
 यं ते मन्थं यमोवुनं यन्मांसं निपूणामिं ते ।
 ते ते सन्तु स्वधावन्तो मधुमन्तो घृतधृतः ॥४२॥
 यास्तै घाना अनुक्षिरामि तिलमिश्राः स्वधावन्तीः ।
 तास्तै सन्तुदध्वीः प्रध्वीस्तास्तै यमो राजानु मन्यताम् ॥४३॥
 इदं पूर्वमपरं नित्यानु येनां ते पूर्वं पितरः परेताः ।
 पुरोऽगवा ये अभिशपो अस्य ते त्वा वहन्ति सुहृतांसु लोकम् ॥४४॥

पुत्रम् । पौत्रम् । अभिऽतर्पयन्तीः । आपः । मधुमतीः । इमाः ।
 स्वधाम् । पितृभ्यः । अमृतम् । दुहानाः । आपः । देवीः । उभयां । तर्पयन्तु ॥३९॥
 आपः । अग्निम् । प्र । हिणुत । पितॄन् । उप । इमम् । यज्ञम् । पितरः । मे । जुषन्ताम् ।
 आसीनाम् । ऊर्जम् । उप । ये । सचन्ते । ते । नः । रयिम् । सर्ववीरम् । नि । यच्छान् ॥ ४० ॥
 सम् । इन्धते । अमर्त्यम् । हव्यवाहम् । घृतप्रियम् ।
 सः । वेदं । निऽहितान् । निऽधीन् । पितॄन् । पुराऽवतः । गतान् ॥ ४१ ॥
 यम् । ते । मन्थम् । यम् । ओदनम् । यत् । मांसम् । निऽपूणामिं । ते ।
 ते । ते । सन्तु । स्वधाऽवन्तः । मधुमन्तः । घृतधृतः ॥ ४२ ॥
 याः । ते । घानाः । अनुऽक्षिरामि । तिलमिश्राः । स्वधाऽवन्तीः । ताः । ते । सन्तु ।
 उतऽध्वीः । प्रऽध्वीः । ताः । ते । यमः । राजा । अनु । मन्यताम् ॥ ४३ ॥
 इदम् । पूर्वम् । अपरम् । निऽयानम् । येन । ते । पूर्वं । पितरः । पराऽवताः ।
 पुरोऽगवाः । ये । अभिऽसाचः । अस्य । ते । त्वा । वहन्ति । सुहृताम् । ऊं इति । लोकम् ॥

- XVIII.4.39** These waters, rich in honey, satisfying son (and) grandson, yielding to the Fathers svadhā (and) amṛta—let the heavenly waters gratify both sides.
- XVIII.4.40** O waters, send forth Agni unto the Fathers this sacrifice of mine let the Fathers enjoy; they who attach themselves unto a sitting refreshment, may they confirm to us wealth having all heroes.
- XVIII.4.41** They kindle the immortal one, oblation-carrying, ghee-loving; he knoweth the deposited deposits, the Fathers that are gone away to the distances.
- XVIII.4.42** What stir about for thee, what rice-dish, what flesh I offer to thee, be they for thee rich in svadhā, rich in honey, dripping with ghee.
- XVIII.4.43** What grains I scatter along for thee, mixed with sesame, rich in svadhā, be they for thee abundant, prevailing; them let king Yama approve for thee.
- XVIII.4.44** This (is) the former, the after down-track, by which thy former Fathers went away; they who are the forerunners, the followers of it, they carry thee to the world of the well-doing.

सरस्वतीं देवयन्तो हवन्ते सरस्वतीमध्वरे तायमनि ।
 सरस्वतीं सुकृतो हवन्ते सरस्वती दाशुषे वार्यं दात् ॥४५॥
 सरस्वतीं पितरों हवन्ते दक्षिणा यज्ञमभिनक्षमाणाः ।
 आसद्यास्मिन्बर्हिषि मादयध्वमनमीवा इष आ धेह्यसे ॥४६॥
 सरस्वति या सरथं युयाधोकथैः स्वधाभिर्देवि पितृभिर्मदन्ती ।
 सहस्रार्धमिडो अत्र भागं रायस्पोषं यजमानाय धेहि ॥४७॥
 पृथिवीं त्वां पृथिव्यामा वेशयामि देवो नो धाता प्र तिरात्पायुः ।
 परापरैता वसुविद्वो अस्त्वधा मृताः पितृषु सं भवन्तु ॥४८॥
 आ प्र च्यवेयामप तन्मृजेधां यद्वामभिमा अत्रोचुः ।
 अस्मादेतमद्व्यौ तद्वशीयो दातुः पितृष्विहभोजनौ मम ॥४९॥
 एयमगन्दक्षिणा भद्रतो नो अनेन दत्ता सुदुर्घा वयोधाः ।
 यौवने जीवानुपपृच्छती जरा पितृभ्य उपसंपराणयाद्विमान् ॥५०॥ (२५)

सरस्वतीम् । देवयन्तः । हवन्ते । सरस्वतीम् । अध्वरे । तायमाने ।
 सरस्वतीम् । सुकृतः । हवन्ते । सरस्वती । दाशुषे । वार्यम् । दात् ॥ ४५ ॥
 सरस्वतीम् । पितरः । हवन्ते । दक्षिणा । यज्ञम् । अभिनक्षमाणाः ।
 आसद्यं । अस्मिन् । बर्हिषि । मादयध्वम् । अनमीवाः । इषः । आ । धेहि । अस्मे इति ॥
 सरस्वति । या । सरथम् । युयार्थं । उक्थैः । स्वधाभिः । देवि । पितृभिः । मदन्ती ।
 सहस्रार्धम् । इडः । अत्र । भागम् । रायः । पोषम् । यजमानाय । धेहि ॥ ४७ ॥
 पृथिवीम् । त्वा । पृथिव्याम् । आ । वेशयामि । देवः । नः । धाता । प्र । तिराति । आयुः ।
 परापरैता । वसुविद्वत् । वः । अस्तु । अर्थः । मृताः । पितृषु । समः । भवन्तु ॥ ४८ ॥
 आ । प्र । च्यवेयाम् । अपः । तत् । मृजेधाम् । यत् । वाम् । अभिऽमाः । अत्र । ऊचुः ।
 अस्मात् । आ । इतम् । अद्व्यौ । तत् । वशीयः । दातुः । पितृषु । इहभोजनौ । मम ॥
 आ । इयम् । अग्नः । दक्षिणा । भद्रतः । नः । अनेन । दत्ता । सुदुर्घा । वयःधाः ।
 यौवने । जीवान् । उपपृच्छती । जरा । पितृभ्यः । उपसंपराणयात् । विमान् ॥ ५० ॥

Sarasvatī

- XVIII.4.45** On Sarasvatī do the pious call; on Sarasvatī, while the sacrifice is being extended; on Sarasvatī do the well-doers call; may Sarasvatī give what is desirable to the worshiper.
- XVIII.4.46** On Sarasvatī do the Fathers call, arriving at the sacrifice on the south; sitting on this barhis, do ye revel; assign thou to us food free from disease.
- XVIII.4.47** O Sarasvatī, that wentest in company with the songs, with the svadhās, O goddess, revelling with the Fathers, assign thou to the sacrificer here a portion of refreshment of thousand-fold value, abundance of wealth.
- XVIII.4.48** Thee, being earth, I make enter into earth; may god Dhātār lengthen out our life-time; let him that goeth very far away be a finder of good for you; then may the dead come to be among the Fathers.
- XVIII.4.49** Start ye forward hither, wipe off that which the portents have said there of you; from that come ye, inviolable ones, to this which is better, being bestowers here on me, a giver to the Fathers.
- XVIII.4.50** This sacrificial gift hath come excellently to us, given by him, well-milking, vigor-bestowing; old age, coming close to them living in youth, shall lead these away together unto the Fathers.

इदं पितृभ्यः प्र भरामि बर्हिर्जीवं देवेभ्य उत्तरं स्तृणामि ।
 तदा रोह पुरुष मेध्यो भवन्प्रति त्वा जानन्तु पितरः परेतम् ॥५१॥
 एदं बर्हिरसदो मेध्योभुः प्रति त्वा जानन्तु पितरः परेतम् ।
 यथापुरु तन्वं सं भरस्व गात्राणि ते ब्रह्मणा कल्पयामि ॥५२॥
 पूर्णो राजापिधानं चरूणामुर्जो बलं सह ओजो न आगन् ।
 आयुर्जीविभ्यो विदधद्दीर्घायुत्वाय शतशारदाय ॥५३॥
 ऊर्जो भागो य इमं जजानाश्मानानामधिपत्यं जगाम ।
 तमर्चत विश्वमित्रा हविभिः स नो यमः प्रतरं जीवसे धात ॥५४॥
 यथा यमाय हर्म्यमवपन्यश्च मानवाः ।
 एवा वपामि हर्म्यं यथा मे भूरयोसत ॥५५॥
 इदं हिरण्यं विमृष्टि यत्ते पिताविभः पुरा ।
 स्वर्गं यतः पितुर्हस्तं निर्मृष्टि दक्षिणम् ॥५६॥

इदम् । पितृभ्यः । प्र । भरामि । बर्हिः । जीवम् । देवेभ्यः । उत्तरम् । स्तृणामि ।
 तत् । आ । रोह । पुरुष । मेध्यः । भवन् । प्रति । त्वा । जानन्तु । पितरः । परेतम् ॥ ५१ ॥
 आ । इदम् । बर्हिः । असदः । मेध्यः । अभुः । प्रति । त्वा । जानन्तु । पितरः । परेतम् ।
 यथापुरु । तन्वम् । सम् । भरस्व । गात्राणि । ते । ब्रह्मणा । कल्पयामि ॥ ५२ ॥
 पूर्णः । राजा । अपिधानम् । चरूणाम् । ऊर्जः । बलम् । सह । ओजः । नः । आ ।
 अगन् । आयुः । जीविभ्यः । विदधत् । दीर्घायुत्वाय । शतशारदाय ॥ ५३ ॥
 ऊर्जः । भागः । यः । इमम् । जजानं । अस्मा । अनानाम् । आधिपत्यम् । जगाम ।
 तम् । अर्चत । विश्वमित्राः । हविःभिः । सः । नः । यमः । प्रतरम् । जीवसे । धात ॥ ५४ ॥
 यथा । यमाय । हर्म्यम् । अवपन् । पञ्च । मानवाः ।
 एव । वपामि । हर्म्यम् । यथा । मे । भूरयः । असत ॥ ५५ ॥
 इदम् । हिरण्यम् । विमृष्टि । यत् । ते । पिता । अविभः । पुरा ।
 स्वर्गम् । यतः । पितुः । हस्तम् । निः । मृष्टि । दक्षिणम् ॥ ५६ ॥

- XVIII.4.51** This barhis I bring forward for the Fathers; a living, higher one I strew for the gods; that do thou ascend. O man, becoming sacrificial let the Fathers acknowledge thee who art departed.
- XVIII.4.52** Thou hast sat upon this barhis, thou hast become sacrificial; let the Fathers acknowledge thee who art departed; collect thy body according to its joints; I arrange thy members with brahman.
- XVIII.4.53** King leaf is the cover of the dishes; the strength of refreshment, the power, vigor, hath come to us, dispensing life-time to the living, in order to length of life for a hundred autumns.
- XVIII.4.54** The share of refreshment that generated this man; the stone attained the overlordship of the foods – him praise ye, all befriended with oblations; may that yama make us to live further.
- XVIII.4.55** As the five clans scattered a dwelling for Yama, so do I scatter a dwelling, that there may be many of me. .
- XVIII.4.56** Wear thou this gold, which thy father wore before; of thy father, going to heaven, do thou wipe off the right hand.

ये च जीवा ये च मृता ये जाता ये च यज्ञियाः ।

तेभ्यो घृतस्य कृत्यैर्नु मधुधारा व्युन्दती ॥५७॥

वृषा मतीनां पवते विचक्षणः सरो अह्नां प्रतरीतोपसां दिवः ।

प्राणः सिन्धूनां कुलशैः अचिकदुदिन्द्रस्य हार्दिमाविशन्मनीषया ॥५८॥

त्वेषस्ते धूम ऊर्णोतु दिवि वच्छुक आततः ।

सरो न हि द्युता त्वं कृपा पवक रोचसे ॥५९॥

प्र वा एतोन्दुरिन्द्रस्य निष्कृतिं सखा सल्युर्न प्र मिनाति संगिरः ।

मयै इव योषाः समर्षसे सोमः कुलशै श्रुतयामना पृथा ॥६०॥ (१५)

अक्षन्मीमदन्त हव प्रियां अधूषत । अस्तोषत स्वभानवो विप्रा यविष्ठा ईमहे ॥६१॥

आ यात पितरः सोम्यासो गम्भीरैः पृथिभिः पितृयानैः ।

आयुरस्म्यं दधतः प्रजां च रायम् पोषैरभि नः सचध्वम् ॥६२॥

ये । च । जीवाः । ये । च । मृताः । ये । जाताः । ये । च । यज्ञियाः ।

तेभ्यः । घृतस्य । कृत्यैर् । एतु । मधुधारा । विऽउन्दती ॥ ५७ ॥

वृषा । मतीनाम् । पवते । विऽचक्षणः । सरोः । अह्नाम् । प्रऽतरीता । उपसां । दिवः ।

प्राणः । सिन्धूनाम् । कुलशान् । अचिकदुत् । इन्द्रस्य । हार्दिम् । आऽविशन् । मनीषया ॥

त्वेषः । ते । धूमः । ऊर्णोतु । दिवि । सन् । शुकः । आततः ।

सरोः । न । हि । द्युता । त्वम् । कृपा । पवक । रोचसे ॥ ५९ ॥

प्र । वै । एति । इन्दुः । इन्द्रस्य । निऽकृतिम् । सखा । सल्युः । न । प्र । मिनाति । सुमऽगिरः ।

मयैऽइव । योषाः । सम । अर्षसे । सोमः । कुलशै । श्रुतऽयामना । पृथा ॥ ६० ॥

अक्षन् । अमीमदन्त । हि । अवं । प्रियान् । अधूषत ।

अस्तोषत । स्वऽभानवः । विप्राः । यविष्ठाः । ईमहे ॥ ६१ ॥

आ । यात । पितरः । सोम्यासः । गम्भीरैः । पृथिभिः । पितृऽयानैः ।

आयुः । अस्म्यम् । दधतः । प्रजाम् । च । रायः । च । पोषैः । अभि । नः । सचध्वम् ॥६२॥

- XVIII.4.57** Both those who are living and those who are dead; those who are born and those who are worshipful — for them let there go a brook of ghee, honey-streamed, overflowing.
- XVIII.4.58** There purifies itself the conspicuous bull of the prayers, the sun of days, lengthener out of dawns, of the sky; the breath of the rivers hath made the jars to resound loudly; entering Indra's heart with skill.
- XVIII.4.59** Let thy sparkling smoke cover, being in the sky, extended bright; for thou, O purifier, shinest like the sun with luster, with beauty.
- XVIII.4.60** Soma verily goes forward to Indra's rendezvous; the comrade does not violate the comrade's agreements; thou rushest to join, as a male after female — soma, in the jar, by a road of a hundred tracks.
- XVIII.4.61** They have eaten; they have revelled (surely); they have shaken off those that are dear; having own brightness, they have praised: inspired, youngest, we implore.
- XVIII.4.62** Come ye, O Fathers, delectable, by profound roads that the Fathers travel, assigning to us lifetime and progeny; and do ye attach yourselves to us with abundances of wealth.

परां यात पितरः सोम्यासौ गम्भीरैः पृथिभिः पुर्याणैः ।
 अधो मासि पुनरा यात नो गृहान्द्विरस्तु सुप्रजसः सुवीराः ॥६३॥
 यद्वो अग्निर्जह्वादेकमङ्गं पितृलोकं गमय जातवेदाः ।
 तद्व एतत्पुनरा प्याययामि साङ्गाः स्वर्गे पितरो मादयध्वम् ॥६४॥
 अभूतः प्रहितो जातवेदाः सायं न्यक्तं उपवन्त्यो नृभिः ।
 प्रादाः पितृभ्यः स्वधया ते अक्षन्नद्धि त्वं देव प्रयता हवींषि ॥६५॥
 असौ हा इह ते मनः कर्तुस्तलमिव जामयः । अभ्येनिं भूम ऊर्णुहि ॥६६॥
 शुम्भन्तां लोकाः पितृषदनाः पितृषदने त्वा लोक आ सादयामि ॥६७॥
 येऽस्माकं पितरस्तेषां बृहिरसि ॥६८॥
 उदुत्तमं वरुण पाशमस्मदवाधुमं वि मध्वमं श्रयाय ।
 अधो वयमादित्य मृते तवानागसो अदितये स्याम ॥६९॥

परां । यात । पितरः । सोम्यासः । गम्भीरैः । पृथिभिः । पुर्याणैः ।
 अधो । मासि । पुनः । आ । यात । नः । गृहान् । द्विः । अस्तुम् । सुप्रजसः । सुवीराः ॥
 यत् । वुः । अग्निः । अजंहात् । एकम् । अङ्गम् । पितृलोकम् । गमयन् । जातवेदाः ।
 नत् । वुः । एतत् । पुनः । आ । प्याययामि । साङ्गाः । स्वर्गे । पितरः । मादयध्वम् ॥
 अभूत् । दूतः । प्रहितः । जातवेदाः । सायम् । निऽअह्ने । उपवन्तः । नृभिः ।
 प्र । अदाः । पितृभ्यः । स्वधया । ते । अक्षन् । अद्धि । त्वम् । देव । प्रयता । हवींषि ॥
 असौ । है । इह । ते । मनः । कर्तुस्तलम् । इव । जामयः । अग्नि । एनम् । भूमे । ऊर्णुहि ॥६६॥
 शुम्भन्ताम् । लोकाः । पितृषदनाः । पितृषदने । त्वा । लोके । आ । सादयामि ॥६७॥
 ये । अस्माकम् । पितरः । तेषाम् । बृहिः । असि ॥ ६८ ॥
 उत् । उदुत्तमम् । वरुण । पाशम् । अस्मत् । अयम् । अध्वमम् । वि । मध्वमम् । श्रयाय ।
 अधो । वयम् । आदित्य । मृते । तव । अनागसः । अदितये । स्याम ॥ ६९ ॥

- XVIII.4.63** Go away, O Fathers, delectable, by profound roads that go to the stronghold; then, in a month, come ye again to our houses to eat the oblation, with good progeny, with good heroes.
- XVIII.4.64** What one limb of you Agni Jātavedas left when making you go to the Father's world, that same for you I fill up again; revel ye, O Fathers, in heaven with (all) your limbs.
- XVIII.4.65** Jātavedas has been the messenger sent forth, at evening, at close of day to be honored by men;—thou hast given to the Fathers; they have eaten after their wont; eat thou, O god, the presented oblation.
- XVIII.4.66** Thou yonder, ho ! hither thy mind ! as sisters a kakutsala, do thou cover him, O earth.
- XVIII.4.67** Let the worlds where the Fathers sit adorn themselves; I make thee to sit in the world where the Fathers sit.
- XVIII.4.68** Thou art the barhis of them that are our Fathers.
- XVIII.4.69** Loosen up the uppermost fetter from us, O Varuna, down the lowest, off the midmost; then may we in thy sphere, O Āditya, be guiltless unto Aditi.

प्रासत्पाशान्वरुण सुख सर्वान्यैः संभाभे ब्रूयते येव्यमि ।

अर्धा जीवेम शरदं शतानि त्वया राजन्गुपिता रक्षमाणाः ॥७०॥ (१५)

अग्र्ये कव्युवाहनाय स्वधा नमः ॥७१॥

सोमाय पितृमते स्वधा नमः ॥७२॥

पितृभ्यः सोमवद्भ्यः स्वधा नमः ॥७३॥

युमाय पितृमते स्वधा नमः ॥७४॥

एतत्ते प्रततामह स्वधा ये च त्वामनु ॥७५॥

एतत्ते ततामह स्वधा ये च त्वामनु ॥७६॥

एतत्ते तत स्वधा ॥७७॥

स्वधा पितृभ्यः पृथिविषद्भ्यः ॥७८॥

प्र । अस्मत् । पाशान् । वरुण । पुञ्च । सर्वान् । यैः । सम्भाभे । ब्रूयते । यैः । त्रिऽभाभे ।

अर्ध । जीवेम । शरदम् । शतानि । त्वया । राजन् । गुपिताः । रक्षमाणाः ॥ ७० ॥

अग्र्ये । कव्युवाहनाय । स्वधा । नमः ॥ ७१ ॥

सोमाय । पितृऽमते । स्वधा । नमः ॥ ७२ ॥

पितृऽभ्यः । सोमवत्ऽभ्यः । स्वधा । नमः ॥ ७३ ॥

युमाय । पितृऽमते । स्वधा । नमः ॥ ७४ ॥

एतत् । ते । प्रऽततामह । स्वधा । ये । च । त्वाम् । अनु ॥ ७५ ॥

एतत् । ते । ततामह । स्वधा । ये । च । त्वाम् । अनु ॥ ७६ ॥

एतत् । ते । तत । स्वधा ॥ ७७ ॥

स्वधा । पितृऽभ्यः । पृथिविषद्भ्यः ॥ ७८ ॥

XVIII.4.70 Release from us all fetters, O Varuna, with which one is bound crosswise, with which lengthwise; so may we live hundred of autumns by thee, O king, guarded, defended.

XVIII.4.71 To Agni, carrier of the kavyas, (be) svadhā (and) homage.

XVIII.4.72 To Soma with the Fathers (be) svadhā (and) homage.

XVIII.4.73 To the Fathers with Soma, svadhā (and) homage.

XVIII.4.74 To Yama with the Fathers, svadhā (and) homage.

XVIII.4.75 Here is the svadhā for thee, O great-grandfather and for them that are after thee.

XVIII.4.76 Here is Svadhā for thee, O grandfather, and for them that are after thee.

XVIII.4.77 Here is svadhā for thee, O father.

XVIII.4.78 Svadhā to the Fathers that sit upon the earth.

स्वधा पितृभ्यो अन्तरिक्षस्तद्भ्यः ॥७९॥

स्वधा पितृभ्यो दिविषद्भ्यः ॥८०॥ (१०)

नमो वः पितर ऊर्जे नमो वः पितरो रसाय ॥८१॥

नमो वः पितरो भामाय नमो वः पितरो मन्यवे ॥८२॥

नमो वः पितरो यदोरं तस्मै नमो वः पितरो यत्कुरं तस्मै ॥८३॥

नमो वः पितरो यच्छिवं तस्मै नमो वः पितरो यत्स्योनं तस्मै ॥८४॥

नमो वः पितरः स्वधा वः पितरः ॥८५॥

येत्र पितरः पितरो येत्र युयं स्य युष्मांस्तेन युयं तेषां श्रेष्ठा भूयास्य ॥८६॥

स्वधा । पितृभ्यः । अन्तरिक्षस्तद्भ्यः ॥ ७९ ॥

स्वधा । पितृभ्यः । दिविषद्भ्यः ॥ ८० ॥

नमः । वः । पितरः । ऊर्जे । नमः । वः । पितरः । रसाय ॥ ८१ ॥

नमः । वः । पितरः । भामाय । नमः । वः । पितरः । मन्यवे ॥ ८२ ॥

नमः । वः । पितरः । यत् । योरम् । तस्मै । नमः । वः । पितरः । यत् । कुरम् । तस्मै ॥

नमः । वः । पितरः । यत् । शिवम् । तस्मै । नमः । वः । पितरः । यत् । स्योनम् । तस्मै ॥

नमः । वः । पितरः । स्वधा । वः । पितरः ॥ ८५ ॥

ये । अत्र । पितरः । पितरः । ये । अत्र । युयम् । स्य । युष्मान् । ते । अनु । युयम् ।
तेषाम् । श्रेष्ठाः । भूयास्य ॥ ८६ ॥

XVIII.4.79 Svadhā to the Fathers that sit in the atmosphere.

Pitarah

XVIII.4.80 Svadhā to the Fathers that sit in the sky

XVIII.4.81 Homage, O Fathers, to your refreshment; homage, O Fathers, to your sap.

XVIII.4.82 Homage, O Fathers, to your terror; homage, O Fathers, to your fury.

XVIII.4.83 Homage, O Fathers, to that of yours which is terrible; homage, O Fathers, to that of yours which is cruel.

XVIII.4.84 Homage, O Fathers, to that of yours which is propitious; homage, O Fathers, to that of yours which is pleasant.

XVIII.4.85 Homage to you, O Fathers; svadhā to you, O Fathers.

XVIII.4.86 They who are there, O Fathers — Fathers there are ye — (be) they after you; may ye be the best of them.

य इह पितरो जीवा इह वयं स्मः । अस्मास्तेन वयं तेषां श्रेष्ठा भूयास्म ॥८७॥

आ त्वांम इधीमहि युमन्तं देवाजरम् ।

यदु सा ते पर्नीयसी समिधीदयति यवि । इषं स्तोतृभ्य आ भर ॥८८॥

चन्द्रमा अप्सवन्तरा सुपर्णो धावते दिवि ।

न वो हिरण्यनेमयः पदं विन्दन्ति विष्णुतो वित्तं मे अस्य रोदसी ॥८९॥ (१८)

ये । इह । पि॒तरः । जी॒वाः । इ॒ह । व॒यम् । स्मः । अ॒स्मान् । ते । अ॒नु । व॒यम् । ते॒षांम् । श्रे॒ष्ठाः । भू॒यास्म॥

आ । त्वा । अ॒ग्ने । इ॒धीम॒हि । यु॒मन्त॑म् । दे॒व । अ॒जर॑म् । यत् । घ । सा । ते ।

पर्नी॑यसी । सु॒म॒इत् । दी॒दय॑ति । य॒वि । इ॒षम् । स्तो॒तृ॒भ्यः । आ । भ॒र ॥ ८८ ॥

च॒न्द्रमा॑ । अ॒प्स॒व॒न्त॒रा । अ॒न्तः । आ । सु॒पर्णः । धा॒वते॑ । दि॒वि । न । वः । हि॒र॒ण्य॒अ॒ने॒म॒यः ।

प॒दम् । वि॒न्द॒न्ति । वि॒ष्णु॒तः । वि॒त्तम् । मे । अ॒स्य । रो॒द॒सी॒ इति॑ ॥ ८९ ॥

॥ इत्यथर्वणं काण्डम् ॥

[अथर्वणि ४, भाष्य १८१]

XVIII.4.87 They who are here, O Fathers – alive here are we – (be)
they after us; may we be the best of them.

Agni

XVIII.4.88 Thee, O Agni, would we kindle, full of light, O god,
unwasting; as that very wondrous fuel of thine shall shine in
the sky, bring thou food for thy praisers.

Candramā : the moon

XVIII.4.89 The moon among the waters runs, an eagle in the sky; they
find not your track, O golden-rimmed lightnings; know me
as such, O firmaments.

Here ends Kānda XVIII
Hymns 4, Verses 283

Kāṇḍa - XIX

एकोनविंशं काण्डम्

अथैकोनविंशं काण्डम् ॥

(१) अथमं सूक्तम्

(१-१) यज्ञस्यास्य सूक्तस्य ऋषिः । यज्ञश्चन्द्रमास्य देवते । (१-२) अथमाद्वितीययोर्ऋषोः
पञ्चाह्वती, (१) स्तोत्रायाश्च पश्चिमाह्वती ॥

सं सं संवन्तु नृयः । सं वाताः सं पतत्रिणः ।
यज्ञमिमं वर्धयता गिरः संस्त्राव्येणि हविषा जुहोमि ॥१॥
इमं होमां यज्ञमवत्तेमं संस्त्रावणा उत ।
यज्ञमिमं वर्धयता गिरः संस्त्राव्येणि हविषा जुहोमि ॥२॥
रूपंरूपं वयोवयः संरभ्येनं परि प्वजे ।
यज्ञमिमं चतस्रः प्रदिशो वर्धयन्तु संस्त्राव्येणि हविषा जुहोमि ॥३॥

सम्ऽसंम् । संवन्तु । नृयः । सम् । वाताः । सम् । पतत्रिणः ।
यज्ञम् । इमम् । वर्धयत । गिरः । सम्ऽस्त्राव्येणि । हविषा । जुहोमि ॥ १ ॥
इमम् । होमाः । यज्ञम् । अवत्त । इमम् । सम्ऽस्त्रावणाः । उत ।
यज्ञम् । इमम् । वर्धयत । गिरः । सम्ऽस्त्राव्येणि । हविषा । जुहोमि ॥ २ ॥
रूपम्ऽरूपम् । वयोऽवयः । संरभ्ये । परि । प्वजे ।
यज्ञम् । इमम् । चतस्रः । प्रदिशः । वर्धयन्तु । सम्ऽस्त्राव्येणि । हविषा । जुहोमि ॥३॥

(२) द्वितीयं सूक्तम्

(१-५) यज्ञस्यास्य सूक्तस्य सिन्धुर्हीन ऋषिः । आपो देवताः । मनुजः देवः ।

शं त आपो हैमवतीः शसु ते सन्तुत्स्याः ।
शं ते सनिष्यदा आपुः शसु ते सन्तु वृष्याः ॥१॥

शम् । ते । आपः । हैम्ऽवतीः । शसु । ऊं इति । ते । सन्तु । उत्स्याः ।
शम् । ते । सनिष्यदाः । आपः । शम् । ऊं इति । ते । सन्तु । वृष्याः ॥ १ ॥

Oblation for Confluence

XIX.1.1 To meet together, may the noisy streams flow the winds below and the birds flock. May the sacred hymns augment this sacrifice. I hereby perform a sacrifice of confluence (offer an oblation of confluence).

XIX.1.2 O burnt oblations, may you protect this sacrifice, and also you, oblations of confluence. May the sacred hymns augment this sacrifice. I hereby perform a sacrifice of confluence.

XIX.1.3 With due consideration to each and every beauty of each and every age, I surround him (the sacrifice). May the four mid-quarters augment this sacrifice. I hereby perform a sacrifice of confluence.

Praise and prayer to the Waters

XIX.2.1 Auspicious to you be the waters of the snowy mountain, auspicious to you the spring waters; auspicious to you the fast-running waters, auspicious to you be the waters of rain.

शं तु आपो धन्व॒न्याऽ॒शुः शं ते सन्त्वन॒प्याऽ॒भिः ।
 शं ते ख॒नि॒त्रिमा॒ आपः शं याः कु॒म्भेभि॒राश्र॑ताः ॥२॥
 अ॒नु॒भ्रयः ख॒न॒मा॒ना वि॒प्रा ग॒म्भीरे॒ अप॑सः ।
 भि॒ष॒ग्भ्यो भि॒ष॒क्तरा॒ आपो॒ अच्छा॑ व॒दाम॑सि ॥३॥
 अ॒पाम॑हं दि॒व्या॒नाम॑पां स्रो॒तस्या॒नाम् ।
 अ॒पाम॑हं प्र॒णेज॑ने॒षा भव॑थ वा॒जिनः ॥४॥
 ता अपः शि॒वा अ॒पोर्य॑क्ष्मं॒कर॑णीरुपः ।
 यथे॒व तृ॒प्यते॒ मय॑स्तास्त आ द॑त्त भेष॒जीः ॥५॥

शम् । ते । आपः । धन्व॒न्याऽ॒शुः । शम् । ते । स॒न्तु । अनु॒प्याऽ॒भिः ।
 शम् । ते । ख॒नि॒त्रिमाः । आपः । शम् । याः । कु॒म्भेभिः । आश्र॑ताः ॥ २ ॥
 अ॒नु॒भ्रयः । ख॒न॒मा॒नाः । वि॒प्राः । ग॒म्भीरे । अप॑सः ।
 भि॒ष॒क्भ्यः । भि॒ष॒क्स्तराः । आपः । अच्छा॑ । व॒दाम॑सि ॥ ३ ॥
 अ॒पाम् । अ॒हं । दि॒व्या॒नाम् । अ॒पाम् । स्रो॒तस्या॒नाम् । अ॒पाम् । अ॒हं । प्र॒णेज॑ने ।
 अ॒षाः । म॒व॒थ । वा॒जिनः ॥ ४ ॥
 ताः । अपः । शि॒वाः । अ॒पः । अ॒य॒क्ष्मम्॒कर॑णीः । अपः ।
 यथा॑ । ए॒व । तृ॒प्यते॒ । मयः॑ । ताः । ते । आ । द॒त्त॑ । भेष॒जीः ॥ ५ ॥

(१) क्लीयं लृङ्

(१-५) षतृर्कषस्यास्य लृङ्स्यापर्यग्लिप्त कषिः । अतिरेयता । (१, ३-५) षषमाक्रीयात्तृषी-
 नावृषां भिङ्गु, (१) विलीयायाश्च भुरिन्भिङ्गु कषपी ॥

दिवस्पृथिव्याः पर्यन्तरिक्षाद्वनस्पतिभ्यो अघ्योषधीभ्यः ।
 यन्नयन्न विभृतो जातवेदास्ततस्तुतो जुषमाणो न एहि ॥१॥

दि॒वः । पृ॒थि॒व्याः । परि॑ । अ॒न्तरि॑क्षात् । व॒न॒स्पति॑भ्यः । अ॒धि । ओष॑धीभ्यः ।
 य॒न्न॒य॒न्न । वि॒भृ॒तः । जा॒त॒वे॒दाः । त॒तः । र॒तु॒तः । जु॒ष॒मा॒णः । नः । आ । इ॒हि ॥१॥

XIX.2.2 Auspicious to you be the waters of deserts, auspicious to you the waters of the marshlands, auspicious to you be the waters, that have been brought in the pitchers.

XIX.2.3 Digging without shovels, expert in going deep, far better healers than the leeches are the waters; I praise them.

XIX.2.4 For cleaning the waters, other than those coming from the sky, and other than those obtained from the flowing streams, be quick and speedy!

XIX.2.5 Those auspicious waters, those waters that cure the wasting disease - they have brought for you, so that you may have more comfort.

Praise to Agni

XIX.3.1 From the sky, from the earth, from the midspace, from the forest trees, from the medicinal plants, wheresoever you have been held, thence, O cognizant of all, come to us, praised and well pleased.

यस्ते अ॒प्सु म॒हिमा यो वने॑षु य ओष॑धीषु पु॒शुप्स्व॑न्तः ।
 अ॒ग्ने सर्वा॑स्तुन्वः॑ सं र॒मस्व॑ ताभिर्न॒ एहि॑ द्रवि॒ष्णोदा॑ अज॒स्रः ॥२॥
 यस्ते॑ दे॒वेषु॑ म॒हिमा स्व॑र्गो या ते॑ त॒नूः पि॒तृष्वा॑दि॒वेशः॑ ।
 पु॒ष्टिर्या ते॑ म॒नुष्ये॑षु प॒प्रथे॑ अ॒ग्ने तया॑ र॒यिमा॑स्तु॒ धेहि॑ ॥३॥
 श्रु॒त्कर्णाय॑ क॒वये॑ वे॒द्याय॑ व॒चो॑भिर्वा॒कैरु॑प॒ यामि॑ रा॒तिम् ।
 यतो॑ भ॒यम॑म॒यं ततो॑ अ॒स्त्वव॑ दे॒वाना॑ यज॒ हे॒रौ अ॒ग्ने ॥४॥

यः । ते । अ॒प्सु । म॒हिमा । यः । वने॑षु । यः । ओष॑धीषु । पु॒शुप् । अ॒प्सु । अ॒न्तः ।
 अ॒ग्ने । सर्वा॑ः । तुन्वः॑ । स॒म । र॒मस्व॑ । ताभिः । नः । आ । इ॒हि । द्रवि॒ष्णः । उ॒दा । अज॒स्रः ॥२॥
 यः । ते । दे॒वेषु॑ । म॒हिमा । स्वः॑ । र्गः । या । ते । त॒नूः । पि॒तृषु॑ । आ॒दि॒वेशः॑ ।
 पु॒ष्टिः । या । ते । म॒नुष्ये॑षु । प॒प्रथे॑ । अ॒ग्ने । तया॑ । र॒यिम् । अ॒स्मास्तु॑ । धे॒हि ॥३॥
 श्रु॒त्कर्णाय॑ । क॒वये॑ । वे॒द्याय॑ । व॒चः । ऽभिः । या॒कैः । उप॑ । यामि॑ । रा॒तिम् । यतः॑ । भ॒यम् ।
 अ॒भय॑म् । तत् । नः । अ॒स्तु । अ॒यं । दे॒वानाम् । यज॑ । हे॒रः । अ॒ग्ने ॥४॥

(४) वाचं सूत्रम्

(१-४) वृत्तवाचस्य सूक्तवाचस्यैव कृतिः । (१, १-४) प्रथमवृत्तवाचस्यैव वाचस्यैव,

(२) द्वितीयावाचस्यैव वाचस्यैव वाचस्यैव । (३) त्रयमर्थः वाचस्यैव वाचस्यैव वाचस्यैव,

(४) चित्वाचस्यैव वाचस्यैव । (१-४) द्वितीयावाचस्यैव वाचस्यैव वाचस्यैव ।

यामाहु॑ति प्र॒थमाम॑र्य॒वा या ज्ञा॑ता या दृ॒व्यम॑कृ॒णो॒ष्ठात्ते॒वेदाः॑ ।
 तां तं॑ ए॒तां प्र॒थमो॑ जो॒हवी॑मि॒ ताभि॑ष्टुतो ब॒ह्वतु॑ दृ॒व्यम॑मि॒रुम॑ये स्वाहा ॥१॥

याम् । आ॒हु॒तिम् । प्र॒थमाम् । अ॒र्य॒वा । या । ज्ञा॑ता । या । दृ॒व्यम् । अ॒कृ॒णोत् ।
 ज्ञा॒त॒वे॒दाः । ताम् । ते । ए॒ताम् । प्र॒थमः । जो॒ह॒वी॒मि । ताभिः । स्तु॒तः । ब॒ह्व॒तु ।
 दृ॒व्यम् । अ॒ग्निः । अ॒ग्नये॑ । स्वाहा ॥ १ ॥

XIX.3.2 What majesty of yours is there in the waters, in the forests, in the medicinal plants, in the animals, and within the waters (held in midspace, i.e., the clouds); O fire divine, collect all your forms together, and with those may you come to us, a constant bestower of wealth.

XIX.3.3 O adorable Lord, what majesty of yours is there in the enlightened ones in the heaven; your form that has entered into the elders; and your nourishment, that sustains men (and all living beings), therewith may you grant us riches.

XIX.3.4 To Him of listening ears, omnivisioned, and worthy of knowing, I approach with verses and hymns for fulfilment of my wishes. From where there is fear, may that be no fear to us. O adorable Lord, may you pacify the anger of the bounties of Nature (towards us).

To Various divinities

XIX.4.1 What first offering the fire-inventor (Atharvan) made, which was born and which the cognizant of all beings (Jātavedas) made an sacrificial oblation, that (oblation) I offer to you first; praised by them, may the fire divine carry the oblation I dedicate it to the adorable Lord.

आकृतिं देवीं सुभगां पुरो दधे चित्तस्य माता सुहर्वा नो अस्तु ।
 यामाशाभेमिं केवली सा मे अस्तु विदेयमेनां मनसि प्रविष्टाम् ॥२॥
 आकृत्या नो बृहस्पत आकृत्या न उपा गहि ।
 अयो भगस्य नो धेह्ययो नः सुहर्वो भव ॥३॥
 बृहस्पतिर्मु आकृतिमाङ्गिरसः प्रति जानातु वाचमेताम् ।
 यस्य देवा देवताः संवभूतुः स सुप्रणीताः कामो अन्वेत्त्वस्मान् ॥४॥

आऽकृतिम् । देव नः । सुऽमगाम् । पुरः । दधे । चित्तस्य । माता । सुऽहर्वा । नः । अस्तु ।
 याम् । आऽशाभेमिं । केवली । सा । मे । अस्तु । विदेयम् । एताम् । मनसि । प्रऽविष्टाम् ॥२॥
 आऽकृत्या । नः । बृहस्पते । आऽकृत्या । नः । उप । आ । गहि ।
 अयो इति । भगस्य । नः । धेहि । अयो इति । नः । सुऽहर्वः । भव ॥ ३ ॥
 बृहस्पतिः । मे । आऽकृतिम् । आङ्गिरसः । प्रति । जानातु । वाचम् । एताम् । यस्य ।
 देवाः । देवताः । समऽवभूतुः । नः । सुऽप्रणीताः । कामः । अन् । एतु । अस्मान् ॥४॥

(१) ऋषयः सूक्तम्

(१) ऋषयः सूक्तम् । अथर्ववेदः । अथर्ववेदः । अथर्ववेदः ।

इन्द्रो राजा जगत्तर्षणीनामधि क्षमि विष्णुरूपं यदस्ति ।
 ततो ददाति द्वाशुषे वसन्ति चोद्व्राध उपस्तुतभिर्दुर्वाक् ॥१॥

इन्द्रः । राजा । जगत्तः । तर्षणीनाम् । अधि । क्षमि । विष्णुरूपम् । यत् । अस्ति ।
 ततः । ददाति । द्वाशुषे । वसन्ति । चोद्वत् । राधः । उपस्तुतः । चित् । अर्वाक् ॥१॥

(१) ऋषयः सूक्तम्

(१-११) ऋषयः सूक्तम् । अथर्ववेदः । अथर्ववेदः । अथर्ववेदः ।

सहस्रबाहुः पुरुषः सहस्राक्षः सहस्रपात् ।
 स भूमिं विश्वतो वृत्वात्यतिष्ठदशानुलम् ॥१॥

सहस्रबाहुः । पुरुषः । सहस्रऽअक्षः । सहस्रपात् ।
 सः । भूमिम् । विश्वतः । वृत्वा । अति । अतिष्ठत् । दशऽअनुलम् ॥ १ ॥

XIX.4.2 I place foremost the determination, divine and fortunate; the mother of intention, may she be easy to invoke for us. With whichever expectation I move, may that be exclusively mine. May I gain it, which has entered my heart.

XIX.4.3 With determination, O Lord supreme, with determination come to us. Then, may you grant us fortune; and may you be quick to hear our invocation.

XIX.4.4 May the wise and brilliant Lord Supreme know this determination and this speech of mine; all the enlightened ones and the bounties of nature have submitted to whose control, let that well-conducted desire follow us.

Prayer to Indra

XIX.5.1 The resplendent Lord is the sovereign of the world, of men, and of all, whatsoever, that exists on this earth in various forms. He gives riches to the liberal donor. Praised (by us) may He direct wealth towards us. (Rg.VII.23.3)

Puruṣa

XIX.6.1 Thousand-armed is Puruṣa (cosmic man), having a thousand eyes and a thousand feet. Surrounding the earth (i.e., the universe) on all the sides, He exceeds it by ten finger-breaths. (Yv. XXXI.1. Var.; Rv. X.90)

त्रिभिः पद्भिर्धामरोहत्पादस्त्रेहामवत्पुनः ।
 तथा व्यक्रिमद्विष्वक्शानानशने अनु ॥ २॥
 तार्वन्तो अस्य महिमानुस्ततो ज्यायांश्च पूरुषः ।
 पादोस्य विश्वा भूतानि त्रिपादस्यामृतं द्विवि ॥ ३॥
 पूरुष एवेदं सर्वं यन्नृतं यच्च भाव्यम् ।
 उतामृतत्वस्येश्वरो यदन्येनामवत्सह ॥ ४॥
 यत्पूरुषं ज्येदधुः कतिधा व्यकल्पयन् ।
 मुखं किमस्य किं बाहू किमूरु पादा उच्येते ॥ ५॥
 ब्राह्मणोऽस्य मुखमासीद्बाहू राजन्योऽभवत् ।
 मध्यं तदस्य यद्वैश्यः पद्भ्यां शूद्रो अजायत ॥ ६॥
 चन्द्रमा मनसो जातमक्षोः सूर्यो अजायत ।
 मुखं दिन्द्रभामिध्वं प्राणाद्यायुरजायत ॥ ७॥

त्रिभिः । पत्त्रभिः । चाम् । अरोहत् । पात् । अस्य । इह । अभवत् । पुनः ।
 तथा । वि । अक्रामत् । विष्वक् । अशानानशने इत्यशनऽअनशने । अनु ॥ २ ॥
 तार्वन्तः । अस्य । महिमानः । ततः । ज्यायान् । च । पूरुषः ।
 पादः । अस्य । विश्वा । भूतानि । त्रिऽपात् । अस्य । अमृतम् । द्विवि ॥ ३ ॥
 पूरुषः । एव । इदम् । सर्वम् । यत् । भूतम् । यत् । च । भाव्यम् ।
 उत । अमृतत्वस्य । ईश्वरः । यत् । अन्येन । अभवत् । सह ॥ ४ ॥
 यत् । पूरुषम् । वि । अदधुः । कतिऽधा । वि । अकल्पयन् ।
 मुखम् । किम् । अस्य । किम् । बाहू इति । किम् । ऊरू इति । पादौ । उच्येते इति ॥ ५ ॥
 ब्राह्मणः । अस्य । मुखम् । आसीत् । बाहू इति । राजन्यः । अभवत् ।
 मध्यम् । तत् । अस्य । यत् । वैश्यः । पत्त्रम्याम् । शूद्रः । अजायत् ॥ ६ ॥
 चन्द्रमा । मनसः । जातः । चक्षोः । सूर्यः । अजायत् ।
 मुखं । इन्द्रः । च । अग्निः । च । प्राणात् । वायुः । अजायत् ॥ ७ ॥

- XIX.6.2** With His three quarters, He ascends to the heave; and one of His quarters still remains here. Thus He pervades all that eats as well as that does not eat. (Yv. XXXI.4 Vari.)
- XIX.6.3** That much are His majesty and Purusa (cosmic man) is far greater than these. All existing things are only a quarter part of His being; other three quarters are immortal in heaven. (Yv. XXXI.3. Vari.)
- XIX.6.4** All this, that has existed and that is going to exist, is in fact, only Purusa (cosmic man) Himself. Though the Lord of immortality, He has joined company with the other. (Yv. XXXI.2. Vari.)
- XIX.6.5** When they formed Purusa (cosmic man), in how many parts did they fashion Him. What was His mouth, what the two arms, what the two thighs; and what were His feet? (Yv. XXXI.10 Vari.)
- XIX.6.6** The Brāhmaṇa (the intellectual) is His mouth; the Kṣatriya (Rājanya or the administrators) is His two arms; what is Vaiśya (the producer of wealth), is His middle (part of the body), and the Śūdra (labourer) is born of His feet (Yv. XXXI.11. Vari.)
- XIX.6.7** The moon is created from His mind and the sun is born from His eye. Electricity and fire from (His) mouth and the wind is born from His vital breath. (Yv. XXXI.12. Vari.)

नाभ्या आसीदन्तरिक्षं शीर्ष्णो द्यौः समवर्तत ।
 पृथ्वा भूमिर्दिशः श्रोत्रास्तथा लोकौ अकल्पयन् ॥८॥
 विराडग्रे समभवद्विराजो अधि पूरुषः ।
 स जातो अत्यरिच्यत पश्चाद्भूमिर्मथो पुरः ॥९॥
 यत्पुरुषेण हविषा देवा यज्ञमतन्वत ।
 वसन्तो अस्यासीदाज्यं ग्रीष्म इध्मः शरद्धविः ॥१०॥
 तं यज्ञं प्रावृषा औक्षन्पुरुषं जातमग्नशः ।
 तेन देवा अयजन्त साध्या वसवश्च ये ॥११॥
 तस्मादश्वा अजायन्त ये च के चोभयादतः ।
 गावो ह जज्ञिरे तस्मात्तस्माज्जाता अजावयवः ॥१२॥
 तस्माद्यज्ञात्सर्वद्वृत ऋचः सामानि जज्ञिरे ।
 छन्दो ह जज्ञिरे तस्माद्यजुस्तस्मादजायत ॥१३॥

नाभ्याः । आसीत् । अन्तरिक्षम् । शीर्ष्णः । द्यौः । सम् । अवर्तत ।
 पृथ्व्याम् । भूमिः । दिशः । श्रोत्रात् । तथा । लोकान् । अकल्पयन् ॥ ८ ॥
 विराट् । अग्रे । सम् । अभवत् । विराजः । अधि । पूरुषः ।
 राः । जातः । अति । अरिच्यत । पश्चात् । भूमिम् । अथो इति । पुरः ॥ ९ ॥
 यत् । पुरुषेण । हविषा । देवाः । यज्ञम् । अतन्वत ।
 वसन्तः । अस्य । आसीत् । आज्यम् । ग्रीष्मः । इध्मः । शरत् । हविः ॥ १० ॥
 तम् । यज्ञम् । प्रावृषा । प्र । औक्षन् । पुरुषम् । जातम् । अग्नशः ।
 तेन । देवाः । अयजन्त । साध्याः । वसवः । च । ये ॥ ११ ॥
 तस्मात् । अश्वाः । अजायन्त । ये । च । के । च । उभयादतः ।
 गावः । ह । जज्ञिरे । तस्मात् । तस्मात् । जाताः । अजऽअवयवः ॥ १२ ॥
 तस्मात् । यज्ञात् । सर्वद्वृतः । ऋचः । सामानि । जज्ञिरे ।
 छन्दः । ह । जज्ञिरे । तस्मात् । यजुः । तस्मात् । अजायत ॥ १३ ॥

- XIX.6.8** The midspace is created from His navel and the sky from His head; the earth from His feet, various quarters from His ear, and in this way all these worlds are formed. (Yv XXXI.13)
- XIX.6.9** In the beginning virāj (super-luminescence) comes into existence; from virāj Purusa (comes into existence). He exceeds the earth backward and forward both. (Yv XXXI.5. Vari.)
- XIX.6.10** In the cosmic sacrifice arranged by the bounties of Nature with cosmic man as an oblation, spring is the melted butter, summer the firewood and autumn is the offering. (Yv. XXX.14)
- XIX.6.11** That earliest-born Purusa (cosmic man), the sacrifice, they sprinkled with rain. With Him, the enlightened ones, the perfectibles and the sages performed sacrifice. (Yv. XXXI.9. Vari.)
- XIX.6.12** From that cosmic sacrifice horses are born and all other cattle having two rows of teeth. Cows are born out of it and so are goats and sheep. (Yv. XXXI.8)
- XIX.6.13** From that cosmic sacrifice, in which everything has been offered as oblations, the Rks, and the Sāmans are born. The Chandas of the Atharva, and the Yajuh is also born from that sacrifice. (Yv. XXXI.7. Vari.)

तस्माद्यज्ञात्सर्वदुष्टः संभृतं पृथ्वाण्यमि ।
 पशून्स्तांश्चक्रे वायव्यानिारण्या ग्राम्याभ्यु ये ॥१४॥
 सुसास्यासन्परिधयस्त्रिः सप्त सप्तमिधः कृताः ।
 देवा यद्यज्ञं तन्वाना अवधन्पुरुषं पशुम् ॥१५॥
 मूर्ध्नो देवस्य बृहतो अंशवः सप्त सप्ततीः ।
 राज्ञः सोमस्याजायन्त जातस्य पुरुषादधि ॥१६॥

तस्मात् । यज्ञात् । सर्वदुष्टः । समऽभृतम् । पृथत्ऽआज्यम् ।
 पशून् । तान् । चक्रे । वायव्यानि । आरण्याः । ग्राम्याः । च । ये ॥ १४ ॥
 सप्त । अस्य । आसन् । परिऽधयः । त्रिः । सप्त । समऽमिधः । कृताः ।
 देवाः । यत् । यज्ञम् । तन्वानाः । अवधन् । पुरुषम् । पशुम् ॥ १५ ॥
 मूर्ध्नः । देवस्य । बृहतः । अंशवः । सप्त । सप्ततीः ।
 राज्ञः । सोमस्य । अजायन्त । जातस्य । पुरुषात् । अधि ॥ १६ ॥

(७) तमस्य सूक्तम्

(१-५) यजुषस्तास्य सूक्तस्य पार्श्वं कृतिः । नक्षत्राणि देवताः । (१-१, ५) वधवादिष्वस्य
 पञ्चम्या वधवः मिदुर्, (५) वधुर्ध्यावः सुरिषिमिदुर् कृत्वसी ॥

चित्राणि साकं दिवि रोचुनानि सरीसृपाणि भुवने जुवानि ।
 त्रुमिशं सुमतिमिच्छमानो अहानि ग्रीभिः सपर्यामि नाकम् ॥१॥
 सुहवमक्षे कृत्तिका रोहिणी चास्तु भद्रं मृगशिरः शमार्द्रा ।
 पुनर्वसु सूरुता चारु पुण्यो भानुराश्लेषा अर्यनं मृधा मे ॥२॥

चित्राणि । साकम् । दिवि । रोचुनानि । सरीसृपाणि । भुवने । जुवानि ।
 त्रुमिशम् । सुसमतिम् । इच्छमानः । अहानि । ग्रीभिः । सपर्यामि । नाकम् ॥ १ ॥
 सुहवम् । अक्षे । कृत्तिकाः । रोहिणी । च । अस्तु । भद्रम् । मृगशिरः । शम् । आर्द्रा ।
 पुनर्वसु इति पुनःऽवसु । सूरुता । चारु । पुण्यः । भानुः । आश्लेषाः । अर्यनम् । मृधाः । मे ॥

XIX.6.14 From that cosmic sacrifice, in which all things have been offered as oblations, milk and curd (sustaining food) are obtained. Thereon He makes creatures that fly in air, and animals wild and domestic. (Yv. XXXI.6)

XIX.6.15 Seven are the enclosing pillars and thrice-seven the pieces of fire-wood, when the bounties of Nature tie up the cosmic man as an offering. (Yv. XXXI.15)

XIX.6.16 From the head of the great, divine and shining moon, born of the Cosmic Man, seven times seventy rays are born.

To the lunar asterisms : For blessings

XIX.7.1 Wondrous (are) the lights, shining together in the sky, gliding with (terrific) speed in the universe. Longing for the harm-repelling wisdom, I praise with songs the asterism moving in the heaven.

XIX.7.2 O adorable Lord, may the Kṛttikās and Rohinī be easy to invoke; may Mrgaśīras be auspicious, Ārdrā delighting; the two Punarvasus truthful and pleasing; Pūṣya beautiful, Aśleṣa glowing, and Māgha leading me forward.

पुण्यं पूर्वा फल्गुन्यौ चान्न हस्तिक्षिप्रा शिवा स्वाति सुखो मे अस्तु ।
 राधे विशाले सुहृदानुराधा ज्येष्ठा सुनक्षत्रमारिष्ट मूलम् ॥३॥
 अन्नं पूर्वा रासता मे अषाढा ऊर्जं देव्युत्तरा आ वहन्तु ।
 अभिजिन्ने रासता पुण्यमेव श्रवणः श्रविष्ठाः कुर्वतां सुप्रष्टिम् ॥४॥
 आ मे महच्छतभिषुजौ आ मे ह्या प्रोष्ठपदा सुशर्म ।
 आ रेवती चाश्वयुजौ भगं म आ मे रुयि मरेण्य आ वहन्तु ॥५॥

पुण्यम् । पूर्वा । फल्गुन्यौ । च । अन्नं । हस्तः । क्षिप्रा । शिवा । स्वाति । सुखः । मे ।
 अस्तु । राधे । विशाले । सुहृदा । अनुराधा । ज्येष्ठा । सुनक्षत्रम् । अरिष्ट । मूलम् ॥
 अन्नम् । पूर्वा । रासताम् । मे । अषाढाः । ऊर्जम् । देवी । उत्तराः । आ । वहन्तु ।
 अभिजित् । मे । रासताम् । पुण्यम् । एव । श्रवणः । श्रविष्ठाः । कुर्वताम् । सुप्रष्टिम् ॥
 आ । मे । महत् । शतभिषक् । वरीयः । आ । मे । ह्या । प्रोष्ठपदा । सुशर्म ।
 आ । रेवती । च । अश्वयुजौ । भगम् । मे । आ । मे । रुयिम् । मरेण्यः । आ । वहन्तु ॥ ५ ।

(८) अथर्व सूक्तम्

(१-७) अथर्वसूक्तम् अथर्व सूक्तिः । (१-५, ७) अथर्वसूक्तम् अथर्व सूक्तम् अथर्व सूक्तिः । (१) अथर्वसूक्तम् अथर्व सूक्तिः ।

(१) अथर्वसूक्तम् अथर्व सूक्तिः । (१) अथर्वसूक्तम् अथर्व सूक्तिः । (१) अथर्वसूक्तम् अथर्व सूक्तिः ।

(१-५) अथर्वसूक्तम् अथर्व सूक्तिः । (१) अथर्वसूक्तम् अथर्व सूक्तिः । (१) अथर्वसूक्तम् अथर्व सूक्तिः ।

यानि नक्षत्राणि दिव्यन्तरिक्षे अप्सु भूमौ यानि नगेषु दिक्षु ।
 प्रकल्पयन्मन्त्रमा यान्येति सर्वाणि ममेतानि शिवानि सन्तु ॥१॥
 अष्टाविंशानि शिवानि शम्भानि सह योगं भजन्तु मे ।
 योगं प्र पद्ये क्षेमं च क्षेमं प्र पद्ये योगं च नमोऽहोरात्राभ्यामस्तु ॥२॥

यानि । नक्षत्राणि । दिवि । अन्तरिक्षे । अप्सु । भूमौ । यानि । नगेषु । दिक्षु ।
 प्रकल्पयन् । चन्द्रमाः । यानि । एति । सर्वाणि । ममे । एतानि । शिवानि । सन्तु ॥१॥
 अष्टाविंशानि । शिवानि । शम्भानि । सह । योगम् । भजन्तु । मे ।
 योगम् । प्र । पद्ये । क्षेमम् । च । क्षेमम् । प्र । पद्ये । योगम् । च । नमः । अहोरात्राभ्याम् । अस्तु ॥

XIX.7.3 May the two Pūrvā Phalgunis be propitious to me; Hasta and Chitrā be auspicious here; may Svāti be joy-giving to me. May the two Rādhās and the two Viśakhās be easy to invoke; may Anurādhā, Jyesthā and Mūla be unharming to me.

XIX.7.4 May Pūrva Asadha grant me food; may the divine Uttara (Asadha) bring vigour to me. May Abhijit grant me auspiciousness only; may Śrāvaṇa and Śravistha provide me with good nourishment

XIX.7.5 May Śatabhisak bring great betterment for me; may the two prosthapadās (provide) good accommodation; may Revatī and the two Aśvayujis bring bounty and the Bharanis riches for me.

For well-being : To the asterisms etc.

XIX.8.1 The asterisms, which are there in the sky, in the midspace, in the waters, on the earth, and which are on the mountains and in various quarters of heaven; and to which the moon goes enjoying them, may all those be benign to me.

XIX.8.2 May the twenty-eight (asterisms), propitious and delightful, together grant me acquisition. May I have acquisition as well as retention; may I have retention as well as acquisition. Homage be to day and night.

स्वस्तितं मे सुप्रातः सुसायं सुदिवं सुमृगं सुशकुनं मे अस्तु ।
 सुहवमग्ने स्वस्त्वऽमर्त्यं गत्वा पुनरायामिनन्दन ॥३॥
 अनुहवं परिह्वं परिवादं परिक्ष्वम् ।
 सर्वे मे रिक्तकुम्भान्परा तान्संविताः सुव ॥४॥
 अपपापं परिक्ष्वं पुण्यं मक्षीमहि क्ष्वम् ।
 शिवा ते पाप नासिकां पुण्यं गन्धामि मेहताम् ॥५॥
 इमा या ब्रह्मणस्पते विषूचीर्वात ईरते ।
 सुधीर्चीरिन्द्र ताः कृत्वा मह्यं शिवतमास्कृधि ॥६॥
 स्वस्ति नो अस्त्वभयं नो अस्तु नमो होराभ्यामस्तु ॥७॥

स्वस्तितम् । मे । सुप्रातः । सुसायम् । सुदिवम् । सुमृगम् । सुशकुनम् । मे । अस्तु ।
 सुहवम् । अग्ने । स्वस्ति । अमर्त्यम् । गत्वा । पुनः । आयं । अभिनन्दनम् ॥ ३ ॥
 अनुह्वम् । परिह्वम् । परिवादम् । परिक्ष्वम् ।
 सर्वैः । मे । रिक्तकुम्भान् । परा । तान् । संविताः । सुव ॥ ४ ॥
 अपपापम् । परिक्ष्वम् । पुण्यम् । मक्षीमहि । क्ष्वम् ।
 शिवा । ते । पाप । नासिकाम् । पुण्यं गन्धामि । मेहताम् ॥ ५ ॥
 इमाः । याः । ब्रह्मणः । स्पते । विषूचीः । वातः । ईरते ।
 सुधीर्चीः । इन्द्र । ताः । कृत्वा । मह्यम् । शिवतमाः । स्कृधि ॥ ६ ॥
 स्वस्ति । नः । अस्तु । अभयम् । नः । अस्तु । नमः । अहोरात्राभ्याम् । अस्तु ॥ ७ ॥

XIX.8.3 May the sunset be fine to me, fine the morning, fine the evening, fine the day; good to me be the animals and good the birds. O fire divine, may (our) prayer bring happiness. O immortal, having gone, may you come again rejoicing.

XIX.8.4 Calling back, crying, abuse, abhorrence, and the empty vessels -- these, O impeller Lord, may you keep away from me by all your devices.

XIX.8.5 Good food free from sin and free from abhorrence, may we enjoy. And O sin, let him who walks on holy paths, urinate on your nose.

XIX.8.6 O Lord of knowledge, the winds that blow from these diverse directions, making them to blow in one and right direction, may you make them most propitious for me.

XIX.8.7 May there be weal for us; may there be freedom from fear for us. Homage be to day and night.

(५) नवमं सूक्तम्

(१-१४) चतुर्विंशत्यास्य नृत्तस्य महा ऋषिः । सम्बोद्ध देवताः । (१) अथमर्थो विराजुरोद्गती, (२-४, १-८, १०-११, १३) द्वितीयाधिकृतस्य नृत्तमारिक्तस्य इत्येकैकादशीमघोदशीनामाहुर्बुधः, (५) ब्रह्मन्तः पञ्चमहा नृत्तपक्षिः, [(५) नवम्या धुरिभिर्बुधः], (१५) द्वावचचार्यवत्तानां तमपवाहिः, (१४) चतुर्विंशत्यास्य नृत्तस्य महा ऋषिः ।

शान्ता धीः शान्ता पृथिवी शान्तमिदमुर्वन्तरिक्षम् ।

शान्ता उदुन्वतीरापः शान्ता नः सुन्वोर्षधीः ॥१॥

शान्तानि पूर्वरूपाणि शान्तं नो अस्तु कृताकृतम् ।

शान्तं भूतं च भव्यं च सर्वमेव शमस्तु नः ॥२॥

इयं या परमेष्ठिनी वाग्देवी ब्रह्मसंशिता ।

यथैव संसृजे घोरं तथैव शान्तिरस्तु नः ॥३॥

इदं यत्परमेष्ठिनं मनो वां ब्रह्मसंशितम् ।

येनैव संसृजे घोरं तेनैव शान्तिरस्तु नः ॥४॥

इमानि यानि पञ्चैन्द्रियाणि मनःषष्ठानि मे हृदि ब्रह्मणा संशितानि ।

ये संसृजे घोरं तेनैव शान्तिरस्तु नः ॥५॥

शान्ता । धीः । शान्ता । पृथिवी । शान्तम् । इदम् । उरु । अन्तरिक्षम् ।

शान्ताः । उदुन्वतीः । आपः । शान्ताः । नः । सुन्तु । ओर्षधीः ॥ १ ॥

शान्तानि । पूर्वरूपाणि । शान्तम् । नः । अस्तु । कृताकृतम् ।

शान्तम् । भूतम् । च । भव्यम् । च । सर्वम् । एव । शम् । अस्तु । नः ॥ २ ॥

इयम् । या । परमेष्ठिनी । वाक् । देवी । ब्रह्मसंशिता ।

यथा । एव । संसृजे । घोरम् । तथा । एव । शान्तिः । अस्तु । नः ॥ ३ ॥

इदम् । यत् । परमेष्ठिनम् । मनः । वा । ब्रह्मसंशितम् ।

येन । एव । संसृजे । घोरम् । तेन । एव । शान्तिः । अस्तु । नः ॥ ४ ॥

इमानि । यानि । पञ्च । इन्द्रियाणि । मनःषष्ठानि मे । हृदि । ब्रह्मणा । सम्शितानि ।

येः । एव । संसृजे । घोरम् । तेनैव । शान्तिः । अस्तु । नः ॥ ५ ॥

To Various Divinities : For appeasement and prosperity

- XIX.9.1** May heaven be peace-giving, earth peace-giving, and peace-giving be this vast midspace; may peace-giving be the waters of the oceans, and peace-giving to us be the herbs.
- XIX.9.2** May the indications of the things approaching be peace-giving; may our commissions and omissions be peace-giving to us. Peace-giving the past and future; may everything be peace-giving to us.
- XIX.9.3** Sharpened with sacred knowledge, this divine speech, which is seated in the highest place, and with which the terrible (result) is produced, may, with that very same, there be peace for us.
- XIX.9.4** Or, sharpened with sacred knowledge, this mind, which is seated in the highest place, and where with terrible (result) is produced, may, with that very (mind), there be peace for us.
- XIX.9.5** Sharpened with sacred knowledge, these five sense-organs, to which the mind is the sixth and which are in my heart, and wherewith terrible (result) is produced, may, with those very (sense-organs), there be peace for us.

शं नो मित्रः शं वरुणः शं विष्णुः शं प्रजापतिः ।
 शं न इन्द्रो बृहस्पतिः शं नो भवत्वर्यमा ॥६॥
 शं नो मित्रः शं वरुणः शं विवस्वाञ्छमन्तकः ।
 उत्पाताः पार्थिवान्तरिक्षाः शं नो विविचरा ग्रहाः ॥७॥
 शं नो भूमिर्वेप्यमाना शमुल्का निर्हतं च यत् ।
 शं गावो लोहितक्षीराः शं भूमिरव तीर्यती ॥८॥
 नक्षत्रमुल्काभिहतं शमस्तु नः शं नोभिचाराः शशु सन्तु कृत्याः ।
 शं नो निखाता वल्गाः शमुल्का देशोपसर्गाः शशु नो भवन्तु ॥९॥
 शं नो ग्रहांभान्द्रमसाः शमादित्यश्च राहुणा ।
 शं नो मृत्युर्धुमकेतुः शं रुद्रास्तिग्मतेजसः ॥१०॥
 शं रुद्राः शं वसवः शमादित्याः शममयः ।
 शं नो महर्षयो देवाः शं देवाः शं बृहस्पतिः ॥११॥

शम् । नः । मित्रः । शम् । वरुणः । शम् । विष्णुः । शम् । प्रजापतिः ।
 शम् । नः । इन्द्रः । बृहस्पतिः । शम् । नः । भवत् । अर्यमा ॥ ६ ॥
 शम् । नः । मित्रः । शम् । वरुणः । शम् । विवस्वान् । शम् । अन्तकः ।
 उत्पाताः । पार्थिवः । आन्तरिक्षाः । शम् । नः । विविचराः । ग्रहाः ॥ ७ ॥
 शम् । नः । भूमिः । वेप्यमाना । शम् । उल्का । निःशतम् । च । यत् ।
 शम् । गावः । लोहितक्षीराः । शम् । भूमिः । अव । तीर्यती ॥ ८ ॥
 नक्षत्रम् । उल्का । अभिशतम् । शम् । अस्तु । नः । शम् । नः । अभिचाराः । शम् ।
 ऊं इति । सन्तु । कृत्याः । शम् । नः । निखाताः । वल्गाः । शम् । उल्काः ।
 देशोपसर्गाः । शम् । ऊं इति । नः । भवन्तु ॥ ९ ॥
 शम् । नः । ग्रहाः । चान्द्रमसाः । शम् । आदित्यः । च । राहुणा ।
 शम् । नः । मृत्युः । धुमकेतुः । शम् । रुद्राः । तिग्मतेजसः ॥ १० ॥
 शम् । रुद्राः । शम् । वसवः । शम् । आदित्याः । शम् । अमयः ।
 शम् । नः । महर्षयः । देवाः । शम् । देवाः । शम् । बृहस्पतिः ॥ ११ ॥

- XIX.9.6** May the friendly Lord (Mitra) be peace-giving to us; peace-giving the venerable Lord (Varuna); peace-giving the pervading Lord; peace-giving the Lord of creatures. May the resplendent Lord and the Lord supreme be peace-giving to us; peace-giving to us be the ordainer Lord.
- XIX.9.7** May the friendly Lord be peace-giving to us; peace-giving be the venerable Lord; peace-giving the brilliant Lord (Vivasvat); peace-giving the ender Lord (Antak). May the disturbances on earth and in the midspace, and the planets moving in the space be peace-giving to us.
- XIX.9.8** May the tremulous earth be gracious to us; gracious the meter that strikes (the earth); gracious be the cows yielding red milk; gracious be the earth cleaving apart.
- XIX.9.9** May the meteor-hit constellation be gracious to us; gracious to us be the malevolent designs (of foes); gracious be the injurious actions (of enemies). May the harmful devices hurled secretly be gracious to us; gracious be the meteors and may the calamities befalling the land may be.
- XIX.9.10** Gracious to us be the eclipser of the moon; and gracious be the sun eclipsed by Rāhu, gracious to us be the fatal comet; gracious be the terrible punisher with fierce valour.
- XIX.9.11** Gracious (be) the terrible punisher, gracious the granter of dwellings, gracious the old sages, gracious the adorable leaders. Gracious to us be the holy great sages, gracious the enlightened ones; and gracious (be) the Lord supreme.

ब्रह्म प्रजापतिर्धाता लोका वेदाः संस्रगृह्ययोग्यः ।

तैर्मे कृतं स्वस्त्यर्पणमिन्द्रो मे शर्म यच्छतु ब्रह्मा मे शर्म यच्छतु ।

विश्वे मे देवाः शर्म यच्छन्तु सर्वे मे देवाः शर्म यच्छन्तु ॥१२॥

यानि कानि चिच्छान्तानि लोके संस्रगृह्यो विदुः ।

सर्वाणि शं भवन्तु मे शं मे अस्त्वभयं मे अस्तु ॥१३॥

पृथिवी शान्तिरन्तरिक्षं शान्तिर्योः शान्तिरापः शान्तिरोषधयः शान्तिर्वनस्पतयः

शान्तिर्विश्वे मे देवाः शान्तिः सर्वे मे देवाः शान्तिः शान्तिः शान्तिः शान्तिभिः ।

ताभिः शान्तिभिः सर्वं शान्तिभिः शर्मयामोहं यदिह घोरं यदिह क्रूरं

यदिह पापं तच्छान्तं तच्छिवं सर्वमेव शर्मस्तु नः

॥१४॥

ब्रह्म । प्रजापतिः । धाता । लोकाः । वेदाः । संस्रगृह्यः । अग्नयः । तैः । मे । कृतम् ।

स्वस्त्यर्पणम् । इन्द्र । मे । शर्म । यच्छतु । ब्रह्मा । मे । शर्म । यच्छतु । विश्वे । मे ।

देवाः । शर्म । यच्छन्तु । सर्वे । मे । देवाः । शर्म । यच्छन्तु ॥ १२ ॥

यानि । कानि । चित् । शान्तानि । लोके । संस्रगृह्यः । विदुः ।

सर्वाणि । शम् । भवन्तु । मे । शम् । मे । अस्तु । अभयम् । मे । अस्तु ॥ १३ ॥

पृथिवी । शान्तिः । अन्तरिक्षम् । शान्तिः । यौः । शान्तिः । आपः । शान्तिः । ओषधयः ।

शान्तिः । वनस्पतयः । शान्तिः । विश्वे । मे । देवाः । शान्तिः । सर्वे । मे । देवाः ।

शान्तिः । शान्तिः । शान्तिः । शान्तिभिः । ताभिः । शान्तिभिः । सर्वं । शान्तिभिः ।

अहम् । अयम् । अहम् । यत् । इह । घोरम् । यत् । इह । क्रूरम् । यत् । इह । पापम् ।

तत् । शान्तम् । तत् । शिवम् । सर्वम् । एव । शम् । अस्तु । नः ॥ १४ ॥

(१०) शर्म सूक्तम्

(१-१०) शर्मस्त्यस्य सूक्तस्य ब्रह्मा ऋषिः । मनोमन्त्रः देवताः । ऋषिर्ब्रह्मा ॥

शं न इन्द्राग्नी भवतामवोभिः शं न इन्द्रावरुणा रातहन्व्या ।

शमिन्द्रासोमा सुविताय शं योः शं न इन्द्रापूषणा वाजसातो ॥१॥

नम् । नः । इन्द्राग्नी इति । भवताम् । अवोभिः । शम् । नः । इन्द्रावरुणा । रातहन्व्या ।

शम् । इन्द्रासोमा । सुविताय । शम् । योः । शम् । नः । इन्द्रापूषणा । वाजसातो ॥ १ ॥

XIX.9.12 Divine Supreme, the Lord of Creatures, the sustainer, the seven worlds, Vedas (sacred knowledge), the seven seers, the adorable leaders--by them my progress and safety has been secured. May the resplendent Lord grant me happiness; may the Lord of knowledge grant me happiness; may all the enlightened ones grant me happiness; may all the bounties of Nature grant me happiness.

XIX.9.13 May world's all the peace giving things whatsoever, which the seven-seers know, be peace-giving to me; may there be peace for me; may there be freedom from fear for me

XIX.9.14 May the earth (grant) peace, the midspace peace, the sky peace, the waters peace, the herbs peace, forest-trees peace; all the enlightened one (grant) me peace; all the bounties of Nature (grant) me peace. May the peace be real peace with all sorts of peace. With those peacees, with complete peacees, we hereby appease what is dreadful here, what is cruel here. What is sinful here, that has been appeased, that has become blessed May everything be peace-giving to us.

For prosperity and well-being

XIX.10.1 May the sun and fire, with their blessing aids, be for our happiness, may the sun and the ocean, to whom homage is offered, be for our happiness; may the sun and moon be for our happiness and comfort, along with prosperity; may the sun and sustenance be for our happiness in life-struggles. (Rg.VII.35.1)

शं नो भगः शम् नः शंसो अस्तु शं नः पुरंधिः शम् सन्तु रायः ।
 शं नः सत्यस्य स्रयमस्य शंसः शं नो अर्यमा पुरुजातो अस्तु ॥२॥
 शं नो धाता शम् धर्ता नो अस्तु शं न उरूची भवतु स्वधाभिः ।
 शं रोदसी बृहती शं नो अद्रिः शं नो देवानां सुहृद्वानि सन्तु ॥३॥
 शं नो अग्निर्ज्योतिरनीको अस्तु शं नो मित्रावरुणावश्विना शम् ।
 शं नः सुकृतां सुकृतानि सन्तु शं न इषिरो अग्नि वातु वातः ॥४॥
 शं नो द्यावापृथिवी पूर्वहूतो शमन्तरिक्षं दृश्ये नो अस्तु ।
 शं न ओषधीर्विनो भवन्तु शं नो रजसस्पतिरस्तु जिष्णुः ॥५॥
 शं न इन्द्रो वसुभिर्देवो अस्तु शमादित्येभिर्वरुणः सुशंसः ।
 शं नो रुद्रो रुद्रेभिर्जलापः शं नस्त्वष्टा माभिरिह शृणोतु ॥६॥
 शं नः सोमो भवतु ब्रह्म शं नः शं नो प्रावाणः शम् सन्तु यज्ञाः ।
 शं नः स्वरूपा मितयो भवन्तु शं नः प्रस्वः शम्वन्तु वेदिः ॥७॥

शम् । नः । भगः । शम् । ऊं इति । नः । शंसः । अस्तु । शम् । नः । पुरंधिः ।
 शम् । ऊं इति । सन्तु । रायः । शम् । नः । सत्यस्य । स्रयमस्य । शंसः । शम् । नः ।
 अर्यमा । पुरुजातः । अस्तु ॥ २ ॥

शम् । नः । धाता । शम् । ऊं इति । धर्ता । नः । अस्तु । शम् । नः । उरूची ।
 भवतु । स्वधाभिः । शम् । रोदसी इति । बृहती इति । शम् । नः । अद्रिः । शम् । नः ।
 देवानाम् । सुहृद्वानि । सन्तु ॥ ३ ॥

शम् । नः । अग्निः । ज्योतिः अनीकः । अस्तु । शम् । नः । मित्रावरुणी । अश्विना । शम् ।
 शम् । नः । सुकृताम् । सुकृतानि । सन्तु । शम् । नः । इषिरः । अग्नि वातु । वातः ॥ ४ ॥
 शम् । नः । द्यावापृथिवी इति । पूर्वहूतो । शम् । अन्तरिक्षम् । दृश्ये । नः । अस्तु ।
 शम् । नः । ओषधीः । विनोः । भवन्तु । शम् । नः । रजसः । पतिः । अस्तु । जिष्णुः ॥ ५ ॥
 शम् । नः । इन्द्रः । वसुभिः । देवः । अस्तु । शम् । आदित्येभिः । वरुणः । सुशंसः ।
 शम् । नः । रुद्रः । रुद्रेभिः । जलापः । शम् । नः । त्वष्टा । माभिः । इह । शृणोतु ॥ ६ ॥
 शम् । नः । सोमः । भवतु । ब्रह्म । शम् । नः । शम् । नः । प्रावाणः । शम् । ऊं इति ।
 सन्तु । यज्ञाः । शम् । नः । स्वरूपा । मितयः । भवन्तु । शम् । नः । प्रस्वः । शम् ।
 ऊं इति । अस्तु । वेदिः ॥

- XIX.10.2** May the prosperity be for our happiness; may the discipline be for happiness; may the intellectual pursuits be for our happiness; may the riches be for happiness. may the variously-manifested law and order be for our happiness. (Rg.VII.35.2)
- XIX.10.3** May the people of creativity be for happiness, may the people in charge of sustenance be for our happiness. may the wide earth, with its provisions be for our happiness; may the vast heaven and earth be for happiness; may the mountains be for happiness; may our pious invocations of Nature's bounties secure happiness for us. (Rg.VII 35.3)
- XIX.10.4** May the fire, with the splendour of countenance, be for our happiness; may the cosmic light and plasma, and the pair of twins-divine be for our happiness. May the noble actions of the pious be for our happiness. may the impetuous wind blow for our happiness. (Rg.VII.35.4)
- XIX.10.5** May the heaven and earth, invoked from the earliest times, be for our happiness; may the midspace be for our happiness with charming appearance. May the herbs and the forest trees be for our happiness; may the victorious Lord of the distant regions, be favourable to our felicity. (Rg.VII 35.5)
- XIX.10.6** May the divine sun, with the life-giving elements, grant us happiness; may the justly-praised ethereal ocean with numerous suns, be friendly to our happiness. may the grief-assuaging cosmic vitality, with the vital breaths, bless us for our happiness; may the architect of the universe, with attributes of Nature's bounties, be with us for our happiness, and hear us at this solemnity. (Rg.VII.35.6)
- XIX.10.7** May be the source of our happiness; may the prayers promote our happiness; may the clouds be source of our happiness. May the sacred work and worship be source of our happiness; may the measured lengths of the pillars of ceremonial hall be conducive to our felicity, may the well-grown herbs be for our happiness; may the altar be raised for our happiness. (Rg.VII.35.7)

शं नः सूर्य उरुचक्षु उदेतु शं नो भवन्तु प्रदिशुश्चतस्रः ।
 शं नः पर्वता ध्रुवयो भवन्तु शं नः सिन्धवः शम्भु सन्त्वापः ॥८॥
 शं नो अदितिर्भवतु व्रतेभिः शं नो भवन्तु मरुतः स्वर्काः ।
 शं नो विष्णुः शम्भु पृषा नो अस्तु शं नो भवित्रं शम्भ्वस्तु वायुः ॥९॥
 शं नो देवः सविता त्रायमाणः शं नो भवन्तुपसो विभातीः ।
 शं नः पर्जन्यो भवतु प्रजाम्यः शं नः क्षेत्रस्य पतिरस्तु शंभुः ॥१०॥

शम् । नः । सूर्यः । उरुचक्षुः । उदेतु । शम् । नः । भवन्तु । प्रदिशः । चतस्रः ।
 शम् । नः । पर्वताः । ध्रुवयः । भवन्तु । शम् । नः । सिन्धवः । शम् । ऊं इति । सन्तु । आपः ॥
 शम् । नः । अदितिः । भवतु । व्रतेभिः । शम् । नः । भवन्तु । मरुतः । सुअर्काः । शम् । नः ।
 विष्णुः । शम् । ऊं इति । पृषा । नः । अस्तु । शम् । नः । भवित्रम् । शम् । ऊं इति । अस्तु । वायुः ॥
 शम् । नः । देवः । सविता । त्रायमाणः । शम् । नः । भवन्तु । उपसः । विभातीः । शम् ।
 नः । पर्जन्यः । भवतु । प्रजाम्यः । शम् । नः । क्षेत्रस्य । पतिः । अस्तु । शम्भुः ॥ १० ॥

(११) एकवर्षं सूक्तम्

(१-१) ऋषिः सत्यस्य मूलस्य वसिष्ठः । मन्त्रोक्तः देवताः । प्रियम् छन्दः ॥

शं नः सत्यस्य पतयो भवन्तु शं नो अर्वन्तः शम्भु सन्तु गार्गः ।
 शं नः शुभ्रः सुहृत्तः सुहस्ताः शं नो भवन्तु पितरो हवेषु ॥१॥
 शं नो देवा विश्वदेवा भवन्तु शं सरस्वती सह धीभिरस्तु ।
 शर्मभिषाचः शम्भु रातिषाचः शं नो दिव्याः पार्थिवाः शं नो अप्याः ॥२॥

शम् । नः । सत्यस्य । पतयः । भवन्तु । शम् । नः । अर्वन्तः । शम् । ऊं इति । सन्तु ।
 गार्गः । शम् । नः । शुभ्रः । सुहृत्तः । सुहस्ताः । शम् । नः । भवन्तु । पितरः । हवेषु ॥
 शम् । नः । देवाः । विश्वदेवाः । भवन्तु । शम् । सरस्वती । सह । धीभिः । अस्तु ।
 शम् । अग्निः । शम् । ऊं इति । रातिः । शम् । नः । दिव्याः । पार्थिवाः ।
 शम् । नः । अप्याः ॥ २ ॥

- XIX.10.8** May the sun with extensive radiance rise for our happiness; may the four quarters of the horizon be auspicious to us. May the firm-set mountains bless us for our happiness; may the rivers, may the waters be for our happiness. (Rg.VII.35.8)
- XIX.10.9** May the mother infinity, through holy observances, be for our happiness; may the glowing vital principles be for our happiness; may the all pervading one, the nourishing one, be for our happiness; may the cosmic waters be propitious to us; may the wind blow for our happiness. (Rg.VII.35.9)
- XIX.10.10** May the divine refulgent Lord, the saviour, be for our happiness; may the radiant dawns be propitious to us. May the clouds be propitious for our people; may the sovereign Lord of universe bless us for happiness. (Rg.VII.35.10)

For well-being

- XIX.11.1** May the sustainers of eternal truths be propitious to our happiness; may the horses, the cattle, contribute to our happiness; may the virtuous, the dexterous men of experience and wisdom, confer felicity on us; may the senior sages be kind to us and respond to our invocations in rituals and ceremonies. (Rg.VII.35.12)
- XIX.11.2** May all the divine Nature's bounties be for our happiness, may the divine speech, with holy thoughts' be gracious; may the persons assisting at our sacred works and those who liberally and large-heartedly give, be conducive to our happiness; may all celestial, terrestrial, and aquatic powers be for our happiness. (Rg.VII.35.11)

शं नो अज एकपादेवो अस्तु शमहिर्बुध्न्यः शं समुद्रः ।
 शं नो अपां नपात्येरस्तु शं नः पृथिवर्भवतु देवगोपा ॥३॥
 आद्रित्या रुद्रा वसवो जुषन्तामिदं ब्रह्म क्रियमाणं नवीयः ।
 शृण्वन्तु नो दिव्याः पार्थिवासो गोजाता उत ये यज्ञियासः ॥४॥
 ये देवानामृत्विजो यज्ञियासो मनोयजत्रा अमृता ऋतज्ञाः ।
 ते नो रासन्तामुखायमद्य यूयं पात स्वस्तिभिः सदा नः ॥५॥
 नदस्तु मित्रावरुणा तदग्ने शं योरस्मभ्यमिदमस्तु शस्तम् ।
 अशीमहि गाधमुत प्रतिष्ठां नमो दिवे बृहते सार्दनाय ॥६॥

शम् । नः । अजः । एकपात् । देवः । अस्तु । शम् । अहिः । बुध्न्यः । शम् । समुद्रः ।
 शम् । नः । अपान् । नपात् । पेरुः । अस्तु । शम् । नः । पृथिः । भवतु । देवगोपा ॥
 आद्रित्याः । रुद्राः । वसवः । जुषन्ताम् । इदम् । ब्रह्म । क्रियमाणम् । नवीयः ।
 शृण्वन्तु । नः । दिव्याः । पार्थिवासः । गोजाताः । उत । ये । यज्ञियासः ॥ ४ ॥
 ये । देवानाम् । ऋत्विजः । यज्ञियासः । मनोः । यजत्राः । अमृताः । ऋतज्ञाः । ते ।
 नः । रासन्ताम् । उरुखायम् । अद्य । यूयम् । पात । स्वस्तिभिः । सदा । नः ॥ ५ ॥
 तन । अस्तु । मित्रावरुणा । तत् । अग्ने । शम् । योः । अस्मभ्यम् । इदम् । अस्तु । शस्तम् ।
 अशीमहि । गाधम् । उत । प्रतिष्ठाम् । नमः । दिवे । बृहते । सार्दनाय ॥ ६ ॥

(१२) इति सूक्तम्

(१) एकपादेव्याम् सूक्तस्य ब्रह्म कविः । मन्मोनो देवता । विष्णु उच्यते ॥

उपा अप स्वसुस्तमः सं वर्तयति वर्तनिं सुजाततां ।
 अया वाजं देवहितं सनेम मदेम शतहिमाः सुवीरः ॥१॥

उपाः । अप । स्वसुः । तमः । सग् । वर्तयति । वर्तनिम् । सुजाततां ।
 अया । वाजम् । देवहितम् । सनेम् । मदेम् । शतहिमाः । सुवीरः ॥ १ ॥

- XIX.11.3** May the divine unborn Lord, the one-footed (in whose one foot measure is the entire universe) bless us for our happiness; may the clouds of midspace confer happiness; may the cosmic oceans be for happiness; may the heat and electricity, born of water, be gracious, and may the midspace, the sky, guarded by divine powers, be for our happiness. (Rg.VII.35.13)
- XIX.11.4** May the Cosmic suns, the cosmic winds, and the planets of abode be gratified by this new hymn, which we now repeat; may all the divines of celestial and terrestrial worlds, progeny of cows, and those who perform worship, hear our invocations. (Rg.VII.35.14)
- XIX.11.5** May those, who are most adorable among divinely revered, those who have been honoured by all men, those who are immortal, the observers of truth, grant us today widely-spoken reputation, and may you, O Lord, along with the divine forces, ever cherish us with blessings. (Rg.VII.35.15)
- XIX.11.6** May this our praise, O Lord of light and bliss, be appreciated by you. May it, O adorable Lord, be valued by you, as the means of health and happiness to us. May we then obtain depth (of life) and stability. We offer reverence to the vast celestial region. (Rg.V.47.7)

To Ushās (dawn)

- XIX.12.1** The dawn drives away the gloom of her sister (the night) and through her noble birth illumines the pathway well. Through her, may we win the treasure, beneficial for the enlightened ones; blessed with brave progeny, may we revel through a hundred winters. (Rg.X.172.4; VI.17.15)

(११) पयोदतां सुकम्

(१-११) यथाहकार्यस्यास्य सुकस्यापतिः ऋषिः । इन्द्रो देवता । (१-२, ७-१०) यममादित्ययोर्कयोः
सप्तम्यादिषातवृष्णश्च विदुः, (१-१, ११) कृतीषादिषातवृष्णमेकपरपाथ भुविनिषदुः ऽन्वसी ॥

इन्द्रस्य बाहू स्यविरौ वृषाणौ चित्रा इमा वृषभौ पारयिष्णू ।
तौ योक्षे प्रथमो योग आगते याभ्यां जितमसुराणां स्वयं ॥१॥
आशुः शिशानो वृषभो न भीमो घनाघनः क्षोभणश्चर्षणीनाम् ।
संक्रन्दनोनिमिष एकवीरः शतं सेना अजयत्साकमिन्द्रः ॥२॥
संक्रन्दनेनानिमिषेण जिष्णुनायोध्येन दुष्यवनेन धृष्णुना ।
तदिन्द्रेण जयत तत्सहस्रं युधौ न इषुहस्तेन वृष्णा ॥३॥
स इषुहस्तैः स निषङ्गिभिर्वशी संस्रष्टा स युध इन्द्रो गुणेन ।
संसृष्टजितसोमपा बाहुशर्षुः प्रधन्वा प्रतिहिताभिरस्ता ॥४॥
बलविज्ञायः स्थविरः प्रवीरः सहस्वान्वाजी सहमान उग्रः ।
अभिर्वीरो अभिपत्वा सहोजिजैत्रमिन्द्र रथमा तिष्ठ गोविदम् ॥५॥
इमं वीरमनु हर्षध्वमुग्रमिन्द्रं सखायो अनु सं रभध्वम् ।
ग्रामजितं गोजितं वज्रबाहुं जयन्तमजम् प्रमृणन्तमोजसा ॥६॥

इन्द्रस्य । बाहू इति । स्यविरौ । वृषाणौ । चित्रा । इमा । वृषभौ । पारयिष्णू इति ।
तौ । योक्षे । प्रथमः । योगे । आगते । याभ्याम् । जितम् । असुराणाम् । स्वयः । यत् ॥
आशुः । शिशानः । वृषभः । न । भीमः । घनाघनः । क्षोभणः । चर्षणीनाम् ।
संक्रन्दनः । अनिमिषः । एकऽवीरः । शतम् । सेनाः । अजयत् । साकम् । इन्द्रः ॥ २ ॥
संक्रन्दनेन । अनिमिषेण । जिष्णुना । अयोध्येन । दुःष्यवनेन । धृष्णुना ।
तत् । इन्द्रेण । जयत । तत् । सहस्रम् । युधः । नरः । इषुहस्तेन । वृष्णा ॥ ३ ॥
सः । इषुहस्तैः । सः । निषङ्गिभिः । वशी । संस्रष्टा । सः । युधः । इन्द्रः । गुणेन ।
संसृष्टजितः । सोमपाः । बाहुशर्षुः । प्रधन्वा । प्रतिहिताभिः । अस्ता ॥ ४ ॥
बलविज्ञायः । स्थविरः । प्रवीरः । सहस्वान् । वाजी । सहमानः । उग्रः ।
अभिर्वीरः । अभिपत्वा । सहऽजितः । जैत्रम् । इन्द्रः । रथम् । आ । तिष्ठ । गोविदम् ॥
इमम् । वीरम् । अनु । हर्षध्वम् । उग्रम् । इन्द्रम् । सखायः । अनु । सं । रभध्वम् ।
ग्रामजितम् । गोजितम् । वज्रबाहुम् । जयन्तम् । अजम् । प्रमृणन्तम् । ओजसा ॥ ६ ॥

For aid and victory in battles.

- XIX.13.1** The two of the resplendent Lord are two sturdy, mighty, wonderful bulls, capable of carrying us across the difficulties; when the need arises, first of all I shall yoke them, by whom the heaven of the life-destroyers was conquered.
- XIX.13.2** Quick, striking with sharpened bolt, terrible like a bull, destroyer of enemies on a large scale, arouser of people, making the sinful persons cry, never negligent, the unique here, the resplendent one (the army-chief) conquers a hundred invading armies at a time. (Yv. XVII.33)
- XIX.13.3** With him, the army-chief, who makes the enemies weep, who is ever-watchful, victorious, spoiling for battle, unconquerable, fearless and strong, and who bears arrows in his hand, O soldiers, may you gain victories and win battles. (Yv. XVII.34)
- XIX.13.4** That army-chief, commanding the soldiers who carry arrows and quivers, organizes them into battalions and with them he captures enemies. He, the enjoyer of the herbal drinks, depending on the strength of his arms only, carrying a mighty bow, scatters the hosts of united enemies with his well-shot arrows. (Yv. XVII.35)
- XIX.13.5** O resplendent one (army-chief), having full information of the opposing army, senior-most, valiant, full of strength, agile, overwhelming the foes, formidable, ready to engage every warrior, surrounded by servants, born out of strength as if, appreciator of praises, may you mount your conquering chariot now. (Yv. XVII.37)
- XIX.13.6** Be thrilled with joy following this formidable hero, O friends; make determined effort following him, the conqueror of troops, winner of cows, thunder-armed, victor in battles and slaughtering with tremendous force.

अभि गोत्राणि सहसा गाहमानोदाय उग्रः शतमन्युरिन्द्रः ।
 दृच्यवनः पृतनाषाडयोध्योऽस्माकं सेना अयतु प्र युत्सु ॥७॥
 बृहस्पते परि दीषा रथेन रथोहामित्रौ अपवाधमानः ।
 प्रमञ्जञ्छन्नमृणञ्मित्रानुस्माकमेध्यविता तनूनाम् ॥८॥
 इन्द्र एषा नेता बृहस्पतिर्दक्षिणा युज्ञः पुर एतु सोमः ।
 देवसेनानामभिभञ्जतीनां जयन्तीनां मरुतो यन्तु मध्ये ॥९॥
 इन्द्रस्य वृष्णो वरुणस्य राज्ञ आदित्यानां मरुतां शर्धे उग्रम् ।
 महामनसां भुवनच्यवानां घोषो देवानां जयतामुदस्थात् ॥१०॥
 अस्माकमिन्द्रः समृतेषु ध्वजेष्वस्माकं या इषवस्ता जयन्तु ।
 अस्माकं वीरा उत्तरे भवन्त्वस्मान्देवासोवता हवेषु ॥११॥

अभि । गोत्राणि । सहसा । गाहमानः । उदायः । उग्रः । शतमन्युः । इन्द्रः ।
 दृऽच्यवनः । पृतनाषाट् । अयोध्यः । अस्माकम् । सेनाः । अयतु । प्र । युत्सु ॥ ७ ॥
 बृहस्पते । परि । दीषा । रथेन । रथोऽहा । अमित्रान् । अपवाधमानः ।
 प्रमञ्जन् । शन्नम् । प्रमृणन् । अमित्रान् । अस्माकम् । एधि । अत्रिता । तनूनाम् ॥ ८ ॥
 इन्द्रः । एषाम् । नेता । बृहस्पतिः । दक्षिणा । युज्ञः । पुरः । एतु । सोमः ।
 देवसेनानाम् । अभिभञ्जतीनाम् । जयन्तीनाम् । मरुतः । यन्तु । मध्ये ॥ ९ ॥
 इन्द्रस्य । वृष्णः । वरुणस्य । राज्ञः । आदित्यानाम् । मरुताम् । शर्धेः । उग्रम् ।
 महामनसाम् । भुवनच्यवानाम् । घोषः । देवानाम् । जयताम् । उत् । अस्थात् ॥ १० ॥
 अस्माकम् । इन्द्रः । समृतेषु । ध्वजेषु । अस्माकम् । याः । इषवः । ताः । जयन्तु ।
 अस्माकम् । वीराः । उत्तरे । भवन्तु । अस्मान् । देवासः । अयतु । हवेषु ॥ ११ ॥

(१४) अनुर्द्धां तुल्यम्

(१) एकवचनस्य मरुत्यावर्षा कफिः । यत्तापृथिवी देवते । त्रिषु वचनः ॥

इदमुच्छेद्योवसानमागौ शिवे मे यावापृथिवी अभूताम् ।

असपत्नाः प्रदिशो मे भवन्तु न वै त्वा द्विष्मो अर्भयं नो अस्तु ॥१॥

इदम् । उत्सृज्यैः । अवसानम् । आ । अगाम् । शिवे इति । मे । यावापृथिवी इति ।
 अभूताम् । असपत्नाः । प्रदिशः । मे । भवन्तु । न । वै । त्वा । द्विष्मः । अर्भयम् । नः । अस्तु ॥

- XIX.13.7** May the resplendent one (army-chief), crushing the enemy clans with tremendous force, pitiless, valiant, quick to take offence, difficult to dislodge, vanquisher of armies, the matchless her, protect our armies in battles. (Yv. XVII.39)
- XIX.13.8** O Lord of the large army, slayer of evil forces, harassing the enemies, may you go around far and wide with your chariot. Routing the opponent armies and conquering the violent foes in battles, may you become protector of our chariots. (Yv. XVII.36)
- XIX.13.9** Let the resplendent one, the Commander of the large army, be their leader, let the self-sacrificing squad be on their right; let the units intoxicated with herbal drinks move to the fore. Let the brave infantry march in the forefront of the conquering and overwhelming armies of godly people. (Yv. XVII.40 Variation)
- XIX.13.10** Fierce strength of the powerful army-chief of the venerable kind, and of the infantry, glittering like (many) suns, has come up. And up goes the shout of the winning godly people, big-hearted and capable of overturning the worlds. (Yv. XVII.41)
- XIX.13.11** When the flags assemble in the battle-field, may our army-chief win; may those shafts win that are ours. may our warriors have an edge over the enemy; may the bounties of Nature protect us in the battles. (Yv. XVII.43)

For safety

- XIX.14.1** I have reached this highly excellent end (of the journey). Heaven and earth have been auspicious to me. May the great quarters be free rivals for me. Surely, we do not hate you. Let there be no fear for us. (Rv. VIII.61.13 Variation)

(१५) पञ्चदशं सूक्तम्

(१-६) वयुषस्त्वास्व सूतस्यायवर्षा ऋषिः । (१-४) वधमादिपतस्तृणमृषामिन्द्रः, (५-६) वधवीरहयोध
मन्त्रोक्तः देवताः । (१) वधमायाः पथ्यावृहती, (२, ५) द्वितीयापञ्चम्योधनुष्मदा वगती,
(३) कृतीयाया विराट्पथ्यापङ्क्तिः, (४, ६) वयुषीरहयोध विष्णुर्ऽन्तरास्ति ।

यत॑ इन्द्र॒ भया॑महे॒ ततो॑ नो॒ अभयं॑ कृधि ।
मघ॑वञ्छृग्धि॒ तव॑ त्वं न॒ ऊ॒तिभिर्वि॑ द्विषो॒ वि मृ॑धो जहि ॥१॥
इन्द्रं॑ वयम॒नूरा॑धं हवामहे॒नु रा॑ध्यास्म॒ द्विप॑दा चतु॒ष्पदा॑ ।
मा नः॑ सेना॒ अर॑रुपीरुपं गुर्वि॒षूचीरिन्द्र॑ द्रुहो॒ वि ना॑शय ॥२॥
इन्द्रं॑ स्नातोत॒ वृत्र॑हा पर॒स्फानो॑ वरे॒ण्यः ।
स र॑क्षिता चर॒म॒तः स म॑ध्य॒तः स प॑श्चात्स पुर॒स्ता॑मो अस्तु ॥३॥
उ॒रुं नो॑ लो॒कम॑नु॒ नेषि॑ वि॒द्वान्स्व॒र्य॒स्योति॑रभयं स्व॒स्ति ।
उ॒ग्रा ते॑ इन्द्र॒ स्थवि॑रस्य बा॒हू उ॒प॑ क्षयेम॒ शर॑णा बृ॒हन्तो॑ ॥४॥
अभयं॑ नः॒ कर॑त्यन्तरि॒क्षम॑भयं॒ घावा॑पृथि॒वी उ॒भे इ॒मे ।
अभयं॑ प॒श्चाद॑भयं॒ पुर॑स्तादुत्तराद॒धरा॑दभयं॒ नो अस्तु॑ ॥५॥
अभयं॑ मि॒त्राद॑भयम॒मित्रा॑दभयं॒ ज्ञाता॑दभयं॒ पुरो॑ यः ।
अभयं॑ नक्त॒मभयं॑ दिवा॒ नः सर्वा॑ आशा॒ मम॑ मि॒त्रं भ॑वन्तु ॥६॥

यतः । इन्द्र । भयामहे । ततोः । नः । अभयम् । कृधि ।
मघवञ्छृग्धि । तव । त्वम् । नः । ऊ॒तिभिः । वि । द्विषः । वि । मृधः । जहि ॥
इन्द्रम् । वयम् । अनु॒रा॒धम् । हवामहे । अनु । रा॒ध्या॒स्म । द्वि॒प॒दा । चतु॒ष्प॒दा ।
मा । नः । सेनाः । अर॑रुपीः । उप । गुः । वि॒षू॒चीः । इन्द्र । द्रुहः । वि । ना॒शय ॥ २ ॥
इन्द्रः । ज्ञाता । उ॒त । वृ॒त्र॒हा । पर॒स्फानः । वरे॒ण्यः ।
सः । र॑क्षिता । चर॒म॒तः । सः । म॑ध्य॒तः । सः । प॑श्चात् । सः । पुर॒स्ता॒त् । नः । अस्तु ॥ ३ ॥
उ॒रुम् । नः । लो॒कम् । अनु । नेषि । वि॒द्वान् । स्व॒र्यः । यत् । उ॒यो॒तिः । अभयम् । स्व॒स्ति ।
उ॒ग्रा । ते । इन्द्र । स्थवि॑रस्य । बा॒हू इति । उ॒प॑ । क्षये॒म् । शर॑णा । बृ॒हन्ता ॥ ४ ॥
अभयम् । नः । कर॑ति । अ॒न्तरि॑क्षम् । अभयम् । घावा॑पृथि॒वी इति । उ॒भे इति । इ॒मे इति ।
अभयम् । प॒श्चात् । अभयम् । पुर॑स्तात् । उ॒त्तरा॑त् । अ॒धरा॑त् । अभयम् । नः । अस्तु ॥ ५ ॥
अभयम् । मि॒त्रात् । अभयम् । अ॒मित्रा॑त् । अभयम् । ज्ञा॒तात् । अभयम् । पुरः । यः ।
अभयम् । नक्त॑म् । अभयम् । दिवा । नः । सर्वाः । आशाः । मम । मि॒त्रम् । भ॑वन्तु ॥ ६ ॥

For safety and success

- XIX.15.1** Wherefrom, O resplendent Lord, we apprehend danger, therefrom may you make us safe and secure. O bounteous Lord, you are capable of it with your protective aids. May you destroy completely our haters and harmers.
- XIX.15.2** We invoke the resplendent Lord, the granter of success. May we obtain success through bipeds and quadrupeds. Let not the armies of cruel foes approach us. O resplendent Lord, may you destroy vast hordes of enemies.
- XIX.15.3** The resplendent Lord is the saviour as well as the destroyer of nescience; He is the defender against enemies and is the best to choose. May He be our protector at the extreme ends, He in the middle, He from the front and He from behind.
- XIX.15.4** Knowing well, may you lead us to the spacious region, where there is heavenly light, freedom, fear and weal. May we take shelter, O resplendent Lord, mighty in battle, under your formidable arms, the great refuges. (Rg.VI.47.8. Variation)
- XIX.15.5** May the midspace make us free from fear; free from fear, may both these heaven and earth be (for us). May there be no fear to us from behind, from the front, from above as well as from below.
- XIX.15.6** May there be no fear from a friend; no fear from a foe; no fear from one known to us; no fear from the unknown one. May there be no fear at night, no fear in the day for us. May all the regions be friendly to me.

(११) ऋक्तां वृत्तम्

(१-१) दृष्टस्यास्य वृत्तस्यापरां कति । मन्त्रोक्तं देवताः । (१) दृष्टस्यापरां कति ।

(२) द्वितीयापरां मन्त्रस्यापरां कति । मन्त्रोक्तं देवताः ।

असृष्टं पुरस्तात्पृथग्भो अर्भयं कृतम् ।

सविता मा दक्षिणत उत्तरान्मा शचीपतिः ॥१॥

दिवो मादित्या रक्षन्तु भूम्या रक्षन्त्वमयः ।

इन्द्राग्नी रक्षतां मा पुरस्तादुश्विनोऽभितः शर्म यच्छताम् ।

तिरश्चीन्म्या रक्षतु जातवेदा भूतकृते मे सर्वतः सन्तु वर्म ॥२॥

असृष्टम् । पुरस्तात् । पृथग् । नः । अर्भयम् । कृतम् ।

सविता । मा । दक्षिणतः । उत्तरात् । मा । शचीपतिः ॥ १ ॥

दिवः । मा । आदित्याः । रक्षन्तु । भूम्याः । रक्षन्तु । अमयः ।

इन्द्राग्नी इति । रक्षताम् । मा । पुरस्तात् । अश्विनौ । अभितः । शर्म । यच्छताम् ।

तिरश्चीन् । अग्न्या । रक्षतु । जातवेदाः । भूतकृतेः । मे । सर्वतः । सन्तु । वर्म ॥ २ ॥

(१०) तत्तत्तत्तत्

(१-१०) दृष्टस्यास्य वृत्तस्यापरां कति । मन्त्रोक्तं देवताः । [(१) दृष्टस्यापरां कति, (२-१०) द्वितीयापरां कति]

[(२) अग्न्याः, (३) अग्न्याः, (४) अग्न्याः, (५) अग्न्याः, (६) अग्न्याः, (७) अग्न्याः, (८) अग्न्याः, (९) अग्न्याः, (१०) अग्न्याः]

[(१) अग्न्याः, (२) अग्न्याः, (३) अग्न्याः, (४) अग्न्याः, (५) अग्न्याः, (६) अग्न्याः, (७) अग्न्याः, (८) अग्न्याः, (९) अग्न्याः, (१०) अग्न्याः]

अग्निमी पातु वसुभिः पुरस्तात्तस्मिन्कमे तस्मिन्कमे तां पुरं प्रेमि ।

स मा रक्षतु स मा गोपायतु तस्मा आत्मानं परि ददे स्वाहा ॥१॥

वायुर्मान्तरिक्षेणेतस्या दिशः पातु तस्मिन्कमे तस्मिन्कमे तां पुरं प्रेमि ।

स मा रक्षतु स मा गोपायतु तस्मा आत्मानं परि ददे स्वाहा ॥२॥

अग्निः । मा । पातु । वसुभिः । पुरस्तात् । तस्मिन् । कमे । तस्मिन् । श्रये । ताम् । पुरम् । प्र ।

एभिः । सः । मा । रक्षतु । सः । मा । गोपायतु । तस्मै । आत्मानम् । परि । ददे । स्वाहा ॥१॥

वायुः । मा । अन्तरिक्षेण । एतस्याः । दिशः । पातु । तस्मिन् । कमे । तस्मिन् । श्रये ।

ताम् । पुरम् । प्र । एभिः । सः । मा । रक्षतु । सः । मा । गोपायतु । तस्मै । आत्मानम् ।

रै । ददे । स्वाहा ॥ २ ॥

To divinities for safety and protection

XIX.16.1 Freedom from rivals in the east and freedom from fear in the west has been secured for us. May the impeller Lord guard me from the south and the Lord of action from the north.

XIX.16.2 May the suns (of the twelve months) protect me from the sky; may the fires protect (me) from earth. May Lord resplendent and adorable protect me in front and the aśvins (twins divine) grant me protection on all sides. May the Lord cognizant of all protect our cows crosswise. May the creators of all beings be my armour on all sides.

To Various Gods for protection

XIX.17.1 May the adorable Lord (Agni) along with the Vasus (young sages) guard me from the east. I step in Him; in Him I take shelter; to that castle do I go. May He defend me; may He protect me. To Him I totally surrender myself. Svāhā (hail).

XIX.17.2 May the pervading Lord (Vāyu), along with the midspace, guard me from this direction (middle of the east and the south). I step in Him; in Him I take shelter; to that castle do I go. May He defend me; may He protect me. To Him I totally surrender myself. Svāhā.

सोमो मा रुद्रैर्दक्षिणाया दिशः पातु तस्मिन्क्रमे तस्मिञ्छ्रये तां पुरं भ्रेमि ।
 स मा रक्षतु स मा गोपायतु तस्मा आत्मानं परि ददे स्वाहा ॥३॥
 वरुणो मादित्यैरेतस्या दिशः पातु तस्मिन्क्रमे तस्मिञ्छ्रये तां पुरं भ्रेमि ।
 स मा रक्षतु स मा गोपायतु तस्मा आत्मानं परि ददे स्वाहा ॥४॥
 सूर्यो मा द्यावापृथिवीभ्यां प्रतीच्या दिशः पातु तस्मिन्क्रमे तस्मिञ्छ्रये तां पुरं भ्रेमि ।
 स मा रक्षतु स मा गोपायतु तस्मा आत्मानं परि ददे स्वाहा ॥५॥
 आपो मोषधीमतीरेतस्या दिशः पातु तासु क्रमे तासु श्रये तां पुरं भ्रेमि ।
 ता मा रक्षन्तु ता मा गोपायन्तु ताम्य आत्मानं परि ददे स्वाहा ॥६॥
 विश्वकर्मा मा सप्तऋषिभिर्दक्षिणाया दिशः पातु तस्मिन्क्रमे तस्मिञ्छ्रये तां पुरं भ्रेमि ।
 स मा रक्षतु स मा गोपायतु तस्मा आत्मानं परि ददे स्वाहा ॥७॥

सोमः । मा । रुद्रैः । दक्षिणायाः । दिशः । पातु । तस्मिन् । क्रमे । तस्मिन् । श्रये । ताम् ।
 पुरम् । प्र । एमि । सः । मा । रक्षतु । सः । मा । गोपायतु । तस्मै । आत्मानम् । परि ।
 ददे । स्वाहा ॥ ३ ॥

वरुणः । मा । आदित्यैः । एतस्याः । दिशः । पातु । तस्मिन् । क्रमे । तस्मिन् । श्रये । ताम् ।
 पुरम् । प्र । एमि । सः । मा । रक्षतु । सः । मा । गोपायतु । तस्मै । आत्मानम् । परि ।
 ददे । स्वाहा ॥ ४ ॥

सूर्यः । मा । द्यावापृथिवीभ्याम् । प्रतीच्याः । दिशः । पातु । तस्मिन् । क्रमे । तस्मिन् ।
 श्रये । ताम् । पुरम् । प्र । एमि । सः । मा । रक्षतु । सः । मा । गोपायतु । तस्मै ।
 आत्मानम् । परि । ददे । स्वाहा ॥ ५ ॥

आपः । मा । ओषधीऽमतीः । एतस्याः । दिशः । पातु । तासु । क्रमे । तासु । श्रये ।
 ताम् । पुरम् । प्र । एमि । ताः । मा । रक्षन्तु । ताः । मा । गोपायन्तु । ताम्यः ।
 आत्मानम् । परि । ददे । स्वाहा ॥ ६ ॥

विश्वकर्मा । मा । सप्तऋषिभिः । उर्दीच्याः । दिशः । पातु । तस्मिन् । क्रमे । तस्मिन् ।
 श्रये । ताम् । पुरम् । प्र । एमि । सः । मा । रक्षतु । सः । मा । गोपायतु । तस्मै ।
 आत्मानम् । परि । ददे । स्वाहा ॥ ७ ॥

XIX.17.3 May the blissful Lord (Soma), along with Rudras (adult sages), guard me from the southern quarter. I step in Him; in Him I take shelter; to that castle do I go. May He defend me; may He protect me. To Him I totally surrender myself. Svāhā.

XIX.17.4 May the venerable Lord (Varuna), along with Ādityas (old sages), guard me from this direction (middle of the south and the west). I step in Him; in Him I take shelter; to that castle do I go. May He defend me; may He protect me. To Him I totally surrender myself. Svāhā.

XIX.17.5 May Sun (god), along with the heaven and earth, guard me from the western quarter. I step in Him; in Him I take shelter; to that castle do I go. May He defend me; may He protect me. To Him I totally surrender myself. Svāhā.

XIX.17.6 May Waters, along with the medicinal plants, guard me from this direction (middle of the west and the north). I step in Him; in Him I take shelter; to that castle do I go. May He defend me; may He protect me. To Him I totally surrender myself. Svāhā.

XIX.17.7 May the universal Architect, along with the seven seers, guard me from the northern quarter. I step in Him; in Him I take shelter; to that castle do I go. May He defend me; may He protect me. To Him I totally surrender myself. Svāhā.

इन्द्रो मा मरुत्वानितस्यां दिशः पातु तस्मिन्क्रमे तस्मिञ्छये तां पुरं प्रेमि ।

स मां रक्षतु स मां गोपायतु तस्मां आत्मानं परि ददे स्वाहा ॥८॥

प्रजापतिर्मा प्रजननवान्सुह प्रतिष्ठाया ध्रुवायां दिशः पातु तस्मिन्क्रमे तस्मिञ्छये तां पुरं प्रेमि ।

स मां रक्षतु स मां गोपायतु तस्मां आत्मानं परि ददे स्वाहा ॥९॥

बृहस्पतिर्मा विश्वेदेवैरूर्वायां दिशः पातु तस्मिन्क्रमे तस्मिञ्छये तां पुरं प्रेमि ।

स मां रक्षतु स मां गोपायतु तस्मां आत्मानं परि ददे स्वाहा ॥१०॥

इन्द्रः । मा । मरुत्वान् । एतस्याः । दिशः । पातु । तस्मिन् । क्रमे । तस्मिन् । श्रये ।
ताम् । पुरम् । प्र । एमि । सः । मा । रक्षतु । सः । मा । गोपायतु । तस्मै ।
आत्मानम् । परि । ददे । स्वाहा ॥ ८ ॥

प्रजापतिः । मा । प्रजननवान् । सुह । प्रतिष्ठया । ध्रुवायाः । दिशः । पातु ।
तस्मिन् । क्रमे । तस्मिन् । श्रये । ताम् । पुरम् । प्र । एमि । सः । मा । रक्षतु । सः । मा ।
गोपायतु । तस्मै । आत्मानम् । परि । ददे । स्वाहा ॥ ९ ॥

बृहस्पतिः । मा । विश्वैः । देवैः । ऊर्वायाः । दिशः । पातु । तस्मिन् । क्रमे । तस्मिन् ।
श्रये । ताम् । पुरम् । प्र । एमि । सः । मा । रक्षतु । सः । मा । गोपायतु । तस्मै ।
आत्मानम् । परि । ददे । स्वाहा ॥ १० ॥

(१८) अथर्वचं सूक्तम्

(१-१०) दशार्चस्यस्य मरुत्वान् यानि क्रमि । मरुतोऽस्य देवता । (१, ८) यपमाह्नयोर्कर्मोऽप्यस्य विदुः ।

(१-४, ९) द्वितीयामिन्द्रस्य सुहृन्वाच्यार्चस्तु । (५) यजाम्या {स्वराट्} वाच्यार्चस्तु ।

(५, ९, १०) तृतीयामिन्द्रस्य सुहृन्वाच्यार्चस्तु । तर्कं दिशताम् ।

अग्निं ते वसुवन्तमृच्छन्तु । ये मांघ्रायवः प्राच्यां दिशोऽभिदासात् ॥१॥

वायुं तेऽन्तरिक्षवन्तमृच्छन्तु । ये मांघ्रायवः एतस्यां दिशोऽभिदासात् ॥२॥

सोमं ते रुद्रवन्तमृच्छन्तु । ये मांघ्रायवो दक्षिणायां दिशोऽभिदासात् ॥३॥

अग्निम् । ते । वसुवन्तम् । अृच्छन्तु । ये । मा । अघ्नयवः । प्राच्याः । दिशः । अभिदासान् ॥

वायुम् । ते । अन्तरिक्षवन्तम् । अृच्छन्तु । ये । मा । अघ्नयवः । एतस्याः ।
दिशः । अभिदासान् ॥ २ ॥

सोमम् । ते । रुद्रवन्तम् । अृच्छन्तु । ये । मा । अघ्नयवः । दक्षिणायाः । दिशः ।
अभिदासान् ॥ ३ ॥

- XIX.17.8** May the resplendent Lord, along with Maruts (cloud-bearing winds) guard me from this direction (middle of the north and the east). I step in Him; in Him I take shelter; to that castle do I go. May He defend me; may He protect me. To Him I totally surrender myself. Svāhā.
- XIX.17.9** May the Lord of creatures (Prajāpati), along with virility and respectability, guard me from the fixed quarter (i.e., nadir). I step in Him; in Him I take shelter; to that castle do I go. May He defend me; may He protect me. To Him I totally surrender myself. Svāhā.
- XIX.17.10** May the Lord supreme (Bṛhaspati) along with all the bounties of Nature, guard me from the upward quarter (i.e., zenith). I step in Him; in Him I take shelter; to that castle do I go. May He defend me; may He protect me. To Him I totally surrender myself. Svāhā.

For protection : To various God.

- XIX.18.1** To the adorable Lord with the Vasus, may they go (for their destruction), who, of sinful intent, invade me from the eastern quarter.
- XIX.18.2** To the pervading Lord with the midspace, may they go (for their destruction), who, of sinful intent invade me from this direction (middle of the south).
- XIX.18.3** To the blissful Lord with the Rudras, may they go (for their destruction), who, of sinful intent, invade me from the southern quarter.

चरुणं ते आदित्यवन्तमृच्छन्तु । ये माघायव एतस्यां दिशोऽभिदासात् ॥४॥
 सूर्यं ते द्यावापृथिवीवन्तमृच्छन्तु । ये माघायवः प्रतीच्यां दिशोऽभिदासात् ॥५॥
 अपस्त ओषधीमतींश्चच्छन्तु । ये माघायव एतस्यां दिशोऽभिदासात् ॥६॥
 विश्वकर्माणं ते संस्रुषिवन्तमृच्छन्तु । ये माघायव उदीच्यां दिशोऽभिदासात् ॥७॥
 इन्द्रं ते मरुत्वन्तमृच्छन्तु । ये माघायव एतस्यां दिशोऽभिदासात् ॥८॥
 प्रजापतिं ते प्रजननवन्तमृच्छन्तु । ये माघायवो ध्रुवायां दिशोऽभिदासात् ॥९॥
 बृहस्पतिं ते विश्वदैववन्तमृच्छन्तु । ये माघायव ऊर्ध्वायां दिशोऽभिदासात् ॥१०॥

चरुणं । ते । आदित्यवन्तम् । ऋच्छन्तु । ये । मा । अघड्यवः । एतस्याः । दिशः ।
 अभिदासान् ॥ ४ ॥

सूर्यम् । ते । द्यावापृथिवीवन्तम् । ऋच्छन्तु । ये । मा । अघड्यवः । प्रतीच्याः । दिशः ।
 अभिदासान् ॥ ५ ॥

अप । ते । ओषधीऽमतीः । ऋच्छन्तु । ये । मा । अघड्यवः । एतस्याः । दिशः ।
 अभिदासान् ॥ ६ ॥

विश्वकर्माणम् । ते । संस्रुषिवन्तम् । ऋच्छन्तु ।
 ये । मा । अघड्यवः । उदीच्याः । दिशः । अभिदासान् ॥ ७ ॥

इन्द्रम् । ते । मरुत्वन्तम् । ऋच्छन्तु । ये । मा । अघड्यवः । एतस्याः । दिशः ।
 अभिदासान् ॥ ८ ॥

प्रजापतिम् । ते । प्रजननवन्तम् । ऋच्छन्तु । ये । मा । अघड्यवः । ध्रुवायाः ।
 दिशः । अभिदासान् ॥ ९ ॥

बृहस्पतिम् । ते । विश्वदैववन्तम् । ऋच्छन्तु । ये । मा । अघड्यवः । ऊर्ध्वायाः ।
 दिशः । अभिदासान् ॥ १० ॥

- XIX.18.4** To the venerable Lord with the suns (of twelve months), may they go (for their destruction), who of sinful intent invade me from this direction (middle of the south and the west).
- XIX.18.5** To the Sun (God) with the heaven and earth, may they go (for their destruction), who of sinful intent invade me from the western quarter
- XIX.18.6** To the Waters with the medicinal plants, may they go (for their destruction), who, of sinful intent, invade me from this direction (middle of the west and the north)
- XIX.18.7** To the universal Architect with the seven-seers may they go (for their destruction), who, of sinful intent, invade me from the northern quarter.
- XIX.18.8** To the resplendent Lord with Maruts (the cloud-bearing winds), may they go (for their destruction), who of sinful intent invade me from this direction (middle of the north and the east).
- XIX.18.9** To the Lord of creatures with virility, may they go (for their destruction), who, of sinful intent, invade me from the fixed quarter (nadir).
- XIX.18.10** To the Lord supreme with all the bounties of Nature, may they go (for their destruction), who, of sinful intent, invade me from the upward quarter (zenith).

(१५) पञ्चोत्तमं सूक्तम्

(१-११) वक्रादशर्वस्यास्य सूक्तस्यापार्श्वं कृत्वा । अन्धया चन्द्रोत्तमं देवताः । (१, २, ५) मधमद्वितीया-
नक्षत्रीणावृषां धुरिगृह्वती, (२, ४-८, ११) द्वितीयायाश्चतुर्थीदिपक्षानामेकादश्याश्चतुर्थ्यार्ग्यं
पङ्क्तिः, (१०) दशम्याश्च स्वयत् पङ्क्तिस्तन्नास्ति ॥

मित्रः पृथिव्योदकामृत्तां पुरं प्र णयामि वः ।
तामा विशत् तां प्र विशत् सा वः शर्मं च वर्मं च यच्छत् ॥१॥
वायुरन्तरिक्षोदकामृत्तां पुरं प्र णयामि वः ।
तामा विशत् तां प्र विशत् सा वः शर्मं च वर्मं च यच्छत् ॥२॥
सूर्यो दिवोदकामृत्तां पुरं प्र णयामि वः ।
तामा विशत् तां प्र विशत् सा वः शर्मं च वर्मं च यच्छत् ॥३॥
चन्द्रमा नक्षत्रैरुदकामृत्तां पुरं प्र णयामि वः ।
तामा विशत् तां प्र विशत् सा वः शर्मं च वर्मं च यच्छत् ॥४॥
सोम ओषधीभिरुदकामृत्तां पुरं प्र णयामि वः ।
तामा विशत् तां प्र विशत् सा वः शर्मं च वर्मं च यच्छत् ॥५॥
यज्ञो दक्षिणाभिरुदकामृत्तां पुरं प्र णयामि वः ।
तामा विशत् तां प्र विशत् सा वः शर्मं च वर्मं च यच्छत् ॥६॥

मित्रः । पृथिव्या । उत् । अक्रामत् । ताम् । पुरम् । प्र । नयामि । वः । ताम् । आ ।
विशत् । ताम् । प्र । विशत् । सा । वः । शर्मं । च । वर्मं । च । यच्छत् ॥ १ ॥
वायुः । अन्तरिक्षेण । उत् । अक्रामत् । ताम् । पुरम् । प्र । नयामि । वः ।
ताम् । आ । विशत् । ताम् । प्र । विशत् । सा । वः । शर्मं । च । वर्मं । च । यच्छत् ॥ २ ॥
सूर्यः । दिवा । उत् । अक्रामत् । ताम् । पुरम् । प्र । नयामि । वः । ताम् । आ ।
विशत् । ताम् । प्र । विशत् । सा । वः । शर्मं । च । वर्मं । च । यच्छत् ॥ ३ ॥
चन्द्रमाः । नक्षत्रैः । उत् । अक्रामत् । ताम् । पुरम् । प्र । नयामि । वः । ताम् । आ ।
विशत् । ताम् । प्र । विशत् । सा । वः । शर्मं । च । वर्मं । च । यच्छत् ॥ ४ ॥
सोमः । ओषधीभिः । उत् । अक्रामत् । ताम् । पुरम् । प्र । नयामि । वः । ताम् ।
आ । विशत् । ताम् । प्र । विशत् । सा । वः । शर्मं । च । वर्मं । च । यच्छत् ॥ ५ ॥
यज्ञः । दक्षिणाभिः । उत् । अक्रामत् । ताम् । पुरम् । प्र । नयामि । वः । ताम् । आ ।
विशत् । ताम् । प्र । विशत् । सा । वः । शर्मं । च । वर्मं । च । यच्छत् ॥ ६ ॥

For protection : To Various Gods

- XIX.19.1** The fire rose up with the earth; I lead you forward to that castle; reach it; enter it. May it offer you happiness as well as protection.
- XIX.19.2** The wind rose up with the midspace; I lead you forward to that castle; reach it; enter it. May it offer you happiness as well as protection.
- XIX.19.3** The sun rose up with the sky; I lead you forward to that castle; reach it; enter it. May it offer you happiness as well as protection.
- XIX.19.4** The moon rose up with the asterisms; I lead you forward to that castle; reach it; enter it. May it offer you happiness as well as protection.
- XIX.19.5** Soma (the cure-juice) rose up with the herbs; I lead you forward to that castle; reach it; enter it. May it offer you happiness as well as protection.
- XIX.19.6** The sacrifice rose up with the sacrificial gifts; I lead you forward to that castle; reach it; enter it. May it offer you happiness as well as protection.

समुद्रो नदीभिर्दकामस्तां पुरं प्र णयामि वः ।
 तामा विशत् तां प्र विशत् सा वः शर्मं च वर्मं च यच्छतु ॥७॥
 मक्षं ब्रह्मचारिभिर्दकामस्तां पुरं प्र णयामि वः ।
 तामा विशत् तां प्र विशत् सा वः शर्मं च वर्मं च यच्छतु ॥८॥
 इन्द्रो वीर्येणोदकामस्तां पुरं प्र णयामि वः ।
 तामा विशत् तां प्र विशत् सा वः शर्मं च वर्मं च यच्छतु ॥९॥
 देवा अमृतैर्नोदकामस्तां पुरं प्र णयामि वः ।
 तामा विशत् तां प्र विशत् सा वः शर्मं च वर्मं च यच्छतु ॥१०॥
 प्रजापतिः प्रजामिर्दकामस्तां पुरं प्र णयामि वः ।
 तामा विशत् तां प्र विशत् सा वः शर्मं च वर्मं च यच्छतु ॥११॥

समुद्रः । नदीभिः । उत् । अकामत् । ताम् । पुरम् । प्र । नयामि । वः । ताम् । आ ।
 विशत् । ताम् । प्र । विशत् । सा । वः । शर्मं । च । वर्मं । च । यच्छतु ॥ ७ ॥
 मक्षः । ब्रह्मचारिभिः । उत् । अकामत् । ताम् । पुरम् । प्र । नयामि । वः । ताम् । आ ।
 विशत् । ताम् । प्र । विशत् । सा । वः । शर्मं । च । वर्मं । च । यच्छतु ॥ ८ ॥
 इन्द्रः । वीर्येण । उत् । अकामत् । ताम् । पुरम् । प्र । नयामि । वः । ताम् । आ ।
 विशत् । ताम् । प्र । विशत् । सा । वः । शर्मं । च । वर्मं । च । यच्छतु ॥ ९ ॥
 देवाः । अमृतैर्न । उत् । अकामन् । ताम् । पुरम् । प्र । नयामि । वः । ताम् । आ ।
 विशत् । ताम् । प्र । विशत् । सा । वः । शर्मं । च । वर्मं । च । यच्छतु ॥ १० ॥
 प्रजापतिः । प्रजामिः । उत् । अकामत् । ताम् । पुरम् । प्र । नयामि । वः । ताम् ।
 आ । विशत् । ताम् । प्र । विशत् । सा । वः । शर्मं । च । वर्मं । च । यच्छतु ॥ ११ ॥

- XIX.19.7** The ocean rose up with the rivers; I lead you forward to that castle; reach it; enter it. May it offer you happiness as well as protection.
- XIX.19.8** The sacred knowledge rose up with the seekers of sacred knowledge; I lead you forward to that castle; reach it; enter it. May it offer you happiness as well as protection.
- XIX.19.9** The resplendent self rose up with the valour; I lead you forward to that castle; reach it; enter it. May it offer you happiness as well as protection.
- XIX.19.10** The enlightened ones rose up with the immortality; I lead you forward to that castle; reach it; enter it. May it offer you happiness as well as protection.
- XIX.19.11** The Lord of creatures rose up with the offsprings; I lead you forward to that castle; reach it; enter it. May it offer you happiness as well as protection.

(१०) निरुक्तं

(1-4) अथर्ववेदस्य श्रुतस्यापार्थक्यं । मनोऽस्य देवताः । (1) अथर्ववेदस्य, (2) द्वितीयाया
वर्गा, (3) द्वितीयायाः पुस्तकावधि, (4) अथर्ववेदस्य कर्त्तृत्वम् ।

अप न्यधुः पौरुषेयं च धं यमिन्द्राग्नी धाता सविता बृहस्पतिः ।
 सोमो राजा वरुणो अश्विना यमः पूषा अस्मान् परि पातु मृत्योः ॥१॥
 यानि चकार भुवनस्य यस्पतिः प्रजापतिर्मातुरिषा प्रजाम्यः ।
 प्रदिशो यानि वसते दिशश्च तानि मे वर्माणि बहुलानि सन्तु ॥२॥
 यत्ते तनूष्वनन्त देवा द्युराजयो देहिनः ।
 इन्द्रो यश्चके वर्म तदस्मान् पातु विश्वतः ॥३॥
 वर्म मे यावापृथिवी वर्माह्वर्म सूर्यः ।
 वर्म मे विश्वे देवाः क्रन्मा मा प्रापत्यतीचिका ॥४॥

अप । न्यधुः । पौरुषेयम् । बधम् । यम् । इन्द्राग्नी इति । धाता । सविता । बृहस्पतिः ।
 सोमः । राजा । वरुणः । अश्विना । यमः । पूषा । अस्मान् । परि । पातु । मृत्योः ॥ १ ॥
 यानि । चकार । भुवनस्य । यः । पतिः । प्रजापतिः । मातुरिषा । प्रजाम्यः ।
 प्रदिशः । यानि । वसते । दिशः । च । तानि । मे । वर्माणि । बहुलानि । सन्तु ॥२॥
 यत् । ते । तनूषु । अनन्त । देवाः । द्युराजयोः । देहिनः ।
 इन्द्रः । यत् । चके । वर्म । तत् । अस्मान् । पातु । विश्वतः ॥ ३ ॥
 वर्म । मे । यावापृथिवी इति । वर्म । अहः । वर्म । सूर्यः ।
 वर्म । मे । विश्वे । देवाः । क्रन् । मा । मा । प्र । आपत् । प्रतीचिका ॥ ४ ॥

(११) एकविंशं सूक्तम्

(1) अथर्ववेदस्य श्रुतस्यापार्थक्यं । मनोऽस्य देवताः । एकावधाना द्विपदा तन्वी बृहती इत्यम् ।

गायत्र्यनुष्णिगनुष्टुप्बृहती पङ्क्तिस्तृष्टुपङ्क्तयै ॥१॥

गायत्री । उष्णिक् । अनुष्टुप् । बृहती । पङ्क्तिः । त्रिष्टुप् । जगत्त्रै ॥ १ ॥

For protection by various Gods

XIX.20.1 From the deadly weapon, which the foemen have secretly sent towards us, may the Lord resplendent and adorable and sustainer, the impeller Lord, the lord supreme, the blissful Lord, the venerable king, the twins-divine, the Controller Lord, the nourisher Lord fully protect us from that death.

XIX.20.2 Whatever He, who is the Lord of universe and the Lord of creatures breathing in the midspace, has made an armour for His creatures, and what the quarters and the mid-quarters put on, may all those be my ample defenses.

XIX.20.3 What (armour) those bounties of Nature, shining in the sky, assuming bodily form, put on their bodies, what the resplendent self makes an armour for himself, may that protect us from all sides.

XIX.20.4 May heaven and earth be my armour; (my) armour be the day; armour be the sun. May all the bounties of Nature make my armour. May the calamity (army of enemies) never reach me.

The Chandas : the meters

XIX.21.1 (Svāhā) to Gāyatrī, Usnik, Anuṣṭup, Brhatī, Pañku, Tristup and Jagatī.

(२२) द्वाविंशं सूक्तम्

(१-२१) एकविंशत्युपस्थास्य सूक्तस्याङ्गिरा ऋषिः । मन्त्रोक्तः वेद्यताः । (१) प्रथमर्कः साम्युज्जिह्व, (२, १, १४-१६, २०) द्वितीयमण्डयोभ्यर्चनयाविद्युत्स्य विंशत्याथ देवी मङ्गिः, (३, १९) कृतीवेकोनविंशोः श्राद्धापत्या गायत्री, (४, ७, ११, १७) तत्तुर्पौस्तम्येऽवधीततवशीनां देवी वगती, (५, १२-१३) पञ्चमीदायशी-
मपोदसीनां देवी मित्रुष, (८-१०) अष्टम्यादिष्वस्थातुपी वगती, (१८) नवमस्या
भातुर्प्येऽनुष (पक्षा एकवसानाः), (२१) एकविंशत्या वतुम्भरा मित्रुष इत्यंति ।

आङ्गिरसानामाद्यैः पञ्चानुवाकैः स्वाहा ॥१॥ षष्ठाय स्वाहा ॥२॥
सप्तमाष्टमाम्यां स्वाहा ॥३॥ नीलनखेम्यः स्वाहा ॥४॥
हरितेम्यः स्वाहा ॥५॥ क्षुद्रेभ्यः स्वाहा ॥६॥
पर्यायिकेभ्यः स्वाहा ॥७॥ प्रथमेभ्यः शृङ्गेभ्यः स्वाहा ॥८॥
द्वितीयेभ्यः शृङ्गेभ्यः स्वाहा ॥९॥ तृतीयेभ्यः शृङ्गेभ्यः स्वाहा ॥१०॥
उपोत्तमेभ्यः स्वाहा ॥११॥ उत्तमेभ्यः स्वाहा ॥१२॥

आङ्गिरसानाम् । आद्यैः । पञ्च । अनुऽवाकैः । स्वाहा ॥ १ ॥

षष्ठाय । स्वाहा ॥ २ ॥

सप्तमऽष्टमाम्याम् । स्वाहा ॥ ३ ॥

नीलऽनखेम्यः । स्वाहा ॥ ४ ॥

हरितेम्यः । स्वाहा ॥ ५ ॥

क्षुद्रेभ्यः । स्वाहा ॥ ६ ॥

पर्यायिकेभ्यः । स्वाहा ॥ ७ ॥

प्रथमेभ्यः । शृङ्गेभ्यः । स्वाहा ॥ ८ ॥

द्वितीयेभ्यः । शृङ्गेभ्यः । स्वाहा ॥ ९ ॥

तृतीयेभ्यः । शृङ्गेभ्यः । स्वाहा ॥ १० ॥

उपोऽत्तमेभ्यः । स्वाहा ॥ ११ ॥

उत्तमेभ्यः । स्वाहा ॥ १२ ॥

Homage to the parts of Atharva Veda

- XIX.22.1** Svāhā with the first five Anuvākas (chapters) of Atharva Veda (the compositions of Angiras).
- XIX.22.2** Svāhā to the sixth (chapter).
- XIX.22.3** Svāhā to the seventh and the eighth (chapter).
- XIX.22.4** Svāhā with the (chapters called) Nīlnakha.
- XIX.22.5** Svāhā with the (verses called) Hatitas.
- XIX.22.6** Svāhā to small (chapters or hymns).
- XIX.22.7** Svāhā to the chapters containing Paryāyas (hymns containing regularly recurring phrases or sentences).
- XIX.22.8** Svāhā to the chapters containing the first Śankhas (a particular type of mantras).
- XIX.22.9** Svāhā to the chapters containing the second Śandkhas.
- XIX.22.10** Svāhā to the chapters containing the third Śankhas.
- XIX.22.11** Svāhā to the hymns of the last but one chapter.
- XIX.22.12** Svāhā to the hymns of the last chapter.

उत्तरेभ्यः स्वाहा ॥१३॥ ऋषिभ्यः स्वाहा ॥१४॥
 शिषिभ्यः स्वाहा ॥१५॥ गुणेभ्यः स्वाहा ॥१६॥
 महागुणेभ्यः स्वाहा ॥१७॥ सर्वेभ्योऽङ्गिरोभ्यो विदगुणेभ्यः स्वाहा ॥१८॥
 पूषक्सहस्राम्नां स्वाहा ॥१९॥ ब्रह्मणे स्वाहा ॥२०॥
 ब्रह्मज्येष्ठा संवृता वीर्याणि ब्रह्मध्रे ज्येष्ठं दिव्यमा ततान ।
 भूतानां ब्रह्मा प्रयमोत जज्ञे तेनाहति ब्रह्मणा स्पर्धितुं कः ॥२१॥

उत्तरेभ्यः । स्वाहा ॥ १३ ॥

ऋषेभ्यः । स्वाहा ॥ १४ ॥

शिषिभ्यः । स्वाहा ॥ १५ ॥

गुणेभ्यः । स्वाहा ॥ १६ ॥

महागुणेभ्यः । स्वाहा ॥ १७ ॥

सर्वेभ्यः । अङ्गिरोभ्यः । विदगुणेभ्यः । स्वाहा ॥ १८ ॥

पूषक्सहस्राम्नाम् । स्वाहा । १९ ॥

ब्रह्मणे । स्वाहा ॥ २० ॥

ब्रह्मज्येष्ठा । समऽमृता । वीर्याणि । ब्रह्म । अग्ने । ज्येष्ठम् । दिव्यम् । आ । ततान् ।
 भूतानाम् । ब्रह्मा । प्रयमः । उत । जज्ञे । तेन । अहति । ब्रह्मणा । स्पर्धितुम् । कः ॥

XIX.22.13 Svāhā to the latter hymns

XIX.22.14 Svāhā to the seers.

XIX.22.15 Svāhā to the learning pupils.

XIX.22.16 Svāhā to Ganas (assemblies of seers).

XIX.22.17 Svāhā to large ganas.

XIX.22.18 Svāhā to all the Aṅgirasas, known to Ganas.

XIX.22.19 Svāhā to the two with a thousand each severally.

XIX.22.20 Svāhā to the Divine supreme.

XIX.22.21 All the valours collected are surpassed by the Divine supreme spread out the sky. The Divine supreme existed before the beings were born. So who can dare to compete with that Divine supreme.

(११) प्रयोविंशं सूक्तम्

(१-१०) विंशत्यस्यास्य सूक्तस्याधर्वा ऋषिः । मन्त्रोक्तप्रथम्या वा देवता । (१) प्रथमर्चं व्याहृती इहती, (१-७, २०, ११, २७) द्वितीयादितुषस्य प्रियोविंशोविंशिसप्तविंशोविंशः देवी त्रिष्टुप्, (८, १०-१२, १४-१६) मह्य्या दशम्यादितुषस्य अथर्वस्यादितुषस्य च मन्त्रादन्ता गावर्षी, (१७, १९, २१, २४-२५, २९) सप्तदशैकोन-विंशैकविंशीचतुर्विंशीरश्चविंशैकोनविंशीनां देवी ऋक्, (९, १३, १८, २३, २६, २८) नववी-प्रयोदशपञ्चदशीष्टाविंशीपञ्चदशविंशीनां देवी वसन्ती, (एता एकावसानाः),
(१०) विंशत्य चतुष्पदा त्रिष्टुप् कन्यासि ॥

आथर्वणानां चतुर्ऋचेभ्यः स्वाहा ॥१॥	प्रश्नर्चैभ्यः स्वाहा ॥२॥
षड्रचैभ्यः स्वाहा ॥३॥	सप्तर्चैभ्यः स्वाहा ॥४॥
अष्टर्चैभ्यः स्वाहा ॥५॥	नवर्चैभ्यः स्वाहा ॥६॥
दशर्चैभ्यः स्वाहा ॥७॥	एकादशर्चैभ्यः स्वाहा ॥८॥
द्वादशर्चैभ्यः स्वाहा ॥९॥	त्रयोदशर्चैभ्यः स्वाहा ॥१०॥
चतुर्दशर्चैभ्यः स्वाहा ॥११॥	पञ्चदशर्चैभ्यः स्वाहा ॥१२॥

आथर्वणानां । चतुःऋचेभ्यः । स्वाहा ॥ १ ॥

प्रश्नऋचेभ्यः । स्वाहा ॥ २ ॥

षडऋचेभ्यः । स्वाहा ॥ ३ ॥

सप्तऋचेभ्यः । स्वाहा ॥ ४ ॥

अष्टऋचेभ्यः । स्वाहा ॥ ५ ॥

नवऋचेभ्यः । स्वाहा ॥ ६ ॥

दशऋचेभ्यः । स्वाहा ॥ ७ ॥

एकादशऋचेभ्यः । स्वाहा ॥ ८ ॥

द्वादशऋचेभ्यः । स्वाहा ॥ ९ ॥

त्रयोदशऋचेभ्यः । स्वाहा ॥ १० ॥

चतुर्दशऋचेभ्यः । स्वाहा ॥ ११ ॥

पञ्चदशऋचेभ्यः । स्वाहा ॥ १२ ॥

Homage to the parts of Atharva Veda

XIX.23.1 Svāhā to the four-versed (hymns) of the Atharva Veda (the song of Atharvan).

XIX.23.2 Svāhā to the five-versed ones.

XIX.23.3 Svāhā to the six-versed ones.

XIX.23.4 Svāhā to the seven-versed ones.

XIX.23.5 Svāhā to the eight-versed ones.

XIX.23.6 Svāhā to the nine-versed ones.

XIX.23.7 Svāhā to the ten-versed ones.

XIX.23.8 Svāhā to the eleven-versed ones.

XIX.23.9 Svāhā to the twelve-versed ones.

XIX.23.10 Svāhā to the thirteen-versed ones.

XIX.23.11 Svāhā to the fourteen-versed ones.

XIX.23.12 Svāhā to the fifteen-versed ones.

षोडशर्चेभ्यः स्वाहा ॥१३॥ सप्तदशर्चेभ्यः स्वाहा ॥१४॥
 अष्टादशर्चेभ्यः स्वाहा ॥१५॥ एकोनविंशतिः स्वाहा ॥१६॥
 विंशतिः स्वाहा ॥१७॥ मृहत्क्वाण्डाय स्वाहा ॥१८॥
 नृचेभ्यः स्वाहा ॥१९॥ एकर्चेभ्यः स्वाहा ॥२०॥
 क्षुद्रेभ्यः स्वाहा ॥२१॥ एकानृचेभ्यः स्वाहा ॥२२॥
 रोहितेभ्यः स्वाहा ॥२३॥ सूर्याभ्यां स्वाहा ॥२४॥

षोडशऽर्क्षेभ्यः । स्वाहा ॥ १३ ॥
 सप्तदशऽर्क्षेभ्यः । स्वाहा ॥ १४ ॥
 अष्टादशऽर्क्षेभ्यः । स्वाहा ॥ १५ ॥
 एकोनविंशतिः । स्वाहा ॥ १६ ॥
 विंशतिः । स्वाहा ॥ १७ ॥
 मृहत्क्वाण्डाय । स्वाहा ॥ १८ ॥
 नृचेभ्यः । स्वाहा ॥ १९ ॥
 एकऽर्क्षेभ्यः । स्वाहा ॥ २० ॥
 क्षुद्रेभ्यः । स्वाहा ॥ २१ ॥
 एकऽनृचेभ्यः । स्वाहा ॥ २२ ॥
 रोहितेभ्यः । स्वाहा ॥ २३ ॥
 सूर्याभ्याम् । स्वाहा ॥ २४ ॥

.IX.23.13 Svāhā to the sixteen-versed ones.

.IX.23.14 Svāhā to the seventeen-versed ones.

.IX.23.15 Svāhā to the eighteen-versed ones.

.IX.23.16 Svāhā to nineteen.

.IX.23.17 Svāhā to twenty.

.IX.23.18 Svāhā to the great kanda (book or chapter).

.IX.23.19 Svāhā to the three-versed ones.

.IX.23.20 Svāhā to the one-versed ones.

.IX.23.21 Svāhā to the small ones.

.IX.23.22 Svāhā to the non-Rk-single-versed ones.

.IX.23.23 Svāhā to the ones about Rohita (sun).

.IX.23.24 Svāhā to the two about Sūrya (maiden to be married).

प्रा॒त्याभ्यां॑ स्वाहा ॥२५॥ प्रा॒जाप॒त्याभ्यां॑ स्वाहा ॥२६॥
 वि॒पा॒सु॒ह्यै स्वाहा ॥२७॥ म॒ङ्ग॒लि॒केभ्यः॑ स्वाहा ॥२८॥
 ब्र॒ह्म॒णे स्वाहा ॥२९॥
 ब्रह्म॑ज्ये॒ष्टा संभृ॑ता वी॒र्या॑णि ब्रह्मा॒ग्ने ज्येष्ठं॑ दि॒वमा त॑तान ।
 भू॒तानां॑ ब्र॒ह्मा प्रथ॑मो॒त्त जज्ञे॑ तेना॒र्हति॑ ब्रह्म॑णा॒ स्पर्धितुं॑ कः ॥३०॥

प्रा॒त्याभ्याम् । स्वाहा ॥ २५ ॥

प्रा॒जाप॒त्याभ्याम् । स्वाहा ॥२६॥

वि॒पा॒सु॒ह्यै । स्वाहा ॥ २७ ॥

म॒ङ्ग॒लि॒केभ्यः । स्वाहा ॥ २८ ॥

ब्र॒ह्म॒णे । स्वाहा ॥ २९ ॥

ब्रह्म॑ज्ये॒ष्टा । सम॑भृ॒ता । वी॒र्या॑णि । ब्रह्मं । अ॒ग्ने । ज्येष्ठं । दि॒वम् । आ । त॒तान् ।
 भू॒ताना॑म् । ब्र॒ह्मा । प्रथ॑मः । उ॒त्त । ज॒ज्ञे । तेन॑ । अ॒र्हति॑ । ब्रह्म॑णा । स्पर्धितुम् । कः ॥३०॥

(२५) ऋषिः सूक्तम्

(१-८) अष्टर्षेयास्य सूक्तस्याथर्षा ऋषिः । अन्वोक्त्य ब्रह्मन्स्मृतिर्षा देवता । (१-३) अथवाविषुवत्स्याशुक्ल,
 (४-९, ८) ऋष्यारिषुवत्स्याहम्या अथथ विष्णुः, (७) सप्तम्याथ विषुवती गायत्री उच्यते ॥

येन॑ दे॒वे सं॒वितारे॑ परि॑ दे॒वा अधा॑रयन् ।

तेने॒मं ब्र॒ह्मण॑स्पते॒ परि॑ रा॒ष्ट्राय॑ धत्तन ॥१॥

येन॑ । दे॒वम् । सं॒वितारं॑ । परि॑ । दे॒वाः । अधा॑रयन् ।

तेन॑ । इ॒मम् । ब्र॒ह्म॒णः । प॒ते । परि॑ । रा॒ष्ट्राय॑ । ध॒त्तन् ॥ १ ॥

XIX.23.25 Svāhā to the two about Vratya (learned guest)

XIX.23.26 Svāhā to the two about Prajāpati (the Lord of the creatures).

XIX.23.27 Svāhā to the (one beginning with the word) Visāsaḥ.

XIX.23.28 Svāhā to the auspicious one (euphemistically, inauspicious ones).

XIX.23.29 Svāhā to the Divine supreme.

XIX.23.30 All the valours collected are surpassed by the Divine supreme. In the beginning the Divine supreme spread out the sky. The Divine supreme existed before the beings were born. So, who can dare to compete with that Divine supreme.

For prosperity and protection

XIX.24.1 Wherewith the enlightened ones invested the divine impeller Lord, therewith, O Lord of knowledge, may you invest this person for kingly power.

परीममिन्द्रमायुषे मूहे क्षत्राय धत्तन ।

यथैनं जुरसे नयां ज्योक्क्षत्रेधि जागरत् ॥२॥

परीमं सोममायुषे मूहे श्रोत्राय धत्तन ।

यथैनं जुरसे नयां ज्योक्क्षत्रेधि जागरत् ॥३॥

परि धत्त धत्त नो वर्चसेमं जुरामृत्युं कृणुत दीर्घमायुः ।

बृहस्पतिः प्रायच्छुद्दास एतत्सोमाय रात्रे परिधातुवा उं ॥४॥

जुरां सु गच्छ परि धत्स्व वासो भवो गृष्टीनामभिश्शस्तिपा उं ।

शतं च जीवं शरदः पुरुचीं रायम् पोषमुपसंभ्यस्व ॥५॥

परीदं वासो अधियाः स्वस्तयेभूर्वापीनामभिश्शस्तिपा उं ।

शतं च जीवं शरदः पुरुचीर्वसनि चारुर्वि भजसि जीवन् ॥६॥

योगेयोगे त्वस्तं वाजेवाजे हवामहे । सखाय इन्द्रमृतये ॥७॥

परि । इमम् । इन्द्रम् । आयुषे । मूहे । क्षत्राय । धत्तन ।

यथा । एनम् । जुरसे । नयात् । ज्योक् । क्षत्रे । अधि । जागरत् ॥ २ ॥

परि । इमम् । सोमम् । आयुषे । मूहे । श्रोत्राय । धत्तन ।

यथा । एनम् । जुरसे । नयात् । ज्योक् । श्रोत्रे । अधि । जागरत् ॥ ३ ॥

परि । धत्त । धत्त । नः । वर्चसा । इमम् । जुरामृत्युम् । कृणुत । दीर्घम् । आयुः ।

बृहस्पतिः । प्र । अयच्छुद्दासः । एतत् । सोमाय । रात्रे । परिधातुवे । उं इति ॥ ४ ॥

जुराम् । सु । गच्छ । परि । धत्स्व । वासोः । भव । गृष्टीनाम् । अभिश्शस्तिपाः । उं इति ।

शतम् । च । जीवं । शरदः । पुरुचीः । रायः । च । पोषम् । उपसंभ्यस्व ॥ ५ ॥

परि । इदम् । वासः । अधियाः । स्वस्तये । अभूः । वापीनाम् । अभिश्शस्तिपाः । उं

इति । शतम् । च । जीवं । शरदः । पुरुचोः । वर्सनि । चारुः । वि । भजसि । जीवन् ॥ ६ ॥

योगेयोगे । त्वस्तम् । वाजेवाजे । हवामहे । सखायः । इन्द्रम् । मृतये ॥ ७ ॥

XIX.24.2 May you enclothe this resplendent one for long life, for great ruling power, so that I may lead him to ripe old age. May he (remain awake and alert to) watch over his dominion for long.

XIX.24.3 May you enclothe this blissful one for long life, for great listening (perceiving) capacity, so that I may lead him to ripe old age. May he (remain awake and alert to) listen to his dominion for long.

XIX.24.4 Enclothe (him); enclothe him with our splendour. Grant him long life to die of ripe old age. This is the garment which the Lord supreme presented to the blissful king for investiture.

XIX.24.5 May you reach ripe old age well. Put on the garment. May you become protector of people from misfortune. May you live through a hundred long autumns. May you accumulate and spend properly plenty of riches.

XIX.24.6 You have put on this garment for weal. Also you have become protector of your allies from misfortune. May you live through a hundred long autumns. Living handsomely, may you share out riches.

XIX.24.7 On every occasion, in every noble work, we invoke the resplendent God, the best among our friends, for our protection and happiness.

हिरण्यवर्णो अजरः सुवर्णो जराश्रुत्युः प्रजया सं विदास्व ।
तदुमिराह तद् सोम आह षडुत्पतिः सविता तदिन्द्रः ॥८॥

हिरण्यवर्णः । अजरः । सुवर्णः । जराश्रुत्युः । प्रजया । सम् । विदास्व ।
तत् । अग्निः । आह । तत् । कं इति । सोमः । आह । षडुत्पतिः । सविता । तत् । इन्द्रः । ८ ।

(११) पञ्चमं सूत्रम्

(१) पञ्चमस्तस्य सुवर्णस्य गोवध इति । यदी देवता । षडुत्पत्तिः ।

अश्रान्तस्य त्वा मनसा युनक्ति प्रयुमस्य च ।
उत्कूलमुहो भवोदुष्ट प्रति धावतात् ॥९॥

अश्रान्तस्य । त्वा । मनसा । युनक्ति । प्रयुमस्य । च ।
उत्कूलम् । उत्कूलः । भव । उत्कूलः । प्रति । धावतात् ॥ ९ ॥

(११) पञ्चमं सूत्रम्

(१-४) पञ्चमस्तस्य सुवर्णस्य गोवध इति । यद्विहिरण्यम् देवो । (१-२) प्रजयावितीत्यनेनोक्तम् ।

(१) इत्येताया षडुत्पत्तिः, (२) पञ्चमस्तस्य सुवर्णस्य गोवध इति ।

अग्नेः प्रजातं परि यद्विरण्यममृतं दुधे अधि मर्त्येषु ।
य एनहेतु स इदेनमर्हति जराश्रुत्युर्मवति यो विभति ॥१॥
यद्विरण्यं सूर्येण सुवर्णं प्रजावन्तो मनवः पूर्वं ईषिरे ।
तत्त्वा चन्द्रं वर्चसा सं सृजत्यामुष्मान्मवति यो विभति ॥२॥
आयुषि त्वा वर्चसे त्वीजसे च बलाय च ।
यथा हिरण्यतेजसा विभासासि जनान् अनु ॥३॥

अग्नेः । प्रजातम् । परि । यत् । हिरण्यम् । अमृतम् । दुधे । अधि । मर्त्येषु ।
यः । एनत् । वेद । सः । इत् । एनम् । अर्हति । जराश्रुत्युः । भवति । यः । विभति ॥ १ ॥
यत् । हिरण्यम् । सूर्येण । सुवर्णम् । प्रजावन्तः । मनवः । पूर्वं । ईषिरे ।
तत् । त्वा । चन्द्रम् । वर्चसा । सम् । सृजति । आयुष्मान् । भवति । यः । विभति ॥ २ ॥
आयुषि । त्वा । वर्चसे । त्वा । ओजसे । च । बलाय । च ।
यथा । हिरण्यतेजसा । विभासासि । जनान् । अनु ॥ ३ ॥

XIX.24.8 Lustrous like gold, unaging, blessed with good sons, may you live with your progeny to die in ripe old age. This is what the adorable Lord has said, the blissful Lord has said, the Lord supreme, the impeller Lord, and the resplendent Lord has said.

Vāji : To a horse

XIX.25.1 I yoke you with the mind of one, who is unwearied and determined to remain (come) first. Be a swimmer against the stream and a bearer uphill. Bearing me up gallop to the destination.

Hiraṇyam : with something Golden

XIX.26.1 The gold, which is born from fire, bestows immortality on the mortals. Whoever know this to be so, he deserves it (the gold). Whoso wears it, reaches the good old age before death.

XIX.26.2 The gold, which has beautiful colour like that of the sun, and which was sought by the men of old with numerous children, that pleasing one shall endow you with lustre. Whoso wears it, has a long, long life.

XIX.26.3 You for a long life, for lustre, and for vigour, and for strength (with gold I adorn), so that you may shine out with the brilliance of gold among the people

यदेदु राजा वरुणो वेद देवो बृहस्पतिः ।
इन्द्रो यदेनहा वेद तत्त आयुष्यं भुवत्तैर्वर्चस्यं भुवत् ॥४॥

यत् । वेद । राजा । वरुणः । वेद । देवः । बृहस्पतिः । इन्द्रः । यत् । वृत्रहा ।
वेद । तत् । ते । आयुष्यम् । भुवत् । तत् । ते । वर्चस्यम् । भुवत् ॥ ४ ॥

(२७) सप्तमिं सूक्तम्

(१-१५) यजुषावेत्स्वात्वा मृतत्वा भुवत्तिरा क्रमि । त्रिष्टुप्पुत्रा वा देवता । (१-२, ४-८, १४) यजुषाद्विती-
यपोरुपोधनुष्योद्विष्यान् यजुष्याधनुष्य, (१. ५) इतीषानवस्योन्निष्टुप्, (१०) यजुष्या विषाद्विष्यान्
त्रिष्टुप्, (११) यजुष्या यजुष्यान्नाम्यन्निष्टुप्, (१२) यजुष्या यजुष्यान्नाम्यन्निष्टुप्, (१३) यजुष्या
यजुष्यान्नाम्यन्निष्टुप्, (१४) यजुष्यान्नाम्यन्निष्टुप्, (१५) यजुष्यान्नाम्यन्निष्टुप् ।

गोभिष्ट्वा पात्स्वभो वृषा त्वा पातु वाजिभिः ।
वायुना ब्रह्मणा पात्विन्द्रस्त्वा पात्विन्द्रियैः ॥१॥
सोमस्त्वा पात्वोषधीभिर्नक्षत्रैः पातु सूर्यः ।
माद्वयस्त्वा चन्द्रो वृत्रहा वातः प्राणेन रक्षतु ॥२॥
तिष्ठो दिवस्तिष्ठः पृथिवीस्तीक्ष्णन्तरिक्षाणि चतुरः समुद्रान् ।
त्रिष्टुत् स्तोमं त्रिष्टुत् आपं आहुस्तास्त्वा रक्षन्तु त्रिष्टुता त्रिष्टुभिः ॥३॥
त्रीणाकंस्तीन्तसमुद्रांस्तीन्नामांस्तीन्वैष्टपान् ।
त्रीन्नातरिष्वनस्तीन्सूर्यान्गोमृक्कल्पयामि ते ॥४॥

गोभिः । त्वा । पातु । ऋषभः । वृषा । त्वा । पातु । वाजिभिः ।
वायुः । त्वा । ब्रह्मणा । पातु । इन्द्रः । त्वा । पातु । इन्द्रियैः ॥ १ ॥
सोमः । त्वा । पातु । ओषधीभिः । नक्षत्रैः । पातु । सूर्यः ।
माद्वयः । त्वा । चन्द्रः । वृत्रहा । वातः । प्राणेन । रक्षतु ॥ २ ॥
तिष्ठः । दिवः । तिष्ठः । पृथिवीः । त्रीणि । अन्तरिक्षाणि । चतुरः । समुद्रान् । त्रिष्टुतम् ।
स्तोमम् । त्रिष्टुतः । आपः । आहुः । ताः । त्वा । रक्षन्तु । त्रिष्टुता । त्रिष्टुभिः ॥ ३ ॥
त्रान् । नाकान् । त्रीन् । समुद्रान् । त्रीन् । ब्रह्मान् । त्रीन् । वैष्टपान् ।
त्रीन् । मातरिष्वनः । त्रीन् । सूर्यान् । गोप्तृन् । कल्पयामि । ते ॥ ४ ॥

XIX.26.4 What the venerable Lord, the sovereign knows, what the divine Lord supreme knows, what the resplendent Lord, the destroyer of nescience knows, may all that be bestower of long life and bestower of lustre to you.

For protection etc. : triple devices

XIX.27.1 May the breeding bull make you prosper with cows, may the stallion make you prosper with speedy steeds; may the vital air protect you with perception; may the resplendent self make you strong with sense-organs.

XIX.27.2 May the cure-juice protect you with herbs; may the sun protect you with the constellations; may the moon, destroyer of darkness, protect you with months; may the wind protect you with the vital breath.

XIX.27.3 Three skies, three earths, three midspaces, four oceans, three-fold praise-song, and three-fold waters they have mentioned. May those, triple ones, protect you with three-fold devices.

XIX.27.4 Three sorrowless worlds (heavens), three oceans (of the midspace), three luminous worlds (of the sun), three summits (of heaven), three winds, and three suns I make your protections.

धृतेन त्वा समुक्षाम्यम् आज्येन वर्धयन् ।
 अग्नेश्चन्द्रस्य सूर्यस्य मा प्राणं मायिनो दमन् ॥५॥
 मा वः प्राणं मा वोषानं मा हरो मायिनो दमन् ।
 भ्राजन्तो विश्ववेदसो देवा दैव्येन धावत ॥६॥
 प्राणेनाग्निं सं सृजति वार्तः प्राणेन संहितः ।
 प्राणेन विश्वतोमुखं सूर्यं देवा अजनयन् ॥७॥
 आयुषायुष्कृतौ जीवायुष्माजीव मा मृयाः ।
 प्राणेनात्मन्वतां जीव मा मृत्योरुद्वगा वशाम् ॥८॥
 देवानां निहितं निधिं यमिन्द्रोन्वविन्दत्पथिभिर्वेवृणानैः ।
 आपो हिरण्यं जुगुप्सुष्विष्टास्तास्त्वा रक्षन्तु त्रिवृतां त्रिवृद्भिः ॥९॥
 त्रयस्त्रिंशद्देवतास्त्रीणि च वीर्याणि प्रियायमाणा जुगुप्सुष्वन्तः ।
 अस्मिभ्यन्द्रे अधि यद्विरण्यं तेनायं कृणवद्दीर्घाणि ॥१०॥

धृतेन । त्वा । सम् । उक्षामि । अग्ने । आज्येन । वर्धयन् ।
 अग्नेः । चन्द्रस्य । सूर्यस्य । मा । प्राणम् । मायिनः । दमन् ॥ ५ ॥
 मा । वः । प्राणम् । मा । वः । अपानम् । मा । हरोः । मायिनः । दमन् ।
 भ्राजन्तः । विश्ववेदसः । देवाः । दैव्येन । धावत ॥ ६ ॥
 प्राणेन । अग्निम् । सम् । सृजति । वार्तः । प्राणेन । सम्संहितः ।
 प्राणेन । विश्वतोऽमुखम् । सूर्यम् । देवाः । अजनयन् ॥ ७ ॥
 आयुषा । आयुःसकृताम् । जीव । आयुष्मान् । जीव । मा । मृयाः ।
 प्राणेन । आत्मन्स्वताम् । जीव । मा । मृत्योः । उत । अगाः । वशाम् ॥ ८ ॥
 देवानाम् । निहितम् । निऽधिम् । यम् । इन्द्रः । अनुऽअविन्दत् । पथिऽभिः । देवऽयानैः ।
 आपः । हिरण्यम् । जुगुप्सुः । त्रिवृत्सभिः । ताः । त्वा । रक्षन्तु । त्रिवृता । त्रिवृत्सभिः ॥ ९ ॥
 त्रयःस्त्रिंशत् । देवताः । त्रीणि । च । वीर्याणि । प्रिययमाणाः । जुगुप्सुः । अप्सु । अन्तः ।
 अस्मिन् । चन्द्रे । अधि । यत् । हिरण्यम् । तेन । अयम् । कृणवत् । वीर्याणि ॥ १० ॥

- XIX.27.5** O fire divine, with clarified butter I sprinkle you, augmenting you with sacrificial butter. May not the wily ones suppress the vital force of fire, of moon or of sun.
- XIX.27.6** May not the wily ones suppress your in-breath, nor your out-breath, nor (your) strength. O blazing bounties of Nature. possessors of all riches, may you rush up with your divine power (to help this person).
- XIX.27.7** He unites fire with vital breath. The wind is compact with vital breath. With vital breath the bounties of Nature have created the sun, facing each and every one.
- XIX.27.8** Live with the life-span of life-span-makers. Live a long life. Do not die. Live with the life of the spirited ones. Do not submit to death.
- XIX.27.9** Secretly kept treasure of the enlightened ones, which the resplendent self has found out by traversing the godly paths, that treasure - the gold - the waters have guarded with triple defenses; may those triple one protect you by threefold devices.
- XIX.27.10** Thirty-three deities and three great vigours, being pleased, guarded this (gold) within the waters. What gold is there on this pleasing one, with that, may this person perform heroic deeds.

ये देवा दिव्येकादश स्य ते देवासो हविरिदं जुषध्वम् ॥११॥

ये देवा अन्तरिक्षे एकादश स्य ते देवासो हविरिदं जुषध्वम् ॥१२॥

ये देवाः पृथिव्यामेकादश स्य ते देवासो हविरिदं जुषध्वम् ॥१३॥

असपत्नं पुरस्तात्पश्चाच्चो अमयं कृतम् ।

सविता मा दक्षिणत उत्तराम्मा शचीपतिः ॥१४॥

दिवो मादित्या रक्षन्तु भूम्या रक्षन्त्वग्नयः ।

इन्द्राग्नी रक्षतां मा पुरस्तादग्निनावभितः शमी यच्छताम् ।

तिरश्चीनाग्न्या रक्षतु जातवेदा भूतकृते मे सर्वतः सन्तु वमी ॥१५॥

ये । देवाः । दिवि । एकादश । स्य । ते । देवासः । हविः । इदम् । जुषध्वम् ॥११॥

ये । देवाः । अन्तरिक्षे । एकादश । स्य । ते । देवासः । हविः । इदम् । जुषध्वम् ॥१२॥

ये । देवाः । पृथिव्याम् । एकादश । स्य । ते । देवासः । हविः । इदम् । जुषध्वम् ॥१३॥

असपत्नम् । पुरस्तात् । पश्चात् । नः । अमयम् । कृतम् ।

सविता । मा । दक्षिणतः । उत्तरात् । मा । शचीपतिः ॥ १४ ॥

दिवः । मा । आदित्याः । रक्षन्तु । भूम्याः । रक्षन्तु । अग्नयः ।

इन्द्राग्नी इति । रक्षताम् । मा । पुरस्तात् । अग्निनी । अभितः । शमी । यच्छताम् ।

तिरश्चीन् । अग्न्या । रक्षतु । जातवेदाः । भूतकृते । मे । सर्वतः । सन्तु । वमी ॥१५॥

XIX.27.11 O You eleven bounties of Nature, that are in the sky, (those bounties of Nature) enjoy the offering.

XIX.27.12 O you eleven bounties of Nature, that are in the midspace, (those bounties of Nature) enjoy this offering.

XIX.27.13 O you eleven bounties of Nature, that are on the earth, (those bounties of Nature) enjoy this offering.

XIX.27.14 Freedom from rivals in front, behind us (is) fearlessness made; Savita (protect) me on the south, the Lord of Śachi (protect) me on the north. (See also Av.XIX.16.1)

XIX.27.15 From the sky let the Adityas defend me; from the earth let the fires defend; let Indra-and-Agni defend me in freon; let the As'vins yield (yam) refuge round about; crosswise let the inviolable (cow), let jatavedas, defend (me); let the being-makers be my defense (varman) on all sides. (Av.XIX.16.2)

(२८) महाविषां सूक्तम्

(१-१०) दत्तार्पण्यास्य सूक्तस्य ऋषिः कृतिः । दर्मवर्णिनेयता । अष्टादश ब्रह्मः ॥

इमं वध्नामि ते मणिं दीर्घायुत्वाय तेजसे ।
 दुर्मं सपत्न्यदम्भनं द्विषतस्तर्पनं हृदः ॥१॥
 द्विषतस्तापयन् हृदः शत्रूणां तापयन्मनः ।
 दुःहार्दः सर्वोस्त्वं दुर्मं धर्मं ईवाभीन्सीतापयन् ॥२॥
 धर्मं ईवाभितर्पन्दुर्मं द्विषतो नितर्पन्मणे ।
 हृदः सपत्न्यानां भिन्धिन्द्र इव विरुजं बलम् ॥३॥
 भिन्धि दुर्मं सपत्न्यानां हृदयं द्विषतां मणे ।
 उत्पन्त्वचमिव भूम्याः शिरं एषां वि पातय ॥४॥
 भिन्धि दुर्मं सपत्न्यान्मे भिन्धि मे पृतनायुतः ।
 भिन्धि मे सर्वान् दुःहार्दो भिन्धि मे द्विषतो मणे ॥५॥
 छिन्धि दुर्मं सपत्न्यान्मे छिन्धि मे पृतनायुतः ।
 छिन्धि मे सर्वान् दुःहार्दो छिन्धि मे द्विषतो मणे ॥६॥

इमम् । वध्नामि । ते । मणिम् । दीर्घायुत्वाय । तेजसे ।
 दुर्मम् । सपत्न्यदम्भनम् । द्विषतः । तर्पनम् । हृदः ॥ १ ॥
 द्विषतः । तापयन् । हृदः । शत्रूणां । तापयन् । मनः ।
 दुःहार्दः । सर्वान् । त्वम् । दुर्मं । धर्मऽईव । अभीन् । समस्तापयन् ॥ २ ॥
 धर्मऽईव । अभितर्पन् । दुर्मं । द्विषतः । नितर्पन् । मणे ।
 हृदः । सपत्न्यानाम् । भिन्धि । इन्द्रऽइव । विरुजन् । बलम् ॥ ३ ॥
 भिन्धि । दुर्मं । सपत्न्यानाम् । हृदयम् । द्विषताम् । मणे ।
 उत्पन् । त्वचम् इव । भूम्याः । शिरः । एषाम् । वि । पातय ॥ ४ ॥
 भिन्धि । दुर्मं । सपत्न्यान् । मे । भिन्धि । मे । पृतनायुतः ।
 भिन्धि । मे । सर्वान् । दुःहार्दः । भिन्धि । मे । द्विषतः । मणे ॥ ५ ॥
 छिन्धि । दुर्मं । सपत्न्यान् । मे । छिन्धि । मे । पृतनायुतः ।
 छिन्धि । मे । सर्वान् । दुःहार्दः । छिन्धि । मे । द्विषतः । मणे ॥ ६ ॥

The darbha mani : for blessings

- XIX.28.1** For your long life and splendour, I bind this blessing (mani), darbha (poacymosuroides), destroyer of rivals and causing heart-burn to the malicious one.
- XIX.28.2** Burning the heart of the malicious one, and burning the mind of enemies, O darbha, may you scorch all evil-hearted persons like summer.
- XIX.28.3** Scorching the malicious one from all sides like summer, and afflicting him badly, O blessing, may you split hearts of the rivals, just as the lightening splits the clouds (vala)
- XIX.28.4** May you, O darbha, split the hearts of (my) malicious rivals; (thereafter) going upwards, may you make their heads fall down like the skin of the earth.
- XIX.28.5** Split, O darbha, my rivals; split them who invade me; split all my enemies; O blessing, split them, who hate me.
- XIX.28.6** Sever, O darbha, my rivals; sever them who invade me sever all my enemies; O blessing, sever them who hate me

वृश्च दर्भं सुपलान्मे वृश्च मे पृतनायुतः ।
 वृश्च मे सर्वान्दुर्हार्दीं वृश्च मे द्विषतो मणे ॥७॥
 कृन्त दर्भं सुपलान्मे कृन्त मे पृतनायुतः ।
 कृन्त मे सर्वान्दुर्हार्दीं कृन्त मे द्विषतो मणे ॥८॥
 पिंश दर्भं सुपलान्मे पिंश मे पृतनायुतः ।
 पिंश मे सर्वान्दुर्हार्दीं पिंश मे द्विषतो मणे ॥९॥
 विष्यं दर्भं सुपलान्मे विष्यं मे पृतनायुतः ।
 विष्यं मे सर्वान्दुर्हार्दीं विष्यं मे द्विषतो मणे ॥१०॥

वृश्च । दर्भं । सुपलान् । मे । वृश्च । मे । पृतनायुतः ।
 वृश्च । मे । सर्वान् । दुःशार्दीः । वृश्च । मे । द्विषतः । मणे ॥ ७ ॥
 कृन्त । दर्भं । सुपलान् । मे । कृन्त । मे । पृतनायुतः ।
 कृन्त । मे । सर्वान् । दुःशार्दीः । कृन्त । मे । द्विषतः । मणे ॥ ८ ॥
 पिंश । दर्भं । सुपलान् । मे । पिंश । मे । पृतनायुतः ।
 पिंश । मे । सर्वान् । दुःशार्दीः । पिंश । मे । द्विषतः । मणे ॥ ९ ॥
 विष्यं । दर्भं । सुपलान् । मे । विष्यं । मे । पृतनायुतः ।
 विष्यं । मे । सर्वान् । दुःशार्दीः । विष्यं । मे । द्विषतः । मणे ॥ १० ॥

(९९) एकोनविंशं सूक्तम्

(१-९) वरुणस्यैव सूक्तस्य ऋषिः । वरुणस्यैव देवः ।

निक्षं दर्भं सुपलान्मे निक्षं मे पृतनायुतः ।
 निक्षं मे सर्वान्दुर्हार्दीं निक्षं मे द्विषतो मणे ॥१॥

निक्षं । दर्भं । सुपलान् । मे । निक्षं । मे । पृतनायुतः ।
 निक्षं । मे । सर्वान् । दुःशार्दीः । निक्षं । मे । द्विषतः । मणे ॥ १ ॥

XIX.28.7 Hack, O darbha, my rivals; hack them who invade me, hack all my enemies; O blessing, hack them who hate me

XIX.28.8 Cut down, O darbha, my rivals; cut them down who invade me; cut down all my enemies, O blessing, cut them down who hate me.

XIX.28.9 Carve in, O darbha, my rivals; carve them in who invade me; carve in all my enemies; O blessing, carve them in, who hate me.

XIX.28.10 Pierce through, O darbha, my rivals; pierce through them who invade me; pierce through all my enemies; O blessing, pierce through them who hate me.

The darbha mani

XIX.29.1 Gore, O darbha, my rivals, gore them who invade me; gore all my enemies; O blessing, gore them who hate me.

तृन्धि दर्भं सपत्नान्मे तृन्धि मे पृतनायुतः ।
 तृन्धि मे सर्वान्दुर्हादींस्तृन्धि मे द्विषतो मणे ॥२॥
 रुन्धि दर्भं सपत्नान्मे रुन्धि मे पृतनायुतः ।
 रुन्धि मे सर्वान्दुर्हादीं रुन्धि मे द्विषतो मणे ॥३॥
 मृण दर्भं सपत्नान्मे मृण मे पृतनायुतः ।
 मृण मे सर्वान्दुर्हादीं मृण मे द्विषतो मणे ॥४॥
 मन्यं दर्भं सपत्नान्मे मन्यं मे पृतनायुतः ।
 मन्यं मे सर्वान्दुर्हादीं मन्यं मे द्विषतो मणे ॥५॥
 पिण्डि दर्भं सपत्नान्मे पिण्डि मे पृतनायुतः ।
 पिण्डि मे सर्वान्दुर्हादीं पिण्डि मे द्विषतो मणे ॥६॥
 ओषं दर्भं सपत्नान्मे ओषं मे पृतनायुतः ।
 ओषं मे सर्वान्दुर्हादीं ओषं मे द्विषतो मणे ॥७॥

तृन्धि । दर्भं । सपत्नान् । मे । तृन्धि । मे । पृतनायुतः ।
 तृन्धि । मे । सर्वान् । दुःश्रादीः । तृन्धि । मे । द्विषतः । मणे ॥ २ ॥
 रुन्धि । दर्भं । सपत्नान् । मे । रुन्धि । मे । पृतनायुतः ।
 रुन्धि । मे । सर्वान् । दुःश्रादीः । रुन्धि । मे । द्विषतः । मणे ॥ ३ ॥
 मृण । दर्भं । सपत्नान् । मे । मृण । मे । पृतनायुतः ।
 मृण । मे । सर्वान् । दुःश्रादीः । मृण । मे । द्विषतः । मणे ॥ ४ ॥
 मन्यं । दर्भं । सपत्नान् । मे । मन्यं । मे । पृतनायुतः ।
 मन्यं । मे । सर्वान् । दुःश्रादीः । मन्यं । मे । द्विषतः । मणे ॥ ५ ॥
 पिण्डि । दर्भं । सपत्नान् । मे । पिण्डि । मे । पृतनायुतः ।
 पिण्डि । मे । सर्वान् । दुःश्रादीः । पिण्डि । मे । द्विषतः । मणे ॥ ६ ॥
 ओषं । दर्भं । सपत्नान् । मे । ओषं । मे । पृतनायुतः ।
 ओषं । मे । सर्वान् । दुःश्रादीः । ओषं । मे । द्विषतः । मणे ॥ ७ ॥

XIX.29.2 Bore, O darbha, my rivals; bore them who invade me; bore all my enemies; O blessing, bore them who hate me.

XIX.29.3 Obstruct, O darbha, my rivals; obstruct them who invade me, obstruct all my enemies; O blessing, obstruct them who hate me.

XIX.29.4 Kill, O darbha, my rivals; kill them who invade me; kill all my enemies; O blessing, kill them who hate me.

XIX.29.5 Churn, O darbha, my rivals; churn them who invade me; churn all my enemies; O blessing, churn them who hate me.

XIX.29.6 Crush, O darbha, my rivals; crush them who invade me, crush all my enemies; O blessing, crush them who hate me.

XIX.29.7 Scorch, O darbha, my rivals; scorch them who invade me; scorch all my enemies; O blessing, scorch them who hate me.

दहं दर्भं सपत्नान्मे दहं मे पृतनायुतः ।
 दहं मे सर्वाङ्गुर्हार्दो दहं मे द्विषतो मणे ॥८॥
 जहि दर्भं सपत्नान्मे जहि मे पृतनायुतः ।
 जहि मे सर्वाङ्गुर्हार्दो जहि मे द्विषतो मणे ॥९॥

दहं । दर्भं । सपत्नान् । मे । दहं । मे । पृतनायुतः ।
 दहं । मे । सर्वाङ्गुः । दुःश्हार्दः । दहं । मे । द्विषतः । मणे ॥ ८ ॥
 जहि । दर्भं । सपत्नान् । मे । जहि । मे । पृतनायुतः ।
 जहि । मे । सर्वाङ्गुः । दुःश्हार्दः । जहि । मे । द्विषतः । मणे ॥ ९ ॥

(१०) विषं वृक्षम्

(१-५) पञ्चमस्तुत्यस्य सपत्नान् जहा जहि । वर्मवर्धितस्य । अयुक्तम् अन्तः ॥

यत्तं दर्भं जरायुत्युः शतं वर्मसु वर्मं ते ।
 तेनेमं वर्मिणं कृत्वा सपत्नां जहि वीर्यैः ॥१॥
 शतं ते दर्भं वर्माणि सहस्रं वीर्याणि ते ।
 तमस्मै विष्टे त्वां देवा जस्ते भर्तृणा अङ्गुः ॥२॥
 त्वामाङ्गुर्देववर्मं त्वां दर्भं ब्रह्मणस्पतिम् ।
 त्वामिन्द्रस्याङ्गुर्वर्मं त्वं राष्ट्रानि रक्षसि ॥३॥

यत् । ते । दर्भं । जरायुत्युः । शतम् । वर्मसु । वर्मं । ते ।
 तेनं । इमम् । वर्मिणम् । कृत्वा । सपत्नान् । जहि । वीर्यैः ॥ १ ॥
 शतम् । ते । दर्भं । वर्माणि । सहस्रम् । वीर्याणि । ते ।
 तम् । अस्मै । विष्टे । त्वाम् । देवाः । जस्ते । भर्तृणा । अङ्गुः ॥ २ ॥
 त्वाम् । आङ्गुः । देववर्मं । त्वाम् । दर्भं । ब्रह्मणः । पतिम् ।
 त्वाम् । इन्द्रस्य । आङ्गुः । वर्मं । त्वम् । राष्ट्रानि । रक्षसि ॥ ३ ॥

XIX.29.8 Burn, O darbha, my rivals to ashes; burn them to ashes who invade me; burn all my enemies to ashes; O blessing, burn them to ashes who hate me.

XIX.29.9 Destroy, O darbha, my rivals; destroy them who invade me; destroy all my enemies; O blessing, destroy them who hate me.

The darbha maṇi : for protection

XIX.30.1 O darbha, with that armours, which is the best among a hundred armours of your, and which leads one to ripe old age before death, making this person well-armoured, destroy the rivals with your valours.

XIX.30.2 A hundred are your armours; O darbha, and a thousand of valours. You, as such, all the bounties of Nature, have given to this person to support and lead him unto ripe old age.

XIX.30.3 They call you the armour of the enlightened ones; they call you, O darbha, the Lord supreme. They call you the armour of the resplendent Lord. You protect kingdoms.

XIX.30.4 Destroyer of rivals, O darbha, and burner of haier's heat, augmenter of ruling power, I make your blessing protector of my body.

XIX.30.5 What time the ocean roared and the cloud thundered with the lightning, therefrom (came) the golden drop, and from that the darbha was born.

Udumbara mani : For various blessings

XIX.31.1 What the udumbara (*ficus glomerata*) blessing, prepared by an expert for one desiring prosperity, may the impeller Lord, make abundance of all cattle in my cow-stall.

XIX.31.2 What is our house-holder's fire, may he be the lord of our cattle. May the potent udumbara blessing endow me with prosperity.

XIX.31.3 By the power of the udumbara blessing, may the sustainer Lord grant me prosperity and a cow with plenty of dung (manure), calves and milk in our house.

यद्विषाश् चतुष्पाश्च यान्यन्नानि ये रसाः ।
 गृहेऽहं त्वेषां भुमानं विस्रदौर्दुम्बरं मणिम् ॥४॥
 पुष्टिं पशूनां परिं जगन्माहं चतुष्पदां द्विपदां यश्च धान्यम् ।
 पर्यः पशूनां रसमोषधीनां बृहस्पतिः सविता मे नि यच्छात् ॥५॥
 अहं पशूनामधिषा अंसानि मयि पुष्टं पुष्टपतिर्दधातु ।
 महामौर्दुम्बरो मुनिर्द्रविणानि नि यच्छतु ॥६॥
 उप मौर्दुम्बरो मणिः प्रजया च घनेन च ।
 इन्द्रेण जिन्वितो मुनिरा मागन्त्सह वर्षसा ॥७॥
 देवो मणिः संपन्नहा धनसा धनसातये ।
 पशोरन्नस्य भुमानं गवां स्फातिं नि यच्छतु ॥८॥
 यथाग्ने त्वं वनस्पते पुष्ट्या सह जक्षिषे ।
 एवा धनस्य मे स्फातिमा दधातु सरस्वती ॥९॥

यत् । द्विष्पात् । च । चतुःष्पात् । च । यानि । अन्नानि । ये । रसाः ।
 गृहे । अहम् । तु । एषाम् । भुमानम् । विस्रत् । और्दुम्बरम् । मणिम् ॥ ४ ॥
 पुष्टिम् । पशूनाम् । परिं । जगन्म । अहम् । चतुःस्पदाम् । द्विस्पदाम् । यत् । च । धान्यम् ।
 पर्यः । पशूनाम् । रसम् । ओषधीनाम् । बृहस्पतिः । सविता । मे । नि । यच्छात् ॥५॥
 अहम् । पशूनाम् । अधिष्ठाः । अंसानि । मयि । पुष्टम् । पुष्टपतिः । दधातु ।
 महाम् । और्दुम्बरः । मुनिः । द्रविणानि । नि । यच्छतु ॥ ६ ॥
 उप । मा । और्दुम्बरः । मणिः । प्रजया । च । घनेन । च ।
 इन्द्रेण । जिन्वितः । मणिः । आ । मा । अगन् । सह । वर्षसा ॥ ७ ॥
 देवः । मणिः । संपन्नहा । धनसा । धनसातये ।
 पशोः । अन्नस्य । भुमानम् । गवाम् । स्फातिम् । नि । यच्छतु ॥ ८ ॥
 यथा । अग्ने । त्वम् । वनस्पते । पुष्ट्या । सह । जक्षिषे ।
 एव । धनस्य । मे । स्फातिम् । आ । दधातु । सरस्वती ॥ ९ ॥

XIX.31.4 Whatever is biped and quadruped, whatever the foods and whatever the delicious drinks are there, may I obtain plenty of them, putting on the udumbara blessing.

XIX.31.5 I have obtained plenty of animals, both bipeds and quadrupeds, and that of food-grains. May the Lord supreme, the impeller Lord grant me the milk of cattle and the sap of plants.

XIX.31.6 May I be the overlord of cattle; may the Lord of nourishment grant me nourishment. May the udumbara blessing bestow riches on me.

XIX.31.7 The udumbara blessing has come to me along with progeny and wealth; a blessing urged by the resplendent Lord, it has come to me with lustre.

XIX.31.8 May this divine blessing, destroyer of rivals and winner of wealth, grant me abundance of cattle and food as well as multiplication of cows for obtaining wealth.

XIX.31.9 O Lord of forest, just as in the beginning, you were born with nourishment, so may the divine learning confer on me abundance of wealth.

आ मे धनं सरस्वती पर्यस्फाति च धाम्निम् ।

सिनीवाल्मुपां वहादयं औदुम्बरो मुनिः ॥१०॥

त्वं मणीनामधिपा वृषासि त्वयि पुष्टं पुष्टपतिर्जजान ।

त्वयिमे बाजा द्रविणानि सर्वौदुम्बरः स त्वमस्मत्सहस्रारादरातिममतिं क्षुधं च ॥११॥

ग्रामुणीरसि ग्रामुणीरुत्थायामिधित्तेमि मां सिञ्च वर्चसा ।

तेजोसि तेजो मयि धारयाधि रयिरसि रयि मे धेहि ॥१२॥

पुष्टिरसि पुष्ट्या मां समद्गन्धि गृहमेधी गृहपतिं मा कृणु ।

औदुम्बरः स त्वमस्मासु धेहि रयि च नः सर्ववीरं नि

यच्छ रायस्पोषाय प्रति मुञ्चे अहं त्वाम् ॥१३॥

अयमौदुम्बरो मुनिर्वीरो वीराय बध्यते ।

स नः सुनि मधुमतीं कृणोतु रयि च नः सर्ववीरं नि यच्छात् ॥१४॥

आ । मे । धनम् । सरस्वती । पर्यःस्फातिम् । च । धाम्निम् ।

सिनीवाली । उप । आ । वहात् । अयम् । च । औदुम्बरः । मुनिः ॥ १० ॥

त्वम् । मणीनाम् । अधिष्ठाः । वृषा । असि । त्वयि । पुष्टम् । पुष्टपतिः । जजान् ।

त्वयि । इमे इति (?) । बाजाः । द्रविणानि । सर्वा । औदुम्बरः । सः । त्वम् । अस्मत् ।

सहस्र । आरात् । अरातिम् । अमतिम् । क्षुधम् । च ॥ ११ ॥

ग्रामुऽनीः । असि । ग्रामुऽनीः । उत्थाय । अभिऽसिक्तः । अभि । मा । सिञ्च । वर्चसा ।

तेजः । असि । तेजः । मयि । धारय । अधि । रयिः । असि । रयिम् । मे । धेहि ॥१२॥

पुष्टिः । असि । पुष्ट्या । मा । सम् । अद्गन्धि । गृहमेधी । गृहपतिम् । मा । कृणु ।

औदुम्बरः । सः । त्वम् । अस्मासु । धेहि । रयिम् । च । नः । सर्वऽवीरम् । नि ।

यच्छ । रायः । पोषाय । प्रति । मुञ्चे । अहम् । त्वाम् ॥ १३ ॥

अयम् । औदुम्बरः । मुनिः । वीरः । वीराय । बध्यते । सः । नः । सुनिम् ।

मधुमतीम् । कृणोतु । रयिम् । च । नः । सर्वऽवीरम् । नि । यच्छात् ॥ १४ ॥

- XIX.31.10** May the divine learning bring wealth, *Sinivāli* (the new moon light) plenty of milk and this *udumbara* blessing food-grains for me.
- XIX.31.11** You are mighty overlord of blessings; the Lord of power has created power within you. Within you are all these foods and possessions. O *udumbara* blessing, may you overthrow niggardness, thoughtlessness and hunger far away from us.
- XIX.31.12** You are group-leader. Anointed as group-leader, rising up, may you anoint me with lustre. Majesty you are; maintain majesty in me; riches you are; bestow riches on me.
- XIX.31.13** You are power; anoint me with power. You are householder; make me the master of house. O *udumbara* blessing, as such, may you bestow riches on us and bless us with all brave sons. For plenty of riches, I accept (wear) you.
- XIX.31.14** This brave *udumbara* blessing is bound to the brave one. May it make our attainment full of sweetness and bestow on us riches with all brave sons.

(१२) आर्षिते सूक्तम्

(१-१०) इतर्षित्यास्य सूक्तस्य सप्तमं किं । नन्वोक्तं देवताः । (१-१०) वषभादितातर्षित्यस्य सप्तमं ।
(२) महत्याः पुरसाद्गृहादीः, (५) वषभ्यादिभिर्युग्, (१०) दशम्यास्य वषाती कर्णांसि ।

शतकाण्डो दुभ्यवनः सहस्रपर्ण उत्तिरः ।
 दुर्मो य उग्र ओषधिरस्तं ते वध्नाम्यायुषे ॥१॥
 नास्य केशान्प्र वपन्ति नोरसि ताडमा व्रते ।
 यस्मा अच्छिन्नपर्णेन दुर्मेण शर्म यच्छति ॥२॥
 द्विवि ते तूलमोषधे पृथिव्यामसि निक्षिप्तः ।
 त्वया सहस्रकाण्डेनायुः प्र वर्धयामहे ॥३॥
 तिस्रो द्विवो अत्यतृणत्तिस्र इमाः पृथिवीरूत ।
 त्वयाहं दुर्हादौ जिह्वां नि तृणप्रि वचांसि ॥४॥
 त्वमसि सहमानोहमस्मि सहस्वान् ।
 उभौ सहस्वन्तौ भूत्वा सप्तमान्सहिषीमहि ॥५॥
 सहस्व नो अभिमाति सहस्व पृतनायतः ।
 सहस्व सर्वान्दुर्हादौः सुहादौ मे बहून्कृधि ॥६॥

शतकाण्डः । दुःभ्यवनः । सहस्रपर्णः । उत्तुत्तिरः ।
 दुर्मोः । यः । उग्रः । ओषधिः । तम् । ते । वध्नामि । आयुषे ॥ १ ॥
 न । अस्य । केशान् । प्र । वपन्ति । न । उरसि । ताडम् । आ । व्रते ।
 यस्मै । अच्छिन्नः । पर्णेन । दुर्मेण । शर्म । यच्छति ॥ २ ॥
 द्विवि । ते । तूलम् । ओषधे । पृथिव्याम् । असि । निक्षिप्तः ।
 त्वया । सहस्रकाण्डेन । आयुः । प्र । वर्धयामहे ॥ ३ ॥
 तिस्रः । द्विवः । अति । अत्यतृणत् । तिस्रः । इमाः । पृथिवीः । उत्तुत् ।
 त्वया । अहम् । दुःशार्दः । जिह्वाम् । नि । तृणप्रि । वचांसि ॥ ४ ॥
 त्वम् । असि । सहमानः । अहम् । अस्मि । सहस्वान् ।
 उभौ । सहस्वन्तौ । भूत्वा । सप्तमान् । सहिषीमहि ॥ ५ ॥
 सहस्व । नः । अभिमातिम् । सहस्व । पृतनाः । यतः ।
 सहस्व । सर्वान् । दुःशार्दः । सुशार्दः । मे । बहून् । कृधि ॥ ६ ॥

Darbha : For long life etc.

XIX.32.1 Having hundreds of joints, and thousands of blades, difficult to remove, and up-growing darbha is a powerful remedy; that I bind on you for a long life-span.

XIX.32.2 They do not pull at his hair, nor strike blows on his chest, to whom one affords comfort with darbha of uncut blades.

XIX.32.3 O (darbha) plant, your tuft is in the sky; on the earth you are firmly set; with you of a thousand joints, we increase the life-span (of this person).

XIX.32.4 You have pierced through the three heavens and also these earths; with you I split the tongue and the utterings of (my) ill-wisher.

XIX.32.5 You are overpowering; I am full of overwhelming power; both of us, becoming overwhelmingly strong, will subdue our rivals.

XIX.32.6 May you subdue him who assails us, subdue him who invades (us); subdue all my ill-wishers; make my well-wishers plentiful.

दुर्भेण देवजातेन दिवि हृग्भेन शश्वदित् ।

तेनाहं शश्वतो जनों अर्सेनं सनवानि च ॥७॥

प्रियं मा दुर्भं कृणु नक्षराजन्त्याभ्यां शुद्राय चार्योप च ।

यस्मै च कामयामहे सर्वस्मै च विप्रस्यते ॥८॥

यो जायमानः पृथिवीमर्दहृद्यो अस्तंभान्तरिक्षं दिवं च ।

यं विश्रतं ननु पाप्मा विवेद स नोयं दुर्भो वरुणो दिवा कः ॥९॥

सुपुल्लहा शतकाण्डः सहस्वानोपधीनां प्रथमः स वम्भूव ।

स नोयं दुर्भः परि पातु विश्वतस्तेन साक्षीय पृतनाः पृतन्यतः ॥१०॥

दुर्भेण । देवजातेन । दिवि । हृग्भेन । शश्वत् । इत् ।

तेन । अहम् । शश्वतः । जनान् । अर्सेनम् । सनवानि । च ॥ ७ ॥

प्रियम् । मा । दुर्भं । कृणु । नक्षराजन्त्याभ्याम् । शुद्राय । च । आर्योप । च ।

यस्मै । च । कामयामहे । सर्वस्मै । च । विप्रस्यते ॥ ८ ॥

यः । जायमानः । पृथिवीम् । अर्दहृत् । यः । अस्तंभात् । अन्तरिक्षम् । दिवं । च ।

यम् । विश्रतम् । ननु । पाप्मा । विवेद । सः । नः । अयम् । दुर्भः । वरुणः । दिवा । कः ॥ ९ ॥

सुपुल्लहा । शतकाण्डः । सहस्वान् । ओपधीनाम् । प्रथमः । सम् । वम्भूव ।

सः । नः । अयम् । दुर्भः । परि । पातु । विश्वतः । तेन । साक्षीय । पृतनाः । पृतन्यतः ॥ १० ॥

(११) पयसिर्वा सूक्तम्

(१-५) पयसस्तस्य सूक्तस्य धृगुर्मणि । अन्वोक्त देवता । (१) पयसो वयसी, (२, ५) वित्तीया-
पयसोविदुः, (३) वृत्तीयाया जानीं वद्वि, (४) वतुर्ज्यां वास्तव्यापयसोवयसि ॥

सुद्रुत्तार्धः शतकाण्डः पर्यस्वानुपाममिर्वीरुधी राजसूर्यम् ।

स नोयं दुर्भः परि पातु विश्वतो देवो मृणिरायुषा सं सृजाति नः ॥१॥

सुद्रुत्तार्धः । शतकाण्डः । पर्यस्वान् । उपाम् । अग्निः । वीरुधीम् । राजसूर्यम् । सः ।

नः । अयम् । दुर्भः । परि । पातु । विश्वतः । देवः । मृणिः । आयुषा । सम् । सृजाति । नः ॥

XIX.32.7 With the darbha, born of the bounties of Nature and ever upholder of the sky, I have always won men and may I win them (in future).

XIX.32.8 O darbha, may you make me pleasing to the intellectuals and the warrior-administrators, to the employees as well as the employers; to him, who desire, and to every one who discerns.

XIX.32.9 Who, as soon as born, made the earth firmly set and who supported the midspace and the sky (in their places); him, who wears it, evil never reaches; may that darbha here be our shelter (dharunah) and supporter (adivākah).

XIX.32.10 Destroyer of rivals, having hundreds of joints, full of overwhelming power, (the darbha) was born first of all plants. So may this darbha protect us all around. With this may I defeat the armies of the invader.

Darbha : The divine blessing

XIX.33.1 Worth a thousand, having hundreds of joints, rich in sap, fire of the waters, and crowing of the plants, may this darbha as such protect us well all around. May this divine blessing endow us with a long life-span.

धृताद्दुहसो मधुमान्पर्यस्वान्भूमिर्होच्युतव्यावयिष्णुः ।
 नुदन्त्सपमानर्धराश्च कृष्वन्दर्भा रोह महतामिन्द्रियेण ॥२॥
 त्वं भूमित्येष्योर्जसा त्वं वेद्यां सीदसि चारुध्वरे ।
 त्वां पवित्रमृषयोभरन्त त्वं पुनीहि दुरितान्यस्मत् ॥३॥
 तीक्ष्णो राजा विपासही रक्षोहा विश्वचर्षणिः ।
 ओजो देवानां बलमुग्रमेतत् ते वन्तामि जरसे स्वस्तये ॥४॥
 दुर्भेण त्वं कृणवहीर्याणि दुर्भं विश्वदात्मना मा व्ययिष्ठाः ।
 अतिष्ठापा वर्चसाधुन्यान्त्सूर्य इवा भाहि प्रदिशुश्चतस्रः ॥५॥

धृतात् । उत्तुहः । मधुमान् । पर्यस्वान् । भूमिर्होहः । अच्युतः । व्यावयिष्णुः ।
 नुदन् । सपमान् । अर्धरान् । च । कृष्वन् । दर्भं । आ । रोह । महताम् । इन्द्रियेण ॥
 त्वम् । भूमिम् । अति । एषि । ओर्जसा । त्वम् । वेद्याम् । सीदसि । चारुः । अध्वरे ।
 त्वाम् । पवित्रम् । ऋषयः । अभरन्त । त्वम् । पुनीहि । दुःस्तानि । अस्मत् ॥ ३ ॥
 तीक्ष्णः । राजा । विस्तसहिः । रक्षःऽहा । विश्वचर्षणिः ।
 ओजः । देवानां । बलम् । उग्रम् । एतत् । तम् । ते । वन्तामि । जरसे । स्वस्तये ॥ ४ ॥
 दुर्भेण । त्वम् । कृणवत् । वीर्याणि । दुर्भम् । विश्वत् । आत्मना । मा । व्ययिष्ठाः ।
 अतिष्ठाय । वर्चसा । अर्धं । अन्यान् । सूर्यःऽव । आ । भाहि । प्रदिशः । चतस्रः ॥

(१०) आधिपत्यं लक्ष्म

(१-१०) वार्षस्वाद्य लक्ष्मणादिना क्रिः । वन्तोक्त वनस्पतिर्वेत्ता । मनुजं ज्ञात् ॥

जङ्घिडोसि जङ्घिडो रक्षितासि जङ्घिडः ।

हिपाश्चतुष्पादस्माकं सर्वं रक्षतु जङ्घिडः ॥१॥

जङ्घिडः । असि । जङ्घिडः । रक्षिता । असि । जङ्घिडः ।

हिष्पात् । चतुःष्पात् । अस्माकम् । सर्वम् । रक्षतु । जङ्घिडः ॥ १ ॥

- XIX.33.2** Besmeared with clarified butter, rich in sweetness and rich in sap, making the earth firm, unshaken and shaker of other., driving away the rivals and subjugating them, O darbha, may you ascend up with the effulgence of the mighty ones.
- XIX.33.3** You overtake the earth with vigour; at the sacrifice, you sit beautiful on the altar; the seers put on you, the purifier; may you cleanse evils away from us.
- XIX.33.4** Sharp, shining, subduer, killer of injurious germs, observer of all, vigour of the bounties of Nature, this darbha is a formidable power; that I bind on you for a ripe old age and weal.
- XIX.33.5** Perform valorous deed with the darbha; putting darbha on you, may you never suffer any pain; then surpassing others with lustre, may you shine like the sun in the four regions.

The Jaṅgida plant : For protection

- XIX.34.1** O jaṅgida, you are devourer of evil plotters. You are a protector, O jaṅgida. May the jaṅgida protect our all the bipeds and the quadrupeds.

या गृत्स्यस्त्रिपञ्चाशीः शतं कृत्याकृतम् ये ।
 सर्वान्विनक्तु तेजसोस्तां जङ्घिडस्करत् ॥२॥
 असं कृत्रिमं नादमस्ताः सप्त विस्त्रसः ।
 अपेतो जङ्घिडामतिमिषुमस्तेव शातय ॥३॥
 कृत्यादूर्षण एवायमथो अरातिदूर्षणः ।
 अथो सहस्वां जङ्घिडः प्र ण आयूषि तारिषत् ॥४॥
 स जङ्घिडस्य महिमा परि नः पातु विश्वतः ।
 विष्कन्धं येन सासह संस्कन्धमोज ओजसा ॥५॥
 त्रिष्टुप् देवा अजनपक्षिष्ठितं भूम्यामधि ।
 तमु त्वाङ्गिरा इति ब्राह्मणाः पूर्व्या विदुः ॥६॥
 न त्वा पूर्वा ओषधयो न त्वा तरन्ति या नवाः ।
 विबाध उग्रो जङ्घिडः परिपाणः सुमुङ्गलः ॥७॥

याः । गृत्स्यः । त्रिऽपञ्चाशीः । शतम् । कृत्याऽकृतः । च । ये ।
 सर्वान् । विनक्तुः । तेजसः । अस्तान् । जङ्घिडः । करत् ॥ २ ॥
 असम् । कृत्रिमम् । नादम् । अस्ताः । सप्त । विस्त्रसः ।
 अपेतः । इतः । जङ्घिडः । अमतिम् । इषुम् । अस्ताऽइव । शातय ॥ ३ ॥
 कृत्याऽदूर्षणः । एव । अथम् । अथो इति । अरातिऽदूर्षणः ।
 अथो इति । सहस्वान् । जङ्घिडः । प्र । नः । आयूषि । तारिषत् ॥ ४ ॥
 सः । जङ्घिडस्य । महिमा । परि । नः । पातु । विश्वतः ॥ ५ ॥
 विऽस्कन्धम् । येन । ससह । समऽस्कन्धम् । ओजः । ओजसा ॥ ५ ॥
 त्रिः । त्वा । देवाः । अजनयन् । निऽस्थितम् । भूम्याम् । अधि ।
 तम् । ऊं इति । त्वा । अङ्गिराः । इति । ब्राह्मणाः । पूर्व्याः । विदुः ॥ ६ ॥
 न । त्वा । पूर्वाः । ओषधयः । न । त्वा । तरन्ति । याः । नवाः ।
 विऽबाधः । उग्रः । जङ्घिडः । परिऽपाणः । सुऽमुङ्गलः ॥ ७ ॥

- XIX.34.2** What fifty-three greedy plotters are there and hundreds of the evil device-makers, may the jaṅgida deprive them of their power and make them impotent.
- XIX.34.3** Unpleasant artificial noise, and unpleasant seven discharges, and the thoughtlessness - them O jaṅgida, may You throw away just as an archer shoots an arrow.
- XIX.34.4** This is indeed, a counterer of evil devices, and also counterer of enemies. Now, may the overpowering jaṅgida, extend our life-spans.
- XIX.34.5** May such great power of the jaṅgide protect us all around, wherewith it overcomes viskandha (splitting pain in shoulders) and intense sanskandha (curing in the shoulders) with its might.
- XIX.34.6** Thrice the bounties of Nature created you well set on the earth; the intellectuals of old knew that you are Aṅgiras (by name).
- XIX.34.7** Not the ancient plants, nor those of recent origin surpass you; strong resister and formidable jaṅgida is an auspicious and effective defence.

अयोपदान भगवो जङ्गिडामितवीर्य ।
 पुरा तं उग्रा मसत उपेन्द्रो वीर्यं ददौ ॥८॥
 उग्र हत्ते वनस्पते इन्द्र ओज्मानमा दधौ ।
 अर्मावाः सर्वाभ्यातयं जहि रक्षांस्योषधे ॥९॥
 आशरीकं विशरीकं बलासं पृष्ट्यामयम् ।
 तक्मानं विश्वशारदमस्तां जङ्गिडस्करत् ॥१०॥

अयं । उप॒दानं । भ॒गवः । ज॒ङ्गिडः । अ॒मित॒वीर्यं ।
 पुरा । ते । उ॒ग्रा । म॒सते । उपे॒न्द्रः । वी॒र्यं । द॒दौ ॥ ८ ॥
 उ॒ग्रः । इत् । ते । व॒नस्प॒ते । इन्द्रः । ओ॒ज्मान॑म् । आ । द॒धौ ।
 अ॒र्मावाः । सर्वाः । आ॒तय॑न् । ज॒हि । रक्षां॑सि । ओ॒षधे ॥ ९ ॥
 आ॒शरी॑कम् । वि॒शरी॑कम् । ब॒लासं । पृ॒ष्टि॒आम॑यम् ।
 त॒क्मानं॑म् । वि॒श्वशार॑दम् । अ॒स्तां । ज॒ङ्गिडः । क॒रत् ॥ १० ॥

(१५) पञ्चविंशं सूक्तम्

(१-५) पञ्चविंशत्यास्य मृतत्वाङ्गिरा कपिः । मन्वोक्तं वनस्पतिर्यवता । (१-२, ५) अथमाङ्गितीका-
 पञ्चमीनामृचामनुहुः । (३) रक्षापाषाः पथ्यापङ्क्तिः, (५) चक्रुर्भास्य निवृत्तिवहुः उन्मांसि ।

इन्द्रस्य नाम गृह्णन्त ऋषयो जङ्गिडं देदुः ।
 देवा यं चक्रुर्भयजमग्रे विष्कन्धदूषणम् ॥१॥
 स नो रक्षतु जङ्गिडो धनपालो धनेव ।
 देवा यं चक्रुर्भास्यणाः परिपाणमरान्तिहम् ॥२॥

इन्द्र॑स्य । नाम॑ । गृ॒ह्णन्तः । ऋ॒षयः । ज॒ङ्गिड॑म् । दे॒दुः ।
 दे॒वाः । यम् । च॒क्रुः । भ॒यज॑म् । अ॒ग्रे । वि॒ष्कन्ध॑दूषणम् ॥ १ ॥
 स । नः । र॒क्षतु॑ । ज॒ङ्गिडः । ध॒न॒पा॒लः । ध॒ने॒व ।
 दे॒वाः । यम् । च॒क्रुः । भा॒स्य॒णाः । परि॑पाणम् । अ॒रान्ति॑हम् ॥ २ ॥

XIX.34.8 O bounteous jaṅgida of immeasurable strength, at the time of your coming to life, the resplendent Lord put great power in you in the very beginning, so that the formidable ones may not favour you.

XIX.34.9 O Lord of forest, the resplendent Lord, indeed, has put in you formidable power; thrusting away all maladies, may you destroy injurious germs, O herb.

XIX.34.10 May the jaṅgida make powerless the crushing pain (lumbago), the bursting pain (arthritis), consumptive cough, and the disease of the ribs (pleurisy), and the fever coming every autumn.

The Jaṅgida : For protection

XIX.35.1 Uttering the name of the resplendent Lord, the seers have given the jaṅgida, which in the former times, the enlightened ones made a remedy, remover of splitting pain in shoulders (viskandha).

XIX.35.2 May that jaṅgida, which the enlightened ones and the intellectuals have made a perfect defence, the destroyer of enemies, protect us, just as a treasure-guard guards the treasure

दुर्हर्षः सघोरं चक्षुः पापकृत्स्नान्मागमम् ।
 तांस्त्वं सहस्रचक्षो प्रतीबोधेन नाशय परिपाणोसि जङ्घिडः ॥३॥
 परि मा दिवः परि मा पृथिव्याः पर्यन्तरिक्षात्परि मा वीरुद्रवः ।
 परि मा मृतात्परि मोत भव्यादिशोविशो जङ्घिडः पात्स्मान् ॥४॥
 य ऋणवो देवकृता य उतो ववृतेन्यः ।
 सर्वास्तान्विश्वभेषजोत्सा जङ्घिडस्करत् ॥५॥

दुःऽहर्षः । सम्ऽघोरम् । चक्षुः । पापऽकृत्स्नानम् । आ । अगमम् । तान् । त्वम् । सहस्रचक्षो
 इति सहस्रऽचक्षो । प्रतिऽबोधेन । नाशय । परिऽपानः । अस्ति । जङ्घिडः ॥ ३ ॥
 परि । मा । दिवः । परि । मा । पृथिव्याः । परि । अन्तरिक्षात् । परि । मा । वीरुद्रव्यः ।
 परि । मा । मृतात् । परि । मा । उत । भव्यात् । दिशऽदिशः । जङ्घिडः । पातु । अस्मान् ॥ ४ ॥
 ये । ऋणवः । देवऽकृताः । यः । उतो इति । ववृते । अन्यः ।
 सर्वान् । तान् । विश्वऽभेषजः । अस्मान् । जङ्घिडः । करत् ॥ ५ ॥

(३५) पहिलं पृक्तम्

(१-३) वक्रचक्षुःस्य सृजन्त मया कृतिः । शतवारो वेपथुः । अग्रदुर्हर्षः ॥

शतवारो अनीनशयक्ष्माजक्षीसि तेजसा ।
 आरोहन्वर्चसा सह मणिर्दुर्णामुच्चातनः ॥१॥
 शृङ्गाभ्यां रक्षो नुदते मन्त्रेण यातुधान्यग्निः ।
 मध्येन यक्ष्म बाधते नैनं पाप्मातिं तपति ॥२॥

शतवारः । अनीनशत् । यक्ष्मान् । रक्षानि । तेजसा ।
 आरोहन् । वर्चसा । सह । मणिः । दुर्णामुच्चातनः ॥ १ ॥
 शृङ्गाभ्याम् । रक्षः । नुदते । मन्त्रेण । यातुऽधान्यग्निः ।
 मध्येन । यक्ष्म । बाधते । नैनं । पाप्मा । अति । तपति ॥ २ ॥

XIX.35.3 The cruel eye of the enemy, and the would-be-murderer that has come to us - O thousand-eyed one, may you destroy them carefully; O jaṅgida, you are a sure defence

XIX.35.4 Me from sky, me from earth, me from midspace, me from plants, me from the present, and me from the future, from each and every quarter, may the jaṅgida protect us all around.

XIX.35.5 Whatever harmful acts are there perpetrated by the enlightened ones, and whatever other than these are there, may this all-cure jaṅgida make them all powerless.

The Śatavāra Blessings

XIX.36.1 The śatavāra (hundred-fold preventer) banquishes wasting diseases and injurious germs with its power. Mounting with lustre, this blessing removes ill-named maladies.

XIX.36.2 With its two horns it thrusts away the injurious germs, with its base the painful viruses, and with its middle part it removes the wasting disease. No malady escapes from it.

ये यक्ष्मांसो अर्भका महान्तो ये च शब्दिनः ।
 सर्वान्दुर्णामहा मणिः शतवारो अनीनशत् ॥३॥
 शतं वीरानजनयच्छतं पक्ष्मानपावपत् ।
 दुर्णाम्नः सर्वान्दृत्वा रक्षीसि धनुते ॥४॥
 हिरण्यशृङ्ग ऋषभः शतवारो अयं मणिः ।
 दुर्णाम्नः सर्वान्दृत्वा रक्षीस्यक्रमीत् ॥५॥

शतमृदं दुर्णाम्नीनां गन्धर्वाप्सरसां शतम् । शतं शम्भन्वर्तीनां शतवारिण वारये ॥६॥

ये । यक्ष्मांसः । अर्भकाः । महान्तः । ये । च । शब्दिनः ।
 सर्वान् । दुर्णाम् । महा । मणिः । शतवारः । अनीनशत् ॥ ३ ॥
 शतम् । वीरान् । अजनयत् । शतम् । पक्ष्मान् । अपावपत् ।
 दुःस्नामः । सर्वान् । दृत्वा । अर्भ । रक्षीसि । धनुते ॥ ४ ॥
 हिरण्यशृङ्गः । ऋषभः । शतवारः । अयम् । मणिः ।
 दुःस्नामः । सर्वान् । दृत्वा । अर्भ । रक्षीसि । अक्रमीत् ॥ ५ ॥
 शतम् । अहम् । दुःस्नामनीनाम् । गन्धर्वेऽप्सरसाम् । शतम् ।
 शतम् । शम्भन्वर्तीनाम् । शतवारिण । वारये ॥ ६ ॥

(३७) सप्तविंशं सूक्तम्

(१-४) चतुर्थाध्यायस्य सूक्तस्याध्यायं अग्निः । अग्निर्वेता । (१) अथमर्भक्षिदुर्, (२) द्वितीयायाः आस्तात्पक्षिः,

(३) तृतीयायाः अग्निना मया दृढती, (४) चतुर्थ्याय वरुः अग्निम् अर्भक्षि ।

इदं वचो अग्निना दत्तमागन्मगो यज्ञाः सह ओजो वयो बलम् ।
 त्रयस्त्रिंशदानि च वीर्याणि तान्यग्निः प्र ददातु मे ॥१॥

इदम् । वचः । अग्निना । दत्तम् । आ । अगन् । भगः । यशः । सहः । ओजः । वयः ।
 बलम् । त्रयः । त्रिंशत् । यानि । च । वीर्याणि । तानि । अग्निः । प्र । ददातु । मे ॥ १ ॥

XIX.36.3 The wasting diseases, which are newly born and those ones which make much noise, all of them the śatavāra blessing, killer of ill-named maladies, banquished away.

XIX.36.4 A hundred brave sons it does produce; a hundred wasting diseases it does destroy; smiting all the ill-named maladies, it shakes away the injurious germs.

XIX.36.5 This śatavāra blessing is just a golden-horned bull. Having smitten all the ill-named maladies, it attacks the injurious germs.

XIX.36.6 Hundreds of ill-named maladies, hundreds of germs living soil (gandharva) and those living in waters (apsaras), and hundreds of recurring painful diseases I prevent with the śatavāra (blessing).

Agni

XIX.37.1 This lustre, assigned by the adorable Lord, has come (to me): may the adorable Lord bestow upon me effulgence, fame, overwhelming force, vigour, ling life, strength and the thirty-three manly powers that are there.

वर्च आ धेहि मे तन्वांसु सह ओजो वयो बलम् ।
 इन्द्रियाय त्वा कर्मणे वीर्यायि प्रति गृहामि शतशारदाय ॥२॥
 ऊर्जे त्वा बलाय त्वोर्जसे सहसे त्वा ।
 अभिभूयाय त्वा राष्ट्रभूत्याय पर्युहामि शतशारदाय ॥३॥
 ऋतुभिर्द्वातेवैरायुषे वर्चसे त्वा ।
 संवत्सरस्य तेजसा तेन सहनु कृण्वसि ॥४॥

वर्चः । आ । धेहि । मे । तन्वा॒भि । सहः । ओजः । वयः । बलम् ।
 इन्द्रियाय॑ । त्वा । कर्म॑णे । वीर्या॑यि । प्रति॑ । गृहामि॑ । शत॑शारदाय ॥ २ ॥
 ऊर्जे॑ । त्वा । बला॑य । त्वा । ओर्ज॑से । सह॑से । त्वा ।
 अभि॑ऽभूयाय । त्वा । रा॒ष्ट्रभू॑त्याय । परि॑ । ऊ॒हामि॑ । शत॑शारदाय ॥ ३ ॥
 ऋ॒तुभ्यः । त्वा । आ॒र्तत्रे॑भ्यः । मा॒तृभ्यः । स॒म॒व॒त्स॒रेभ्यः ।
 धा॒त्रे । त्रि॒धा॒त्रे । स॒म॒ऽऋ॒धे । भू॒तस्य॑ । प॒तये॑ । य॒जे ॥ ४ ॥

(३८) अष्टाभिर्वा सृक्तम्

(१-३) वृषस्यास्य सृक्तस्यावर्षा ऋषिः । गुरुकुर्वेयता । (१) वृषवर्षोऽगुरुः । (२) द्वितीयायाश्चगुरुदोष्मिह ।
 (३) तृतीयायाश्चैकावसाना प्राजापस्यागुरुः कृण्वसि ॥

न ते यक्ष्मा अरुन्धते नैनं शपथो अश्नुते ।
 यं भेषजस्य गुल्गुलोः सुरमिर्गन्धो अश्नुते ॥१॥
 विष्वञ्चस्तस्माद्यक्ष्मा मृगा अश्ना इवेरते ।
 यद्गुल्गुलु सैन्धवं यद्वाप्यासि समुद्रियम् ॥२॥
 उभयोरग्रमं नामास्मा अरिष्टतातये ॥३॥

न । तम् । यक्ष्माः । अरुन्ध॑ते । न । ए॒नम् । श॒पथः॑ । अ॒श्नु॒ते ।
 यम् । भेष॑जस्य । गुल्गु॒लोः । सुर॑भिः । गन्धः । अ॒श्नु॒ते ॥ १ ॥
 वि॒ष्वञ्चः । तस्मा॑त् । यक्ष्माः । मृ॒गाः । अ॒श्नाः । इ॒वे॒र॒ते ।
 यत् । गुल्गु॒लु । सैन्ध॑वम् । यत् । वा । अ॒पि । अ॒सि । स॒मु॒द्रि॒यम् ॥ २ ॥
 उ॒भयोः॑ । अ॒ग्र॒म् । ना॒म । अ॒स्मै । अ॒रि॒ष्ट॒ता॒तये॑ ॥ ३ ॥

XIX.37.2 May you put lustre in my body and also overwhelming power, vigour, long life and strength. I adopt you for resplendent action and valour lasting through a hundred autumns.

XIX.37.3 You for vigour, you for strength, you for might and overwhelming power, you for conquest and sustenance of kingdom for a hundred autumns, do I adopt.

XIX.37.4 I adopt you for the sake of the seasons and season-groups, for months and years, for the sustainer and the creator, for the enricher and the Lord of all existence.

The Guggulu : against disease

XIX.38.1 Wasting diseases obstruct him not, nor the curses affect him, whom the fragrant smell of the healing guggulu (bdellium) penetrates.

XIX.38.2 Away from it scatter all the wasting diseases like fast-fleeing antelopes; O guggulu, even if you are (procured) from a river, or if you are from the sea.

XIX.38.3 I have mentioned the name of both for curing (the malady of) this person.

(१९) एकोनचत्वारिंशं सूक्तम्

(१-१०) दशार्चस्वास्त्य सूक्तस्य धृग्वहिरा कविः । कुष्ठो देवता । (१, २-१०) यथमात्रवयीरक्षणीमायुधमनुहुत्,

(२-१) शिरीषाक्षीपयोस्त्वयवसाना पथ्यपक्षिः, (४) चतुर्व्याः बद्धा वषाती, (५) यज्ञम्याध्वरवसाना

सप्तपदा शकरी, (१-८) यद्व्यासितवस्य च यत्तवसानाद्व्यादिरण्योतिः ॥

ऐतु देवस्त्रायमाणः कुष्ठो हिमवतस्परि । त्वम्मानं सर्वं नाशयु सर्वोश्च यातुधान्युः ॥१॥

श्रीणि ते कुष्ठ नामानि नद्यमारो नद्यारिषः । नद्यायं पुरुषो रिपत् ।

यस्मै परिब्रवीमि त्वा सायंप्रातरथो दिवा ॥२॥

जीवला नाम ते माता जीवन्तो नाम ते पिता । नद्यायं पुरुषो रिपत् ।

यस्मै परिब्रवीमि त्वा सायंप्रातरथो दिवा ॥३॥

उत्तमो अत्योषधीनामनुद्वाजगतामिव व्याघ्रः श्वपदामिव ।

नद्यायं पुरुषो रिपत् । यस्मै परिब्रवीमि त्वा सायंप्रातरथो दिवा ॥४॥

त्रिः शाम्बुभ्यो अङ्गिरभ्यस्त्रिरादित्येभ्यस्परि । त्रिर्जातो विश्वदेवेभ्यः ।

स कुष्ठो विश्वभेषजः साकं सोमेन तिष्ठति ।

त्वम्मानं सर्वं नाशयु सर्वोश्च यातुधान्युः ॥५॥

आ । एतु । देवः । त्रायमाणः । कुष्ठः । हिमवतः । परि ।

त्वम्मानम् । सर्वम् । नाशयु । सर्वाः । च । यातुऽधान्युः ॥ १ ॥

श्रीणि । ते । कुष्ठ । नामानि । नद्यऽमारः । नद्यऽरिषः । नद्य । अयम् । पुरुषः । रिपत् ।

यस्मै । परिऽब्रवीमि । त्वा । सायम्ऽप्रातः । अथो इति । दिवा ॥ २ ॥

जीवला । नाम । ते । माता । जीवन्तः । नाम । ते । पिता । नद्य । अयम् । पुरुषः । रिपत् ।

यस्मै । परिऽब्रवीमि । त्वा । सायम्ऽप्रातः । अथो इति । दिवा ॥ ३ ॥

उत्तऽतमः । अति । ओषधीनाम् । अनुद्वाजः । जगताम्ऽद्व । व्याघ्रः । श्वपदाम्ऽद्व । नद्य ।

अयम् । पुरुषः । रिपत् । यस्मै । परिऽब्रवीमि । त्वा । सायम्ऽप्रातः । अथो इति । दिवा ॥४॥

त्रिः । शाम्बुऽभ्यः । अङ्गिरऽभ्यः । त्रिः । आदित्येभ्यः । परि । त्रिः । जातः । विश्वऽदेवेभ्यः ।

सः । कुष्ठः । विश्वऽभेषजः । साकम् । सोमेन । तिष्ठति ।

त्वम्मानम् । सर्वम् । नाशयु । सर्वाः । च । यातुऽधान्युः ॥ ५ ॥

The Kustha

- XIX.39.1** May the dive kustha (costus speciosus) come protector from the snowy mountain. Banish all the fever and all the painful diseases.
- XIX.39.2** O kustha, three are your names-- nadya-māra and nadyāṁśa (never killing and never harming). Let this man, for whom I prescribe you every evening, morning and also by day, come to no harm.
- XIX.39.3** Jivalā (life-giving) by name is your mother, Jivanta (life saver) by name is your father. Let this man, for whom I prescribe you every evening, morning and also by day; come to no harm.
- XIX.39.4** You are most excellent among herbs, just as the bullock among cattle and the tiger among carnivora. Let not this man, for whom I prescribe you every, morning and also by day, come to no harm.
- XIX.39.5** Born thrice from brilliant śāmbus (bivalve shells), thrice from the suns, and born thrice from all the bounties of Nature, that kustha is an all-cure remedy. It contains the curing principle. May you banish all the fever and all the painful diseases.

अ॒मृत्योर्दे॒वस॒र्दनस्तृती॒यस्या॒गितो॒ दि॒वि । तत्रा॒मृत॑स्य च॒क्षणं॒ ततः॑ कु॒ष्ठो अ॒जाय॑त ।

स कु॒ष्ठो वि॒श्वभे॑षजः सा॒कं सोमे॑न तिष्ठति ।

त॒क्मानं॑ सर्वं नाशय॒ सर्वा॑श्च यातु॒धान्यः॑ ॥६॥

हि॒र॒ण्य॒दी नो॑र॒चर॑त् हि॒र॒ण्य॒वन्ध॑ना दि॒वि । तत्रा॒मृत॑स्य च॒क्षणं॒ ततः॑ कु॒ष्ठो अ॒जाय॑त ।

स कु॒ष्ठो वि॒श्वभे॑षजः सा॒कं सोमे॑न तिष्ठति ।

त॒क्मानं॑ सर्वं नाशय॒ सर्वा॑श्च यातु॒धान्यः॑ ॥७॥

यत्र॑ ना॒वप्र॒भ्रंश॑नं यत्र॑ हि॒मव॑न्तः शि॒रः । तत्रा॒मृत॑स्य च॒क्षणं॒ ततः॑ कु॒ष्ठो अ॒जाय॑त ।

स कु॒ष्ठो वि॒श्वभे॑षजः सा॒कं सोमे॑न तिष्ठति ।

त॒क्मानं॑ सर्वं नाशय॒ सर्वा॑श्च यातु॒धान्यः॑ ॥८॥

यं त्वा॒ वेद॑ पूर्वं इ॒क्ष्वा॒को यं वा॒ त्वा कु॒ष्ठ क्वा॒म्यः॑ ।

यं वा॒ वसो॑ ग॒मात्स्य॑स्तेना॒सि वि॒श्वभे॑षजः ॥९॥

अ॒मृत्यः । दे॒वऽस॒र्दनः । तृती॒यस्या॒ग । इतः । दि॒वि ।

तत्र॑ । अ॒मृत॑स्य । च॒क्षणम् । ततः॑ । कु॒ष्ठः । अ॒जाय॑त ।

सः । कु॒ष्ठः । वि॒श्वभे॑षजः । सा॒कम् । सोमे॑न । तिष्ठ॑ति ।

त॒क्मानं॑ । सर्वं । नाश॑य । सर्वाः । च । यातु॒ऽधान्यः॑ ॥ ६ ॥

हि॒र॒ण्य॒दी । अ॒चर॑त् । हि॒र॒ण्य॒वन्ध॑ना । दि॒वि ।

यत्र॑ । अ॒मृत॑स्य । च॒क्षणम् । ततः॑ । कु॒ष्ठः । अ॒जाय॑त ।

सः । कु॒ष्ठः । वि॒श्वभे॑षजः । सा॒कम् । सोमे॑न । तिष्ठ॑ति ।

त॒क्मानं॑ । सर्वं । नाश॑य । सर्वाः । च । यातु॒ऽधान्यः॑ ॥ ७ ॥

यत्र॑ । न । अ॒वप्र॒भ्रंश॑नम् । यत्र॑ हि॒मऽव॑न्तः । शि॒रः ।

तत्र॑ । अ॒मृत॑स्य । च॒क्षणम् । ततः॑ । कु॒ष्ठः । अ॒जाय॑त ।

सः । कु॒ष्ठः । वि॒श्वभे॑षजः । सा॒कम् । सोमे॑न । तिष्ठ॑ति ।

त॒क्मानं॑ । सर्वं । नाश॑य । सर्वाः । च । यातु॒ऽधान्यः॑ ॥ ८ ॥

यम् । त्वा । वेद॑ । पूर्वं । इ॒क्ष्वा॒कः । यम् । वा । त्वा । कु॒ष्ठ । क्वा॒म्यः॑ ।

यम् । वा । वसो॑ । यम् । आ॒त्स्यः । तेन॑ । अ॒सि । वि॒श्वभे॑षजः ॥ ९ ॥

XIX.39.6 In the third heaven from here, there is the asvattha (the fig tree, *figus religiosa*) tree, the seat of the enlightened ones. There is the source of immortality. Therefrom the kushtha is born. That kushtha is an all-cure remedy. It contains the curing principle. May you banish all the fever and all the painful diseases. (Av.V.4.3.Vari.)

XIX.39.7 There moves a golden boat with golden tackle in heaven. There is the source of immortality. Therefrom the kushtha is born. That Kustha is an all-cure remedy. It contains the curing principle. May you banish all the fever and all the painful diseases. (Av.V.4.4.Vari.)

XIX.39.8 Where there is no slipping downwards, and where there is the summit of the snowy mountain (Himalaya), there is the source of immortality. Therefrom the kushtha is born. That kushtha is an all-cure remedy. It contains the curing principle. May you banish all the fever and all the painful diseases.

XIX.39.9 You, O kushtha, whom the sugar-cane eater knew previously, or whom the sensual one know, or whom the one of sedentary habits or whom the gourmand knew, so you are a panacea (all-cure-remedy).

शीर्षलोकं तृतीयकं सदुन्दिर्वक्ष्यं हायनः ।
तन्मानं विश्वधावीर्याधराक्षं परां सुव ॥१०॥

शीर्षलोकम् । तृतीयकम् । सदुन्दिः । यः । च । हायनः ।
तन्मानम् । विश्वधावीर्यम् । अधराक्षम् । । परां । सुव ॥ १० ॥

(४०) चत्वारिंशं सूक्तम्

(१-५) षण्कंभरयास्य गूतस्य महा क्रपिः । वृहस्पतिर्विश्वे देवा वा देवताः । (१) षण्मर्षाः
षण्मर्षाः, (२) द्वितीयायाः पुरःश्रुमन्मत्स्यपुत्रिणावृत्तीः, (३) तृतीयायाः वृहतीगर्भाः
वृष्टयः, (४) षण्मर्षाश्च चिपदासीं गायत्री कर्त्तासि ॥

यन्मे छिद्रं मनसो यच्च वाचः सरस्वती मन्युमन्तं जुगाम् ।
विश्वेस्तदेवैः सह सैविदानः सं दधातु बृहस्पतिः ॥१॥
मा न आपो मेधां मा ब्रह्म प्र मधिष्टन ।
शुष्यदा युयं स्यन्दध्वमुपहृतोहं सुमेधां वर्चस्वी ॥२॥
मा नो मेधां मा नो वीक्षाम मा नो हिसिष्टं यत्तपः ।
शिवा नः शं सन्त्वायुषि शिवा भवन्तु मातरः ॥३॥
मा नः पीपरवुश्विना ज्योतिष्मती तमस्तिरः ।
तामस्मे रास्ततामिषम् ॥४॥

यत् । मे । छिद्रम् । मनसः । यत् । च । वाचः । सरस्वती । मन्युमन्तम् । जुगाम् ।
विश्वे । तत् । देवैः । सह । समऽविदानः । सत् । दधातु । बृहस्पतिः ॥ १ ॥
मा । नः । आपुः । मेधाम् । मा । ब्रह्म । प्र । मधिष्टन ।
शुष्पदा । युयम् । स्यन्दध्वम् । उपऽहृतः । अहम् । सुऽमेधाः । वर्चस्वी ॥२॥
मा । नः । मेधाम् । मा । नः । वीक्षाम् । मा । नः । हिसिष्टम् । यत् । तपः ।
शिवा । नः । शम् । सन्तु । आयुषे । शिवाः । भवन्तु । मातरः ॥ ३ ॥
यः । नः । पीपरत् । अश्विना । ज्योतिष्मती । तमः । तिरः । ताम् । अस्मे इति
रामुताम् । इषम् ॥ ४ ॥

XIX.39.10 (Fever) causing severe headache, the tertian, the constant one, and the one that comes every year - all that fever, O all- potent (Kustha), may you drive away downward:

To divinities : For blessings

XIX.40.1 Whatever fault is there in my mind and in my speech, which has offend the divine learning, may the Lord supreme, in accord with all the bounties of Nature, rectify that (fault)

XIX.40.2 O elemental waters, may you not crush our intelligence, nor our sacred knowledge. May you of easy flow, come on flowing. Favoured by you, may I become intelligent and lustrous.

XIX.40.3 May you not-injure our intelligence, nor our conservation, nor what is our austerity. May they, the gracious, recommend us for a long life; may they be gracious mother to us.

XIX.40.4 Grant us, O twins-divine, that food, which, full of light and seatherer of darkness, will sustain us

(४१) एकवचनपरिभाषा सूक्तम्

(१) एकवचनपरिभाषा सूक्तस्य ब्रह्मा ऋषिः । तपो देवता । विष्णुः छन्दः ॥

भद्रमिच्छन्तः ऋषयः स्वर्विदुस्तपो दीक्षामुपनिषेदुरग्ने ।

ततो राष्ट्रं बलमोज्ज्वलं जातं तदस्मै देवा उपसर्नन्मन्तु ॥१॥

भद्रम् । इच्छन्तः । ऋषयः । स्वःऽविदः । तपः । दीक्षाम् । उपऽनिसेदुः । अग्ने ।

तनः । राष्ट्रम् । बलम् । ओजः । च । जातम् । तत् । अस्मै । देवाः । उपऽसर्नन्मन्तु ॥ १ ॥

(४२) विषयपरिभाषा सूक्तम्

(१-४) चतुर्वचनपरिभाषा सूक्तस्य ब्रह्मा ऋषिः । ब्रह्म देवता । (१) प्रथमर्चोऽनुष्टुप्, (२) द्वितीयार्चोऽपञ्चमसना ककुम्भती पञ्चमर्चः, (३) तृतीयार्चाविष्णुः, (४) चतुर्थार्चोऽथ ऋषिर्गता इत्यसि ॥

ब्रह्म होता ब्रह्म यज्ञा ब्रह्मणा स्वरवो मिताः ।

अध्वर्युर्ब्रह्मणो जातो ब्रह्मणोऽन्तर्हितं हविः ॥१॥

ब्रह्म सुचो घृतवतीर्ब्रह्मणा वेदिरुद्धिता ।

ब्रह्म यज्ञस्य तत्त्वं च ऋत्विजो ये हविष्कृतः । श्रमिताय स्वाहा ॥२॥

अंहोमुचे प्र भरे मनीषामा सुत्राण्ये सुमतिमावृणानः ।

इदमिन्द्र प्रति हव्यं गृभाय सत्याः सन्तु यजमानस्य कामाः ॥३॥

अंहोमुचं वृषभं यज्ञियानां विराजन्तं प्रथममध्वराणाम् ।

अपां नपात्तमग्निना हवे धियं इन्द्रियेण त इन्द्रियं दत्तमोजः ॥४॥

ब्रह्म । होता । ब्रह्म । यज्ञाः । ब्रह्मणा । स्वरवः । मिताः ।

अध्वर्युः । ब्रह्मणः । जातः । ब्रह्मणः । अन्तःऽहितम् । हविः ॥ १ ॥

ब्रह्म । सुचः । घृतऽवतीः । ब्रह्मणा । वेदिः । उद्धिता ।

ब्रह्म । यज्ञस्य । तत्त्वंम् । च । ऋत्विजः । ये । हविःऽकृतः । श्रमिताय । स्वाहा ॥२॥

अहःऽमुचे । प्र । भरे । मनीषाम् । आ । सुत्राण्ये । सुऽमतिम् । आऽवृणानः ।

इदम् । इन्द्र । प्रति । हव्यम् । गृभाय । सत्याः । सन्तु । यजमानस्य । कामाः ॥ ३ ॥

अंहःऽमुचम् । वृषभम् । यज्ञियानाम् । विराजन्तम् । प्रथमम् । अध्वराणाम् ।

अपाम् । नपात्तम् । अग्निना । हवे । धियः । इन्द्रियेण । ते । इन्द्रियम् । दत्तम् । ओजः ।

Tapa

XIX.41.1 Desirous of weal, attainers of light, the seers began austerity and consecration in ancient times. Therefrom the kingdom, strength and vigour was born. May the bounties of Nature bring all that under control of this person.

Extolling the Brahman

XIX.42.1 The Divine Supreme is the sacrificer; the divine Supreme is the sacrifices; the sacrificial posts have been set up by the Divine Supreme. The adhvaryu priest is born of the Divine Supreme; and the sacrificial offering is put within the Divine Supreme.

XIX.42.2 The Divine Supreme is the ladles full of clarified butter; by the Divine Supreme the sacrificial altar is raised; the Divine Supreme is the substance of the sacrifice, as well as the priests that offer oblations. Svāhā to the pacified one.

XIX.42.3 Choosing favour of Him, who protects well, I offer my praises to the deliverer from sins. O resplendent Lord, may you accept this offering. May the wishes of the sacrificer come true.

XIX.42.4 The deliverer from sin, the best among those who deserve worship, shining, and foremost at the sacrifices, the child of the waters (Agni) -- Him, O twins-divined, I invoke; may they two grant you wisdom strength and vigour by their strength.

(७१) मित्यारिषां सूक्तम्

(१-८) महर्षत्यास्य सूक्तस्य ब्रह्मा ऋषिः । मनोक्तं ब्रह्मा वा देवता । इत्यबसाना शाङ्गमती यध्यापक्षित्पन्था ॥

यत्र ब्रह्मविदो यान्ति दीक्षया तर्पसा सह ।
 अग्निर्मा तत्र नयत्वभिर्मेधा दधातु मे । अग्नये स्वाहा ॥ १ ॥
 यत्र ब्रह्मविदो यान्ति दीक्षया तर्पसा सह ।
 वायुर्मा तत्र नयतु वायुः प्राणान्दधातु मे । वायवे स्वाहा ॥ २ ॥
 यत्र ब्रह्मविदो यान्ति दीक्षया तर्पसा सह ।
 सूर्यो मा तत्र नयतु चक्षुः सूर्यो दधातु मे । सूर्याय स्वाहा ॥ ३ ॥
 यत्र ब्रह्मविदो यान्ति दीक्षया तर्पसा सह ।
 चन्द्रो मा तत्र नयतु मनश्चन्द्रो दधातु मे । चन्द्राय स्वाहा ॥ ४ ॥
 यत्र ब्रह्मविदो यान्ति दीक्षया तर्पसा सह ।
 सोमो मा तत्र नयतु पयः सोमो दधातु मे । सोमाय स्वाहा ॥ ५ ॥
 यत्र ब्रह्मविदो यान्ति दीक्षया तर्पसा सह ।
 इन्द्रो मा तत्र नयतु बलमिन्द्रो दधातु मे । इन्द्राय स्वाहा ॥ ६ ॥

यत्र । ब्रह्मऽविदः । यान्ति । दीक्षया । तर्पसा । सह ।
 अग्निः । मा । तत्र । नयतु । अग्निः । मेधाः । दधातु । मे । अग्नये । स्वाहा ॥ १ ॥
 यत्र । ब्रह्मऽविदः । यान्ति । दीक्षया । तर्पसा । सह ।
 वायुः । मा । तत्र । नयतु । वायुः । प्राणान् । दधातु । मे । वायवे । स्वाहा ॥ २ ॥
 यत्र । ब्रह्मऽविदः । यान्ति । दीक्षया । तर्पसा । सह ।
 सूर्यः । मा । तत्र । नयतु । चक्षुः । सूर्यः । दधातु । मे । सूर्याय । स्वाहा ॥ ३ ॥
 यत्र । ब्रह्मऽविदः । यान्ति । दीक्षया । तर्पसा । सह ।
 चन्द्रः । मा । तत्र । नयतु । मनः । चन्द्रः । दधातु । मे । चन्द्राय । स्वाहा ॥ ४ ॥
 यत्र । ब्रह्मऽविदः । यान्ति । दीक्षया । तर्पसा । सह ।
 सोमः । मा । तत्र । नयतु । पयः । सोमः । दधातु । मे । सोमाय । स्वाहा ॥ ५ ॥
 यत्र । ब्रह्मऽविदः । यान्ति । दीक्षया । तर्पसा । सह ।
 इन्द्रः । मा । तत्र । नयतु । बलम् । इन्द्रः । दधातु । मे । इन्द्राय । स्वाहा ॥ ६ ॥

To Various Gods : For attaining heaven

- XIX.43.1** Whither the realizers of the Divine Supreme go with consecration and austerity, may the fire divine lead me thither; may the fire divine grant me wisdom. I dedicate it to the fire divine.
- XIX.43.2** Whither the realizers of the Divine Supreme go with consecration and austerity, may the cosmic wind lead me thither; may the cosmic wind grant me vital breaths. I dedicate it to the cosmic wind.
- XIX.43.3** Whither the realizers of the divine supreme go with consecration and austerity; may the sun lead me thither; may the sun grant me vision. I dedicate it to the sun.
- XIX.43.4** Whither the realizers of the Divine Supreme go with consecration and austerity, may the moon lead me thither; may the moon grant me (a pleasant) mind. I dedicate it to the moon.
- XIX.43.5** Whither the realizers of the Divine Supreme go with consecration and austerity, may the curing principle (soma) lead me thither; may the curing principle grant me the sap. I dedicate it to the curing principle.
- XIX.43.6** Whither the realizers of the Divine Supreme go with consecration and austerity, may the resplendent self (Indra) lead me thither; may the resplendent self grant me the strength. I dedicate it to the resplendent self.

यत्र ब्रह्मविदो यान्ति दीक्षया तर्पसा सह ।
 आपो मा तत्र नयन्त्वमृतं मोषं तिष्ठतु । अद्भ्यः स्वाहा ॥७॥
 यत्र ब्रह्मविदो यान्ति दीक्षया तर्पसा सह ।
 ब्रह्मा मा तत्र नयतु ब्रह्मा ब्रह्म दधातु मे । ब्रह्मणे स्वाहा ॥८॥

यत्र । ब्रह्मऽविदः । यान्ति । दीक्षया । तर्पसा । सह ।
 आपः । मा । तत्र । नयतु । अमृतम् । मा । उप । तिष्ठतु । अतऽभ्यः । स्वाहा ॥७॥
 यत्र । ब्रह्मऽविदः । यान्ति । दीक्षया । तर्पसा । सह ।
 ब्रह्मा । मा । तत्र । नयतु । ब्रह्मा । ब्रह्म । दधातु । मे । ब्रह्मणे । स्वाहा ॥ ८ ॥

(४४) षष्ठ्यन्तर्यामिं सुकम्

(१-१०) दसार्पस्वास्व सूक्तस्य चतुर्कीर्तिः । (१-७, १०) प्रथमादिसप्तर्षा दशाम्याध्याजनम्, (८-९) अष्टमी-
 नवम्योऽथ दशमो देवते । (१-३, १-१०) प्रथमादिसप्तस्य षष्ठ्यादिसप्तानां आयुक्त्वा, (४) ऋतुध्या-
 ध्यात्वा वायुक्तुष्मिन्, (५) षष्ठ्याध्या ध्यात्वा निष्कृतिमा आयुक्ती छन्दसि ॥

आयुषोसि प्रतरणं विप्रं मेघजमुच्यसे । तदाञ्जनं त्वं शतते शमापो अभयं कृतम् ॥१॥
 यो हरिमा जायान्योऽङ्गभेदो विसर्पकः । सर्वं ते यक्ष्ममङ्गेभ्यो बहिर्निर्हन्त्वाञ्जनम् ॥२॥
 आञ्जनं पृथिव्यां जातं भद्रं पुरुषजीवनम् । कृणोत्वप्रमायुकं रथज्जुतिमनागसम् ॥३॥
 प्राणं प्राणं प्रायस्वासो असेवे मृड । निर्ऋते निर्ऋत्या नः पार्श्वेभ्यो मृक्ष ॥४॥

आयुषः । असि । प्रऽतरणम् । विप्रम् । मेघजम् । उच्यसे ।
 तत् । आऽअञ्जनं । त्वम् । शमऽशतते । शम् । आपः । अभयम् । कृतम् ॥ १ ॥
 यः । हरिमा । जायान्यः । अङ्गभेदः । विऽसर्पकः ।
 सर्वम् । ते । यक्ष्मम् । अङ्गेभ्यः । बहिः । निः । हन्तु । आऽअञ्जनम् ॥ २ ॥
 आऽअञ्जनम् । पृथिव्याम् । जातम् । भद्रम् । पुरुषऽजीवनम् ।
 कृणोतु । अप्रऽमायुकम् । रथऽज्जुतिम् । अनागसम् ॥ ३ ॥
 प्राणं । प्राणम् । त्रायस्व । असो इति । असेवे । मृड । निऽऽकृते । निऽऽकृत्याः । नः ।
 पार्श्वेभ्यः । मृक्ष ॥ ४ ॥

XIX.43.7 Whither the realizers of the Divine Supreme go with consecration and austerity, may the elemental water lead me thither, may the immortality come to me. I dedicate it to the elemental waters.

XIX.43.8 Whither the realizers of the Divine Supreme go with consecration and austerity, may the Lord of knowledge lead me thither; may the Lord of knowledge grant me the sacred knowledge.

Añjanam : ointment against disease

XIX.44.1 You are the lengthener of life-span; you are said to be an all-cure medicine. So, O ointment, augmenter of happiness, may you and the waters give us relief and freedom from fear.

XIX.44.2 What jaundice, venerable disease, aching of limbs, and herpes are there - all those wasting diseases, may this ointment strike out of your limbs.

XIX.44.3 May this ointment, born on earth, beneficial, and life-giver of men, make me unperishing, fast chariot-rider, and sinless.

XIX.44.4 O vital breath, preserve our breath. O life, be gracious to our life. O destroyer, may you release us from the snares of destruction.

सिन्धोर्गर्भोसि विद्युतां पुष्पम् । वार्तः प्राणः सूर्यश्चक्षुर्विवस्वयः ॥५॥
 देवाञ्जनं त्रैककुदं परि मा पाहि विश्वतः । न त्वा तरन्त्योषधयो बाह्याः पर्वतीया उत ॥६॥
 वी३दं मध्यमवाद्यपद्रसोहार्भावचातनः । अमीवाः सर्वाच्चातयन्नाशयदभिमा इतः ॥७॥
 ब३ह्वी३दं राजन्वरुणादृतमाह पुरुषः । तस्मात्सहस्रवीर्यं मुख नः पर्यहंसः ॥८॥
 यदापो अ३ध्या इति वरुणेति यद३क्षिम । तस्मात्सहस्रवीर्यं मुख नः पर्यहंसः ॥९॥
 मित्रश्च त्वा वरुणश्चानुप्रेयतुराञ्जन । तौ त्वानुगत्य दूरं भोगाय पुनरोहतुः ॥१०॥

सिन्धोः । गर्भः । असि । वि३द्युतां । पुष्पम् । वार्तः । प्राणः । सूर्यः । चक्षुः । दिवः । पर्यः ।
 देव३आञ्जन । त्रैक३कुद । परि । मा । पाहि । विश्वतः ।
 न । त्वा । तरन्ति । ओषधयः । बाह्याः । पर्वतीयाः । उत ॥ ६ ॥
 वि । इदम् । मध्यम् । अर्वा । असृपत् । रक्षः३ह्वा । अमीव३चातनः ।
 अमीवाः । सर्वाः । चातयत् । नाशयत् । अभि३भाः । इतः ॥ ७ ॥
 ब३ह्व । इदम् । राजन् । वरुण । अदृतम् । आह । पुरुषः ।
 तस्मात् । सह३स्र३वीर्यं । मुख । नः । परि । अहंसः ॥ ८ ॥
 यत् । आपः । अध्याः । इति । वरुण । इति । यत् । अ३क्षिम ।
 तस्मात् । सह३स्र३वीर्यं । मुख । नः । परि । अहंसः ॥ ९ ॥
 मित्रः । च । त्वा । वरुणः । च । अनु३प्रेयतुः । आ३अञ्जन ।
 तौ । त्वा । अनु३गत्य । दूरम् । भोगाय । पुनः । आ । ऊ३हतुः ॥ १० ॥

XIX.44.5 You are embryo of the ocean and flower of the lightnings.
You are the wind, (our) breath, the sun, (our) vision, and the
sap of heaven.

XIX.44.6 O ointment divine, brought from the three-humped (Trikakut)
mountain, may you guard me from all (sides). Medicinal
plants, whether of foreign lands or of the mountains, can
never surpass you.

XIX.44.7 Killer of harmful germs and expeller of disease, this
(ointment) has come down in our midst, driving away all the
diseases and making impending calamities vanish.

Varuna

XIX.44.8 O sovereign venerable Lord, man tells here many a lie, from
that guilt, may you of thousand-fold strength, free us
completely.

XIX.44.9 In that we have said O waters, O inviolable, O Varuna, from
that sin, may you of thousand fold strength; free us
completely.

Ointment

XIX.44.10 Mitra and Varuna, both, have gone after thee, O Ointment;
they having gone far after thee, brought thee back for
enjoyment (bhoga).

(४५) षड्वाचसिनां सूक्तम्

(१-१०) इक्ष्वाक्यास्य तत्तस्य सृगृक्षेभिः । (१-५) वषमादिषड्वर्षं साञ्जनम्, (१-१०) षड्वाचसिषड्वाच मन्त्रोक्त
 देवताः । (१-२) पथमादितीययोक्तपोरनुष्टुप्, (१-५) क्षीपादिद्वयस्य मिष्टुप्, (१) षड्वाच षड्वाचसना
 द्विषाण्माहावृहती, (३-१०) सप्तम्यादिः तत्तुवाश्चैकावसाना निवृत्त्याहावृहती उन्दासि ।

ऋणाहृणमिव संनयन्कृत्सां कृत्याकृतो गृहम् । चक्षुर्मन्त्रस्य दुर्हादः पृष्टीरपि शृणाञ्जन ॥१॥

यदस्मात्तु दुष्वर्ण्यं यदोषु यच्च नो गृहे ।

अनामगस्तच्च दुर्हादोऽग्निः प्रति सुखताम् ॥२॥

अपामूर्ज ओजसो वावृधानममेजांतमधि जातवेदसः ।

चतुर्वीरं पर्वतीयं यदाञ्जनं दिशः प्रदिशः करदिच्छिवास्ते ॥३॥

चतुर्वीरं वध्यतु आञ्जनं ते सर्वा दिशो अमयास्ते भवन्तु ।

ध्रुवस्तिष्ठसि सवितेव चार्यं इमा विशो अभि हरन्तु ते बलिम् ॥४॥

आद्वैकं मणिमेकं कृणुष्व आद्येकेना पिबेकमेषाम् ।

चतुर्वीरं नैऋतेभ्यश्चतुर्भ्यो ग्राह्यां बन्धेभ्यः परि पात्वस्मान् ॥५॥

ऋणात् । ऋणम्ऽईव । सम् । नम् । कृत्याम् । कृत्याऽकृतः । गृहम् ।

चक्षुःऽमन्त्रस्य । दुःऽहादः । पृष्टीः । अपि । शृणु । आऽअञ्जन ॥ १ ॥

यत् । अस्मात्तु । दुःऽस्वर्ण्यम् । यत् । गोष्ठं । यत् । च । नुः । गृहे ।

अनामगः । तम् । च । दुःऽहादः । प्रियः । प्रति । मुञ्चताम् ॥ २ ॥

अपाम् । लृजः । ओजसः । ववृधानम् । अग्नेः । जातम् । अधि । जातवेदसः ।

चतुःऽवीरम् । पर्वतीयम् । यत् । आऽअञ्जनम् । दिशः । प्रऽदिशः । करत् । इत् । शिवाः । ते ॥

चतुःऽवीरम् । वध्यते । आऽअञ्जनम् । ते । सर्वाः । दिशः । अमयाः । ते । भवन्तु ।

ध्रुवः । तिष्ठसि । सवितेव । च । आर्यः । इमाः । विशः । अभि । हरन्तु । ते । बलिम् ॥

आ । अद्वै । एकम् । मणिम् । एकम् । कृणुष्व । स्नाहि । एकेन । आ । पिब । एकम् ।

एषाम् । चतुःऽवीरम् । नैःऽऽन्येभ्यः । चतुःऽन्येभ्यः । ग्राह्याः । बन्धेभ्यः । परि । पातु । अस्मान् ॥

Añjanam : Ointment

- XIX.45.1** Just as one repays a loan (taken) from a creditor, so may you carry the harmful device to the house of the device-maker; O añjana blessing, may you crush the ribs of the enemy, who conspires with his eyes.
- XIX.45.2** Whatever evil-dreaming is there in us, in our cows and in our household, may (this) dear (blessing) inflict that on the enemy having fictitious names; the unpleasant enemy, having fictitious names, put that on himself.
- XIX.45.3** May this mountain-born añjana blessing, flourishing with the vigour and might of the waters, and born from the fire divine, cognizant of all beings, and full of four-fold strength, make the quarters propitious for you.
- XIX.45.4** This añjana blessing of four-fold strength is being bound upon you. May all the quarters be free from fear to you. O lord, may you stay firm like the impeller Lord; let these people bring tribute to you.
- XIX.45.5** Apply one to your eyes; wear one as a jewel; bathe with one, and drink one of them. May this blessing of four-fold strength protect us fully from the four calamitous bonds of the gripping disease (seizure).

अ॒भिर्मा॒भिर्नाव॒तु प्रा॒णाय॑पा॒नाय॑यु॒षे व॑र्च॒स ओज॑से तेज॒से स्व॒स्तये॑ सु॒भूतये॑ स्वाहा ॥६॥
 इन्द्रो॑ मेन्द्रि॒येणा॑व॒तु प्रा॒णाय॑पा॒नाय॑यु॒षे व॑र्च॒स ओज॑से तेज॒से स्व॒स्तये॑ सु॒भूतये॑ स्वाहा ॥७॥
 सोमो॑ मा सौम्ये॒नाव॒तु प्रा॒णाय॑पा॒नाय॑यु॒षे व॑र्च॒स ओज॑से तेज॒से स्व॒स्तये॑ सु॒भूतये॑ स्वाहा ॥८॥
 भगो॑ मा भगे॒नाव॒तु प्रा॒णाय॑पा॒नाय॑यु॒षे व॑र्च॒स ओज॑से तेज॒से स्व॒स्तये॑ सु॒भूतये॑ स्वाहा ॥९॥
 म॒रुतो॑ मा ग॒णेर॑व॒न्तु प्रा॒णाय॑पा॒नाय॑यु॒षे व॑र्च॒स ओज॑से तेज॒से स्व॒स्तये॑ सु॒भूतये॑ स्वाहा ॥१०॥

अ॒भिः । मा । अ॒भिर्मा । अ॒व॒तु । प्रा॒णाय॑ । अ॒पानाय॑ । आयु॑षे ।

व॑र्च॒से । ओज॑से । तेज॑से । स्व॒स्तये॑ । सु॒भूतये॑ । स्वाहा ॥ ६ ॥

इन्द्रो॑ । मा । इन्द्रि॒येण॑ । अ॒व॒तु । प्रा॒णाय॑ । अ॒पानाय॑ । आयु॑षे ।

व॑र्च॒से । ओज॑से । तेज॑से । स्व॒स्तये॑ । सु॒भूतये॑ । स्वाहा ॥ ७ ॥

सोमो॑ । मा । सौम्ये॒न । अ॒व॒तु । प्रा॒णाय॑ । अ॒पानाय॑ । आयु॑षे । व॑र्च॒से ।

ओज॑से । तेज॑से । स्व॒स्तये॑ । सु॒भूतये॑ । स्वाहा ॥ ८ ॥

भगो॑ । मा । भगे॒न । अ॒व॒तु । प्रा॒णाय॑ । अ॒पानाय॑ । आयु॑षे ।

व॑र्च॒से । ओज॑से । तेज॑से । स्व॒स्तये॑ । सु॒भूतये॑ । स्वाहा ॥ ९ ॥

म॒रुतो॑ । मा । ग॒णैः । अ॒व॒न्तु । प्रा॒णाय॑ । अ॒पानाय॑ । आयु॑षे ।

व॑र्च॒से । ओज॑से । तेज॑से । स्व॒स्तये॑ । सु॒भूतये॑ । स्वाहा ॥ १० ॥

(४१) षड्वचसिर्वां सूक्तम्

(१-७) मन्त्रार्थान्तरं सूक्तस्य प्रजापतिर्जपेः । अस्तुतमर्चिर्बलम् । (१) प्रथमर्चः षड्वचसा मन्त्रेण्योतिष्मती विदुषः ।

(२) द्वितीयाया षड्वचसा भुरिक् वाकरी, (३, ४) तृतीयास्तन्वोः षड्वचसा पथ्याषद्विह, (५) चतुर्थोऽथतुषदा विदुषः ।

(६) षड्वचसाः षड्वचसा वाकरी, (७) षड्वचसा षड्वचसोऽभिरागर्भा निपातुगती इत्यन्ति ।

प्र॒जाप॑ति॒द्वा ब॒भ्रा॒अथ॑ममस्तु॒तं वी॒र्या॑यि कम् ।

तत्ते॑ ब॒भ्रा॒म्यायु॑षे व॑र्च॒स ओज॑से च॒ बला॑य चास्तु॒तस्त्वामि॑ रक्षतु ॥१॥

प्र॒जाऽप॑तिः । त्वा । ब॒भ्रा॒त् । प्र॒थ॒मम् । अस्तु॑तम् । वी॒र्या॑यि । कम् । तत् । ते । ब॒भ्रा॒मि ।

आयु॑षे । व॑र्च॒से । ओज॑से । च॒ । बला॑य । च॒ । अस्तु॑तः । त्वा । अ॒भि । र॒क्ष॒तु ॥१॥

To other Gods

- XIX.45.6** May the adorable Lord preserve me with vital heat for in-breath, for out-breath, for long life, for lustre, for vigour, for majesty, for weal, for good prosperity Svāhā
- XIX.45.7** May the resplendent Lord preserve me with the strength (of the sense-organs) for in-breath, for out-breath, for long life, for lustre, for vigour, for majesty, for weal, for good prosperity. Svāhā.
- XIX.45.8** May the blissful Lord preserve me with bliss for in breath, for out-breath, for long life for lustre, for vigour, for majesty, for weal, for good prosperity Svāhā
- XIX.45.9** May the bounteous Lord preserve me with bounty for in-breath, for out-breath, for long life, for lustre, for vigour, for majesty, for weal, for good prosperity. Svāhā
- XIX.45.10** May the brave soldiers (cloud-bearing winds) preserve me with the troops for in-breath, for out-breath, for long life, lustre, for vigour, for majesty, for weal, for good prosperity. Svāhā.

Aṣṭṛtamaṇi : unsubdued blessing

- XIX.46.1** The Lord of creatures, in the beginning, bound you, the delightful aṣṭṛta (unsubdued) blessing, for performing heroic deeds. That very (blessing) I bind on you for a long life, for lustre, for vigour and for strength, may the unsubdued protect you all around.

ऊर्ध्वस्तिष्ठतु रक्षन्नप्रमादमस्तृतेमं मा त्वा दमन्पुण्यो यातुधानाः ।
 इन्द्र इव दस्पुनव धनुष्व पृतन्यतः सर्वांछत्रुन्वि षडुस्वास्तृतस्त्वामि रक्षतु ॥२॥
 शतं च न प्रहरन्तो निघ्नन्तो न तस्तिरे ।
 तस्मिन्निन्द्रः पर्यदत्त चक्षुः प्राणमथो बलमस्तृतस्त्वामि रक्षतु ॥३॥
 इन्द्रस्य त्वा वर्मेणा परि धापयामो यो देवानामधिराजो बभूव ।
 पुनस्त्वा देवाः प्र णयन्तु सर्वेस्तृतस्त्वामि रक्षतु ॥४॥
 अस्मिन्मुणावेकशतं वीर्याणि सहस्रं प्राणा अस्मिन्नस्तृते ।
 व्याघ्रः शत्रून्मि तिष्ठ सर्वान्यस्त्वा पृतन्यादधरः सो अस्त्वस्तृतस्त्वामि रक्षतु ॥५॥
 घृतादुल्लुप्तो मधुमान्पर्यस्वान्तसहस्रप्राणः शतयोनिर्वियोधाः ।
 शम्भूश्च मयोभूश्चोर्जस्वान्श्च पर्यस्वांश्वास्तृतस्त्वामि रक्षतु ॥६॥

ऊर्ध्वः । तिष्ठतु । रक्षन् । अग्रऽमादम् । अस्तृत । इमम् । मा । त्वा । दमन् । पुण्यः ।
 यातुऽधानाः । इन्द्रऽइव । दस्पुन् । अवं । धनुष्व । पृतन्यतः । सर्वां । शत्रून् । नि ।
 सहस्व । अस्तृतः । त्वा । अभि । रक्षतु ॥ २ ॥

शतम् । च । न । प्रहरन्तः । निघ्नन्तः । न । तस्तिरे । तस्मिन् । इन्द्रः । परि ।
 अदत्त । चक्षुः । प्राणम् । अथो इति । बलम् । अस्तृतः । त्वा । अभि । रक्षतु ॥ ३ ॥

इन्द्रस्य । त्वा । वर्मेणा । परि । धापयामः । यः । देवानाम् । अधिराजः । बभूव ।
 पुनः । त्वा । देवाः । प्र । नयन्तु । सर्वे । अस्तृतः । त्वा । अभि । रक्षतु ॥ ४ ॥

अस्मिन् । मुणौ । एकऽशतम् । वीर्याणि । सहस्रम् । प्राणाः । अस्मिन् । अस्तृते ।
 व्याघ्रः । शत्रून् । अभि । तिष्ठ । सर्वां । यः । त्वा । पृतन्यात् । अधरः । सः । अस्तु ।
 अस्तृतः । त्वा । अभि । रक्षतु ॥ ५ ॥

घृतात् । उत्प्लुतः । मधुऽमान् । पर्यस्वान् । सहस्रऽप्राणः । शतऽयोनिः । वयऽधाः ।
 शम्भूः । च । मयऽभूः । च । ऊर्जस्वान् । च । पर्यस्वान् । च । अस्तृतः । त्वा । अभि । रक्षतु ॥

- XIX.46.2** O unsubdued (blessing), may you stand up to defend this person with ceaseless care. May not the crafty merchants harm you. Just as the resplendent army chief destroys the robbers, so may you shake off the invaders. May you overwhelm all your enemies; may the unsubdued protect you all around.
- XIX.46.3** Whom hundreds of assailants, attacking and smiting, have failed to subdue, to him the resplendent Lord has set the vision, life and also strength; may the unsubdued protect you all around.
- XIX.46.4** We cover you with the armour of the resplendent Lord, who is the overlord of the bounties of Nature. May all the enlightened ones lead you forth again, may the unsubdued protect you all around
- XIX.46.5** A hundred and one powers and a thousands lives are there in this unsubdued blessing. Like a tiger, attack all your enemies. Whoso invades you, may he fall below; may the unsubdued protect you all around.
- XIX.46.6** Besmeared with clarified butter, rich in honey and milk, possessing a thousand lives and a hundred incarnations, bestower of life-span, granter of peace and happiness, full of vigour and sap, may the unsubdued protect you all around.

यथा ज्वरुत्तुरोसो असपन्नः संपल्लहा ।
सजातानामसदृशी तथा त्वा सविता करदस्त्वत्तस्त्वामि रक्षतु ॥७॥

यथा । त्वम् । उ॒त्त॒रः । अ॒सः । अ॒स॒प॒न्नः । स॒प॒ल॒ल॒हा । स॒ज॒ा॒ता॒ना॒म् । अ॒सु॒त् ।
व॒शी । त॒था । त्वा । स॒वि॒ता । क॒र॒त् । अ॒स्त्वं॒तः । त्वा । अ॒भि । र॒क्ष॒तु ॥ ७ ॥

(४७) सप्तम्यारिषां सूक्तम्

(१-५) नवर्षस्यास्य नृक्षस्य गोपय क्षमिः । पार्थिवस्तः । (१) नवर्षः पञ्चाह्वसी, (५) द्वितीयायाः पञ्चपदा-
नृक्षमार्गं पारतिङ्गती, (१-५, ८-९) कृतीपादिसत्त्वाह्वीनवर्षोऽथायुर्, (१) पठ्यन्तु पुस्तकाह्वसी,
(७) धाम्नाथ स्वपत्न्या गृहा वृणोति इत्यादि ।

आ रात्रि पार्थिवं रजः पितुरग्रायि धामभिः ।

द्विषः सदांसि ब्रह्मती वि तिष्ठस आ त्वेष वर्तेते तमः ॥१॥

न यस्याः पुरं ददृशे न योयुवद्विभ्रमस्यां नि विशते यदेजति ।

अरिष्टासस्त उर्वि तमस्वति रात्रि पारमशीमहि भद्रं पारमशीमहि ॥२॥

ये ते रात्रि नृचक्षंसो द्रष्टारो नवतिर्नव । अशीतिः सन्त्यष्टा उतो ते सप्त संसृतिः ॥३॥

पृष्टिश्च पट् च रेवति पञ्चाशत्पञ्च सुन्नयि । चत्वारिंशत्वारिंशश्च त्र्यंशश्च वाजिनि ॥४॥

द्वौ च ते विशतिर्भते रात्र्येकादशावमाः । तेभिर्नो अथ पायुभिर्नु पाहि द्रुहितदिवः ॥५॥

आ । रा॒त्रि । पा॒र्थि॒वम् । र॒जः । पि॒तुः । अ॒ग्रा॒यि । धा॒म॒भिः ।

द्वि॒षः । स॒दा॒न्ति । ब्र॒ह्म॒ती । वि । ति॒ष्ठ॒से । आ । त्वे॒षम् । वर्त॑ते । त॒मः ॥ १ ॥

न । य॒स्याः । पु॒रम् । द॒दृ॒शे । न । यो॒यु॒वत् । वि॒भ्रम् । अ॒स्याम् । नि । वि॒श॒ते ।

यत् । ए॒ज॒ति । अ॒रि॒ष्टा॒सः । ते । उ॒र्वि । त॒म॒स्व॒ति । रा॒त्रि । पु॒रम् । अ॒शी॒म॒हि । भ॒द्रम् ।

पु॒रम् । अ॒शी॒म॒हि ॥ २ ॥

ये । ते । रा॒त्रि । नृ॒च॒क्ष॒ंसः । द्र॒ष्टा॒रः । न॒व॒तिः । न॒वम् ।

अ॒शी॒तिः । स॒न्ति । अ॒ष्टौ । उ॒तो इ॒ति । ते । स॒प्त । स॒प्त॒तिः ॥ ३ ॥

पृ॒ष्टिः । च । प॒ट् । च । रे॒व॒ति । प॒ञ्चा॒शत् । प॒ञ्चम् । सु॒न्न॒यि ।

च॒त्वा॒रि॒ंशत् । च॒त्वा॒रि॒ंश॒श्च । त्र्यं॒शः । त्रि॒ंशत् । च । वा॒जि॒नि ॥ ४ ॥

द्वौ । च । ते । वि॒श॒तिः । च । ते । रा॒त्रि । ए॒का॒द॒श । अ॒व॒माः ।

ते॒भिः । नुः । अ॒थ । पा॒यु॒भिः । नु । पा॒हि । द्रु॒हि॒तः । दि॒वः ॥ ५ ॥

XIX.46.7 May the impeller Lord arrange it so that you shall be superior, having no rivals and destroyer of rivals, and exercising control over your kins; may the unsubdued protect you all around.

To Rātri (Night) : for protection

XIX.47.1 O night, the terrestrial space has been filled with the lights of the father (i.e., heaven). Mighty you spread forth upto the abodes of the sky. The glowful darkness pervades all around

XIX.47.2 In her, whose other end is not seen and who does not allow all things to be seen separately, all that moves, enters (to rest). O vast, darksome night, may we reach your other end unharmed; O benign one, may we reach the other end.

XIX.47.3 O night, what your observers watching over men are there ninety-nine, or eighty-eight or seventy-seven;

XIX.47.4 And sixty-six, O opulent one, and fifty-five, O delightful, and forty-four and thirty-three O speeding one;

XIX.47.5 And your twenty-two, and , O night, eleven at least are there, with those guards, may you guard us sure today, O heaven's daughter.

रक्ष माकिर्नो अघशंस ईशत मा नो दुःशंस ईशत ।

मा नो अघ गवो स्तेनो मावीनां वृक ईशत ॥६॥

माश्वानां भद्रे तस्करो मा नृणां यातुधाम्यः ।

परमेभिः पृथिभि स्तेनो धावतु तस्करः । परेण दुत्वती रज्जुः परेणाघायुर्यतु ॥७॥

अथ रात्रि नृष्टधूममशीर्षान्महिं कृणु । हनू वृकस्य जुम्भयास्तेन तं द्रुपदे जहि ॥८॥

त्वयि रात्रि वसामसि स्वपिष्यामसि जागृहि । गोभ्यो नः शर्म युच्छाश्वेभ्यः पुरुषेभ्यः ॥९॥

रक्ष । माकि । न । अघऽशंसः । ईशत । मा । नः । दुःशंसः । ईशत ।

मा । नः । अघ । गवाम् । स्तेनः । मा । अवीनाम् । वृकः । ईशत ॥ ६ ॥

मा । अश्वानाम् । भद्रे । तस्कर । मा । नृणाम् । यातुऽधाम्यः । परमेभिः । पृथिभिः ।

स्तेनः । धावतु । तस्करः । परेण । दुत्वती । रज्जुः । परेण । अघऽयुः । अर्यतु ॥ ७ ॥

अथ । रात्रि । नृष्टऽधूमम् । अशीर्षान्म् । अहिम् । कृणु । हनू इति । वृकस्य ।

जुम्भयाः । तेन । तम् । द्रुपदे । जहि ॥ ८ ॥

त्वयि । रात्रि । वसामसि । स्वपिष्यामसि । जागृहि ।

गोभ्यः । नः । शर्म । युच्छु । अश्वेभ्यः । पुरुषेभ्यः ॥ ९ ॥

(४८) षष्ठ्यन्तारिणं सूक्तम्

१-१) षष्ठ्यन्तस्य धृक्त्व गोपय क्रयिः । शक्तिर्देवता । (२) प्रथमर्षस्त्रिषदासीं गावधी, (३) द्वितीयायास्त्रिषदा

विष्टारमुद्रुप, (४) तृतीयाया दृहतीगर्भानुद्रुप, (५, ६) चतुर्थीपशपोरुद्रुप, (७) पञ्चम्याश्च षष्ठ्यापश्चिष्टान्मसि ।

अथो यानि च यस्मा ह यानि चान्तः परीणाहि । तानि ते परि दससि ॥१॥

अथो इति । यानि । च । यस्मै । ह । यानि । च । अन्तः । परिऽणाहि । तानि ।

ते । परि । दससि ॥ १ ॥

XIX.47.6 Protect us, may no cruel killer overpower us, may no abusing rogue overpower us. May not a thief of cows overpower us today; may not a wolf to the sheep overpower us.

XIX.47.7 O benign one, not a robber of horses, nor the torturers of men (overpower us). By remotest pathways may the thief and the robber flee; by the distant road the fanged rope and by the distant one may the wicked hasten.

XIX.47.8 Now, O night, make headless the serpent, causing great thirst by its hissing, crush the jaws of the wolf, and dash the thief to the wooden post.

XIX.47.9 O night, we dwell within you, we shall sleep; may you keep awake watchful, give shelter to our cows, horses and men.

To Rātri (night)

XIX.48.1 Now, what things we have collected and what are (lying) in the chest, all those we entrust to you.

रात्रिं मातरुषसे नः परि देहि । उषा नो अह्ने परि ददात्वद्भुस्तुभ्यं विभावरि ॥२॥
 यत्किं चेदं पतर्यति यत्किं चेदं सरीसृपम् ।
 यत्किं च पर्वतायासत्वं तस्मात्त्वं रात्रिं पाहि नः ॥३॥
 सा पृथ्वात्पाहि सा पुरः सोत्तरादधरादुत्त ।
 गोपाय नो विभावरि स्तोतारस्त इह स्मसि ॥४॥
 ये रात्रिमनुतिष्ठन्ति ये च भूतेषु जाग्रति ।
 पशून्ये सर्वानरक्षन्ति ते न आत्मसु जाग्रति ते नः पशुषु जाग्रति ॥५॥
 वेदु वै रात्रिं ते नाम घृताची नाम वा असि ।
 तां त्वां भरद्वाजो वेदु सा नो वित्तेधि जाग्रति ॥६॥

रात्रिं । मातः । उषसे । नः । परि । देहि । उषाः । नः । अह्ने । परि । ददातु । अहः ।
 तुभ्यम् । विभावरि ॥ २ ॥

यत् । किम् । च । इदम् । पतर्यति । यत् । किम् । च । इदम् । सरीसृपम् ।
 यत् । किम् । च । पर्वताय । असत्त्वं । तस्मात् । त्वम् । रात्रिं । पाहि । नः ॥ ३ ॥
 सा । पृथ्वात् । पाहि । सा । पुरः । सा । उत्तरात् । अधरात् । उत्त ।
 गोपाय । नः । विभावरि । स्तोतारः । ते । इह । स्मसि ॥ ४ ॥

ये । रात्रिम् । अनुतिष्ठन्ति । ये । च । भूतेषु । जाग्रति ।
 पशून् । ये । सर्वान् । रक्षन्ति । ते । नः । आत्मसु । जाग्रति । ते । नः । पशुषु । जाग्रति ॥
 वेदु । वै । रात्रिं । ते । नाम । घृताची । नाम । वै । असि ।
 ताम् । त्वाम् । भरद्वाजः । वेदु । सा । नः । वित्ते । अधि । जाग्रति ॥ ६ ॥

XIX.48.2 O mother night, may you hand us over to the dawn, may the dawn hand us over to the day, may the day hand us over to you, O glowing one

XIX.48.3 Whatsoever that flies, whatsoever that glides, and whatsoever a rogue beast of mountains is there, (grips our joins) from that, O night, may you protect us

XIX.48.4 As such may you protect us from behind, you from above, you from above and from underneath as well, O glowing one, do protect us, here we are your praise-singer

XIX.48.5 They, who perform rituals at night, and they who are awake within the beings, and they who protect our cattle, may they keep awake within (watch over) our possessions, may they keep awake within (watch-over) our cattle

XIX.48.6 I know, verily, your name, O night, 'dripping clarified butter' (grāchi) is your name. The possessor of strength (Bharadvāj) knows you as such. So may you keep awake and watch over our possessions.

(४९) पञ्चमपञ्चाशत् सूक्तम्

(१-१०) दशमैस्तस्य सूक्तस्य नोपयोगं भव्यावयव कृती । पश्चिमैस्तस्य । (१-५) इत्यपश्चिमपञ्चाशत्सूक्तम् ।
विष्णुः, (१) यथा वाक्तावर्षाहः, (२) वाक्तावर्षाहः, (३) वाक्तावर्षाहः, (४) वाक्तावर्षाहः, (५) वाक्तावर्षाहः ।

(१०) इत्यपश्चिमपञ्चाशत्सूक्तम् कृती कर्ता ।

इषिः योषां युवतिर्वमूना रात्री देवस्य सविनुर्मगत्य ।
 अश्वशभा सुहवा संघृतश्रीग पशौ यावापृथिवी मंहित्वा ॥१॥
 अति विश्वान्यरुहन्भीरो वर्षिष्ठमरुहन्तु श्रविष्ठाः ।
 उशुती रात्र्यनु सा मुद्राभि तिष्ठते मित्र इव स्वधाभिः ॥२॥
 बर्ये बन्धे सुभगे सुजातु आर्जगन्नात्रि सुमनां इह स्याम् ।
 अस्मात्स्वायस्व नयीणि जाता अगो यानि गव्यानि पृष्टया ॥३॥
 सिहस्य रात्र्युशुती पीषस्य व्याघ्रस्य ह्रीपिनो बर्ये आ ददे ।
 अश्वस्य जृध्रं पुरुषस्य मायुं पुरु रूपाणि कृणुषे विभ्राती ॥४॥
 शिवा रात्रिमनुयैष च हिमस्य माता सुहवा नो अस्तु ।
 अत्य स्तोमस्य सुभगे नि बोध येन त्वा बन्धे विश्वासु दिक्षु ॥५॥
 स्तोमस्य नो विभ्रवति रात्रि राजेव जोषमे ।
 अस्मां सर्ववीरा मयाम सर्ववेदसो व्युच्छन्त्यनुगमः ॥६॥

इषिः । योषां । युवतिः । दमूनाः । रात्री । देवस्य । सविनुः । मगत्य । अश्वशभा ।
 सुहवा । संघृतश्रीः । पशौ । यावापृथिवी । मंहित्वा ॥ १ ॥
 अति । विश्वानि । रुहन् । भीरो । वर्षिष्ठमरुहन्तु । श्रविष्ठाः ।
 उशुती । रात्री । अनु । सा । मुद्राभि । तिष्ठते । मित्र । इव । स्वधाभिः ॥ २ ॥
 बर्ये । बन्धे । सुभगे । सुजातु । आर्जगन् । नात्रि । सुमनां । इह । स्याम् ।
 अस्मात् । स्वायस्व । नयीणि । जाता । अगो । यानि । गव्यानि । पृष्टया ॥ ३ ॥
 सिहस्य । रात्री । उशुती । पीषस्य । व्याघ्रस्य । ह्रीपिनो । बर्ये । आ । ददे ।
 अश्वस्य । जृध्रं । पुरुषस्य । मायुः । पुरु । रूपाणि । कृणुषे । विभ्राती ॥ ४ ॥
 शिवा । रात्रिम् । अनुयैष । च । हिमस्य । माता । सुहवा । नः । अस्तु ।
 अत्य । स्तोमस्य । सुभगे । नि । बोध । येन । त्वा । बन्धे । विश्वासु । दिक्षु ॥ ५ ॥
 स्तोमस्य । नः । विभ्रवति । रात्रि । राजेव । जोषमे ।
 अस्मां । सर्ववीरा । मयाम । सर्ववेदसो । व्युच्छन्त्यनुगमः ॥ ६ ॥

Night : Praises and Prayer

- XIX.49.1** Coverable, youthful maiden, night, dear to the compeller Lord of the fortune, all encompassing, easy to possess, accumulating glory, has filled the heaven and earth with grandeur
- XIX.49.2** Profound (darkness) has ascended over all things, mightiest ones have ascended to highest sky, that in night, full of desire, moves gradually (over) towards (me) as a friend with nice provisions (presents)
- XIX.49.3** O desirable, deserving worship, blissful night-born night, you have come. May you stay here with friendly favour. May you protect us, O well born, and also the dairy products which are beneficial for men with their nourishment
- XIX.49.4** The night, full of passion, assumes the vigour of lion, elephant, tiger and of leopard, the colour of horse and the voice of man. O shining one, you take on many a form
- XIX.49.5** I pay my homage to the benign night and the time of sunrise. Mother of snow, may she be easy of approach for us. O benevolent one, may you notice this prayer from which I greet you in all the quarters
- XIX.49.6** O glowful night, you relish our praise. O glorious one, Through the breaking of dawns may we be with all our heroic sons and be with all our possessions

शम्यां ह नाम दधिपे मम दिप्सन्ति ये धना ।
 रात्रीहि तान्सुतपा य स्तेनो न विद्यते यत्पुनर्न विद्यते ॥७॥
 भद्रासि रात्रि चमसो न विष्टो विष्व गोर्नृपं युवतिविमर्षि ।
 चक्षुष्मती मे उवाती वर्षूषि प्रति त्वं दिव्या न क्षामसुक्थाः ॥८॥

यो अद्य स्तेन आर्यत्वघ्रायुर्मर्त्यो रिपुः ।
 रात्री तस्य प्रतीत्य प्र ग्रीवाः प्र क्षिरो हनत् ॥९॥
 प्र पादौ न यथार्यति प्र हस्तौ न यथाक्षिपत् ।
 यो मल्लिम्बुरुपायति स संपिष्टो अपायति ।
 अपायति स्वपायति शुष्के स्थाणावपायति ॥१०॥

शम्यां । ह । नाम । दधिपे । मम । दिप्सन्ति । ये । धना । रात्रि । इहि ।
 तान् । असुतपा । यः । स्तेनः । न । विद्यते । यत् । पुनः । न । विद्यते ॥ ७ ॥
 भद्रा । असि । रात्रि । चमसः । न । विष्टः । विष्वङ् । गोऽर्नृपम् । युवतिः । विमर्षि ।
 चक्षुष्मती । मे । उवाती । वर्षूषि । प्रति । त्वम् । दिव्या । न । क्षाम । असुक्थाः ॥
 यः । अद्य । स्तेनः । आऽअर्यति । अव्ययुः । मर्त्यः । रिपुः ।
 रात्री । तस्य । प्रतिऽइत्य । प्र । ग्रीवाः । प्र । क्षिः । हनत् ॥ ९ ॥
 प्र । पादौ । न । यथा । अर्यति । प्र । हस्तौ । न । यथा । अक्षिपत् ।
 यः । मल्लिम्बुः । उपऽअर्यति । सः । समऽपिष्टः । अप । अर्यति ।
 अप । अर्यति । सुऽअपायति । शुष्के । स्थाणौ । अप । अर्यति ॥ १० ॥

(१०) पञ्चाशं सूक्तम्

(१-४) सामर्पत्यस्य सूक्तस्य योगश्च इति । पश्चिमोक्तः । मन्त्रस्य इत्यम् ।

अर्धं रात्रि तृष्टधूममग्नीषाणमहिं हृणु ।
 अक्षौ वृक्तस्य निजिष्ठास्तेन तं वृष्टदे जहि ॥१॥

अर्धं । रात्रि । तृष्टधूमम् । अग्नीषाणम् । अहिम् । हृणु ।
 अक्षौ । वृक्तस्य । निः । ज्जिष्ठाः । तेन । तम् । वृष्टदे । जहि ॥ १ ॥

- XIX.49.7** You have indeed, assumed the name "Ramya. (Gueller). Whoso want to spoil my riches, may you, O night, come to them as a burner of their lives. Whosoever is a thief, may he not exist; may he never exist again.
- XIX.49.8** You are beautiful, O night, like a well-wrought bowl; a youthful maid, you assume all the aspects of a cow. Full of vision, full of desire, showing me your forms, like heavens, may you adorn this earth also.
- XIX 49.9** What thief comes today, a malicious mortal enemy, may the night, knowing his intent full well, strike off his shoulders as well as the head.
- XIX.49.10** May she strike off his feet, so that he may not, strike off his arms, so that he may not hurt. The marauder that comes, may he go away crushed to pulp. May he go away, go far away, go away to a dry and dreary stump.
- To Night : For protection**
- XIX.50.1** Now, O night, make headless the serpent, causing great thirst by its hissing; strike the eyes of the wolf out of his head, dash the thief to the wooden post (Av.XIX.47.8.Var.)

ये ते रात्र्यनङ्गाह्वस्तीक्ष्णशृङ्गाः स्वाशवः ।
 तेभिर्नो अथ पार्याति दुर्गाणि विश्वहा ॥२॥
 रात्रिरात्रिमरिष्यन्तस्तेरेम तन्वा वियम् ।
 गम्भीरमर्षवा इव न तरेयुरातयः ॥३॥
 यथा शाम्याकः प्रपतन्नपुवाभानुविधत्ते ।
 एवा रात्रि प्र पातय यो अस्मौ अभ्यघायति ॥४॥
 अप स्तेनं वासो गोअजमुत तत्स्करम् ।
 अयो यो अर्वतः शिरोभिधाय निनीषति ॥५॥
 यदुद्या रात्रि सुभगे विभजन्त्ययो वसु ।
 यदेतदस्मान्भोजय यथेदन्नानुपायसि ॥६॥
 उपसे नः परि देहि सर्वान्नागसः ।
 उषा नो अह्ने आ भज्जादहस्तुभ्य विभावरि ॥७॥

ये । ते । रात्रि । अनङ्गाह्वः । तीक्ष्णशृङ्गाः । सुऽआशवः ।
 तेभिः । नः । अथ । पारय । अति । दुऽगानि । विश्वहा ॥ २ ॥
 रात्रिर्मुद्रात्रिम् । अरिष्यन्तः । तेरेम । तन्वा । वियम् ।
 गम्भीरम् । अर्षवाऽइव । न । तरेयुः । अरातयः ॥ ३ ॥
 यथा । शाम्याकः । प्रऽपतन् । अपऽवान् । न । अनुऽविधत्ते ।
 एव । रात्रि । प्र । पातय । यः । अस्मान् । अभिऽअघायति ॥ ४ ॥
 अप^१ । स्तेनम् । वासः । गोऽअजम् । उत । तत्स्करम् ।
 अयो इति । यः । अर्वतः । शिरः । अभिऽअधाय । निनीषति ॥ ५ ॥
 यत् । अथ । रात्रि । सुऽभगे । विऽभजन्ति । अयः । वसु ।
 यत् । एतत् । अस्मान् । भोजय । यथा । इत् । अन्यान् । उपऽअयसि ॥ ६ ॥
 उपसे । नः । परि । देहि । सर्वान् । रात्रि । अनागसः ।
 उषाः । नः । अह्ने । आ । भज्जात् । अहः । तुभ्यम् । विभावरि ॥ ७ ॥

XIX.50.2 O night, with those sharp-horned, fast-running bullocks, that are yours: may you, today and on all days, bear us across all difficulties.

XIX.50.3 May we get across each and every night with our body uninjured. May our enemies not get across like boatless person in deep waters.

XIX.50.4 Just as a millet-seed, flying up and blown away, is not traced out, so O night, may you blow him away, whose plan is to harm us.

XIX.50.5 Keep the thief away from (our) house, also the robber of cows and goats, also him, who wants to lead away (our) horse taking his head.

XIX.50.6 O night, possessor of great fortunes, as you have come today dealing out riches, make us to enjoy all that, so that this may not go to others.

XIX.50.7 O night, may you hand over all of us to the dawn free from sin, may the dawn deliver us to the day; and the day to you, O glowing one.

(५१) वयस्यार्थं सूक्तम्

(१-५) वयस्यार्थं सूक्तम् इति । (१) वयस्यं आत्मा, (२) वित्तीयार्थं वसति देवते । (३) वयस्यार्थं वयस्यार्थं वयस्यार्थं, (४) वित्तीयार्थं वयस्यार्थं वित्तीयार्थं वयस्यार्थं वयस्यार्थं ।

अयुनोहमयुतो मे आत्मायुतं मे चक्षुरयुतं मे श्रोत्रमयुतो मे
प्राणोयुता मेपानोयुतो मे व्यानोयुतोहं सर्वः ॥१॥

देवस्य त्वा सवितुः प्रसवेभिर्नोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्या प्रसृत आ रमे ॥२॥

अयुतः । अहम् । अयुतः । मे । आत्मा । अयुतम् । मे । चक्षुः । अयुतम् । मे । श्रोत्रम् ।
अयुतः । मे । प्राणः । अयुतः । मे । अपान । अयुतः । मे । विज्ञानः । अयुतः ।
अहम् । सर्वः ॥ १ ॥

देवस्य । त्वा । सवितुः । प्रसवे । अभिर्नोः । बाहुभ्याम् । पूष्णः । हस्ताभ्याम् ।
प्रसृतः । आ । रमे ॥ २ ॥

(५२) वित्तीयार्थं सूक्तम्

(१-५) वयस्यार्थं सूक्तम् इति । (१) वयस्यं देवता । (२-५) वयस्यार्थं वयस्यार्थं वयस्यार्थं वयस्यार्थं वयस्यार्थं ।

कामस्तदग्रे समवर्तत मनसो रेतः प्रथमं यदासीत् ।
म कामं कार्मेन बृहता सयौनी रायस्पोषं यजमानाय धेहि ॥१॥

त्वं कामं सहसासि प्रतिष्ठितो विभुर्विभावो सस्र आ संखीयसे ।

त्वमुग्रः पृतनासु सासहिः सह ओजो यजमानाय धेहि ॥२॥

दुराव चक्रमानाय प्रतिष्ठापनाय । आत्मा अशृण्वन्नाशाः कार्मेनाजनयस्त्वः ॥३॥

कामं । तत् । अग्रे । सम । अवर्तत । मनस । रेतः । प्रथमम् । यत् । आसीत् । सः ।
कामः । कार्मेन । बृहता । सयौनिः । रायः । पोषम् । यजमानाय । धेहि ॥ १ ॥

त्वं । काम । सहसा । असि । प्रतिष्ठितः । विभुः । विभाज्य । सखे । आ ।
संखीयसे । त्वम् । उग्रः । पृतनासु । सासहिः । सहः । ओजः । यजमानाय । धेहि ॥ २ ॥

दुराव । चक्रमानाय । प्रतिष्ठापनाय । अक्षयि ।

आ । अस्मै । अशृण्वन् । आशाः । कार्मेन । अजनयन् । त्वः ॥ ३ ॥

Ātman

XIX.51.1 Unbound am I; unbound is my soul, unbound (is) my vision;
unbound (is) my audition, unbound (is) my in-breath;
unbound (is) my out-breath, unbound (is) my diffused breath;
unbound the whole of me

Savita

XIX.51.2 At the impulsion of the divine impeller Lord, urged by the
arms of the twins divine and by the hands of the nourisher
Lord, I undertake (this work)

Kāma : Desire

XIX.52.1 In the beginning arose that desire, which was the first seed
of the mind. As such, may you, O desire, akin to the
providential desire, grant plenty of riches to the sacrificer

XIX.52.2 O desire, you are well established by (your) overpowering
might, pervasive and majestic, a friend to one seeking
friendship, you are fierce, overwhelming in battles; may you
bestow vigour on the sacrificer

XIX.52.3 To him, who from a long distance longed for an
inexhaustible response, all the quarters listened, and with
desire they produced bliss

कामेन मा काम आगृह्णदयाद्दयं परि । यदमीषामदो मनस्तदैतूप मामिह ॥४॥
 यत्काम कामयमाना इदं कृष्मसि ते हविः ।
 तन्नः सर्वं सधृष्यतामर्थेतस्य हविषो वीहि स्वाहा ॥५॥

कामेन । मा । कामः । आ । अगृन् । हृदयात् । हृदयम् । परि ।
 यत् । अमीषाम् । अद । मनः । तत् । आ । एतु । उर्ष । माम् । इह ॥४॥
 यत् । काम । कामयमानाः । इदम् । कृष्मसि । ते । हविः । तत् । नः । सर्वम् ।
 तम् । धृष्यताम् । अर्थ । एतस्य । हविषः । वीहि । स्वाहा ॥ ५ ॥

(५३) विष्णोर्वाचं सूक्तम्

(१-१०) इत्यारंवाचं सूक्तम् यमुर्वाचः । सर्वमन्त्रः कालो वेत्ता । (१-४) प्रथमाविष्णुर्वाचं विष्णुः ।

(५) अथवा निहन्तुस्तादृशी, (१-१०) प्रथमाविष्णोर्वाचं विष्णुः ।

कालो अर्थो बहति सुसरश्मिः सहस्राक्षो अजरो भूरिरेताः ।
 तमा रोहन्ति कुवयो विपश्चितस्तस्य चक्रा भुव्नानि विश्वा ॥१॥
 सुप्त चक्रान्वहति काल एष मत्तास्य नार्भीरमृतं न्वक्षः ।
 स इमा विश्वा भुव्नान्यञ्जकालः स ईयते प्रथमो नु देवः ॥२॥
 पूर्णः कुम्भोर्धि काल आर्हितस्तं वै पश्यामो बहुधा नु सन्तः ।
 स इमा विश्वा भुव्नानि प्रत्यक्षालं तमाहुः परमे व्योमिन् ॥३॥

कालः । अर्थः । बहति । सुसरश्मिः । सहस्रञ्जक्षः । अजरः । भूरिरेताः ।
 तम् । आ । रोहन्ति । कुवयः । विपःचितः । तस्य । चक्रा । भुव्नानि । विश्वा ॥१॥
 सुप्त । चक्रान् । बहति । कालः । एषः । सुप्त । अस्य । नार्भीः । अमृतम् । नु । अक्षः ।
 सः । इमा । विश्वा । भुव्नानि । अञ्जत् । कालः । सः । ईयते । प्रथमः । नु । देवः ॥२॥
 पूर्णः । कुम्भः । अर्धि । काले । आर्हितः । तम् । वै । पश्यामः । बहुधा । नु । सन्तम् ।
 सः । इमा । विश्वा । भुव्नानि । प्रत्यक्ष । कालम् । तम् । आहुः । परमे । व्योमिन् ॥ ३ ॥

XIX.52.4 By desire, the desire has come to me, from heart to heart
Whatever be the mind of those yonder ones, may that come
to me here.

XIX.52.5 O desire, desiring whatsoever we make the offering to you,
may all that be accomplished for us. Now may you enjoy
this offering. Svāhā.

Kāla : Time

XIX.53.1 Time, the seven-reined horse, thousand-eyed unaging and
prolific, draws (the Cosmic Chariot). Sages with keen vision
mount it; all the beings are its wheels.

XIX.53.2 This Time (horse) draws the seven wheels, seven are its
naves; verily, the immortality is the axle. Making all the
beings manifest, Time, the destroyer (śah), moves on. He is
the primal deity.

XIX.53.3 The overflowing vessel is set upon Time. Indeed, we see him
taking on various forms. He is face to face with all these
beings. They call him kāla (time) in the highest heaven

स एव स भुवनाभ्यामरत्त एव मं भुवनानि पर्येत् ।
 पिता सन्नभवत्युत्र एषां तस्माद्देवान्यस्परमस्ति तेजः ॥४॥
 काले मं दिवमजनयत्काल इमाः पृथिवीकृत ।
 काले ह मृतं भव्यं वेधितं ह वि तिष्ठते ॥५॥
 काले भुक्तिर्मज्जत काले तपति सूर्यः ।
 काले ह विश्वा भूतानि काले चक्षुर्वि पश्यति ॥६॥
 काले मनः काले प्राणः काले नामं सुमार्हितम् ।
 कालेन सर्वा ननुन्त्यागतेन प्रजा इमाः ॥७॥
 काले तपः काले ज्येष्ठं काले ब्रह्मं सुमार्हितम् ।
 काले ह सर्वस्येश्वरो यः पितासीत्प्रजापतेः ॥८॥
 तेनैषितं तेन जातं तद् तस्मिन्प्रतिष्ठितम् ।
 काले ह ब्रह्मं भुत्वा विभर्ति परमेष्ठिनम् ॥९॥

सः । एव । सन् । भुवनानि । आ । अमरत् । सः । एव । सन् । भुवनानि । परि । ऐत् ।
 पिता । सन् । अभवत् । पुत्रः । एषाम् । तस्मात् । वै । न । अन्यत् । परम् । अस्ति । तेजः ॥
 कालः । अम् । दिवम् । अजनयत् । कालः । इमाः । पृथिवीः । कृत ।
 काले । ह । मृतम् । भव्यम् । च । इधितम् । ह । वि । तिष्ठते ॥ ५ ॥
 कालः । भुक्तिम् । असृजत् । काले । तपति । सूर्यः ।
 काले । ह । विश्वा । भूतानि । काले । चक्षुः । वि । पश्यति ॥ ६ ॥
 काले । मनः । काले । प्राणः । काले । नामं । समुद्मार्हितम् ।
 कालेन । सर्वाः । ननुन्ति । आगतेन । प्रजाः । इमाः ॥ ७ ॥
 काले । तपः । काले । ज्येष्ठम् । काले । ब्रह्मं । समुद्मार्हितम् ।
 कालः । ह । सर्वस्य । ईश्वरः । यः । पिता । आसीत् । प्रजापतेः ॥ ८ ॥
 तेन । इधितम् । तेन । जातम् । तद् । इति । तस्मिन् । प्रतिष्ठितम् ।
 कालः । ह । ब्रह्मं । भुत्वा । विभर्ति । परमेष्ठिनम् ॥ ९ ॥

- XIX.53.4** He alone sustains the beings completely. He alone pervades the beings thoroughly. Being father, He becomes their son. Surely, there is no other majesty superior to Him.
- XIX.53.5** Time has created that heaven, Time has created these earth, as well. In Time, indeed, is located all that has existed and that will ever exist stirred (by Time).
- XIX.53.6** Time has generated the earth, the sun burns in Time. In Time, indeed, are located all the beings; in Time the vision discerns.
- XIX.53.7** In Time mind, in Time life, in Time name is well set. In Time, when it comes, all these creations rejoice.
- XIX.53.8** In Time fervour, in Time the great observer, the highest knowledge is well set. Time is the Lord of all, father of the Lord of creatures is He.
- XIX.53.9** Urged by Him, created by Him, all that is set, surely, within Him. Time, becoming the Divine supreme, sustains the Lord seated in the highest abode.

कालः प्रजा असृजत कालो अग्नें प्रजापतिम् ।
स्वयम्भुः कश्यपः कालात्तपः कालादजायत ॥१०॥

कालः । प्रजा । असृजत् । कालः । अग्नें । प्रजापतिम् ।
स्वयम्भू । कश्यप । कालात् । तपः । कालात् । अजायत् ॥ १० ॥

(५४) चतुष्पदासं सूक्तम्

१. यजुष्यन्वाद्य नृत्तस्य सृष्टिर्नृभिः । सर्वस्यकः कालो देवता । (१, १-४) ब्रह्मकृत्तायाचतुर्पदासं सूक्तम् ।
२। द्वितीयायाः निषदासीं गायत्री, (५) यजुष्यन्वाद्य ऋक्सामाः सृष्टा विरहितस्त्वन्वाति ।

कालादापः समभवन्कालाद्ब्रह्म तपो दिशः ।
कालेनोदेति सूर्यः काले नि विशते पुनः ॥१॥
कालेन वातः पवते कालेन पृथिवी मही ।
योर्मही काल आर्हिता ॥२॥
कालो ह भूतं मर्त्यं च पुत्रो अजनयत्पुरा ।
कालादृचः समभवन्यजुः कालादजायत ॥३॥
कालो यज्ञं समैरयोदेभ्यो भागमक्षितम् ।
काले गन्धर्वाप्सरसः काले लोकाः प्रतिष्ठिताः ॥४॥

कालात् । आपः । सम । अभवन् । कालात् । ब्रह्म । तपो । दिशः ।
कालेन । उत् । एति । सूर्यः । काले । नि । विशते । पुनः ॥ १ ॥
कालेन । वातः । पवते । कालेन । पृथिवी । मही ।
यः । मही । काले । आर्हिता ॥ २ ॥

कालः । ह । भूतम् । मर्त्यम् । च । पुत्रः । अजनयत् । पुरा ।
कालात् । ऋचः । सम । अभवन् । यजुः । कालात् । अजायत् ॥ ३ ॥
कालः । यज्ञम् । सम । ऐरयोत् । देवेभ्यः । भागम् । अक्षितम् ।
काले । गन्धर्वाऽप्सरसः । काले । लोकाः । प्रतिष्ठिताः ॥ ४ ॥

XIX.53.10 Time has created the creatures, in the beginning Time created the Lord of creatures. The self-existent seer (Kasyapa) is born from Time; from Time fervour is born

In Praise of Kāla

XIX.54.1 From Time the waters are born, from Time the seed of knowledge, fervour, and the quarters. The sun rises in Time; in Time he enters again.

XIX.54.2 By Time the wind blows afresh, by Time mighty is the earth. The sky is great, being set in Time.

XIX.54.3 By Time, the son (of Time, Prajāpati) created past, present and future in ancient times. The Rks (praise-verses) are born from Time; from Time is born the Yajuh (sacrificial text)

XIX.54.4 Time has set in motion the sacrifice, unexhausting share of the enlightened ones. Protectors of earth and the energies of water (are set) in Time: in Time are set the worlds.

कालेयमङ्गिरा देवोर्वा चाधि तिष्ठतः ।
 इमं च लोकं परमं च लोकं पुण्यांश्च लोकान्विधृतीश्च पुण्याः ।
 सर्वोद्घोकार्नामिजित् नक्षत्राणां कालः स ईयते परमो नु देवः ॥५॥

काले । अयम् । अङ्गिराः । देवः । अर्वा । च । अधि । तिष्ठतः । इमम् । च ।
 लोकम् । परमम् । च । लोकम् । पुण्यान् । च । लोकान् । विधृतीः । च । पुण्याः ।
 सर्वान् । लोकान् । अमिजित् । नक्षत्राणां । कालः । सः । ईयते । परमः । नु । देवः ॥ ५ ॥

(५५) पञ्चमहार्तं सूक्तम्

(१-५) वदुषस्तास्य सृष्टस्य यमुर्कमि । मग्निर्वेतातः । (१. १-४) वयमग्नीधरायुर्वीर्यायुर्वं विदुः ।

(५) द्वितीयाद्या आस्तारपङ्क्तिः, (५) पञ्चम्याःस्तपवस्तामा पञ्चम्याः पुरस्तादग्नेहिम्यामी

विदुः, (५) पञ्चम्याः निधुवती इत्यादि ।

रात्रिराग्निमप्रयातं भरन्तोर्वायेव तिष्ठते घ्रासमुस्मे ।
 रायस्पोषेण समिषा मर्दन्तो मा ते अग्ने प्रतिवेशा रिषाम ॥१॥
 या ते वसोर्वात इषुः सा ते एषा तया नो मूढ ।
 रायस्पोषेण समिषा मर्दन्तो मा ते अग्ने प्रतिवेशा रिषाम ॥२॥
 सायंसायं गृहपतिर्नो अग्निः प्रातःप्रातः सोमनुसस्य दाता ।
 वसोर्वसोर्वसुदान एधि वयं त्वेन्धानास्तन्वं पुषेम ॥३॥
 प्रातःप्रातर्गृहपतिर्नो अग्निः सायंसायं सोमनुसस्य दाता ।
 वसोर्वसोर्वसुदान एधीन्धानास्त्वा शतंहिमा ऋधेम ॥४॥

रात्रिर्वाग्निम् । अग्रं प्रयातम् । भरन्तः । अर्वायेऽयम् । तिष्ठते । घ्रासम् । अस्मे ।
 रायः । पोषेण । सम । इषा । मर्दन्तः । मा । ते । अग्ने । प्रतिवेशाः । रिषाम् ॥ १ ॥
 या । ते । वसोः । वातः । इषुः । सा । ते । एषा । तया । नः । मूढ ।
 रायः । पोषेण । सम । इषा । मर्दन्तः । मा । ते । अग्ने । प्रतिवेशाः । रिषाम् ॥ २ ॥
 सायम्ऽसायम् । गृहऽपतिः । नः । अग्निः । प्रातःऽप्रातः । सोमनुसस्य । दाता ।
 वसोःऽवसोः । वसुऽदानः । एधि । वयम् । त्वा । इन्धानाः । तन्वाम् । पुषेम ॥ ३ ॥
 प्रातःऽप्रातः । गृहऽपतिः । नः । अग्निः । सायम्ऽसायम् । सोमनुसस्य । दाता ।
 वसोःऽवसोः । वसुऽदानः । एधि । इन्धानाः । त्वा । शतम्ऽहिमा । ऋधेम ॥ ४ ॥

XIX.54.5 In Time this divine brilliant (Aṅgiras), and this unflinching (Atharvan) stand fast. Conquering this world, and the highest world, and the holy worlds and holy midspaces, and all the worlds by the sacred knowledge, that Time is approached as the highest Lord.

To Agni

XIX.55.1 Night after night, without any break, bringing offering to him, as if fodder to a stabled horse, delighting in plenty of riches along with food, O adorable Lord, may we, your neighbors, never come to harm.

XIX.55.2 Whatever is your power of providing dwelling and that of providing food, that, surely, is yours. May you favour us with the same; delighting in plenty of riches along with food O adorable Lord, may we, your neighbors, never come to harm

XIX.55.3 Each and every evening, may there be the house-holder's fire for us, each and every morning, may he be the bestower of happiness. May you be the bestower of each and every wealth on us. Enkindled you, may we nourish our progeny (tanvam).

XIX.55.4 Each and every morning, may there be the house-holder's fire for us, each and every evening, may he be the bestower of happiness on us. May you be the bestower of each and every wealth on us. Enkindling you, may we prosper through a hundred winters.

अर्पश्चाद्गन्धार्जस्य भूयासम् । अन्नादायान्नपतये रुद्रायन्नमो अग्नये ।
 सभ्यः सुभां मे पाहि ये च सभ्याः सम्भसदः ॥५॥
 त्वमिन्द्रा पुरुहुत विश्वमायुर्व्यश्नवत् ।
 अहरहर्बलिमिच्छे हरन्तोभयिव तिष्ठते घासमसि ॥६॥

अर्पश्चा । द्गन्धऽर्जस्य । भूयासम् । अन्नऽअदाय । अन्नऽपतये । रुद्राय । नमः ।
 अग्नये । सभ्यः । सुभाम् । मे । पाहि । ये । च । सभ्याः । सुभाऽसदः ॥ ५ ॥
 त्वम् । इन्द्र । पुरुहुत । विश्वम् । आयुः । वि । अश्नवत् ।
 अहःऽअहः । बलिम् । इत् । ते । हरन्तः । अश्नायऽव । तिष्ठते । घासम् । अग्ने ॥

(५६) ऋक्शां सप्तम्

(१-९) ऋक्शास्य सप्तस्य यम क्रतिः । दुम्नस्यो देवता । त्रिष्टुप् छन्दः ॥

यमस्य लोकादध्या बभूविथ प्रमदा मर्त्यान् प्र युनक्ति धीरः ।
 एकाकिना सुरथं यासि विद्वान्स्वप्ने मिमानो असुरस्य योनौ ॥१॥
 बन्धन्त्वाग्ने विश्वचया अपश्यत्पुरा राज्या जनितीरेके अह्नि ।
 ततः स्वप्नेदमध्या बभूविथ भिषग्भ्यो रूपमपगूहमानः ॥२॥
 बृहद्वासासुरेभ्योधि देवानुपावर्तत महिमानमिच्छन् ।
 तस्मै स्वप्राय दधुराधिपत्यं त्रयस्त्रिंशसः स्वशिनशानाः ॥३॥

यमस्य । लोकात् । अधि । आ । बभूविथ । प्रमदा । मर्त्यान् । प्र । युनक्ति । धीरः ।
 एकाकिना । सुरथम् । यासि । विद्वान् । स्वप्नम् । मिमानः । असुरस्य । योनौ ॥ १ ॥
 बन्धः । त्वा । अग्ने । विश्वऽर्चयाः । अपश्यत् । पुरा । राज्याः । जनितोः । एके । अह्नि ।
 ततः । स्वप्न । इदम् । अधि । आ । बभूविथ । भिषक्ऽभ्यः । रूपम् । अपऽगूहमानः ॥
 बृहत्ऽवासा । असुरेभ्यः । अधि । देवान् । उप । अवर्तत । महिमानम् । इच्छन् ।
 तस्मै । स्वप्राय । दधुः । आधिऽपत्यम् । त्रयऽत्रिंशसः । स्वः । आनशानाः ॥ ३ ॥

XIX.55.5 May I be one, never having burnt food in the back part of my plate. Homage be to the adorable Lord, the consumer of food, the lord of food, the terrible punisher. May you, the courteous one, protect my court, as well as the courteous one, protect my court, as well as the courteous courtiers.

XIX.55.6 O resplendent one, invoked by the multitude, make us attain our full life-span, day after day, only to you, bringing our tribute, just as fodder to a stabled horse, O adorable Lord.

Svapna : Dream

XIX.56.1 From the world of the controller Lord you have come. Self-possessed, you unite mortals with pleasure. Fashioning dream in the abode of the life-enjoyer, knowing full well, you go on a common chariot with the lonely person.

XIX.56.2 First of all, the almighty Bond beheld you one day before the night was created. O dream, thence you have come here concealing your form from the leeches.

XIX.56.3 Like a huge stone, desirous of greatness, from the life-destroyers he crossed over to the enlightened ones. To that dream, the thirty-three enlightened ones, dwelling in the world of light, granted the supreme domination.

मेतां विदुः पितरो नोत देवा येषां जल्पिभरत्यन्तरेदम् ।
 त्रिते स्वर्गमदधुरास्ये नर आदित्यासो वरुणेनानुशिष्टाः ॥४॥
 यस्य क्रूरमभजन्त दुष्कृतोस्वर्गेन सुकृतः पुण्यमार्युः ।
 त्वर्मिदसि परमेण्वन्धुना तप्यमानस्य मनसोर्धि जज्ञिषे ॥५॥
 विद्य ते सर्वाः परिजाः पुरस्ताद्दिद्य स्वप्न यो अधिषा इहा ते ।
 युशस्विनो नो यशसेह पाप्माराद्विषेभिरप याहि दुरम् ॥६॥

न । एताम् । विदुः । पितरः । न । उत । देवाः । येषाम् । जल्पिः । चरति । अन्तरा । इदम् ।
 त्रिते । स्वर्गम् । अदधुः । आपये । नरः । आदित्यासः । वरुणेन । अनुशिष्टाः ॥ ४॥
 यस्य । क्रूरम् । अभजन्त । दुःकृतः । अस्वर्गेन । सुकृतः । पुण्यम् । आर्युः ।
 त्वि । मरुसि । परमेण । वन्धुना । तप्यमानस्य । मनसः । अधि । जज्ञिषे ॥ ५ ॥
 विद्य । ते । सर्वाः । परिजाः । पुरस्तात् । विद्य । स्वप्न । यः । अधिष्ठाः । इह । ते ।
 युशस्विनः । नः । यशसा । इह । पाहि । आरात् । द्विषेभिः । अप । याहि । दुरम् ॥ ६ ॥

(५७) लक्षणधारां सूक्तम्

(१-५) यशसेस्तास्य सूक्तस्य धर्म इति । इत्युक्तो देवता । (१) यशमर्चोऽनुकुर, (२) शिवायाजस्तिपदा
 विदुः, (३) तृतीयायास्त्यवसाना विदुः, (४) यशुष्योः वृद्धोभिरवृद्धीमर्धो विराट्
 वाहरी, (५) पञ्चम्याश्च पञ्चसामा पञ्चरा परमाह्वयतिवर्गा इत्यर्थः ॥

यथा कलां यथा शकं यथार्थं संनयन्ति । एवा दुष्पश्यं सर्वमप्रिये सं नयामसि ॥१॥
 रो राजानो अगुः समृणान्यगुः सं कुष्टा अगुः सं कुला अगुः ।
 समृणानु यदुःपश्यं निदिषते दुष्पश्यं सुवाम ॥२॥

यथा । कलाम् । यथा । शकम् । यथा । श्रूणम् । समृणयन्ति ।

एव । दुःस्त्वप्यम् । सर्वम् । अप्रिये । सम् । नयामसि ॥ १ ॥

मन् । राजानः । अगुः । सम् । श्रूणानि । अगुः । सम् । कुष्टाः । अगुः । सम् । कुलाः ।
 अगुः । सम् । अस्मात् । यत् । दुःस्त्वप्यम् । निः । दिषते । दुःस्त्वप्यम् । सुवाम् ॥ २ ॥

XIX.56.4 The elders know it not, nor the enlightened ones, whose muttering goes on within it. Instructed by the venerable Lord, the old sages have put dream into the man with three-fold suffering.

XIX.56.5 Whose cruelty the evil-doers share; and persons of good actions enjoy a holy life free from bad dreams. With your closest kin, You revel in the world of bliss. You are born from the mind of a sufferer.

XIX.56.6 We know all your attendant that go before you: we know, O dream, who is your overlord here. May you protect us, the glorious ones, with glory here, go far away along with the malicious ones.

Against evil-dreaming

XIX.57.1 Just as they (pay back) one sixteenth part, as one eighth part and as they pay back the (whole) debt, so we carry all the bad dream to the unpleasant enemy.

XIX.57.2 Kings are well gone away; debts are well gone away; leprosies are well gone away; interests on capital (kālā) are well gone away. Whatever bad dream has accumulated within us, that bad dream we send out to him, who hates us.

देवानां पत्नीनां गर्भं यमस्य कर्तुं यो भद्रः स्वप्न ।
 स मम यः प्रापस्तद्विपुते प्रहिष्मः । मा तूष्ठा नामासि कृष्णशकुनेर्मुखम् ॥३॥
 तं त्वां स्वप्न तथा सं विश्वं स त्वं स्वप्नाश्व इव कायमश्व इव नीनाहम् ।
 अनास्माकं देवपीयुं पियारुं वप यदस्मासु दुष्वभ्यं यद्वोषु यच्च नो गृहे ॥४॥
 अनास्माकस्तदेवपीयुः पियारुर्निष्कर्मिव प्रति सुमताम् ।
 नवारुनीनर्पमया अस्माकं ततः परि ।
 दुष्वभ्यं सर्वं द्विपुते निर्दयामसि ॥५॥

देवानाम् । पत्नीनाम् । गर्भं । यमस्य । कर्तुं । यः । भद्रः । स्वप्न । सः । मम । यः ।
 प्रापः । तत् । द्विपुते । प्र । हिष्मः । मा । तूष्ठा नामासि । कृष्णशकुनेः । मुखम् ॥ ३ ॥
 तम् । त्वा । स्वप्न । तथा । सम् । विश्वम् । सः । त्वम् । स्वप्न । अश्वः । इव । कायम् ।
 अश्वः । इव । नीनाहम् । अनास्माकम् । देवपीयुम् । पियारुम् । वप । यत् । अस्मासु ।
 दुः । स्वप्न्यम् । यत् । गोपुं । यत् । च । नः । गृहे ॥ ४ ॥

अनास्माकः । तत् । देवपीयुः । पियारुः । निष्कर्म इव । प्रति । सुमताम् । नव ।
 अरुनीन् । अपमयाः । अस्माकम् । ततः । परि । दुः । स्वप्न्यम् । सर्वम् । द्विपुते । निः । दयामसि ॥

(५८) मध्यखारां तृकम्

(१-६) कृषत्वात्य श्रुतस्य वक्ष्य क्रमिः । यतो मन्त्रोक्त्य वा देवताः । (१, ४) मयमापतृप्प्योर्कंचोक्तिद्वयम्, (५) द्वितीयायाः
 पुरोऽनुपुष्टिद्वयम्, (६) तृतीयायाश्चतुर्थवातिराकरी, (५) पञ्चम्या भुरिक्विद्वयम्, (६) षष्ठयाच षण्मसी छन्दांसि ॥

घृतस्य जूतिः समनाः सदेवाः संवत्सरं हविषा वर्धयन्ती ।
 श्रोत्रं चक्षुः प्राणोच्छिन्नो नो अस्त्वच्छिन्ना वयमायुषो वर्चसः ॥१॥
 उपास्मान्प्राणो ह्वयतामुप वयं प्राणं हवामहे ।
 वर्चो जग्राह पृथिव्यन्तरिक्षं वर्चः सोमो बृहस्पतिर्विधत्ता ॥२॥

घृतस्य । जूतिः । समना । सदेवा । समवत्सरम् । हविषा । वर्धयन्ती ।
 श्रोत्रम् । चक्षुः । प्राणः । अच्छिन्नः । नः । अस्तु । अच्छिन्नाः । वयम् । आयुषः । वर्चसः ॥१॥
 उप । अस्मान् । प्राणः । ह्वयताम् । उप । वयम् । प्राणम् । हवामहे ।
 वर्चः । जग्राह । पृथिवी । अन्तरिक्षम् । वर्चः । सोमः । बृहस्पतिः । विधत्ता ॥२॥

XIX.57.3 O child of the divine protecting powers, O hand of the controlling Lord, O dream, whatever is benign, may that be mine; what is evil, that we send away to the malicious enemy. May you not be the mouth of the black bird (crow) for the sufferers.

XIX.57.4 You as such we know well, O dream. May you, O dream, like a horse his halter, like a horse his girth, throw off the bad dream that is within us, within our cows, and within our homes on him, who is not one of us, is a reviler of the enlightened ones and a mocker.

XIX.57.5 May he, who is not one of us, is a reviler of the enlightened ones and a mocker, wear that like a golden necklace. May the bad dream get nine cubits away from us - even farther than that. All the bad dreams we do send out to the malicious enemy.

To Various Gods : for Blessings

XIX.58.1 May there be always (sadaiva) a constant (sanantā) flow of clarified butter, augmenting the year with sacrificial oblations. May our audition, vision and vital breath unimpaired; may we remain unsevered from long life.

XIX.58.2 May the vital breath invoke us; we invoke the vital breath. The earth has gathered splendour, so the midspace; the blissful Lord, the Lord supreme and the sustainer Lord (is) full of splendour.

वर्चसो यातापृथिवी संग्रहणी बभूवधुर्वर्चो गृहीत्वा पृथिवीमनु सं चरेम ।
 यशसा गावो गोर्पतिमुप तिष्ठन्त्यायतीर्यशो गृहीत्वा पृथिवीमनु सं चरेम ॥३॥
 म्रजं कृणुष्व स हि वो नृपाणो बर्मा सीन्मध्वं बहुला पूथुनि ।
 पुरः कृणुष्वमार्यसीरघृष्टा मा वः सुस्रोषमसो दृहता तम् ॥४॥
 यज्ञस्य चभ्रः प्रष्टतिमुखं च वाचा श्रोत्रेण मनसा जुहोमि ।
 इमं यज्ञं विततं विश्वकर्मणा देवा यन्तु सुमनुस्पर्मानाः ॥५॥
 ये देवानामृत्विजो ये च यज्ञिया येभ्यो हव्यं क्रियते भागधेयम् ।
 इमं यज्ञं सह पत्नीभिरेत्य यावन्तो देवास्तविषा मादयन्ताम् ॥६॥

वर्चसः । यातापृथिवी इति । संग्रहणी इति समग्रहणी । बभूवधुः । वर्चः । गृहीत्वा ।
 पृथिवीम् । अनु । सम । चरेम । यशसम् । गावः । गोर्पतिम् । उप । तिष्ठन्ति ।
 आयतीः । यशः । गृहीत्वा । पृथिवीम् । अनु । सम । चरेम ॥ ३ ॥
 म्रजम् । कृणुष्वम् । सः । हि । वः । नृपानः । बर्मा । सीन्मध्वम् । बहुला । पूथुनि ।
 पुरः । कृणुष्वम् । आर्यसीः । अघृष्टाः । मा । वः । सुस्रोत् । चमसः । दृहता । तम् ॥४॥
 यज्ञस्य । चभ्रः । प्रष्टतिः । मुखम् । च । वाचा । श्रोत्रेण । मनसा । जुहोमि ।
 इमम् । यज्ञम् । विततम् । विश्वकर्मणा । आ । देवाः । यन्तु । सुमनुस्पर्मानाः ॥ ५ ॥
 ये । देवानाम् । ऋत्विजः । ये । च । यज्ञियाः । येभ्यः । हव्यम् । क्रियते । भागधेयम् ।
 इमम् । यज्ञम् । सह । पत्नीभिः । आयत्य । यावन्तः । देवाः । तविषाः । मादयन्ताम् ॥ ६ ॥

(५९) यज्ञोपनिषत्सु सूक्तम्

(१-३) यज्ञस्यैव यज्ञस्यैव यज्ञा यज्ञि । यज्ञिरेव । (१) यज्ञमर्चो यावती, (१-३) द्वितीयायतीययोश्च विदुः जगती ।

त्वमग्ने व्रतपा असि देव आ मर्त्येष्व । त्वं यज्ञेष्वीदृयः ॥१॥

त्वम् । अग्ने । व्रतपाः । असि । देवः । आ । मर्त्येषु । आ । त्वम् । यज्ञेषु । ईदृयः ॥१॥

XIX.58.3 The heaven and earth have become gatherers of splendour
Possessing splendour, may we move about on earth. The
cows come and wait upon the glorious master of cows.
Possessing glory, may we move about on earth.

XIX.58.4 Construct the cow-stall, for that is the drinking place of your
leaders (of your men), fabricate armour, manifold and ample.
Make cities of iron strong and impregnable: let not your
ladle leak; make it strong and unbreakable

XIX.58.5 The sacrifice's eye, commencement, and face, with voice,
hearing, mind I make oblation, To this sacrifice, extended by
Viśvakarmān, let the gods come, well-willing.

XIX.58.6 Those who are the priests of the enlightened ones, and who
deserve honour, and for whom a share of sacrificial oblations
is allotted, may all those enlightened ones, along with their
wives, comes to this sacrifice and revel in the food offered

For successful sacrifice

XIX.59.1 O adorable, you are divine amongst the mortal men, and
preserver of their sacred deeds. Therefore, we worship you
in every benevolent task. (Rk.VIII.11.1)

यद्वो वयं प्रमिनाम वृत्तानि विदुषां देवा अविदुष्टरासः ।
 अग्निष्टद्विधादा पृणातु विद्वान्सोमस्य यो ब्राह्मणो आविवेश ॥२॥
 आ देवानामपि पन्थामगन्म यच्छक्तवाम तदनुप्रबोद्धम् ।
 अग्निर्विद्वान्स यज्जात्स इद्वोता सोऽध्विरान्स ऋतून्कल्पयाति ॥३॥

यत् । वः । वयः । प्रमिनाम । वृत्तानि । विदुषाम् । देवाः । अविदुःऽतरासः । अग्निः ।
 तत् । विद्वऽअत् । आ । पृणातु । विद्वान् । सोमस्य । यः । ब्राह्मणान् । आऽविवेश ॥ २ ॥
 आ । देवानाम् । अपि । पन्थाम् । अगन्म । यत् । शक्तवाम । तत् । अनुऽप्रबोद्धम् ।
 अग्निः । विद्वान् । सः । यज्जात् । सः । इत् । होता । सः । अध्विरान् । सः । ऋतून् । कल्पयाति ॥

(१०) पश्चिमं सूक्तम्

(१-२) इषुष्यास्य सुक्तस्य द्वा क्रविः । कन्धोका यापाययो देवता । (१) यवमर्कः पञ्चाह्वती,
 (२) द्वितीया ३. उड्ड्याती पुर इति च उच्यते ॥

वाक्वा आस्यन्नसोः प्राणश्चक्षुरक्ष्णोः श्रोत्रं कर्णयोः ।
 अपलिताः केशा अशोणा दन्ता बहु बाह्वोर्वलम् ॥१॥
 ऊर्वोरोजो जह्वयोजेवः पादयोः प्रतिष्ठा । अरिष्टानि मे सर्वात्मानिभृष्टः ॥२॥

वाक् । मे । आसन् । नसोः । प्राणः । चक्षुः । अक्ष्णोः । श्रोत्रम् । कर्णयोः ।
 अपलिताः । केशाः । अशोणाः । दन्ता । बहु । बाह्वोः । वलम् ॥ १ ॥
 ऊर्वोः । ओजः । जह्वयोः । जेवः । पादयोः ।
 प्रतिऽस्था । अरिष्टानि । मे । सर्वा । आत्मा । अनिऽभृष्टः ॥ २ ॥

(११) पश्चिमं सूक्तम्

(१) यवमर्कः पञ्चाह्वती सुक्तस्य द्वा क्रविः । बाह्वोः पञ्चाह्वती च ॥

तनूस्तन्वा मे सहे दूतः सर्वमायुरशीय ।
 स्योनं मे सीद पुरुः पृणस्व पर्वमानः स्वर्गे ॥१॥

तनुः । तन्वा । मे । सहे । दूतः । सर्वम् । आयुः । अशीय ।
 स्योनम् । मे । सीद । पुरुः । पृणस्व । पर्वमानः । स्वर्गः ॥ १ ॥

XIX.59.2 O divine forces, being ignorant of Nature's laws, if we show negligence in the works assigned to us, may the all-wise fire divine, compensate it fully on his own accord by providing well-timed seasons, through which he regulated the functions of the cosmic forces. (Rg.X.24.Var.)

XIX.59.3 May we pursue the path of enlightened ones and accomplish all that we are capable of; may that wise fire divine become our inspirer; verily, he is the main source of inspiration in all our beneficial acts; may He guide us to accomplish all benevolent acts, performed at proper seasons. (Rg.X.23.Var.)

For physical abilities

XIX.60.1 (May there be) speech in my, vital breath in nostrils, vision in two eyes, audition in two ears; hair not turned grey, teeth undecayed, and abundant strength in my two arms

XIX.60.2 (May there be) vigour in my two thighs, speed in my two legs, steadiness in my two feet, all my organs unimpaired and my self ever - unsubdued.

For long life

XIX.61.1 May my body be fit. I shall overpower the foes. May I attain my full length of life. Be seated happily for me. Bestow plenty (on me), purifying in the realm of bliss.

(१२) विप्रशित्वं सूक्तम्

(१) पुरुषस्यैवात्स्य सूक्तस्य ब्रह्मा कविः । ब्रह्मणस्पतिर्वेदता । मनुहुम् अन्यः ।

प्रियं मां कृणु देवेभ्यु प्रियं राजंसु मा कृणु ।

प्रियं सर्वस्य पश्यन्त उत शुद्र उतार्ये ॥१॥

प्रियम् । मा । कृणु । देवेभ्यु । प्रियम् । राजंसु । मा । कृणु ।

प्रियम् । सर्वस्य । पश्यन्तः । उत । शुद्रे । उत । और्ये ॥ १ ॥

(१३) विप्रशित्वं सूक्तम्

(१) पुरुषस्यैवात्स्य सूक्तस्य ब्रह्मा कविः । ब्रह्मणस्पतिर्वेदता । विण्डुप्रतिशङ्कवती अन्यः ।

उत्तिष्ठ ब्रह्मणस्पते देवान्यज्ञेन बोधय ।

आयुः प्राणं प्रजां पशुं कीर्तिं यजमानं च वर्धय ॥१॥

उत् । तिष्ठ । ब्रह्मणः । पते । देवान् । यज्ञेन । बोधय ।

आयुः । प्राणम् । प्रजाम् । पशून् । कीर्तिम् । यजमानम् । च । वर्धय ॥ १ ॥

(१४) विप्रशित्वं सूक्तम्

(१-४) पुरुषस्यैवात्स्य सूक्तस्य ब्रह्मा कविः । ब्रह्मिर्वेदता । मनुहुम् अन्यः ।

अग्नें समिधमाहार्यं बृहते जातवेदसे । स मे श्रद्धां च मेधां च जातवेदाः प्र यच्छतु ॥१॥

इध्मेन त्वा जातवेदः समिधा वर्धयामसि । तथा त्वमस्मान्वर्धय प्रजया च धनेन च ॥२॥

यदमे यानि कानि चिदा ते दारुणि दुष्मसि । सर्वं तदस्तु मे शिवं तजुपस्व यविष्ठ्य ॥३॥

अग्ने । समिधम् । आ । अहार्पम् । बृहते । जातवेदसे ।

सः । मे । श्रद्धाम् । च । मेधाम् । च । जातवेदाः । प्र । यच्छतु ॥ १ ॥

इध्मेन । त्वा । जातवेदः । समिधा । वर्धयामसि ।

तथा । त्वम् । अस्मान् । वर्धय । प्रजया । च । धनेन । च ॥ २ ॥

यत् । अमे । यानि । कानि । चिद् । आ । ते । दारुणि । दुष्मसि ।

सर्वम् । तद् । अस्तु । मे । शिवम् । तत् । जुपस्व । यविष्ठ्य ॥ ३ ॥

For popularity

XIX.62.1 May you make me pleasing among the enlightened ones; make me pleasing among the ruling authorities. May I be pleasing to all who observe, whether workers or the elite.

To Brhaspati

XIX.63.1 Get up, O Lord of knowledge : awaken the enlightened ones with the sacrifice. Increase our life-span, vital breath, progeny, cattle, and fame as well as the sacrificer.

To Agni : with fuel

XIX.64.1 O adorable Lord, I have brought fuel-wood for the great cognizant of all. May that cognizant of all grant me faith and intelligence (wisdom).

XIX.64.2 O cognizant of all, I augment you with the quick-burning firewood. So, may you make us prosper with progeny and wealth.

XIX.64.3 O fire-divine, whatever pieces of firewood we bring and place for you, O young one, may you enjoy that. May all this be propitious for me.

पुतास्ते जमे समिधस्त्वमिदः समिद्धव । आयुरस्मासुं धेह्यमृतत्वमाचार्यायि ॥४॥

पुताः । ते । अमे । समऽइधः । त्वम् । इद्ध । समऽइत् । भव ।
आयुः । अस्मासुं । धेहि । अमृतऽत्वम् । आऽचार्यायि ॥ ४ ॥

(१५) पञ्चमस्तुतम्

(१) एकवत्स्यास्य सुकस्य बला कविः । जातवेदाः सूर्यो देवता । गगती छन्दः ॥

हरिः सुपुर्णो दिवमारुहोर्चिषा ये त्वा दिप्सन्ति दिवमुत्पतन्तम् ।
अव तां जहृ हरंसा जातवेदोर्विभ्यदुग्रोर्चिषा दिवमा रोह सूर्य ॥१॥

हरिः । सुऽपुर्णः । दिवम् । आ । अरुहः । अर्चिषा । ये । त्वा । दिप्सन्ति । दिवम् ।
उत्पतन्तम् । अघ । तान् । जहि । हरंसा । जातऽवेदः । अविभ्यत् । उग्रः । अर्चिषा । दिवम् ।
आ । रोह । सूर्य ॥ १ ॥

(१६) षष्ठमस्तुतम्

(१) एकवत्स्यास्य सुकस्य बला कविः । जातवेदाः सूर्यो बलध देवते । अतिगगती छन्दः ॥

अयोजाला अमुरा मायिनोयस्मर्यैः पादौरुक्किनो ये चरन्ति ।
तांस्ते रन्धयामि हरंसा जातवेदः सहस्रंभृष्टिः सपन्नान्प्रमृणन्पाहि वज्रः ॥१॥

अयऽजालाः । अमुराः । मायिनः । अयस्मर्यैः । पादौः । अक्किनः । ये । चरन्ति ।
तान् । ते । रन्धयामि । हरंसा । जातऽवेदः । सहस्रंभृष्टिः । सपन्नान् । प्रमृणन् ।
पाहि । वज्रः ॥ १ ॥

(१७) सप्तमस्तुतम्

(१-८) अष्टवत्स्यास्य सुकस्य बला कविः । सूर्यो देवता । आगमत्या गायत्री छन्दः ॥

पश्येम शरदः शतम् ॥१॥ जीवेम शरदः शतम् ॥२॥

पश्येम । शरदः । शतम् ॥ १ ॥

जीवेम । शरदः । शतम् ॥ २ ॥

XIX.64.4 O fire-divine, the ^a are your fuel-sticks. Kindled up, may you become lustrous. May you set long life in us and grant immortality to (our) preceptor.

Praise of the Sun

XIX.65.1 Remover (of gloom), one of beautiful rays, the sun has ascended to heaven with his glow. Whoever obstructs you in flying up to the sky, may you smite them down with your flame, without fear, O cognizant of all. O sun, being fierce may you ascend to the sky.

To Agni

XIX.66.1 Those life-destroyers, tricky fellows, who move about with iron-nets and with hooks and bonds made of iron, them subdue with your flame, O cognizant of all beings. May you go about crushing our rivals like a thousand-pointed bolt.

For long life and prosperity

XIX.67.1 Through a hundred autumns may we see

XIX.67.2 Through a hundred autumns may we live.

बुध्वेम शरदः शतम् ॥३॥ रोह्वेम शरदः शतम् ॥४॥
 पूषेम शरदः शतम् ॥५॥ भवेम शरदः शतम् ॥६॥
 भूषेम शरदः शतम् ॥७॥ भूयसीः शरदः शतात् ॥८॥

बुध्वेम । शरदः । शतम् ॥ ३ ॥

रोह्वेम । शरदः । शतम् ॥ ४ ॥

पूषेम । शरदः । शतम् ॥ ५ ॥

भवेम । शरदः । शतम् ॥ ६ ॥

भूषेम । शरदः । शतम् ॥ ७ ॥

भूयसीः । शरदः । शतात् ॥ ८ ॥

(६८) भट्टप्रहितं सूक्तम्

(१) एकपदेत्यास्य सूक्तस्य कथा कविः । कर्म देवता । अनुष्टुप् छन्दः ॥

अव्यसश्च व्यचंसश्च बिलं वि प्यामि मायया । ताभ्यामुद्धृत्य वेदमथ कर्माणि कृण्महे ॥१॥

अव्यसः । च । व्यचंसः । च । बिलंम् । वि । प्यामि । मायया ।

ताभ्याम् । उद्धृत्य । वेदम् । अथ । कर्माणि । कृण्महे ॥ १ ॥

(६९) प्कोनरत्नसहितं सूक्तम्

(१-४) पतुर्कचत्यास्य सूक्तस्य कथा कविः । भाग्ये देवताः । (१) अथमर्थं भाग्युर्ध्वनुष्टुप्, (२) द्वितीयापरा साम्बनुष्टुप् (३) तृतीयाया जामुनी गायत्री, (४) चतुर्थ्यांश्च साम्बुचिन्धु छन्दोसि ॥

जीवा स्य जीव्यासं सर्वमायुर्जीव्यासम् ॥१॥

जीवाः । स्य । जीव्यासम् । सर्वम् । आयुः । जीव्यासम् ॥ १ ॥

Kanda-XIX

XIX.67.3 Through a hundred autumns may we recognize

XIX.67.4 Through a hundred autumns may we ascend

XIX.67.5 Through a hundred autumns may we thrive

XIX.67.6 Through a hundred autumns may we arise

XIX.67.7 Through a hundred autumns may we prosper

XIX.67.8 For more than a hundred autumns.

Ceremonial performance

XIX.68.1 Into the openings of non-existing as well as a being
I enter with my skill. Lifting up the sacred actions from
these two, in theater we proceed with the sacred actions
(acts)

To the sacred actions of the gods

XIX.69.1 You are life giving may I live may I live my full term
life

उपजीवा स्थोप जीव्यासं सर्वमायुर्जीव्यासम् ॥२॥

संजीवा स्य सं जीव्यासुं सर्वमायुर्जीव्यासम ॥३॥

जीवता म्य जीव्यामं सर्वमायुर्जीव्यात्म ॥४॥

[illegible][illegible]

३ : २५ ज्ञान्यासंन् । सर्वि । अयुः । ज्ञान्यासंन् ॥ १ ॥

[५८] वासुदेवस्य भृत्यः

१। ५। अथास्याऽप्यसूक्तस्य वदता क्रतिः । सूर्यादीनां देवता । भिन्नानां भाषायां छन्दः

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय । जीवा जीव्यासमूहम् । सर्वमायुर्जीव्यासम् ॥१॥

-३- मूर्धः । जीवि । दन्ताः । जीवाः । जीव्यानेम । भ्रूमः । स्पर्शः । आयुः । जीव्याममः ॥

(११) ; पञ्चमस्तोत्रं मूलम्

१. पञ्चविंशतः सुभाष्ये ६३॥ ३७ ग. ५५: ५५: "उपस्थाने ५३॥ १, १५/१५"

सुता ननु प्रपुत्रं वंदमाना न नैवेद्यं वागमना दद्यान्नाम ।

अथ भाष्यं नृनां पशुं चित्तिं विविधं ज्ञातव्यं नमः प्रणमः ॥ १ ॥

१. भूतलः । २. विदुषाणां । ३. अ. । ४. कदम्बानाम् । ५. गणानाम् । ६. विद्यानाम् ।

ॐ नमः शिवाय : भगवान् : भक्तुन् : कर्तारम् । अत्रिणम् , नमोऽव्ययम् ।

7141 : 4-3 : 1975-76 : 11 : 7 : 11

(३०) हिमसागरम् ॥ ५॥

(१) गणेशः शिवः भृगुः शत्रुघ्नः अर्जुनः कर्णः । द्रुपदः भीमः दैत्यः ॥ शक्रः ॥

वभ्वाल्गोशादिभंगम् वेदं तस्मिन्नुत्तरं तथ्य एतम् ।

नृत्तमपि महर्षिः वीर्येण तेन सा देवाराण्यमावृतेह ॥१॥

समाप्त । संस्कार : उत्सर्गमंत्रः । वेदिकः । परिमितः । सकलः । अर्थः । दायः । प्रत्यक्षः ।

कलम् । सुप्र । दक्षिण । प्रविष्टि । लं । म । प्रियः । ० । सुप्र । सुप्र । ० ।

1. *W. J. G. & W. J. G.*

672 3. 4th, 5th.

1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 2679, 2680, 26

XIX.69.2 You are subsistence; may I subsist; may I live my full term of life.

XIX.69.3 You are purposeful life; may I live purposefully; may live my full term of life

XIX.69.4 You are animating; may I live, may I live my full term of life.

For long life

XIX.70.1 Live, O resplendent One; live, O Sun, live, O bounties of Nature. May I live. May I live my full term of life

For Blessings

XIX.71.1 The boon-giving veda mother is praised by the intellectual persons. Bestowing on me long life, vital breath, progeny, cattle, glory, material prosperity and intellectual lustre, may she go to the world of the Divine Supreme

For God's favour

XIX.72.1 From which treasury, we had lifted up the Veda (sacred knowledge), therein we now deposit it. Desirable deed has been performed with the power of the Divine Supreme. May the bounties of Nature protect me here with that fervour.

 Here ends Kanda XIX
 Hymns 72, Verses 453

Kāṇḍa - XX
विंशति काण्डम्

सू० १ ॥ ऋषिः—१ विश्वामित्रः; २ गोतमः; ३ विरूपः ॥ देवता—१
इन्द्रः; २ मरुतः; ३ अग्निः ॥ छन्दः—मायत्री ॥

HYMN 1

Seer—1 Vishvamiṭraḥ; 2 Gotamah; 3 Virupah. Subject-matter-1. Indrah. 2 Marutah; 3 Agnih. Metre-Gayatri.

इन्द्रं त्वा वृषभं वयं सुते सोमे हवामहे ।

स पाहि मरुतो अन्वसः

॥ १ ॥

O Indra, (Almighty God), We the devotees call or pray you, the mighty one in this created world. May that you preserve all the sweet corns.

मरुतो यस्य हि क्षये पाया दिवो विमहसः ।

स सुगोपातमो जनः

॥ २ ॥

O brilliant and extra-ordinarily powerful Marutah (priests) or men. He (God) in whose shelter you protect the people and good acts, is the most protective force and creator of the cosmos

उश्वाभाय वशाभाय सोमपृष्ठाय वेधसे ।

स्तोमैर्विधेमाग्नये

॥ ३ ॥

We, with the Mantras (and oblations) serve this fire which consumes the corn its preparations sprinkled with butter, cereal preparations which are liked much and the cereals and their preparation mixed with herbacious substances.

सू० २ ॥ ऋषिः—? ॥ देवता—[१ मरुतः; २ अग्निः; ३ इन्द्रः; ४

दक्षिणोवाः] ॥ छन्दः—१, २ विराट् गायत्री; ३ प्राच्युष्णिक्; ३ साम्नी
त्रिष्टुप् ॥

HYMN 2

Seer—? Subject-matter-1 Marutah; 2 Agnih; 3 Indrah;

4 Dravinodah. Metre-1, 2 Virad Gayatri; 3 Archyushnik, 4 Samni Tristup.

मरुतः पोत्रात् सुष्टुभः स्वर्कादृतुना सोमं पिबतु ॥ १ ॥

Let the Marutah (group of cosmic powers) drink or grasp the juice of herbs from the praiseworthy extolled *Potra* according to the season.

अग्निराग्नीध्रात् सुष्टुभः स्वर्कादृतुना सोमं पिबतु ॥ २ ॥

Let the fire drink the juice of herbs from the praiseworthy extolled *Agnidhra* according to the season.

इन्द्रो ब्रह्मा ब्राह्मणात् सुष्टुभः

स्वर्कादृतुना सोमं पिबतु ॥ ३ ॥

Let the mighty Indra (Sun) drink the juice of herbs from the praiseworthy extolled *Brahmana*, the chief priest according to the season.

देवो द्रविणोदाः पोत्रात् सुष्टुभः

स्वर्कादृतुना सोमं पिबतु ॥ ४ ॥

Let the shining Dravinoda (electricity in the cloud) drink the juice of herbs from the praiseworthy extolled *Potra* according to the season.

N. B. :—Marutah, Agni, Indra and Dravinodas are the Devas of Yajna and Potra, Agnidhra, Brahmana, are the priests of Yajna. So according to season the oblations are grasped by these Devas from the priests of the Yajna.

सू०३ ॥ ऋषिः—इरिम्बिठिः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—गायत्री ॥

HYMN 3

Seer—Irimbithih. Subject—matter—Indrah. Metre—Gayatri.

आ याहि सुपुमा हि त इन्द्र सोमं पिबा इमम् ।

एदं बर्हिः संदो मम ॥ १ ॥

O Indra (Ruler of the Kingdom), you come to us, as we prepare the juice of herbs for you, you drink it and seat yourself on this seat offered by me.

आ त्वा ब्रह्मयुजा इरी वहतामिन्द्र केशिना ।

उप ब्रह्माणि नः शृणु

॥ २ ॥

O Indra, let these two horses which are well trained or skilfully yoked and which are long-haired carry you to us and you hear of the Vedic Mantras pronounced by us.

ब्रह्माणस्त्वा वयं युजा सौमपामिन्द्र सोमिनः ।

सुतावन्तो इवामहे

॥ ३ ॥

We, who are the masters of Vedas, who have all fortunes and who have good children call you, O king, with sincerity.

सु०४ ॥ ऋषिः—इरिम्बिठिः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—गायत्री ॥

HYMN 4

Seer—Irimbithih, Subject—matter—Indrah. Metre—Gayatri.

आ नो याहि सुतावन्तोऽस्माकं सुष्टुतीर्यं ।

पित्रा सु शिशिन्नन्वसः

॥ १ ॥

O Indra (King) hearing of our praises come to us who are blessed with offspring. O fair-faced one, you drink the juice of herbs.

आ ते सिञ्चामि कुक्ष्योरनु गात्रा वि धावतु ।

गृभाय जिह्वया मधुं

॥ २ ॥

O King, I pour it in to your belly let it run into the members of your body and you take this sweet one by your tongue.

स्वादुर्दृष्टे अस्तु संसुदे मधुमान् तन्वेऽं तवं ।

सोमः शर्मस्तु ते हृदे

॥ ३ ॥

O king let it be palatable for benevolent you, let it be of sweet effect for your body and let the Soma-juice be sweet for your heart.

मू० ५ ॥ ऋषिः—इरिम्बिठिः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—गायत्री ॥

HYMN 5

Seer—Irimbithih. Subject matter—Indrah; Metre—Gayatri.

अयमुं त्वा विचर्षणे जनीरिवाभि संवृतः ।

प्र सोम इन्द्र सर्पतु

॥ १ ॥

O most vigilant ruler, let the juice of soma-group of herbs now possessed of all creative powers go near you.

तुविग्रीवो वपोदरः सुबाहुर्न्धस्रो मदं ।

इन्द्रो वृत्राणि जिघ्नते

॥ २ ॥

In the rapture of Soma-preparation Indra, the ruler who is bulky, strong-necked and atout-armed dispels away all the foes.

इन्द्र प्रोहि पुरस्त्वं विश्वस्पेशान ओजसा ।

वृत्राणि वृत्रंजहि

॥ ३ ॥

O king you dispeller of foes and ruler of all with power come forward and kill the wickeds.

दीर्घस्ते अस्त्वङ्कुशो येना वसु प्रयच्छन्ति ।

यजमानाय सुन्वते

॥ ४ ॥

O mighty king, very broad is your controlling power by which you bestow wealth upon the Yajmana, performing Yajna.

अयं त इन्द्र सोमो निरुतो अविं ब्रह्मिणि ।

एहीमस्य द्रवा पिबं

॥ ५ ॥

O mighty ruler, this is the juice of Soma for you which has been made pure on the grass (Kusha). Please run hither, come and drink of it.

शार्चिगो शार्चिपूजनाय रणाय ते सुतः ।

आखण्डल प्र हूयसे

॥ ६ ॥

O mighty ruler, you possess the power of clear expression and are respected by the persons of learning and might. This Soma juice has been prepared for you. You are called Akhandal (one who crushes the enemies into pieces).

यस्तै शृङ्गवृषो नपात् प्रणपात् कुण्डपाय्यः ।

न्यस्मिन् दध्ना आ मनः

॥ ७ ॥

O mighty guarding ruler, I concentrate my mind in whatever is your preserving flame-vomiting and Yajna protecting act and practice.

सू० ६ ॥ ऋषिः—विश्वामित्रः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—गायत्री ।

HYMN 6

Seer—Vishvamitrah. Subject-matter—Indrah ; metre—Gayatri.

इन्द्रं त्वा वृषभं वयं सुते सोमं इवामहे ।

स पोहि मध्वो अन्वसः

॥ १ ॥

O mighty ruler, we invite you the pourer of happiness at the time when the juice of Soma has been prepared. That you protect sweet grains and herbs.

इन्द्रं क्रतुविदं सुतं सोमं हर्यं पुरुदुत ।

पिबा वृषस्व तार्तपिम्

॥ २ ॥

O universally praised mighty ruler, you take into your possession the prepared herbacious drink which gives activity and provides with satisfaction. You pour down and drink it.

इन्द्र प्र णीं धितावानं युजं विश्वेभिर्देवेभिः ।

तिर स्तवान विस्पते

॥ ३ ॥

O mighty king, you are the master of the subject and respected by all. You please strengthen our Yajnas with all the learned people.

इन्द्र सोमाः मुता इमे तव प्र यन्ति सत्यते ।

थये चन्द्रास इन्द्रवः

॥ ४ ॥

O ruler, you are the guard of good men and good qualities. These born mystics who are happy with ecstasy and have attained superpowers attain your shelter.

दधिष्वा जुठरे मुतं सोममिन्द्र वरेण्यम् ।

तव द्युश्चास इन्द्रवः

॥ ५ ॥

O Almighty God, you, in the period of dissolution take into your belly, the all-devouring power (material cause) this born and excellent world. All the luminous and powerful worlds are yours.

गिर्विषः पाहि नः सुतं मघोर्धाराभिरज्यसे ।

इन्द्र त्वादातमिद् यज्ञः

॥ ६ ॥

O All-worshippable God, you subsist this created world and you yourself shine with the flow of the happiness. Whatever remains in the world is given only by you,

अभि द्युम्नानि वनिन इन्द्र सचन्ते अक्षिता ।

पीत्वी सोमस्य चावृषे

॥ ७ ॥

All the wealth and glories of the richmen and world which is inexhaustible ultimately go to you, O Almighty Lord, He consuming the world (Soma) in dissolution remains strong.

अर्वावर्तो न आ गेहि परावतश्च वृत्रहन् ।

इमा जुषस्व नो गिरः

॥ ८ ॥

O God Almighty, you are the destroyer of evils and troubles. You pervade us from near and far i.e. every where. You accept my prayers.

यदन्तरा परावर्तमर्वावर्तं च हूयसे ।

इन्द्रेह तत् आ गेहि

॥ ९ ॥

O God Almighty, you come here to the devotee from whatever distant region, whatever nearest region and whatever between when you are invoked.

सू०७ ॥ ऋषिः—१-३ सुकक्षः; ४ विश्वामित्रः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—गायत्री ॥

HYMN 7

Scer-1-3 Sukakshah; 4 Vishvami-trah. Subject-matter-Indrah. Metre-Gayatri.

उद् घेदभि श्रुतामघं वृषभं नर्यापसम् ।

अस्तारमेषि सूर्य

॥ १ ॥

Surya, the sun (Indra) mounts over sky (keeping with the law) of God who possesses praiseworthy wealth, who pours the happiness, who is benevolent to men and who is the inspirer of all.

नव यो नवति पुरो त्रिभेद बाह्वोजिसा ।

अहिं च वृत्रहावधीत्

॥ २ ॥

This sun which is the dispeller of clouds pierces the ninety nine groups of them through the heat of its rays dispels Ahi, the cloud.

स न इन्द्रः शिवः सखायावद् गोमद् यवमद् ।

उरुधारेव दोहते

॥ ३ ॥

This mighty sun is auspicious for us like friend. It pours upon us the wealth full of horses, cows and barley, like stream.

इन्द्रं क्रतुर्विदं सुतं सोमं हर्यं पुरुडुत ।

पित्रा वृषस्व तार्त्तपिम्

॥ ४ ॥

O universally praised mighty ruler, you take into your possession the perpared herbacious drink which gives activity and provides with satisfaction. You pour down and drink it.

सू० ८ ॥ ऋषिः—१ भरद्वाजः; २ कुत्सः; ३ विश्वामित्रः ॥ देवता—इन्द्रः

॥ छन्दः—त्रिष्टुप् ॥

HYMN 8

Seer—1 Bharadvajah; 2 Kutsah; 3 Vishvami-trah.
Subject-matter-Indrah. Metre-Tristup.

एषा पीहि प्रत्नधा मन्दतु त्वा श्रुधि ब्रह्म

बावृषस्वोत गोभिः । आविः सूर्यं कृणुहि पीपिदीषौ

जहि शत्रूरामि गा इन्द्र तृन्धि

॥ १ ॥

O Almighty God, you protect us as previously, this world pleases you, you hear of my prayers and you strengthen us through our supplication. You manifest the sun, preserve the knowledge, dispel away our foes, the aversion, passion etc. and directing us towards the rays of spiritual wisdom destroy them.

अर्वाहेहि सोमकामं त्वाहुरयं सुतस्तस्य पित्रा मदीय ।

उरुव्यचा जठर आ वृषस्व पितेव नः

शृणुहि इयमानः

॥ २ ॥

O God Almighty, please come in to my intuitional vision, you are as learned says he who matteralizes the initiative

desire to create Soma the world, this world is born and protect it for its well-being. You pervading the whole like space, you sprinkle this with protection within you and you being called hear of us like father.

आर्षूर्णो अस्य कलशः स्वाहा सेक्तव्यं कोशं

सिसिचे पिबध्वै । समु प्रिया आर्षवृत्रन् मदाय

प्रदक्षिणिदभि सोमांस इन्द्रम्

॥ ३ ॥

This *Kalasha*, the jug (known as world of God is perfect with all the perfections and entireties. He like a sprinkler pours the *Kasha*; this world for the enjoyment and protection of the Jivas: These mystics deservingly dear to Him and rightly circums acting His world surround Him in contemplation for attaining happiness.

मू० ८ ॥ ऋषिः—१, २ नोषाः; ३, ४ मेध्यातिथिः ॥ देवता—इन्द्रः ॥

छन्दः—१, २ त्रिष्टुप् (?); [१, २] ३, ४ बाहंतः प्रगायः (बृहती + सतोबृहती ॥

HYMN 9

Seer—1, 2 Nodhah; 3, 4 Medhyatithih. Subject-matter—Indrah. Metre-Barbatah pragathah (Brihati Satobrihati).

तं वो दस्ममृतीषहं वसोर्भिन्दानमन्धसः ।

अभि वत्सं न स्वसरेषु घेनव इन्द्रं गीर्भिर्नवामहे ॥ १ ॥

O Man, we with our eulogizing songs glorify that Almighty God who is the observer of you all, who is destroyer of all troubles and who is the giver of happiness from His all-pervading power, as the cows in the stall low to their calves.

दुक्षं सुदानुं तविषीभिरावृतं गिरिं न पुरुभोजसम् ।

धूमन्तुं वाजं शक्तिर्न महस्त्रिणं मधू गोमन्तमीमहे ॥ २ ॥

We ardently ask self refulgent, bounteous God who is covered with His might and like mountain is endowed with

plentiful protective powers, for wealth full of corn, and blessed with cows and brought in hundred fold and thousand fold.

तद् त्वां यामि सुवीर्यं तद् ब्रह्म पूर्वचित्तये ।

येना यतिम्यो भृगवे धने हिते

येन प्रस्कण्वमाविथ

॥ ३ ॥

O Almighty God, I for the remembrance of previous bright's activity ask you for that power and the knowledge through which you establish the men of austerity and him who has observed strict discipline of Yoga in the internally conceded spiritual wealth and through which protect the man who possesses inexhaustible knowledge.

येना समुद्रमसृजो महीरपस्तदिन्द्र वृष्णि ते शवः ।

सद्यः सो अस्य महिमा न संनशे

यं क्षोणीरनुचक्रदे

॥ ४ ॥

O Almighty God, that is the most powerful strength of yours through which make the vast space and produce mighty waters therein. Even now and for ever is unattainable that great power of which the whole world speaks aloud.

सू० १० ॥ ऋषिः—मेघातिथिः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—वाहंतः
प्रगायः (बृहती + सतोबृहती) ॥

HYMN 10

Seer-Medhyatithih. Subject-matter—Indrah—Metre—
Barhatah Pragathah (Brihati-Satobrihati)

उद्धु त्ये मधुमत्तमा गिर स्तोमास ईरते ।

सत्राजितो धनुसा अक्षितोतयो वाजयन्तो रथाइव ॥ १ ॥

These sweetest praiseworthy songs of ours ascent to Him (God) like ever-conquering chariots which gain wealth and give unfailing protections.

कण्वाह्व मृगवः सूर्याह्व विश्वमिद् धीतमानशुः ।

इन्द्रं स्तोत्रैर्भिर्मह्यन्त आयवः प्रियमैधासो अस्वरन् ॥ २ ॥

Like most wise ones. 'Like ones' who have burnt their evils in the fire of knowledge, and like luminous suns the men for whom the wisdom is dear may attain the knowledge of entire world present in concentration and worshipping Almighty God with prayers and praise glorify Him.

सू० ११ ॥ ऋषिः—विश्वामित्रः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—त्रिष्टुप् ॥

HYMN ११

Scer-Visvamisrah, Subject-matter-Indra. Metre-Tristup

इन्द्रः पुभिदातिरुद् दासमुकैर्विदद्सुर्दयमानो वि शत्रून् ।

मर्षाजुतस्तन्वा वाष्टधानो भूरिदात्र

आर्षणद् रोदसी उभे

॥ १ ॥

Indrah, the mighty fire (heat) is the render of the dwellings of the clouds and the producer of the wealth, it destroying the clouds adverse in leaving waters by the ray of sun overcomes the could that retains water within. It impelled by lightning increasing in size and quantity becoming the giver of plenty (of harvest) fills up the both of heaven and earth (with rain).

मुखस्य ते तविषस्य प्र जूतिमिर्यमि वाचमुमृताय भूषन् ।

इन्द्रं क्षितीनामसि मानुषीणां विशां

दैवीनामुत पूर्वयावा

॥ २ ॥

For the attainment of immortality, I the devotee adorning my voice gain the zeal of Vajna concerned with you most strong. O Almighty one you are equally the leader of the subjects, the human generation (humanity) and celestial existences.

इन्द्रो वृत्रमवृणोच्छर्धनीतिः प्र मायिनामभिनाद् वर्पणीतिः ।

अहन् व्यंसिमुशधग् वनेष्वविधेना

अरुणोद् राम्याणाम्

॥ ३ ॥

This mighty fire whose way of function depends on power encompasses the cloud. Among clouds that which tends towards the way of over-casting becomes weak. The fire which fiercely inflames in the cloud waters dispels *Vyansam*, the troubling cloud and issue forth the sound of the night.

इन्द्रः स्वर्षा जूनयन्महानि जिगायोशिग्निः पृतना अभिष्टिः ।
प्रारोचयन्मर्नवे केतुमहनामर्विन्दज्ज्योतिर्वृहते रणाय ॥ ४ ॥

Luminous mighty fire causing days (inform of sun) contacting through scorching flames conquers the battle. This illumines the dawns, resplendence for man and attains the light for the happiness of the people.

इन्द्रस्तुजो बृहणा आ विवेश नृवद् दधानो नयां पुरुषि ।
अर्चेतयद् धिय इमा जरित्रे

प्रेमं वर्णमतिरच्छुक्रमासाप् ॥ ५ ॥

Like the leader of people this mighty fire possessing many leading qualities pierce of substance into increasing obstructive forces. This fire (when enkindled in Yajna Veda) becomes the means of enlivening the intellect and acts of the pronouncers of the mantras and increases this pure resplendent colour of dawn and days.

मही महानि पनयन्त्यस्येन्द्रस्य कर्म सुकृता पुरुषि ।
वृजनेन वृजिनान्तं पिपेध
मायाभिर्दस्यैरभिभृत्योजाः ॥ ६ ॥

The learned men lands many glorious functions of this mighty fire. This fire possessing surpassing forces crushes malignancies with its malignant force and the clouds with natural tricks.

युधेन्द्रो महा वरिवशकार देवेभ्यः सत्यतिश्वर्षणिप्राः ।
विवस्वतुः सदेने अस्य तानि विप्रा उक्थेभिः
कवयो गृणन्ति ॥ ७ ॥

This mighty fire which is the preserver of existing things and the protector seeing creatures with its all pervading might gives excelent power to the wonderous natural forces. These functions of the fire in the place of sun are praised by the learned with praising songs.

सत्रासाहं वरेण्यं सद्बोदां संसृवांसं स्वरिपथं देवीः ।

ससान यः पृथिवीं धामुतेमामिन्द्रं

मदन्त्यनु धीरंगासः

॥ ८ ॥

The men of high learnings find pleasure making accordant (in their uses) this mighty fire which is always conquering, excellent, might-giving and which gives light and luminous waters and who put into order this earth and heaven.

ससानात्यौ उत सूर्ये ससानेन्द्रः ससान पुरुभोजंसं गाम् ।

हिरण्यमुतमोगं ससान इत्वी दस्युन्

प्रार्थे वर्णमावत्

॥ ९ ॥

This mighty fire gives the things which always move, this give the sun, this gives the earth which bears multifarious advantages, it gives gold, it gives the digesting power and this destroying the clouds which create drought and preserves Aryam Varmam, the noble colours.

इन्द्र ओषधीरसनोदहानि वनस्पतीं रसनोदन्तरिक्षम् ।

त्रिमेदं वलं नुनुदे विवाचोऽर्थाभवद्

दमिताभिकृत्तनाम्

॥ १० ॥

This mighty fire gives us herbs, this puts the days into order this gives tree and this gives the firmament. This cleaves the cloud of strong power, dispels various germs making bad sound and put under its control the reversely surpassing forces.

शुनं हुवेम मघवांनमिन्द्रमस्मिन् भरे नृतमं वाजंसातौ ।

शृण्वन्तमुग्रमूतये समत्सु घ्नन्तं वृत्राणि संजितं घनानाम् ॥ ११ ॥

We, in this field of attaining the wealth of corn praise the pervading electricity which bears wealth which is the means of increased audibility which is most transporting medium, strong force for protection in the battle and dispeller of clouds and conqueror of wealth.

मू० १२ ॥ ऋषिः—१-६ वसिष्ठः; ७ अत्रिः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—त्रिष्टुप् ॥

HYMN 12

Seer-1-6 Vasisthah; 7 Attrib. Subject-mater-Indrah. Metre-Tristup.

उदु ब्रह्माण्यैरत श्रवस्पेन्द्रं समर्थं महया वसिष्ठ ।

आ यो विश्वानि शर्वसा ततानोपश्रोता

म ईर्वतो वचांसि

॥ १ ॥

O men of enlightenment, you pronounce the vedic verses enriched with knowledge- O observer of high discipline and controller of organs, you in the assembly of the learned men gathered for performing Yajna pay homage to Almighty God. He is that Lord who with His might extends through all existences. He bears all the words which I as His faithful devotee utter.

अयामि धोषं इन्द्र देवजामिरिज्यन्त यच्छुरुधो विषाचि ।

नहि स्वमायुश्चिकित्ते जनेषु तानीदंहांस्यति

पथ्यस्मान्

॥ २ ॥

O Almighty God, the (Vedic speech which contains in it all Devas, the physical and supra-physical forces (as Subject-matter, is encompassing all the things in its purviews. In that of you who is adored in various speech and voices, the men of sharp and quick understanding do their all the performances. None of all these born men knows the duration of his life. You always bear us in safety over all these troubles.

युजे रथं गवेषणं हरिम्यामुष ब्रह्माणि जुजुषाणमस्थुः ।

वि बाधिष्ट स्य रोदसी महित्वेन्द्रो

वृत्रार्ण्यप्रती जघन्वान्

॥ ३ ॥

Almighty Divinity harnesses this splendid globe binding sun with powers of support and gravitation. The learned men attain Him who accepts the prayers of the devotees. He when tears asunder the resistless clouds (to rain) straining the earth and heaven.

आपञ्चितं पिप्यु स्तयोर्यो न गावो न घ्नन्तं जरितारस्त इन्द्र ।

याहि वायुर्न निघृतो नो अच्छा

त्वं हि घीभिर्दयसे वि वाजान्

॥ ४ ॥

O God Almighty, like the expanding waters, like the sun-beams your devotees expand in prosperity and attain the ultimate truth (i.e. the law eternal) O Lord, you like the air possess all the impelling powers and you bestow upon us all the wealth accompanied with wisdom.

ते त्वा मदा इन्द्र मादयन्तु शुष्मिणं तुविराघसं जरित्रं ।

एको देवत्रा दयसे हि मर्तानस्मिच्छ्वर

सर्वने मादयस्व

॥ ५ ॥

All these blessedness gladden you, O God Almighty, who is powerful, possessor of riches for the devotees. You only one among wondrous forces do mercy on the men. O omnipotent one, you give pleasure to all in this Yajna.

एवेदिन्द्रं वृषणं वज्रचाहुं वसिष्ठासो अम्यर्चन्त्यकैः ।

स न स्तुतो वीरवद् घातु गोमद् युयं

पात स्वस्तिभिः सदा नः

॥ ६ ॥

The men of austerity and high disciplines praise with Vedic verses only God who is all-power and who holds the thunder in Prana and Udana (the air and the water of clouds). May he praised by us guard our wealth in the form of cows and

heroes. Learned men you please preserve us ever-more with all blessing.

शुज्जीषी वज्जी वृषभस्तुराषाट्छुष्मी राजा वृत्रहा सोमपावा
युक्त्वा हरिभ्यामुषं यासदुर्वाङ् माघ्यादिने
सर्वेने मत्सदिन्द्रः ॥ ७ ॥

The Almighty God is most impellent force, possessor of thunder-power, most strong, most over-powering force, vigorous, illumining light, dispeller of the evils and the preserver of the world. He harnessing the sun and moon directly moving the all worlds. May he gladden us in our Yajna of mid-day.

मू० १३ ॥ ऋषिः—१ वामदेवः; २ गोतमः; ३ कुत्सः; ४ विश्वामित्रः ॥
देवता—१ इन्द्राबृहस्पति; २ मरुतः; ३, ४ अग्निः ॥ छन्दः—१-३ जगती,
४ त्रिष्टुप् ॥

HYMN 13

Secr-1. Vamdevah. 2 Gotamah; 3 Kutsah; 4 Vishva-mitrah; Subject- matter-1 Indrabrihaspati, 2 Marutah; 3-4 Agni. Metre-1-3 Jagati; 4 Tristup.

इन्द्रश्च सोमं पिबतं बृहस्पतेऽस्मिन् यज्ञे मन्दसाना वृषण्वसु
आ वा विशन्तिवन्दवः स्वाभुवोऽस्मे रयिं
सर्ववीरं नि यच्छतम् ॥ १ ॥

Let Indra, the king, and Brihaspati, the master of Vedic speeches who are possessed of gladdening spirit and bestower of wealth drink the juice of Soma in the Yajna May all the automatic powers enter into you both. You vouchsafe us riches full of heroes.

आ वा बहन्तु सप्तयो रघुपदो रघुपत्नानः
प्र जिगात वाहुभिः । सीदता बर्हिस्तु वः
सदस्कृतं मादयध्वं मरुतो मघवो अन्धसः ॥ २ ॥

O Marutah (priests of Yajna) let you carry the horses who are quick in speed and swift in glide. You possessing swiftness and actions conquer the enemies with your arms. You sit on the wide seat of grass made for you and delight yourselves in this sweet food.

इमं स्तोममर्हते जातवेदसे रयमिव सं महेमा मनीषया ।
भद्रा हि नः प्रमंतिरस्य संसद्यन्ते सुख्ये
मा रिषामा वयं तव ॥ ३ ॥

We adorn this set of praises with intellect like a chariot for the praiseworthy Jatveda, the man of intelligence. Let our auspicious counsel prevail in his assembly. O man of enlightenment may we not be troubled in your friendship.

येभिरग्ने मरयं याह्वर्वाङ् नानारथं वा विभवो ह्यश्वः ।
पत्नीवत्स्त्रिंशत् त्रींश्च देवाननुष्यवमा बह मादयस्व ॥ ४ ॥

O man refulgent with knowledge, these horses are very swift. You by them come to us in one chariot or in many chariots. You make thirty three Devas, the wondrous powers of nature with their preserving forces to come in the Yajna according to their oblations and thus make them have their shares of offerings of Yajna.

मृ० १४ ॥ ऋषिः—सौमरिः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—काकुषः प्रगाथः

HYMN 14

Seer—Saubharish. Subject-matter—Indrah. Metre—Kakubha Pragathah (Vishama-Kakup sama-satobrihati).

वयमु त्वामपूर्व्यं स्थूरं न कञ्चिद् भरन्तोऽवस्यवः ।
वाजे चित्रं हवामहे ॥ १ ॥

O peerless Almighty God, we desiring succour, praising you wonderful one call you in our performance of intellectual feats. In this world nothing seems to be unchanged.

उप त्वा कर्मन्नुतये स नो युचोऽग्रश्रकाम यो धृषत् ।
त्वामिद्वयवितारै वयमहे सखाय इन्द्र सानसिम् ॥ २ ॥

A Almighty God, we in performance of good acts approach you. You, (in fact) are He who is ever young, vigorous and bold and who has spreaded His power through. we, your friends, therefore, have chosen only you, giver of riches as our guardian.

यो न इदमिदं पुरा प्र वस्य आनिनाय तमु व स्तुषे ।
सखाय इन्द्रमूतये ॥ ३ ॥

O friend, we for your guard praise that Almighty God who first gives us this and that thing of our benefit.

हयैधं सत्पति चर्षणीसहं स हि म्मा यो अमन्दत ।
आ तु नः स वयति गव्यमश्वयै
स्तोवन्मो भववा अतम् ॥ ४ ॥

I glorify the characteristics of Almighty God who possesses the all-consuming fire, who is the guardians of pious men and who has under His control all the humanity. He is he who always remains in blessedness. The bounteous one bestows on us, the worshippers hundred wealth enriched with cows and steeds.

सू० ॥ १५ ॥ ऋषिः—गोतमः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—त्रिष्टुप् ॥

HYMN 15

Seer—Gotamah. Subject-matter-Indrah. Metre-
Tristup.

प्र महिष्ठाय बृहते बृहद्रये सत्पशुष्माय तवसे मति भरे ।
अपामिव ववणे यस्य दुर्धरं राघो विश्वायु
शर्वसे अपावृतम् ॥ १ ॥

I gain knowledge about lofty tremendous, electricity which is great source of wealth, most speedy and whose power re-

mains in water and whose checkless property like waters spread in down slope is manifest alround for generating power.

अथ ते विश्वमनु हासदिष्ट्य आपो निम्नेव सर्वना हविष्मतः ।

यत् पर्वते न समशीत हर्यत इन्द्रस्य वज्रः

शर्यिता हिरण्ययः

॥ २ ॥

As the waters flowing in down slope serve the purpose of the man who knows the ways and means to take it into use so the people for accomplishing their desired ends run after this electricity. This is that in flaming shining thunder weapon of Indra, the sun which shatters every thing and rests in the clouds as something rests on the top of mountain.

अस्मै भीमाय नमसा समञ्चर उपो न शुभ्र

आ मरा पर्नीयते । यस्य धाम श्रवमे

नार्येन्द्रियं ज्योतिरकारि हरितो नायसे

॥ ३ ॥

O man of scientific knowledge, you through the excellent mean utilize into constructive work the electricity which is terrible and means of many performances like the radiant dawn. This is that whose power may be utilized for the purpose of audibility and whose expansion is concerned with wealth and whose power may be used to go to all the quarters.

इमे तं इन्द्र ते ययं पुरुषदुत ये त्वारम्य

चरामसि प्रभूवसो । नहि त्वदन्यो गिर्वणो गिरः

सर्वत् श्रोणीरिव प्रति नो हर्य तद् वचः-

॥ ४ ॥

These persons, we and they who do their works with origination of electricity are depending on it praised by all and which possesses most effective power. Nothing else than this can be the medium of extending the voice. This receives our voice like the earth and expends that voice of ours (to make audible by other).

भूरि त इन्द्र वीर्यं तव स्मस्यस्य स्तोत्रमेष्वन
 काममा वृण । अर्जु ते द्यौर्दृष्टी वीर्यं मम इयं
 च ते पृथिवी नैम ओजसे

॥ ५ ॥

Great is the power of this electricity, we depend on this, this great means of acquiring wealth fulfils the desires of its admirers and utilizers. The lofty heaven measures out its strength depending on this and this globe also bows down to its power.

त्वं तमिन्द्र पर्वतं महामुहं वज्रेण वज्रिन् पर्वशशकतिथ ।
 अर्वासृजो निवृत्ताः सर्तवा अपः
 सत्रा विश्वं दधिषे केवलं सहः

॥ ६ ॥

This electricity holding the thunder as its weapon with the bolt shatters the broad massive cloud into pieces. This sends down the obstructed waters to flow. This, possesses for ever all this extra-ordinary might.

सू० १६ ॥ ऋषिः—प्रयास्यः ॥ देवता—वृहस्पतिः ॥ छन्दः—त्रिष्टुप् ॥

HYMN 16

Seer—Ayasyah. Subject-matter-Brihaspati. Metre. Tristup.

उदप्रुतो न वयो रक्षमाणा वाचदतो अभ्रियस्येव घोषाः ।
 गिरिभ्रजो नोर्मयो मदन्तो
 वृहस्पतिमभ्यर्का अनावन्

॥ १ ॥

The waters of clouds plashing in the moistures like the birds having all the cares of safety, like the loud voices of thundering rain-cloud, like the merry streamlets bursting from the mountain sound Brihaspati. the fire present in the atmosphere.

सं गोभिराङ्गिरसो नक्षत्राणो भगवद्देव्यमणं निनाय ।

जनै मित्रो न दम्पती अनक्ति

बृहस्पते वाजयाशूरिवाजौ

॥ २ ॥

The cosmic fire (Angiras) like the sun pervading the space with rays, carries the light (Aryaman) which remains above the vault of heaven like the friend among people this fire (in body and its members) decorates the man and woman (with facial radiance). This Brihaspati (atmospheric fire) like the speedy chariots in battle speeds up the atmospheric forces.

साध्वर्या अतिथिर्नीरिषिरा स्पर्धाः सुवर्णा अनवधरूपाः ।

बृहस्पतिः पर्वतेभ्यो वितूर्या निर्गा ऊपे

यवमिष स्थिविम्यः

॥ ३ ॥

Brihaspati, the atmospheric heat having won them from the clouds like the barley from winnowing-baskets spread out the showers of rainy waters which possess direct flow, which are sent down by the sun (Atithi) which are moving, desirable by all; are of good colour and pure in their forms.

आप्रुषायन् मधुन क्रतस्य योनिमवाक्षिपन्नर्क उल्कामिव द्योः ।

बृहस्पतिरुद्धरन्नश्मनो गा भूम्या उदनेव

वि त्वर्चं विभेद

॥ ४ ॥

Brihaspati, the atmospheric heat moistening the earth with water; sending down the cloud which is the store of water as the sun casts a flaming meteor down from heaven and taking away showers from cloud now cleave the crust of the earth with water.

अप ज्योतिषा तमो अन्तरिक्षादुद्धनः शीपालमिव वारं आजत् ।

बृहस्पतिरनुमृश्या वलस्याभ्रमिव वात्

आ चक्र आ गाः

॥ ५ ॥

Brihaspati, the atmospheric heat gathers the rays grasping from the darkening cloud (Vala) as the sun dispels the darkness from the sky with its light, as the gust of wind blows a lily from the surface of the water and as the air blows away cloud.

यदा वलस्य पीयतो जमुं भेद् बृहस्पतिरग्निपौभिर्कैः ।
दद्भिर्न जिह्वा

परिविष्टमाददा विनिर्धिरकृणोदस्त्रियाणाम् ॥ ६ ॥

Brihaspati, the Atmospheric heat, when with fiery lightnings cleaves effects of the violent cloud, consumes it as the tongues eat whatever has been chewed and compassed by the teeth. This throws open the cover of the rays of the sun.

बृहस्पतिरमृतं हि त्यदासां नाम स्वरीणां सदेने गुहा यत् ।
आण्डेव भित्त्वा शकुनस्य गर्भमुदस्त्रियाः
पर्वतस्य त्मनाजत् ॥ ७ ॥

Brihaspati, the atmospheric fire when in the cave-home of the clouds finds the clue of recognition of these luminous rays takes these rays itself away as the young of birds come out disclosing the eggs.

अभ्रापिनद्धं मधु पर्यपश्यन्मत्स्यं न दीन उदनि क्षियन्तम् ।
निष्टज्जभार चमसं न वृक्षाद्

बृहस्पतिर्विरवेणा विकृत्य ॥ ८ ॥

Brihaspati grasps the water (Madhu) which rests bound or covered in the cloud like one who sees the fish living in the scanty water and brings them out cleaving through with varried clamor like bowl coming out of the timber.

सोषामविन्दत् स स्वर्ः सो अग्नि सो अर्केण

वि नवाधे तमोसि । बृहस्पतिर्गोवपुषो बलस्य निर्मज्जानं
न पर्वणो जभार ॥ ९ ॥

That Brihaspati finds the light of heaven the dawn, this finds the middle region, this finds fire and this with radiant rays forces apart the darkness. This Brihaspati, as from joints takes marrow of cloud which has body of thunder.

हिमेव पूर्णा मुषिता वनानि बृहस्पतिनाकृपयद् बलो गाः ।

अनानुकृत्यमपुनश्चकार यात् सूर्यामासा

मिथ उच्चरातः

॥ १० ॥

Vala, the cloud like the trees for the foliage beaten by frost takes the rays brought away by Brihaspati as the same. It is the deed never done and never to be equalled. On this basis the sun and moon ascend alternately.

अभि श्यावं न कृशनेभिरश्वं नक्षत्रेभिः पितरो धामपिश्वन् ।

रात्र्यां तमो अदधुज्योतिरहन् बृहस्पतिर्भिनदद्वि

विदद् गाः

॥ ११ ॥

Pitarah, the preservative forces of the nature have decorated the heaven with constellations like the dark steed adorned with pearls etc. They set the darkness in the night and the light in day. Brihaspati, cleaves the cloud and finds the rays.

इदमकर्म नमो अभ्रियाय यः पूर्वीरन्वानोनवीति ।

बृहस्पतिः स हि गोभिः सो अश्वैः

स वीरेभिः स नृभिर्नो वयो धात्

॥ १२ ॥

This praise we offer about the electricity of the cloud which thunders out in secession. Let Brihaspati give us corn, let it give us corn with cows, let it with horses, let it with heroes and let it with people.

सू० १७ ॥ ऋषिः—कृष्णः (, १२ वसिष्ठः ? ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः
—१-१० जगती

HYMN 17

Seer—Krishnah (12 Vasistha ?). Subject-Matter
Indrah. Metre-1-10 Jagati, 11, 12 Tristup.

अच्छा म इन्द्रं मृतयः स्वर्विदः सध्रीचीर्विश्वा उशतीरनूषत ।
परिं ष्वजन्ते जर्नयो यथा पतिं मयं
न शुन्ध्यं मघवानमृतये ॥ १ ॥

All the prayers of mine which are used in perfect coincidence
and are pregnant with light of thought in a very sound way
glorify. Almighty God who is the master of all wealth and
perfectness as wives desiring them embrace the men as their
briderooms handsome and pure of protection

न वा त्वद्विगपं वेति मे मनुस्त्वे इत् कामं पुरुहूत शिथय ।
राजैव दस्म नि षदोऽधि बर्हिष्यस्मिन्सु
सोमैऽवपानमस्तु ते ॥ २ ॥

O All-worshipped mighty Divinity, my mind directed into
you never deviate from you as I set all my hopes and expecta-
tion unto you. O admirable one, you like a king sitting on
seat sit in my heart. In this world protection provided by
you is excellent.

विषुवदिन्द्रो अमतेरुत क्षुधः स इद्रायो मघवा वस्व ईशते ।
तस्येदिमे प्रवणे सप्त सिन्धवो वयौ
वर्धन्ति वृषमस्य शुष्मिणः ॥ ३ ॥

Almighty, God, the Master of wealth of all wealth and per-
fection dissipates indigence and hunger. He controls the
precious wealth. These seven rivers descending downward are
increasing the excellence of that vigorous everenergetic Lord.

वयो न वृक्षं सुपलाशमासदन्त्सोमासु इन्द्रं मन्दिनश्चमूषदः ।
 प्रैषामनीकं शर्वसा दर्विद्युतव् विदत्
 स्वर्म्मनवे ज्योतिरार्यम् ॥ ४ ॥

As the birds rest on the tree covered with fair leaves so the objects of this world which give delight and find their respective places on heaven and earth (chamuho) rest on Almighty God, the host of these shines with splendour and transmits noble delightful light for man.

कृतं न श्रद्धनी वि चिनोति देवने संवर्गं यन्मघवा सूर्यं जयत् ।
 न तत् ते अन्यो अनु वीर्यं शक्नोति पुराणो
 मघवन् नोत नूतनः ॥ ५ ॥

As in the gem a gambler files his winnings so, when All mighty God has under his control the sun associated with all other celestial bodies none else, either be ancient or be recent can equate him with your power O, Almighty one.

विशंविशं मघवा पर्यशायत् जनानां घेना अवचाकंशद् वृषा
 यस्याहं शक्रः सर्वनेषु रण्यति स तीव्रैः सोमैः
 सहते पृतन्यतः ॥ ६ ॥

Almighty God pervades the subjects each in each. He, the vigorous one has His watch over the words of all the people. He, the strongest and wisest one whomsoever, persuades in the Yajnas, he (that man) with potent creative powers vanquishes his internal foes the passion, aversion etc.

आपो न सिन्धुमभि यत् समक्षरन्त्सोमासु
 इन्द्रं कल्याणं हृदम् । वर्धन्ति विशा महो अस्य
 सादने यत् न वृष्टिर्विव्येन दानुना ॥ ७ ॥

As waters flow toward the ocean, as the rivulets to the lake so the learned men exalt the power of Almighty God in the

place of Yajna, as the rain increases the barley corns by the moisture poured from heaven.

वृषा न क्रुद्धः पतयद् रजःस्वा यो अर्यपत्नीरकृणोदिमा अपः
स सुन्वते मघवा जीरदानवेऽविन्दज्ज्योतिर्मनवे
हविर्षते ॥ ८ ॥

Almighty God who is the master of all wealth, who like an infuriated bull permeates through the world who make these atoms of matter the dames of worthy master, bestows light on the man who prays him, gives gifts to others and perform the Yajna.

तज्जायतां परशुज्योतिषा सह भूया ऋतस्य सुदृषा पुराणवत्
वि सैचतामरुषो भानुना शुचिः स्वर्णं शुक्रं
शुशुचीत् सत्पतिः ॥ ९ ॥

Let the thunder-axe rise with the lightning, let the pours of water like always, be here and let the radiant sun pure in nature, shine with refulgence. May the man guarding pious ones luminate his gleam like the sun shining in the heaven.

गोभिष्टरेमामतिं दुरेवां यवेन क्षुधं पुरुहूत विश्वाम् ।
वयं राजाभिः प्रथमा धनान्यस्माकैर्न
वृजनेना जयेम ॥ १० ॥

May we overcome all troublesome indigence or ignorance with cows or with vedic speeches, may we overcome hunger with corn and may we first in rank, allied with princes acquire possessions with our own exertion.

बृहस्पतिर्नः परि पातु पश्चादुतोर्चरस्मादधरादघायोः ।
इन्द्रः पुरस्तादुत मघ्यतो नः
सखा सखिभ्यो वरिवः कृणोत ॥ ११ ॥

May Brihaspati, Lord of Vedic speech protect us from behind, from above and from below region from wicked, may the mighty ruler guard us from front side and from the centre and may like friend to friends he vouchsafe accomodation and freedom.

बृहस्पते युवमिन्द्रश्च वस्वो दिव्यस्वैशाथे उत पार्थिवस्य ।

घृचं रयिं स्तुवते कीरये चिद्युगं पात स्वस्तिभिः

मदा नः

॥ १२ ॥

O master of Vedic speech (learned man) and Almighty God, you both are the lord of the wealth that remains on earth and in heaven, you give physical and spiritual wealth to man who praises you and who supplicates you. O learned ones, you guard us always with auspiciousness.

सू० १८ ॥ ऋषिः—१-३ मेघातिथिः प्रियमेघश्च; ४-६ वसिष्ठः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—गायत्री ॥

HYMN 18

Seer 1-3 Medhatlthih; Priyamedhascha; 4-6 Vasisthab.
Subject-matter-Indrah. Metre-Gayatri.

वयमु त्वा तदिदं र्था इन्द्र त्वायन्तः सखायः ।

कणा उक्थेभिर्जरन्ते

॥ १ ॥

O Almighty God, we aiming at this world and the other world, desiring to attain you and as your friends implore (for your favour). The men of wisdom praise you with hymns.

न धैमन्यदा पपनु वज्रिन्नृपसो नविष्टौ ।

तयेदु स्तोमं चिकेत

॥ २ ॥

O Almighty God, you are the master of thunder-bolt. I, in beginning of acts never perform any other prayer but I know and take in to consideration the eulogy of yours alone.

इच्छन्ति देवाः सुन्वन्तं न स्वप्नाय स्पृहयन्ति ।

यन्ति प्रमादमर्तन्त्राः

॥ ३ ॥

The enlightened persons prefer him who is active in proliferating knowledge, they never desire indolence and they always exerting punish the sloth.

वयमिन्द्र त्वायवोऽभि प्र जौनुमो वृषन् ।

विद्धी त्वत्स्य नो वसो

॥ ४ ॥

O Almighty God, you pour the pleasure to all and you give abode to all. We desiring to attain you pay our respect to you. You know of this prayers of ours.

मा नो निदे च वक्तव्यो रन्धीरराज्ये ।

त्वे अपि कर्तुर्मम

॥ ५ ॥

O God Almighty, you are the master. Please put me not under reproachful man, give me not to the calumny of talkative avaricious person. My strength and approach is only in you.

त्वं वर्मसि मप्रथः पुरोयोधश्च वृत्रहन् ।

त्वया प्रति ब्रुवे युजा

॥ ६ ॥

O Dispeller of evils you are vast armour of ours and are our champion. On your strength we encounter our adversaries.

सू० १६ ॥ ऋषिः—विश्वामित्रः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—गायत्री ॥

HYMN 19

Seer—Vishvamitra. Subject-matter—Indrah. Metre—Gayatri.

वार्त्रिहत्याय शर्वमे पृतनापाक्षाय च ।

इन्द्र त्वा वर्तयामसि

॥ १ ॥

O God Almighty, we turn you towards us for the strength that is required to destroy the internal evils and strength that is needed to dispel the calamities.

अर्वाचीनं सु ते मनं उत चक्षुः शतक्रतो ।

इन्द्रं कृण्वन्तु वाघतः

॥ २ ॥

O Almighty God, you are endowed with hundred powers and operations. Let these devotees of yours make their spirit and eye upto date and upto standard.

नामानि ते शतक्रतो विश्वाभिर्गोभिरीमहे ।

इन्द्राभिमातिपाहै

॥ ३ ॥

O God Almighty, you are the performer of hundred acts. We in the worldly battle of encountering evils pronounce and think of your names and powers with all the hymns of praise.

पुरुद्वुतस्य धामभिः श्रुतेन महयामसि ।

इन्द्रस्य चर्षणीधृतः

॥ ४ ॥

Let us strive to achieve glory through the hundred powers of Almighty God who is worshipped by many and who is the supporter of mankind.

इन्द्रं वृत्राय हन्तवे पुरुद्वुतमुपं ब्रुवे ।

भरैषु वाजंसातये

॥ ५ ॥

I pray and praise God Almighty worshipped by all for destroying evils and obtaining wealth in the battles of the worlds.

वाजेषु सामुहिर्भेषु त्वामीमहे शतक्रतो ।

इन्द्रं वृत्राय हन्तवे

॥ ६ ॥

O All-power God, we pray you for the attainment of wealth (vritrays hantave) in battles. You be the victorious over calamities.

द्युम्नेषु पृतनाज्ये पृतमुतुषु श्रयःसु च ।

इन्द्र साक्षाभिमातिषु

॥ ७ ॥

O Almighty God, you are able to be victorious in the effort of attaining wealth, in the matter of encountering evils in connection with combating the army in the battle, in acquiring gain and fame on the rivalries of rivals.

सू०२० ॥ ऋषिः—१-४ विश्वामित्रः; ५-७ गृत्समदः ॥ देवता—इन्द्रः ॥

छन्दः—गायत्री; [४ अनुष्टुप्] ॥

HYMN 20

Scer—1-4 Vishvamitrah; 5-7 Gritsamadah. Subject-matter-Indrah. Metre-Gayatri; (4 Anustup).

शुष्मिन्तमं न ऊतये द्युम्निनं पाहि जागृचिम् ।

इन्द्र सोमं शतक्रतो

॥ १ ॥

O mighty King, you are the performer of hundred of Yajnas. For our protection, you guard the bright, vigilant exceedingly strong Soma, the performer of Yajna.

इन्द्रियाणि शतक्रतो या ते जनेषु पञ्चसु ।

इन्द्र तानि तु आ वृणे

॥ २ ॥

O King, you are the doer of hundred of good acts. The powers and prosperity which are found in your men of five classes (four Varnas and one avarna) I claim for you.

अग्निन्द्र श्रवो बृहद् द्युम्नं दक्षिण्व दुष्टरम् ।

उत् ते शुष्मं तिरामसि

॥ ३ ॥

O mighty king, you have gained great prominence, attain splendid consecuity unalienable and we perpetuate your strength.

अर्वावर्तो न आ गृह्यथो शक्र परावर्तः ।

उ लोको यस्तै अद्रिव इन्द्रेह तत् आ गंहि

॥ ४ ॥

O mighty praiseworthy King, you come to us from the place a near and from the place a far. Wherever is your residence come here from there.

इन्द्रो अङ्ग महद् भयममी षट्प चुच्यवत् ।

स हि स्थिरो विचर्षणिः

॥ ५ ॥

O people, the mighty ruler encounters many dangers and dispels them away as he is the permanently firm man to act swit.

इन्द्रश्च मृडयाति नो न नः पश्चाद्वं नेशत् ।

भद्रं भवाति नः पुरः

॥ ६ ॥

Let mighty ruler make us happy, let not evil and offences follow after us and let there be grace in our front.

इन्द्र आशाम्यस्परि सर्वाभ्यो अभयं करत् ।

जेता शत्रून् विचर्षणिः

॥ ७ ॥

The mighty ruler is the watch and ward of the subjects, let him make us secure from all the regions as he is the subduer of foes.

मू० २१ ॥ ऋषिः—सव्यः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१-९ जगती;
१०, ११ त्रिष्टुप् ॥

HYMN 21

Seer—Savyah. Subject—matter—Indrah. Metre—1-9 Jagati; 10, 11 Tristup.

न्युङ्क्तेषु वाचं प्र महे मरामहे गिर इन्द्राय

सदने विवस्वतः । नू चिद्धि रत्नं

ससतामिवाविदन्न दृष्टुतिर्द्रविणोदेषु शस्यते

॥ १ ॥

We always use the good prayer and praise for great Almighty God, in the place of the man who gives no place

for evil acts and evils understanding adorations are well performed, none of the men who sleeps find precious wealth and superfluous praise is not done for the persons who give the wealth to deserving others.

दुरो अश्वस्य दुर इन्द्र गोरसि दुरो यवस्य
वसुन इनस्पतिः । शिखानरः प्रदिवो अकामकर्षणः

सखा सखिभ्यस्तमिदं गृणीमसि

॥ २ ॥

O Almighty God, you are the giver of horses. giver of cows giver of corn and wealth and the master of masters. You are the giver of wisdom, you are eternal, you never disappoint the hope and are the friend for our friends. To you we utter song of praise.

शचीव इन्द्र पुरुकुब् द्युमत्तम् तवेदिदमभितथेकितु वसु ।

अतः संगम्याभिभूत आ भग मा त्वायतो जरितुः

काममूनयीः

॥ ३ ॥

O God Almighty, you are all-knowledge, most refulgent, and the creator of the abundant things and this wealth spreading around us of all powers, please gathering from this bestow us. You disappoint not the hope of devotee who desires you and pray you.

एभिर्द्युभिः सुमना एभिरिन्दुभिर्निरुध्वानो

अमर्ति गोभिरश्विना । इन्द्रेण दस्युं दारयन्त

इन्दुमिर्युतद्वेषसः समिषा रमेमहि

॥ ४ ॥

Let the king possessing good spirit throwing away the misery and ignorance with these lights, with these men of spiritual knowledge, with cows and with horses. We through the grace of a Almighty God and by the dint of learned men scattering away misery, being free from aversion strive in this world with grain and knowledge.

समिन्द्र राया समिषा रमेमहि सं वाजैभिः

पुरुश्चन्द्रैरभिद्युभिः । सं देव्या प्रमत्या वीरशृष्मया

गोअग्रयाश्वावत्या रमेमहि

॥ ५ ॥

Let us be enriched with plenty of wealth. O Almighty, let us be enriched with knowledge. Let us be enriched with corn and most shining of abundant silver and gold and let us be equipped with wonderful providence rich with the strength of heroes the source of cattles and the horses.

ते त्वा मदा अमदन् तानि वृष्ण्या ते सोमासो

वृत्रहत्वेषु सत्पते । यत् कारवे दश वृत्रार्ण्यप्रति

बृहिष्मते नि सहस्राणि बृहयः

॥ ६ ॥

O ruler, these delighting sources, these forces, these juices of herbs satisfy of you in the slaughter of enemies, O protector of good men, whereby you courageously give the ten thousand and incomparable riches (Vritrani).

युधा युधमुप घेदैषि धृष्ण्या पुरा पुरं समिदं हंस्योर्जसा।

नम्या यदिन्द्र सख्या परावति निवर्हयो नमुचि

नाम मायिनम्

॥ ७ ॥

O Almighty God you fight against encountering force with your surpassing intrepidity, you through your power destroy this sort of cloud with *Pura*, the heat, and you through the the binding contact you and destroy the water-restraining cloud (Namuchi) stying afar and naed as *Mayi*, the tactful.

त्वं करञ्जमुत पर्णय वधीस्तेजिष्ठयातिथिग्वस्य वर्तेनी ।

त्वं शता वङ्गदस्याभिनुत् पुरोऽनानुदः

परिपूता ऋजिर्बना

॥ ८ ॥

O Almighty God, you through the glorious method and way of *Atithigya*. the king serving pious guests destroy the force

of violence (Karajan) and Parnayan, the force that issues sense of greed. You through *Rjishvana*, the tendency of simplicity (created by you) or your natural way cleave through the hundred fold *Purah*, the heats of enthusiasm of the breaker of righteous way of life (*Vangrida*) which are excessively developed and are contrary to natural dealings.

त्वमेतां जैनराज्ञो दिदिशाञ्चुनां सुश्रवसोपज्जमुषः ।

षष्टिं सहस्रां नवतिं नव श्रुतो नि चक्रेण

रघ्या दुष्पदावृणक्

॥ ९ ॥

O God Almighty, you very known with the out-stripping wheel of thunder-bolt turn away with these twice ten group holding clouds with sixty thousand nine and ninety clouds which follow the cloud that has good thundering sound without any co-operant.

त्वमाविष्य सुश्रवस्तं तद्वोतिभिस्तव व्रामभिरिन्द्र त्वर्षयाणम् ।

त्वमस्मै कुरुसमतिश्चिग्वमायुं महे राज्ञे

यूने अरन्वनायः

॥ १० ॥

O God Almighty, you protect with your succours the man who has read learnt well, you with your guarding powers make secure the man who has the conveyances equipped with the means of swiftness and you make prosperous man of associable spirit, man serving guests, and man of activity for this great young ruler.

य उदचीन्द्र देवगोषाः सखायस्ते शिवत्तमा असां ।

त्वां स्तोषाम् त्वया सुवीरा द्राघीय आयुः

प्रतरं दर्शनाः

॥ ११ ॥

O Almighty God, Those we who in this our body, are the protector of learned men and your friends become prosperous. By your grace we having good off-spring and enjoying long joyful life praise and pray you.

मू० २२ ॥ ऋषिः—१-३ त्रिशोकः; ४-६ प्रियमेघः ॥ देवता—इन्द्रः ॥
छन्दः—गायत्री ॥

HYMN 22

Secr-1-3 Trishokah; 4-6 Priyamedhah. Subject-matter
Indrah. Metre-Gayatri.

अभि त्वा वृषभा सुते सुतं सृजामि पीतये ।

तुम्पा व्यञ्जिनुही मदम् ॥ १ ॥

O strong ruler, on the herb Soma being pressed I offer you the juice to drink. You become satisfied and enjoy the happiness.

मा त्वा मुरा अविष्यधो मोषहस्वान् आ दर्भन् ।

माकीं ब्रह्मद्विषो वनः ॥ २ ॥

Let not the foolish and the men asking your aid with mockery and they who laugh on you bring you under pressures. You love not them who are the enemies of God, knowledge and prayers.

इह त्वा गोपरीणसा मुहे मेन्दन्तु राघसे ।

सरो गौरो यथा पिब ॥ ३ ॥

In this kingdom let the people satisfy you with the juice of herb mixed with milk for the attainment of great wealth and you like the male deer which drinks lake water drink it.

अभि प्र गोपति गिरेन्द्रमर्च यथा विदे ।

सूनुं सत्यस्य सत्यतिम् ॥ ४ ॥

O Ye people, your praise with the song the ruler who is the master of land, the offspring on the symbol of righteousness and guardian of good men in such a manner as he be known to all.

आ हरयः ससृजिरेऽरुणीरधि यहिषि ।

यत्रामि संनवामहे ॥ ५ ॥

Men engage the progressive men on the place of excellence where pay homage to them.

इन्द्राय गाव आशिरे द्रुदुहे वज्रिणे मधु ।

यत् सीमुपहरे विदत्

॥ ६ ॥

The cows pour sweet milk for the mighty ruler who is equipped with fatal weapon as he comes near.

सु० २३ ॥ ऋषिः—विश्वामित्रः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—गायत्री ॥

HYMN 23

Seer—Vishvamiṭrah. Subject-matter-Indrah. Metre. Gayatri.

आ तू न इन्द्र मुद्रयग्धुवानः सोमपीतये ।

हरिभ्यां यास्यद्विचः

॥ १ ॥

O mighty ruler, O holder of fatal weapon you when called come towards me to drink the juice of herbs or to preserve the people. You come to me with two horses.

सुतो होता न ऋत्विग्यस्तित्तिरे ब्रह्मिर्नुषक् ।

अयुजन् प्रातरद्रयः

॥ २ ॥

The Hotar priest conducting the Yajna according to seasons is seated, the Kusha-grass is regularly strewn and the persons benevolent like clouds are set at work in the morning.

इमा ब्रह्म ब्रह्मवाहः क्रियन्तु आ ब्रहिः सीद ।

वीहि शूर पुरोडाशम्

॥ ३ ॥

O Brahṃavahah (Disseminator of knowledge and action) these good acts are performed and you seat yourself on this grass seat (Kushasana). O hero, you keep your mind (Purodash) settled (for purpose).

गरन्धि सर्वनेषु ण एषु स्तोमेषु वृत्रहन् ।

उक्थेभ्यिन्द्र गिर्वणः

॥ ४ ॥

O praised by all, O destroyer of enemies. O mighty ruler. you take pleasure in our Yajnas and in these adorations and praiseworthy deeds.

मृतयः सोमपासुं रिहन्ति शर्वसुस्पतिम् ।

इन्द्रं वृत्सं न मातरः

॥ ५ ॥

The learned men praise the mighty ruler who is the preserver of prosperity, is great and is the possessor of energy as the mothers loves their child.

स मन्दस्या हन्धसो राधसे तन्वाग्निं मेहे ।

न स्तोतारं निदे करः

॥ ६ ॥

O mighty King, that you delight your self forx having the great gain of corns through your body. You never yield your admirers to reproach.

वयमिन्द्र त्वायवीं हविष्मन्तो जरामहे ।

उत त्वमस्मयुर्वसो

॥ ७ ॥

O King, we the performers of Yajna loving you admire you and O giver of room to all, you treat us affectionately.

मारे अस्मद् वि मुमुचो हरिप्रियार्वाङ् पाहि ।

इन्द्रं स्वधावो मत्स्येह

॥ ८ ॥

O mighty ruler, you are the lord of grain-wealth and such a one whom the people are dear. You never make you apart from us and come direct to us. You take delight here (in our midst).

अर्वाञ्च त्वा मुखे रथे वहतामिन्द्र केशिना ।

घृतस्नं वहिराग्ने

॥ ९ ॥

O mighty king, let steaming (ghritasnu) fire and air (Keshina) or light-remitting fire and electricity carry you in comfortable for car arriving below (i.e. on earth) and in sky (varhisi)

सू० २४ ॥ ऋषिः—विश्वामित्रः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—गायत्री ॥

HYMN 24

Scer.—Vishvāmitrah. Subject-matter-Indrah. Metre-Gayatri.

उप नः सुतमा गृहि सोममिन्द्र गवांशिरम् ।

हरिभ्यां यस्ते अस्मयुः ॥ १ ॥

O Indra (man of dexterity) you take this juice herbacious plants prepared by us and mixed with milk. Whatever attainment has been made through your strength and effort is of ours.

तमिन्द्र मदमा गृहि वह्निषां ग्रावभिः सुतम् ।

कुविन्वस्मि तृष्णवः ॥ २ ॥

O man of dexterity, you come to the gladdening juice prepared by the learned ones (Gavān) and placed on the grass-seat. These learned men are verily fond of it.

इन्द्रमिथा गिरौ ममाच्छागुरिषिता इतः ।

आवृते सोमपीतये ॥ ३ ॥

May true words of praise sent from here go to them man of learning of make him inclined to guard the kingdom (Soma).

इन्द्र सोमस्य पीतये स्तोमैरिन्द्र हवामहे ।

उक्थेभिः कुविदागमत् ॥ ४ ॥

We with the sets of praise call the learned men here for preserving the integrity of kingdom (Soma). He frequently visit us with all sorts of grain and praiseworthy sermons.

इन्द्र सोमाः सुता इमे तान् दधिष्व शतक्रनो ।

जुठे वाजिनीवसो ॥ ५ ॥

O man of sharp understanding, you are the possessor of hundred intellectual powers and you locate (in your thought

the powerful fire, air and the sun Vajinivasu). These worldly object are produced in the created world (Jathara). You keep all of them in your knowledge.

विद्या हि त्वां धनञ्जयं वाजेषु दधुषं कवे ।

अर्घा ते सुम्नमीमहे

॥ ६ ॥

O learned one, we know you as the victor of wealth physical and spiritual and insuppressible one in the intellectual debates and we desire your happy brilliance.

इममिन्द्र गवांशिरं यवांशिरं च नः पिब ।

आगत्या वृषभिः सुतम्

॥ ७ ॥

O man of proper perspective, you coming to us eat and drink this preparation made by strong men mixed with milk and mixed with barley.

तुम्येदिन्द्र स्व ओक्सेऽ सोमं चोदामि पीतये ।

एष रारन्तु ते हृदि

॥ ८ ॥

O enlightened one, I send this Soma-juice for you to drink in your own place. Let this give satisfaction to your heart.

त्वां सुतस्य पीतये प्रत्नमिन्द्र इवामहे ।

कुशिकासौ अवस्यवः

॥ ९ ॥

O learned one, we, the enlightened ones and desirous of safety, call you, the matured one in age and understanding for drinking the juice prepared by us.

सू० २५ ॥ ऋषिः—१-६ गोतमः; ७ भष्टकः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१-६ जगती; ७ त्रिष्टुप् ॥

HYMN 25

Seer-1-6 Gotamah; 7 Astakah. Subject-matter-Indrah. Metre-1-6 Jagati; 7 Tristup.

अर्थावति प्रथमो गोषु गच्छति सुप्रावीरिन्द्र मत्स्यस्तवोतिभिः
तमित् पृणक्षि वसुना मवीयसा सिन्धुमापो
यथाभितो विचैतसः ॥ १ ॥

O Almighty God, the man who is mortal guarded well by your protective powers finds first rank in the wealth of horses and cows. You with abundant wealth fill him as the waters scattered far fills the ocean.

आपो न देवीरूपं यन्ति होत्रियमवः पश्यन्ति चित्तं यथा रजः
प्राचैर्देवासः प्र णयन्ति देवयुं नम्रप्रियं
जोषयन्ते वराहव ॥ २ ॥

The enlightened persone like the water attain the virtuous qualities, they see the Divine protection like the molecules of dust extended every-where. Learned men like excellens ones by their good acts and dealing love and serve the man who unite them with meritorious deeds and for Whom God is dear

आधि द्वयोरदधा उक्थ्यं वचो यतस्तुचा मिथुना या संपर्येतः
असंयचो व्रते ते क्षेति पुष्यति भद्रा
शक्तिर्यजमानाय सुन्वते ॥ ३ ॥

O Almighty God, you accept the word of adoration of those two who concerted with each other, with uplifted ladle pray and perform Yajna. The power of yours is benevolent for the performer of Yajna who offers oblations. He unchecked dwells and prospers in your law.

आदङ्गिराः प्रथमं दधिरे वयं इद्धानयः शम्या ये संकृत्यया
सर्वं पुणेः समविन्दन्त भोजनमश्नावन्तं
गोमन्तमा पुशुं नरः ॥ ४ ॥

The men knowing the science of fire and air who enkindle fire (of Yajna) through their good deeds first attain the vital

power and then these leaders find wealth (Bhojana) enriched with horses, with cows and cattle which is the means of hoarding and trading.

यज्ञैरथर्वा प्रथमः पथस्तते ततः सूर्यो व्रतपा वेन आर्जनि ।
आ गा आजदुशना काव्यः सचा युमस्य
जातममृतं यजामहे ॥ ५ ॥

The Supreme power who is firm in His thought and will paves the ways through integration, disintegration and regulation of material atoms. Then the luminous sun who is the guardian of natural law springs up. This brilliant praiseworthy sun attracts and supports the words in motion. United together we may attain the bliss (Amritam) which is produced by God controlling the cosmic order.

बुद्धिर्वा यत् सर्वपुत्राय वृज्यतेऽको वा श्लोकमाघोषते दिवि
प्राचा यत्र वदति कारुण्यंस्तस्येदिन्द्रो

अभिपित्वेषु रण्यति ॥ ६ ॥

Where and when the seat of grass (Kusha) is stretched for good offspring, the respected wise man resounds word of praise in the sky, the praiseworthy man of art like the cloud loudly speaks, Indra, the mighty ruler takes delight in the performances of such a kind.

प्रोग्रां पीति वृष्ण इयमि सत्यां प्रयै सुतस्य हयश्च तुर्मम्
इन्द्र घेनाभिरिह मादयस्व धीभिर्विश्वाभिः

शच्यां गृणानः ॥ ७ ॥

O Almighty God, strong you have under your control the fire which is the source of attraction. I disseminate your true guard and guidance for knowing your created world. O Lord, you through your vedic speeches and all wisdom and acts (enclothed in them), making us praise you with power and prudence make us happy.

मू० २६ ॥ श्रुतिः—१-३ शुनःशेषः; ४-६ मधुच्छन्दाः ॥ देवता—इन्द्रः ॥
छन्दः—गायत्री ॥

HYMN 26

Scer-1-3 Shunahshapah; 4-6 Madhuchchhandah. Subject
-matter ; Indrah-Metre. Gayatri.

योगेयोगे त्वस्तरं वार्जेवाजे हवामहे ।

सखाय इन्द्रमुतये

॥ १ ॥

We, as friend on every occasion and in every pray for our
protection call Indra, the mighty king who is strongest of all.

आ वा गमद् यदि श्रवत् सदृत्तिणीमिरूतिभिः ।

वार्जेभिरुप नो हवम्

॥ २ ॥

If he hears our call he with succour of thousand kings and
strength come to us.

अनु प्रत्नस्योक्तसो हुवे तुविप्रति नरम् ।

यं ते पूर्वं पिता हुवे

॥ ३ ॥

O ruler, I call you who is the leader of our ancient place
and is able to encounter enemies and whom my father has
called before

युञ्जन्ति ब्रह्ममरुषं चरन्तं परि तस्युषः ।

रोचन्ते रोचना दिवि

॥ ४ ॥

The people co-operate the great, brilliant king administering
the subject and land concerned with his territory. Like stars
shining in the sky they shine with splendour.

युञ्जन्त्यस्य काम्या हरी विपश्चसा रथे ।

शोभा घृणू नृवाहसा

॥ ५ ॥

People yoke in this chariot of him the two horses which are dear to him, bold, brownish-yellow, remaining on two sides and carrying the man on their backs.

केतुं कृण्वन्नकेतवे पेशो मर्या अपेशसे ।

समुपद्भिर्जायथाः

॥ ६ ॥

O men, you imparting knowledge to him who is deprived of it and providing with wealth, the man who has no wealth, emerge strong with shining zeal.

मू० २७ ॥ ऋषिः—गोषुक्त्यभ्रमुक्तिनो ॥ देवता—इन्द्रः ॥

छन्दः—गायत्री ॥

HYMN ८१

Seer (Gosuktyahrauktinau) : Subject-matter-Indrah ,
Metre-Gayatri.

यदिन्द्राहं यथा त्वमीक्षीयु वस्वं एक इत् ।

स्तोता मे गोषखा स्यात्

॥ १ ॥

Had I been O God, like you the single lord of wealth my admirer should be rich in land and cows.

शिक्षेयमस्मै दित्सेयं शचीपते मनीषिणे ।

यदहं गोपतिः स्याम्

॥ २ ॥

O All-knowledge Divinity if I become the master of cows I should be left with no other alternative but to give and give with certain advices this learned man plentiful riches.

धेनुष्ट इन्द्र सूनता यजमानाय सुन्वते ।

गामश्च पिप्पुषी दृष्टे

॥ ३ ॥

O Almighty God, your vedic speech (a truth in itself) for the performer of Yajna is a cow that strengthening him pours (the wealth of) cows and horses.

न ते कर्तास्ति राघसु इन्द्र देवो न मर्त्यः ।

यद् दितासि स्तुतो मघम्

॥ ४ ॥

O God Almighty, you being worshipped whatever wealth and gift want to give none as mysterious one or mortal can hinder.

यज्ञ इन्द्रमवर्धयद् यद् भूमिं व्यवर्तयत् ।

चक्राण ओषशं दिवि

॥ ५ ॥

Yajna, the Praiseworthy Lord strengthen Indra, the cosmic electricity or the sun when He locating it in heaven moves the earth around.

वावृधानस्य ते वयं विश्वा धनानि जिग्युषः ।

ऊतिमिन्द्रा इणीमहे

॥ ६ ॥

O Almighty God, I claim your succour as you are the lord over all the wealths and ever-increasing power.

सू० २८ ॥ ऋषिः—गोषुक्त्यश्वसूक्तिनो ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः

—गायत्री ॥

HYMN 28

Scer—Gosuktyashvasuktinau; Subject-matter—Indrah ;
Metre—Gayatri.

व्यङ्न्तरिक्षमतिरन्मदे सोमस्य रोचना ।

इन्द्रो यदमिनद् बलम्

॥ १ ॥

Indrah, the air when scatters away the cloud that overcast sky spreads the splendid atmosphere in gladdening of vegetative energy.

उद्गा आज्रदङ्गिरोम्य आविष्कृण्वन् गुहां सतीः ।

अर्वाञ्च नुनुदे बलम्

॥ २ ॥

This air making visible the rays of sun hidden in the cave of cloud carrise them to Angirases, the beats of atmosphere and casts down the cloud.

इन्द्रेण रोचना दिवो दृढानि दृढितानि च ।

स्थिराणि न पराणुदे

॥ ३ ॥

By this mighty air the luminous bodies of heaven are established and held firm. They being secure firmly never deviate from their places and paths.

अपामूर्भिर्मदन्निव स्तोमं इन्द्राजिरायते ।

वि ते मदा अराजिषुः

॥ ४ ॥

Like a wave of water-flow the gust of this air catches speed and its gladdening powers glow in splendour

सू० २६ ॥ [ऋषिः—गोपूक्त्यश्वसूक्तिनो ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—गायत्री ॥]

HYMN 29

Secr—Gosuktyashvasuktinau; Subject-matter--Indrah; Metre--Gayatri.

त्वं हि स्तोमवर्धन इन्द्रास्युक्थवर्धनः ।

स्तोतृणामुत भद्रकृत्

॥ १ ॥

Indra, the air is the strengthener of the group or plants, this is increaser of grains and this is doer of goods for them who praise its properties and operations.

इन्द्रमिव केशिना हरीं सोमपेयाय वक्षतः ।

उप यज्ञं सुरार्थसम्

॥ २ ॥

The sun and moon having rays in them being *Indra*, the air in the Yajna which is accomplished well to grasp the substance of the oblation offered in the fire.

अपां फेनेन नमुचेः शिर इन्द्रोदवर्तयः ।

विश्वया यदजय स्पृधः

॥ ३ ॥

When this air over-powers all the rival forces strikes down the top of cloud restraining water with the moisture of waters.

मायाभिरुत्तिसृप्सत इन्द्र द्यामारुरुक्षतः ।

अव दस्पर्षैरधुनुधाः

॥ ४ ॥

This air casts down the clouds which restraining their waters cause draught and with tricks climb up and mount to heaven.

असुन्वामिन्द्र संसदं विषूचीं व्युनाशयः ।

सोमपा उत्तरो भवन्

॥ ५ ॥

This air which protects herbacious plants and vegetation becoming more powerful scatters every side the group of destructive forces.

मू० ३० ॥ [ऋषिः—वरुः सर्पहरिर्वा ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—जगती ॥]

HYMN 30

Seer-Varun ; Sarvaharirva. ; Subject-matter-Indrah ; Metre, Jagati.

प्र ते महे विदधे शंसिषं हरी प्र ते वन्वे वनुषो हर्यतं मदम् ।

घृतं न यो हरिभिश्चारु सेचत आ त्वा विशन्तु

हरिर्वर्षसं गिरः

॥ १ ॥

O Ruler, in the assembly of learned and pious men I praise your two horses, I ask for the glandness of yours who destroy the enemies and like water pours things, with the men, to others in well manner. Let these praises touch the heart of you who become a good-looking form.

हरिं हि योनिमभि ये समस्वरन् द्विन्वन्तो हरीं दिव्यं

यथा सदाः । आ यं पृणन्ति हरिभिर्न

घेनव इन्द्राय शर्षं हरिर्वन्तमर्चत

॥ २ ॥

O people, you admire the man-power mighty ruler whom as the symbol of attraction they who like the good assembly praising his two impelling and dispelling forces praise, in the house of learned loudly admire and like the cows satisfy with the provision of men.

सो अस्य वज्रो हरितो य आयसो हरिर्निकामो

हरिरा गमस्त्योः । घुम्नी सुञ्चिप्रो हरिमन्युसायक इन्द्रे

नि रूपा हरिता मिमिक्षिरे

॥ ३ ॥

The weapon of this king which is made of iron is golden-hued and the dispeller of foes. This very good weapon in his hands looks very nice. This weapon of him is full of power and fame, good speed and the destroyer of the arrogance for men. In the king all forms are made to shine.

दिवि न केतुरधि घायि हर्यतो विज्यच्चद् वज्रो

हरितो न रक्षा । तुददहि हरिश्शिप्रो य आयसः

सहस्रश्लोका अभवद्धरिर्मरः

॥ ४ ॥

Like the flag unfurled in the sky the good-looking king is established on the administration of subjects. His weapon with speed spreads in various regions like sun. That his iron weapon which is lion, mouthed smiles the snake-like foe-man. This becomes the preserver of man and infamer of thousands.

त्वंत्वमहर्यथा उपस्तुतः पूर्वैभिरिन्द्र हरिकेश यज्जगिः ।

त्वं हर्यसि तव विश्वमुकध्यः मतामि राधौ

हरिजात हर्यतम्

॥ ५ ॥

O ruler, you are as brilliant as sun. You praised by the performers of Yajna endowed with perfect knowledge, you are loved as you alone. You like all. O prominent one among all the men, all the desirable praiseworthy inexhaustible wealth is yours and of yours only.

सू० ३१ ॥ [ऋषिः—वरः सर्वहरिर्व ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—
जगती ॥]

HYMN 31

Secr—Varuh Sarvaharirve. Subject-matter-Indrah.
Metre-Jagati.

ता वज्रिणं मन्दिनं स्तोम्यं मद इन्द्रं रथे बहते हर्षता हरी ।
पुरुषस्मै सर्वनानि हर्षत इन्द्राय सोमा
हरयो दधन्विरे ॥ १ ॥

These two dear *Hari*, the mind and organic structure (which accept the objective world into them through cognition and affection) carry Indra, the soul which bear organ of speech (vajri), which enjoys the worldly happiness and which is praiseworthy in the body (Ratha) for its satisfaction. The men of genial temperament arrange many preparation for this soul which cherishes all hopes.

अरं कामाय हरयो दधन्विरे स्थिराय दिन्वन् हरयो हरी तुरा ।
अर्धदुभिर्यो हरिमिजोवमीर्यते सो अस्थ
कामं हरिबन्तमानये ॥ २ ॥

Harayah, the vital airs which activate all the organs for fulfilling the wishes of soul put the swift mind and organic structure into action for this permanent soul and entirely preserve both of them. He who through these swift vital airs attains delight, gains the fulfilment of this soul's desire enriched with heroes and men.

हरिभ्रमार्धरिक्ते आरुस्तुरस्ये यो हरिपा अवर्धत ।

अर्धभ्रियो हरिभ्रिजिनीवसुरति विश्वा

इरिता पारिषदरी

॥ ३ ॥

This soul which sleeps in the vital airs and body, which possesses luminous rays of innate knowledge, which assumes iron in the body who is the preserver of organs become strong in protecting the movements of body. This soul abiding in the powers through swift and quick vital airs and organs with courage and venture over-comes all the troubles.

सुवेष यस्य हरिणी विपेततुः शिमे वाजाय हरिणी दर्विष्वतः ।

प्र यत् कृते चमसे मर्मजदरी पीत्वा

मदस्य हर्यतस्यान्वसः

॥ ४ ॥

It is this soul the beautiful chain of which moves like ladle (which drops ghee in the Yajna fire). This for the sake of strength or vigour destroys diseasing and reducing tendencies. When the dish is arranged this soul drinking the palatable delight-giving drink and food makes pure its strength and energy.

उत स्म सधं हर्यतस्य पस्त्योऽरत्यो न वाजं

हरिबाँ अचिक्रदत् । मही चिद्धि क्षिषणार्ह्यदोजसा

बृहद् वयो दधिषे हर्यतश्चिदा

॥ ५ ॥

The body of this soul which is the home of the organic and vital system calls for the grain as the horse carrying man which is for grain-food. The great intellectual power likes its objects with great vigour. This luminous soul acquires great power and maintenance.

सु० ३२ ॥ [ऋषिः—वसुः सर्वहरिर्वा ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१

जगतो] २, ३ निष्पत् ॥

HYMO 32

Secr—Varu sarvaherirva. Subject-matter-Indrah.
Metre-1 Jagati 2-3 Tristup.

आ रोदसी हयैमाणो महित्वा नव्यैनव्यं हर्यसि मन्म नु प्रियम्
प्र पुस्त्यमिसुर हयैतं गोराविष्काधि हरये स्ययीय ॥ १ ॥

O learned man, you with your great power comprehending
the earth and heaven attain new and upto date knowledge.
O intellectual one, please lay open the beautiful home of
learning for the man of initiative (surva Harayu).

आ त्वा हर्यन्तं प्रयुजो जनानां रये बहन्तु हरिंशिप्रमिन्द्र ।
पिना यथा प्रतिभृतस्य मध्वो हयैन् युज्ञं
सधमादे दशोणिम् ॥ २ ॥

O learned man, the requests of the people carry you on
chariot near them. You have beautiful chins and are dear
to all. You coming to our Yajna which spreads in ten
regions and our gathering drink sweet juice presented to
you.

अपाः पूर्वेषां हरिवः सुतानामयो हृदं सर्वनं केवलं ते ।
ममद्धि सोमं मधुमन्तमिन्द्र सत्रा वृषञ्जठर
आ वृषस्व ॥ ३ ॥

O possessor of all intellectual powers (Harivah), please guard
previously acquired intellectual attainments and this con-
structive act is only yours. You accept this sweet juice of
herbacious plant and pour this strengthening juice in your
belly.

मू० ३३ ॥ ऋषिः—मष्टकः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—त्रिष्टुप् ॥

HYMN 33

Secr—Astakah. Subject-matter-Indrah. Metre-
Tristup.

अप्सु धृतस्य हरिवः पिबेह नृभिः सुतस्य जुठरं पृणस्व ।

मिमिक्षुर्यमद्रय इन्द्र तुभ्यं तेभिर्वर्धस्व

मदमुक्ष्यवाहः

॥ १ ॥

O ruler, you are endowed with man powers (Harivah) You drink here the juice crushed by the men and pured the water and fill your belly. O receiver of praises! you enhance your satisfaction by these juices which the men of respect mixed for you.

प्रोग्रां पीति वृष्ण इयमिं सत्यां प्रयै सुतस्य हर्यश्च तुभ्यम् ।

इन्द्र घेनामिरिह मांदयस्व धीमिर्विश्वाभिः

श्रुत्या गृणानः

॥ २ ॥

O possessor of strong horses for the progress of strong praised you I offer the true stronge draught prepared soma you by all the praises through thoughtful action make the people delighted with the speeches of vedic knowledge.

ऊती शचीवस्तव वीर्येण वयो दधाना उशिजं श्रुतज्ञाः ।

प्रजावदिन्द्र मनुषो दुरोणे तस्थुर्गृणन्तः

सधमावांसः

॥ ३ ॥

3. wise ruler, by your protection and powers enlightened men knowing the law eternal, having offspring, taking delight in assembly of men possessing grain and adoring and praying God, live in home.

सू० ३४ ॥ श्रुतिः—वृत्त्वमदः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—त्रिष्टुप् ॥

HYMN 34

Seer—Gritsamadah. Subject-matter-Indrab. Mettre-
Tristup.

यो जात एव प्रथमो मनस्वान् देवो देवान् कर्तुना पर्यभूषत् ।

यस्य शुष्माद् रोदसी अम्यसेतां नृम्यस्य मृहा

स जनासु इन्द्रः

॥ १ ॥

He, who manifest as first intelligent wonderous power through His wisdom embellishes the luminous objects (like the sun, moon etc.) and before whose power and greatness of the prowess the earth and heaven tremble—O men, is Indrah, Almighty Divinity.

यः पृथिवीं व्यर्धमानामदृढद् यः पर्वतान् प्रकुपितौ अरम्भात् ।
 यो अन्तरिक्षं विमुमे वरीयो यो धामस्तम्नात्
 स जनासु इन्द्रः ॥ २ ॥

He who establishes fast and firm the staggering earth, who set at rest the agitated mountains, who measures out the vast firmament and supports, the heaven—O men, is Indra, Almighty Divinity.

यो इत्वाहिमरिणात् सप्त सिन्धून् यो गा उदाजदपुष्पा मूलस्य ।
 यो अश्विनोरन्तरग्निं जुजानं संवृक् समत्सु
 स जनासु इन्द्रः ॥ ३ ॥

He—who pervading the cloud brings into flow the seven water-streams, who removing the darkness of *Vala* the cloud releases the rays of sun, who creates fire (lightning) within clouds and who is dispeller of all obstacles in wordly battles O men, is Indra.

येनेमा विश्वा च्यवेना कृतानि यो दासं वर्णमधरं गुहाकः ।
 श्वघ्नीव यो जिगीवाँल्लघमाददर्यः पुष्टानि
 स जनासु इन्द्रः ॥ ४ ॥

He—by whom all these worlds are made to move, who in the sky casts down the over-whelming cloud, who like the victorious gambler gathering his winnings being the master of all controls the perceptible universe and gives nourishing means to all, O men, is Indrah.

यं स्मा पृच्छन्ति कुड् सेति धोरमुतेमाहुर्नैषो अस्तीत्येनम् ।

सो अर्यः पुष्टीर्विजङ्गवा विनाति भदस्मै वसु
स जनासु इन्द्रः

॥ ५ ॥

He—about whom, the tremendous one they ask, where is He? and verily some say of Him He is not, He in fact like a skilled master or business-man measure and counts all the supporting factors of the universe and let all of you cherish yours faith in Him—O men, is Indra.

यो रुद्रस्य चोदिता यः कृशस्य यो नृक्षणो नार्धमानस्य कीरेः
युक्तग्राव्यो योऽविता सुशिप्रः सुतसोमस्य
स जनासु इन्द्रः

॥ ६ ॥

He—who is giver of initiative to wealthy man and the weak, of priest, of suppliant singing praises and prayers, who is guardian of learned man endowed with mystic power, and who is the object of worship for the man who has attained height of trance—O men, is Indra.

यस्यार्थासः प्रदिशि यस्य गावो यस्य ग्रामा यस्य
विश्वे रथासः । यः सूर्य आ उषसं जजान
यो अयां नेता स जनासु इन्द्रः

॥ ७ ॥

He—under whose excellent control are the horses, under whose control flourish the bouvine species, under whose control are the groups of cosmic objects, under whose supreme power remain all these bodies, who begets the sun, who begets the dawn and who is the leader of the worldly subjects—O men, is Indra.

यं क्रन्दसी संयुती विह्वयेते परेऽर्ध्व उभया अमित्राः ।
समानं चिद्रयमातस्थिवांसा नाना हवेते
स जनासु इन्द्रः

॥ ८ ॥

He—to whom both the parties in close encounter cry, to whom cry foe against foe, the weaker and stronger, whom

two men mounting on the same chariots invoke and whom each invokes in his favour—O men, is Indra.

यस्माच्च ऋते विजयन्ते जनासो यं घृष्यमाना अवसे हवन्ते
यो विश्वस्य प्रतिमानं बभूव यो अच्युतच्युत
स जनास इन्द्रः ॥ ९ ॥

He—without whom men do not conquer, whom fighting warriors invoke for succour, who become the measurement of the universe and who is the mover of unmoved—O man is Indra.

यः शश्वतो मद्येनो दधानानमन्यमानाञ्छर्वा जघान ।
यः शर्षते नानुददाति श्रुध्वां यो दस्योर्हृन्ता
स जनास इन्द्रः ॥ १० ॥

He—who by his power of dispersing justice always punishes them who have committed great sins and do not know their consequences, who does give courage to him who indulges not in bad actions and who is the dispeller of cloud—O men, is Indra.

यः शम्बरं पर्वतेषु क्षियन्तं चत्वारिंश्यां शरद्यन्वविन्दत् ।
ओजायमानं यो अहिं जघान दानुं शयानं
स जनास इन्द्रः ॥ ११ ॥

He—who in the Year (Sharadi) of draught when even begging marred (chatvarinshyam) discovers the water abiding in the clouds and who over powers the cloud which catches vigour floats in the sky and rends the draught, O men is Indra.

यः शम्बरं पर्यतरत् कसींभियांऽचारुकास्नारिवत् सुतस्य ।
अन्तर्गिरौ यजमानं बह्वं जनं यस्मिन्नामूर्च्छत्
स जनास इन्द्रः ॥ १२ ॥

He—who through His moving forces (Kasi) makes the cloud float, who with his permanent refulgence preserve the created world and who is whose (his own) control even inside the mountain supports the man doing pious deeds and other people O men, is Indra.

यः सप्तरश्मिर्वृषस्तुर्विष्मानवासृजत् सतवे सप्त सिन्धून् ।

यो रौहिणमस्फुरद् वज्रबाहुर्धामारोहन्तुं

स जनासु इन्द्रः

॥ १३ ॥

He—who for the sake of exchange of thought and expression makes seven cases of the grammatical operation of language, who like the sun possessing seven beams is the pourer, happiness and is mighty, who holding thunder-bolt in the cloud and atmospheric wind under His control moves the cloud (Rauhinam) mounting in the sky hither and thither O men, is Indira.

द्यावा चिदस्मै पृथिवी नमेते क्षुप्माच्चिदस्य पर्वता मयन्ते ।

यः सौमपा निचितो वज्रबाहुर्यो वज्रहस्तः

स जनासु इन्द्रः

॥ १४ ॥

He—before whom, this one bow down the heaven and earth from whose, this ones' own strength even clouds tremble, who is the preserver of this world, all-pervading holding thunder in cloud and atmosphere and who bears powers of holding and supporting as strong as electricity—O men is Indra.

यः सुन्वन्तुमवति यः पचन्तुं यः शंसन्तुं यः शशमानमुती ।

यस्य ब्रह्म वर्धनं यस्य सोमो यस्येदं राधः

स जनासु इन्द्रः

॥ १५ ॥

He—who guards the man performing Yajna, who guards him who cooks the cereals etc. for Yajna, who favours him with aid who praises and prays him, who protect with his succour to him who resorts to industry, to whom belongs this Vedic speech and knowledge providing with growth, to

whom this world owes and to whom appertains this worldly wealth. —O men, is Indra.

जातो व्यख्यत् पित्रोरुपस्थे भुवो न वेद जनितुः परस्य ।

स्तविष्यमाणो नो यो अस्मद् व्रता देवानां

स जनासु इन्द्रः

॥ १६ ॥

As a born child manifests his activities in the lap of mother and father, he does not know his mother and father who is other than her (the mother) so Divine power manifest in the midst of heaven and earth makes all the worlds manifest in but does not have and even know His Mother and father (as He is eternal and unbigotten) and father and mother of all without being fathered and mothered, who being adored by learned he, O men, is Indra.

यः सोमकामो हर्षश्चः सूरिर्यस्माद् रेजन्ते भुवनानि विश्वा ।

यो जघान शम्बरं यश्च शुष्णं य एकवीरः

स जनासु इन्द्रः

॥ १७ ॥

He—who desires the emergence of world, who is pervading the men, who is inspire of good spirit, from whom all the living creatures tremble; who over powers cloud causing waters in its fold, who dispels the cloud causing droughts and who is the sole hero—O men, is Indra.

यः सुन्वते पचते दुध्र आ चिद् वाजं दर्दपि

स किलासि सत्यः । वयं ते इन्द्र विधमः प्रियामः

सुधीरांसो विदथुमा वदेम

॥ १८ ॥

That you, O Almighty God, are surely true and strong (Dudhra) one who gives grain and knowledge to him who performs Yajna and who cooks *Purodasha* etc. O Lord, we are evermore, your friends may we blessed with good here; adore and describe you in assembly of men.

गू० ३५ ॥ ऋषिः—नीलाः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—त्रिष्टुप् ॥

HYMN 35

Seer-Nodhah. Subject-matter-Indrah. Metre-Tristup

अस्मा इदु प्र तवसे तुराय प्रयो न हर्मि स्तोमं मर्हिनाय ।
ऋचीषमायाध्रिगय ओहमिन्द्राय ब्रह्माणि राततमा ॥ १ ॥

I offer my thoughtful adoration and most favourable praises like grain to deserving one, to Almighty God alone who is strong destroyer, of obstacles, exalted, possessing unsurpassing energy and who deserves quite appropriate eulogiums.

अस्मा इदु प्रयद्व प्र यंसि भराभ्याङ्गुषं चार्धं सुवृक्ति ।
न्द्राय इदा मनसा मनीषा प्रत्नाय पत्ये

धयो मर्जयन्त

॥ २ ॥

O learned man, you present likely acceptable prayer resembling the grain of food choice to this Almighty Divinity alone to whom I offer befitting prayer for removal of interferences. Let the people purify their deeds through conscience, mind and spirit for the attainment of this eternal master of the universe.

अस्मा इदु त्वमुपमं स्वर्षा भराभ्याङ्गुषमास्येनि ।
महिष्ठुमच्छौक्तिभिर्मतीनां सुवृक्तिभिः सरि वावघर्ष्यै ॥ ३ ॥

To This Almighty Divinity alone I offer with my lips the suitable pleasant eulogy and for magnifying His glories. I with adorations befitting and agreeable praise Him who is most exalted one and inspirer of good intent and precept.

अस्मा इदु स्तोमं स हिनोमि रथं न तष्टेव तत्तिनाय ।
गिरश्च गिर्वाहसे सुवृक्तीन्द्राय विश्वमिन्वं मेधिराय ॥ ४ ॥

To this Almighty Divinity alone who its all knowledge and worthy of praises I offer now my suitable all-impelling adoring song and praise as carpenter fashion the chariot to gain corn through it.

अस्मा इदु सस्तिमिष श्रवस्येन्द्रायार्के जुह्वाः समञ्जे ।
वीरं दानौकसं वन्दध्वै पुरां गुह्यश्रवसं दुर्माणम् ॥ ५ ॥

I, for gaining corn and fame with my tongue pronounce the prayer to exalt him, this Almighty God who is brave, benevolent, praiseworthy and dissipator of the group of worldly objects (in the time of dissolution) as people yoke the horse.

अस्मा इदु त्वष्टा तक्षद् वज्रं स्वर्पस्तमं स्वयं रणाय ।
वृत्रस्य चिद् विदद् येन मम तुजनीशानस्तुजता

किंयेधाः

॥ ६ ॥

For this Almighty Divinity alone Tvastar, the sun, for lighting the battle sharpens or fashions inflaming and most effective thunder through which destructive one becoming powerful and possessing various strength piercing the vital part of *Vritya* the cloud and obtain rain

अस्येदु मातुः सर्वनेषु सद्यो महः पितुं पपिवांचार्चनां ।
मुपायद् विष्णुः पचतं सहीयान् विध्यद् वराहं
तिरो अद्रिमस्ता ॥ ७ ॥

Only under this creating powers 'of God's operations the sun - always drinking great powerful drink of herbs and the nice corns and stealing the substances under process of ripening, becoming powerful and hurling the thunder-bolt pierces through the *Varah*, cloud whose feeder is water.

अस्मा इदु ग्नाथिद् देवपत्नीरिन्द्रायार्कमहिहत्य ऊवुः ।
परि द्यावापृथिवी जभ्र उर्वी नास्य
ते महिमानं परि एः ॥ ८ ॥

Verily these Vedic speeches or verses which preserve the mysterious knowledge spread the praise for Almighty God in the matter of the slaughter of the clouds. He, the Almighty Lord has encompassed the vast heavn and the earth and these two can not exceed the greatness of this Lord.

अस्येदेव प्र रिरिचे महित्वं दिवस्पृथिव्याः पर्यन्तरिक्षात् ।
स्वराग्निद्रो दम आ विश्वगूर्तः स्वरिरमत्रो

ववक्षे रणाय

॥ ९ ॥

His magnitude surpasses the magnitude of heaven earth and middle region. The supreme Almighty God being praised by all like a good hero who has good foe-man for encounter, brings every thing in His control (DAME)

अस्येदेव शर्वसा शुषन्तं वि वृश्चद् वज्रेण वृत्रमिन्द्रः ।

गा न त्राणा अवनीरमुञ्चदभि श्रवो

दावने सचेताः

॥ १० ॥

Through His (Gods') power the sun with thunder-bolt smites *Vritra*, the cloud which dries up waters and for the sake of grain-crop and for giving pleasure to all, becoming alert releases the rays hidden like cows desiring succour.

अस्येदु त्वेपसा रन्त सिन्धवः परि यद् वज्रेण सीमयच्छत् ।

ईशानकृद् दाशुषे दशस्यन् तुर्वीतये

गाधं तुर्वणिः कः

॥ ११ ॥

Through the power of this alone the rivers play their roles as only He through his bolt makes them abiding. He, swift in pervasiveness and efficient in making sun and fire giving gift to man of munificence makes the ford or bottom for the thing of swift motion.

अस्मा इदु प्र भेरा तूतुजानो वृत्राय वज्रमीशानः क्रियेद्याः ।

गोर्न पर्व वि रंदा तिरश्चेष्ट्यन्नर्णास्त्रिपां चरध्वे ॥ १२ ॥

O Almighty God, you administering the worldly affairs, pervading every thing with swiftness and possessing many powers, use the thunder-bolt only against this *Vritrah*, the cloud. You desiring rain-pours for the flow of waters rend its joints like the joint of ground with oblique bolt.

अस्येद् प्र ब्रूहि पुन्याणि तुरस्य कर्माणि नच्य उच्यैः ।

युधे यदिष्णान आयुधान्यघायमाणो

निरिणाति शत्रून्

॥ १३ ॥

O man, you the praiseworthy one praise with praising adorations the exploits of swiftly pervading God which are performed with perfect wisdom. When He for pervading all continues exertion, destroys those clouds, which are the enemies of rain going forward unchecked.

अस्येद् भिया गिरयश्च दृढा द्यावा च भूमा जनुर्पन्तुजेते ।

उपो वेनस्य जोगुवान ओणि सद्यो भुवद्

वीर्याय नोधाः

॥ १४ ॥

Through His terror are held mountains fast and firm and the sun and the earth through the terror of creator tremble. The man who adores prasing His protection always become able to win strength.

अस्मा इद् त्यदनु दाय्येषामेको यद् वृत्ने भूरेगीशानः ।

प्रेतशं सूर्ये पस्पृष्टानं सौर्वश्ये सुध्विमावदिन्द्रः ॥ १५ ॥

That thing of all these are which the only master of many powers asks for is given to him. The All-power God guards that active enlightende man (Sushvim Etasham) who resorts to perseverance on the rise of sun which possesses the rays transmitting light.

एवा ते हारियोजना सुवृत्तीन्द्र ब्रह्माणि गोतमासो अकन ।

एषु विश्वपेशसु धियं धाः प्रातर्मधु

धियावसुर्जगम्यात्

॥ १६ ॥

O Almighty God' you yoke the sun, moon etc. in the wheel of crection cycle, The moste earnest devotees (Golamah) perform suitable praises for you at morning You gave them knowledge endowed with various branches of learning. The man of wisdom and action may attain it direct

मृ० ३६ ॥ ऋषिः—भरद्वाज ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—त्रिष्टुप् ॥

HYMN 36

Scer—Bharadvajah. Subject-matter—Indrah. Metre—Tristup.

य एक इद्वर्षश्चर्षणीनामिन्द्रं तं गीर्भिरभ्यर्चि आभिः ।

यः पत्यते वृषमो वृष्ण्यावान्सत्यः

मत्स्यो पुरुमायः सहस्वान्

॥ १ ॥

I glorify with these adorations that Indra, Almighty God who is alone adorable God of men, who is strong, full of invigorating qualities, true, mighty, over-powring and is known maniscent (Purumayah).

तमु नुः पूर्वे पितरो नर्ववाः सप्त विप्रांसो अभि वाजयन्तः ।

नक्षत्राभं ततुरि पर्वतेष्वामद्रोघवाचं मतिभिः

शर्विष्ठम्

॥ २ ॥

Like the seven oranges of internal and external cognition our fore-fathers having perfect understanding and observing up to-date courtesies pray and praise that Almighty God who is the possessor of pervasive excellence, who makes the people cross over difficulties, who is as pure in his nature as the electricity having its place in the clouds, who has unviolable command, and who is very strong in genus and intelligence.

तमीमह इन्द्रमस्य रायः पुरुवीरस्य नृपतः पुरुक्षोः ।

यो अस्कृधोयुरजरः स्वर्धिन् तमा भर

हरिवो मादयथ्यै

॥ ३ ॥

We, for obtaining this wealth full of grain, enriched with many heroes and men ask Indra, the Almighty God who is exalted, ever mature and the master of luminous worlds. O man of swift understanding you, for attaining satisfaction attain him. .

तन्नो वि वोचो यदि ते पुरा चिज्जरितार आनुशुः सुम्नामिन्द्र
कर्त्ते भागः किं ययो दुभ्र सिद्धः

पुरुहूत पुरुषसोऽसुरघ्नः

॥ ४ ॥

O Almighty God, you are praised by all, strong, subduing one, possessor of plentiful wealth and dispeller of bedevilment. You please, declare us if your devotees in previous time have attained your happiness, what is your inherent power (Bhaga) and what is vital role :

तं पृच्छन्ती वज्रहस्तं रथेष्टामिन्द्रं वेपीं वक्वरी यस्य नू गीः ।
तुविग्राभं तुविक्रुमि रभोदां गातुमिषे

नक्षते तुममच्छ

॥ ५ ॥

The learned man, whose always active powerful voice seeking the favour of Almighty who is the possessor of thunder (Vajrah) and who is present in the universe (Ratha) desires to invoke Him who is swift in grasping, swift in action and the giver of swift power attain Him who is the All-pervading.

अया ह त्वं मायया वायुघ्नानं मनोजुवा स्वतवः पर्वतेन ।

अव्युता चिद् वीडिता श्वौजो रुजो

वि दृढा धृपता विराग्नि

॥ ६ ॥

O self-powered and self-refulgent, moritorious Almighty God, you through your direct skill and Parvata, the thunder-bolt which is as swift mind, render into pieces the clouds which do not tend to pour, which are strong and firm.

तं वो धिया नव्यस्या श्विष्टं प्रत्नं प्रत्नवत् परितंसयध्वै ।

स नो वक्षदनिमानः सुबक्षेन्द्रो

विश्वान्यति दुर्गहाणि

॥ ७ ॥

O men for your sake we adore eternal powerful Almighty God with newly fashioned adoration in the pre-planned way.

He the supreme infinite one make us overcome all the difficulties.

आ जनाय द्रुहणे पार्थिवानि दिव्यानि दीपयोऽन्तरिक्षा ।

तथा वृषन् विश्वतः शोचिषा तान् ब्रह्मद्विषे

शोचिष्य क्षामपथे

॥ ८ ॥

O Powerful Almighty God, you illuminate the things of earth, heaven and mid-region, you please burn all those calamities (which fall on creatures) with your inflaming refulgence and burn out stability and activity of the man who is antagonist of knowledge and who always acts against good things.

भुवो जर्नस्य दिव्यस्य राज्ञा पार्थिवस्य जगत्स्त्वेपसंदक् ।

धिष्व वज्रं दक्षिण इन्द्र हस्ते विश्वा

अजुर्न्य दयसे वि मायाः

॥ ९ ॥

O Unending Almithty God, you are sharp-sighted and you become the master of the man and the world celestial and earthly. O Lord, please give energy (Vajra) in my right hand, give all kinds of wisdom to me.

आ संपतमिन्द्र णः स्वस्ति शत्रुतूर्याय वृद्धीममृधाम् ।

यया दासान्यार्याणि वृत्रा करो

वज्रिन्मुतुका नाहुषाणि

॥ १० ॥

O Almighty God, O master of thunder, you, for destroying our internal enemies make us equipped with that firm flourishing in exhaustible prosperity through which you make the wealth (Vritran) having no proper use of munificence good and noble and the wealth concerned with men flourishing.

स नो नियुद्धिः पुरुहूत वेधो विश्वचाराभिरा गृहि प्रयज्यो ।

न या अदेयो वरते न देव आभिर्याहि

तयमा मघद्विक्

॥ ११ ॥

O invoked by all. O creator of all, O Excellent Lord, that you, please come to us with that surpassing powers which are acceptable by all and to which neither the man deprived of meritorious qualities may have and nor the man absorbed in carnal adventures may possess. O Lord, you having your merciful eyes upon us come to us with them.

स० ३७ ॥ ऋषिः—वसिष्ठः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—त्रिष्टुप् ॥

HYMN 37

Seer — Vasiṣṭhaḥ. Subject- Matter- Indrah. Metre- Tristup.

यस्तिग्मशृङ्गो वृषभो न भौम एकः कृटीश्च्यवयति प्र विश्वाः
यः शश्वतो अदाशुषो गयस्य प्रयन्तासि
सुष्वितराय वेदः ॥ १ ॥

He who is dreadful like a bull of pointed horns rules all the people alone and He is that who gives the benevolent man the wealth of the house belonging to man who is a habitue miser.

त्वं ह न्यदिन्द्र कुत्समावः शुश्रूषमाणस्तन्वा समर्थे ।
दासं यच्छुष्णं कुर्यवं न्यस्मि अरन्धय
आर्जुनेयाय शिक्षन् ॥ २ ॥

O ruling King, you serving him by yourself, at the time in the battle protect the men who holds the thundering weapon and as for the sake of this man who is perfect in knowledge (Arjuneva) you punishing him take into your control the man destorying goods acts, expleiter of the people and the man bad company.

त्वं धृगो धृपता वीतहन्त्र्यं प्रावो विश्वाभिरूतिभिः सुदासम् ।
प्र पौरिकुत्तिं व्रमदस्पृमावः क्षेत्रसाता वृत्रहर्त्येषु पुरुम् ॥ ३ ॥

O crusher of the foe-men, you through your bold action and with all your aids, guard man who offers oblations in Yajna

and is giver of nice gifts (Vihavyam Sudasm). You protect, in acquirement of land and the battle of foes, the man who smites away a large number of foe-men and who creates fear among the wicked and the protector of people.

त्वं नृभिर्नृमणो देवभीतौ भूरीणि वृत्रा हर्यंश्च हंसि ।
त्वं नि दस्युं चुमुरिं धुनिं चास्वापयो दभीतये सुहन्तुं ॥ ४ ॥

O king, you possess the real spirit of leader and you are as swift as the wind. You with in the Yajna destroy many obstacles. You, for protection of 'Dabhiti' the man striking foes make dacoit, the men consuming others money, the man creating fear in the people, dead sleep for ever with suitable weapon.

तव च्यात्नानि वज्रहस्त तानि नव यत् पुरो नवति च सद्यः ।
निवेशने शततुमाविषीरहं च वृत्रं नमुचिमुताहन् ॥ ५ ॥

O King, you have your fatal weapon in your hand. Yours are those very powers through which you at once, make forceful entry in ninety nine forts and the camp, the hundred they one and stay the wicked and the man binding others.

सना ना ते इन्द्र भोजनानि रातहंव्याय दाशुषे सुदासे ।

वृष्णे ते हरी वृषणा युनज्मि व्यन्तु ब्रह्माणि

पुरुशाक वाजम् ॥ ६ ॥

O mighty ruler, those of your protections in case of the benevolent person who has attained what is to be attained and who is very generous are available for ever. O vigorous one, for you strong I employ two strong men (as two guards). Let the people attain vigour and various kinds of wealth.

मा ते अस्यां सहसावन् परिष्टावघायं भूम हरिवः परादै ।

त्रायस्व नोऽवृकेभिर्वहैस्तव प्रियासः

सुरिषु स्याम

॥ ७ ॥

O King, possessor of spirit, you have the power of men. Let us not come as offenders in the presence of yours by braking command comitting sin. You protect us through the groups of man who are not wicked and may we be your favourites among the learned men.

प्रियासु इत् ते मघवन्नभिष्टौ नरो मदेम शरणे सखायः ।

नि तुर्वशं नि याद्वं शिशीह्यतिधिग्वाय शंस्यं करिष्यन् ॥ ८ ॥

O Wealthy King, we people who are your friends be your favourites in concordance and prosper under your protection, You performing the daring act persuade the man controlling violence, the man of perseverance for the man who is guardian of guests.

सद्यश्चिन्तु ते मघवन्नभिष्टौ नरः शंसन्त्युक्थशास उक्था ।

ये ते हवैभिर्वि पर्णाग्दाशन्नस्मान् वृगीष्व

वुज्याय तस्मै

॥ ९ ॥

O master of wealth, you elect for the good dealing those of us who are the pronouncers of Vedic verses and in your praise shout the songs of praise and on your calls do the various dealings of business.

एते स्तोमा नरा नृतम तुभ्यमस्मद्रथञ्चो ददतो मवानि ।

तेषामिन्द्र वृत्रहत्ये शियो भुः मखा

च शूरोऽविता च नृणाम्

॥ १० ॥

O mighty king you are most excellent leader of all the presonalities. These groups of people concerned with us give wealth to you. You brave one in the battle for the slaughter of enemies, become the well-wishing friend of these men and also become their guardian.

न इन्द्र शूर स्तवमान उती ब्रह्मज्ञूतस्तन्वा वावृधस्व ।

उप नो वाजान् मिमीह्यु स्तीन ययं

पात स्वस्तिभिः सदा नः

॥ ११ ॥

O heroic ruler, you giving inducement to people (Stavamanah) enriched with grains wisdom, in full security become stronger in body. You give us wealth and accommodation. O Ye learned men, you guard us evermore with blessings.

मू० ३८ ॥ ऋषिः—१-३ इरिम्बिठिः ४-६ मधुच्छन्दाः ॥ देवता—इन्द्रः
छन्दः—गायत्री ॥

HYMN 38

Scer—1-3 Irimbithih, 4-6 Madhuchchhandah. Subject
-matter -Indrah. Metre- Gayatri.

आ याहि सुषुमा हि त इन्द्र सोमं पिवा इमम् ।

एदं वहिः सँदो मम

॥ १ ॥

O mighty ruler, for you we prepare the drink of herbacious plants, you come and drink this and sit on this seat (made of grass offered by us).

आ त्वा ब्रह्मयुजा हरी वहतामिन्द्र केशिना ।

उष ब्रह्माणि नः शृणु

॥ २ ॥

O mighty ruler, Hari, the two men (priest and minister) having the knowledge of carrying out government and radiant with glow lead you forward (in your work). You hear of our vedic hymn.

ब्रह्माणस्त्वा वयं युजा सोमपामिन्द्र सोमिनः ।

मुतावन्तो हवामहे

॥ ३ ॥

O mighty ruler, we, the mystics having the knowledge of Brahman, the Supreme Being, and blessed with offspring call and praise you, the drinker, of Soma, the juice of plants.

इन्द्रमिदं गाथिनो बृहदिन्द्रमर्केभिरकिणः ।

इन्द्रं वार्षाँरन्वत

॥ ४ ॥

The admirers praiser praise well the mighty ruler. The voices of theirs admire him.

इन्द्र इद्वर्गोः सचा संमिश्र आ वंचोयुजा ।

इन्द्रो वृज्जी हिंरुण्ययः

॥ ५ ॥

The mighty ruler, brilliant with lustres holding fatal weapon is the coordinator of two men, the priest and minister who cooperate each other and are the spokesman.

इन्द्रो दीर्घाय चक्षस आ सूर्य रोहयद् दिवि ।

वि गोभिरद्विमैरयत्

॥ ६ ॥

The mighty ruler for large vision and vista raises to an excellent rank a man of greater impulse (Surya) and inspires the respected one with voices of advice.

सू० ३६ ॥ ऋषिः—१ मधुच्छन्दाः, २-५ गोपुत्र्यश्चभूक्तिनी ॥ देवता -

इन्द्रः ॥ छन्दः—गायत्री ॥

HYMEN 39

Seer—Madhuchchhandah 2-5 Gosuktyshvasukinnav.

Subject-matter, Indrah; Meter- Gayatri

इन्द्रो वो विश्वतस्परि हवामहे जनेभ्यः ।

अस्माकमस्तु केवलः

॥ १ ॥

O men, for you people we invoke Almighty God who maintains His supremacy over all. May he alone be our gurd.

व्यन्तरिक्षमतिरन्मदे सोमस्य रोचना ।

इन्द्रो यदभिन्व वलम्

॥ २ ॥

When Almighty Divinity pierces the overcasting cloud spreads the mid-region in the delight of Soma, vital vigour which shines throughout.

उद् गा आजुदङ्गिरोभ्य आविष्कृण्वन् गुहां सतीः ।

अवाञ्चं नुनुदे वलम्

॥ ३ ॥

Almighty God making the hidden rays manifest for
inflaming firs of atmosphere cast down the cloudy darkness

इन्द्रेण रोचना दिवो हृदानि हंहितानि च ।

स्थिराणि न पराणुदे

॥ ४ ॥

The luminous bodies or wonderous worlds are established
and held firm by Almighty God. They so supported never
deviate from their places and courses.

अपामुर्मिर्मदानिव स्तोम इन्द्राजिरायते ।

वि ते मदा अराजिपुः

॥ ५ ॥

O Almighty God, your strength (Stoma) moving the worlds
like water wave continuously exceeds in strength and Your
pleasant operations become manifest to all.

५० ४० ॥ ऋषिः—मधुच्छन्दाः ॥ देवता—१, २ इन्द्रः; ३ मरुतः ॥

छन्दः—गायत्री ॥

HYMN 40

Seer—Madhuchchhandah. Subject-matter-1-2 Indrath
3 Maruth. Metre Gayatri

इन्द्रेण सं हि दृक्षसे संजगमानो अर्बिम्युषा ।

मन्दू समानवर्चसा

॥ १ ॥

O man, you having your unity with God fearless seem to be
very good. O Ye meditator and devotee, you both
possessing equal splendour please the people.

अनवद्यैरभिद्युभिर्मखः सहस्यदर्चति ।

गणैरिन्द्रस्य काम्यैः

॥ २ ॥

The mighty Sun (Makha) with unfallible brilliant pleasant
rays groups or celestial bodies extol the glory of Almighty
God.

आदहं स्वधामनु पुनर्गर्भत्वमैररे ।

दधाना नाम यज्ञियम्

॥ ३ ॥

Maruts, the souls in accordance with Suadham, the fruit of previous possessing mundane desire (Nam) again come in life (birth) through mothers womb.

सू० ४१ ॥ ऋषिः—गोतमः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—गायत्री ॥

HYMN 41

Seer—Gotamah. Subject—matter—Indrah. Metre—Gayatri.

इन्द्रो दधीचो अस्थभिर्वृत्राण्यप्रतिष्कृतः ।

जघान नवतीर्नय

॥ १ ॥

Indrah, the sun unsurpassed, with the movements of Dadhyan, the thunder destroys the clouds as number nine crosses over all the numbers multiplied by nine till ninety.

इच्छन्नश्चस्य यच्छिरः पर्वतेष्वपश्रितम् ।

तद् विदच्छर्युणावति

॥ २ ॥

The sun liking Shirah, the top point of Ashva, the electricity which abides hidden in clouds unds in middle region

अत्राह गोरमन्यत नाम त्वष्टुरपीच्यम् ।

इत्था चन्द्रममो गृहे

॥ ३ ॥

Thus the learned ones recognise the essential form of the rays of sun in the mansion of moon (The sunrays known as sushumna shines in the moon).

सू० ४२ ॥ ऋषिः कुरुस्तुतिः (? , कुरुस्तुतिः) ॥ देवता—इन्द्रः ॥

छन्दः—गायत्री ॥

HYMN 42

Seer—Kurnstutih. (Kurusutih). Subject—matter—Indrah. Metre—Gayatri.

वाचमष्टापदीमहं नवस्रक्तिसृतस्पृशम् ।

इन्द्रात् परिं तन्वं मिमे

॥ १ ॥

I, the seer measure out (receive) the speech which has eight cases (7 cases including vocative case as eighth) and which bears nine branches of knowledge (Phonetic application of Mantras in ritualistic procedures; grammar, etymology; science of metres, Astronomy; six science of sentence, logic and philosophy and is very flexible and comprehensive from Almighty God.

अनु त्वा रोदसी उभे कक्षमाणमकृपेताम् ।

इन्द्र यद् दंस्युहाभंवः

॥ २ ॥

O Almighty God, As you become the killer of dry clouds both the heaven and earth become powerful under your effort of attraction.

उचिष्ठभोजसा सह पीत्वी शिष्रे अवेपयः ।

सोममिन्द्र चम् सुतम्

॥ ३ ॥

O Almighty God, like a man who drinking juice of Soma pressed shakes his jaws so you with your power lifting them in space shake the sun and earth.

सू० ४३ ॥ ऋषिः—त्रिशोकः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—गायत्री ॥

HYMN 43

Seer—Trishokah; Subject—matter—Indrah. Metre—Gayatri.

भिन्धि विश्वा अप द्विपः परि बाधो जही मृधः ।

वसु स्याहं तदा भर

॥ १ ॥

O Almighty ruler, you smite our foes attacking us and drive all the enemies away. Bring the desired wealth to us.

यद् वीळाविन्द्र यत् स्थिरे यत् पर्शानि पराभृतम् ।

वसु स्याहं तदा भर

॥ २ ॥

O mighty ruler you bring to me that desired wealth which has been concealed in firm place which in army is protection and which in the precipice.

यस्य ते विश्वमानुषो भूरर्द्धचस्य वेदति ।

वसुं स्पाहं तदा भर

॥ ३ ॥

O Indrah (the mighty ruler) bring to us that desired wealth of which plentiful given by you the men of world recognize.

मू० ४४ ॥ ऋषिः—इरिम्बिठिः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—गायत्री ॥

HYMN 44

Seer—Irimbithih. Subject—matter—Indrah. Metre—Gayatri.

प्र सम्राजं चर्षणीनामिन्द्रं स्तोता नव्यं गीभिः ।

नरं नृपाहं मर्हिष्ठम्

॥ १ ॥

O men, you with praise songs adore the adorable Almighty God who is the Supreme Ruler of all mankind, leader of all controller of all men and exacted one.

यस्मिन्नुक्त्यानि रण्यन्ति विश्वानि च श्रवस्या ।

अपामयो न समुद्रे

॥ २ ॥

The Almighty Divinity is He to whom all the praise songs full of admirations go as the current of waters go to sea.

तं सुष्टुत्या विवासे ज्येष्ठराजं भरे कृत्तुम् ।

महो वाजिनं सनिभ्यः

॥ ३ ॥

I, for His great gifts serve with invocation the Almighty God who is the supreme ruler who is successful in the preservation of world and is powerful.

मू० ४५ ॥ ऋषिः—शुनःशेषो देवरातापरनामा ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—गायत्री ॥

HYMN 45

Seer-Shunahshepah. Devarataparnama. Subject-matter—Indrah Metre-Gayatri.

अयमु ते समतसि कपोतइव गर्भधिम् ।

वचस्तर्हिचन ओहसे

॥ १ ॥

O mighty ruler, this man is yours. You draw him nearer as the dove goes near his mate. You care for my prayers.

स्तोत्रं राधानां पते गिर्वीहो वीर यस्य ते ।

विभूतिरस्तु सनुता

॥ २ ॥

O master of wealth, O dissiminator of learnings (Girvahah), O bold one, the praise of you whose power is pleasantly true, is due.

ऊर्ध्वस्तिष्ठा न ऊतयेऽस्मिन् वाजे शतक्रतो ।

समन्येषु ब्रवावहै

॥ ३ ॥

O mighty ruler, O lord of hundred powers, you stand up for our protection in this battle and let us agree in others too.

सू० ४६ ॥ ऋषिः—इरिम्बिठिः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—गायत्री ॥

HYMN 46

Seer—Irimbithah. Subject-matter—Indrah ; Metre—Gayatri.

प्रणेतारं वस्यो अञ्छा कर्त्तारं ज्योतिः समत्सु ।

सासहस्रं युधामित्रान्

॥ १ ॥

May we get (as our ruler) the man who leads towards gain of prosperity, who sende light to lead all powers in the battles and who quells the foe-men by fighting them.

स नः परिः पारयाति स्वस्ति नावा पुरुद्वतः ।

इन्द्रो विश्वा अति द्विषः

॥ २ ॥

This mighty ruler who is saviour praised by many leads us to cross over the difficulties as a boat-man comfortably sails the passengers over river. He carries us away from enemies.

स त्वं न इन्द्र वाजैर्भिर्दशुस्पा च गातृया च ।

अच्छा च नः सुम्नं नैषि

॥ ३ ॥

O mighty ruler, you honour us with wealth and lead us further by good path. You show us path to gain prosperity easily.

शु० ४७ ॥ ऋषिः—१-३ सुकक्षः; ४-६, १०-१२ मधुच्छन्दाः; ७-९

इरिम्बिहिः; १३-२१ प्रस्कन्वः ॥ देवता—१-१२ इन्द्रः; १३-२१ सूर्यः ॥

छन्दः—गायत्री ॥

HYMN 47

Seer-1-3 Sukakshah; 4-6, 10-12 Madhuchchhandah; 7-9 Irimbithih; 12-21 Praskanva; Subject-matter-1-12 Indrah; 13-21 Suryah, Metre-Gayatri.

तमिन्द्रं वाजपामसि महे वृत्राय हन्तवे ।

स वृषा वृषभो भुवत्

॥ १ ॥

We praise the strength of Almighty God to dispel great darkness of ignorance. He is vigorous and the pourer of wealth.

इन्द्रः स दामने कृत ओजिष्ठः स मर्दं हितः ।

द्युम्नी श्लोकी स सोम्यः

॥ २ ॥

The Almighty God is deemed to be the giver of all gifts. He is most powerful and He rests in blessedness. He is master of wealth, symbol of all respect and endowed with generous qualities.

गिरा वज्रो न संभृतः सबलो अनपच्युतः ।

ववक्ष ऋषो अस्तृतः

॥ ३ ॥

He is endowed with all powers like the bolt accompanied by thundering voice. He is vigorous, invincible, imperishable and propellant force. He holds the world.

इन्द्रमिद् गाथिनो बृहदिन्द्रमर्केभिरर्किणः ।

इन्द्रं वाणीरनुषत

॥ ४ ॥

The invokers and supplicators sing the song of Almighty God through the verses of prayers. The vedic speeches praise the Almighty God.

इन्द्र इद्वर्योः सचा संमिश्र आ वचोयुजा ।

इन्द्रो वृज्जी हिरण्यः

॥ ५ ॥

God Almighty is the holder of thunder-bolt and He is self-refulgent. He maintaise the co-ordination between two co-operating forces (the electricity and air) which unite the speed.

इन्द्रो दीर्घाय चक्षस आ सूर्य रोहयद् दिवि ।

वि गोभिराद्रिमैरयत्

॥ ६ ॥

God Almighty for the sake of vast visibility lifted up the sun to the heavenly region. He moves the cloud with the motions of air.

आ वोहि सुषुमा हि त इन्द्र सोमं पिबा हुमम् ।

एदं वृहिः सन्दो मम

॥ ७ ॥

O God Almighty, you pervade everything. We perform Yajna. You protect this creation (Soma). You rest in my heart (Varhi).

आ त्वा ब्रह्मयुजा हरी वहतामिन्द्र केशिना ।

उप ब्रह्माणि नः शृणु

॥ ८ ॥

O God Almighty, may two men (Hari) celebrated with spiritual knowledge and intention (the mystic and man of austerity) and who are illumined with rays of internal spirit attain you in their hearts. You hear my invocations and prayers.

ब्रह्माणस्त्वा वयं युजा सोमपामिन्द्र सोमिनः ।

सुतावन्तो हवामहे

॥ ९ ॥

We, the master of the vedic learnings, endowed with the attainments of mysticism (Yajna sominah) and blessed with children, invoke you, the guardian of knowledge.

युञ्जन्ति ऋध्नमरूपं चरन्तं परि तस्थुषः ।

रोचन्ते रोचना दिवि

॥ १० ॥

The men of firm understanding (Tasthusah) unite them with God Almighty who is great, self-refulgent and all-pervading. The luminous bodies shines in the sky.

युञ्जन्त्यस्य काम्या हरी विपक्षसा रथे ।

शोणा धृष्णू नुवाहसा

॥ ११ ॥

The cosmic forces harness in the Ratha, the beautiful world of the Almighty God two *Harī*, the electricity and Air which are splendid, wonderful, unchecked, possessed of various powers and the carriers of men and things,

केतुं कृण्वन्नकेतवे पेशो मर्या अपेशसे ।

समुषद्भिरजायथाः

॥ १२ ॥

O God Almighty, you giving light of knowledge to world deprived of knowledge making form in the world which remains primarily formless manifest your self through the illuminating powers.

उदु त्वं जातवैदसं देवं वहन्ति केतवः ।

दृशे विश्वाय सूर्यम्

॥ १३ ॥

The cosmic objects like flags bring in to vision of all that All-impelling God, who is wonderful and revealer of vedic knowledge.

अप त्वे तायवो यथा नक्षत्रा यन्त्यक्तुभिः ।

सुराय विश्वचक्षसे

॥ १४ ॥

For the All-beholding, All-impelling Lord the constellation pass away with nights like the thieves.

अदृशन्नस्य केतवो वि रश्मयो जनां अनु ।

भ्राजन्तो अग्नयो यथा

॥ १५ ॥

The luminous rays giving His trace to the people are seen like the burning flames of fire.

तरणिर्विश्वदर्शतो ज्योतिष्कृदसि सूर्य ।

विश्वमा भासि रोचन

॥ १६ ॥

O All-impelling God, you are very swift saviour and the illuminator of light. You illumine all the universe.

प्रत्यङ् देवानां विश्वः प्रत्यङ्हुदैपि मानुषीः ।

प्रत्यङ् विश्वं स्वर्हिषे

॥ १७ ॥

O-All-impelling God, you manifest your powers in the cosmic order direct to the luminous bodies and the subjects of enlightened persons and straight to the mankind and straight to the world for showing the happiness and light.

येना पावकं चक्षसा भूरप्यन्तं जनाँ अनु ।

त्वं वरुण पश्यसि

॥ १८ ॥

O Ever-pure one, O Meritorious one, you behold the active man throughout mankind with that of your seeing power through which you see everything.

वि द्यौर्मेधि रजस्पृध्वहर्मिमानो अक्तुभिः ।

पश्यञ्जन्मानि सूर्य

॥ १९ ॥

O All-impelling God, you making the day with night and beholding all the created worlds pervade heaven and spreading worlds.

सप्त त्वा हरितो रये वहन्ति देव सूर्य ।

शोचिष्केशं विचक्षणम्

॥ २० ॥

O All-impelling God, O Divine power, the seven rays carry in your (Tva) world (Ratha) wondrous light of luminous rays.

अयुक्तं सप्त शुन्धुवः सरो रयस्य नृप्यः ।

ताभिर्याति स्वयुक्तिभिः

॥ २१ ॥

The All-impelling God yokes seven elements (Resolution, differentiation and five rare Tanmatras known as prakriti vikritis) in this beautiful *Ratha*, the world. These maintain the continuity of this (Naptayah). With these and with His schemes He pervades it.

सू० ४८ ॥ [ऋषिः—१-३ (?); ४-६ उपरिबभ्रवः सर्पराज्ञो वा ॥
देवता—१-३ (?); ४-६ गौः ॥ छन्दः—गायत्री ॥]

HYMN 48

Scer—1-3 (?); 4-6 Uparibabhravah; Sarparajniya.
Subject-matter-1-3 (?); -6 Gauh. Metre-Gayatri.

अभि त्वा वर्चसा गिरः सिञ्चन्तीराचरुण्यवः ।

अभि वृत्सं न धेनुवः ॥ १ ॥

The voices of prayers spreading in all directions and pouring the flow of vital strength like cows towards their calf reach God Almighty.

ता अयन्ति शुभ्रियः पृञ्चन्तीर्वर्चसा प्रियः ।

जातं जातीर्यथा हृदा ॥ २ ॥

As the mothers embrace their born child by heart, so those pure, perfect (in meaning) touching prayers with vital strength reach the Almighty God.

वज्रापवसाध्यः कीर्तिप्रियमाणमावहन् ।

मह्यमायुर्धृतं पर्यः ॥ ३ ॥

The fame which is to be attained through strength and vigour (Vajra) and the purities should bring corn (Ayuh) ghee and milk to me kill the time I am to die.

आयं गौः पृश्निरक्रीदत्तदन्मातरं पुरः ।

पितरं च प्रयन्त्स्वः ॥ ४ ॥

This sun rotating on axis revolving (the earth) moves taking the atmosphere and earth and spreads its light.

अन्तश्चरति रोचना अस्य प्राणार्दपानतः ।

व्यस्यन्महिषः स्वर्गः

॥ ५ ॥

As the expiration from breath the light of sun spreads in the world. This grand sun illuminates the space.

त्रिंशद् धामा वि रजति वाक् पतङ्गो अशिथियत् ।

प्रति वस्तोरहर्द्युभिः

॥ ६ ॥

This sun shines throughout thirty Muhurtas and throughout the days. The speech (known as Sauri Vak) rest in it.

सू० ४६ ॥ [ऋषिः—१-३ (?) ; ४, ५ नोषाः ; ६, ७ मेध्यातिथिः ॥

देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१-३ गायत्री ; ४-७ बार्हतः प्रगाथः (समा-बृहती + विषमा-ततोबृहती) ॥]

HYMN 49

Seer-1-3 (?); 4, 5 Nodhah; 6, 7 Medhyatithih. Subject-matter-Indrah. Metre-1-3 Gayairi; 4-7 Varhatah Pragathah Sama Brihati-(Visama Satobrihati).

यच्छुक्रा वाचमर्षष्टायोरुवाचो सिषासथः ।

सं देवा अमदन् वृषा

॥ १ ॥

When the men endowed with spiritual power mount on the vedic speech or the syllabus Aum enter the internal space within their hearts. The vital airs and Vrisha, the soul enjoy pleasure.

शक्रो वाचमर्षष्टायोरुवाचो अर्षष्टुहि ।

मर्षिष्ठ आ मर्ददिवि

॥ २ ॥

O man, you endowed with spiritual power grasp the meaning of vedic speech which is the speech of invincible highly praiseworthy God. Becoming great (in attainments) enjoy blessedness within the state of salvation

शक्रो वाचमर्षष्टुहि धामर्षमन् वि रजति ।

विमदन् बृहिरामरन्

॥ ३ ॥

O man, you endowed with spiritual power grasp vedic speech and knowledge as such a man alone may shine in the true knowledge of name, birth and locality (Dham Dharman) and enjoying the Divine happiness attain highest states of greatness (Varhi).

तं वो दस्ममृतीषहं वसोर्मन्दानमन्धसः ।

अमि वत्सं न स्वसरेषु धेनव इन्द्रं गीभिर्नैवामहे ॥ ४ ॥

O man, we with our eulogizing songs glorify that Almighty God who is the observer of you all, who is destroyer of all troubles and who is the giver of happiness from His all-pervading power as the cows in the stall low to their calves.

द्युधं सुदानुं तविषीभिरावृतं गिरिं न पुरुभोजसम् ।

धुमन्तं वाजं शतिनैः सहस्रिणं मधू गोमन्तमीमहे ॥ ५ ॥

We ardently ask self-refulgent bounteous God who is covered with his might and like mountain is endowed with plentiful protective powers, for wealth full of corn, blessed with cows and brought in hundred fold and thousand fold.

तद् त्वां यामि सुवीर्यं तद् ब्रह्म पूर्वचित्तये ।

येना यतिभ्यो भृगवे धनं हिते येन प्रस्कण्यमाविध ॥ ६ ॥

O Almighty God, I for the remembrance of previous birth's activities ask you for that favour and that knowledge through which you establish the man of austerity and him who has observed strict discipline of Yoga in the internally conceded spiritual wealth and through which protect the man who possessed inexhaustible knowledge.

येना समुद्रमसृजो महीरुपस्तदिन्द्र वृष्णि ते शवः ।

सद्यः सो अस्य महिमा न संनशे यं क्षोणीरनुचक्रदे ॥ ७ ॥

O Almighty God, that is the most powerful strength of yours through which you make the vast space and produce mighty waters therein. Even now and for ever, is unattainable that great power of which the whole world speaks loud.

सू० ५० ॥ ऋषिः—मेघ्यातिथिः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—बाहंतः
प्रगाथः (बृहती + सतोबृहती) ॥

HYMN 50

Seer—Medhyatithih. Subject-matter-Indrah. Metre-
Barhatah Pragathah (Brihati Satobrihati).

कन्नव्यो अतसीनां तुरो गृणीतु मर्त्यैः ।

नदी न्वस्य महिमानमिन्द्रियं स्वर्गुणन्त आनुशुः ॥ १ ॥

How can a mortal being of recent world tell entirely the function, qualities and nature of God who gives force to the cycles of the creation? Did not the men describing His greatness and mighty power (in prayers) attain His happiness ?

कदु स्तुवन्तं ऋतयन्त देवतु ऋषिः को विप्र ओहते ।

कदा हवै मघवमिन्द्र सुन्वतः कदु स्तुवत आ गमः ॥ २ ॥

How do the men adoring and translating in to action the righteousness attain you, O mighty God, who, the wise one among the persons enlightened, as a seer try to understand you through the process of reasoning? O master of all wealth when you attend the call of the man who performs Yajna. When you come to the devotee praying you?

सू० ५१ ॥ ऋषिः—१, २ प्रस्कन्वः; ३, ४ पुष्टिगुः ॥ देवता—इन्द्रः ॥

छन्दः—बाहंतः प्रगाथः (विशमा- बृहती + समा-सतोबृहती) ॥

HYMN 51

Seer—1, 2 Praskanvah; 3, 4 Pushtiguh. Subject-matter
-Indrah. Metre-Barhatah Pragathah (Vishama-Brihati Sama
Satobrihati).

अभि प्र वः सुरार्धसमिन्द्रमर्चं यथा विदे ।

यो जैरितृभ्यो मघवा पुरुवसुः सहस्रेणेव शिष्यति ॥ १ ॥

O man, you accept well-adorable Almighty Divinity and worship Him as He is, He who is the Master of Yajnas and

possessor of plentiful localities bestows for ever thousand-fold gift to the men praying Him.

अतानीकेषु प्र जिगाति धृष्णुया हन्ति वृत्राणि दाशुषे ।
गिरेरिव प्र रसा अस्य पिन्विरे दत्राणि पुरुमोर्बसः ॥ २ ॥

Like the master of hundred hosts He with his surpassing power controls all and gives (Vritrani) the wealth for man of munificence. Like the moistures of cloud the gifts of this all-protecting one fulfils the desires of all.

प्र सु श्रुतं सुरार्धसमर्चो अक्रमभिष्टये ।
यः सुन्वते स्तुवते काम्यं वसु सहस्रेणेषु मंहते ॥ ३ ॥

O man, worship eminent praiseworthy powerful God for attaining your desired ends. He delivers desired richness for the man resorting effort and for adorer in thousand ways.

अतानीका द्वेयौ अस्य दुष्टरा इन्द्रस्य समिषो महीः ।
गिरिर्न भुज्मा मघवत्सु पिन्वते यदी सुता अमन्दिषु ॥ ४ ॥

The great desires or wills of this Alimighty God like the arms hundred points unsurpassed. He like clouds pours the things of enjoyments on the man who perform Yajna (Maghavanah) when the devotees like offsprings please Him with prayers.

सू० ५२ ॥ ऋषिः—मेघ्यातिथिः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—बृहती ॥

HYMN 52

Seer—Medhyatithih. Subject- matter- Indrah. Metre -Brihati.

वयं घ त्वा सुतावन्तु आपो न वृक्तवर्हिषः ।
प्रवित्रस्य प्रस्रवणेषु वृत्रहन् परि स्तोतार आसते ॥ १ ॥

O destroyer of intellectual darkness, we blessed with children and free from nescience and violence sit in communion of yours like the waters in the streams of clear place.

स्वरन्ति त्वा सुते नरो वसो निरेक उक्थिनः ।

कदा सुतं तृषाण ओक आ गम इन्द्र स्वब्दीव वंसगः ॥ २ ॥

O All-abiding God the men adoring you call you in a lovely place in this created world. When will you like thirsty one come to devotee (Sutam) in his home as the thundring cloud which gives things of enjoyment.

कर्णैर्मिर्धृष्णावा धृषद् वाजं दर्षि सहस्रिणम् ।

पिशङ्गरूपं मघवन् विचर्षणे मुक्षु गोमन्तमीमहे ॥ ३ ॥

O All-beholding All conquerring, Almighty God, you defeating the tendencies of ignorance by the learned men give thousand-fold powers. We ask you for yellow-metaled wealth enriched with cows.

सू० ५३ ॥ ऋषिः—मेघ्यातिथिः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—बृहती ॥

HYMN 53

See—Medhyatithih. Subject matter-Indra-Metre Brihati.

क ई वेद सुते सचा पिबन्तं कद् वयो दधे ।

अयं यः पुरो विभिनच्योर्जसा मन्दानः शिप्रयन्वसः ॥ १ ॥

- who does know Almighty God protecting everything simulteneously in this world and what power, knowledge and support He does have ? This is He who is the master of heaven and earth which resemble with two jaws and who desiring the night of dissoultion (Andhash) demolishes the worlds.

दाना मृगो न वारुणः पुरुवा चरथं दधे ।

नकिष्ट्वा नि यमदा सुते गमो महाश्वरस्पोर्जसा ॥ २ ॥

The Almighty God like wild elephant which mad with heat rushes on hither and thither, pervades the world unchecked
O Lord, None in this world can check and bind you. You great one with your power pervade all and give persistence to all.

य उग्रः सन्ननिष्टृतः स्थिरो रणाय संस्कृतः ।

यदि स्तोतुर्मघवां शुणवद्भवं नेन्द्रो योषत्या रंभत् ॥ ३ ॥

If powerful God Almighty who is stronge, unconquered, firm and prepared for His wondrous feat accepts the prayer of devotee does not stand aloof but comes to him.

मू० ५४ ॥ ऋषिः—रेभः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१ अतिजगती; २,

३ उपरिष्टाद् वृहती ॥

HYMN 54

Seer—Rebhah. Subject-matter—Indrah. Metre—1, Atijagati; 2,3 Uparistad Brihātī.

विश्वाः पृतना अभिभूतं नरं सज्जस्ततश्चुरिन्द्रं जज्जनुश्च राजसं
क्रत्वा वरिष्ठं वरं आगुरिमुतोग्रमोजिष्ठं

तवसं तरस्विनम्

॥ १ ॥

The people of the nation, united together for the sake of assuming the helm of affairs of administration make and declare as ruler the man who over-powers all the foeman, who is most compitent in dealing with the affair with his wisdom, who is able to kill the enemies, who is vigorous, powerful, strongest and quick (in decision).

समीं रेभासौ अस्वरचिन्द्रं सोमस्य पीतये ।

स्वर्पिति यदी वृधे धृतव्रतो ह्योजसा समूतिभिः ॥ २ ॥

When this man pledged with the security and progress of people becomes possessed with venture and means of succour the learned men call this mighty master of pleasure for drinking the juice of the plant.

नेम नेमन्ति चर्षसा मेघं विप्रा अभिस्वरा ।

सुदीतयो वो अद्रुहोऽपि कर्णे तरस्विनः समृक्वाभिः ॥ ३ ॥

O man, the man of learning who possess splendour and are free from all a deccits and swift in deeds and thought, who

for your good can whisper the thing in ear bow down to the ruler who is the leader of country and the pourer of happiness with praises and vision.

सू० ५५ ॥ ऋषिः—रेमः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—[१ मति जगती;
२, ३] बृहती ॥

HYMN 55

Scer—Rebhah. Subject-matter-Indrah. Metre-1-
Atijagati; 2-3 Brihati.

तमिन्द्रं जोहवीमि मध्वानमुग्रं सुत्रा दधानमप्रतिष्कृतं शवांसि ।
महिष्ठो गीर्भिरा च यज्ञियो वर्धते राये नो विश्वा
सुपथा कृणोतु वज्री

॥ १ ॥

I pray again and again the God Almighty who always holds all the strength, unconquerable, adorable with praises and prayers, worshippable object of Yajna and who is pervading every-where. May he, the mighty one, make all our path's good for attainment of wealth.

या इन्द्र भुज आभरः स्वर्धो असुरेभ्यः ।

स्तोतारमिन्मध्वन्नस्य वर्धय ये च त्वे वृक्तवर्हिषः ॥ २ ॥

O Almighty God, you are All-bless and the chief aim of Yajnas. You whatever thing give for Asuras, the fires of Yajnas strengthen this devotee of Yours and flourish them who are pledged with Yajnas.

यमिन्द्र दधिषे त्वमश्वं गां भ्रागमव्ययम् ।

यजमाने सुन्वति दक्षिणावति तस्मिन् तं धेहि मा पुणौ ॥ ३ ॥

O Almighty God, whatever inexhaustible praiseworthy wealth, cow and horse etc. you keep assigned to give please bestow upon that Yajmans who performs Yajna and gives remuneration to priests and not wicked hoarder.

सू० ५६ ॥ ऋषिः—गोतमः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—त्रिष्टुप् (?;
वङ्क्तिः) ॥

HYMN 56

Seer—Gotamah. Subject-matter—Indrah. Metre—Tristup
(?); Panktib,

इन्द्रो मदाय वावृधे शर्वसे वृत्रहा नृभिः ।
तमिन्महत्स्वाजिषुतेमर्भे हवामहे स वाजेषु प्र नोऽविषत् ॥ १ ॥

The mighty ruler who is the slayer of wickeds strengthens him power and fame with men. We call him in great battles or small battles. Let him guard us in conflicts.

असि हि वीर सेन्योऽसि भूरि पराददिः ।
असि दभ्रस्य चिद् वृधो यजमानाय शिक्षसि
सुन्वते भूरि ते वसु ॥ २ ॥

O mighty ruler, you are bold and well-wisher of hosts. You vanquish the enemies many times. You strengthen even the feeble and give abundant riches of yours to Yajmana who performs Yajnas.

यदुदीरत आजयो धृष्णवे धीयते घना ।
युक्त्वा मदच्युता हरी कं हनः कं वसौ
दधोऽस्माँ इन्द्र वसौ दधः ॥ ३ ॥

When wars stand afoot the wealth is given to the vanquisher of the enemies. You, O ruler, yoke the two horses which give satisfaction and delight to you. O mighty ruler, you attain happiness, and you attain satisfaction with riches. Please make us rich.

मर्दमदे हि नो ददिर्यथा गवामृजुक्रतुः ।
सं गृभाय पुरु श्रुतोभयाहस्त्या वसुं शिशिहि
राय आ भर ॥ ४ ॥

He, righteous-hearted gives us the herd of cow on each occasion of pleasure. You gather the treasure of hundred

sorts. You gave wealth with both hands and bring us all riches.

मादर्यस्व सुते सचा शर्वसे शूर राधसे ।
विद्या हि त्वां पुरुषमुमुषु कामान्ससृज्महेऽथा

नोऽविता भव

॥ ५ ॥

O bold one, in this world for the gain of fame and respect you give delight to all together. We know you as the possessor of plentiful riches. We leave our all desires upon you. You become my protector,

एते त इन्द्र जन्तवो विश्वं पुष्यन्ति वार्यम् ।
अन्तर्हि ख्यो जनानामर्यो वेदो अदाशुषां तेषां

नो वेद आ भर

॥ ६ ॥

O mighty ruler, All these man preserve for you all that is worthy of your choice. You, as master, know and be hold whatever is in the within of people. You, see the wealth of of those persons who do not offer gifts. You, please bring to us the wealth of their.

मू० १७ ॥ ऋषिः—१-३ मधुच्छन्दाः; ४-७ विश्वामित्रः; ८-१० गृत्समदः;

११-१६ मेध्यातिथिः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१-६, ८-१० गायत्री;

[७ अनुष्टुप्;] ११-१६ बृहती ॥

HYMN 57

Scer—1-3 Madhuchchhandah; 4-7 Vishvamitra; 8-10 Gritsamadah; 11-16 Medhyatithih. Subject-matter-Indrah. Metre- 1-6, 8-10 Gayatri (7Anustup;) 11-13 Brihati.

सुरूपकृत्नुमृतये सुदुषामिव गोदुहे ।

जुहुमसि यविद्यवि

॥ १ ॥

Every day we call the king who is the doer of far deeds to give us assistance as men praise a good cow to be given to him who milks it.

उप नः सवना गहि सोमस्य सोमपाः पिव ।

गोदा इद रेवतो मर्दः

॥ २ ॥

O King, you come to our Yajnas and prayers held, you are the drinker of juices of fruits plants etc. so you drink it. The pleasure of the rich one is the giver of cow, land etc.

अथा ते अन्तमानां विद्याम सुमतीनाम् ।

मा नो अति ख्य आ गहि

॥ ३ ॥

We know of the learned men who are in close contact. You do not neglect us and come to us.

शष्मिन्तमं न उतये द्युम्निनं पाहि जागृयिम् ।

इन्द्र सोमं शतकतो

॥ ४ ॥

O mighty king, you are the performer of hundred of Yajnas. For our protection you guard the bright, vigilant exceedingly strong Soma, the performer of Yajna.

इन्द्रियाणि शतकतो या ते जनैषु पञ्चसु ।

इन्द्र तानि त आ वृणे

॥ ५ ॥

O King, you are the doer of hundred of good acts. The powers and prosperity which are found in your men of five classes (the four varnas and the 5th avarna) I claim for you.

अग्निन्द्र श्रवो बृहद् द्युम्नं दधिष्व दुष्टरम् ।

उत् ते शुष्मं तिरामसि

॥ ६ ॥

O mighty ruler, you have gained great prominence attain splendid conspicuity unalienable and we perpetuate your strength.

अर्वावर्तो न आ गृह्यथो शक्र परावर्तः ।

उ लोको यस्तै अद्रिव इन्द्रेह तत् आ गहि

॥ ७ ॥

O mighty praeseworthy King, you come to us from the place a near and from the place afar. Wherever is your residence come here from there.

इन्द्रो अङ्ग मृदद् भयमभी वरप चुच्यवत् ।

स हि स्थिरो विचर्षणिः

॥ ८ ॥

O people, the mighty king encounters many dangers and dispels them away as he is permanently firm man to act swift.

इन्द्रश्च मृळयाति नो न नः पश्चादघं नशत् ।

भद्रं भवाति नः पुरः

॥ ९ ॥

Let mighty ruler make us happy, let not evil and offence follow after us and let there be grace in our front,

इन्द्र आशाभ्यस्परि सर्वाभ्यो अभयं करत् ।

जेता शत्रून् विचर्षणिः

॥ १० ॥

The mighty ruler is the watch and ward of the subjects, let make us secure from all the regions as he is the subduer of foes.

क ई वेद सुते सचा पिबन्तं कद् वयो दधे ।

अयं यः पुरो विभिनत्स्योजसा मन्दानः शिप्रचन्धसः ॥ ११ ॥

Who does know Almighty God protecting everything simultaneously in this world and what power, knowledge and support He does have. This is He who is the master of heaven and earth which resemble with two jaws and who desiring the night of dissolution demolishes the world.

दाना मृगो न वारुणः पुरुषा चरथै दधे ।

नकिंवा नि यमदा सुते गमो महांश्चरस्योजसा ॥ १२ ॥

The Almighty God like wild elephant which mad with heat rushes on hither and thither, pervades the world unchecked. O lord, none in this world can check and bind you. You great one with your power pervade all and give persistence to all.

य उग्रः सन्ननिष्ठृत स्थिरो रणाय संस्कृतः ।

यदिं स्तोतुर्मघवां शृण्वद्भवं नेन्द्रो योषत्या गमत् ॥ १३ ॥

If powerful God Almighty who is strong, unconquered, firm and prepared for His wondrous feat accepts the prayers of devotee, does not stand aloof but comes to him.

वयं घं त्वा सुतावन्तु आपो न वृक्तवर्हिषः ।

पवित्रस्य प्रसवणेषु वृत्रहन् परिं स्तोतारं आसते ॥ १४ ॥

O dispeller of intellectual darkness, we blessed with children and free from nescience and violence sit in communion of yours like the waters in the streams of clear place.

स्वरन्ति त्वा सुते नरो वसो निरेक उक्थिनः ।

कदा सुतं तृषाण ओक् आ गम इन्द्र स्वब्दीव वंसंगः ॥ १५ ॥

O All-abiding God, the men adoring you call you in a lovely place in this created world. When will you, like thirsty one come to devotee (sutam) in his home as the thundering cloud which gives of enjoyment and support.

कण्वैभिर्धृष्णवा धृषद् यार्जं दर्षि सदस्त्रिणम् ।

पिशङ्करूपं मघवन् विचर्षणे मुक्षु गोमन्तमीमहे ॥ १६ ॥

O All-beholding, All-conquering Almighty God you, defeating the tendencies of ignorance by the learned men, give thousand-fold powers. We ask you always for yellow-metaled wealth enriched with cows.

मू० ५८ ॥ ऋषिः—१, २ नृमेघः; ३, ४ भरद्वाजः ॥ देवता—१, २

इन्द्रः; ३, ४ सूर्यः ॥ छन्दः—बार्हतः प्रगायः (विषमा-बृहती + समा-सतोबृहती) ॥

HYMN 58

Seer—1, 2 Nrimedhah; 3-4 Bharadvajah. Subject—matter-1, 2 Indrah; 3, 4 Suryah. Metre-Barhatah Pragathah (Vishama Brihati Soma satobrihati).

श्रायन्तइव सूर्यं विषेदिन्द्रस्य भक्षत ।

वर्षानि जाते जनमान ओजसा प्रति भागं न दीधिम ॥ १ ॥

O men, you like the rays which rest in sun enjoy all the wealth of Almighty God. We in the world created or to be created, obtain the things with our perseverance like an assigned share.

अनर्शराति वसुदामुप स्तुहि भद्रा इन्द्रस्य रातयः ।

सो अस्य कामं विधुतो न रोपति

मनो दानाय चोदयन्

॥ २ ॥

O people, you pray God who is munificent and whose power of giving gift is free from all blames. 'The gifts of Almighty God are auspicious. He does not ever hear any displeasure upon the desire of his devotee. He infuses in him the spirit of munificence

वष्महाँ असि सूर्य वडादित्य मुहाँ असि ।

महस्ते सतो मेहिमा पनस्पतेऽद्वा देव मुहाँ असि ॥ ३ ॥

This sun is grand and this shining one is truly grand. Its grandeur is admired by all and verily this wonderful sun is great.

वट् सूर्य श्रवसा मुहाँ असि सत्रा देव मुहाँ असि ।

मह्वा देवानामसूर्यः पुरोहितो विश्व ज्योतिरदाम्यम् ॥ ४ ॥

This sun is great through its prominence. This illuminating sun is ever-more great. By greatness this is the vital celestial body and pre-existent among celestial bodies (planets etc.) It is the light pervasive and inviolable.

सू०, ५६ ॥ ऋषिः—१, २ मेघ्यातिथिः; ३, ४ वसिष्ठः ॥ देवता—इन्द्रः

छन्दः—वाहंतः प्रगाथः (विषमा-बृहती-समा-सतोबृहती) ॥

HYMN 59

Scer—1, 2 Medhyatithih; 3, 4 Vasisthah. Subject-

matter-Indrah. Metre-Barhatah Pragathah (Vishania Brihati Soma Satobrihati).

उद्गु त्वे मधुमत्तमा गिरु स्तोमांस ईरते ।

सत्राजितो धनसा अक्षितोत्तयो वाजपन्तो रथाइव ॥ १ ॥

These sweetest praiseworthy songs of ours ascend to Him (God) like ever-conquering chariot, which gains wealth and give unfailing protection.

कण्वाइव भृगवः सूर्याइव विश्वमिदधीतमानशुः ।

इन्द्रं स्तोमैर्भिर्मह्यन्त आयवः प्रियमैधासो अस्वरन् ॥ २ ॥

Like most wise ones, like ones who have burnt their evils in the fire of knowledge and like luminous suns the men for whom the wisdom is dear, may attain the knowledge of entire world present in concentration and worshipping Almighty God with prayers praises glorify Him.

उदिन्वस्य रिच्यतेऽशो धनं न जिग्युषः ।

य इन्द्रो हरिवाक् दमन्ति तं रिपो दक्षं

दधाति सोमिनि

॥ ३ ॥

Like the wealth of the victorious man the all-pervading power of this Almighty God surely crosses over all. To Him Almighty who is the lord of humanity the evils and violence can not subdue. He gives strength to him who is competent in Yoga.

मन्त्रमुखैर् सुधितं सुपेशंसं दधाति यज्ञियेष्व ।

पूर्वीश्चन प्रसितयस्तरन्ति तं य इन्द्रे कर्मणा भुवद ॥ ४ ॥

O men of wisdom and action, you, in the matter of righteous dealings keep yourself possessed of well-constructed, perfect brilliant thought. All the mundane and material bondages keep them away from him who rests in Almighty God with good acts.

मू०६० ॥ ऋषिः—१-२ सुतकक्षः सुकक्षो वा; ४-६ मधुच्छन्दाः ॥ देवता

—इन्द्रः ॥ छन्दः—गायत्री ॥

HYMN 60

Seer-1-3 So tkakshah Sukakshova; 4-6 Madhuchchandrah. Subject-matter-Indrah. Metre-Gayatri.

एवा ह्यसि वीर्युरेवा शूर उत स्थिरः ।

एवा ते राघ्यं मनः

॥ १ ॥

Thus you are the friend of heroes. O king, you are hold and strong too. Thus, your mind is praiseworthy

एवा रातिस्तुंवीमघ बिधेभिर्धायि धातुभिः ।

अधा चिदिन्द्र मे सचा

॥ २ ॥

O wealthiest king, so you have the offerings that have been paid by the men, so, O mighty King, please dwell even with

मो पु ब्रह्मेव तन्दृयुर्ध्वो वाजानां पते ।

मत्स्वा सुतस्य गोमतेः

॥ ३ ॥

O King, O Lord of grain and riches, you like the chief priest of Yajna, never be indolent (in your work) You remain satisfied of the attainments blessed with cows.

एवा ह्यस्य सुनृता विरप्सी गोमती मही ।

पक्वा शाखा न दाशुषे

॥ ४ ॥

So also is his copious voice which is great and rich in cattle like the ripe branch to the man of munificence.

एवा हि ते विभूतय उतय इन्द्रावर्तते ।

सद्यश्चित् सन्ति दाशुषे

॥ ५ ॥

For so, O mighty ruler, are your mighty powers and succours at once, for the man of munificence like me.

एवा ह्यस्य काम्या स्तोम उक्थं च शंस्या ।

इन्द्राय सोमपीतये

॥ ६ ॥

So are the favourable set of praise, admiration and laudable words (in store) for the mighty ruler who is protector of the kingdom.

स० ६१ ॥ ऋषिः—गोपूवत्यश्वसूक्तिनी ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—
-उष्णिक् ॥

HYMN 61

Scer—Gosuktyashvasuktinau. Subject-matter—Indrah.
Metre—Ushnik.

तं ते मदं गृणीमसि वृषणं पृत्सु सांसहिम् ।

उ लोककृत्सुमद्विबो हरिश्चिरम् ॥ १ ॥

O Lord of clouds, we pay all homage to your that activating power which is very strong, victorious in the battles of world, which creates the worlds and gives radiance in men.

येन ज्योतीष्यायवे मनवे च विवेदिथ ।

मन्दानो अस्य वर्हिषो वि राजसि ॥ २ ॥

You, O Lord, wherewith give lights to man and leraned man and always blessed with your blessedness you shine in the heart of all

तदद्या चित्त उक्थिनोऽनु वुवन्ति पूर्वथा ।

वृषपत्नीरपो जया दिवेदिवे ॥ ३ ॥

O Lord, even this day like of the old one the devotees admire that power of yours. You have under your control every day the waters which produce the raining clouds.

तम्बुभि प्र गायत पुरुहूतं पुरुहूतम् ।

इन्द्रं गीभिस्तविषमा विवासत ॥ ४ ॥

O men, you sing the praise of Almighty God who is called by all and is praised by all and with voices of admiration and supplication serve him who is the great powerful.

यस्य द्विर्दसौ बृहत् सहो दाधार रोदसी ।

गिरिराजो अयः स्वर्ध्वपत्यना

॥ ५ ॥

He is that who holds two-fold powers (the creative and destructive), whose mighty energy supports the heaven and earth, moving clouds, raining waters and the firmament.

स राजसि पुरुष्टुतं एको वृत्राणि जिघ्नसे ।

इन्द्र जैत्रा श्रवस्या च यन्तवे

॥ ६ ॥

Such a one alone are you, O Almighty Lord, you praised by many shine and smite the clouds causing drought and are able to give the winning power and fame.

सू० ६२ ॥ ऋषिः—१-४ सोभरिः; १-७ नृमेधः; ५-१० गोतृमत्यश्वभूक्तिनी देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१-४ काकुमः प्रगावः (विषमा-ककुप् × समा-सतोबृहती); १-१० उष्णिक् ॥

HYMN 62

Seer—1-4 Sobharīh; 5-7 Nrimedhah; 8-10 Gosukty-ashvasuktinau. Subject-matter—Indrah Metre-1-4 Kakubhah Pragathah (Vishama Kakup sama satobrihati); 5-10 Ushnik.

वयम् त्वामपूज्य स्थुरं न कच्चिद् भरन्तोऽवस्पवः ।

वाजं चित्रं हवामहे

॥ १ ॥

O peerless Almighty God, we desiring succour, praising you wonderful one call you in our performance of intellectual feats. In this world nothing seems to be unchangeable.

उप त्वा कर्मन्नुतये स नो युयोग्रथक्राम यो धृषत् ।

त्वामिद्वयवितारं वयमहे सखाय इन्द्र सानुसिम् ॥ २ ॥

O Almighty God, we, in performance of good acts approach you. You, in fact, are He who is ever-young vigorous and bold and who has spreaded His power through. We, your friends, therefore, have chosen only you, giver of riches, as our guardian.

यो न इदमिदं पुरा प्र वस्य आनिनाय तमु व स्तुषे ।

सखाय इन्द्रमृतये

॥ ३ ॥

O friend, we for your guard praise that Almighty God who first gives us and that thing of our benefit.

हर्यश्च सत्पतिं चर्षणीसहं स हि ष्मा यो अमन्दत ।

आ तु नः स वयति गव्यमश्व्यं स्तोत्रभ्यो

मधवां शतम्

॥ ४ ॥

I glorify the characteristics of Almighty God who possesses the all-consuming fire, who is the guardian of pious men and who has under his control all the humanity. He is He who always remains in blessedness. The bounteous one bestows on us, the worshippers hundred wealth enriched with cows and steeds.

इन्द्राय सानं गायतु विप्राय बृहते बृहत् ।

धर्मकृते विपश्चिते पनुस्यवे

॥ ५ ॥

O men, you sing the Brihat Soman in honour of Almighty God who is wise great, supporter of the world, the knower of all and to whom all praises are due.

त्वमिन्द्राभिभूरसि त्वं सूर्यमरोचयः ।

विश्वकर्मा विश्वदेवो महां असि

॥ ६ ॥

O Almighty God, you are preeminent and you illuminate the sun. You are the creator of all and great mysterious Divinity of all wondrous powers.

विभ्राजं ज्योतिषा स्वर्गमच्छो रोचनं दिवः ।

देवास्त इन्द्र सखाय येमिरे

॥ ७ ॥

O Almighty, you illumining through your radiance the luminous heaven pervade the space. All the learned men and luminous powers employ great effort to achieve your friendliness.

तम्बुभि प्र गा॑यत पुरु॒हूतं पु॑रु॒ष्टुत॑म् ।

इन्द्रै॑ गी॒भिस्त॑विष॒मा वि॑चासत ॥ ८ ॥

O men, you sing the praise of Almighty God who is called by all and is praised by all and with voices of admiration and supplication serve him who is the great powerful one.

यस्य॑ द्विर्व॒हसो बृ॒हत् स॒हो दा॒धार॒ रोद॑सी ।

गि॒रीर॑जो॒ अपः॑ स्व॒र्षिप॑त्स॒ना ॥ ९ ॥

He is that who holds two-fold powers (the creative and destructive) whose mighty energy supports heaven and earth, moving clouds, raining water and firmament.

स रा॑जसि पु॒रुष्टु॑तं ए॒को वृ॒त्राणि॑ जिघ्नसे ।

इन्द्र॑ जैत्रा॑ श्रव॒स्या च॒ यन्त॑वे ॥ १० ॥

Such a one alone are you, O Almighty Lord, you praised by many shine and smite the clouds causing drought and are able to give wining power and fame.

मू० ६३ ॥ ऋषः—१-२, ३ (पूर्वाधंस्य) भुवनः साधनो वा; ३

(उत्तराधंस्य) भरद्वाजः; ५-६ गोतमः; ७-९ [पर्वतः] ॥ देवता—इन्द्रः

ऐन्द्रः—[१-३] त्रिष्टुप्; ४-९ उष्णिक् ॥

HYMN 63

Scer—1-2, 3 (of first part) Bhuvanah. Sadhanova; 3 (of the last part) Bharadvajah; 4-6 Gotamah; 7-9 (Parvatah) Subject-matter-Indrah. Metre-1-3 Tristup; 4-9 Ushnik.

इ॒मा नु॑ कं॒ भुव॑ना सी॒षधामेन्द्र॑श्च॒ वि॒थे च॒ दे॒वाः ।

य॒ज्ञं च॑ नस्त॒न्व च॒ प्र॒जां चा॑दि॒त्यैरिन्द्रः॑

स॒ह चाँक्ल॑पा॒नि

॥ १ ॥

Let these created objects, *Indra*, mighty ruler and all men of enlightenments bring happiness all over the world. May *Indra*, the Almighty God together with learned persons make our body and offsprings strong and efficient.

आदित्यैरिन्द्रः सगणो मरुद्भिस्सर्वा भूत्वयिता तनूनाम् ।

हत्वार्य देवा असृगन् यदार्यन् देवा

देवत्वमभिरक्षमाणाः

॥ २ ॥

May Almighty God with twelve Adityas (months of year) and fourty nine Maruts with their respective groups be the saviour of our bodies. Because, the learned men smiting wickeds and guarding the people attain the excellence of *Deva*, the learned ones.

प्रत्यञ्चमर्कमनयञ्छचीभिरादित् स्वधार्मिपिरां पर्येषयन् ।

अया वाजं देवहितं सनेम मदेम

शतहिमाः सुवीराः

॥ ३ ॥

These learned men through their wisdom and powers bring straight the act of righteousness and realize All-impelling *Svadharm*, the self-existent God. In this way may we living hundred autumns and blessed with heroes disseminate the knowledge benefitting the learned men and enjoy happiness.

य एक इद् विदयते वसु मर्तीय दाशुषे ।

ईशानो अप्रतिष्कृत इन्द्रो अङ्ग

॥ ४ ॥

He one and only one who gives wealth to munificent man. O man, this Almighty God is the ruler of the power resistless.

कदा मर्तमराघसे पदा क्षुम्पमिव स्फुरत् । ।

कदा नः शुश्रवद् गिर इन्द्रो अङ्ग

॥ ५ ॥

O friend, when Almighty God does trample down the man giving no gift like the mushroom and when he does hear of our prayers? (Always).

यश्चिद्धि त्वां बहुभ्य आ सुतावां आविवांसति ।

उग्रं तत् पत्यते शव इन्द्रो अङ्ग

॥ ६ ॥

O men, he who alone having prosperity serves you for many others, therewith becoming *Indra*, the master over organs by grace of Almighty one gains tremendous might.

य इन्द्र सोमपातमो मदः शविष्ठ चेतति ।

येना हंसि न्वत्तिणं तमीमहे

॥ ७ ॥

O most vigorous Divinity, we pray you for gaining that bliss and power of yours where by you smite the greed (which devours all) and which is most protective force guarding the universe and making all alert.

येना दशं वृमत्रिगुं वेपथन्तं स्वर्णरम् ।

येना समुद्रमार्विशा तमीमहे

॥ ८ ॥

O Lord, we ask you for that power through which you protect the man going freely in all directions, the man having surpassing movement, the man who makes the foe-men tremble and who is the disseminator of light (knowledgg) and the luminous space.

येन सिन्धुं महीरपो रथोऽव प्रचोदयः ।

पन्यामृतस्य यतवे तमीमहे

॥ ९ ॥

O Almighty God, we pray for that power through which you move the great waters like chariots to ocean for treading the path of law eternal.

शू० ६४ ॥ ऋषिः—१-३ नृमेघः; ४-६ विश्वमनाः ॥ देवता—इन्द्रः ॥

छन्दः—उष्णिक् ॥

HYMN 64

Scer—1-3 Nrimedhah; 4-6 Vishvamanah. Subject matter-Indra. Metre-Ushnik.

एन्द्र नो गधि प्रियः सत्राजिदगोहः ।

गिरिर्न विश्वतस्पृथुः पतिर्दिवः

॥ १ ॥

O Almighty God, you are dear, always conquering and

unconcealable. You are spreading on all sides like mountain and the Lord of heaven.

अभि हि सत्य सोमपा उभे बुभूथ रोदसी ।

इन्द्रासि सुन्वतो वृधः पतिर्दिवः ॥ २ ॥

O Almighty God, O truthful, you as the protector of universe control over heaven and earth both. You are the strengthener of him who offers libation in the Yajna and the Lord of the heaven.

त्वं हि अश्वतीनामिन्द्रं दत्ता पुरामसि ।

हन्ता दस्योर्मनोर्वृधः पतिर्दिवः ॥ ३ ॥

O Almighty God, are really the annihilator of the worlds having permanency in existence. You are the smiter of clouds and are the Lord of heaven.

एदु मध्वो मदिन्तरं सिञ्च वाध्वयो अन्यसः ।

एवा हि वीर स्तवंते सदावृधः ॥ ४ ॥

O Adhvaryu priest, you moisten the Yajna fire with hilarious sweet cerial preparations as in this way you praise a ever prospering God.

इन्द्रं स्थातर्हरीणां नकिंष्टे पुर्व्यस्तुतिम् ।

उदानंश्च शवसा न भुन्दना ॥ ५ ॥

O supporter of moving worlds and creature none either by his power or by his goodness can attain your pre-eminence.

तं वो वाजानां पतिमहमहि श्रवस्त्ववः ।

अप्रायुभिर्यज्ञेभिर्वावृधेन्यम् ॥ ६ ॥

O men, we, the desirers of fame and strength remember, with respect Almighty God who is the absolute master of your wealth and who is strengthener of all through the Yajnas held and performed in continuity.

सू०६५ ॥ ऋषिः—१-३ विश्वमनाः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—उष्णिक्

HYMN 65

Seer—1-3-Vishvamanah. Subject-matter-Indrah. Metre -Ushnik.

एतो न्विन्द्रं स्तवाम॒ सखाय॒ स्तोम्यं॒ नरम् ।

कृ॒ष्टीर्यो॑ वि॒श्वा अ॒म्यस्त्ये॒क इत्

॥ १ ॥

O friends come here, we invoke adorable all-leading God who along has his control over all the world mankind.

अगो॑रु॒घाय॒ ग॒विषे॑ द्यु॒धाय॒ दस्म्यं॒ वचः॑ ।

घृ॒तात् स्वादी॑यो मधु॒नश्च॒ वोचत॑

॥ २ ॥

O men, you speak wondrous speech sweeter than butter and sweeter than honey for Almighty God who favours devotees, who is all-luminous and who does not hinder the diffusion of knowledge,

प॒स्यामि॑तानि वी॒र्या॑ इ॒ न रा॒घः पर्ये॑तवे ।

ज्योति॑र्न वि॒श्वम॒म्यस्ति॒ दक्षि॑णा

॥ ३ ॥

(Almighty is He) whose powers are immeasurable, where bounty never may be surpassed whose generosity like light is over all.

सू०६६ ॥ ऋषिः—१-३ विश्वमनाः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—उष्णिक्

HYMN 66

Seer-1-3 Vishvamanah. Subject-matter-Indrah. Metre-Ushnik,

स्तु॒हीन्द्रं॑ व्य॒श्वव॒दन्मि॑ घ्रा॒जिनं॒ यमम् ।

अ॒र्यो ग॒र्यं म॑हे॒मानं॒ वि दा॒शुषे॑

॥ १ ॥

O man, you like the man who has control on his organs (Vyashva) pray Almighty God who is unfluctuating strong controller of the world. Praise Him who being the master of all gives excellent wealth for man giving gift.

ए॒वा नूनमु॑प॒ स्तुहि॑ वैर्य॑श्च द॒शमं॑ न॒वम् ।

सुवि॑द्वांसं च॒र्कृत्यं॑ च॒रणी॑नाम्

॥ २ ॥

O controller of organs and carnal huntings you invoke God Almighty alone who is self-refulgent (Dashruvah) adorable, all-knowledge and impelling of all the moving forces.

वेत्था॒ हि नि॑कृ॒तीनां॑ वज्र॑हस्त॒ परिवृ॑जम् ।

अ॒हर॑हः शु॒न्ध्युः प॑रि॒पदा॑मिव

॥ ३ ॥

O Almighty God, you hold thunder-bolt in your moving cloud (Hasta), you like him who avoids the destructive forces, secure from the calamities every day.

सू० ६७ ॥ ऋषिः—१-३ परुच्छेपः; ४-७ गृत्समदः ॥ देवता—१ [६] इन्द्रः; २ [४] मरुतः; ३ [५] अग्निः; [७] इविणोदाः ॥ छन्दः—१-३ मत्वरिटः; ४-७ जगती ॥

HYMN 67

Scer—1-3 Paruchchhepah; 4-7 Gritsamadah. Subject-matter—1 (6) Indrah; 2(4) Marutah; 3(5) Agnih; (7 Dravinodah) Metre—1-3 Atyashtih; 4-7 Jagati.

व॒नांति॑ हि सु॒न्वन् क्ष॑यं॒ परी॑णसः

सु॒न्वानो॑ हि ष्मा॒ यज॑त्यव॒ द्विषो॑ दे॒वाना॑मव॒ द्विषः॑ ।

सु॒न्वान॑ इन् सि॒पास॑ति॒ सह॑स्रा॒ वाज्य॑वृ॒तः ।

सु॒न्वाना॑येन्द्रो॒ ददा॑त्या॒शुर्वै र॒यि द॑दा॒त्याशु॑र्वम् ॥ १ ॥

The man pouring libations in Yajna-fire finds abode of wealth, he offering oblation, brings in to compromise the enemies wisdom and wise, yea, wisdom and wise; he giving gift and being powerful and unchecked I strives to win thousand fold riches, Almighty God gives the man giving gift long lasting wealth Yea, the wealth which lasts long.

मो षु यो अस्मदभितानि पौस्या सना भूवन् धुम्नानि
मोत जारिषुरस्मद् पुरोत जारिषुः ।

यद् वञ्चित्रं युगेयुगे नव्यं घोषादमर्त्यम् ।

अस्मासु तन्मरुतो यच्च दुष्टरं दिधुता

यच्च दुष्टरम्

॥ २ ॥

O men of merits and actoins, may your those endavours and deeds which are for us grow ever from strength to strength; may not your splendid glories fall in to decay and neverbefore time these may go in to decay; you give us what ever of yours is declared wonderous, new in all ages and surpassing the man and whatever is unattainable by ordinary man and is even difficult to win.

अग्निं होतारं मन्ये दास्वन्तं वसुं सूनुं सहस्रो जातवेदसं
विश्वं न जातवेदसम् ।

य ऊर्ध्वयां स्वध्वरो देवो देवाच्यां कृपा ।

घृतस्य विश्राष्टिमनु वष्टि शोचिषाजुह्वानस्य सर्पिषः ॥ ३ ॥

I shink of the properties of fire that is consumer of oblations, giver of light, heat etc., abiding in all, impeller of strength and is present in the created things and even like man knowing every thing it is living in the object created and succeeding to be created. It is that which with the lofty power of reaching all the wondrous forces becoming in violable likes the flame caused by ghee and with the inflaming splendour the ghee of the man who offers the oblation.

यज्ञैः संमिश्राः पृषतीभिर्हृष्टिभिर्यामञ्जुभ्रासौ

अञ्जिषुं त्रिषा उत । आसद्यां चर्हिर्भरतस्य सूनवः

पोत्रादा सोमं पिबता दिवो नरः

॥ ४ ॥

The off-shoots of fire (Bhartasy Sunavah) which transmit the light (Divah Varah) united with water, light, moistures and

disturbances (Rshti) and bearing splendour favourable effects abiding in the atmosphere drink the liquid of herb from the priest called Potra.

आ वक्षि देवाँ इह विप्र यक्षि चोशन् होतृनि पदा

योनिषु त्रिषु । प्रति वीहि प्रस्थितं सोम्यं मधु

पिवाग्नीध्रात् तव भागस्य तृणुहि

॥ ५ ॥

Let this all-consuming fire (Vipra) bring all the wondrous forces here in the Yajna; let it burning the oblations offered give to Yajna-devas; let it make the substance of oblation available in three places-earth, firmament and heaven; let it drink the sweet oblation mixed with *Soma* juice and let it fill it self with its assigned portion from *Agnidhra* priest.

एष स्य ते तन्वो नृम्णवर्धनः सह ओजः

प्रदिवि बाह्वोर्हितः । त्वय्यै सुतो मघवन्

तुभ्यमामृतस्त्वमस्य ब्राह्मणादा तृपत् पिब

॥ ६ ॥

O Maghavan (the performer of Yajna), this is invigorating power of your body which gaining splendour in the realm of knowledge and action has been placed in your arms. O Yajmana, this juice is pressed for you and is placed for you. You drink it from the chief priest (Brahman) be satisfied.

यमु पूर्वमहुवे तमिदं हुवे सेदु हव्यो ददिर्यो नाम पत्यते

अध्वर्युभिः प्रस्थितं सोम्यं मधु पोत्रात् सोमं द्रविणोदः

पिब ऋतुभिः

॥ ७ ॥

Let this fire for which the precious oblations are offered (Dravinodas), which I accept before and I accept even now, be the consumer of oblations in our Yajnas. This is that which bears the name-*Dadth*, the giver. Let this fire drink sweet oblations of herbacious plants offered by Adhvaryus and drink juice of *Soma* from Potra-priest according to seasons.

मू० ६८ ॥ ऋषिः—मधुच्छन्दाः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—गायत्री ॥

HYMN 68

Seer-Madhuchchandah. Subject-matter-Indrah. Metre -Gayatri.

सुरूपकृत्नुमूतये सुदुधामिव गोदुहै ।

जुह्मसि दधिधवि

॥ १ ॥

Every day we call the king who is the doer fair deeds to give us assistance as men praise a good cow to be given to him who milks it.

उप नः सवना गहि सोमस्य सोमपाः पित्र ।

गोदा इद् रेवतो मदः

॥ २ ॥

O King, you come to our Yajnas and prayers held, you are the drinker of Juices of fruits, plants etc. so you drink it. The pleasure of the rich one is the giver of cow land etc.

अथा ते अन्तमानां विद्याम सुमतीनाम् ।

मा नो अतिं ख्य आ गहि

॥ ३ ॥

We know of the learned men who are in close contact. You do not neglect us and come to us.

परेहि विग्रमस्त्वंतुमिन्द्रं पृच्छा विपथितम् ।

यस्ते सखिभ्य आ वरम्

॥ ४ ॥

O man desirous of knowledge, you approach and ask the learned man who is prudent unconquerable discriminate and who is the great friend of your friends.

उत ब्रुवन्तु नो निदो निरन्यतश्चिदारत ।

दधाना इन्द्र इद् दुर्वः

॥ ५ ॥

Let the men having staunch faith to serve the ruler tell the men mocking us--you depart to another place.

उ॒त नः॑ सु॒भगो॑ अ॒रिर्वो॑चेयु॒र्दस्म॑ कृ॒ष्टयः॑ ।

स्या॒मेदि॒न्द्रस्य॑ श॒र्मेणि॑

॥ ६ ॥

O wonderful one, let soemen and people call us well-prospered. We should remain in the shelter of the ruler.

ए॒माशु॒माश॑वे॒ भर॑ य॒ज्ञश्रियै॑ नृ॒माद॑नम् ।

पु॒तय॑न्म॒न्दय॑त् स॒खम्

॥ ७ ॥

O learned one, you bestow upon the man of sharp genius the vast riches which strengthens the beauty of yajna, prospers the people, creates the proprietorship and gives joy to friends.

अ॒स्य पी॒त्वा श॑त॒क्रतो॑ घ॒नो वृ॒त्राणाम॑भवः ।

प्रा॒वो वा॒जेषु॑ वा॒जिन॑म्

॥ ८ ॥

O man of hundred powers, you drinking this good juice become the killer of wickets and protect the man of venture and vigour in the battles.

तं त्वा॑ वा॒जेषु॑ वा॒जिन॑ वा॒जया॑मः श॒तक्र॑तो ।

घ॒नाना॑मिन्द्र॒ सा॒त्यै

॥ ९ ॥

O learned one, for the enjoyment of riches we come near you, the mighty one in battles.

यो रा॒योऽ॒वनि॑र्म॒हान्त॑सु॒पा॒रः सु॒न्वतः॑ स॒खा ।

तस्मा॑ इन्द्रा॒य गा॑यत

॥ १० ॥

O people, you sing the praise of that learned men who is the preserver of all wealths, great, prompt and friend of the man of constructive activities.

आ त्वे॒ता नि॑ पी॒दते॑न्द्र॒मभि॑ प्र गा॑यत ।

स॒खाय॑ स्तोम॒वाह॑तः

॥ ११ ॥

O Ye friends bring with you the praise-songs, come, sit and sing the praise of learned man.

पुरुतमं पुरुणामीशानिं वार्याणाम् ।

इन्द्रं सोमे सचां सुते

॥ १२ ॥

O friends, you, when the juice Soma is prepared, get together and enjoy the company of the learned man, who has plenty among the plentiful ones and the master of meritorious qualities.

श्लो ६६ ॥ ऋषिः—मधुच्छन्दाः ॥ देवता—१-११ इन्द्रः; १२ मरुतः ॥ ।

छन्दः—गायत्री ॥

HYMN 69

Secr-Madhuchchhandah. Subject-matter-1-11 Indrah;
12 Marutah. Metre-Gayatri.

स धां नो योग आ भुवत् स राये स पुरंध्याम् ।

गमद् वाज्रेभिरा स नः

॥ १ ॥

May that Divinity be our helper in attainment of Yoga; may He be for our gain of spiritual prosperity, may he stand by us in our achievement of discrimination, may he come to us with all sorts of knowledge.

यस्य संस्थे न वृषते हरीं समत्सु शत्रवः ।

तस्मा इन्द्राय गायत

॥ २ ॥

O People, you eulogize that Divinity in whose cosmic order arranged sun and moon can not be challenged even by our enemies.

सुतपात्रै सुता इमे शुचयो यन्ति वीतये ।

सोमांसो दध्याशिरः

॥ ३ ॥

These pious Yagis possessing exceptionual sight and trained in method of mysticism attain Divinity who is the preserver of the created world for high accomplishment.

त्वं सुतस्य पीतये सद्यो बृद्धो अजायथाः ।

इन्द्र ज्यैष्ठ्याय सुकतो

॥ ४ ॥

O Almighty Divinity, you are possessor of nice omniscience. You mature in strength even now manifest your preeminence for guarding the cosmic creation.

आ त्वा विशन्त्वाशयः सोमास इन्द्र गिर्वणः ।

शं ते सन्तु प्रचेतसे

॥ ५ ॥

O dorable Divinity, may the men of sharp intellect enter in to you and may they be favourable devotee of you, All-knowledge.

त्वां स्तोमा अवीवृधन् त्वामुक्था शतक्रतो ।

त्वां वर्धन्तु नो गिरः

॥ ६ ॥

O Lord of hundred powers, the set of prayers propagate your glory, praises glorify your merits and may our speeches duly praise you.

अक्षितोतिः सनेदिमं वाजुमिन्द्रः सहस्रिणम् ।

यस्मिन् विश्वानि पौस्या

॥ ७ ॥

May Almighty Divinity whose succour is inexhaustible bestow us this thousand-fold possession in which all manly powers abide.

मा नो मर्ती अभि द्रुहन् तनूनामिन्द्र गिर्वणः ।

ईशानो यवया वृधम्

॥ ८ ॥

O Almighty Divinity, may not mortal being bear malignancy against our bodies. O adorable God, keep slaughter away from us as you are capable to do so.

युञ्जन्ति वृध्नमरुषं चरन्तं परि तस्थुषः ।

रोचन्ते रोचना दिवि

॥ ९ ॥

The people co-operate the great brilliant king administering the subject and land concerned with his territory. Like the stars shining in the sky they shine with splendour.

युञ्जन्त्यस्य काम्या हरी विपक्षसा रथे ।

शोणा धृष्ण नृवाहसा

॥ १० ॥

People yoke in this chariot of him the two horses which are dear to him bold, brownishyellow remaining on two sides and carrying the man on their backs.

केतुं कुण्वन्केतवे पेशो मर्या अपेशसे ।

समुपद्गिरजापथाः

॥ ११ ॥

O men, you imparting knowledge to him who is deprived of it and providing with wealth the man who has no wealth, emerge strong with shining zeal.

आदहं स्वधामनु पुनर्गर्भत्वमेरिरे ।

दधाना नाम यज्ञियम्

॥ १२ ॥

Maruts, the souls, in accordance with Svadha, the fruit of previous action possessing mundane desire (NAM) again come in life (birth) through mothers' womb.

मू०७० ॥ ऋषिः—मधुच्छन्दाः ॥ देवता— १, २ इन्द्रमरुतः; ३-५ मरुतः; ६-२० इन्द्रमरुतः (?; इन्द्रः) ॥ छन्दः—गायत्री ॥

HYMN 70

Seer-Madhuchchndah. Subject-matter-1, 2 Indrah-marutah; 3-5 Marutah; 6-20 Indra-marutah (?) Indrah. Metre-Gayatri.

वीरु चिंदा रुजत्तुभिर्गुहां चिदिन्द्र वह्निभिः ।

अविन्द उस्त्रिया अनु

॥ १ ॥

Indra, the sun through its power and by the dint of fires breaking down tears the cloud and restore the rays hidden in the space.

देवयन्तो यथा मृतिमच्छा विदद् वसुं गिरः ।

मदामनषत श्रुतम्

॥ २ ॥

As the men of learning desiring to become men of wisdom and merit attain Divinity who is the object of premeditation, known to all, great and abode of all and praise Him so the wise men know and describe the sun.

इन्द्रेण सं हि दृक्षसे संजग्मानो अविभ्युषा ।

मृन्दू संमानवर्चसा

॥ ३ ॥

These Marut (airs) without any hindrance, possessing the splendour alike, co-operating each other and moving together are seen with Indra, the sun.

अनवद्यैरभिद्युभिर्मखः सहस्वदर्चति ।

गणैरिन्द्रस्य क्राम्यैः

॥ ४ ॥

The powerful and perfectly performed Yajna through the airs (Maruts) which are blameless, splendid, lustrous and well-in-groups strengthen the sun.

अतः परिजम्ना गंहि दिवो वा रोचनादधि ।

समस्मिन्नृजते गिरः

॥ ५ ॥

this sun from the space or from the luminous heavenly region spreads itself encompassing the earth, the praises are meaningful in it.

इतो वा सातिमिमेहे दिवो वा पार्थिवादधि ।

इन्द्रं भूहो वा रजसः

॥ ६ ॥

We desire to get from this sun the gift and advantage of its own from heaven, from the terrestrial region and from the spacious firmament.

इन्द्रमिद् गाथिनो बृहदिन्द्रं कर्षेभिरर्किणः ।

इन्द्रं वाणीरनुषत

॥ ७ ॥

The men describing the function and advantage of sun highly praise it, the men who are competent with the knowledge of solar system magnify the glory of this sun and the voice so fall persons admire the sun.

इन्द्र इक्षुर्योः सचा संमिच्छ आ वचोयुजा ।

इन्द्रो वज्री हिंरण्यः

॥ ८ ॥

verily the sun co-ordinates the two powers-evaporation and moistening which are working on together and are connected with thundering. This sun is resplendent and the holder of thunderbolt in the cloud.

इन्द्रो दीर्घाय चक्षस आ सूर्य रोहयद् दिवि ।

वि गोभिरद्विमैरयत्

॥ ९ ॥

Indra, the Almighty God has raised the sun high in heaven for the sake of making people see a far. He moves the cloud with Maruts, which cause motion.

इन्द्र वज्रेषु नोऽव सहस्रप्रघनेषु च ।

उग्र उग्रार्भिरुतिभिः

॥ १० ॥

Let this powerful sun become the source of our protection in the battles which are many-pronged with powerful guarding means and methods.

इन्द्रं वयं महाघ्न इन्द्रमर्भे हवामहे ।

युजं वृत्रेषु वज्रिणम्

॥ ११ ॥

We invoke Almighty God as our helper in great battles and in small one I also invoke Indra, the Almighty God. He is the holder of thunderbolt upon the clouds.

स नो वृषन्नमुं चरुं सत्रादावन्नपा वृधि ।

अस्मभ्युमप्रतिष्कृतः

॥ १२ ॥

O Almighty God, you are irresistible, you pour down happiness and you are always bounteous. For our well being you unclothe the cloud or moving wealth.

तुञ्जेतुञ्जे य उक्तेरे स्तोमा इन्द्रस्य वज्रिणः ।

न विन्दे अस्य सुष्टुतिम्

॥ १३ ॥

The most-deserving praises accorded to the giver on each gift-giving occasion are also due to the All powerful God. I do not find suitable praise to admire Him (i. e. He is beyond my praise).

दृषां यूथेव वंशंगः कृष्टीरियुत्पोजंसा ।

ईशानो अप्रतिष्कृतः

॥ १४ ॥

The Almighty God who is irresistible and all controlling drives, all the creatures with His power like a bull strong in body and limbs.

य एकं धर्षणीनां वसनामिरुज्यति ।

उद्भूतः पञ्च क्षितानाम्

॥ १५ ॥

He who alone controls the living beings and abiding objects, is the Almighty God of men classified in five categories.

इन्द्रं वो विश्वतुस्पतिं हवामहे जनैभ्यः ।

अस्माकमस्तु केवलः

॥ १६ ॥

O people, we invoke Almighty who is over and above all the living and non-living creation and who is only protector of you and of us.

एन्द्रं सानुति रयिं सजित्वानं सदा सहस्रम् ।

वर्षिष्ठमुतये भर

॥ १७ ॥

O Almighty God, please bring us the wealth which gives delight, which is the source of victory, ever-conquering and excellent for our safety.

नि येन मुष्टिहृत्यया नि वृत्रा रुणधामहै ।

तत्त्वोत्तसो न्यर्वता

॥ १८ ॥

Helped and kept secured by you we attain that wealth blessed with hourse by which we could repel our foe-men in hand to hand battle.

इन्द्र त्वोत्तास आ वयं वज्रं घृना ददीमहि ।

जयेम सं युधि स्पृधः

॥ १९ ॥

O Almighty Divinity, we assisted and guarded by you may hold bolt and fatal weapons and conquer our foes in battle.

वयं शूरेभिरस्त्रभिरिन्द्र त्वया युजा वयम् ।

सासह्याम पृतन्पृतः

॥ २० ॥

O Almighty God, we, with your assistance and with the missile-darting heroes conquer our enemies.

सू० ७१ ॥ ऋषिः—मधुच्छन्दाः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—गायत्री ॥

HYMN 71

Seer—Madhuchchhandah. Subject-matter—Indrah.
Metre-Gayatri.

महाँ इन्द्रः परश्च नु महित्वमस्तु वज्रिणे ।

द्यौर्न प्रथिना श्वः

॥ १ ॥

Almighty God is supreme and excellent. The greatness of his who is the holder of thunder-bolt, is as wide as the space with its extension. His power is strong.

समोहे वा य आशन् नरस्तोकस्य सनिता ।

विप्रासो वा धियायवः

॥ २ ॥

O Almighty God, the men who engage themselves in battle, the men who are busy in winning children and the learned men who desire to increase their intellects—pray you.

यः कुक्षिः सौमपातमः समुद्रहव पिन्यते ।

उर्याराणो न काकुदः

॥ ३ ॥

Almighty God who is the most protective force of guarding the universe, is pervading all the regions like vast space. He contains whole universe within Him. He pours happiness like the wide streams of water.

ए॒वा ह्य॑स्य॒ मु॒न॒र॒ता॑ वि॒र॒ष्णी॑ गो॒म॒ती॑ न॒दी ।

प॒र॒या शा॒खा न॒ दा॒शु॒षे

॥ ४ ॥

So also is His speech (Vedic speech) abounding in many informations, great and rich in cattle like the ripe branch to the man of munificence.

ए॒वा हि॒ ते पि॒भृ॒तय॑ उ॒तय॑ इन्द्र॒ मा॒य॑ते ।

म॒द्यश्चि॒त् स॒न्ति दा॒शु॒षे

॥ ५ ॥

For so, O mighty God, are your mighty powers and succours, at once, for the man of munificence like me.

ए॒वा ह्य॑स्य॒ काम्प्या॑ स्तो॒म उ॒क्थं॑ च॒ शं॒स्या ।

इन्द्रा॑य॒ सोम॑पीतये

॥ ६ ॥

So are the favourable set of praise admiration and laudable words (in store) for the Almighty God who is the guardian of the universe.

इ॒न्द्रेहि॒ मत्स्य॑न्ध॒सो वि॒श्वेभिः॑ सोम॒पर्व॑भिः ।

म॒ह्यं अ॑भि॒ष्टिरो॒जसा॑

॥ ७ ॥

O Almighty God, you come to us, you with all the parts of this cosmic order gladden the world and you are great and strong with power.

ए॒मेनं॑ सृ॒जता॑ सु॒ते म॒न्दिमिन्द्रा॑य॒ म॒न्दि॒ने ।

च॒क्रि वि॒श्वानि॑ च॒क्रये॑

॥ ८ ॥

O learned men, you in this world surrender this soul which is the abode of pleasure and endeavour to Almighty God who is all-bliss and omnific (Vishvanichakraye).

मत्स्या॑ सु॒शिष॒ म॒न्दिभि॑ स्तो॒मैभिर्वि॑श्वच॒र्षणे॑ ।

स॒र्वेषु॑ स॒र्व॒ज्ञे॒ष्ववा

॥ ९ ॥

O All-beholding, O omniscient Divinity, you please, with all the groups of this created world full of pleasantness gladden us who are engaged in the performance of these Yajnas.

असृग्रमिन्द्र ते गिरः प्रतित्वामुदहासत ।

अजोषा वृषभं पतिम्

॥ १० ॥

O Almighty Divinity, I apply these Vedic speeches in your praise and prayers which are imparallel. These go towards you who is the master of all and very strong.

सं चोदय चित्रमूर्ध्ना राधे इन्द्र वरेण्यम् ।

अमदित् ते विभु प्रभु

॥ ११ ॥

O Almighty God, you send to us the bounty which is manifold and worthy of our wishes for supreme power is of yours only.

श्रमान्तु सर्वं चोदयेन्द्र राये रभस्यतः ।

तुर्विद्युम्न यशस्यतः

॥ १२ ॥

O All-power Divinity, you emulously stimulate us, the industrious and glorious in that of appropriate position for the attainment of prosperity.

सं गोमदिन्द्र वाज्रवदस्मे पृथु श्रवो बृहत् ।

विश्वार्धुर्ध्वक्षितम्

॥ १३ ॥

O Almighty God, please grant us that consecuity which is lofty, wealthy in cattle and in strength, lasting life-long and inexhaustible.

अरमे धेहि श्रवो बृहद् द्युम्नं सहस्रसार्तमम् ।

इन्द्र ता रथिनीरिपः

॥ १४ ॥

O Almighty God, grant us high fame, grant us riches of thousand advantages and grant us these armies which are equipped with chariots.

वसोरिन्द्रं वसुपतिं गोभिर्गुणन्तं ऋग्मिर्यम् ।

होमं गन्तारमुतये

॥ १५ ॥

For protection of this world, the grand abode of all (Vasoh) we praying Him with Vedic verses call Almighty God who is the Lord of riches and all the (Vasus), who is praiseworthy and All-moving and All-knowledge.

सुजेसते न्योक्तिषे बृहद् बृहत् एदरिः ।

इन्द्राय श्रुषमर्चति

॥ १६ ॥

Even the great wealth-possessor praises the power of Almighty God who is dwelling in all the created object and is great.

मू० ७२ ॥ ऋषिः—परुच्छेपः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—अत्यष्टिः ॥

HYMN 72.

Seer—Paruchchhepah. Subject-matter-Indrah. Metre—Atyastih.

विश्वेषु हि त्वा सवनेषु तुञ्जते समानमेकं वृषमण्यवः

पृथु ह स्वर्गिः सनिष्यवः पृथक् ।

तं त्वा नावं न पर्षणिं श्रुषस्य धुरि धीमहि ।

इन्द्रं न यज्ञैश्चितवन्त आयव स्तोमैभिरिन्द्रमायवः ॥ १ ॥

O Almighty God, men with heroec spirit, seeking light separately, desiring to win the light apart, in all the Yajnas urge you. We, the men and the men of all walk of life thinking of Almighty God like the mighty ruler with Yajnas and praising songs place that of you, O All protecting Lord on the top of the power like the boat which makes the people crossover water.

वि त्वा ततस्ते मिथुना अवस्यवो व्रजस्य साता गव्यस्य निःसृजः

सश्वन्त इन्द्र निःसृजः ।

यद् गव्यन्ता द्वा जना स्वर्यन्ता समूहसि ।

आविष्कारिणो वृषणं सचाश्रुयं वज्रमिन्द्र सचाश्रुयम् ॥ २ ॥

O Almighty God the couples of men and women, desirous of your succour, giving gifts daily and producing wealth in all times, in the attainment of the herd and stal of cows spread your praise. O Lord, when you bring two men seeking pleasure and desiring knowledge face to face, you manifest the thunder-bolt which is strong and ever-accomp-laying you and connected together with cloud.

उगो नो अस्या उपमो जुषेत हर्कस्य बोधि हविषो हवीमभिः
स्वर्षाता हवीमभिः ।

यदिन्द्र हन्तवे मृधो वृषा वज्रिञ्चिकेतसि ।

आ वै अस्य वेधमो नवीयसो मन्म ध्रुधि नवीयसः ॥ ३ ॥

Also, the mystics take benefit of this dawn and through the adorations know the praiseworthy God as he may attain happiness by prayers and meditations. O holder of thunder-bolt when strong you think of dispelling the ignorance passions etc. you hear of the prayer of me who is a new sage and really a new sage.

मू० ७३ ॥ ऋषिः—१-३ वसिष्ठः; ४-६ वसुक्रः ॥ देवता—इन्द्रः ॥

छन्दः—१-३ विराडनुष्टुप्; ४, ५ जगदी; ६ अभिसारिणी त्रिष्टुप् ॥

HYMN 73.

Seer—1-3 Vasisthah; 4-6 Vasukrah. Subject-matter—Indrah. Metre—1-3 Viradanustup; 4-5 Jagati, 6 Abhisarini Tristup.

तुस्पेदिमा मवेना शूर विश्वा तुभ्यं ब्रह्माणि वर्धना कृणोमि ।

न्यं हविर्हव्यो विश्वधासि

॥ १ ॥

O bold one, all these Yajnas and their offerings are meant for you only I offer the prayers strengthening your glory (in devotees) for you. You are invocable by people and are the supporter of the world.

न चिन्तु ते मन्यमानस्य दस्मोदंश्नुवन्ति महिमानमुग्र ।

न वीर्यमिन्द्र ते न राघः

॥ २ ॥

O Almighty vigorous Divinity, you are wondrous. Never do men attain the greatness of you, the praise worthy one. They can neither attain your heroic power nor your bounty.

प्र वो महे महिर्बुधे भरष्वं प्रचेतसे प्र सुमतिं कृणुष्वम् ।

विशः पूर्वीः प्र चरा चर्षणिनाः

॥ ३ ॥

O Ye men, you for yourselves develop and cherish a nice understanding in the belief of Divinity who is great, all-intelligence and the strengthening force for great powers. O proctor of mankind, you pervade all the subjects obounding in perfection.

यदा यत्र हिरण्यमिदथा रथं हरी ययस्य यदतो वि सूरिभिः

अः तिष्ठति मघया सनश्चतु इन्द्रो वाजस्य

दीर्घश्रमरपतिः

॥ ४ ॥

The Almighty God who is master of riches, who is always known and who is the Lord of the power of heigh fame pervades and controls the year (Vajra) which is splendid and the chariot of this time which the sun and moon with the moving night, days and months carry on.

.. चिन्तु वृष्टिर्यथा स्वा सचा हन्तुः

.. गर्भि हविताभि प्रुष्णते । अयं वेति सुक्षयं सुते

मधूदिदृशोति वाता यथा मनम्

॥ ५ ॥

As a man gets his beard so the same Divinity like the rain moisten his wonderful groups of the worldly objects with the cooperation of cloud. He alone knows all the good localities of the universe and also knows whatever all this exist (Madhu) in this created world. He makes all this tremble as the gust of wind disturbs the wood.

यो वाचा विवाचो मृधवाचः पुरु महत्ताञ्जिना जघान ।

तत्तदिदस्य पौंस्यै मृणीमसि पितेव

यस्तर्हिषा वाचधे शर्वः

॥ ६ ॥

We laud and praise all these deeds of Almighty Divinity who like father strengthen our power and vigour, who through thunder of cloud destroys many thousand of warms and germs of disease whose cry is meaningless who cry violently.

गू० ७४ ॥ ऋषिः—शुन शेषः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—पङ्क्तिः ॥

HYMN 74

Seer—Shunahshepah. Subject-matter-Indrah. Metre—Panktih.

यच्चिद्धि सत्य सोमपा अनाशस्ताईनु स्मरि ।

आ तू न इन्द्र शंसय गोष्वथेषु शुभ्रिषु

सहस्रेषु तुयीमघ

॥ १ ॥

O mighty ruler, you are truthful and the guardian of subject (Somapa). If we be hopeless now or at any occasion in any venture of ours do you O Wealthy one, give us hope of beauteous horses and cows in thousands.

शिशिन् वाजानां पते शचीवस्तव दंसना ।

आ तू न इन्द्र शंसय गोष्वथेषु शुभ्रिषु

सहस्रेषु तुयीमघ

॥ २ ॥

O Lord of wealth, O master of powers, O possessor of beautiful chine. Your deeds are full of wonders. Do..... thousands.

नि प्नापया मिथुदृशां सुरतानुध्वमाने ।

आ तू न इन्द्र शंसय गोष्वथेषु शुभ्रिषु

सहस्रेषु तुयीमघ

॥ ३ ॥

O mighty ruler, you full thousand those pairs who look on each other with passions asleep to wake no more. Do...in thousands.

ससन्तु त्वा अरातयो बोधन्तु शूर रातयः ।

आ तू न इन्द्र शंसय गोष्वथेषु शुभिषु

सहस्रेषु तुवीमघ

॥ ४ ॥

O bold one, let these hostile men sleep and the men gentle and generous wake. Do.....in thousand.

समिन्द्र गर्दभं मृण नुवन्तं पापयामया ।

आ तू न इन्द्र शंसय गोष्वथेषु शुभिषु

सहस्रेषु तुवीमघ

॥ ५ ॥

O mighty ruler, you destroy the ass-like man who brays to you in discordant tones. Do.....in thousands.

पताति कुण्डूणान्या दूरं वातो वनादधि ।

आ तू न इन्द्र शंसय गोष्वथेषु शुभिषु

सहस्रेषु तुवीमघ

॥ ६ ॥

Let the man vomiting flames at each step be far away from us like the fire-provoking circling tempest is kept far distant from the forest. Do.....in thousands.

सर्वं परिक्रोशं जेहि जुम्भया कृकडाश्चम् ।

आ तू न इन्द्र शंसय गोष्वथेषु शुभिषु

सहस्रेषु तुवीमघ

॥ ७ ॥

O mighty ruler, you stay reviler and destroy him who injures us clandestinely. Do you, O wealthy one give us hope of beautiful horses and cows in thousands.

१०७५ ॥ अपिः—परच्छेपः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ उद्दः—अत्यष्टिः ॥

HYMN 75

Scer—Paruchchhepah. Subject-matter-Indrah. Metre-Atyastih.

वि त्वा ततस्ते मिथुना अवस्यवौ ब्रजस्य साता गव्यस्य निःसृजः
सधेन्त इन्द्र निःसृजः ।

यद् गव्यन्ता द्वा जना स्वर्यन्ता समूहसि ।

आविष्करिद् वर्षणं सचाभुवं वज्रमिन्द्र सचाभुवम् ॥ १ ॥

O Almighty God, the couples of men and women desirous your succour, giving gifts daily and producing wealth in all times, in the attainment of the herd and stal of cows spread your praise. O Lord, when you bring two men seeking pleasure and desiring knowledge face to face, you manifest the thunder-bolt which is strong and ever-accompanying you and connected together with cloud.

विदुष्टे अस्य वीर्यस्य पुरवः पुरो यदिन्द्र शारदीरुवातिरः

सासहानो अवातिरः ।

शासस्तमिन्द्र मर्त्यमयज्यं शवसस्पते ।

मुहीममुष्णाः पृथिवीमिमा अपो मन्दसान इमा अयः ॥ २ ॥

O Almighty Divinity, people know of this power of yours through which you conquering break the bodies which are calculated by the measurement of autumns and you really break the worldly forests which are subjected to years passing through autumns. O Lord of power punish the man who does not perform Yajnas and is deprived of good acts and understanding. O Divine Spirit, you with spirit of delight take in to your fold (in dissolution) this grand earth and waters, may even these subjects and worlds.

आदित् ते अस्य वीर्यस्य चर्किरन्मदेषु वृषन्निदिजां यदाविथ

सखीयतो यदाविथ ।

चकर्थ कारमेभ्यः पृतनासु प्रयन्तये ।

ते अन्यामन्यां नद्यं सनिष्गत श्वस्पन्तः सनिष्गत ॥ ३ ॥

For so, O strong one, the men frequently know of this power of yours where by you protect the men of enlightenment

and men desirous to gain your communion at the time of prayers and righteous performances. For these men amongst other people (Pritanah). You have made conveying means to serve them and the men desiring glory adopt one after another way of devotion to you.

मू० ७६ ॥ ऋषिः—वसुकः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—विन्दुप् ॥

HYMN 76

Seer—Vasukrah. Subject—matter—Indrah. Metre—Tristup.

वने न वायो न्यधायि चाकञ्छुर्चिर्वा स्तोमो सुरणावजीगः ।
यस्येदिन्द्रः पुरुदिनेषु होता नृणां नयो
नृत्तमः क्षपावान् ॥ १ ॥

O man and woman, as the young bird rejoicing sits on the tree so the clear laudation reaches to you both, O supporters, this is that glory the holder and possessor of which is Almighty God in large number of days. He is the great leader of all the leading forces and well-wisher of men and the master of nights.

प्र ते अस्या उषसः प्रापरस्या नृतौ स्याम नृत्तमस्य नृणाम् ।
अनु त्रिशोकः अतमावहन्तृन् कुत्सेन रथो

यो असत् सप्तवान् ॥ २ ॥

O Almighty God, may we at the dance of this present dawn and the succeeding one be the devotee of that of you who is the supreme leader of all the leading forces. The cosmic cycle which bears three resplendent powers—fire, sun and electricity and which being in the service of creatures exists may maintain the hundreds of leading men accompanied by the sage, the seer of the Vedic verses.

कस्ते मद इन्द्र रन्त्यो भूद् दुरो गिरो अम्बुर्ग्रो वि धाव ।
कद् बाहो अर्वागुपं मा मनीषा आ त्वां शय्यामुपमं

राधो अबैः ॥ ३ ॥

O Almighty God, what is your most gladdening blessedness. O victorious one, you like the entrances give the Vedic speeches. When like a stream you will be the object of our realization ? When the intuition will dawn to us ? When in your communion I will enjoy the spiritual wealth with other supporting means, the corn, grain etc.

कदु द्युम्नमिन्द्र त्वावतो नृन् कया धिया कर्ते क्व अराद् ।
मित्रो न सत्य उरुगाय भृत्या अबै समस्य

यदसन्नमीपाः

॥ ४ ॥

O Almighty God, when will you give your splendour (to us). by what procedure and act you make the men desirous of you or like you ? When will you come to us ? You are as true as sun and you are highly praised, When your wisdom tend towards the material cause (Anna) of the collective cosmic order you work out with the protective forces.

प्रेरय सरो अर्थं न पारं ये अस्य कामं जनिषा इव गमन्
गिरश्च ये ते तुविजात पूर्वनिरं

इन्द्र प्रतिशिक्षन्त्यन्नैः

॥ ५ ॥

O powerful Divinity, you like sun speed up towards their final goal the people who like bride grooms have attain the the desired end of this world and those persons who impart the knowledge of your Vedic speech full of all perfections through the medium of enjoyable means.

मात्रे नु ते सुमिते इन्द्र पूर्वी द्यौर्मज्मना पृथिवी काव्येन ।

वराय ते घृतवन्तः सुतासुः स्वाद्यन् भवन्तु

पीतये मधूनि

॥ ६ ॥

O Almighty God, your two measures are well-known. The wide heaven is measured with your majesty and the earth with your wisdom. The created thinge possessing light, the palatable things and that sweet ones are for the protection of excellent you.

आ मध्वो अस्मा असिचक्षुर्मत्रमिन्द्राय पूर्णं स हि सत्यराधाः ।
स वावृधे वरिमन्त्रा पृथिव्या अभि कृत्वा

नर्यः पौंस्यैश्च

॥ ७ ॥

The learned men pours (to fill to the brim) the vessel of honey for this individual spirit (Indra) as he (this spirit) is the worshipper of truth and he is the well-wisher of men. This individual spirit through its wisdom, persiverance increases its power beyond the expanse of earth.

व्यानच्छिन्द्रः पृतनाः स्वोज्ञा आस्मै यतन्ते सख्याय पूर्वीः ।

आ स्मा रथं न पृतनासु तिष्ठ यं भद्रया

सुमत्या चोदयासे

॥ ८ ॥

Self-refulgent God is pervading the humankind. For His friendliness all the human subjects strive. O Lord, now, may always you have seat in this cycle of cosmos which you carry towards its purpose by your auspicious wisdom.

१० ७७ ॥ ऋषिः—वामदेवः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—त्रिष्टुप् ॥

HYMN 77

Scer— Vamdevah. Subject-matter-Indrah. Metre—Tristup.

आ संत्यो यातु मध्वो ऋजीषी द्रवंत्वस्य हरय उप नः ।

तस्मा इदन्धः सुपुमा सुदक्षमिहामिपित्वं

करते गृणानः

॥ १ ॥

Let the righteous, simple-natured and Yajna-performing teacher come to us. Let the men of this teacher run towards us. We prepare nourishing and strength giving food for him. He preaching us establish a close contact with us.

अव स्य शूराव्वनो नान्तेऽस्मिन् नो अद्य सवने मुन्दष्यै ।

शंसात्युक्थमुशनैव वेधार्थिक्रितुषे असुर्यायि मन्म ॥ २ ॥

O teacher, you are hold enough. You, in this nearest Yajna place, do not hinder our entries for taking pleasure. In this Yajna the chief priest like the learned man pronounces the Mantra of praise for the All-knowledge God who is the well-wisher of living creatures.

कृचिर्न निष्यं विदयानि साधन् वृषा यत् सेकं

विषिपानो अर्चात् । दिव इत्यर् जीजनत्

सप्त कारुनहां चिन्चक्रुर्व्युनां गृणन्तः

॥ ३ ॥

When the soul strong enough accomplishing its discriminating powers and drinking of the hidden pour of spiritual knowledge invokes the Almighty Divinity makes the seven vital breaths thus active from the light and grace of God and giving the clue of various knowledge these seven illuminate everything like day-night

स्वर््यद् वेदिं सुदृशीकमर्कैर्महि ज्योतीं रुरुचुर्यदध वस्तोः ।

अन्धा तमांसि दुर्धिता विचक्षे नृम्यधकार

नृतमो अभिष्टौ

॥ ४ ॥

Through that light which has been known as the great wonderful refulgent splendour, by which the learned men shine like day the men of excellence for the sake of beholding of the people dispels away blinding darkness of ignorance.

ववक्ष इन्द्रो अर्मेतमृजीष्युर्मे आ पंप्रौ रोदसी महित्वा ।

अतश्चिदस्य महिमा चि रेन्यभि यो विश्वा

भुवना बभूव

॥ ५ ॥

The All-impelling God spreads immensely. He with his pervasiveness has filled the twain of haven and earth. His majestic power extends even beyond. He is He who exceeds all the worlds in greatness.

विश्वानि शक्रो नर्याणि विद्वानपो रिरिच सस्त्रिभिर्निकर्मैः ।
अदमानं चिद् ये विभिदुर्वचोभिर्ब्रजं

गोमन्तमुशिजो वि बन्धुः

॥ ६ ॥

The learned and powerful preceptor with the friends of decided ends spreads all the actions of human well-being. The most enlightened ones who through their speeches have broken the rocky impact of ignorance have found and opened the path of Vedic knowledge.

अपो वृत्रं वन्त्रियांमं पराहन् प्रावत् ते वज्रं पृथिवी सत्वेनाः ।
प्राणीभि ममुद्रियाण्यैतोः पतिर्भवेच्छ्रवसा शूर धृष्णो ॥ ७ ॥

O daring bold one, you are watchful and aware. You smite the cloud obstructing waters. This earth obeys your ruling command. You becoming the lord of the world send forth the waters of the ocean with your power.

अपो यदाद्रिं पुरुहूत ददराविभुवत् मरमा पुण्यं ते ।

स नो नेता बाजमा दर्पि भूरि गोत्रा

रुज्ज्वल्लिरोभिर्गृणानः

॥ ८ ॥

O Almighty God, you are invoked by many. When you cleave the waters from cloud the power of sun (Sarma) makes your eternal power manifested. You as our leader breaking the clouds and being praised by men of austerity grace us with vigour.

मू० ७८ ॥ ऋषिः—शयुः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—गायत्री ।

HYMN 78

Seer—Shanyuh. Subject—matter—Indrah. Metre Gayatri.

तद् वो गाय सुते सचा पुरुहुताय सत्त्वेने ।

शं यद् गवे न शाकिने

॥ १ ॥

O people, for your sake you sing together in the praise of Almighty God who is powerful, bold and invoked by many, that praise which now, may always be auspicious for the earth.

न धा वसुनि यमते दानं वाजस्य गोमतः ।

यत् सीमुष श्रवद् गिरः

॥ २ ॥

He, all-abiding one does not withhold his bounty of power and wealth blessed with cattle when he hears of our invocations.

कुवित्स्य प्र हि व्रजं गोमन्तं दस्युहा गर्भत् ।

शचीभिरपं नो वरत्

॥ ३ ॥

Almighty God, the smiter of clouds opens for the man of various riches the stall of cows and for us throws open the entrance of blessedness with his omniscience and powers.

मू० ३६ ॥ ऋषिः—१ (पूर्वोष्ठस्य) शक्तिः; १ (उत्तराध्वस्य) २ वसिष्ठः (शाटपायनके); १-२ वसिष्ठः (ताण्डके) ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—बार्हतः प्रगाथः (वृहती + सतोवृहती) ॥

HYMN 79

Seer—1 Shaktih (of first part); 1 Vasisthah (of second part); 2 Vasistha (Shatyayanake); 1-2 Vasistha (Tandke) Subject-matter—Indrah. Metre—Barhatah Pragathah (Brihati Vartobhikarī).

इन्द्र कर्तुं न आ मर पिता पुत्रेभ्यो यया ।

शिक्षा णो अस्मिन् पुरुहूत यामनि

जीवा ज्योतिरशीमहि

॥ १ ॥

O Almighty God, please give us wisdom as father gives wisdom to his sons (and daughters). O much invoked Lord, guide us in our struggle or path. May we living enjoy the light.

मा नो अज्ञाता वृजना दुराध्योऽं माश्विवासो अवं क्रमुः ।
त्वया वयं प्रवतुः शश्वतीरपोऽति शूर तरामसि ॥ २ ॥

O bold one grant us that no powerful enemy unknown, malevolent, unhollowed tread us to the ground. May we engaged in affort cross over all the acts and their consequences running on from the time long in duration-with your assistance.

सू० ८० ॥ ऋषिः—शंभुः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—वाहंतः प्रगाथः
(वृहती × सतोवृहती) ॥

HYMN 80

Seer—Shanyuh. Subject—matter—Indrah. Metre—Barhatah Pragathah (Brihati & Satobrihati).

इन्द्र ज्येष्ठं न आ भर्तु ओजिष्ठं पपुति श्रवः ।
येनेमे चित्र वज्रहस्त रोदसी ओभे सुशिश्र प्राः ॥ १ ॥

O Mighty King, O fair chinned one, O holder of thunder-like weapon. O wondrous one you grant me that name and fame which is enriching, mightiest and excellent and where-with you fill this earth and heaven.

त्वामुग्रमवसे चर्पणीसहं राजन् देवेषु हूमहे ।
विश्वा सु नो विधुरा पिन्दुना वंसोऽमित्रान्

सुषहान् कृधि ॥ २ ॥

O Ruling one, we among the learned men call for succour to you mighty and ruler of the men. O giver of room to all you turn our troubles to pieces and make our foe-men easy to win.

सू० ८१ ॥ ऋषिः—पुण्ड्रिन् ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—वाहंतः
प्रगाथः (वृहती × सतोवृहती) ॥

HYMN 81

Secr—Puruhanma. Subject—matter-Indrah. Metre—
Barhatah Pragathah (Brihatih Satobrihati).

यद् धावँ इन्द्र ते अतं अतं भूमीरुत स्युः ।

न त्वाँ वज्रिन्त्सहस्रं सूर्या अनु

न जातमष्ट रोदसी

॥ १ ॥

O Almighty Divinity, you are the holder of thunder bold, had there been a hundred heavens and hundred earths and even thousand suns, the whole created world and also the inherent power of electricity (Rodasi) they all would not have matched you in your grandeur.

आ पशाय महिना वृष्ण्या वृषन् विद्या शविष्ठु शर्वसा ।

अस्माँ अँव मधवन् गोमति व्रजे वज्रिञ्चित्राभिरुतिभिः ॥ २ ॥

O giver of happiness, O Powerfully strong one, O worship-pable one, you have expanded all the activities of bravery. O Lord, you guard us in attaining the stall of cows or in treading the path of learned devotees through your wondrous protective powers.

सू० ८२ ॥ ऋषिः—वसिष्ठः, १ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—वाहंतः प्रगाथः
(वृहती × सतोवृहती) ॥

HYMN 82

Secr—Vasosthah. Subject—matter-Indrah. Metre—
Barhatah Pragathah (Brihati Satobrihati)

यदिन्द्र यावत्स्त्वमेतावदहमीशीय ।

स्तोतामिद् दिधिपेय गदावमो

न पापत्वार्य रामाय

॥ १ ॥

O bounteous Almighty God, had I been the lord of abundant riches as you possess as your own I would have supported the devotee and would not have abandoned to him who

शिष्यमिन्महयते दिवेदिवे राय आ कुहचिद्विदे ।

नहि त्वदन्यन्मधवन न आप्यं

यस्यो अस्ति पिता चन

॥ २ ॥

Says Almighty—each day I enrich the man who prays, in whatsover place he may be. The devotee says—O worshipable one, there can be no better kinship than that of yours. There can be none else but you as my father.

सू० ८३ ॥ ऋषिः—शयुः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—वाहंतः प्रगाथः

(बृहती × सतोबृहती) ॥

HYMN 83

Seer—Shanyuh. Subject-matter—Indrah. Metre—Barhatah Pragathah (Brihati sato-brihati).

इन्द्रं त्रिधातुं शरणं त्रिवरूयं स्वस्तिमत् ।

छुर्दिर्यच्छ मधवद्वयश्च मह्यं च यावया दिद्युमेम्यः ॥ १ ॥

O Almighty God, you have given me and the men of riches that comfortable home, the body which possesses three supporting parts head, middle part and legs, which has three powers—the mental, intellectual and corporeal. O Lord of all Yajnas you unite me and these men with light and knowledge.

ये गव्यता मनसा शत्रुमादधुरभिप्रघ्नन्ति धृष्णया ।

अथ स्मा नो मधवन्निन्द्रं गिर्वणस्तनूपा अन्तमो भव ॥ २ ॥

O Almighty God, O worshipable Lord, Praiseworthy one even in spite of the men who smite the foes with the mind intending land and cows and who kill the enemies with surpassing power, you are the guardian of my body and you become my nearest one.

सू० ८४ ॥ ऋषिः—मयुखन्ताः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—गायत्री ॥

HYMN 84

Seer—Madhuchchhandah. Subject-matter—Indrah. Metre—Gayatri.

इन्द्रा याहि चित्रभानो सुता इमे त्वायवः ।

अर्षीभिस्तना पतासः

॥ १ ॥

O Almighty God, you are wonderfully refulgent. These your sons and daughters (the men and woman of the world) pure and clean in deed, wisdom and word with rare qualities always are desirous to attain you. You come to them.

इन्द्रा याहि धियेषितो विप्रंजतः सुतावंतः ।

उप ब्रह्माणि वाघतः

॥ २ ॥

O Almighty God, you urged by devotees and known by learned accept the prayers of the priests of Yajna who perform the Yajna and press the Soma for that.

इन्द्रा याहि तूतुजान उप ब्रह्माणि हरिवः ।

सुते दधिष्व नृधनः

॥ ३ ॥

O Almighty Divinity, O Lord of men and luminous bodies, You speed up the working forces. You accept our prayers and give us grain etc. in this world.

म० ८५ ॥ ऋषिः—१, २ प्रगाथः; ३, ४ मेध्यातिथिः ॥ देवता—इन्द्रः

छन्दः—बार्हतः प्रगाथः (बृहती × सतोवृहती) ॥

HYMN 85

Scer—1, 2 Pragathah; 3,4 Medhyatithih. Subject-matter-Indrah. Metre-Barhatah Pragathah (Brithati Satobrihati).

मा चिदन्यद् वि शंसत सखायो मा रिषण्यत ।

इन्द्रमिह स्तोता वृषणं सचा सुते मुहुर्लुक्या च शंसत ॥ १ ॥

O Ye friends, you do not do the prayer of others except the prayer of Almighty God and do not suffer from pains. in this world you all united together praise Almighty God alone who is the bestower of happiness and pray Him again and again.

अवक्रक्षिणं वृषभं यथाजुर्गं गां न चर्षणीसहम् ।

विद्वेषणं संवननोऽभयंकरं मंहिष्ठमुभयाविनम् ॥ २ ॥

You pray Him who controls all and attracts towards Him, who is always young like a bull, who like sun is chastiser of those men who do bad actions, who is opposed to evils, who is worshipable, who is the embodiment of punishment and mercy, who is excellent and the protector of friend and foe and animate and inanimate world.

यच्चिद्धि त्वा जना इमे नाना हवन्त ऊनये ।

अस्माकं ब्रह्मेदमिन्द्र भूतु तेऽहा विश्वा च वर्धनम् ॥ ३ ॥

O Almighty God, though these men for their protection pray you in various ways yet our this prayer may be always and all the days the disseminator of your glory.

वि तर्तूर्यन्ते मघचन् विपश्चितोऽर्यो विपो जनानाम् ।

उप क्रमस्व पुरुरूपमा भर वाजं नेदिष्ठमुतये ॥ ४ ॥

O Almighty God, the men for wisdom, men of industry and the man of initiative among people cross over the worldly miseries. O Divine Power, you come near me for my security and give me the vigour of various mode and form.

सू० ८६ ॥ ऋषिः—विश्वामित्रः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—त्रिष्टुप् ॥

HYMN 86

Seer—Vishvameitrah. Subject-matter-Indrah. Metre-
Tristup.

ब्रह्मणा ते ब्रह्मयुजा युनज्मि हरी सखाया सधमाद आशू ।

स्थिरं रथं सुखमिन्द्राधितिष्ठत ज्ञानन् विद्राँ

उप याहि सोमम् ॥ १ ॥

I, the mystic in the state of communion with God unite with God your mind and intellect (Hari) which are friend, swift and yoked with knowledge. O Indra, the master of body and limbs, you mounting this comfortable firm chariot of

body and knowing all its aspect as celebrated one in knowledge you attain God, who is the creator of all.

मू० ८७ ॥ ऋषः—वासष्ठः ॥ देवता—१-६ इन्द्रः; ७ इन्द्रावृहस्पतिः ॥
छन्दः—त्रिष्टुप् ॥

HYMN 87

Seer—Vasisthah. Subject-matter 1-6 Indrah; 7 Indra-Brishapati. Metre-Tristup.

अर्ध्वर्यवोऽरुणं दुग्धमंशुं जुहोतन वृषभार्य क्षितीनाम् ।

गौराव वेदीयां अवपानमिन्द्रो विश्वहेद्याति

सुतर्षोममिच्छन्

॥ १ ॥

O Ye priests you offer the milked out available share of juice to the strongest one of the subjects. The mighty ruler who knows every thing more then the deer at every day desiring the Soma, pressing man comes to him.

यद् दधिपे प्रदिवि चार्वर्नं दिवेदिवे पीतिमिदंस्य वक्षि ।

उत हृदोत मनसा जुषाग उशर्निन्दु प्रस्थितान्

पाहि सोमान्

॥ २ ॥

O mighty ruler, you praise every day that eatable which you have taken at the time past and you in heart and spirit taking into use the offered Soma-juices and liking again preserve them.

जज्ञानः सोमं सवसे पपाथ प्र ते माता महिमानमुवाच

एन्द्र पप्राथोर्वन्तरिक्षं युधा देवेभ्यो वरिवश्चकथ ॥ ३ ॥

O ruler, you assuming your emergence have drunk the Soma-juice for gaining vigour and strength. Your mother says of your promising greatness. O mighty one, you by your activity and venture (Yudha) have filled up the vast sky and have attained valuable wealth for the learned men.

यद् योधया महतो मन्यमानान् साधाम् तान् बाहुभिः
 शाशदानान् । यद्वा नृभिर्वृत इन्द्राभिषुष्यायस्तं
 त्वयाजि सौश्रवसं जयेम ॥ ४ ॥

O mighty king, if you make us fight the sharp-natured men
 arrogating them of their greatness we will subdue them with
 our arms. If you surrounded by men fight the battle we will
 conquer the glorious fray with you.

प्रेन्द्रस्य वोचं प्रथमा कृतानि प्र नूतना मघवा या चकार
 युदेददेवीरसीदृष्ट माया अथाभवत् केवलः
 सोमो अस्य ॥ ५ ॥

I admire the previous done deed of mighty ruler and their
 recent ventures accomplished by him. when he furstrates the
 deceitful tricks All-creating God becomes his lonely helper.

तवेद विश्वमभितः पशव्यं पत् पश्यसि चक्षसा सूर्यस्य ।
 गवामसि गोपतिरेक इन्द्र भक्षीमहि
 ते प्रयतस्य वस्वः ॥ ६ ॥

O mighty ruler, this is this world of flocks herds which you
 behold around through the eye of sun. You are the only
 Lord of cattle and may we enjoy the wealth which you give.

वृहस्पते युवमिन्द्रश्च वस्वो दिव्यस्येशाये उत पार्थिवस्य ।
 घृतं रुयि स्तुवते कीरये चिद् युयं पात
 स्वस्तिभिः सदा नः ॥ ७ ॥

O learned men and O mighty ruler, you both have under
 your possession the wealth in the earth and heaven. You
 give the riches to worshipping learned devotee of God. You
 both protect us ever with the means of pleasure and comfort.

सू०८८ ॥ ऋषिः—वामदेवः ॥ देवता—वृहस्पतिः ॥ छन्दः—त्रिष्टुप् ॥

HYMN 88

Seer—Vamdevah, Subject-matter-Brihaspatih. Metre—Tristub.

यस्तुस्तम्भ सहसा वि ज्मो अन्तान् बृहस्पतिस्त्रिष्वस्यो रवेण ।
तं प्रत्नासु ऋषयो दीर्घानाः पुरो विप्रा
दधिरे मुन्द्रजिह्वम् ॥ १ ॥

The seers possessing maturity in understanding, illuminating, others with knowledge, celebrated with acumen set in front, that fire which has beautiful tongues of flame and which abiding in three localities (the earth, firmament and heaven) as *Brihaspati*, the preserver of sun through the thundering props, the ends of the earth with its powers.

घुनेतयः सुप्रकेतं मदन्तो बृहस्पते अग्नि ये नस्ततमे ।
पृषन्तं सुप्रमदब्धमूर्ध्वं बृहस्पते रक्षतादस्य योनेम् ॥ २ ॥

This *Brihaspati* (the fire) is the preserver of the sun's heat, light and magnetic power (*Brihaspati*). The forces which strengnening the shining flame of this fire expand it for our use are the stimulators of speed. Let this fire preserve its propelling cause which causes moistening which is pervasive indestructible and inviolable.

बृहस्पते या परमा परावदतु आ तं ऋतुस्पृशो नि वेदुः ।
तुभ्यं स्नाता अयता अद्रिदुग्धा मध्व
श्रोतन्त्यभितो विरप्शम् ॥ ३ ॥

Whatever are the powers of this fire at remotest distance touching the law eternal occupy their respective places properly. The wells dug out and filled by clouds pour the pool of water from all sides.

बृहस्पतिः प्रथमं जायमानो मुहो ज्योतिषः परमे व्योमिन् ।
सप्तास्यस्तुविजातो रवेण वि सप्तराश्मिरधमत् तर्मांसि ॥ ४ ॥

This fire emerging first in the vast space from the tremendous cosmic rays with the noise of thunder becoming more speedier and having seven tongues of flame and possessing seven rays (in form of sun) dispels the darkness.

स सुष्टुभा स ऋक्वता गुणेन वलं रुरोज फलिगं रवेण ।

बृहस्पतिरुसिया इव्यसदः कर्निकदद्

वावशतीरुदाजत्

॥ ५ ॥

This Brihaspati (fire) with the help of the luminous swift group of airs and the thundering voice of lightning cleaves the darkening cloud. The fire which accepts the offered libations, thunders out gives rise to shining lightening rays.

एवा पित्रे विश्वदेवाय वृष्णे यज्ञैर्विधेम नमसा हविभिः ।

बृहस्पते सुप्रजा वीरवन्तो वयं स्याम पतयो रयीणाम् ॥ ६ ॥

For so, let us serve this fire which is the wondrous power of the world, which is the preserver of us and which is strongest one with Yajna, oblation and cereal preparation. May we having offspring, good family and heroes be lord of riches.

मू० ८६ ॥ ऋषिः—ऋषः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—त्रिष्टुप् ॥

HYMN 89

Secr—Krishnah. Subject-matter—Indrah. Metre—Tristup.

अस्तेव सु प्रतरं लायमस्यन् भूषन्निव प्र भरा स्तोममस्मै ।

वाचा विप्रास्तरत् वाचमयो नि रामय जरितः

सोम इन्द्रम्

॥ १ ॥

O praising man, you offer the mighty ruler your laudation with suitable adornment in the way as an archer shoots his arrow afar. You overpower the voice of wicked with your voice and make the mighty king rest beside the Soma-juice.

दोहेन॑ गामुप॑ शिक्षा॒ सखायं॑ प्र चो॒धय॑ जरित॒र्जारमिन्द्र॑म् ।
 कोशं॑ न पूर्णं॑ वसु॒ना न्यृष्ट॑मा च्यावय॑
 मघ॒देयाय॑ शूरम् ॥ २ ॥

O praising man, you draw the mighty ruler, your friend to you like a cow at the time of milking, you make this praise-worthy one alert in his duties and you make this bold one haste to give us the riches even as a vessal filled with treasure to the brina.

किम॒ङ्ग त्वा॑ मघवन् भोज॒माहुः॑ शि॒शीहि॑ मां शिश्र॑यं त्वा॒भृणोमि॑
 अप्न॑स्वती॒ मम॑ धीर॒स्तु शक्र॑ वसु॒विदं॑
 भग॑मिन्द्रा भ॒रा नः॑ ॥ ३ ॥

O powerful ruling king, why do people call you the guardian ? I hear of you to be swift and quick so you quicken me. Let my intelligence be active and bring us the luck that possesses great wealth.

त्वां जना॑ ममस॒त्येभि॑न्द्र संत॒स्थाना॑ वि ह्व॒यन्ते॑ समी॒कि ।
 अत्रा॑ युजै॑ कृणुते॒ यो ह॒विष्मा॒भासु॑न्वता
 म॒ख्यं वेष्टि॑ शूरः ॥ ४ ॥

O mighty ruler, the people standing in battle invoke you in their fray wherein both the parties claim to be right. He who brings gift makes him comrade as the bold one does not make friend the man who does not press Soma-juice for Yajna.

घनं॑ न स्प॒न्द्रं ब॒हुलं॑ यो अ॒स्मै ती॒व्रान्त॑मोर्मा॒आसु॑नोति॒ प्रय॑स्वान्
 तस्मै॑ शत्रून्सु॒तुकान्॑ प्रा॒तर॒ह्नो नि॑ स्व॒ष्ट्रान्
 यु॒वति॑ ह॒न्ति वृ॒त्रम् ॥ ५ ॥

For the sake of him who, the master of corn and grain, like the movable property presses the strong Soma-juices for this

ruler, he bold one throws out, early in the morning his well-
weaponed foes and kills the tyrant.

यस्मिन् वयं दधिमा शंसमिन्द्रे यः शिश्रायं

मधवा कर्ममस्मे । आराच्छित् सन् भयतामस्य

शत्रुर्न्यस्मै घृम्ना ज्ञन्या नमन्ताम्

॥ ६ ॥

Let the foemen even afar tremble and must bow all the
human glories before this mighty ruler into whom we offer
our praises and who strong one accommodates our wishes.

आराच्छत्रुमप वाधस्व दूरमुग्रो यः शस्त्रैः पुरुहत् तेन ।

अस्मे धैहि यवमृद् गोमदिन्द्र कृधी धियं

जरित्रे वाजरत्नाम्

॥ ७ ॥

O admired by many, O mighty ruler, you with that of your
fierce bolt drive to a distance the foe-men from afar. You
give us wealth in corn and cattle and make your admirers
praise to gain strength and riches in previous metals.

अ यमन्तवृषमवासो अगमन तीव्राः सोमां

बहुलान्तास इन्द्रम् । नाहं दापानं मधवा

नि यैसन् नि सुन्वते वहति भूरि वामम्

॥ ८ ॥

The wealthy bold king to whose heart strong Some-juice (the
juice of the herbs of Soma-group) giving strength to strong
ones and accompanied with thick residue go, does not
restrict his bounty to giver of these juices and he gives much
wealth to Soma-presser.

उत्त प्रहामर्तिदीया जयति कृतमिव श्वघ्नी वि चिनोनि काले

यो देवकामो न धनं रुणद्धि समित् तं रायः

सृजति स्वधार्मिः

॥ ९ ॥

At proper time he (the giver of Soma-preparation) wins
advantage as a gambler piles his gains. The ruler gives

riches blessed with corns to him who desirous of serving learned men and performing Yajnas does restrict his money.

गोभिष्टरेमार्पति दुरेवां यवेन वा क्षुधं पुरुहूत विश्वे ।

वयं राजसु प्रथमा धनान्परिष्टासो वृजुनीभिर्जयेम ॥ १० ॥

May we overcome all trouble-some indigence or ignorance with cows or with vedic speeches, may we over-come hunger with corn and may we first in rank allied with princes acquire possessions with our own exertion.

बृहस्पतिर्नः परि पातु पृथादुतोत्तरस्मादधरादधायोः ।

इन्द्रः पुरस्तादुत मध्यतो नः सखा सखिभ्यो

वरिवः कृणोतु

॥ ११ ॥

May Brihaspati, the Lord of Vedic speeches protect us from behind, from above and from below region from wicked, may mighty ruler guard us from front side and from the centre and may he like friend to friends vouch-safe accommodation and freedom.

१०६० ॥ ऋषिः—भरद्वाजः ॥ देवता—बृहस्पतिः ॥ छन्दः—त्रिष्टुप् ॥

HYMN 90

Seer—Dharadvajah. Subject-matter-Brihaspatih. Metre Tristup.

यो अद्भिभित् प्रथमजा ऋतावा बृहस्पतिराङ्गिरसो हविष्मान् ।

द्विर्हज्मा प्राधर्मसत् पिता न आ रोदसी

वृषभो रोरवीति

॥ १ ॥

Brihaspatih, the fire of the cloud which is the breaker of cluds, which is the first created object and bearer of water, which is the product of cosmic flames and possessor of libations in Yajna, which moves in two ways (shining and thundering) which possesses enormous heat and is our protector and which is pourer of rain and which roars loudly in heaven and earth.

जनाय चिद् य ईषत उ लोकं बृहस्पतिर्देवहूतौ चकार ।
 धनं वृत्राणि वि पुरो दर्दरीति जयञ्छत्रैरमित्रान्
 पृत्सु साहन् ॥ २ ॥

This fire which makes room for the man of activity in the Yajna performed for the *Yajnadevas* smiting the clouds, breaks their grouping forts, and quelling the residues in battles conquer the foe-like clouds.

बृहस्पतिः समजयद् वसूनि महो वृत्रान् गोमतो देव एषः
 अपः सिपासन्त्स्वर्प्रतीतो बृहस्पतिर्दन्त्यमित्रमर्कः ॥ ३ ॥

This wonderful fire conquer wealth and great stalls of cattles (causing rains) and it unchecked pouring pleasant rainy waters dispels by its thunder-bold the cloud which is unfavourable to people.

म० ८१ ॥ ऋषिः—अयास्य ॥ देवता—बृहस्पतिः ॥ छन्दः—त्रिष्टुप् ॥

HYMN 91

Seer—Ayasyah. Subject-matter-Brihaspatih-Metre-Tristup.

इमां धियं सप्तशीर्ष्णां पिता न ऋतवेजातां बृहतीमविन्दत् ।
 तुरीयं स्वञ्जतयद् विश्वजन्योऽयास्य
 उक्थमिन्द्राय शंसन् ॥ १ ॥

The performer of Yajna desiring the well-being of world and firm in his intention says :—

I firm in intention and desirous of universal well-being offering the adoration to Almighty God preach my fourth generation this vedic knowledge and speech which contains seven metres, is comprehensive, is produced by God and has been received by my grand-father and father.

ऋतं शंसन्त ऋतु दीर्घ्याना दिवस्पुत्रासो असुरस्य वीराः ।

विप्रैः पदमङ्गिरसो दधाना यज्ञस्य धामं
प्रथमं मनन्त

॥ २ ॥

The men of austerity and compitent in the sience and procedures of Yajna praising the truth, adopting the easy way of life, possessing dexterity and bold in performing the Yajna and occupying the rank of most wise one give first place to practice of Yajna.

हंसैरिव सखिभिर्वावदङ्गिरश्मन्मयानि नहन्ता व्यस्यन् ।

बृहस्पतिरभिकर्त्तुः क्रद् गा उत प्रास्तौदुक्च

विद्वाँ अगायत्

॥ ३ ॥

The master of vedic speech and knowledge with the friend devotees of prayer like swans loosening the rocky binderances pronounces the vedic verses, proposes the singing of saman and sings.

अवो द्वाभ्यां पर एकया गा गुहा तिष्ठन्तीरनृतस्य सेतौ ।

बृहस्पतिस्तमसि ज्योतिरिच्छन्नुदसा आकर्वि

दि तिस्र आवः

॥ ४ ॥

The master of vedic knowledge and speech makes apparent the kind of speeches (known as para, pashyanti and Madhyama) which rest hidden in the races of heart, below the mouth and throat and away from the waist in the bond of the darkness of ignorance. He desiring to create light in the darkness spread the beams of light and manifests these three.

विभिद्या पुरं शयथेमपाचीं निक्षीणिं साकमुदधेरकृन्तत् ।

बृहस्पतिरुषसं सूर्यं गामुर्कं विवेद स्तनयभिष्व द्यौः ॥ ५ ॥

Brihaspatih, the fire cleaving the plentiful waters tending below, together with cloud makes apparent the trio of dawn, sun and sun-beams. This thundering finds the lightning luminous like day.

इन्द्रो वलं रक्षितारं दुधानां कुरेणैव वि चकर्त रवेण ।

स्वेदाञ्जिभिराशिरमिच्छमानोऽरौदयत्

पुणिमा गा अमुष्णात्

॥ ६ ॥

This air cleaves the darkness of cloud (Vala) which keeps concealed water-milking ray through roar like hands and liking the cooperation with the moistening *Maruts*, the forces of air destroys the cloud and steals away the sun-beams resting hidden.

स ई सत्येभिः सखिभिः शुचद्भिर्गोघायमं वि घनसैरदरदः ।

ब्रह्मणस्पतिर्षुषभिर्वराहैर्धर्मस्वेदेभिर्द्रविणं व्याप्नोति ॥ ७ ॥

This air together with the true, luminous and wealth-giving *Maruts* cleaves this darkness of cloud which conceals the rays of sun. The air which is the protector of corn with the clouds tending towards rainfall and sending out the drops, brings wealth to people.

ते मत्येन मनसा गोपति गा इयानास इषणयन्त धीभिः ।

बृहस्पतिर्मिथोअवधपेभिरुदसियां असृजत स्वयुग्भिः ॥ ८ ॥

These *Maruts* (the atmospheric winds) restoring the rays of sun with true force and tend to make the sun restored of rays. The sun through the cooperating *Maruts* protecting each other from odstructive clouds restore out the rays of it the sun.

तं वर्धयन्तो मृतिभिः शिवाभिः सिहमिव नानदतं सघस्ये ।

बृहस्पतिं वृषणं शूरसातौ भरेभरे अनु

मदेम जिष्णुम्

॥ ९ ॥

Let us make, this air entirely filled up through our benevolent deeds in the Yajnas performed by heroes. This air roars in atmospheric region like a lion and is over-powering and pourer of the rains.

यदा वाज्रमसनद् विश्वरूपमा धामरुक्षदुत्तराणि सद्य ।

वृहस्पतिं वृषणं वर्धयन्तो नाना सन्तो

विभ्रतो ज्योतिरासा

॥ १० ॥

The sun-beams containing splendour, scattering themselves in all directions, strengthen the sun when this (sun) gives various wealths of grain, rises high in heaven and mounts over the regions of north direction (i. e. when the sun enters in the north solstice).

सत्यामाशिषं ऋणुता वयोधै क्रीरि चिद्वचर्थ्य स्वेभिरेवैः ।

पथा मृधो अपं भवन्तु विश्वास्तद् रोदसी

मृणुतं विश्वमिन्वे

॥ ११ ॥

O men of wisdom, for the attainment of grains you fulfil your blessings and protect the devotee of prayers with your knowledge and activities. May all the evils, thereafter, be away from us. O teacher and preacher, you both hear of our calls as you love all.

इन्द्रो मृहा मंहतो अर्णवस्य वि मूर्धानमभिनद्वृद्धस्य ।

अहन्नहिमरिणात् सप्त सिन्धून् देवैर्वावापृथिवी

प्रावतं नः

॥ १२ ॥

The sun with its power cleaves assunder the head (top) of the cloud retaining waters, smites the cloud and sets the flood of waters flow. May the earth and heaven become the sources of our protection with their wonderful operations.

४०६२ ॥ ऋषिः—१-१२ प्रियमेधः; १६-२१ पुरुहन्मा ॥ देवता—इन्द्रः

छन्दः—१-३ गायत्री, [४-७, ९-१२ अनुष्टुप्; ८, १३ पङ्क्तिः; १४, १५ बृहती]; १६-२१ वर्हन्तः प्रगायः (समा-बृहती + विषमा-सत्रोबृहती)

HYMN 92

Seer—1-12 Priyamedhah; 13-21 Puruhanma. Subject-matter—Indrah. Metre—1-3 Gayatri 4-7, 9-12 anustup; 8-13

Panktiḥ; 14-15 Brihati 16-21 Barhataḥ Pragathah (Sama-brihati Vishama-Satobrihati)

अभि प्र गोपतिं गिरेन्द्रमर्चं यथा विदे ।

सुनुं सत्यस्य सत्यतिम्

॥ १ ॥

O Man, you, for knowing every thing exactly and accurately adore with vedic verses the Almighty God who is the lord of earth and sun, who is protector of righteous men and who is the initiator of truth.

आ हरयः ससृज्जिरेऽरुपीरधि बृहिर्षि ।

यत्राभि संनवाग्नेहे

॥ २ ॥

The men in the Yajna (Varhisi) have enkindled the fire abaze where we adore and pray.

इन्द्राय गाव आशिरं दुदुहे वृज्जिणे मधु ।

यत् सीमुपह्वरे विदत्

॥ ३ ॥

The Devotees (Gavah) for attaining the Almighty God who holds thunder-belt milk out favourable knowledge (Madhu) when He finds these devotees in His nearest position.

उद् यद् ब्रध्नस्य विष्टर्षं गृहमिन्द्रश्च गन्वहि ।

मध्वः पीत्वा संचिबहि त्रिः सप्त सख्युः पदे ॥ ४ ॥

I, the disciple and Indra, the preceptor when reach vast refuge (Griha) of great controlling God drinking the knowledge of twenty one elements of rare body (Sukshma sharira) unite us with the knowledge and happiness of God who is our friend.

अर्चतु प्रार्चतु प्रियमेधामो अर्चत ।

अर्चन्तु पुत्रका उत पुरं न धृष्णवर्चत

॥ ५ ॥

O performers and lovers of Yajna and intellect, You sing song of Almighty God like the fort free from fears, praise

Him, adore Him and invoke Him. Let the children supplicate Him.

अथ स्वराति गर्गरो गोधा परि सनिष्वणत् ।

पिङ्गा परि चनिष्कददिन्द्राय ब्रह्मोद्यतम् ॥ ६ ॥

Let there be hymn upraised in praise of Almighty God, Let the violin (viol) sound loudly, let the lute send out its voice with might and let the string of bow shrill His song loudly.

आ यत् पतन्त्येन्यः सुदुघा अनपस्फुरः ।

अपस्फुरं गृभापत् सोममिन्द्राय पातवे ॥ ७ ॥

When the powers of firm intelligence which nulk out all the desired ends and which possess all good activities, arrive at or develop grasp all-pervaing All-creating God for the guard and guidance of soul.

अपादिन्द्रो अपादिग्निर्विश्वे देवा अमत्सत ।

वरुण इदिह क्षयत् तमापो अभ्यन्निषत् वत्सं

संशिश्वरीरिव ॥ ८ ॥

The mighty sun drinks the waters of this world, also the fire drinks the libations of Yajna and all the cosmic forces fill them with worldly glamour. In all these activities verily Divine power becomes capable and responsible. The subjects of the world worship Him like the cows to their calf.

सुदेवो असि वरुण यस्य ते सप्त सिन्धवः ।

अनुक्षरन्ति काकुद् सूर्म्यं सुषिरामिव ॥ ९ ॥

O Divinity, you are the glorious divine power of that of you the seven cases of grammatical operation like one flood of steams flow to the throat of living human-beings.

यो व्यतीरकाणयत् सुयुक्ताँ उप दाशुषं ।

तुक्वो नेता तदिद् वपुरुषना यो अमुच्यत ॥ १० ॥

That All-pervading He (God) who creates the moving and well—arranged worldly objects for the enjoyment of the soul (Dashushe), who relieves from all pains the man who is in His close contact and who is sower of seed in matter, is our leader.

अतीदृ शक्र औहत इन्द्रो विद्या अति द्विषः ।

भिनत् कनीनं ओदनं पच्यमानं पुरो गिरा ॥ ११ ॥

The mighty powerful Divinity destroys all the obstructive forces at the shining sun cleaves through the cloud smitten by the thundering-bolt.

अर्भको न कुमारकोऽर्थि तिष्ठन्नव रथम् ।

स पक्षन्महिषं मृगं पित्रे मात्रे विभुक्रतुम् ॥ १२ ॥

As a young child mounts his newly faishioned car so the Almighty God for the sun and for the earth (pitre matre) holds the vast cloud of which serves multifarious purposes.

आ नू सुशिप्र दंपते रथं तिष्ठा हिरण्ययम् ।

अथ द्युक्षं संचेवहि सुहस्तपादमरुषं

स्वस्तिगामनेहसम् ॥ १३ ॥

O Lord of home, O possessor of beautiful chins you have mounted on the car of body endowed with all the luminous organs. Let you and all of us attain the self—refulgent Divinity who has thousands of movements, who is all-bliss, free from evils and luminous among all luminaries.

तं धेमिन्त्या नमस्विन उषं स्वराजमासते ।

अर्थं चिदस्य सुधितं यदेतव आवर्तयन्ति दावने ॥ १४ ॥

The men devoting them in obeisance of Almighty Divinity for arriving at the destined aim of His attainment and surrendering their spirits in Him repeat their efforts too and thus enjoy the communion with Him.

अनु प्रत्नस्यौकसः प्रियमेधास एषाम् ।

पूर्वामनु प्रयति वृत्तर्वादिषो द्वितप्रयस आशत ॥ १५ ॥

The men for whom the wisdom and Yajna are dear and who have left the intent and practice of violence and are engaged in doing good among these people, following (command) of the eternal abode of people, the All-abiding God act according to previous course of perseverance.

यो राजा चर्षणीनां याता रथेभिरधिगुः ।

विश्वासां तृता पृतनानां ज्येष्ठो यो वृत्रहा गृणे ॥ १६ ॥

I praise the Almighty God who is the paramount lord of peoples who is the uninterrupted moving force with His wonderful worlds, who is pre-eminent and queller of all the calamities and slayer of vritra, the cloud.

इन्द्रं तं शुम्भ पुरुहन्मन्त्रवसे यस्य द्विता विधर्तरि ।

हस्ताय वज्रः प्रति धायि दर्शतो महो दिवे न सूर्यः ॥ १७ ॥

O man of ignorance quelling quality, you for aid describe the qualities of that strong God whose two fold action, the mercy and dispensing of justice are manifest on the learned one, whose shining bolt is held by Him for the resistance (Hastaya) of obstructive forces as the sun is held for the light.

नक्रिष्टं कर्मणा नशद् यश्चकारं सदावृधम् ।

इन्द्रं न यज्ञैर्विश्वगृत्तमृभ्वंसमष्टं धृष्णो जसम् ॥ १८ ॥

None through act and through good Yajna-performances deprived of knowledge attains that Almighty Divinity who works and strengthens the world, who is praised by all, resistless, daring and bold in might.

अषाब्धमुग्रं पृतनासु सासहिं यस्मिन् महीरुजयः ।

स धेनवो जायमाने अनोनवर्धावः

क्षामो अनोनवुः

॥ १९ ॥

The vedic hymn adore Him and also the earth and heaven bow to Him on whose manifestation the grand celestial and terrestrial bodies, bear motion, who is the potent conqueror and invincible in war.

यद् द्यौर् इन्द्र ते शतं शतं भूमीरुत स्युः ।

न त्वा नृचिन्तसहस्रं सूर्या अनु न जातमष्ट रोदसी ॥ २० ॥

O Almighty Divinity, you are the holder of thunder-bolt. Had these been a hundred heavens and a hundred earths and even thousand suns, the whole created world and also the inherent power of electricity (Rods) would not have matched you in your grandeur.

आ प्रप्राथ महिना वृष्ण्या वृषन् विश्वा शविष्ठु शर्वसा ।

अस्माँ अंब मघवन् गोमति

व्रजे वञ्चिन्त्रिभिरूतिभिः

॥ २१ ॥

O giver of happiness, O powerfully strong one, O worshipable one, you have expanded all the activities of bravery. O Lord, you guard us in attaining the stall of cows or in treading the path of learned devotees through your wondrous protective powers.

सू० ६३ ॥ ऋषिः—१-३ प्रगाथः ४-८ देवजामयः ॥ देवता—इन्द्रः ॥

छन्दः—गायत्री ॥

HYMN 93

Scer—1-3 Pragathah, 4-8 Devajamayah. Subject. matter-Indrah. Metre-Gayatri.

उत् त्वा मन्दन्तु स्तोमाः कृणुष्व राधो अद्रिवः ।

अव ब्रह्मद्विपो जहि

॥ १ ॥

O holder of thunder, may our hymns or set of praises give great delight. You display your bounty. You drive off them who are opponent of prayer and knowledge.

पदा पूर्णैराघसो नि बाधस्व मुहौ असि ।

नहि त्वा कश्चन प्राति

॥ २ ॥

O Almighty God, you are mighty. There is none to equal you, You abstract the fowl play of the parsimonious men the unrighteous ones by your word (Pada), the vedic knowledge.

त्वमीशिषे सुतानामिन्द्र त्वमसुतानाम् ।

त्वं राजा जनानाम्

॥ ३ ॥

O Almighty God, you are the Sovereign of the people and rules over those things which are produced and also the things which are not produced or created but eternal

ईह्यन्तीरपस्युव इन्द्रं जातमुपासते ।

भेजानासः सुवीर्यम्

॥ ४ ॥

The subjects (of the world) acquiring knowledge, desiring to perform good acts and attaining the excellent power have communion with Almighty God who is manifest in the world.

त्वमिन्द्र बलादाधि सहसो जात ओजसः ।

त्वं वृषन् वृषेदसि

॥ ५ ॥

O Almighty God, you are mighty one are strong one You are evinced and manifest from your strength, victory and power.

त्वमिन्द्रासि वृत्रहा व्यन्तरीक्षमतिरः ।

उद् धामस्तम्ना ओजसा

॥ ६ ॥

O Almighty God you are the dispeller of darkness (ignorance), you have spreaded the firmament and you have uphold the heaven with you might.

त्वमिन्द्र सजोषममर्कं विभर्षि वाहोः ।

वज्रं शिशान् ओजसा

॥ ७ ॥

Ō Almighty Divinity, you whetting the thunder-bolt with might and you hold the lightning that properly suits to you.

त्वमिन्द्राभिभूरसि विश्वा ज्ञातान्योर्जसा ।

स विश्वा भुव आमवः ॥ ८ ॥

Ō Almighty God, you are preeminent over all creatures by your strength and vigour. You pervade all that exists.

४० ६४ ॥ ऋषिः—कृष्णः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१-३, १०, ११
त्रिष्टुप्; ४-९ जगती ॥

HYMN 94

Seer Krishnah. Subject-matter-Indrah. Metre-1-3, 10, 11 Tristup ; 4-9 Jagati.

आ यात्विन्द्रः स्वर्पतिर्मदाय यो धर्मेणा तूजानस्तुविष्मान् ।

प्रत्वक्षाणो अति विश्वा सहास्यपरेण

महता वृष्ण्येन ॥ १ ॥

Let the sovereign King who is strong active by righteous acts, who is over-powerer of all the conquering forces with his great vigorous unlimited power come to us for our pleasure.

सुष्ठामा रयः सुयमा हरीं ते मिम्यक्ष वज्रो नृपते गर्भस्तौ ।

शीमे राजन्तसुपथा याद्वर्षाङ् वर्धाम

ते पपुषो वृष्ण्यानि ॥ २ ॥

Ō mighty ruler, your chariat is firm-seated, your horses are submissive and easily managed and your hands hold the weapon firmly grasped. Ō King, you are the ruler of people, you come quickly before us and we will increase your protective power.

एन्दुवाहो नृपतिं वज्रबाहुमुग्रमुग्रासस्तविपासं एनम् ।

प्रत्वक्षसं वृषभं सत्यशुष्ममेमस्मत्रा सध्रमादौ वहन्तु ॥ ३ ॥

Let the bearers of king who are strong enough, active and co-participants in enjoyment, bring amongst us this king who is the sovereign of men, holder of thunder like weapon, mighty, bigorous, possessor of conquering might and endowed with real vigour.

एवा पतिं द्रोणसाचं सचैतसमूर्जं स्कम्भं धरुण आ वृषायसे ।
 ओजः कृष्व सं गृभाय त्वे अप्यसो यथा
 केनिषानामिनो वृधे ॥ ४ ॥

O ruler, thus, you work like a bold one in support of the man who is supporter, full of knowledge and pillar of the vigour. You prepare your energies and collect that vigour in you and like the master you stand for the progress of wise men.

गमन्नस्मे वसुन्या हि शंसिषं स्वाशिषं भरमा याहि सोमिनः ।
 त्वमीशिषे सास्मिन्ना सत्ति वृद्धिर्घनाधृष्या
 तव पात्राणि धर्मेणा ॥ ५ ॥

May the valuable wealth, so will I pray, come to us. You come to the Yajna of the men performing Yajnas, you are the ruler of people, you sit on this grass-seat and your protective powers are violable according to the command of religious law.

पृथक् प्रापन् प्रथमा देवहूतयोऽकृष्वत श्रवस्यानि दुष्टरा ।
 न ये शेकुर्यज्ञियां नार्वमारुहमीमैव
 ते न्यविशन्त केपयः ॥ ६ ॥

The most prominent devotees of Divine adorations, advance onward in various walk of life and they perform the deeds of tremendous difficulties and consequences. They who could not succeed to ascend the ship of righteous deed, intent and purpose, sink down in desolation trembling with alarm

एवैवापागपरे सन्तु दृढयोश्चि येषां दुर्बुजं आयुयुजे ।
 इत्था ये प्रागुपरे सन्ति दावने पुस्तणि
 यत्र वयुनानि भोजना ॥ ७ ॥

In this way others who are evil-minded be left desolated. They whose incontrollable organs have come to control be placed in good position and they who are to surrender them in resignation of worldly attachments in which are performed many good deeds and are possessed of many supporting means enjoy great delight in the world.

गिरिरिजान् रेजमानां अथारयद् द्यौः क्रन्दन्तरिक्षाणि कोपयत्
 समीचीने धिषणे वि प्रभायति वृष्णः
 पीत्वा मदं उक्थानि शंसति ॥ ८ ॥

Almighty self-refulgent Divinity (Dyaun) supports the quickly moving clouds, He illuminates the luminaries the celestial space, He holds firm the twain of earth and sun connected with each other and He guarding the strong forces preaches (reveals) the vedic speech enjoying His blessedness.

इमं विभर्ति सुकृतं ते अङ्कुशं येनारुजामि मघवञ्छुक्रहजः
 अस्मिन्त्सु ते सर्वेने अस्त्योक्थं सुत इष्टौ
 मघवन् बोध्याभगः ॥ ९ ॥

O Almighty Divinity, I bear in to action your control that initiates in doing good undoing evils and through which you punish the men intending to trouble others. Under your this control there be my abode. O Bounteous Lord in the Yajna arranged you know our intentions.

गोभिष्टरेमामति दुरेवां यवेन क्षुधं पुरुहूत विश्वान् ।
 वयं राजभिः प्रथमा अनान्यम्मकैः
 वृजनेना जयेम ॥ १० ॥

May we overcome all trouble-some indigence or ignorance with cows or with vedic speeches, may we overcome hunger with corn and may we, first in rank, allied with princes acquire possessions with our own exertions.

बृहस्पतिर्नः परि पातु पृश्नादुत्तरेस्मादधरादवायोः ।

इन्द्रः पुरस्तादुत मध्यतो नः सखा सखिम्यो

वरिवः कृणोतु

॥ ११ ॥

May Brihaspati, the Lord of vedic speeches protect us from behind, from above and from below region from wicked may mighty ruler guard us from front side and from the centre and may like friend to friends be vouchsafe accomodation and freedom.

मृ० ६५ ॥ ऋषिः—१ गृत्समदः; २-४ सुदाः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१ ऋष्टिः; २-४ शक्वरी ॥

HYMN 95

Scer—I Gritsamadah ; 2-4 Sudah. Subject—matter-
Indrah. Metre—I Ashtih ; 2-4 Shakvari.

त्रिकंदुकेषु महिषो यवाशिरं तुविशुष्मस्तुपत् सोममपिबद्

विष्णुना सुतं यथायशत् ।

स ई ममाद् महि कर्म कर्तवे महामुरुं सैनं सश्वद् देवो

देवं सत्यमिन्द्रं सत्य इन्दुः

॥ १ ॥

The man of sharp understanding power who is great in attainments being satisfied in his three kinds of progresses (the physical, social and spiritual) drinks the Soma-juice mixed with barley pressed by a man of comprehensive knowledge (Vishnu) and as he desires this Soma-juice gladden the great man of long standing to perform the great deed and that man pious, truthful and possessor of wondrous powers attains the unity with this Almighty God who Himself is truthful.

प्रो ष्वस्मै पुरोरथमिन्द्राय शुषमर्चत ।

अभीर्के चिदु लोकक्रुर् संगे समत्सु वृत्रहास्माकं बोधि

चोदिता नभन्तामन्यकेषां ज्याका अधि धन्वसु ॥ २ ॥

O people, you appreciate the power of this mighty ruler which makes the strength of foe-men vanish and set the chariot in the foremost place. He gives us room and encourages us in closest place, in get together and in the battles. He has been known as the dispeller of foe men. Let the weak bow-strings of wicked break upon the bow.

त्वं सिन्धूरवासजोऽधराचो अहन्नर्दिम् ।

अशत्रुरिन्द्र जज्ञिषे विश्वं पुष्पसि वार्यं तं त्वा परिं व्वजामहे

नभन्तामन्यकेषां ज्याका अधि धन्वसु ॥ ३ ॥

O mighty ruler, you have made the stream flow down, you have destroyed the mortifying trouble, you have become foeless, you preserve the grain produced in water and we embrace that of you. Let the weak bow strings of wicked break upon bow.

विं पु विश्वा अरातयोऽर्यो नशन्त नो धियः ।

अस्तासि शत्रवे वृधं यो न हन्तु जिघांसति या ते रातिर्ददिवसु

नभन्तामन्यकेषां ज्याका अधि धन्वसु ॥ ४ ॥

Let all our miseries and bad designs be destroyed, you, O mighty ruler, chast bolt upon that foe who desires to kill us and your generous bounty gives us wealth. Let the weak bow-strings of wicked break upon bow.

मू० ६६ ॥ ऋषिः—१-१० पूरणः; ६-९ ब्रह्मा च, भृवङ्गिराश्च, १०

ब्रह्मा च; ११-१६ रक्षोहाः; १७-२३ ब्रह्मा; २४ प्रचेताः ॥ देवता—१-५

इन्द्रः; ६-१०, १७-२३ यक्षनाशनम्, ११-१५ गर्भदोषनाशनम्; २४

दुःखज- नाशनम् ॥ छन्दः—१-८ त्रिष्टुप्; ९ शक्वरीगर्भा जगती; १०-

१८ अनुष्टुप्; १९ ककुम्भत्यनुष्टुप्; २० चतुष्पदा गुरिगुणिक; २१

उपरिष्ठाद् विराट् बृहती; २२ उष्णिगर्मा निचुदनुष्टुप् २३ पथ्यापङ्क्तिः;
[२४ अनुष्टुप्] ॥

HYMN 96

Seer—1-10 Puranah ; 6-9 Brahma cha ; Bhriugangira-
sacha ; 10 Brahmancha ; 11-16 Rakshohah ; 17-23 Brahma ;
24 Pracheta Subject-matter-1-5 Indrah ; 6-10 17-23
Yakshmanashanam 11-17 Garbha-doshanashanam : 24
Duhsvappnanashanam. Metre-1-8 Tristup ; 9 Shakvarigarbha
Jagati ; 10-18 Anustup ; 19 Kakummatyanustup ; 20
Chatuspada Bhurigushnik ; 21 Uparistad Virad Brihati ; 22
Ushniggarbha Nichridanustup ; 23 Pathyapankti ; 24
Anustup.

तीव्रस्याभिव्यसो अस्य पाहि सर्वथा वि हरी इह मुञ्च ।

इन्द्र मा त्वा यजमानासो अन्ये नि रीरमन्

तुभ्यमिमे मुतासः

॥ १ ॥

O mighty ruler, you drink this strong draught of this cerial
preparation, unyoke your horses which may carry all the
chariots, let not other *Yajmanas* slay you, as for you here
are juices of Soma kept ready.

तुभ्यं सुतास्तुभ्यं सोत्वासस्त्वां गिरः श्वाभ्या आ हंपन्ति ।

इन्द्रेदमद्य सर्वनं जुषाणो विश्वस्य विद्वाँ

इह पाहि सोमम्

॥ २ ॥

O mighty ruler, juices of herbs effused are yours and yours
are also the juices to be pressed, our resonant praise songs
invite you, O mighty one pleased with this Yajna and
knowing all of the worldly affairs come hither and guard
the kingdom (Soma).

य उशता मनसा सोममस्मै सर्वहृदा देवकामः सुनोति ।

न गा इन्द्रस्तस्य परा ददाति

प्रशस्तमिच्चारुमस्मै कुणोति

॥ ३ ॥

The mighty ruler does not crushes out the voices of the man who desiring to be *Deva*, the wonderful one effuses soma-juice with devoted mind and yearning heart for this king and he treats him (the presser of soma) well.

अनुस्पष्टो भवत्येषो अस्य यो अस्मै रेवान् न सुनोति सोमम् ।

निररुत्तौ मघवा तं दधाति ब्रह्मद्विषो

हन्त्यनानुदिष्टः

॥ ४ ॥

The mighty ruler becomes clearly favourable to this man who like a rich man presses soma juice for him. He supports the man (presser of juice) in his bended arms and slays him who stands against God and knowledge-

अश्वयन्तो गव्यन्तो वाजयन्तो हवामहे त्वोपगन्तवा उ ।

आभूषन्तस्ते सुमतौ नवायां वयमिन्द्र

त्वा शुनं हवेम

॥ ५ ॥

O mighty ruler, we desiring horses, desiring land, desiring grain call on you to come to us. O strong one, may we occupying proper place in your good intention easily call on you.

मुञ्चामि त्वा हविषा जीवनाय कर्मज्ञातयस्मादुत्त राजयस्मात् ।

ग्राहिर्जग्राह यद्येतदेनं तस्या इन्द्राग्नी

प्र मुमुक्तमेनम्

॥ ६ ॥

O man, I, the physician set you free by this medicinal oblatory preparation from the unknown decline and from consumption for your life. Let the electricity and fire free him from rehenumatic affection if it has grasped this man.

यदि क्षितायुर्येदि वा परेतो यदि मृत्योरन्तिकं नीति एव ।

तमा हरामि निःकृतेरुपस्थादस्पाशमेनं शतशरदाय ॥ ७ ॥

Be his days ended, be he in a serious condition and be he brought to death already I, the physician bring him out of the lap of destruction and save him to live a life lasting a hundred autumns.

सहस्राक्षेण शतवीर्येण शतायुषा हविषाहर्षमेनम् ।

इन्द्रो यथैनं शरदो नयात्यति विश्वस्य

दुरितस्य पारम्

॥ ८ ॥

I have restored him to health with the medicine named shatavirya which has hundred-powered potency, thousand-powered potency and has the power to make one lead the life of hundred years. Let the mighty physician lead him safe for a hundred autumns and to the farther shore of disease and pains

शतं जीव शरदो वर्षमानः शतं हैमन्ताञ्छतमु वसन्तान् ।

शतं तु इन्द्रो अग्निः संविता बृहस्पतिः

शतायुषा हविषाहर्षमेनम्

॥ ९ ॥

O man, you increasing your strength live a hundred autumns live through a hundred springs and a hundred winters. Let electricity, fire, sun and air through the medicine lasting hundred years' life restore him for hundred autumns.

आहर्षमविदं त्वा पुनरागाः पुनर्णवः ।

सर्वाङ्ग सर्व ते चक्षुः सर्वमायुश्च तेऽविदम्

॥ १० ॥

So I have found and rescued you O man and you have now returned with renewed youth. O you fit in whole of your members I have restored for you the sight and all the life,

ब्रह्मणाग्निः संविदानो रक्षोहा बाधतामितः ।

अमीवा यस्ते गर्भं दुर्णामा योर्निमाशये

॥ ११ ॥

Let the fire killing the germs attaining power with medicine (Brahmana) dispel the germ of disease named as Durnama which rests in grasping womb.

यस्ते गर्भममीवा दुर्णामा योर्निमाशये ।

अग्निष्टं ब्रह्मणा सह निष्क्रव्यादमनीनश्च

॥ १२ ॥

Let the fire with the aid of medicine and treatment destroy that flesh-eating germ which known as Durnama, bearing malignancy has found place in your grasping womb.

यस्ते हन्ति पुतर्धनं निषत्सुं यः सरीसृपम् ।

जातं यस्ते जिघांसति तमितो नाशयामसि ॥ १३ ॥

O Woman, I the physician drive away from here that germ of disease which destroys the sinking semen-seed, the settled seed and the moving embryo and which kills the born babe.

यस्त ऊरू विहरत्यन्तरा दम्पती शये ।

योनिं यो अन्तरोरेब्धिं तमितो नाशयामसि ॥ १४ ॥

I, the physician exterminate that germ of disease which divide your legs, which being a third lies between the married pair and which penetrates and licks your side.

यस्त्वा भ्राता पतिर्भूत्वा जारो भूत्वा निषद्यते ।

प्रजां यस्ते जिघांसति तमितो नाशयामसि ॥ १५ ॥

I, the physician exterminate from here that germ of disease which rests with you in borrowed form of brother, lover and husband and destroys your progeny.

यस्त्वा स्वप्नेन तमसा मोहयित्वा निषद्यते ।

प्रजां यस्ते जिघांसति तमितो नाशयामसि ॥ १६ ॥

I, the physician exterminate even that germ of disease which through darkness, or sleep deceive you, lies down by you and destroys your progeny.

अक्षीभ्यां ते नासिकाभ्यां कर्णाभ्यां छुबुकादधि ।

यक्ष्मं शीर्षण्यं मुस्तिष्काञ्जिह्वाया वि वृहामि ते ॥ १७ ॥

O patient, I, the physician drive away disease from your eyes, from your nostrils; from your ears, from your chin, from your head and brain and tongue.

ग्रीवार्भ्यस्त उष्णिहाभ्यः कीकसाभ्यो अनुक्यादि ।

यक्ष्मं दोषण्यं मंसाभ्यां बाहुभ्यां वि वृहामि ते ॥ १८ ॥

I drive away disease from your necktendons and neck, from the breast-bones and from the spine, from shoulders and from upper lower arms.

हृदयात् ते परि क्लोम्नो हलीक्ष्णात् पार्श्वोभ्याम् ।

यक्ष्मं मत्तस्नाभ्यां प्लीहो यक्नस्ते वि वृहामसि ॥ १९ ॥

I drive away disease from viscera and all within, from rectum, from the heart, from kidneys, liver and from spleen.

आन्त्रेभ्यस्ते गुदाभ्यो बनिष्ठोरुद्रादधि ।

यक्ष्मं कुक्षिभ्यां प्लाशेर्नाभ्या वि वृहामि ते ॥ २० ॥

I drive away disease from intestines from rectum from bowls, from stomach from sides and side voids.

ऊरुभ्यां ते अष्टीवद्भ्यां पार्श्विभ्यां प्रपदाभ्याम् ।

यक्ष्मं भसच्चं श्रोणिभ्यां भासदं भंससो

वि वृहामि ते

॥ २१ ॥

I drive away disease from thighs, from knee-caps, from heels and from the fore part of feet, from hips, from stomach and from groin.

अस्थिभ्यस्ते मुञ्जभ्यः स्तार्धभ्यो धुमर्निभ्यः ।

यक्ष्मं पाणिभ्यामङ्गुलिभ्यो नखेभ्यो वि वृहामि ते ॥ २२ ॥

I drive away disease from what is voided from within from fingers, from hair, from nails, from all your self and from top to toe, from bones, from marrowls, from nerves and from veins.

अङ्गैरङ्गो लोभ्निलोभ्नि यस्ते पर्वणिपर्वणि ।

यक्ष्मं त्वचस्यं ते वयं कुक्ष्यपस्य वीवर्हेण

विष्वञ्चं वि वृहामसि

॥ २३ ॥

I drive away disease from every member of the body, from every hair, from every joints and drive away infection from

skin and all disease through the endeavour of the men possessing the knowledge of rare things.

अपेहि मनसस्पते पक्राम परश्चर ।

पुरो निर्वृत्या आ चक्ष्व बहुधा जीवतो मनः ॥ २४ ॥

Let this dream having its impact on mind depart and vanquish away. Let destruction be seen away from us. The mind of living man has manifold activities.

सू० ६७ ॥ ऋषिः—कलिः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१; २ बार्हतः
प्रगाथः (बृहती + सतोबृहती); ३ बृहती ॥

HYMN 97

Seer—Kaliḥ. Subject-matter—Indrah. Metre—1-2
Barhataḥ Pragathah (Brihati Satobrihati); 3 Brihati.

वयमेनमिदा ह्योऽपीमिह वज्रिणम् ।

तस्मा उ अद्य समना सुतं भुरा नूनं भूषत श्रुते ॥ १ ॥

We here verily yesterday let this brave man drink the soma-juice. So to day offer him equipped with bolt the pressed juice for his strength, O man you adorn him with the knowledge of what is to hear.

वृकश्चिदस्य वारण उरामश्चिरा वयुनेषु भूपति ।

सेमं न स्तोमं जुजुषाण आ गृहीन्द्र प्र चित्रया धिया ॥ २ ॥

Even the wolf, the savage beast that rends the sheep adhere to the path of his (the brave mans') decrees. So, O mighty ruler, you graciously accepting this our praise come to us with wondrous thought.

कदू न्वश्रुस्याकृतमिन्द्रस्यास्ति पौंस्यम् ।

केनो नु कं श्रोमतेन न शुश्रुवे जनुषः परि वृत्रहा ॥ ३ ॥

What are those manly deed of vigour and admiration that this mighty ruler has not done ? Who has not heard his glorious title as the Vritra-slayer from his inception ?

मू० ६८ ॥ ऋषिः—शंयुः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—वाहंतः प्रगाथः
(बृहती × सतोबृहती) ॥

HYMN 98

Seer—Shanyuh; Subject-matter-Indrah. Metre—
Barhatah Pragathah (Brihati Satobrihati).

त्वामिद्धि हवामहे साता वाजस्य कारवः ।

त्वां वृत्रेधिन्द्र सत्पतिं नरस्त्वां काष्ठास्वर्धतः ॥ १ ॥

O Almighty God, we the men of wisdom and action in attainment of wealth call you only. O protector of good men, people call you in the war and the men of horses in their races and travels call you,

स त्वं नश्चित्र वज्रहस्त धृष्ण्या मह स्तवानो अद्रिचः ।

गामर्षं रथ्यमिन्द्र सं किं सत्रा वाजं न जिग्युषे ॥ २ ॥

O Wondrous one, O holder of thunder-bolt, O lord of cloud and mountains, O Almighty God, that you being adored by men give us the horses to pull chariot and kine as the victorious man is given grain and wealth.

मू० ६९ ॥ ऋषिः—मेध्यातिथिः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—वाहंतः प्रगाथः (बृहती × सतोबृहती) ॥

HYMN 99

Seer—Medhyatithih. Subject-matter-Indrah. Metre—
Barhatah Pragathah (Brihati-Satobrihati).

अभि त्वा पूर्वपीतयु इन्द्र स्तोमैभिरायवः ।

समीचीनासं ऋभवः समस्वरन् रुद्रा गृणन्त पूर्यम् ॥ १ ॥

O Almighty Divinity, the men in general and the men enlightened with understanding possessing all decencies laud you with vedic hymns for their full protection. O strong one, the men of knowledge and strict discipline of celibacy praise and pray you.

अस्येदिन्द्रो वावृषे वृष्यं शवो मदे सुतस्य विष्णवि ।

अद्या तमस्य महिमानमायवोऽनु ष्ठुवन्ति पूर्वथा ॥ २ ॥

The Almighty God increases the strength, power etc of this soul born in His all-pervading bliss. The living men today even as of previous sing the praise of that majestic Power of Him.

सू० १०० ॥ ऋषिः—वृषेधः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—उष्णिक् ॥

HYMN 100

Seer—Nṛimedhah. Subject—matter--Indrah--Metre--Ushnik.

अद्या हीन्द्र गिर्वेण उपे त्वा कामान् महः संसृज्महे ।

उदेव यन्त उदभिः ॥ १ ॥

O Almighty God, we send our great wishes before you. O All-praised one, coming like floods followed by floods.

वार्यं त्वा यज्याभिर्यधेन्ति शूर ब्रह्माणि ।

वावृष्वंसं चिदद्विचो दिवेदिचे ॥ २ ॥

O mighty Lord, as the rivers swell the ocean so our prayers magnify the glory of yours who is grown in powers every day.

युञ्जन्ति हरीं हविरस्य गार्घ्यदोरौ रथं उरुयुगे ।

इन्द्रवाहा वचोयुजा ॥ ३ ॥

The natural forces with their praiseworthy functioning yoke the electricity and air (Hari) as carrier which are the bearers of powerful actions and disseminators of the words (sounds) with the chariot-linked world of this Divinity lasting for many ages.

सू० १०१ ॥ ऋषिः—मेध्यातिथिः ॥ देवता—अग्निः ॥ छन्दः—गायत्री

HYMN 101

Seer—Medhyatithih. Subject—matter--Agnih. Metre--Gayatri.

अग्निं दूतं वृणीमहे होतारं विश्ववेदसम् ।

अस्य यज्ञस्य सुकृतम् ॥ १ ॥

We choose to accept in our use this fire which gives motion, which heats the things, which is the means of attaining wealth and which accomplishes the task of this worldly affairs.

अग्निमग्निं हवीमभिः सदा हवन्त विष्पतिम् ।

हव्यवाहं पुरुप्रियम् ॥ २ ॥

O people, you ever take into use this refulgent and impellent fire with oblatory substances. This is the protector of creatures, carrier of oblations and operator of many favourable performances.

अग्ने देवाँ इहा वह जज्ञानो वृक्तवाहिपे ।

असि होता न ईड्यः ॥ ३ ॥

Let this fire bring the forces receipt of the oblatory substances and this is born for him who spreads the Yajna. This is giver as well as consumer of the world and deserves our praise.

सू० १०२ ॥ ऋषिः—विश्वामित्रः ॥ देवता—अग्निः ॥ छन्दः—गयत्री
HYMN 102

Seer—Vishvamitra. Subject-matter-Agni. Metre-Gayatri.

ईडेन्यो नमस्यस्तिरस्तमांसि दर्शतः ।

समग्निरिष्यते वृषा ॥ १ ॥

This fire is the subject of studies, praiseworthy it is the means of vision, it is the source of rain and this fire dispels away the darkness. This is enkindled for Yajna.

वृषो अग्निः समिष्यतेऽध्वो न देववाहनः ।

तं हविर्मन्त ईडते ॥ २ ॥

Like a horse this powerful fire which is the carrier of natural forces is enkindled for Yajna. The men having oblations describe the property of it.

वृषणं त्वा वयं वृषन् वृषणः समिधीमहि ।

अग्ने दीघतं बृहत्

॥ ३ ॥

We, the strong ones keep *Ablaze* this fire which is powerful and source of energy, great and refulgent.

स० १०३ ॥ ऋषिः—१ सुदीतिपुरुमीढो; २, ३ भगः ॥ देवता—अग्निः ॥

छन्दः—१, २ बृहती; ३ सतोबृहती ॥

HYMN 103

Scer—1. Sudite-purumidhau; 2, 3 Bhargah. Subject-matter-Agnih. Metre—1, 2 Brihati; 3 Satobrihati.

अग्निमीढिष्वावसे मार्यामिः शीरशौचिषम् ।

अग्निं राये पुरुमीढ्व श्रुतं नरोऽग्निं सुदीतये हृदिः ॥ १ ॥

O men of plentiful wealth, you for security with praises describe the powers of fire which has enhanced luminosity. You describe the qualities of fire for prosperity. O people, you take into use the fire known to all for illuminating the house.

अग्न आ याह्यग्निमिहोत्तरं त्वा वृणीमहे ।

आ त्वामनक्तु प्रयता हविष्मती यजिष्ठं बहिरासदे ॥ २ ॥

We choose this fire as the source of integration and disintegration. Let it come to our uses with its heating and impellent forces. Let the populaes disciplined and possessing oblational substances for knowing it entirely take it in to use.

अच्छा हि त्वा सदसः सुतो अङ्गिरः सुचश्चरन्त्यञ्चरे ।

ऊर्जो नपातं घृतकेशमीमहेऽग्निं यज्ञेषु पूर्व्यम् ॥ ३ ॥

In the grand performance of Yajnas the ladles (full of ghee) move frequently to offer oblations to this fire which is present in all the world and is the producer of flames. We praise in

our Yajnas this fire which is the maintainer of force, the centre of light and full of powers.

५०१०४ ॥ ऋषिः—१, २ मेध्यातिथिः; ३, ४ नृमेधः ॥ देवता—इन्द्रः

छन्दः—गार्हतः प्रगाथः (विषमा- बृहती × समा-सतीबृहती ॥

HYMN 104

Seer—1, 2 Medhyatithih ; 3, 4 Nrimedhah. Subject-matter-Indrah. Metre-Barhatah Pragathah (Vishama Brihati Sama satobrihati).

इमा उ त्वा पुरुषसो गिरौ वर्धन्तु या ममे ।

पावकर्वणाः शुचयो विपश्चितोऽमि स्तोमैरनूषत ॥ १ ॥

O God, the possessor of plentiful wealth, these prayers which are mine may magnify your glory. The wise men pure and pious shining like flames pray you with the set of prayers.

अयं सहस्रमृषिभिः सहस्कृतः समुद्रैव पप्रथे ।

सत्यः सो अस्य महिमा गृणे शर्वो यज्ञेषु विप्रराज्ये ॥ २ ॥

This Almighty Divinity like the vast space with seers spreads the strengthening ones in thousand ways. His grandeur is true. I in the Yajna which is realm of enlightened persons praise his power.

आ नो विश्वासु हव्य इन्द्रः समत्सु भूषतु ।

उप ब्रह्माणि सर्वनानि चतुर्हा परमज्या ऋचीषमः ॥ ३ ॥

May Almighty God who is invoked in all the wars, who is dispeller of ignorance and destroyer of our internal enemies (aversion etc) and who deserves all praise adorn our Yajna and prayers.

त्वं दाता प्रथमो राघं सामस्यसि सत्य ईशानकृत् ।

तुविद्युम्नस्य युज्या वृणीमहे पुत्रस्य शर्वसो मुहः ॥ ४ ॥

O Almighty Divinity, you are the first and best of all in sending bounteous gifts and you are true administrative power. We accept the alliance of the mighty son of strength which bears spreading fame.

सू० १०५ ॥ ऋषिः—१-३ वृमेघः; ४, ५ पुरुहन्मा ॥ देवता—इन्द्रः ॥
छन्दः—१, २, ४, ५ बाह्वलः प्रगाथः (१, ४ बृहती, २, ५ सतबृहती);
३ बृहती ॥

HYMN 105

Seer-1-3 Nrimedhah ; 4-5 Puruhanma. Subject-matter-
Indrah. Metre-1, 2, 4, 5 Barhatah Pragathah (1, 4 Brihati, 2,
5 Satobrihati) ; 3 Brihati.

त्वमिन्द्र प्रतूर्तिष्वाभि विश्वा असि स्पृघः ।

अगस्तिहा जनिता विश्वतूरसि त्वं तूर्य तरुष्यतः ॥ १ ॥

O mighty ruler, you in battles are the subduer of all hostile
encountering bands. You are the father of the subject. You
all-conquering cancelling the curse are the victor of the
vanquisher.

अनु ते शुष्मं तुरयन्तमीयतुः क्षोणी शिशुं न मातरा ।

विश्वास्ते स्पृघः क्षययन्त मन्यवै वृत्रं यदिन्द्र तूर्वसि ॥ २ ॥

O mighty ruler, the heaven and the earth cling close to your
victorious might as father and mother to their child. When
you attack the powerful enemy (vritra) all the hostile rivals
shrink and faint at your wrath.

इत ऊती वो अजरं प्रहेतारमप्रहितम् ।

आशु जेतारं हेतारं रथीतममर्तुतं तुग्र्यावृधम् ॥ ३ ॥

O people, you for your security go to the mighty ruler who
is mature in age and thought, who attacks and whom none
may attack, who is inciter, swift, victorious, best of
chariotcers and Vanquished strengthener of the man who
rends the enemies.

यो राजा चर्षणीनां याता रथैभिरधिगुः ।

विश्वासां तरुता पृतनानां ज्येष्ठो यो वृत्रहा गृणे ॥ ४ ॥

I praise the Almighty God who is the paramount lord of
people, who is uninterrupted moving force with His

wonderful words, who is pre-eminent and quell of all the calamities and slayer of vritra, the cloud.

इन्द्र तं शुम्भं पुरुहन्मन्त्रवर्त्ते यस्य द्विता विघर्त्तरि ।

हस्ताय वज्रः प्रति धायि दर्शतो महो दिवे न सूर्यः ॥ ५ ॥

O man of ignorance-quelling quality, you for aid described the qualities of that strong God whose two-fold action, the mercy and dispensing of justice are amnifest on the learned one, whose shining bolt is held by Him for the resistance of obstructive forces as the sun is held for the light.

सू० १०६ ॥ ऋषिः—गोपूक्त्यश्वसूक्तिनी ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—उष्णिक् ॥

HYMN 106

Seer-Gosuktyashvasuktinau. Subject-matter-Indrah. Metre-Ushnik.

तव त्पदिन्द्रियं बृहत् तव शुभ्रमुत कर्तुम् ।

वज्रं शिशाति धिषणा वरेण्यम् ॥ १ ॥

To that lofty energy of yours, your strength and your intelligence and your thunder-bolt for which we long your vedic speech and knowledge make keen.

तव द्यौरिन्द्र पौंस्यं पृथिवी वर्धति श्रवः ।

त्वामापः पर्वतासथ दिन्विरे ॥ २ ॥

O Almighty God, the heaven and earth magnify your perseverance and fame. The waters and mountains please you.

त्वां विष्णुर्वृहन् क्षयो मित्रो गृणाति वरुणः ।

त्वां शर्धो मदत्यनु मारुतम् ॥ ३ ॥

O Almighty God, the great powerful sun, the air and water magnify your glory. The human strength follows your command.

सू० १०७ ॥ ऋषिः—१-३ वत्सः; ४-१२ वृहद्विवोऽश्वर्वा; १३, १४ ब्रह्मा; १५ कुत्सः ॥ देवता—१-१२ इन्द्रः; १३-१५ सूर्यः ॥ छन्दः—१-३ गायत्री; ४-१२, १४, १५ त्रिष्टुप्; १३ आर्या पङ्क्तिः ॥

HYMN 107

Seer—1-3 Vatsah ; 4-12 Brihaddivo Atharva ; 13, 14
Brahma ; 15 Kutsah. Subject matter—1-12 Indrah ; 13-15
Suryah. Metre—1-3 Gayatri ; 4-12, 14, 15 Tristup ; 13
Arshi Panktiḥ.

समस्य मन्यवे विशो विश्वा नमन्त कृष्टयः ।

समुद्रार्येव सिन्धवः

॥ १ ॥

All the subjects and people bow down to His wrath as rivers
bend them to sea.

ओजस्तदस्य तित्तिष उभे यत् समवर्तयत् ।

इन्द्रश्चर्मैव रोदसी

॥ २ ॥

The power of Almighty God shines brightly when he brings
together the heaven and earth (in their respective place) like
a skin

वि चिद् वृत्रस्य दोषतो वज्रेण शतपर्वणा ।

शिरो विभेद वृष्णिना

॥ ३ ॥

The Almighty God with his powerful thunder-bolt of hundred
knots sever the head of fiercely moving water-restraining
cloud.

तदिदास भुवनेषु ज्येष्ठं यतो जज्ञ उग्रस्त्वेपरुम्णः ।

सद्यो जज्ञानो नि रिणाति शत्रून्नु

यदेनं मदन्ति विश्व ऊर्माः

॥ ४ ॥

This Supreme Being along is pre-eminent power in all the
worlds and from his efficiency springs up powerful sun with
splendid valour. As soon as it comes into existence it over-
come the forces working contrarily as all the protective
forces co-operate it

वावृधानः शर्वसा भूर्योज्ञाः शत्रुर्दासाय भ्रियसे दधाति ।

अव्यनच्च व्यनच्च सस्मि सं ते नवन्त

प्रभृता मदेषु

॥ ५ ॥

Ever being mature with his strength and possessing ample vigour the Almighty God as the smiter (shatru) of cloud strikes fear into *Dasa*, the cloud causing drought or famine. He contains in Him all that moves and that do not move. O Lord, all guarded and supported by you praise you at Yajna.

त्वे क्रतुमपि पृच्छन्ति भूरि द्विर्यदेते त्रिर्भवन्त्युमाः ।

स्वादोः स्वादीयः स्वादुना सृजा समदः

सु मधु मधुनाभि यौधीः

॥ ६ ॥

O Almighty Divinity. All concentrate their mental vigour on you. These your protective forces multiply them twice and thrice. O Lord, you blend what is sweeter to sweet with greater sweetness and you bring to emancipated souls this happiness augmented with blessedness.

यदि चिन्तु त्वा घना जयन्तं रणैरणे अनुमदन्ति विप्राः ।

ओजीयः शुष्मिन्तिस्थिरमा तेनुष्व मा त्वा दमन्

दुरेवासः कुशोकाः

॥ ७ ॥

O Powerful, bold mighty God, in you, the winner of all the riches, these learned men are joyful on the occasions of festivity. You spread firmness in the world and the malignant and evil forces can never overpower you.

त्वया वयं शशबहे रणेषु प्रपश्यन्तो युधेन्यानि भूरि ।

चोदयामि तु आयुधा वचोभिः सं ते शिशामि

ब्रह्मणा वयांसि

॥ ८ ॥

O Almighty God, we realising great fury of wars smite down the enemies in battles with you. Through your advice I impel my arms. I make my living swift and sharp with your knowledge.

नि तद् दधिषेऽधरे परे च यस्मिन्नाविधावसा दुरोणे ।

आ स्थापयत मातरं जिगत्सुमर्त हन्वत

कर्कराणि भूरि

॥ ९ ॥

O Almighty God, you in that house which is distant and which is near (i. e. the earth and heaven) guard with protection and grain. O men, you establish God who is the mother of all and the most victorious power in your heart and you through Him bring many deeds to completion.

स्तुष्व वर्ष्मन् पुरुवर्त्मानं समृम्बाणमिनर्तममाप्त्यमाप्त्यानाम् ।

आ दर्शति शर्वसा भूर्योजाः प्र संक्षति

प्रतिमानै पृथिव्याः

॥ १० ॥

O man of spiritual attainment you pray Almighty God, who is attained by many ways, is most skilful, is supreme amongst superiors and is the wisest of all the wise ones. He most powerful through His power beholds every thing and makes the structure of earth.

इमा ब्रह्म बृहद्देवः कृणवदिन्द्राय शूषमग्निः स्वर्षाः ।

महो गोत्रस्य क्षयति स्वराजा तुराशिद्

विश्वमर्णवत् तर्पस्यान्

॥ ११ ॥

The man of broad brilliance and vision, happy with blessedness of God and fore-most in all makes this prayer of Almighty God his own strength. That self-sovereign Divinity abides in the cloud and earth. It is only He who swift and strong pervades the universe.

एषा महान् बृहद्देवो अथर्वोचत् स्यां तन्वमिन्द्रमेव ।

स्वसारौ मातुर्मिवरी अरिप्रे द्विन्वन्ति चैनै

शर्वसा वर्धयन्ति च

॥ १२ ॥

Thus, the great, highly enlightened man of firm attitude (Atharva) pronounces his comprehensive prayer and praise to Almighty Divinity alone. In this way, the day and night like two sisters present on the earth and these perfect sun and earth with their power please Him and magnify His glory.

चित्रं देवानां केतुरनीकं ज्योतिष्मान् प्रदिशः सूर्य उद्यन् ।

दिवाकरोऽति घृन्नेस्तमांसि विश्वातारीद्
दुरितानि शुक्रः

॥ १३ ॥

Bright, presence of luminous bodies, and the brilliant herald of this sun mounting the celestial regions, makes the day, dispels the darkness and shining in radiance passes over the places hard to traverse.

चित्रं देवानामुदगादनीकं चक्षुर्मित्रस्य वह्णस्याग्नेः ।

आग्राद् द्यावापृथिवी अन्तरिक्षं सूर्य आत्मा

जगत्स्तुष्टुष्वथ

॥ १४ ॥

This wondrous one amongst all the luminous bodies, the sun which is giver of life is the eye, the means of vision for air, water and fire. This sun fills the earth, firmament and heavenly region and is the Atma, the most impellent force of what-ever moves and whatever does not move.

सूर्यो देवीमुषसं रोचमानां मर्यो न योषामभ्येति पश्चात् ।

यत्रा नरो देवयन्तो युमानि वितन्वते

प्रति भद्राय भद्रम्

॥ १५ ॥

As a man follows a maiden so this sun follows the refulgent dawn. In this, the pious men extend their ages towards benevolent God for gain of good fortune.

सू० १०८ ॥ ऋषिः—वृषेधः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१ गायत्री; २ ककुबुष्णिक्; ३ पुरउष्णिक् ॥

HYMN 108

Scer—Nrimedhah. Subject-matter-Indrah. Metre-1 Gavatri: 2 Kakubushnik: 3 Pura Ushnik.

त्वं न इन्द्रा भरुं ओजो नृम्णं शतक्रतो विचर्षणे ।

आ वीरं पृथनाषदम्

॥ १ ॥

O Almighty God, you please bring us vigour, riches and hero conquering the battle. O strong one, you are the

observer of all, and possessor of hundred of skills and acts.

त्वं हि नः पिता वसो त्वं माता शतक्रतो बभूविथ ।

अघा ते सुम्नसीमहे

॥ २ ॥

O possessor of hundred powers, O Almighty, O giver of room to all, you are our father and you are also our mother. We wish happiness from you.

त्वां शुष्मिन् पुरुहूत वाजयन्तमुप ब्रुवे शतक्रतो ।

स नो रास्व सुवीर्यम्

॥ ३ ॥

O All-praised, O Possessor of hundred powers, O mighty one. I praise you, the doer of powerful acts. So you grant us heroic might.

मू० १०६ ॥ ऋषिः—गोतमः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—पङ्क्तिः ॥

HYMN 109

Seer—Gotamah. Subject-matter—Indrah. Metre—Gayatri.

स्वादोरित्था विप्लवतो मध्वः पिबन्ति गौर्यः ।

या इन्द्रेण सयार्वरीर्षिणा मरुन्ति शोभसे

वस्वीरनु स्वराज्यम्

॥ १ ॥

Like the shining rays of the grand sun which drink the water the people having their close contact with strong Almighty God and having spiritual wealth drink the pleasure of God. They for attaining grace and nicely become happy and delighted after attaining blessedness or self-freedom.

ता अस्य पृथनायुवः सोमं श्रीणन्ति पृथयः ।

प्रिया इन्द्रस्य धेनवो वज्रं हिन्वन्ति सार्यकं

वस्वीरनु स्वराज्यम्

॥ २ ॥

These people desiring close contact, having all inquisitiveness about Indra, the Almighty God bring into maturity Soma,

the knowledge like the loving cows. They having spiritual wealth aim their fatal delighted after attaining blessedness or self-freedom.

ता अस्य नमसा सहः सपर्यन्ति प्रचेतसः ।

व्रतान्यस्य सश्वरे पुरुषि पूर्वचित्तये

यस्वीरनु स्वराज्यम्

॥ ३ ॥

These people conscious of all affairs with great obeisance praise the power of this Almighty Divinity. For attaining the perfect knowledge or the knowledge of previous existence follow His many laws and having spiritual wealth become happy and delighted after acquiring blessedness or self-freedom.

सू० ११० ॥ ऋषिः—श्रुतकक्षः सुकक्षो वा ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—गायत्री ॥

HYMN 110

Seer—Shrutkaksha Sukakshova. Subject-matter—Indrah. Metre—Gavatri.

इन्द्राय मद्भने मुतं परिं शोभन्तु नो गिरः ।

अर्कमर्चन्तु कारवः

॥ १ ॥

Let our voices praise the world (Sutam) of Almighty God All-bliss. May the devotees and priests praise the praiseworthy one.

यस्मिन् विश्वा अघि त्रियो रणन्ति सप्त संसदः ।

इन्द्रं सुते इवामहे

॥ २ ॥

In this created world we praise and pray Almighty God in whom all the decencies and seven groups of energy (the Maruts) rest and remain.

त्रिकदुकेषु चेतनं देवासो यज्ञमन्तव ।

तमिद् बर्धन्तु नो गिरः

॥ ३ ॥

The men of learning and action spread the Yajna imparting awareness of duties in the three *Ashramas* and three *Savanas*. May our praises and voicee augment that Yajna.

सु० १११ ॥ ऋषिः—पर्वतः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—उष्णिक ॥

HYMN 111

Scer—Parvatah. Subject-matter-Indrah. Metre—Ushnik.

यत् सोममिन्द्र विष्णाधि यद्वा घ त्रित आप्त्ये ।

यद्वा मरुत्सु मन्दसे समिन्दुभिः ॥ १ ॥

O Almighty God, you, with the rays brings to the people *Soma*, the sun which spreads in three localities (Trite) and is stationed in space (Aptye) and that which remains in Maruts, cosmic forces.

यद्वा शक्र परावर्ति समुद्रे अधि मन्दसे ।

अस्माकमिह मुते रणा समिन्दुभिः ॥ २ ॥

O mighty one, you with rays bring to us the vital vigaur which remains in far distant atmospheric space and for our sake you roar (through thunder-bolt) in created world (Sute).

यद्वासि सुन्वतो बृधो यजमानस्य सत्यते ।

उक्थे वा यस्य रण्यसि समिन्दुभिः ॥ ३ ॥

That you are the strengthener of the *Yajmana* who performs Yajna. O Protector of the pious men, you through your powerful worlds preach in the prayer held by this Yajmana.

सु० ११२ ॥ ऋषिः—सुकक्षः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—गायत्री ॥

HYMN 112

Scer—Sukakshan. Subject-metre. Indrah Metre—Gayatri.

यद्य कर्त्तुं बृहन्नुदगा अभि सूर्य ।

मर्च तदिन्द्र ते वशे ॥ १ ॥

O dispeller of ignorance, O impeller of all, O mighty Divinity All that which you pervade and control at present is in your power.

यद्वा प्रवृद्ध सत्यते न मरा इति मन्यसे ।

उतो तत् सत्यमित् तव

॥ २ ॥

O Protector of all existences, as you think, I shall never die, O mighty one so this your thought is true indeed.

ये सोमांसः परावति ये अर्वावति सुन्विरे ।

सर्वास्ताँ इन्द्र गच्छसि

॥ ३ ॥

O Almighty God, you know and pervade all those creations (Somasah) which are created far away and which are created nearer.

मू० ११३ ॥ ऋषिः—मरुतः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—ब्राह्मन्तः प्रगायः
(बृहती—सतोबृहती) ॥

HYMN 113

Seer—Bhargah. Subject—matter-Indrah. Metre—Barhatah Pragathah (Brihati Sato-brihati).

उभयं शृण्वच्च न इन्द्रो अर्वागिदं वचः ।

सत्राचर्या मघवा सोमपीतये धिया शर्विष्ठ आ गमत् ॥ १ ॥

Let the king directly hear this my voice of two kinds—that which is for and that which is against. The mightiest king with discriminating intelligence come to us to drink the juice of soma-herbs.

तं हि स्वराजं वृषभं तमोजसे धिषणे निष्टक्षतुः ।

उतोपमानो ग्रधमो नि पीदसि सोमकामं हि ते मनः ॥ २ ॥

The heaven and earth have fashioned for power to him who is strong and independent ruler. O king, you seats yourself first among your peers. Your soul longs juice of soma.

मू० ११४ ॥ ऋषिः—वीरः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—गायत्री ॥

HYMN 114

Seer—Saubharīh. Subject-matter—Indrah. Metre—Gayatri.

अभ्रातृव्यो अना त्वमनापिरिन्द्र जुनुषा सनादसि ।

युधेदापित्वमिच्छसे

॥ १ ॥

O Almighty God, you are rivalless and companionless from all times by your nature (janusha). By your pervasiveness and creation (Yudha) you desire comradeship.

नकीं रेवन्तं सख्याय विन्दसे पीर्यन्ति ते सुराश्च ।

यदा क्रुणोषि नदनुं समृद्धस्यादित् पितेव ह्यसे ॥ २ ॥

O Almighty one, you never find the wealthy man to be your friend. Those man who are flown with wine scorn you. when you issue the thunder and make one think you are invoked as father.

मू० ११५ ॥ ऋषिः—वत्सः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—गायत्री ॥

HYMN 115

Seer—Vatsah. Subject-matter—Indrah. Metre—Gayatri.

अहमिद्वि पितृष्परि मेधामृतस्य जग्रभ ।

अहं सूर्यैश्वाञ्जनि

॥ १ ॥

I, the man of intuition have received deep knowledge of eternal law and now I have emerged like sun.

अहं प्रत्नेन मन्मना गिरः शुम्भामि कण्ववत् ।

येनेन्द्रः शुष्ममिद् दधे

॥ २ ॥

I like an intelligent (Kanva) adorn my voices of prayer with that ancient knowledge by which the Almighty God is endowed with strength.

ये त्वामिन्द्र न तुष्टुवर्षयो ये च तुष्टुवः ।

ममेद् वर्षस्व सुष्टुतः

॥ ३ ॥

O Almighty God, you invoked lead to progress to me among those who do not praise you and these seers who do praise you.

सू० ११६ ॥ ऋषिः—मेध्यातिथिः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—बृहती ॥

HYMN 116

Seer—Medhyatithih. Subject-Matter-Indrah. Metre-Brihati.

मा भूम निष्टयाद्वेन्द्र त्वदरणाद्व ।

वनानि न प्रजह्नुतान्पद्रिवो दुरोषासो अमन्महि ॥ १ ॥

O King, O holder of bolt, we may never be cast a side from you and never be stronger to you. We never be counted as rejected trees and we be treated as the men never to burn or die.

अमन्महीदनाशवोऽनुग्रासश्च इवहन् ।

सुकृत् सु ते महता शूर राघसानु स्तोमं मुदीमहि ॥ २ ॥

O slayer of enemies, we are thought to be indolent and unprepared for the fray. O hero let us be glad again and again by your great bounty and praises.

सू० ११७ ॥ ऋषिः—वसिष्ठः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—विशद

[त्रिपदा गायत्री] ॥

HYMN 117

Seer—Vasisthah. Subject-matter-Indrah. Metre-Virat (Tripada Gayatri).

पित्रा सोममिन्द्र मन्दतु त्वा यं ते सुपाव ह्यश्वादिः ।

सोतुर्वाहुभ्यां सुयतो नार्वा

॥ १ ॥

O lord of horse, O mighty ruler, you drink the herbacious juice and let it make you cheerful. This is that juice which has been pressed for you by the man who is as strong as rock and is like a trained horse and this has been produced with the hands of the man preparing it.

यस्ते मदो युज्यश्वाकुरस्ति येन वृत्राणि हर्यश्च हंसि ।

त्वामिन्द्र प्रभूवसो ममत्तु

॥ २ ॥

O mighty ruler, O master of plentiful riches, let this juice suits to you which is nice and gladdening for you, and by which you kill the foes, make you cheerful.

बोधा सु मे मघवन् वाचमेमां यां ते वसिष्ठो

अर्चति प्रशस्तिम् । इमा ब्रह्म सधमादे जुषस्व

॥ ३ ॥

O wealthy one you, in my front know that my praise through which the man of self-control and austerity praises you. You accept these praises in the place where we get together.

मू० ११८ ॥ ऋषिः—१, २ अर्थः; ३, ४ मेघ्यातिथिः ॥ देवताः—इन्द्रः

छन्दः—वाहंतः प्रगाथः (विषमा-बृहती × समा-सतोबृहती) ॥

HYMN 118

Scer—1,2 Bharagh; 3,4 Medhyatithih. Subject-matter Indrah. Metre- Barhatah Pragathah (Vishma Brihati Sama-satobrihati)

शङ्ख्यं पु शचीपत् इन्द्र विश्वामिरुतिभिः ।

भग्नं न हि त्वा यशसं वसुविदमनु शूर चरामसि ॥ १ ॥

O protector of knowledge, O Almighty God, you grant me strength with all protective powers and we follow you who like a wealthy man is giver of riches.

पौरो अश्वस्य पुरुकुद् गवामस्पृत्सो देव हिरण्यः ।

नक्तिहि दानं परिमर्षिण् त्वे यद्ययामि तदा भर ॥ २ ॥

O Divinity, you are the increaser of steeds, you are the multiplier of kine and you are refulgent and like the well. No, one may impair your gift, you bring me whatever I ask.

इन्द्रमिद् देवतातय इन्द्रं प्रयस्यष्वरे ।

इन्द्रं समीके वनिनो हवामह इन्द्रं घनस्य सातये ॥ ३ ॥

We, the devotees, call Almighty God in spreading the worship of God, we call Almighty God in Yajna proceeding, we call Almighty God in battle and we call Almighty God for gain of riches.

इन्द्रो मृधा रोदसी पप्रथच्छय इन्द्रः सूर्यमरोचयत् ।

इन्द्रे ह विश्वा भुवनानि येमिरे इन्द्रे सुवानास इन्द्रवः ॥ ४ ॥

Almighty God with his might has spread heaven and earth, the Almighty God has illuminated the sun. All the creation are safe in the Almighty God.

स० ११६ ॥ ऋषिः—१ प्रागु; २ ऋष्टिगुः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—बार्हतः प्रगाथः (बृहती + सतो बृहती) ॥

HYMN 119

Scer—1 Ayuh; 2 Astiguh. Subject-matter-Indrah. Metre—Barhath Pragathah (Brihati Sato brihti).

अस्तावि मन्म पूर्य ब्रह्मेन्द्राय वोचत ।

पूर्वाश्रितस्य बृहतीरन्पत स्तोतुर्मेघा असृक्षत ॥ १ ॥

The perfect knowledge of God has been praised. O people, pronounce the Vedic hymn for attaining Almighty God. The devotees pour the perfect great voice of the truth and eternal law and these grant the worshipers many 'thoughts.

तुरण्यवो मधुमन्तं घृतश्चुतं विप्रांसो अर्कमानुजुः ।

अस्मे रुयिः पप्रथे वृण्यं शवोऽस्मे सुवानास इन्द्रवः ॥ २ ॥

The men of great wisdom, swift and active worships, adorable God who possesses the knowledge of subjects as well as

objects, who pours light and who spreads unto us riches and mighty strength and all the created objects and prosperities are for us.

सू० १२० ॥ ऋषिः—देवातिथिः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—वाहंतः
प्रगाथः (बृहती + सतोबृहती) ॥

HYMN 120

Seer—Devatithih. Subject-matter-Indrah. Metre—
Barhatah Pragathah (Brihati satobrihati).

यदिन्द्र प्रागपागुदहन्यग्निं दूयसे नृभिः ।
सिमां पुरु नृपूतो अस्यानुवेडसिं प्रशधे त्वर्षे ॥ १ ॥

O strong one, O mighty Lord, when you are invoked by men eastward, west ward and from north and south, you praised by men are for mankind and are for man swift in action.

यद्वा रुमे रुमि स्वावके कृष इन्द्रं मादयमे सचा ।
कणासस्त्वा ब्रह्मभि स्तोमवाहसु इन्द्रा

यच्छ्रुन्त्या गहि ॥ २ ॥

O mighty Divinity, when you rejoice unto learned man unto the man smiting violence, unto man of great perseverance and unto man of capability, the learned men bringing all praises for you attract you with vedic hymns, You came.

सू० १२१ ॥ ऋषिः—देवातिथिः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—वाहंतः
प्रगाथः (बृहती + सतोबृहती) ॥

HYMN 121

Seer—Devatithih. Subject-matter-Indrah—Metre—
Barhatah Pragathah (Brihati Satobrihati).

अभि त्वा शूर नोनुमोऽदुग्धाइव धेनवः ।
ईशानमस्य जगतः स्वर्दृशमीशानमिन्द्र तस्थुषः ॥ १ ॥

O heroic Divinity, we, like the cows unmilked praise you who is the administrator of this moving world, ruler of unmoving world and is the giver of happiness.

न त्वावीं अन्यो दिव्यो न पार्थिवो न ज्ञातो न जनिष्यते ।
अध्वान्तो मघवन्निन्द्र वाजिनो गव्यन्तस्त्वा हवामहे ॥ २ ॥

O Lord of wealth, like you or as a parallel to you none terrestrial and celestial has emerged and even will emerge. O Almighty Divinity, we desiring land and possessing might call you.

मू० १२२ ॥ ऋषिः—शुनःशेषः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—गायत्री ॥

HYMN 122

Seer—Shunahshepah. Subject-matter—Indrah. Metre—Gayatri.

रेवतीर्नः सधमाद् इन्द्रं सन्तु तुविवाजाः ।
धुमन्तो याभिर्मदेम ॥ १ ॥

Let there, in the administration of the king and in the place of our gathering be wealth and great strength the subjects with whom we enjoy happiness.

आ ध त्वावान् त्मनाप्त स्तोत्रभ्यो धृष्णावियानः ।
ऋणोरक्षं न चक्रयोः ॥ २ ॥

O fearless king, you yourself, like you wise being invited come to your admirers as the axle moves in the wheels.

आ यद् दुर्वः शतक्रतुवा कामै जग्निणाम् ।
ऋणोरक्षं न शचीभिः ॥ ३ ॥

O possessor of hundred powers. You like an axle accept whatever is the service offered by admirers and with your power and wisdom fulfil the wish of them.

१२३ ॥ ऋषिः—कुत्सः ॥ देवता—सूर्यः ॥ छन्दः—त्रिष्टुप् ॥

HYMN 123

Scer—Kutsah. Subject-matter—Suryah. Metre. Tristup.

तत् सूर्यस्य देवत्वं तन्महिम्नं मृष्या कर्तोर्वित्तुं सं जंभार ।
यदेदयुक्त हरितः सधस्थादात्रात्री
वामस्तनुने मिमस्मै ॥ १ ॥

This is the mystry and grandeur and the vast operative force which the Supreme spirit has blinded together in the centre of the sun. When this sun unites its rays with one place (and separates from the other) the night spreads its garment of darkness for all

तन्मित्रस्य वर्णस्याभिचक्षे सूर्यो रूपं कृणुते घोरुपस्ये ।
अनन्तमन्यद् रुशदस्य पाजः कृष्णमन्यदुधरितः
सं भ्रान्ति ॥ २ ॥

By that Infinite Suprime Spirit this sun in the lap of the sky for the appearance of night and day assumes this forms. The regions of the earth preserve two powers of this sun, one luminous and other dark some (Day and night).

सू० १२४ ॥ ऋषिः—१-३ वामदेवः; [४-६ भुवनः] ॥ देवता—इन्द्रः
छन्दः—१, २ गायत्री; ३ पादनिबृद् गायत्री; [४-६ त्रिष्टुप्] ॥

HYMN 124

Scer—1-3 Vamdevah; (4-6 Bhuvanah) Subject-matter—Indrah. Metre—1,2 Gayatri 3 Padnichrid Gayatri; (4-6 Tristup).

कया नश्चित्र आ भुवदूती मुदावृधः सखा ।
कया शर्चिष्ठया वृता ॥ १ ॥

O Wondrous and ever-mature Divinity, you with your blissful protection and with auspicious wisdom, or act or revelation of Vedic speech become my friend.

कस्त्वा स॒त्यो म॒दानां॑ म॒हिष्ठो मत्स॒दन्ध॑सः ।

दृ॒ब्धा चि॒दा॒रु॒जे वसु॑

॥ २ ॥

My all-bliss God, true one who is the giver of all delights and most generous for the eternal wealth make you happy O man.

अ॒भी पु॒णः स॒खी॑नाम॒विता॑ ऋ॒रितृ॑णाम् ।

श्रु॒तं भ॒वा॒स्य॒तिभिः॑

॥ ३ ॥

O Mighty God, you become the protective of our devotees with your hundreds of protective means and power.

इ॒मा नु॒ कं भु॒व॒ना स॒प॒धा॒मेन्द्र॑श्च वि॒र्ये च॑ दे॒वाः ।

य॒ज्ञं च॑ न॒स्त॒न्त्रं च॑ प्र॒जां चा॒दि॒त्यैरिन्द्रः॑

सह॑ ची॒कृ॒त्पा॒ति

॥ ४ ॥

Let these created objects, Indra, the mighty ruler and all men of enlightenment bring happiness all over the world. May Indra, the Almighty God together with learned persons make our body and offspring strong and efficient

आ॒दि॒त्यैरिन्द्रः॑ स॒ग॒णो म॒रु॒द्भि॒र॒स्माकं॑ भू॒त्वावि॒ता त॒न॒नाम् ।

ह॒त्वायं॑ दे॒वा अ॒सु॒गन् यदा॒यन् दे॒वा

दै॒व॒त्वम॑भि॒र॒क्ष॑माणाः

॥ ५ ॥

May Almighty God with twelve Adityas (months of year) and forty nine Maruts with their respective groups be the saviour of our bodies. Because, the learned men smiting wickeds and guarding the people attain the excellance of Deva, the learned once.

प्रत्यञ्चमर्कमनयञ्छचीभिरादित् स्वधामैश्वरां पर्यपश्यन् ।
अया वाजं देवर्हितं सनेम मर्दम शतहिमाः सुवीराः ॥ ६ ॥

These learned men through their wisdom and powers bring straight the act of righteousness and realize All impelling Svadham, the self-existent God. In this way may we living hundred autumns and blessed with heroes disseminate the knowledge benifitting the learned men and enjoy happiness,

मू० १२५ ॥ ऋषिः—सुकीर्तिः ॥ देवता—१-३, ६, ७ इन्द्रः; ४, ५, अश्विनौ ॥ छन्दः—१-३, ५-७, त्रिष्टुप्; ४ अनुष्टुप् ॥

HYMN 125

Scer.—Sukirtih. Subject Matter-1-3, 6-7, Indrah; 4, 5 Ashvinau. Metre-1-3, 5-7, Tristup; 4 Anustup.

अपेन्द्र प्राचो मघन्नमित्रानपापाचो अभिभूते नुदस्व ।
अपोदीचो अपं शराध्रारच उरौ यथा
तवं शर्मन् मर्दम ॥ १ ॥

O hero, O mighty conqueror, O mighty ruler, drive away eastern enemies, western enemies, northern enemies and southern enemies. So that we may be joyful in your wide shelter.

कुविदङ्ग यवमन्तो यवं चिद् यथा दान्त्यनुपूर्वं वियूयं ।
इहेहैपां कृणुहि भोजनानि ये वर्हिषो
नमोवृक्तिं न जग्मुः ॥ २ ॥

O King, As the men having their fields full of barley reap the ripe corn removing it in order to bring the good of those men who growing ever do no have the discipline of resignation.

नहि स्वर्यतुथा यातमस्ति नोत श्रवो विविदे संगमेष्टु ।

गुण्यन्त इन्द्रं सख्याय विप्रो अश्वायन्तो

वृषणं वाजयन्तः

॥ ३ ॥

The work in lingering pendency does not become finished in its fixed season or time and for this reason the credit is not attained. The enlightened persons desiring herds of kine and horses remain strengthening the king for his friendship.

युवं सुराममधिना नमृचावासुरे सचा ।

विपिपाना शुभस्पती इन्द्रं कर्मस्वावतम्

॥ ४ ॥

O preserver of good dealings, O King and prime-minister, You always protecting the people guard pleasant wealthy men engaged in the acts of that intelligent deal which is unabandonable.

पुत्रमिव पितरावधिनेन्द्रावधुः काव्यैर्देसनाभिः ।

यत् सुरामं व्यर्षिवः शर्चभिः सरस्वती

त्वा मघवन्नभिष्णाक्

॥ ५ ॥

O King, and premier, you both with intelligent acts and wonderful manners guard the kingdom O wealthy men, as you have drunk the gladdening juice of herbs with your power and wisdom, therefore, the scientific knowledge (Sarasvati) serves you.

इन्द्रः सुत्रामा स्वर्वाँ अवीभिः सुमृडीको भवतु विश्ववेदाः ।

वार्यतां द्वेषो अर्भयं नः कृणोत सुवीर्यस्य

पतयः स्याम

॥ ६ ॥

That King is good guardian, wealthy and mighty. Let him be the giver of happiness with his Protections. Let him dispel away enemies and make us free from fear. May we be master of heroic vigour.

स सुत्रामा स्ववाँ इन्द्रो अस्मदाराञ्चिद् द्वेषः सनुतर्षुयोत ।
तस्य वयं सुमतौ यज्ञियस्यापि भद्रे सौमनसे स्याम ॥ ७ ॥

May this rich ruler as our good protector drive off and keep after all our foemen. May we ever remain in favour, good opinion and pleasure of this pious ruler.

सू० १२६ ॥ ऋषिः—वृषाकपिरिन्द्राणी च ॥ देवता—इन्द्र ॥ छन्दः—पङ्क्तिः ॥

HYMN 126

Scer—Vrishakapirindrarnicha. Subject-matter-Indrah.
Metre-Panktih.

वि हि सोतोऽसृक्षतु नेन्द्रं देवममंसत ।
यत्रामदद् वृषाकपिर्यः पुष्टेषु मत्सखा
विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः ॥ १ ॥

All the creatures are created by God Almighty, they do not know Him, He is He in whom the soul (Vrishakapirih) enjoys blessedness and who is present in all the objects as their muster. The Almighty God is rareast of all and superme over all.

परा हिन्द्र धावसि वृषाकपेरति व्यथिः ।
नो अह प्र बिन्दस्पन्यत्र सोमपीतये
विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः ॥ २ ॥

O Almighty God, you run after from the soul and it is a matter of great pain for the soul. O soul, you can not attain Him in physical objects and means for drinking His blessedness. Almighty God is rarest of all and superme over all.

किमयं त्वां वृषाकपिश्चकार हरितो मृगः ।
यस्मा हरस्यसीदु न्वर्ष्यो वा पुष्टिमद् वसु
विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः ॥ ३ ॥

O Almighty Lord, what means and efforts towards your attainment keeping you as aim or target adopts this soul attracted to you and in quest of you, that you like a master give it the riches of strength and nourishment. The Almighty God is rarest of all and supreme over all.

यमिमं त्वं वृषाकपिं प्रियमिन्द्राभिरक्षसि ।

श्वा न्वस्य जम्भिपूदपि कर्णे

चराहयुर्विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः

॥ ४ ॥

O Almighty God on the organs of this soul whom you guard on all sides, the greed like the dog running after pig has made impact. Almighty God is rarest of all and supreme over all.

प्रिया तृष्टानि मे कृपिर्व्यक्ता व्यद्विदुषत् ।

शिरो न्वस्य राविपं न सुगं दुष्कृते भुवं

विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः

॥ ५ ॥

This monkey-like soul with its over-indulgence and attachment in enjoying the manifest objects made of matter spoils them and this matter or nature makes its head bow down. This matter does not become pleasant for the man doing evil deeds. The Almighty God is rarest of all and supreme over all.

न मत्स्री सुभसत्तरा न सुयाशुतरा भुवत् ।

न मत् प्रतियवीयसी न सकथ्युद्यमीयसी

विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः

॥ ६ ॥

No dame else than this matter has greater charm and is eager to go in the arms of her husband. No one of dames but this matter goes to her lord so frequently and offers her to his embrace. The Almighty God is rarest of all and supreme over all.

तुवे अन्व सुलाभिके यथेवाङ्ग भविष्यति ।

भसन्मे अन्व सक्थि मे शिरो मे वीवि हृष्यति

विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः

॥ ७ ॥

This matter is the mother of mine, the soul as it is closely connected with Almighty God. My productive organ, my head like a birds grow in strength from it. The Almighty God is rarest of all and supreme over all.

किं सुवाहो स्वङ्गुरे पृथुष्टो पृथुजाघने ।

किं शूरपतिन नस्त्वमभ्युमीपि वृषाकर्षि

विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः

॥ ८ ॥

Why this dame (the matter) having lovely hands and arms with broad hair-plats and ample hips and being the wife of heroes pains this soul because this soul is closely attached with her. The Almighty God is rarest of all and is supreme over all.

अवीरामिव मामयं शूरारुरभि मन्यते ।

उताहमस्मि वीरिणीन्द्रपत्नी मस्तसखा

विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः

॥ ९ ॥

This noxious soul treats me (the matter) as barren while I am queen of Almighty Divinity and bearing heroes I am the friend of many emancipated soules. The Almighty God is rarest of all and supreme over all.

संहोत्रं स्म पुरा नारी समनुं वाव गच्छति ।

वेधा ऋतस्य वीरिणीन्द्रपत्नी महीयते

विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः

॥ १० ॥

In the primal state of the creation this dame (matter) conceives the seed from God and finds His close contact. This

matter as the material cause of the creation and producer of the worldly objects being the queen of Almighty Divinity attains importance. The Almighty God is rarest of all and supreme over all.

इन्द्राणीमासु नारिषु सुभर्गामहमश्रवम् ।

नद्यस्या अपरं च न जग्मा मर्ते

पतिर्विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः

॥ ११ ॥

I, the soul an engaged guest of this dame, the queen of God, (the material cause of the universe) treat her as most fortunate of all the damss, for never her lord (God) dies in length of time which makes everything worn and torn. This Almighty God is rarest of all and supreme over all.

नाहमिन्द्राणि रारण सख्युर्वृषाकपेर्कृते ।

यस्येदमप्यं हविः प्रियं देवेषु गच्छति

विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः

॥ १२ ॥

O Indrani (matter, the queen of God) I do not enjoy this world without soul which is a friend of mine and this world of whom is made of the material atoms. This world being lovely to souls becomes the object of the organs of soul and is perceived by them. The Almighty God is rarest of all and supreme over all.

वृषाकपायि रेवति सुपुत्र आदु सुस्तुपे ।

घसत् त इन्द्र उक्षणः प्रियं काचित्करं

हविर्विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः

॥ १३ ॥

O Vrishkapayi (the dame-like matter) you give pleasure to souls and you bear all the effect-forms of the universe. This world of yours which is enjoyed by the souls is consumed (annihilated) by Almighty God. The Almighty God is rarest of all and supreme over all.

उष्णो हि मे पञ्चदश साकं पचन्ति विशतिष् ।

उताहमग्निं पीयद्दुभा कुक्षीं पृणन्ति

मे विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः

॥ १४ ॥

I, the Almighty who is always strong and vigorous consume (at time of dissolution) all these bodies of creature the limb of which the ten vital breaths and five material elements (combined with energy) bring to maturity and strengthen these two sides. The Almighty God is rarest of all and supreme over all.

षष्ठो न विगमद्गोऽन्तर्युधेषु रोरुवत् ।

मन्थस्तं हन्द्रं शं हृदे यं ते सुनोति

भावयुर्विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः

॥ १५ ॥

As a bull of pointed horn loudly bellows in the herd so this soul roars in the groups of this body. O God Almighty, May he whom your devotee full of faith prepares to attain you, find the produced knowledge satisfactory to his heart. The Almighty God is rarest of all and supreme over all.

न सेशे यस्य रम्भतेऽन्तरा मूकध्यातुं कर्तुम् ।

सेदीशे यस्य रोमं निषेदुषो विजृम्भते

विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः

॥ १६ ॥

That man or soul whose genitive organ always hangs between the thighs of woman may not have control over his organs. Yes, he who observing the discipline of strict celibacy keeps his organ under control may gain control over all the organs. The Almighty God is rarest of all and supreme over all.

न सेशे यस्य रोमं निषेदुषो विजृम्भते ।

सेदीशे यस्य रम्भतेऽन्तरा मूकध्यातुं कर्तुम्

विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः

॥ १७ ॥

He whose organ even in dream and even before co-habitation discharges genitive fluid may not be capable of having progeny. He whose long-shaped organ enters deep in the womb straight may be capable of having progeny. Almighty God is rarest of all and supreme over all.

अयमिन्द्र वृषाकपिः परस्वन्तं द्रुतं विदत् ।

असिं सुनां नवै चरुमादिधस्यान् आचितं

विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः

॥ १८ ॥

O Almighty God, may this soul like a sword attain the discrimination quelling ignorance, the freedom from the habitual hunting of organs towards their objects and stimulance in conscience and then he may realise that the idea that God being within is afar, has come to an end. The Almighty God is rarest of all and supreme over all.

अयामेमि विचाकशद् विचिन्वन् दासुमार्यम् ।

पिबामि पाकुसुत्वन्तोऽभि धीरमचाकशं

विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः

॥ १९ ॥

May I, the soul gaining knowledge and performing righteous deed attain per-eminent God who is giver of happiness and drinks the knowledge dawned. I also realise that Divinity who is firm. The Almighty God is rarest and supreme over all.

घनं च यत् कृन्तत्रं च कर्तिं स्थित् ता वि योजना ।

नेदीयसो वृषाकपेऽस्तमेहिं गुह्यं

उप विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः

॥ २० ॥

O soul, all these bodies of yours are like deserts and forests. You come to the shelter of God who is nearest to all and attain the blessedness. At expiry of period you again assume these house-like bodies. The Almighty God is rarest of all and supreme over all.

पुनरेहिं वृषाकपे सुविता कल्पयावहै ।

य एष स्वप्ननशनोऽस्तुमेषि पथा

पुनर्विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः

॥ २१ ॥

O soul, you assume body again after death. I, the Almighty God and this matter, this body are for you. You treading the path free from sleep and ignorance come to my shelter. The Almighty God is rarest of all and supreme over all.

यदुदञ्चो वृषाकपे गृहमिन्द्राजगन्तन ।

क्वस्य पुल्यघो मृगः कर्मणं जनयोपनो

विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः

॥ २२ ॥

O Almighty God, you are the pourer of happiness. When the men rising to excellent state attain the stage of blessedness where their souls remain in bliss, (they freely remain every where). The Almighty God is rarest of all and supreme over all.

पशुर्हं नाम मानवी माकं ससूव विंशतिम् ।

भद्रं भलं त्यस्या अभूद् यस्य उदरमार्मयद्

विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः

॥ २३ ॥

O man, This matter known as *Parshu* which is producer of body makes twenty members of the body together. That mother who has not suffered from the pain of delivery of child, has prosperity and auspiciousness. The Almighty God is rarest of all and supreme over all.

॥ १२७ ॥

HYMN 127

इदं जना उपं श्रुतं नराशंसं स्तविष्यते ।

पृष्टिं सहस्रां नवतिं च कौरुम आ रुशमेषु दग्धे

॥ १ ॥

O people, you hear this. The man whom people praise is here described. We find employed six thousand and ninety persons in the battles of armies slaying foemen O Kauram (he takes delight all over the globe).

उष्ट्रा यस्य प्रवाइणौ वधूमन्तो द्विर्दश ।

वृश्मा रथस्य नि जिहीडते दिव ईषमाणा उपस्पृशः ॥ २ ॥

The twenty camels with their females yoked and moving fast are the drawers of whose car and the tops of chariot make the sky bow down, so powerful is this king.

एष इषाय मामहे शतं निष्कान् दश स्रजः ।

श्रीणि शतान्यर्वतां सहस्रा दश गोनाम् ॥ ३ ॥

This king has given hundred gold coins, ten garlands, three hundred horses and ten thousand cows to this industrious man.

वच्यस्व रेभ वच्यस्व वृक्षे न पञ्चे शकुनः ।

नष्टे जिह्वा चर्चरीति क्षुरो न भुरिजौरिव ॥ ४ ॥

O Ribha (the learned man) you preach and precech like a bird on the tree of ripe fruits and let the organ of speech move like razor and the lips like scissirs blades.

प्र रेभामो मनीषा वृषा गाव्हवेरते ।

अमोतपुत्रका एषाममोत गाव्हासते ॥ ५ ॥

The enlightened persons like strong bulls increase their praises. O man free from bondage, the children of these learned men now learn the vedic speeches.

प्र रेभ धी भरस्व गोविदं वसुविदम् ।

देवत्रेमां वार्चं श्रीणीहीषुर्नवीरस्तारम् ॥ ६ ॥

O learned one, you attain the knowledge which provides with wealth and gives cattle and address this prayer to God as an archer aims his shaft.

राज्ञो विश्वजनीनस्य यो देवोऽमर्त्यो अति ।

वैश्वानरस्य सुष्टुतिमा सुनोता परिक्षितः ॥ ७ ॥

O men, you sing the praise of Parikshita, the year (Samvat-sara) which wonderous one overpowers all the mortals, which is radioent and beneficial for all and which carries away all the universe in its flow.

परिच्छिन्नः क्षेममकरोत् तम् आसनमाचरन् ।

कुलायन् कुण्वन् कौरव्यः पतिर्वदति जायया ॥ ८ ॥

The king who has dispelled the darkness mounting on the throne does give the peace and tranquility to people. This, the house-holding man (Kauravya Patih) putting his houses in order says to his wife.

कृतरत् तु आ हराणि दधि मर्त्यां परि श्रुतम् ।

जायाः पतिं वि पृच्छति राष्ट्रे राज्ञः परिक्षितः ॥ ९ ॥

In the realm of the luminous fire or year (Parikshit) the wife her husband as whatsoever curds, gruel of milk, or other milk preparation, or butter she should bring for him.

अभीवस्वः प्र जिहीते यवः पक्वः परो बिलम् ।

जनः स भद्रमेषते राष्ट्रे राज्ञः परिक्षितः ॥ १० ॥

The ripe barley giving alround wealth goes from the path to corneleft. That man (who possesses this wealth) attains prosperity and pleasure in the domain of fire or year.

इन्द्रः कार्मुर्बुधुदुत्तिष्ठ वि चरा जनम् ।

ममेदुग्रस्य चर्कधि सर्व इत् तै पृणादरिः ॥ ११ ॥

The mighty ruler wakes the man of industry and vigour and says, stand up, walk in people, and do labour for me. Let all the enemies also satisfy you.

इह गावः प्रजायध्वमिहाश्वा इह पूरुषाः ।

इहो सहस्रदक्षिणोऽपि पुषा नि षीदति ॥ १२ ॥

Let cows increase and multiply here, let here increase horses and let here the man as here occupies his seat the house-holding man (Pusha) who gives plentiful gifts.

नेमा इन्द्र गावो रिषन् मो आसां गोपती रिषत् ।

मासामभिन्नयुर्जन इन्द्र मा स्तेन ईशत ॥ १३ ॥

O mighty ruler, let the cows remain here safe, let not the master of cows face ruins, and let not hostile-hearted on the robber have his rule and control over them.

उप नो न रमसि सुक्तेन वर्चसा वयं भद्रेण वर्चसा वयम् ।

वनादधिध्वनो गिरो न रिष्येम कदा चन ॥ १४ ॥

O King, now you give us delight with respect. We with hymns, with praising songs, and with auspicious prayers, free from troubles do not ever stop these rising voices of praise.

॥ १२८ ॥

HYMN 128

यः मभेयो विद्वथः सुत्वा यज्वाथ पूर्यः ।

सूर्यं चामू रिशादसस्तद् देवाः प्रागकल्पयन् ॥ १ ॥

The men of wisdom make fore most in rank the man who is experienced in dealing with assembly and fit for assembly, who has constructive attitude, who performs yajna and is the destroyer of foemen.

यो जाम्या अग्रथयस्तद् यत् सखायं दुधूर्षति ।

ज्येष्ठो यदग्रचेतास्तदाहुरघरागिति ॥ २ ॥

The learned people say that down go must these men who defiles a sister, he who willingly harm a friend and he the fool who slights elders.

यद् भद्रस्य पुहस्य पुत्रो भवति दाघृषिः ।

तद् विप्रो अन्नवीद् तद् गन्धर्वः काम्यं वचः ॥ ३ ॥

Whenever the son of any good man becomes bold and spirited the wise house-holding man says pleasant word about and for him.

यश्च पुणि रघुजिष्ठयो यश्च देवाँ अदाशुरिः ।

धीराणां शश्वतामहं तदपागिति शुश्रुम ॥ ४ ॥

Are cast away by all the wise men he who bad in dealings and of lowest standard and the man possessing wealth and giving no gift and this I hear.

ये च देवा अयजन्तायो ये च पराददिः ।

सूर्यो दिवमिव गत्वाय मघवा नो वि रंश्चते ॥ ५ ॥

The strong and wealthy king like the sun rise up to heaven coming to us of those learned men who perform yajnas and who do not give any gift to enemies.

योऽनाक्ताक्षो अनम्यक्तो अमणिवो अहिरण्यवः ।

अब्रह्मा ब्रह्मणः पुत्रस्तोता कल्पेषु संमिता ॥ ६ ॥

The son of the man who knows and practises the vedas and their teachings is *Abrahmu* (the-Brahman or non-priesty) if he is with unanointed eyes and limbs is wearing no precious stone and is not refulgent with knowledge (*Ahiranyayah*) this is ordered in the rules.

य आक्ताक्षः सुम्यक्तः सुमणिः सुहिरण्यवः ।

सुब्रह्मा ब्रह्मणः पुत्रस्तोता कल्पेषु संमिता ॥ ७ ॥

The son of the man who has masterly knowledge and practice of the vedas becomes *Brahma*, the good priest or Brahman if he is with well-a-nointed eyes and limbs, wearing gems and is refulgent with knowledge. These things are ordered in the rules.

अप्रपाणा च वेशन्ता रेवाँ अप्रतिदिश्ययः ।

अयम्या कन्या कल्याणी तोता कल्पेषु संमिता ॥ ८ ॥

The pools which have no place for drinking, the wealthy man who gives no gift and the pretty girl who is not cohabitable are treated to be of equal rank and utility in the good dealings.

सुप्र॑पा॒णा च॑ वे॒शन्ता रे॒वान्त॑सुप्रति॒दिश्य॑यः ।

सुय॑भ्या क॒न्याऽ क॒ल्याणी॑ तो॒ता क॒ल्पेषु॑ सं॒मिता ॥ ९ ॥

The pools with good drinking places, the wealthy man who gives all gifts and the pretty girl who is cohabitable are treated to be of equal rank and utility in the good dealings.

परि॑वृ॒क्ता च॒ महि॑षी स्व॒स्त्याऽ च॒ युधि॑ग॒मः ।

अना॑शुर॒श्वाय॑ामी तो॒ता क॒ल्पेषु॑ सं॒मिता ॥ १० ॥

The favourite wife neglected the men who safely shuns the fight, a sluggish horse and a man out of control are treated to be of equal rank and utility in the good dealings.

बा॒वा॒ता च॒ महि॑षी स्व॒स्त्याऽ च॒ युधि॑ग॒मः ।

श्वा॒शुर॑श्वाय॑ामी तो॒ता क॒ल्पेषु॑ सं॒मिता ॥ ११ ॥

The favourite wife most dearly loved, the man who safely goes to war, the steed having good speed and the man under control are treated to be of equal rank and utility in good dealings.

यदि॑न्द्रा॒दो दा॑श॒रा॒ज्ञे मा॒नुषं॑ वि गा॒हयाः॑ ।

विरू॑पः सर्व॑स्मा आसीत् स॒ह य॒क्षाय॑ क॒ल्पते ॥ १२ ॥

O learned man, since you plunge in to the battle raised by ten king in a manner which for a mortal one is very difficult and that act of yours is a guard for all, therefore, you are treated capable of performing good and eventful acts.

त्वं वृ॑षा॒क्षुं म॑घ॒व॒ज्रं म॒र्याक॑रो र॒विः

त्वं रौ॑द्रि॒णं व्या॑स्यो वि वृ॒त्रस्याभि॑न॒च्छिरः॑ ॥ १३ ॥

O brave one, O man you strong and bold like sun make the man of skill to be of bending attitude, you drive away the man who like cloud spreads darkness (Rauhinam) and you rend the head of the wicked.

यः पर्वतान् व्यदधाद् यो अपो व्यगाहथाः ।

इन्द्रो यो वृत्रहान्महं तस्मादिन्द्र नमोऽस्तु ते ॥ १४ ॥

O Almighty God, you are great one who does separate the clouds and penetrates the waters and is the slayer of unrain-ing clouds and therefore I pay my homage to you.

पुष्टं धावन्तं हयोरौच्चैःश्रवसमब्रुवन् ।

स्वस्त्यश्च जैत्रायेन्द्रमा वह सुसजम् ॥ १५ ॥

To the highly praised horse (auchaihstravasam) rapidly running between two other horses the skilled men say-O horse, you bear the mighty garlanded man freely and comfortably for celebrating victory.

ये त्वा श्वेता अजैश्रवसो हार्यो युञ्जन्ति दक्षिणम् ।

पूर्वा नमस्य देवानां विश्रदिन्द्र महीयते ॥ १६ ॥

O mighty man to you our admirations are due. Those who are the swift in deed and understanding, possessed of the fame undiminishing and are human seek close contact with you. The sound policy of keeping learned men is always accepted and praised.

॥ १२६ ॥

HYMN 129

एता अश्वा आ प्लवन्ते

॥ १ ॥

These organs of man hunt their objects.

प्रतीपं प्राति सुत्वनम्

॥ २ ॥

They go against the soul, the master quite different from them.

तासामेका हरिंकिन्का

॥ ३ ॥

One of them like female is attracted towards shining objects.

हरिंकिन्के किमिच्छसि

॥ ४ ॥

What does organ attracted towards worldly lustres desire ?

साधुं पुत्रं हिरण्यम्

॥ ५ ॥

The able son refulgent with enlightenment.

क्वाहंतुं परास्यः

॥ ६ ॥

Where do now you leave him ?

यत्रामृस्तिषः शिक्षपाः

॥ ७ ॥

There where are three upbringing personalities-the father, mother and preceptor.

परि त्रयः

॥ ८ ॥

There are three pains-Adhyatmik, Adhibhautic and Adhaidivik.

शृदाकवः

॥ ९ ॥

These are like pythons.

शृङ्गं धमन्त आसते

॥ १० ॥

They sit sounding their fangs.

अयन्महा ते अर्वाहः

॥ ११ ॥

O woman, here has come your great educating man.

स इच्छकं सघाषते

॥ १२ ॥

He helps him who is desirous.

सघाषते गोमीद्या गोर्गतीरिति

॥ १३ ॥

The lady knowing vedic speeches helps the subjects treading on the earth.

पुमां कुस्ते निर्मिच्छसि ॥ १४ ॥

The man having perseverance walks in to unity.

पल्पं वदुध वयो इति ॥ १५ ॥

O protector, O manager, this is life.

वद्धं वो अधा इति ॥ १६ ॥

O unrighteous people, He is to manage you.

अजागार केविका ॥ १७ ॥

The intelligence serving all rests always at vigil.

अधस्य चारो गोशपद्यके ॥ १८ ॥

The man mounting on horse has no use in the stall of cows.

इयेनीपती सा ॥ १९ ॥

That wisdom is protector of subjects.

अनामयोपजिह्विका ॥ २० ॥

That is free from diseases or defects and has the control over organ of voice.

॥ १३० ॥

HYMN 130

को अयं बहुलिप्ता इष्टुनि ॥ १ ॥

Who does possess all the wished things?

को अमिद्याः पयः ॥ २ ॥

Who does attain the corn of uncontrolled efforts ?

को अर्जुन्याः पर्यः ॥ ३ ॥

Who does attain the corn of shining effort?

कः काण्य्याः पर्यः ॥ ४ ॥

Who does find the corn of ploughing effort?

एतं पृच्छ कुहं पृच्छ ॥ ५ ॥

You ask the question and ask the man compitent.

कुहाकं पक्वकं पृच्छ ॥ ६ ॥

You ask your question to the man who is compitent and mature.

यवानो यतिस्वभिः कुभिः ॥ ७ ॥

The man of industry is forward with the men who are shining with great effort.

अकुप्यन्तः कुपायकुः ॥ ८ ॥

The man without anger and arrogance becomes the guardian of earth.

आमणको मणत्सकः ॥ ९ ॥

The man who preaches becomes strong among wise men.

देव त्वप्रतिस्त्र्य ॥ १० ॥

O learned man, you shine like sun.

एनश्चिपङ्क्तिका इचिः ॥ ११ ॥

Let the dealings be full of the spread of destroying evils.

प्रदुद्रुदो मघाप्रति

॥ १२ ॥

For attainment of wealth the effort be more swift

मृक्क उत्पन्न

॥ १३ ॥

The enemy is a born hostile.

मा त्वामि सखा नो विदन्

॥ १४ ॥

Never do my friend have contact with you (enemy).

वृशायाः पुत्रमा यन्ति

॥ १५ ॥

The people come to the son of genial and controlled woman.

इरविदुमयं दत्त

॥ १६ ॥

O men, spread the knowledge enriched with informations of earth and land.

अथो ह्यचिप्यमिति

॥ १७ ॥

Let the child be progressive and active.

अथो ह्यमिति

॥ १८ ॥

He be promising and proceeding onward.

अथो श्वा अस्थिरो भवन्

॥ १९ ॥

Or he be smart and active like dog.

उयं यकांश्लोक्का

॥ २० ॥

He be shower of that thing which causes troubles.

॥ १३१ ॥

आर्षिनोन्निति भङ्घते

॥ १ ॥

These learned men have lifted the obstruction, it is very good.

तस्य अनु निभञ्जनम्

॥ २ ॥

Let there be always removal of obstacles.

वरुणो याति वस्वभिः

॥ ३ ॥

The man of virtues always moves with good things.

शतं वा भारती शर्वः

॥ ४ ॥

The hundred kinds of skill are strength.

शतमाश्वा हिरण्ययाः । शतं रथ्या हिरण्ययाः ।

शतं कृथा हिरण्ययाः । शतं निष्का हिरण्ययाः ॥ ५ ॥

A man should possess hundred brilliant horses, hundred golden chariots, hundred golden covers of elephant and hundred golden coins.

अहल कुश वर्त्तक

॥ ६ ॥

O brilliant one, O destroyer of evils, O active one I praise you.

शफेनइव औहते

॥ ७ ॥

This enemy is killed by hoof-like weapon.

आयं वनेनती जनी

॥ ८ ॥

O woman, you come as benevolent mother.

वनिष्ठा नावं गृह्णन्ति

॥ ९ ॥

The men engaged in well-being of theirs do not be at rest.

इदं मङ्गं मदुरिति

॥ १० ॥

This word is pleasant for me.

ते वृक्षाः सह तिष्ठति

॥ ११ ॥

These men of selected merits sit together.

पाकं बलिः

॥ १२ ॥

The man of guard give food to others.

शकं बलिः

॥ १३ ॥

A mighty king gives gift and sacrilic.

अश्वत्थ खदिरो ध्रुवः

॥ १४ ॥

The man having well-established position in heroes be men of firm intention.

अरिदुपरम

॥ १५ ॥

O man be free from violence.

शयो हतईव

॥ १६ ॥

The inactive enemy is like dead.

व्यापु पुरुषः

॥ १७ ॥

God is All-pervading.

अद्वैतमित्यां पृषकम्

॥ १८ ॥

There should be efficiency in flovrished knowledge.

अत्यर्घर्च परस्वतः

॥ १९ ॥

O most praiseworthy one, you guard the man of guarding power.

दौव हस्तिनौ द्वी

॥ २० ॥

There should be two hides of elephant.

॥ १३२ ॥

HYMN 132

आदलाबुकमेककम्

॥ १ ॥

This unsinking one is firmly established.

अलाबुकं निखातकम्

॥ २ ॥

That unsinking God is one and only one.

कर्करिको निखातकः

॥ ३ ॥

That all-creating God is firmly established.

तद् वात उन्मथायति

॥ ४ ॥

That God like wind shakes every thing.

कुलायं कृणवादिति

॥ ५ ॥

God makes the rehabilitating places, it is known.

उग्रं वनिषदाततम्

॥ ६ ॥

This man should attain All-pervading and strong one.

न वनिषदनाततम्

॥ ७ ॥

One should not attain whatever is not pervasive.

क एषां कर्करी लिखत्

॥ ८ ॥

Who among these men do play flute?

क एषां दुन्दुभिं हनत्

॥ ९ ॥

Who among them do beat drum?

यदीयं हनत् कथं हनत् ॥ १० ॥

If he beats it, how will he beat?

देवी हनत् कुह्नत् ॥ ११ ॥

If a lady beat it, is a surprise.

पर्यागारं पुनःपुनः ॥ १२ ॥

Then she will beat it in every house again and again.

त्रीण्युष्ट्रस्य नामानि ॥ १३ ॥

There are three names of fire which possesses burning and heating power (Ushtra).

हिरण्य इत्येके अत्रयीत् ॥ १४ ॥

One is gold or shining sun, it is said by some ones.

द्वौ वा ये शिशवः ॥ १५ ॥

Two are the speedier ones-the fire and lighting.

नीलशिखण्डवाहनः ॥ १६ ॥

One, the fire is Nilshikhundbahanah, the bearer of black flames and smokes.

॥ १३३ ॥

HYMN 133

N.B. :—This hymn is a little enigmatic. But there seems no obscurity in it. Here it is apparent that a maiden has been addressed here. That is not maiden as generally it is thought. The maiden is here the symbol of immaturity of knowledge. If for a time being it be accepted that here is same smell of sexuality even then there should not be any

hesitation in explaining it. If a virgin girl is married to a suitable man he can tell her any thing of sexual nature and that would not be treated obscene. That will be taken only as the science of sex.

वित॑तौ किरणौ द्वौ तावा॑ पि॒नष्टि॑ पू॒रुषः॑ ।

न वै॑ कु॒मा॒रि॒ तत् तथा॑ यथा॑ कु॒मा॒रि॒ मन्य॑से ॥ १ ॥

Two rays, the heaven and earth are spreaded by Divinity. The man, i. e. the soul touches them. O maiden, it is not so as you O maiden, fancy it.

मा॒तुष्टे॑ कि॒रणौ॑ द्वौ निर्वृ॑त्तः पु॒रुषा॑नृते ।

न वै॑ कु॒मा॒रि॒ तत् तथा॑ यथा॑ कु॒मा॒रि॒ मन्य॑से ॥ २ ॥

2. The manifestation of the two observer and the observable in this world have come materialized from the All-pervading God (Purusha) who is your creator. O maiden it is not so as you O maiden, fancy.

निगृ॑ह्य कर्णौ॑ द्वौ निरा॑यच्छ॒सि मध्य॑मे ।

न वै॑ कु॒मा॒रि॒ तत् तथा॑ यथा॑ कु॒मा॒रि॒ मन्य॑से ॥ ३ ॥

O Divine Power, you are an intermediate agency (Madhyame). You keeping them under your control unite two *Karukau*, the causes (soul and matter) together. O maiden ...fancy.

उत्ता॑नायै श्या॒नायै॑ निष्ट॑न्ती वाव॑ गृह्मि ।

न वै॑ कु॒मा॒रि॒ तत् तथा॑ यथा॑ कु॒मा॒रि॒ मन्य॑से ॥ ४ ॥

O Divine Power. You standing as an intermediate agency cover or restore the matter for both the stages—the heterogenous (Uttanayai) and homogenous (Shayanayai) O maiden...fancy.

श्रु॒क्ष्णायां॑ श्रु॒क्ष्णिकायां॑ श्रु॒क्ष्णमे॒वाव॑ गृह्म॑सि ।

न वै॑ कु॒मा॒रि॒ तत् तथा॑ यथा॑ कु॒मा॒रि॒ मन्य॑से ॥ ५ ॥

As do the wife and husband, O Divine Power, You cover the subtle matter in the liminous subtle ones. O immature girl, it not so as you. O girl...fancy.

अवश्वरुणमिव अंशदन्तलोममतिं हृदे ।

न वै कुमारि तत् तथा यथा कुमारि मन्यसे ॥ ६ ॥

As the dirty things are thrown in the pools having inside the hair, dirt etc so the grass-matter falls in the space which is full of hair-like rays. O immature maiden it is not so as you, O maiden "....fancy.

Note:—Here I did not interpret the hymn in the context of talk between an married lady and her husband at the time of consumation. That is too clear.

॥ १३४ ॥

HYMN 134

इहेत्य प्रागपागुदगधराग्—अरालागुदभत्मय ॥ १ ॥

Here, thuse in east, in west, in north and in south is present God who dispels away the tendency of violence.

इहेत्य प्रागपागुदगधराग्—वत्साः पुरुषन्त आसते ॥ २ ॥

Here, thus in west and in south the children promising to be men are standing together.

इहेत्य प्रागपागुदगधराग्—स्थालीपाको वि लीयते ॥ ३ ॥

Here, thus in east, in north and in south the cereal preparation for Yajna is available or the world matured in time is to dissolve.

इहेत्य प्रागपागुदगधराग्—स वै पृथु लीयते ॥ ४ ॥

Here, thus in east, in west, in north and in south that food is availbale in plenty or the grass one is to embrace annihilation.

इहेत्य प्रागपागुदगधराग्—आष्टे लाहणि लीशायी ॥ ५ ॥

Here, thus in east, in west, in north and in south the initiative wisdom spreads multiplying.

इहेत्य प्रागपागुदगधराग्—अहिल्ली पुच्छिलीयते ॥ ६ ॥

Here, thus in east, in west, in north, in south the wisdom dealing with worldly affairs become free from hindrances.

॥ १३५ ॥

HYMN 135

भुगित्यभिगतुः शलिन्यपकान्तुः फलित्यभिष्टितः ।

दुन्दुभिमाइननाभ्यां जरितरोऽधामो देव ॥ १ ॥

Bhug thus means that God is the protector and is before all; *Shal* thus means that God is impeller and He is over powering all; *Phal* thus means that God is dispenser of justice and he pervading all. O devotee. O man desirous of God, let us beat the drum with two beats.

कोशबिले रजनि ग्रन्थेर्धानमुपानर्हि पादम् ।

उत्तमां जनिमां जन्यानुत्तमां जनीन् वर्त्मन्यात् ॥ २ ॥

As in the night there is cleft for keeping safe gold etc, as there is the tie for securing things, as there is shoe for safety of foot, so you O men attain in this world the beauty, excellent movement and created objects,

अलाबूनि पुषातकान्यश्चत्थपलाशम् ।

पिपीलिकावटधूमो विद्युत्स्वार्पणशफो

गोशफो जरितरोऽधामो देव ॥ ३ ॥

O devotee, O man desirous of God, let us be upto attain the benefit of the trees: = Alabu, Prishatak, Ashvath, palasha, Pipilika, Vataashvasa, Yidyut, Svaparna shafah and Goshafah.

वी॒मि दे॒वा अ॒क्रंस॒ताध्व॒र्यो क्षि॒प्रं प्र॒चरं॑ ।

सु॒स॒त्यमि॒द् गवा॑म॒स्यसि॑ प्र॒सुदा॑सिं

॥ ४ ॥

These enlightened men are rushing forward in their undertakings; O Adhvaryu priest, you swiftly glide on and become delighted. Let this word of devotees be as true as anything.

प॒त्नी यदृ॒श्यते॑ प॒त्नी यक्ष्य॑माणा ज॒रित॒रोऽधा॒मो दै॒व ।

हो॒ता वि॒ष्टमे॒न ज॒रित॒रोऽधा॒मो दै॒व

॥ ५ ॥

Where the wife is beheld respected there O devotee. O man desirous of God, we rise up in all aspects and spheres and you are the giver of gift with special generosity. O devotee, O man desirous of God, we rise up around.

आदि॑त्या इ ज॒रित॒गङ्गि॒रोम्यो॑ दक्षि॒णाम॒नय॑न् ।

तां इ॑ ज॒रितुः॑ प्र॒त्याय॑स्तामु॒ इ ज॒रितुः॑ प्र॒त्याय॑न् ॥ ६ ॥

The celibate men, O devotee have brought the bounty of Yajna for the priests and learned men engaged in yajnas, O devotee they have got that bountee and they have really got that bountee,, O devotee.

तां इ॑ ज॒रित॒र्नः॑ प्र॒त्यगृ॑ष्णंस्तामु॒ इ ज॒रित॒र्नः॑ प्र॒त्यगृ॑ष्णः ।

अह॑नै॒तरसं॑ न॒ वि चे॒तना॑नि॒ यज्ञा॑नै॒तरसं॑

न॒ पुरो॑गवा॒मः

॥ ७ ॥

O devotee, these learned men have accepted that bountee for us and You, O devotee, it is sure, you bring that. Let us, in foremost position, attain the broad-based activity, consciousness and the intents of Yajna.

उ॒त श्वे॒त आशु॑प॒त्वा उ॒तो प॒द्याभि॑र्य॒विष्ठः॑ ।

उ॒त्तेमा॑शु॒ मानं॑ पि॒पति॑

॥ ८ ॥

O men, swift in action and understanding, the luminous and mighty sun with its courses and operations attains place under its purview swiftly.

आर्दित्या रुद्रा वसवस्त्वेनु त इदं राधः प्रति गृष्णीद्वक्षिरः
इदं राधो विश्व प्रष्टु इदं राधो बृहत् पृथु ॥ ९ ॥

O man of wisdom and austerity, the me of high attainments know as *Adityas*, *Rudras* and *Vasus* adhere to you. You accept this liberal gift. This bountee is spreading, powerful and it is large and vast.

देवा ददत्वासुरं तद् वो अस्तु सुचेतनम् ।

शुष्मो अस्तु दिवैदिवे प्रत्येव गृभायत ॥ १० ॥

O men, let the learned men give you the vitality concerned with vital breaths, let there be active consciousness you grasp it and may it be useful for you every day

त्वमिन्द्र शर्मणिणा हव्यं पारिवतेभ्यः ।

विप्राय स्तुवते वंसुवनि दुरश्रवसे बह ॥ ११ ॥

O mighty ruler, you vouchsafe shelter and food for the people living far and wide. You give the man of prayer and knowledge plentiful wealth to drive away disame.

त्वमिन्द्र कपोताय छिन्नपक्षाय यञ्चते ।

श्यामाकं पक्वं पीलु च वारस्मा अकुणोर्विदुः ॥ १२ ॥

O mighty ruler, you give the trembling dove whose wings have been rent and torn the ripe corn of *Shyamaka* and *Pilu* fruit and water etc.

अरंगो वायदीति त्रेधा बद्धो वरत्रया ।

हरामह प्रज्ञसुत्यनिरामप सेधति ॥ १३ ॥

The perfectly wise man trapped in thrice (in name, birth and locality, with the string of worldly bondage speaks frequently

—he commends the good corn and deprecates the grain of scorn.

॥ १३६ ॥

HYMN 136

यद्स्या अंह्रुभेद्याः कृधु स्थूलमुपावसत् ।

मुष्काविदस्या एजतो गौशेफे शकुलाविष ॥ १ ॥

When the king crushes the minor and major offence of this subject which may get exterminated through violence and offence the thief man and woman tremble in fear as the two fishes in the dig of cow-hoofs

यदा स्थूलेन पर्ससाणौ मुष्का उपावधीत् ।

विषञ्चा वस्या वर्धेतः सिकतास्वेव गर्दभौ ॥ २ ॥

When the king in the eye of law and justice by his administration punishes these man and woman thieves all the pairs of men and women who are praisable and under good control of the king flourish as the two asses in the place covered with sands.

यदल्पिकास्वल्पिका कर्कन्धूकव पश्यते ।

वामन्तिकमिव तेज्रं यन्त्यवाताय वित्पति ॥ ३ ॥

When the subject of small kingdoms fall in the fire of great troubles the awaking as may be found in spring season is welcomed by the great men.

यद् देवासौ ललामसुं प्रविष्टीमिनमाविषुः ।

सकुला देदिश्यते नारी सत्यस्याश्चिभुवो यथा ॥ ४ ॥

As the learned men enters into the process of delicacy of justice and as the woman having children preaches the truth confirmed by eyes so the king should do likewise.

महानग्न्युत्पिप्पद्वि मोक्षददस्थानासरन् ।

शक्तिकानना स्वचमशकं सक्तु पद्यम् ॥ ५ ॥

The great man should satisfy the two fires, the fire of Yajna and the fire of stomachic, should not hesitate in passing through the difficult and troublesome places. We full of capabilities and capacity fine good food and flour of fried corn and barley

महानग्न्युत्पिप्पलमतिक्रामन्त्यव्रवीन् ।

यथा तव वनस्पते निरघ्नन्ति तथैवेति ॥ ६ ॥

The great men have under their control the two fires and also the *Uluhula* and say...As in this fire (*Vanaspati*) people burn everything so they do in the matter of knowledge.

महानग्न्युपं ब्रूते अष्टोऽथाप्यभूभुवः ।

यश्चैव ते वनस्पते पिप्पति तथैवेति ॥ ७ ॥

The great man ripe in thought and purifier of all the impurities satisfying the both of fires says.....As a man fills up the fire with oblations so he should do in the matter of knowledge.

महानग्न्युपं ब्रूते अष्टोऽथाप्यभूभुवः ।

यथा वयो विदाह्य स्वर्गे नमवदहते ॥ ८ ॥

The great man ripe in thought free from impurities satisfying both the fires says.....As the learned man burning his life through hardship burns the string of bondage in salvation so should do all the men.

महानग्न्युपं ब्रूते स्वमावेशितं पतः ।

इत्थं फलस्य वृक्षस्य शूर्पं शूर्पं भजेमहि ॥ ९ ॥

The great man satisfying both the fires (the Yajna fire and the fire of stomachic) says in the affairs of kingdom attained

through good movement.....Thus let us find the winnowing basket of nice fruit multiplied by another winnowing basket-

महानुगनी कृकवाकं शर्म्यया परिं धावति ।

अयं न विद्म यो मृगः शीष्णां हरति धार्णिकाम् ॥ १० ॥

The great man through these fires and through the nail of axle makes the man of artificial voice run away. Now we know that he is that fool who through his head robs the kingdom.

महानुगनी महानुगं धावन्तमनु धावति ।

इमास्तदस्य गा रक्ष यभ मामद्वयौदनम् ॥ ११ ॥

The great man runs after these two fires moving fast and the man of great proninence follows the quick-knowing learned man. O strong man, you guard these cows. O just man, you feed me with food.

सुदेवस्त्वा महानुगनीर्विवाधते महतः साधु खोदनम् ।

कुमं पीवुरो नवत् ॥ १२ ॥

O good one, O great one, a man through you and through these fires checks a dig in the society and let the man strong in his limbs and parts attain unity.

वशा दुग्धार्मिमाङ्गुरिं प्रसृजतोऽग्रतं परे ।

महान् वै भद्रो यभ मामद्वयौदनम् ॥ १३ ॥

O statesmen, you like the burnt finger throw away the policy though strong yet fruitless. The great man does good of all. O man of justice, you feed me with food.

विदेवस्त्वा महानुगनीर्विवाधते महतः साधु खोदनम् ।

कुमारिका पिङ्गलिका कर्द भस्मा कु धावति ॥ १४ ॥

O people the great man free from arrogance through and through powerful fires check the digging at social order as the beautiful girl with ashes cleans the mud on the earth.

महान् वै भद्रो बिल्वो महान् भद्र उदुम्बरः ।

मह्यं अभिक्त वांघते महतः साधु सोदनम् ॥ १५ ॥

The great man doing good of all is benevolent like the *Vilva* tree and benevolent like the *Udumbara* tree. O famous one, great man through fires check the dig at society.

यः कुमारी पिङ्गलिका वसन्तं पीवरी लभेत् ।

तैलकुण्डमिमाङ्गुष्ठं रोदन्तं शुद्धमुदरेत् ॥ १६ ॥

As the beautiful strong maiden welcomes the spring season, as a man seves his finger in hot oil-vessel so the king should save the pure pious man from fallen troubles.

सू० १३७ ॥ ऋषिः—१ शिरिम्बिठिः; २ बुधः; [३ वामदेवः;] ४-६

ययातिः; ७-११ तिरस्त्री [तङ्गिरसो] द्युतानो वा; १२-१४ सुकक्षः ॥

देवता—१ अक्षतक्ष्मीनाशनम्; २ विश्वदेवा ऋत्विक्स्तुतिर्वा; [३ दधिकाः;]

४-६ सोमः पवमानः; ७, ८, १०-१४ इन्द्रः; ९ (चतुर्थः पादः) मरुतः

९ इन्द्रो बृहस्पतिश्च ॥ छन्दः—१, ३, ४-६ अनुष्टुप्; २ जगती; ७-११

त्रिष्टुप्; १२-१४ मायशी ॥

HYMN 137

Scer—1, shirimbithah; 2 Budhah; (3 Vamadevah) 4-6 Yayatih; 7-11 Tiraschi (Angirasau) Dyutano va; 12-14 Sukakshah. Subject—Matter—A'kashminashnam; 2. Vishvadeva Ritvikstutirva (3 Dadhikrah) 4-6 Somah Pavamanah; 7, 8, 10-14 Indrah; 8 (fourth part) Marutah; 9 Indro Brihaspatisha. Metre—1, 3, 4-6 Anustup; 2 Jagati; 7-11 Tristup 12-14 Gayatri.

यद्वध प्राचीरजगन्तोरो मण्डरघाणिकीः ।

इवा इन्द्रस्य शत्रवः सर्वे बुद्बुदयाश्रवः ॥ १ ॥

O Divisioned slaughtering Army, when you foremost march onward all the enemies of the mighty king are found dead like froth and foam.

कृषरः कपुथमुद् दधातन चोदयंत खुदत वाजसातये ।
निष्टिग्रयः पुत्रमा च्यावयोतय इन्द्रं सुबाध

इह सोमपीतये

॥ २ ॥

O leaders of man, you pouring happiness on the people and obstructing the destructions for drinking for drinking of Soma juice and for protection for gaining wealth have here among you, make go forward, please and encourage the mighty king who is the son of a mother telling about the desired end of task.

दधिक्राव्णो अकारिषं जिष्णोरश्वस्य वाजिनः ।

सुरभि नो मुखं कर्तुं प्र ण आयूषि तारिषत् ॥ ३ ॥

I know the work and training of conquering speedy horse who neigh when carries the king mounting on its back. Let this make our face brave and make us live long.

सुतामो मधुमेतमाः सोमा इन्द्राय मन्दिनः ।

पवित्रवन्तो अक्षरन् देवान् गच्छन्तु वो मदाः ॥ ४ ॥

The Soma-juices pressed, most palatable, gladdening, put on the *Dashpaavitra* are flowing for the mighty king. Let these gladdening juice also go to you, the learned men.

इन्दुरिन्द्राय पवन इति देवास्तो अन्नवन् ।

पाचस्पतिर्मखस्यते विश्वस्येशान् ओजसा ॥ ५ ॥

Induh, the most powerful protectiv potency of the world spreads out for the grace of God. The master of vedic speech governing over the universe through his power desires the good acts (on the part of men)—this speak the learned men.

सहस्रधारः पथते समुद्रो वाचमीड्स्त्रयः ।

सोमः पती रयीणां मखेन्द्रस्य दिवेदिवे ॥ ६ ॥

The-enlightened man who possesses thousand of vedic speeches (hymns) who give pleasure to all, who is initiator of knowledge and language, who is master of riches and is the friend of Indra, the Almighty Divinity spreads knowledge every day.

अव द्रप्सो अंशुमतीमतिष्ठदियानः कृष्णो दशभिः महसैः ।

आवत् तमिन्द्रः शच्या धमन्तमपस्नेहितीर्नुमणा

अधत्त ॥ ७ ॥

The Arrogant, tyrant (Krishna) ruler with ten thousand army-men subjugate the divided subject of another state. But the might king of that state who is loved by all, through his wisdom and action guard his kingdom from his roaring enemy and drives the violent army away from his kingdom.

द्रप्समपश्यं विषुगे चरन्तमुपह्वरे नद्यो अंशुमत्याः ।

भभो न कृष्णमवतस्थिवांसमिष्यामि

वो वृषणो युष्यताजौ ॥ ८ ॥

I, the ruler see the arrogant tyrant king facing a critical situation and sitting in the valley of the river dividing boundry. O men of bravery, you fight him in the battle, this I desire.

अव द्रप्सो अंशुमत्या उपस्थेऽधारयत् तन्वं तित्विषाणः ।

विशो अदेवीरम्या चरन्तीर्वृहस्पतिना

युजेन्द्रः ससाहे ॥ ९ ॥

The arrogant king in the valley of the river dividing boundry gaining force finds spreads of his power. The mighty ruler with the man who is master of knowledge frustrates the encountering subjects which are totally deprived of the righteous deeds and thought.

त्वं ह त्वत् सप्तभ्यो जायमानोऽशत्रुभ्यो अभवः शत्रुरिन्द्र ।
 गृहे द्यावापृथिवी अन्वचिन्दो विभ्रमद्भ्यो
 भुवनेभ्यो रणं धाः ॥ १० ॥

O mighty king you manifesting your grandeur become the enemy of the seven organs (by having a strict control over them) and for the well-being of the seven vast territories of the globe wage war and find the space and earth safe

त्वं ह त्वदप्रतिमानमोजो वज्रेण वज्रिन् धृषितो जघन्य ।
 त्वं शुष्णस्यावातिरो वर्धत्रैस्त्वं
 गा इन्द्र शच्येदचिन्द्रः ॥ ११ ॥

O holder of bolt you with your weapon over powering the enemies gain unequalled power and with the fatal means you drive away the man exploiting the subject and you restore the lands through your power and wisdom.

तमिन्द्रं वाजयामसि महे वृत्राय हन्तवे ।
 म वृषा वृषभो भुवत् ॥ १२ ॥

Let us strengthen the king for killing the great enemy. May he be strong and pourer of prosperity.

इन्द्रः स दामने कृत ओर्जिष्ठः स मर्दे हितः ।
 घुम्नी श्लोकी स सोम्यः ॥ १३ ॥

The mighty king has been made for giving bountee. He has been put powerful in his rapture, He is praiseworthy and is of genial temperament.

गिरा वज्रो न संभृतः सवल्लो अनपच्युतः ।

ववक्ष ऋष्वो अस्तुतः ॥ १४ ॥

The mighty ruler praised by praises is as strong as thunder-bolt. He is unassailable invincible great and bears the responsibility of state.

सू० १३८ ॥ ऋषिः—वत्सः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—गायत्री ॥

HYMN 138

Seer—Vatsah. Subject—matter—Indrah. Metre—Gayatri.

महाँ इन्द्रो य ओजसा पर्जन्यो वृष्टिमाँइव ।

स्तोमैर्वत्सस्य वाधुधे

॥ १ ॥

The mighty ruler who is great with his power like the cloud to rain grow stronger and stronger with praise and admiration of friend (Vatsa).

प्रजामृतस्य पिप्रतुः प्र पद् भरन्त बह्वयः ।

विप्रो ऋतस्य वाईसा

॥ २ ॥

When the men holding and carrying out the responsibility of state obeying the command of truth strengthen the subject the persons of wisdom become the guardians of truth.

कण्वा इन्द्रं यदक्रतु स्तोमैर्यज्ञस्य साधनम् ।

जामि ब्रुवत आयुधम्

॥ ३ ॥

When the learned men with hymns make the king accomplisher of *Yajna*. They tell the weapon as useless (as their words are arms).

सू० १३९ ॥ ऋषिः—शशकर्णः ॥ देवता—अश्विनी ॥ छन्दः—१, ४ बृहती; २, ३ गायत्री; ५ ककुप् ॥

HYMN 139

Seer—Shashkarnh. Subject—matter—Ashvinau. Metre—1, 4 Brihati ; 2, 3 Gayatri ; 5 Kakup.

आ नूनमश्विना युवं वत्सस्य गन्तुमवसे ।

प्रास्मै यच्छतमवृकं पृथु च्छर्दिष्युतं या अरातयः ॥ १ ॥

O father and mother you both come hither to help and

favour your lovely child. You bestow on him a dwelling spacious and secure and keep malignities a far from him.

यदन्तरिक्षे यद् दिवि यत् पञ्च मानुषाँ अनु ।

मैम्यं तद् धत्तमश्विना

॥ २ ॥

O teacher and preacher, you both bring to us that prosperity and manliness which is in heaven which is in firmament and in the five classes of people (four Varnas and one Avarna).

ये वाँ दयाँस्यश्विना विप्रांसः परिमामृशुः ।

एवेत् काण्वस्य बोधतम्

॥ ३ ॥

O teacher and preacher you hear and construe the praise learned man among enlightened persons who have thought upon your wondrous deeds.

अयं वाँ घर्मो अश्विना स्तोमैर्न परि पिच्यते ।

अयं सोमो मधुमान् वाजिनीवम्

येन वृत्रं चिकेतथः

॥ ४ ॥

O teacher and preacher, you are the lord of knowledge and wealth. This your fire of Yajna is poured with hymns and oblations. This juice of Soma, the group of some herbs is for you and is very sweet. Through this you think upon the foe.

यदप्सु यद् वनस्पतौ यदोषधीषु पुरुदंससा कृतम् ।

तेन माविष्टमश्विना

॥ ५ ॥

O physician and surgeon, you both guard me through that active achievement which you attained in waters, in the tree and in herbs. You are the master of many of mysterious deeds.

सू० १८० ॥ ऋषिः—शमकणः ॥ देवता—अश्विनी ॥ छन्दः—१

वृहती; २-४ अनुष्टुप्; १ त्रिष्टुप् ॥

HYMN 140

Seer-Shashakarnah. Subject-matter-Ashvinau. Metre-
1 Brihati ; 2-4 Anustup ; 5 Tristup.

यज्ञासत्या भुरण्यथो यद् वा देव भिषज्यथः ।

अयं वा वत्सो मुतिभिर्न विन्धते हविष्मन्तं

दि गच्छथः

॥ १ ॥

O physician and surgeon, you are the custodians of truth and you are the men of merits. As you strengthen the men so, you treat them medically also. This admirer of yours does not lind you with his admirations as come to him who has faith in you.

आ नूनमश्विनोर्ऋषि स्तोमं चिकेत वामया ।

आ सोमं मधुमत्तमं घमं सिञ्चादधर्वणि ॥ २ ॥

The seer with his praiseworthy knowledge thinks upon the praise of these physician and surgeon. He pours upon the man of firm conviction, the luminous most sweet knowledge.

आ नूनं रघुवर्तनि रथं तिष्ठाथो अश्विना ।

आ वां स्तोमा इमे मम नभो न चुच्यवीरत ॥ ३ ॥

O teacher, and preacher, you mount on your car that rightly rolls upon its path. May these my praises make you speed hitherward like a cloud of heaven.

यद्य वा नासन्योक्त्यैराचुच्यवीमहि ।

यद् वा वाणीभिरश्विनेवेत् क्वाण्वस्य बोधतम् ॥ ४ ॥

When, O Nasatyas, truthful ones we this day make you speed hither with our praises. You O teacher and preacher, remember the most learned man specially.

यद् वा कक्षीवा उत यद् व्यश्च ऋषिर्यद् वा दीर्घतमा जुहाव ।

पृथी यद् वा वैन्यः मादनेष्वेवेदतो

अश्विना चेतयेथाम्

॥ ५ ॥

O Acharya and Purohita (Ashvinau) as the man of activity (Kakshivan), as the man of various wits (Vyashva), as the man of great ignorance, as a seer, as the son of learned men and as the man of vast experience call and praise you in the assemblies so we ask you come and think of my words.

पू० १४१ ॥ ऋषिः—शशकर्णः ॥ देवता—अश्विनी ॥ छन्दः—१
विराजनुष्टुप्; २ जगती; ३ अनुष्टुप्; ४, ५ बृहती ॥

HYMN 141

Seer—Shashkarnah. Subject-matter-Ashvinau. Metre—
1 Viridanustup ; 2 Jagatī ; 3 Anustup ; 4, 5 Brihatī.

यातं छर्दिष्या उत नः परस्वा भूतं जगत्पा उत नस्तनुपा ।
वर्तिस्तोकाय तनयाय यातम् ॥ १ ॥

These teacher and preacher (Ashvinau) are the protectors of houses, they are the guards of each other, they are the protectors of world and become the protectors of our bodies, and may they come to our house for the good of our children and sons.

यदिन्त्रेण मरथं याथो अश्विना यद् वा वायुना
भवंशुः समोकसा । यदादित्येभिर्कृष्टभिः
सजोषसा यद् वा विष्णोर्विक्रमणेषु तिष्ठथः ॥ २ ॥

These day and night (Ashvinau) move with the sun in the same sphere or range, they become co-dweller of air (in firmament) they have their contact with twelve months and Ribhus, the cosmic rays and they also rest in the cosmic arrangements or the adventures of Divinity, i.e., the worlds.

यद्याश्विनावहं हुवेयं वाजमातये ।

यत् पृत्सु तुवणे सहस्तच्छ्रेष्ठमाश्विनोरवः ॥ ३ ॥

I for the gain of power and knowledge call Ashvinau, the commander and King as their strength is meant to destroy foe-men in battles. Thus their protective power is excellent.

आ नूनं यातमग्निनेमा हव्यानि वां हिता ।

इमे सोमांसो अग्निं तुर्वश्रे यदाग्निमे कर्णेषु वामय ॥ ४ ॥

O commander and King, you surely come hitherwards. For you both these palatable preparations are kept safe. These prosperities and strength which remain in the man having control over violent powers, which are in ordinary man (Yadav) and which of them are in learned men, really are of yours.

यथासत्या पराङ्के अर्वाङ्के अस्ति भेषजम् ।

तेन नूनं विमदाय प्रचेतसा ह्रदिर्वत्साय यच्छतम् ॥ ५ ॥

O truthful physician and surgeon, what ever healing medicine is available in the near place and whatever in distant place, there by, O learned ones, give relief to man in trouble (Vimadaya) and the man loved by all.

मू० १४२ ॥ ऋषिः—शशकर्णः ॥ देवता—अग्निनी ॥ छन्दः—१-४

मनुष्टुप्: ५, ६ गायत्री ॥

HYMN 142

Scer—Shashkarnah. Subject-matter-Ashvinau-Metre-1-4 Anusup, 5, 6 Gayatri.

अश्वत्स्यु प्र देव्या साकं वाचाहमग्निनोः ।

व्यावर्देव्या मतिं वि रातिं मर्त्यैभ्यः ॥ १ ॥

I, with the shining knowledge and speech of the teacher and preacher, attain thought and understanding. Let this marvellous knowledge and speech give conviction and riches to mortals.

प्र बोधयोषो अग्निना प्र देवि स्रुते महि ।

प्र यज्ञहोतरानुषक् प्र मदायु श्रवो बृहत् ॥ २ ॥

Let this dawn give rise to day and night both. Let this great luminous one and giver of corn wake all. O Hotar of Yajna you wake me frequently for fame and happiness.

यदुषो यासि भानुना सं सूर्येण रोचसे ।

आ ह्ययमश्विनो रथो वर्तिषीति नृपाय्यम् ॥ ३ ॥

When this dawn accompanies the light it shines with the sun.
Then this wheel of day and night spreads on the house
occupied by men.

यदापीतासो अंशवो गावो न दुहू ऊर्धभिः ।

यद्वा वाणिरनृपत प्र देवयन्तो अश्विना ॥ ४ ॥

When the yellow juices of Soma are pressed like the cows
pouring milk from their udders and when men desiring God
pray him in night and day.

प्र ह्युय्नाय प्र शर्वसे प्र नृपाद्याय शर्मणे ।

प्र रक्षाय प्रचेतसा ॥ ५ ॥

Then, these two, the teacher and preacher conscious of their
duties become capable for gaining brilliant fame and strength
they become able to gain happiness serving to men and also
for cleverness.

यन्नूनं धीभिर्अश्विना पितुर्योना निषिदथः

यद्वा सुम्नेभिर्हव्या ॥ ६ ॥

Since these teacher and preacher whom all praises are due
with their wisdom and acts are praiseworthy therefore, they
with many pleasures rest in the shelter of God who is the
father of all.

नू० १४३ ॥ ऋषिः—१-७ पुरुमोडाजमोढो; ८ (१-२ पादः) वामदेवः

८ (३-४ पादः), ९ मेध्यातिथिः ॥ देवता—अश्विनी ॥ छन्दः—त्रिष्टुप्

HYMN 143

Seer—1-7 Purumee dhajmeedhau ; 8 (1-2 Padah)
Vamadevah ; 8 (3-4 Padah), Kshetrapatih 9 Medhyatithuh.
Subject-matter-Ashvinau. Metre-Tristup.

तं वां रथं वयमुद्या हुवेम पृथुज्यमश्विना संगतिं गोः ।

यः सूर्यो वहति वन्धुरायुर्गिर्वीहसं पुरतमं वसूयुम् ॥ १ ॥

O king and Minister, May we possess that car of yours which has a great speed, which makes accessible all parts of the globe, which catches speed by scientific media, which is biggest in stature and which carries riches. This is that car which has bands devices and has in it the light and heat of sun.

युवं श्रियमश्विना देवता तां दिवो नपाता वनधुः शचीभिः ।

युवोर्वपुर्भि पृक्षः सचन्ते वहन्ति

यत् कंकुहासो रथे वाम्

॥ २ ॥

O teacher and preacher You are like the men of divine power, you always preserve the radiance of knowledge, and you attain the glory through your wisdom and power. When the horses or bullocks carry you both in chariot the food closely follows your body.

को वामद्या करते रातहव्य ऊतये वा सुतपेयाय वाकैः ।

ऋतस्य वा वनुषे पुर्व्याय नमो येमानो

अश्विना वर्धते

॥ ३ ॥

O teacher and preacher, Who, the giver of corn and grain for protection and with praises for your drinking of herbacious juice, does arrange ? Who does remain trying to attain the perfect knowledge with respect.

हिरण्ययेन पुरुभु रथेनेमं यज्ञं नास्त्योप यातम् ।

पित्राथ इन्मधुनः सोम्यस्य दधथो

रत्नं विधते जनाय

॥ ४ ॥

O truthful king and minister, you are the guardian of people. You both come to this Yajna by the chariot devised with light and drink the sweet juice of Soma and bring for the industrious man the most precious stones and metals.

आ नो यातं दिवो अच्छा पृथिव्या हिरण्येन सुवृता रथेन ।

मा वामन्ये नि यमन् देवयन्तः सं यद् ददे

नार्भिः पुण्या वाम्

॥ ५ ॥

O King and minister, you come to us with the swift car
devised with light or electricity etc. from land and from
space. The other torturing forces may not hinder you as
you are fastened with old bond of brother-hood.

न नो रयिं पुरुवीरं बृहन्तं दत्त्वा मिमाथामुभयेष्वस्मे ।

नरो यद् वामधिना स्तोमार्चन्त्सुधस्तुतिमाजमीदासौ

अगमन्

॥ ६ ॥

O wondrous King and minister, you produce a great treasure
enriched with heroes in both the groups, (Male and female)
of ours. When the people come to your praises, the men
having eternal wealth (Ajmeedhasah) do your praise
together.

इहेह यद् वां समना पंपृक्षे सेयमस्मे सुमतिर्वाजरत्ना ।

उरुष्यतं जरितारं युवं ह श्रितः कामो

नासत्या युवद्विक्

॥ ७ ॥

O King and Minister. You are the possessors of knowledge
and riches both. May come to us that good wisdom which
serves you both. You both, O truthful ones guard the man
who praises merits. To you is my wish directed.

मधुमतीरोषधीर्घाव आपो मधुमन्नो भवत्वन्तरिक्षम् ।

क्षेत्रस्य पतिर्मधुमन्नो अस्त्वरिष्यन्तो

अन्वेनं चरेम

॥ ८ ॥

May the herbacious plants be sweet for us and may the
heaven and waters be full of sweetness, may the firmament
be sweet, may the master of field (peasant) be full of sweet-
ness and may we follow him uninjured.

पुनाय्यं तदग्निना कृतं वां वृषसो दिवो रजसः पृथिव्याः ।
 सहस्रं शंसा उत्तये गर्विष्ठौ सर्वा इत्तां उप
 याता पिबन्धै ॥ ९ ॥

○ King and minister, your work deserves our wonder and praise. You both are the ruler of land, space and heaven, there are thousands of salient features in the range of knowledge are you approach them closely for having a full drink of them.

Here ends the complete english commentary of the Atharvaveda by Acharya Vaidyanath Shastri.